

EUGEN EVU

**MOTOARE DE CĂUTARE
SAU
CARTEA CA VIETATE**

Editura RAFET

EUGEN EVU

Motoare de căutare sau cartea ca vietate

simple note de lectură

- din reviste românești și străine -

Editura RAFET
2012

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
EVU, EUGEN

Motoare de căutare sau cartea ca vietate / Eugen Evu
– Râmnicu Sărat : Rafet, 2012
ISBN 978-973-146-244-8

821.135.1.09

EUGEN EVU

**Motoare de căutare
sau cartea ca vietate**

simple note de lectură

- din reviste românești și străine -

Editura RAFET

2012

ISBN 978-973-146-244-8
Copyright: Editura RAFET
Editor : Constantin Marafet
Coperta IV: Eugen Evu portret în tus de Victor Masek

S.C. Editura RAFET S.R.L
Director editură : Constantin Marafet
Str. Gradiştea nr. 5, Rm. Sărat
Tel/Fax: 0238568085
Mobil : 0727311412
E-mail: editurarafet@yahoo.com
<https://sites.google.com/site/editurarafet/>

Pleiadicul romonian, Stâlpnicul/ Romul MUNTEANU

Viața ca operă, opera ca viață ...

...Nici perfida cenzură a regimurilor totalitare, grozist- stalinist-dejist, apoi cel ceaușist, în care a trăit și s-a afirmat prin viață model, operă ziditoare, în pleiada cerlor mai importanți cărturari transilvăneni Romul Munteanu, nici suferințele știute sau neștiute, nu l-au înfrânt pe Domnu' Romon. Adică nu l-au făcut duplicitar, așa cum s-a întâmplat cu pseudo- eliticii, nomine odiosus: cheia acestei vieți - ca- operă?

A fost până la capăt un om vertical, al Demnității, nu al lașității de tip kulturnic aparatcik, pripășite, volens- nolens, debarcate sau aciuat cândva pe aici cu „celebrul” Tren al Foamei via Chișinău- Iași- Suceava- Deva- Hunedoara- Călan- Valea Jiului- Timișoara ș.c.l.....A fost un umanist luminat, un OM-PROIECTIV, unul dintre ultimii cărturari care au făcut, au cultivat Școală intelectuală evitând înregimentarea: știu bine că a fost animat de spiritul locului, al paideumei ancestrale, dincolo și dincoace de retorismul sintagmei oarecum depreciate azi. Va trebui să îi fie restaurate, zidite, moralmente, netrucate, memoria Vieții și a Operei Dsale; VIETII CA OPERĂ; nu doar în natalul Călanu Mic, dar și la Deva, Orăștie, Hațeg, Hunedoara, unde culturnicii de tip obedient, au „cosmetizat”, ȘI DUPĂ 1989!, activistic, memoria noastră culturală, după cum sunt manipulați(horribile dictu!) „Tovarășii”...Omul trece, rămâne opera: un bust în fața Casei de Cultură din Călan, numele său ca generic al unei biblioteci urbane și uneia rurale, dar și un festival concurs de creație literară, girate eventual și de USSR, dar și de editurile Minerva și Emia, și revistele literare, ar fi de dorit și mai ales necesare: dacă nu celor care deja am cam fost..., sigur celor care tind spre Calea Regală a literaturii. Onorată Doamnă Ana Munteanu, modestele-mi rânduri sunt o scrisoare deschisă către Factori, dar și către noi înșine .. Niciun elogiu nu este exagerat când ni-l reamitim astfel. Ora lumii perene, transcedentale, cere a nu ne lăsa în încremenirea vitregiei de tip bumerang: când veți avea drum pe la noi, vă voi arăta la Hunedoara de peste deal, turnul gării, clădire stalinistă, cu fresce ukrainiene (din anii 56) (!?) și ceasul lui arătând

absurd, stop-cadru !, o oră oarbă, cum îi spuneam dlui Romon, ci nu de o nefericită suferință, prin aceea că a VĂZUT interior și i s-a revelat în transsubstanța operei, transmițând-o și semenilor, o DEMNITATE a maximei Moralia, care pe Dsa l-a „suit”, arborat, aș zice ca Armindenii din porțile Ardealului, în Clarviziune. Una a conștiinței naționale ca structură de rezistență, și de rezonanță, perenă și subtil soteriologică... Dintre cei răsăriți în arealul (și al meu) natal, de departe, Omul și Înainte mergătorul cel de la Apa Sargeției, este Singurul de care mă mândresc a-l fi știut. În ce-l privește, adică pe NOI ne privește, avem a-l reciti, reînvăța și rede pe deplin posterității. Pleiadicul Romul Munteanu poate fi numit Stâlpnicul. Niciun elogiul nu ne este fals, ci, dimpotrivă, abia de acum necesar. Viața din operă, este cerul nostru, cel boltit ca frunte, și munte. Prin oglinzile interioare...Din sfiala intrusului ...benevol în lumea exegezelor...,mă rezum cu pietatea amintirilor nines, la aceste simple-roze...

Lupul și catedrala din auz Ion- Dezideriu Sîrbu 1917-1989

(*Testament*). “ M-am gândit că unele cetăți sau urbe s-au clădit plecându-se de la o mică industrie, atelier, fabrică. Craiova noastră – după a mea părere – s-a fost ridicat, ca așezare, oraș, municipiu, lărgindu-se și înălțându-se, având un nucleu-princeps Teatrul său Național. Eu când am venit în Craiova, din Valea Jiului, în 1964, de cine era să mă sprijin? Sunt un profesionist al dialogului (cred în virtuțile dialectice ale dialogului mai mult decât în legile primare ale judecății logice), am servit, toată viața, ca soldat simplu în armata Măriei Sale Limba Română; de cine era să mă sprijin, ca artă, valoare, chemare dacă nu de această bătrână instituție de cultură a Cuvântului?”. *N. n. Murind în 1989, I D Sîrbu a avut “ norocul” să nu vadă cum Lupii au reintrat în Catedrala...neamului (?), ca veritabile cotarle ...comunitare.*

Scrisoare către cel mai singur

O dizertație la utopia dinamică a hazardului Libertății

O prezență a “ facerii și defacerii” așa cum o conceptualizează Ion Popescu Brădiceni în câteva dintre cărțile sale, mai ales în “ Facerea și corpul”- scurt tratat de ostensiotică și ostensiologie”, Napoca star, 2010, pe care am postfațat-o), este Ștefan Doru Dăncuș, prin practicianismul neo- cultic al *cărții ca vietate*. Apropos Ostensiologie, remember osuarele memoriei religio,, mortificantă, dar și ale montalienei “ Ossi di seipia” , ce splendoare !

Mă refer la demersul jalnic- lărmuitor- vanitos, resurrect obsesional al anilor 40-44, unul “ obsesiv maniacal”, de facto, al unei acribice, împătimită “ minima moralia, (cu surogatul “ apelului către lichele”), conceptualizată și de fapt ratată după Epistolarul “ ismelor” psiho- ipocrite, dincoace de “ revoluție”, ale dlui Gabriel Liiceanu, ratată după cum vedem – fără ochelarii exoftalmiei dirijate, post-decembriste, ca și de alți “ actanți”, de la Alex Ștefănescu, H.R. Patapievici și – din păcate Cărtărescu ș.a., vai ! și Andrei Pleșu.. Sintagma “ urii de sine la români”, a lui HRP, fiind mai degrabă a unui symptom alogenic, remanență din era stalinisto-ceaușistă (Pauker, Pantiușă, Dr. Petru Groza ș.c.l. și cohorta de ahasveruși ai pribegitei noastre “ ființe naționale” vs. pleiada Nae Ionescu, Eliade, Cioran, Preda, Caraion, Breban, Buzura,). Intruziunea, ilegitimitatea și deviaționismul maladiv, decadent, eteroclitic și cum mai doriți, este una a de- ID- entificării ce o pledează disimulat ori violent, drept stigma, persoanei “ elitico- mesianice”, maniacale, stupefiate și precipitând terifiat propriile spaime ale neantului. Ne este într-atât de sufocant acest conglomerate eteroclitic al “ interferențelor culturale” în “ spațiul carpato- danubiano- pontic”, încât vorba cronicarului maldav, “ se sparie gândul” ...Numai că avem nevoie ACUM de a nu ne teme de aceste atitudini- doctrine- utopii- dinamici ale noului Hazard, departe de Hegel, oricât se precipită escatologic “ apocalipticii” (eliptici “), “ cum figures”, cum a încercat Artur Silvestri. Apropos literatura, îi spunsei dlui Aurel Pantea, la Alba – Dalba Iulia, că ar fi mai românește a zice LITERARTA, ci nu literatura, care din coadă sună ca dracu : URA. O fi sus- prezumata vinovăției patologice, a “ urii de sine...la români!? O fi efectul non- imunitar al tâmpitului de Marx,

cu a sa “ Răbdarea la români!?”, cetită de mine pe sub bancă, în anii 65, ca și Mathus, ori Petronius?

....

Ce va să zicem acum, în anul Caragiale spre anii Eugen Ionesco, despre “ neo mensh-ii” – corciți – cotarlați!, cu neo- bolșevicioșii ipocriți ai “ Memorialelor” confiscându-ne retro- istoria, în stil securistic, ca un soi de paradigmă a șantajului și “ restaurării” – așa cum e de înțeles el din cei 14 de km de dosare CNSAS de unde bulbucește mocirlos ca vulcanii noroiși, întreaga otravă sulfuroasă, a Emanajiei- Puterii- SRL, mutilându-ne încă odată, grotesc, devastator, MEMORIA ? Cine ne sunt “ resturatorii”, frate Doru Dăncuș? Îți cetii “ Casa memorială Dăncuș”, “ Cendre”, iar acum mă cutremur de pamfletele tale din “ Eliberarea”...O carte care doare, poate cu o durere a vindecării?

“ Ființa dezorientată” este “ împărțită între derizoriul banilor și bisericii” de la care “ nu vei căpăta mântuirea”...Te cred ! Oponimul mânturii este bântuirea! Între cei sintonici cu tine, îi consider pe Ilie Chelariu, pe Virgil Diaconu și încă vreo câțiva, desigur numeroși, desigur, apparent izolați în cercurile “ dezbinat” pe teritoriul încă ne- re-re-gionalizat.

.....

Îi “ uit” deocamdată pe marii existențialiști francezi, ai Căii regale (Malraux, Gide, Camus, ori sudamericani Borges, Galeano, Gohello, Dos Bastos, Sabato ș.c.l) – și “ uit” pleiada milenară (!) a geniilor ce ne împuiară capul cu vechea ...neo- dilemă, îl uit și pe Nietzsche (cu Cazul Wagner și Zarathustra ș.a.) romanele despre grobianism ale lui Nicolae Breban, delirirle romanești ale lui Ivasiuc, Anatol E Baconsy-TARTORUL” – și “ bețiile cu Marx” ale simpaticului Dinescu, că “ s-a făcut triaj” (cum Sorescu dixit)...Dar tot ce ne aduce aminte de acestea, e ca un bluestem reprimabil, o “ rafală cu repetiții”, care sunt factorul de risc letal pentru gândirea, dar și simțirea noastră, câtă vreme mai rezistă prin BUN SIMȚ. Iată ce ne scria marele filosof Mircea Florian, despre omul- animal- zoon politikonul eliadesc, voila!, recte “ animalul poetic” al lui LIS, nu departe de ALCIS. Despre Libertate:

“ Statul cel mai rău este acela care nu lasă individului decât o alternativă : îngenunchierea, înrobirea sau moartea; este acela care permite individului o existență abjectă o existență abjectă, chiar când este pe placul conducătorilor vremelnici. Este trist că există atâția

oameni care se simt bine și în abjecție, numai fiindcă au unele satisfacții animalice” .(Recesivitatea ca structură a lumii”, vol II, editura Eminescu, 1987).

Așadar între sublim și abject, pare a fi o “ condiție” recesivă, a dulalului, de unde duplicitatea – cheia – șperaclu al tuturor dictaturilor. Care Libertate ? “ Libertatea de a trage cu pușca2, zis Geo Dumitrescu, poetul bolnav de “ ura de sine”, din care au furat cam mulțai din lirica noastră de după bolșevism. Omul- politician funcționează așadar prin mințirea de sine, de unde în extenso, îi va minți și pe ceilalți, pledînd chiar violent (implicat prin Limbaje! 9-vocația genialității proprii, misionarismul condamnat încă din anii 60, de Mircea Eliade (Aspecte ale mitului”...)Paradoxul este acela că înțelegînd “ lumea2 din învățătURA altora, riscăm a ne intoxica noi înșine de ea, să îmi fie scuzat sofismul!

....

“ ELIBERAREA omului constă în sporirea alternativelor, în înmulțirea posibilităților de a fi fericit (*feric*- it! n.), avînd ca țintă perspective ca fiecare să fie fericit în modul său propriu, și mai presus de orice în reducerea obstacolelor ce stau în calea realizării scopului prin mijlocul ales” (idem, Mircea Florian). Și încă :” Orice fel de lege, chiar de aceea făcută anume să mutileze viața individului, să-l facă să lucreze împotriva intereselor sale, împotriva fericirii sale...Numai dacă legea, coindide cu voința indivizilor, a asculta de lege înseamnă a fi liber” (ibid.)

...

Regretatul poet reșițean Ion Chichere, m-a cutremurat cu întreaga-i operă lirică și cea atitudinală, asemănătoare unor tot mai rari scriitori ai generației noastre. Libertatea ? Care libertate? Iată-ne, în teribila agitație(care a spiritului este !) - a anului 2012, a spaimei escatologice, marcați de ID -entificarea “ omului actual” , cu sfârșitul. Suntem cu toții îndoctrinați ! “ Vine sfârșitul !.. A trecut”, iată strigătul meu, al vârstei mele, cel puțin. Sper că aceasta este Libertatea mea, ca ființă rațională. Întrebării hamletiene “ a fi, sau a nu fi” , avem a-i opune cea a copilăriei, paradiziace chiar pentru copilul sărac, “ DE CE”?

Suntem, cum ne spun mileniile, “alungați din Eden”..., suntem în extramurros. Cred că a ne elibera, este a nu ne minți pe noi înșine. A ne consola, însă fără a ne înjosi, ori a ne lăsa înjosiți: Libertatea, dragă Doru, cred că ne este DEMNITATEA: da a trăi, de a muri, redați nouă

înșine, cum inegalabil spuse Eminescu. Astfel, sperând că ne dăruim și alor noștri, nemurind prin NEAMURI. Libertatea, acvolo unde ESTE, nu piere odată cu fiecare dintre noi, dinspre noi. Iubim nespus Vietatea Cărții, silful de pe umăr!

Acest mic text este unul fratern, nu de sentențios sfetnic, ci de conviv...este oarecum euphemistic (ci nu misticoid, nici mistagog, *era să zic mistagoogle !*) –tragici cum oricum suntem, visăm un tratat de RECOMPUNERE, de ni se îngădui-va, eventual a auzi antimateria râzând ! Fie-ne de bun augur opiniile în această Casă Memorială care ne ste, poate fi, cartea. Ca vietate- noimă a duratei de a exista, ipsitei de a exista. Adevărul ne va (re)face liberi! Cred aceasta, prin aceea că am aflat de SINGUR- *dimpreună*.

Dincoace de gilotina sinelui

PAULINA POPA: REVELAȚIE PRIN OGLINDIRE DE SINE.

„DEPARTELE” (Editura Paula, Deva)

Paulina Popa își conturează o bibliotecă proprie remarcabilă: de la debutul prin „Cu mâinile în flăcări”- volum pragmatic în care își clama cu un patos religios ars-poetica unei autentice chemări de natură feministă – ecologistă, poetessa bihoreancă (acum deveancă) a urmat un itinerariu al dezvoltării eului liric,cumva ramificată cu nesațiu de fructificare a acestei religiozități; răsfrânt generos într-o „coroană” ce amintește un figurativ conifer. Dealtfel nu întâmplător elegantul album poetic este ilustrat cu imagini montane- în care leit-motivul este Bradul (simbol arhaic carpatin dar parcă amintind de o pagodă!) și desigur Bradul simbolic al Belșugului de Crăciun). Câteva drumuri de pelerinaj în spațiul cu pecete vechi-testamentară par să îi fi deschis o viziune panoramică asupra spațiului original – ca resurrecție a memoriei. Însă cartea este axată pe stâlpul religiosului doar pretextual- iar sincretismul este o resursă abundentă pentru marile întrebări existențiale care transpar sau se derulează explicit. Axiomaticele sentințe aristotelice – delphice sunt urmate sub cerul între timp rotit sub zorii creștinismului și rămurind alte semne luminoase și alte spaime stihiale. Dintre acele sentințe, „Urmează-ți zeul” și „ Cunoaște-te pe tine însuși” par să îi fie condiție și crez. Am

citit cel puțin 10 din cărțile ei, iar cea recentă „Le Lointain” – „Departele”- The distance – evident trilingvă, este de fapt un elegant album al cultului pentru carte – cu un conținut COMPOZIT (procedeu canonic muzical) – modular și egal de consistent. Poate că undeva „departe” scânteiază imemorial Cântarea Cântărilor și chiar funcționalitatea marelui poem atribuit lui Solomon... După „Îngerul politic” – carte contestatară cu inserții postmoderniste și pamfletarde – iată că Paulina Popa revine la acea religiozitate transferată asupra societății tot mai agitate de trepidațiile istoriei imediate. Evident, experiența și fluența discursului sunt factorii ce marchează un experiment liric singular și în care substanța lirismului înflorește mereu din spontaneitate și reverberație harică. Hieratismul angelic revine ca leit – motiv și cromatismul devine iconic- fără a fi iconoclast: un suflu mai degrabă metafizic și o psalmodică spunere înteferează paradoxal cu exprimări șocante: profanul se impregnează de sacru prin „ritualul” scrierii iar cuvântul lirici este extras din prozaismul cotidian și șlefuit cu imaginație de iconar deloc naiv – mai degrabă stilizator „*stă și mă chinuiește/ cu privirea/ de sub brazi/ Ingenuncheat în zăpadă/ Îngerul cântă la chitară/ Biesrica este purpurie/ se ridică spre cer/-... Substanța/ materia cu urechi frumoase/ o formă a plăcerii/ ce nu-mi trece prin carne/ este cea care mă determină/ să nu rămân nemișcată/.....Soarele apasă ușor/ pe inima iernii/ Sângele îmi acoperă mâinile*”. Ca și în cărțile anterioare Paulina Popa construiește cumva omphalic cartea în care fiecare poem se încheie ca un rând de zidire, spre a continua ROSTUIT în următorul. Este un rafinament acesta și sublinierea nu este formală, ca aldine, ci re-ligio (refacere a legaturii) ce are o semnificație mantică. Bizantinismul este explorat în mistica poeziei moderne și Paulina Popa reface de fapt un drum regresiv în *stratele* arhetipale definite de un Carl Gustav Jung. Poetul devine apostol iar dumnezeu „cântă la kitară”. Orfeu nu o mai plânge, nici caută pe Euridice. Suntem în alt spațiu, pe care l-aș numi unul Dantesc modern și deopotrivă al unui Hieronymus Bosch! Un frison apocaliptic resurect sub spectrul „*luminii mai strălucitoare ca o mie de sori*” (...) – ca și hieratismele lui „neo mensch” al lui Nietzsche - aglutinează intervalele unui discurs sun starea transei „neascunderii” metafizice. Întregul volum este astfel edificat, sistematic și cu o rigoare științifică, dacă pot spune. Polemos nu e departe, nici tonul adecvat spre a dojeni sau rechema doctrinar „rătăcirile” ucenicilor.

Nu înseamnă că Paulinei Popa i se pot reproșa intruziuni în naosul retristiv – ci se pare că ea a dat de un filon adânc în sine, din care psalmodierea uneori cu nuanțe laice - via eposul originar – narează intempestiv starea unei continue și fluente mărturisiri euharistice în amplitudini „electronice”... Structurarea cărții în stil „de cantată” sau oratoriu modern, îi este pare-se inspirată de legile componistice muzicale. Unele imagini șocante coboară parcă dintr-un delir mistic cioranian (Lacrimi și sfinți) Stigma ancestrală este a femeii corupte de îngerul căzut, celui biblic, dar mai ales celui apocrif. Se perindă în cartea – sanctuar – bazilică - templu o mare felurime de simboluri ce vin când din pre creștinism, din mir, din eposul rural arhaic, când din chiar lycantropia protodacică. Evident, Paulina Popa nu mai scrie doar spre a dezmierda harfe și timpane dornice de psalmice oratii, ci a ajuns la cu totul alte vămi, a trecut la cu totul alte cercetări: Cercetări de sine și cercetări al naturii primitive din om care se disimulează mereu în homo religiosus dar și în zoon politicon. Livrescul se suprapune energic și sinergia metaforică reumple mereu cu nesațiu fantastic – de colorist impetuos - spațiile ce nu au repaus în rostuirea poemului. Se rostește ceva oracular, se oficiază libații dar și mistere: *„Să ne alăturăm/ să purtăm vesminte/ cât mai transparent/ (citește metafore analogice, n) – așa cât să ni se poată număra /gândurile... Acelea care ne citesc/ și pe care noi le citim/ invers/ ca-ntr-o oglindă”* (pag. 49).

Paulina Popa dezvoltă impetuos și la limita paroxismului – oximoronic – (remember!): „mușcătura nebunului” – definiția unei figuri de stil) însă deviind de la hamletism. Deși afirmă un onirism desuet *„îmi citesc/ tot ce am trăit în somnul meu/ ce devine/ din ce în ce mai adânc”* – Paulina Popa trăiește aventura ireversibilei inițieri de sine, iar procedeele este unui ezoteric: al oglinzirii caleidoscopice și scrutării inconștientului nu doar „rememorând ludic” somnul blagianului concept, ci profunzimile dantești ale ființei. O pleiadă de poeți antici dar și moderni par să participe la acest „simpozion” în care înțelepciunea este totuși riscată paradoxal în emoțional și chiar senzualism firesc feminin. Frecvența unor clișee – surpriză - ne tendențioase - desigur, poate fi suspectată de artificios: dar mutațiile semantice ce răzbesc printre astfel de „întocmiri” sunt ale unui „ce” abia reprimat și poate anume deviat în virtualitatea și astâmpărul efemerului catarsic. O distanță uriașă față de – bunăoară - Angela Marinescu și tot atâta dar altfel, față de Ana Blandiana. Asumat cu

ardoare și tenacitate, un destin poetic pare să fie sub semnul permanenței temeri și încordări, pierderi și regăsiri, acalmii și interogații ale marelui Sfinx – zeița femeie. Nu e nimic previzibil în această evoluție când incendiară, când estompată, dar mereu direcționată cu o admirabilă vrere – spre un liman INTERIOR.

CA ULISE

în drum spre Itaca,
prin adâncul de foc și lava topită,
alunecat-am pe scările abrupte și-am plâns
atâta doar cât să m-audă poemul
și-acela îmbrăcat în haine de lut,
nu în blănuri bine lucrate, de oi și de vite.

Ca Ulise în drum spre Itaca,
prin mările învolburate,
în luptă cu sarea și valurile înalte cât muntele,
doar cât să prefigureze spaima,
purată am fost de Poseidonul poemului.

Ca Ulise în drum spre Itaca,
preschimbată în cerșetor pe scările verbului,
am răbdat până să vină o ploaie
cum n-am mai văzut,
să mă spele de sare până la piele.

Ca Ulise în drum spre Itaca,
am cărat după mine iubirea,
atât cât să-mi ajungă mie și nepoților mei,
pentru zilele când, în brațele sinelui,
Penelopa cuvintelor tresăltând,
mă voi odihni, mulțumită că am luptat,
protejată de poemul meu,
ca Ulise
protejat de Athena.

bon nuit! Paula

De la Romon, la Horia Gârbea... Victoria Milescu, singură printre poete...

Cărțile noastre, felurit asumate ca trăire, mărturisire, reprezentare, restituie, sunt ale acelui drum spre Sine evocat de careva, sau pot fi ale unei singurătați asumate catarsic- dăruitor, deci tot restitativ, memoriei în speță culturale... Toate intenționează, ratează ori reușesc să fie cumva testamentare. Eu cred- știu că Poezia ne este sau deloc, o remanență enigmatică a telepatiei genomice ! Ne revine în minte proprias sintagmă a proiectului acestei cărți: “ Cartea ca o vietate”... Oare mitul egiptean al zeului Anubis, al Constelației Câinelui, să fie vâlul nirvanic, ori zăbranicul Victoriei Milescu? Reprezentat acest zeu poate fi, vorba lui Nicolae Breban, doar omască...(“Masca sunt eu”) .Vezi și “ Madame Bovary c’est moi”!?

Unele din aceste vietăți virtuale, cele rare, care ard combustia misterioasă a existenței proprii, dănuie o vreme și ea a unei limite, cât conțin substanța revelatorie, remanența rezistentă a moralei proxime... Nu “ minima moralia” , cum clama Gabriel Liiceanu, ci proxima, sau deloc ! Primind, cu duișia sugerată cândva de un DRP, cartea Victoriei Milescu “ Sub steaua câinelui”, ce aş mai adăuga unei impresionante sume de referințe critice, cu toate impunătoare de respectful meu față de legitimiata profesiei:prefațatorul Horia Gârbea, postfațatorul Gabriel Dimisianu ! Selecția acestor lapidare referințe, firesc, este micul “ clasor”) sau ierbar, ori florilegiu-ierbar- album de imortele, ikebana etc,- al autoarei noastre, scump și astfel mărturisit nouă, odată cu primirea cărții. În mod neuzual, am citit întâi referințele, apoi m-am aşternut pe lectura cărții propriuzise...Mai încolo, desigur, voi exprima și eu câteva impresii, mai ales că undeva în timp, am avut plăcerea de a “ sta de –o vorbă” cu Victoria a nobilului nume Milescu! (remember Numele poetului, gruparea luciferină a lui Cezar !Ce să adaugi susnumitelor Nume, decât să le evoci și pe celelalte, adaos volumului “ de autor”, ca intenționalitate ? Iată aşadar lista referenților: Romul Munteanu (!), via monștrii sacrii, unii dintre dlor referitori și la propriile-mi scrieri, voila!: GheorgheTomozei, (expertul bio- graf în Stănescu!), Cezar Ivănescu, Octavian Soviany, Aureliu Gogi, Radu Voinescu, Sultana Craia, Constantin Cubleşan, Geo Vasile, Ioan Ţepelea, Victor Sterom,

Mariana Filimon, Valeria Manta Tăicuțu, Florentin Opescu, Ctin Abăluță, Constantin Miu, Ghe. Stroe, Mihai Merticaru, Gheorghie Istrate, Lucian Gruia, Ion Murgeanu, Emil Lungeanu, Ana Dobre...La așa listă, ce replică să mai îndrăznești? Unu: e semnificativ că majoritatea referențelor sunt ei înșiși poeți. Doi: mă voi rezuma, uitînd ce cred alții, la auto-referențierele ...divine, cum Blaga dixit, la cele scrise de ...Victoria Milescu. La darul cărții, ce să spui decât " Fie primit"!?

PS. Voi medita mai ales în contextual liricii feminine române, și a prezenței Victoriei Milescu printre cele mai remarcabile, mai ales că România este o patrie cu populație majoritar feminină, dincoace de conotația sintagmei Poetului Papă, că aici ar fi Grădina Maicii Domnului. Travaliul ubicuu: Aici, ca oriunde,/ Între îmbunare și înrărire/ De la pînă la/ De la sexualism/ La transtextualism/ Ca să se adeverească/ Ce ?

La Apocastaza, dlui Dumitru ICHIM, Ontario

Am dedicate fulgurant, în recenta ediție a revistei Noua ProVincia Corvina, destinată Diasporei din State și Canada, doar un fel de ENKOMION înzestratului compatriot din Canada, colateral cumva cărții dsale Apocastaza, impresionat de suflul " special" al scrierilor dsale pe această temă esențială, pe care o cinsider totuși soteriologică și...catarsică. În măsura modestiei cuvenite, neavînd legitimitatea domeniului, stricto- senso,îi mulțumesc, răspuns la mulțumirile exprimate de Dsa și îl rog să mă scuze că i-am ascultat fulminantul recital telephonic, pînă a dispărtu, din păcate, semnalul.

Cer scuze pentru propriile-mi, sincere ! aprecieri și cartea sus numită trimisă în pdf. Sper în necesara răbdare a lecturii pe-ndelete, ca să adaog referințele solicitate de dsa. Iată, mai jos, un preambul necesar abordării, dorită a fi sintonic, căutarea lui fiind datorată domnului Dumitru Ichim:

" Apocastaza este o speculatie origenistă, potrivit căreia, la sfârșitul chipului lumii acesteia, toți oamenii, inclusiv demonii, vor avea parte de mântuire. Termenul "apocatastaza" vine din limba greacă „apocatastasis” și înseamnă restabilire în starea primară. Consecințele acestei doctrine sunt radicale: lipsa oricărui proces de sfințire, dispariția judecății de apoi și mântuirea diavolului. Aceasta

Învățătura a fost condamnată de catre [Sinodul V ecumenic](#), ținut la Constantinopol în anul 553.” (sursa Wikipedia liberă).

Îndemnat de autor să fac referințe,(după ce am scris fulgurant și politico- colegial acel enkomion) -, mă voi referi, în acest “ interior al ninsorii” care este textul lyric al Poetului, la un singur eșantion neo- psalmic și având negreșit harul cuminecator- comunicant, iată rostirea preotului- poet, cu molcomă curgere pe “ registrele” – punte între subconștient și conștient?) -, fuzionabile, (dualism !) -: ale soteriologiei și rațiunii carteziene, cumpănitoare, de învățătură; apropos eșantion, cred și știu că o parte dintr-un întreg unitar, conține concentrat Deplinul, întregul său nucleonic și resonant-melodios- incantatoriu; este remarcabil cum poetul departe de patrie, cunoaște și speculează semantic limba natală:

“Și mie mi-au rodit/ țarinile/ cari ni le/ răsfată buzele zării/ cu soapta albastră a mării./ Și mie mi-a rodit/ înserarea/caniciodată/sămânța otrăvii spre zodie sacră,/ dar nu am pod/și nici lacră,/ că bobul nu-i bun pentru pântec./Semintele mele/sunt grăunte de floare/pentru alte apriluri de cântec.”(Mi-a rodit soarele).

Poemul Ichimian este ars- poetica (codex) a întregului volum, în această cheie- dublă, de fapt triplă; sămânța (din Logos, scânteile lui Iov !) –nu redevin funinginea de care apocriful lui Enoh scrie că ar fi fost păcat originar al celor căzuți(la muntele Hermon), “ apa cu funingine”, cerneala cu care ei i-au învățat in illo tempore a scrie; păcatul fiind zis luciferic,deoarece omul astfel își va modifica memoria, psihicul, n). Poetul Ichim o numește în sensul origenian, “ sămânța otrăvii spre zodie sacră”...Idea este a decantării din sine a Logosului, suferitor în organic, astfel transcendental, auto- selective(și intelectual, Inteligența, Sophia esoterismului creștin !, n) – dar și Fiul; Rostitorul- neo- apostolic, poetul iluminat, este un Poetom, el oficiază prin scrisul său fremătînd de vervă- patos celest, (tahionic!) – dăruit cui primește, un rit al “ urcării în cuvânt” (cel căzut, entropic, decadent, păgînzat) ...Floarea pare a fi o altfel de Roză (vezi Numele trandafirului, al marelui semiotician Umberto Eco, ș.a.) Alchimia a fost străbunica chimiei ...

: “ Sămânța de floare/ o voi urca în cuvânt./Azi mi-a rodit soarele și-s mai bogat ca nime’. Sunt florilor/ și tată și fiu de pământ”. (idem). *(Sensul RODIRII este cel ce survine din DORIRE(subt. Dăruire !, n) -: omul este Sinele Său, ființa din interregn, cina de taină poate fi*

transferată simbolic în Cina împărtășaniei Logosului- merinde- fruct, prin frângere și dimpreună gustare, ca înfruptare, ci nu lăcomit):

Semiotic și hermeneic zicînd, fie doar acest fragment oferă “ochiului compus al luminii”(Inteligenței cosmice ubicue, n.), , prefigurația unei reînălțări prin spunere harică, inspirată, sub starea extazului mistic, (cu hărnicie, de la HAR), a scânteierii de împărtășire, cumva într-o nouă paradeigmă a chiar apostaziei.

Nefiind spațiu pentru o mai meritată întâmpinare de la poet la poet, am optat (empatic-avar) doar la acest modest text, eventual ca prag al întregii sale cărți. Cartea remarcabilului poet creștin Dumitru Ichim, se cere cetită și primită cu ceea ce numesc psihologii “coparticipare afectivă”. Poet care re- trăiește Cuvântul făcînd din cartea cu aripi astfel deschise,o veritabilă Vietate. Duhul coborât paracletic în Vietatea- Carte, este întru reînălțare, mântuire, non-bântuire.

Iată a doua aripă a cărții- vietate și “ pragul de sus al durerii”, recte al cărții- vietate:

“ Aseară l-am văzut pe îngerul tău/ scriind cu-o libelulă/ în loc de condei- /Să-i fie lumina ușoară!/ Apoi neștiind cum aceasta/ se zboară(subl. n) -/ atinse cu-n vârf de aripă oftatul -(suspinul, n.n.)/ o parte din basmul de tei/ și-o parte din mine, cojit de țărână,/ lumină ce fuse a ei.”. Ultra diafană aluzie la o iubire “ resorbită în Logos”, (îngerită!) – duh al suferinței pierderii, îmblînzită de rostire, rugă...

Libelula (dragon libellis,) are ochiul compus, infimă însuflețire, totuși, a Minunii divine de a fi, mișca, viețui, simbolul cifrează subtil sensul psiheledic,, venind din “ teiul sfânt eminescian” și din mitologie, voila !

PS. Ne-a venit brusc în minte “ Rod-ul” – Seed Time And Harvest”, la Junimea, Iași,a regretatului confrate Cezar Ivănescu, (cel cu al său uluitor poem “ Tatăl meu, Rusia”), tradus în 2004, impecabil, în engleză, de prietena noastră Muguraș Maria Petrescu, Și ne-am tulburat întru limpezire.O lectură ultimelor creații, destinate copiilor, a fost un deliciu pentru auzul meu, de la așa depărtare. Îi mulțumesc.

Iată și un splendid eșantion din poemul ce dă nume cărții dlui Ichim, revăzut în cheie hermeneică:

“Cum trupul Tău
ne va cuprinde pe toți
în aceeași biserică?
Doar privirea de copil dă
păpădiei semuire
prin neînțeleasca pildă (subl. n).
despre a doua înflorire -
îmbrățișarea sferică.”(subl.n).

“ Îmbrățișarea sferică”, în opinia mea, face aluzie la androginul lui Platon, ceea ce este tulburător și...apocastazic. Trupul christic aici semnifică Biserica mireasă, (feminitatea ancestrală, sau Eva mitocondrială???, conform teoriei dublei Semințe ? -altfel spus este ars- poetica și ars- noetica acestui tulburător slujitor al limbii române de pretutindeni.

Aș fi foarte curios ce opinie critică are despre această carte îndrăzneată, marele critic

diasporic M.N.Rusu, mult mai familiarizat cu cele sfinte. În ce mă privește, eu înțeleg și pilda semuirii, dar am depășit etapa arderii cu pricina.

Dumitru ICHIM și Betleem-ul său hermeneic

*Motto: Ferice de cei care ningem !
-și întru memoria preotului Petrescu-*

Când mi-am permis câteva referințe într-o ediție specială” ProVincia Corvina” (realizată împreună cu Muguraș Maria Petrescu, și Domnia sa fiică de preot moldav), la tulburătoarea carte- eseu despre Iov și semnificația sa, a pr. Dumitru Ichim din Canada, am înțeles că literatura pentru dsa este “ aripa geamănă” a luminii-line eminesciene, admirabila mișcare creștină- literară- culturală- pe care o continuă poetul- preot Theodor Damian, (înconjurat de o adevărată pleiadă de români diasporeni) -nu doar în New York, ci pretutindeni unde trăiesc români.

Între timp, poetul- preot din binecuvântata -i patrie - adoptivă (nemașteră!) - Canada, mi-a oferit lectura în pdf. a altor două, Apocastaza și Betleem. Despre prima, ca să nu risc propriile-mi

prejudecăți, amân a mă pronunța, mai ales neavînd “ legitimitatea” intra-critică necesară. Cu atît mai mult cu cît, din simplul exercițiu “ replicant” la cîteva epigrame caustice alșe dsale, am iscat oarece oxymoron, “ contaminat” de verva sa umoristică. Dealtfel poetul are și în acest registru, epigramistic, semnul rar al înzestrării dublat de o subtilă cultură, nu doar în nobila-i profesiune- chemare și chemare, ci și într-ale fabulației, ludicului, așa cum îi stă bine romînului, mai ales pe contrasensul tragismului uman ce tinde a se globaliza.

Abordînd “ Betleem”-ul, descoperim o fațetă a scrierilor sale în care gravitatea rostirii e pe măsura temei, însă ludismul sus-numit transpare și face atractivă probabil nu doar lectura, ci și recitarea într-un cadru magic-al împodobirii bradului, de ce nu? și arțarului?

În poezia băcăuanului, oficiindu-se ca un rit arhaic, incocativ, dar și laic, cam totul este ceea ce semnifică:cuvintele împodobesc- ca beteală- betleem-ul bradului- piramidal- biserică:

*“În noaptea de Crăciun nimeni n-asculte
ce animalele vorbesc!
Lăsați să se audă numai corul îngeresc”*

Trimiterea este la crezul precreștin din mitosul romînilor, sincretizat prin subtext, la mitul animalelor vorbitoare, cele neînzestrate cu vorbire, dar care într-o relictă de colind laic din basmele romînilor (vezi Lazăr Șeineanu) – sub lumina de “ stîlp de foc”, în “ ieslea lumii”, prind grai omenesc. Așadar reintră într-un fel de condiție arhetipală a vietăților edenice, dacă nu telepatice. Scopul poetului este de a transmite copiilor, mai ales, această “ vrajă” care de fapt a fost altoiul re-ligio al crezului creștin. Tot ce este vietate comunică ontic, pe unde supraluminice, cu îngerimea ! “ Vremea vremii, eonul sacru, este resituate în atemporal, în “ illo tempore” al eternului Acum:

*“Aduceți pe prispă/ colindători/ din vremea vremii ce-o rechem,/
când drumu-i tot mai lung/ spre Betleem/ In noaptea de Crăciun
nimeni n-asculte/ ce animalele vorbesc./*

*Aceeși iesle./ Pruncul, Maria și Iosif cel Bătrîn.(triada sacră, n.)
Miroase-a aleluie și a fân,/ iar boul suflă/ căldura din poieni și toată
floarea runcului/ deasupra Pruncului.”*

Ca și primul poem din *Apocastaza*, avem aici poemul – cheie al întregii cărți, întru gesticulația ei tematică.

“Întâi/ vocalele s-au limpezit tăcerii,(frumos!,n)/ până când toate cuvintele/ au căpătat înălțime străină, (splendidă sintagmă, subl.n)/ atât de albastră,/ că, printre ele, merii/ deprinseră gust să-nflorească/ zbor spăimântat de lumină”(două versuri admirabile, subl.n).

Jocul de cuvinte ale poetului înțelept și de revelația spunerii DIVINATORII, poeienele, de la poeion! , este prea serios și are în el inocența nepierdută, paradiziacă, așa cum o au toți copiii omului încă la descoperirea sacralității (ludice!a) limbajului.

“După aceea fulgii/ m-au învățat/ nespusul alb de taină fără umbră.(subl.n)/ că fără să-mi dau seama/ am început să ning și eu(vers magistral, textul ca “ interior al ninsorii”, ca să invoc un pers propriu, n) /în limba tăcerilor albe.”

Albe- dalbe flori de măr, Leroi_ler ! Noima divinatorie în modernitatea lexicală, însă simplă spre a fi primită ingenuu, dă spunerii aureolă de colind, de bucurie revelatorie a actului divin al Nașterii pruncului. (Minunea adevăririi,a repetării facerii, prin femeie, a ființei devenitoare, pruncului Iisus, aidoma Creatorului.). Nu se pot scrie asemenea versuri fără paracletică însfințire prin Har.

“Și apoi/ Dumnezeu Tatăl/ a început să ningă peste noi”.

Iată aici actul comunicării- cuminecării. El devine ritual incantatoriu arhaic pur, al colindătorului care povestește la ferestre, amintind matricea ancestrală moldavă, a melosului, recitabil- ritualic, incantatoriu și ca atare lesne de primit în “ catedrala auzului”; finețea și spontaneitatea transcrierii (scrierii în transă mistică) este “ neprihana luminii albe”,a “ nespusul alb de taină fără umbră” (inefabilul și imuabilul, n.n.). A neumbrei Logosului zburat, cu aripă geamănă, Una:

SĂ NU-NTORCI PAGINA ALBĂ

De prin verbe, peste lunci,/ la fel ninge ca atunci,/ peste lunci și peste peste.../Locuiam într-o poveste;/ Moș Crăciun cu cerbii lui,/ (Taci, la nimeni să nu spui!)/ când dormeam,/ din vis – minune/ (Taci, de asta nu mai spune!)/ bradul - raiul înflorea!/ (Taci, că nu era așa!)/

*- Cum? Da' nu a fost odată?
- Ba a fost, dar niciodată.
- Unde-i Moșu' din colindă?
- Nu-i deschide, e-n oglindă
și te-așteaptă ca atunci
când îi gângureai de "balbă".
Las' să ningă, las' să ningă
peste verbe, peste lunci.
Nu-l lăsa să te atingă
ca să-ntorci pagina albă!*

A fost odată ca niciodată... E esențial nu doar ce spui, ci și CUM SPUI. Fulguidn, în interiorul textului. Henri Coandă afirma că nu există doi fulgi de nea identici în lume!

Ferice de cei care ningem ! Cândva ...Duhul plutea peste ape...Cei vechi îl numiră în Sumer, “ norul de splendoare” ...Într-adevăr, locuim în Poveste.

Troieniți, viscoliiți, alintați, legănați ca pruncii, în Povestea Lumei: “ că de n-am fi/ nu NE-AM povesti”, Moș Crăciun Noel- poate Noul OM (?) e în oglindă: cea a cuvintelor reînsuflețite, în “ cartea-vietate-pasăre- duh” – și văzduh (duh văzut?!) – verbele redevin lunci, omătul pagini albă, urmele păsării scriere...prima scriere, dispărînd brusc, de unde deducem că și-a luat zborul.

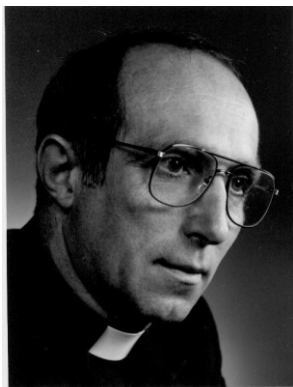
Fir-ar să fiu iertat de așa comentariu, dar altfel nu aveam cum să mă înminunez, copilărește, cum se cuvine, la deplinul poem, din care am extras broderia structurii.

Dumitru Ichim ne este poetul român, aproape, de foarte departe. Bine ar fi ca ale sale cărți să fie știute și acasă.

Post scriptum: *Îi spusei la telefon pr. Dumitru Ichim că dacă Bacovia auzea materia plângând, poetul binecuvânt cu prunci, roditori, omul fructifer, (Bradul viu) – -parafrazic, -aude antimateria râzând. Oare dacă la începutul dintâi(...) ningeaa așa fastuos, magii*

îndrumați de vreun ...fascicul de navă interstelară,(asta în înțelesul pascalian de care făcurăm vorbire) –ori fie și Steaua Polară, or fi călătorit în Basmul Lumei cu daruri de aur, smirnă și tămâie, dar poate și cuvinte tot așa de frumoase? Fie-i poetului Dumitru Ichim darul poeziei primit și întors înzecit!

... între solilocvial și colocvial, revelația...

Eugen EVU
Despre IOV și CONDIȚIA umană a Fiindului

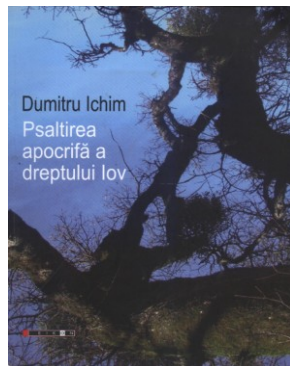
Dumitru ICHIM- Psaltirea apocrifă a dreptului Iov – Poeme

Editura Eikon Cluj Napoca, 2012, 189 pagini

Un eminent scientolog al marilor religii ale lumii și al creștinismului, comparatistul domeniului, Constantin

Dupu, ne poate fi ghid în reînțelegerea, dincolo de dialectica ce încă funcționa post-comunism, cel puțin în anul apariției studiului său, 1995, (Editura Gnosis, București), a cel puțin două cărți extraordinare, în tema IOV, *Universul durerii - Cartea lui Iov*, de Remus Valeriu Giorgioni, din Banat, despre care sper să aflu răgazul a scrie și cea recent înmănată mie de Muguraș Maria Petrescu, (după periplul american în diaspora) a românului rezident

în Canada, preotul- scriitor Dumitru Ichim, *Psaltirea apocrifă a dreptului Iov*, prefațată lapidar de Aurel Sasu. Negreșit, cei ce au *organon* pentru o abordare exegetică, o fac și o vor face mai bine decât câteva opinii ale lecturii noastre la una dintre cele mai tulburătoare (întru limpezire) – coduri biblice ale creștinismului. Preot român din Canada, Dumitru Ichim ne oferă în modalitatea evangheliilor apocrife de la Marea Moartă și Nad Hammadi (parcă 33 la număr), un volum poetic remarcabil cu țintă de misionariat (post-

apostolic), mizând pe inspirația *autentic harică*, revelatorie implicit cartezian-pascalian, cartea de față fiind, așadar, obiect cultic, în noua paradigmă a creștinismului și lucrării sale soteriologice, pe meridiane. Tot ce ni se dăruie prin carte este, sub semnul convibrant al exprimării într-o limbă română de impecabilă simțire și nerv semiotic, nota bene, necoruptă în exilul fericitei Canade.

IOV cel din Scripturi (ne) este unul dintre cei mai obsedante personaje- cheie al Condiției Omului față cu Divinitatea: „*Psaltirea apocrifă a dreptului Iov*, a părintelui Dumitru Ichim este o tulburătoare, splendidă pledoarie lirică pentru deschiderea omului spre desăvârșirea, veșnicia și deplinătatea „ cîmpului și asemănării (lui) cu Dumnezeu”. Preotul poet reușește sub pretextul „apocritic”, o evanghelie în registru liric postmodern, (prefer transmodernist) – anume prin ceea ce aș numi „psihedelismul prin logosferă”- (sau holistic), în manieră (timbru) ludens, esențializînd semnificația, cum ar spune Hugo Friedrich, prin fuziunea dintre semn și semnificație re-ligio, alegoria Ioviană, într-o viziune de fapt neo- existențialistă, preluînd „didactic” sintagme biblice ca „dezbrăcarea de trup”, prin „putrezirea rănilor”, cum spune Ioan Scărarul și prin contemplarea „Treimii revelate...”, metaforic „îngenunchierea în cuvânt și râvna locuirii în propria iubire...” .

Dumitru Ichim știe că, prin însăși esența sa originală, poezia este „poiesis” – așadar creație - Imitatio Dei, și că ea a fost și continuă a fi în sine gesticulație psalmodică, cu noimă culturală, Sasu o consideră, discutabil, deopotrivă „o tragic inefabilă îngemănare de vise, căderi, aripi și eternități” (citată). Cum îmi spuse mai anțart (...) cronicarul, mie aproape mi se „sparie gândul” față de cutremurările semiotice induse de o astfel de carte, însă consider că în chiar această facere prin cuvântul inspirat, Ichim își asumă înțelesul superior al parabolei Ioviene, față de alți numeroși „apocritici” ai temei, mai ales un Ioan Alexandru.

De aceea, mă rezum aici, la fulgurația „scânteilor lui”, (metafora plutirii în inefabilul Flăcării divine, prin poezia ichimiană, elevată, în mensura ce ne-o dăruie, cu Har, (etimonicul Hărniciei românești) – preotul – poet Dumitru Ichim. Cum inspirat scrie și Remus V. Giorgioni, Codul Iov, ne saltă în „lumile paralele”, inefabile, imponderabile, ale pluridimensiunii, însă prin vămile triadice, treimice, ale Creștinismului. Astfel, cartea se cere și poate fi primită, cuminecant-comunicant, nu apocritic și neo- evanghelic, în sensul

înnoitor al eternei reînțoarceri, ca duh paracletic. Ichim este teolog și teosof în egală măsură, altundeva unul și apocastazic.

Din asta rezidă sintagma noastră parafratică de „Codul Iov”, – cod esențial al Fiindului Ființei - Viului transcendent, din uman, în ACUM-ul – Spațiu continuum. Și cred, afirm și știu (!), că acea Singurătate cumva și în Duh (paraclet) al Sinelui-Sinei..., anume a „îngenunchierii în Cuvânt” este „re- gemelară”, este Dempreunare, este – anume a scrierii cărții, a însuflețirii ei ca vietate, cerînd coparticiparea afectivă, prin patos, prin empatie divină, ca *sămânță încuvîntătoare* și lectura însingurării prin „dezbrăcarea de trup”, pentru a avea efectul eventual îndumnezeitor (...), al Cuminecării. Dumitru Ichim, prin respectuos – estetica-i carte, asta face: ne cheamă la cetire în interioritatea „extracorporală”, din omul-templu sieși, omul pulsatoriu, în etern-revelatoria (hierofanică!) – înfruptare mistică din Misterul devenirii. Cumva, atemporale, oricum, nediferențiată la durata viețuirii noastre. „*Vino cu mine/ repede, te rog/ (nu spune de aceasta nimănui!) și pe aici sunt urme de la mersul Lui/ deschide palmele/ și urmează-mă în zbor!*” (p. 86). Oarecum tresar la acest apel-cheie al „îngenunchierii” (cu tâmplele-capul-naosul-purtat-chivotul) – în straniețea re-ligio (...), dacă nu a rostirii paradoxiste (!) – anume „nu spune de aceasta nimănui!”... Prin aceea că scrierea și încredințarea Cărții-apocrifice, este chiar spunere! Iar *vis-à-vis* de teribila parabolă-cod a lui Iov, ca „univers al durerii”- îmi rămâne a mă opri „înainte de a începe”, îndemnând totuși la lectură în „singurătate”, pe cel ce caută învățătură și dinspre alții, în condiționalul existențial al fiecăruia, ca miriade de părți din Unul... Întru „cunoaștere de Creator al tău”, teză esențială a învățurii creștine.

Poemul cheie pare a fi, *globalizare*: „*Deasupra mormântului au zidit o biserică,/ deasupra bisericii au zidit o sinagogă,/ deasupra sinagogii au zidit o moschee,/ deasupra moscheei au construit un spital,/ deasupra spitalului au construit un zid,/ deasupra zidului au construit o șosea*” (etc). Uluiitor, poate, acest poem, cheie de boltă (și prag al îngenunchierii în logos) – altfel spus această Ars Poetica (noetica!)... Întru ce? „*și toată populația globului a intrat în panică/ răspîndindu-se vestea/ că, de fapt, mormântul era gol!*”...(fragment, *idem*). *Ci iată Bunavestire, nu ?*

Â *propos* de conceptul de globalizare, altfel spus o tendință a umanului spre comunism (? - Alvin Toffler, futurologul-profet al

„valurilor”, are sintagma „interconnection” a civilizației actuale, cea de „satul global”... Aluzia poate fi *in extenso* și la resurecția precipitând tehnologic omenimea (...), al mult mai vechi apocriefe, și încă mai subtil, la Esenienii primei forme de comunism, după unii exegeți...

Poetul Dumitru Ichim este același cu Preotul Dr. Dumitru Ichim, în deplinătatea îngemănării necesare într-o înălțare, înnoire, înviere. Strict rezumând la stilul liric al Preotului Dr. Dumitru Ichim, afirm respectuos că este unul impregnat semantic de o tensiune a arderii mai „ușoară” decât iute-stinse „scânteieri”. Iar aceasta este Har și bine-cultivat, Talant (talent așadar). Cartea se cere a fi cetită în singurătatea iradiantă a creatorului ei.

ICHIM Dumitru, n. 14 august 1944, comuna Dărmănești, județul Bacău. Poet, eseist și prozator. După cele opt clase elementare, urmează cursurile Seminarului Teologic de la Mănăstirea Neamțu (1959-1964). Liceul teoretic, fără frecvență, la Moinesti. Licențiat al Institutului Teologic de grad universitar din București (1969). Teza de licență e susținută cu profesorul Petru Rezus. Între 1968 și 1970 urmează cursuri pentru doctorat, secția Teologie sistematică, la catedra Teologie dogmatică, sub îndrumarea profesorului Dumitru Stăniloiaie. Studiază la Seabury- Western Theological Seminary, Garrett Methodist Seminary, ambele din Evanston, Illinois (Statele Unite), și la McCormick Presbyterian Seminary, Chicago, Illinois (1970-1972). Continuă studiile ca bursier al Consiliului Mondial al Bisericilor la Princeton Presbyterian Seminary, Princeton, New Jersey (1972-1973). Îndrumătorul tezei de doctorat, susținută în 1973, e teologul american James McCord. Titlul tezei: *The Orthodox Liturgy and the World*. În 1974 este hirotonit preot al parohiei „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Kitchener, Ontario (Canada).

Poetul militar Ioan HADA 33 poemele, Editura Eurotip, 2012

Trupul tău/ Născut/ De flori/ Și lumina-i/ Mângâie/ Cu mirare *
Trupul tău/ Înmușurit/ Până/ Și florile/ Îl privesc/ Cu ardoare...

În două mici chipuri, unul cu uniformă militară, altui cu ochelari de soare, pe copertele unei cărți cu nud în semi-umbră, Ioan Hada (cu interesante vignette-desene de Ioan Marchiș) se autocenzurează (!?) cu specificația interdicției oricărui citat, (ca fiind ilegal)- “ fără

acordul autorului” etc. Numai că atunci când accepți o referință critică, nu poți să nu argumentezi, minimum- minimorum, cu mostre din text!

Risc o amendă, și mă rezum doar la cele două mici eșantioane de pe coperta, dedicate tandru și deloc cazon, evident unui superb nud-muză: femeia goală pușcă, ca-n Rai, așadar a inocenței nepierdute (?) are privirea îndreptată spre portetul poetului în uniformă noii noastre Armate, evident admirativ și cu subînțelese “doriri”, vorba lui A. Silvestri. Nici vorbă de o imagine licențioasă, bien-sieur.

Carticica-, un fel de nano- “Cântarea Cântărilor”, modernă, este totuși de “împărtășit” și altora, devreme ce are un tiraj, nespecificat, și un preț: 10 lei noi. Ceea ce merită, înafara lecturii propriu-zise și benevole, a fi notat este setul de referințe adăugat, semnatarii fiind remarcabili: Al Cistelecan, Leon Baconsky, Ion Mureșan, Marian Drăghici, Constanța Buzea, Marian Ilea, ș.a. Nu toate sunt “glasuri ale Maramureșului”. Fără să continui, îmi amintesc doar de Facerea și corpul – de transmodernismul lui Ion Popescu Brădiceni și de eventualitatea unui nou combatant lyric al curentului propus de I.P.B. Sau dacă vreți, transtextualism. Cartea merită, mai limpede spus, și Muza ! Congratulation !

Scrieri către noi înșine

Amăgire, dezamăgire...

Arta magiei, arta divinatorie în eternal-a cum al existențeli duratelor noastre...

A “crea” virtual arta literară, este o funcționalitate de tip magic, cum am înțeles de la noi înșine, dar și de la mitologia noastră, via Vulcănescu, Cioran, Țuțea, Eliade, Culianu...

Unii scriu – fac minuni, cei mai mulți scriu- fac minciuni.

Verbul românesc al dezamăgirii,...este adică al MAGIEI, al efectelor de-acvum moderne, de a fi DISTRAȘI de la realitatea fiecărui și deopotrivă a Mulțimii. E greși t sensul de DEZAMĂGIRE,euz nu sunt un dezamăgit, dar prin arta scrisului literar nu sunt nici un (auto)-amăgit! Oricum, la cei 68 de ani ai mei, altfel înțeleg Soteriologia

Însă este un orgoliu faantec, acela de a mă învăța (sic), sentențios, misticoid, mistagogic, cutare, pe mine, cine sunt, ce sunt, adică de a mă “ învăța” EL despre natura MEA, a ta, a celorlali: adică “ directorii de conștiință” din fostul regim, acum clonați în zeci de alte forme, cum s-ar zice, împielitați! Cine ești TU, ca să îmi dirijezi- manipulezi-pui sechestru pe sufletul și gândirea mea ?

A face dependență- organic și psihic,- este efectul preaplinului nostrum de Patos, de ideal...Noimele visului, ca să suportăm spaimele abisale...

CANIBA(A)LISM, Cainabel...

Canibaalic, Așa funcționează EL, omul psihic: a-și suporta condiția și efectele determinărilor toate, cu Fricile bolila și implacabila moarte, El se auto-minte și minte și el, la rândul-i: din acestea au apărut în milenii armele de vânătoare și, șamanii și religiile, cuțitul de jertfă(vezi ab origine varianta rituală a sacralității prin auo-sacrificiu, adică suicidal canibaalic, ofranda Zeului Canibal, la ...muntele Moria..(dar și azteci, protodaci,ș.c.l....) și eternele Războaie...(toate fiind, dintotdeauna

MISTIFICAȚIA și disimularea în ACT CEREMONIAL al acestui canibalis... MULȚIMILOR

celor ce au disponibilități mai mari pentru patos, emoțional, auto-sugestibilitate, empatie, coparticipativii afectivi, anticii de tip PREOȚESC – inițiativ, vraci, vindecători, apostoli, profeți ș.a.m.d.) cam aceiași în diferitele culturi și civilizații, entitatea EL (Unul ca Mulțime, v.Unitate în diversitate..) – și-a perfecționat reprezentările, semnificațiile, efectele și suma dinamicilor, funcție de evoluția” prin adaptare sau impunere sistemică a Puterilor (de jos și...de Sus...) ...Cine a numărat vreodată toți morții de MOARTE VIOLENTĂ, (ci nu cei de “ moarte bună”, ai vârstei “ biblice”, EL ? Dar suma celor nenăscuți? Cui, cine din omenime JERTFEȘTE sufletele (sau energia așa numită) – în acea alegorie a lui CAIN și ABEL, ucigașul iertat de EL ,...și al doilea, ucisul? Într-un sens codificat, nu o fi vorba de două PRINCIPII ale existenței ca VIRTUALĂ JERTFIR unei zeități canibaalice ?

Așa funcționăm, așadar, prin milenii, perfecționând doar TEHNOLOGIC ceea ce este existența, principiile ei, condiționarea Ei. Acum Omul a devenit TEHNOM. Ab origine, omul care suntem, și-a perfecționat genial remediile, disimulatele spaime sus-amintite, ca să SUPORTE, ca să nu ÎNNEBUNEASCĂ ...cu toate că acei mai lucizi..., au devenit DELIRANȚI... (vezi azi VIP-ismul, genialoizii, pseudo-filosofii, devianții de tip religio, mesianistii, dar și liderii politici, idolii “istorici”, și, vai, vai, “duhovnicii”: ai mortificării – ca disimulare a auto-sacrificiului de tip CANIBALIC-suicidar...cu cohorte de “NEOSACERDOȚI”, fanatici, prozeiți, intermediary între El și ...noi..., cei încă vii...Cămătarii trogloșmecheri, ei mai mulți transfigurați, exoftalmici, evident paranoici ...” În slujba lui El, sau a lui JWWH.

Pentru jumătatea Mulțimii dein sorginte- model ABEL, al VICTIMEI ca sacrificiu unui principiu CANIBAALIC ? Acest travaliu al AUTOMINȚIRII ca remediu ...catarsic, pentru cealaltă : arta teatrală și literatură orală, apoi scrisă, practicile DISTRACȚIEI, divinațiile adaptate, Egregorul Mulțimii, sporturile, big-concertele, și mai delirant – literalmente, dintre toate, FILMUL.

Dar literatura ? Eram la Alba Iulia când cu premierile USSR ale filialei...Îmi veni spontan și i-am spus lui Aurel Pantea... că ar fi mai bine să nu o mai numim așa, literat-ură, sufixul ăsta, al URIL.

neliniștitor este...Mai bine am spune-scrie LITERARTA, că doar suntem neolatini, neh ?

Sigur, arta scrierii ne este benefică, atunci când nu e preponderentă a Frustrațiilor, bolnavilor mintali evident ori mai camuflat...O artă a CUVÂNTULUI, mai bun-zis, ARS POETICA...?

*

Un symptom colateral al schizoidiei, este așa-zisa “bătaie de joc”, de unde batjocorire. Este sadomasochismul, numit de psihologie “relația victimă-călău”, perversitatea generalizabilă, deci sindromul. Când, in extensor, aceasta se induce și în societate, e semnul agravant, suprasaturat amoral, al descompunerii...

*

Nu te amăgi, scribule, nu poți fi echidistant niciodată. Dintotdeauna omul a dus războaiele altora, eventual ale unor zei sau semizei. Cu

toții suntem combatanții, ai cuiva, a ceva. Ipocriții sunt ca monedele calpe, valuta falsă, iar beneficiarii spală banii și pe ei îi vor arunca la groapa cu furnici, ori la gheenă, ca pe niște cârpe care au fost stindarde...tot cârpe.

*

Nu bunul simț e cel ce dispare, ci dispar vremelnicii lui purtători, iată o metafizică a decadenței.

*

Mostră bizară de metaforă a cuiva: “ sâni tăi arestați”, exotic și chiar simpatic. Asta merge și la ..vorbitor?

*

Moneda EURO, vocabulă integrată în NEURO. Și în verbul A URÎ...Și ce va să zică URALELE ? Ura! Uraa ! Remember, Ur, Urușim, Uruma ...Uriel?

Noua dilemă...veche

Ziceri: prostituata traseistă, cu întrebarea ei plastică : “ cum să te rezolv?”. Și taxa pe măsura “ serviciilor”.

*

Dacă e cota unică, de ce nu și cotel unic ? În coaste !

*

Directori de conștiințe, recte analiști TV : “ Noi, românii” etc...Așa încep Robert Turcescu, Dana Grecu, Niels Șnecher, ș.c.l. Mai toți. Toți foarte români, după nume.

Reacția în lanț

Mahării macabeici boc-băși, au făcut bilanțul European și au constatat că au deviat în..trilanț!

*

Unica soluție a ieșirii din criză, va fi scoaterea din priză?

*

Prea obsedate de trecutul îndepărtat, acele popoare care își pierd accecerat ...prezentul.

*

Vine iar un alt sfârșit! A venit !

Starea Împărăției

Au ajuns legiuitori tocmai cei mai mari delincvenți din fostul regim totalitar. Precum în ceruri, așa și în satrapii.

*

Revelation. Revelație, așadar re- evoluție?

*

Corbul heraldic al Corvinilor, a degenerat în cioara de semănături.

*

Diogene Laertius, Câinele înstelat....Ieri cu lumânarea în butoi, azi cu lanterna, printer doage...

*

Caută pe google “ vulturul găină” ...

*

În România a căzut, în fine, cortina de fier. Dar a rămas pe suprastok, cortina de fier vechi. Și haldele de zgură.

*

Electoralia: ăștia, dlor, se arestează între ei de parcă au căpiat ! Știre NEORUNews: “zona euro se află în recesiune” – Băsescu, al Antena 3) ...E, pentru noi, un fel de țintă în mișcare, se îndepărtează pe măsură ce mergem spre ea...

Luc și luna de miere

Ferice de tine, Luc, ești în luna de miere, dar se pare că abia mai umbli prin faguri ! Iarna, spun bătrânii apicultori români, mierea se limpezește, iar vara înnebunește.(se tulbură)...Cea bună, se dizolvă greu...

E bună cu scorțișoară, pentru multe boale....

*

Se procentualizează și Dumnezeu. Se redistribuie în teritorii...Capitalul lui Marx a fost genial, dar Marx a murit sărac lipit în exil fără să aibă nici bani de un timbru să scrie acasă...Este ceva în mitologia asta care

scapă pragmatismului sistemelor, însă inspiră umoriștii și poeții încă vii....

Infernul nepierdut...Amintiri nevoalate cu Nichita STĂNESCU

„Boala profesională a scriitorului, este alienarea”. Asta a afirmat poetul Nichita Stănescu, comesean și al meu de o seară la terasa Uniunii Scriitorilor din vila Sadoveanu.... Eram mirat, ca și Mircea Micu, (el mai puțin) – de spusele idolului, căci idol era; viu, măgulit de atingeri și pupăcios, împătimit, conștient sau doar cu slăbiciune firească, de ceea *ce i se întâmplă*. Îl zeificau! „ Dragule ardelean, Evu, pe slovenă, traducem „ al Evei”.. nimeni nu e român pe aici”?...” Io scriu ca să mă suport, să nu ajung ca Labiș....Cât a trăit Labiș, eu nu am publicat în România, mă publică sârbii.”...Am avut și o scurtă dispută, el susținea că balada Miorița este din era protodacică, iar eu am observat că unul dintre „ verii primari” era numit „ ungrean” , deci porecla din Regat sau Moldova pentru ardelenii din Imperiul Austro- Ungar...S-a enervat....Și i-am mai spus că balada circulă la noi în varianta în care cel ucis pentru bogăția turmelor, era „ ungreanul” ....Credibil, deoarece păstoritul cel mai perfrmant a fost mereu cel montan... Și l-am acuzat pe țiganul poet curtezan Alexandri (corect a Licsandrei, nu?, pe moldovinește!) – că a „ prelucrat” cultivând balada, ceea ce era un furt impardonabil... Alecsandri l-a demonizat, ori poate că funcție de unde circulau variantele Mioriței, originea celui demonizat era a celui „ de dincolo” ... Miorița era astfel o parabolă...reglabilă, a resentimentelor și vrajbei – iar *fratricidul nu altceva decât o variantă laicizată a*

mitului biblic Cain și Abel...Asta cred și acum. Că ab origine, mitul o fi fost o Daină, ulterior coruptă, mai ales după secolele slavizării...este posibil, deși Nichita nu a continuat polemica: mă privea doar, albastru și subacvatic, perplex. A cerut încă un pahar, iar Mircea Micu m-a înghiontit cu genunchiul, „ lasă-l, Eugene” ...

Roșul orizontal sau învățarea de a muri prin dezvățare

Am înțeles astfel drama descompunerii semantice a lui Nichita Stănescu. Agravarea acelei teribile curiozități (infantile?) - de a reduce cuvintele la „ respirări”, apoi a metafizicii, la antimetafizică, au fost ale unui geniu al destructurării....Nichita a făcut să explodeze în interiorul cavernos al memoriei..., o uriașă cantitate de energii reprimite, cum gazele ucigașe din abataje, neeliberate natural sau

dirijat...Cu alte cuvinte, negînd (explicit!) paradigma labișiană a „ spiritului adîncului”, a trăit și scris cvasi-hedonist, sălbatic-boematic, ca și sârbul Vasko Popa (tradus de el ludic/ abuziv, de fapt l-a trădat în „spiritul literei” și substituindu-i-se) –și mai ales imitîndu-l pe celălalt mare sârb, Adam Puslojici, un straniu „gemelar”, ca o psiho-sosie !

Nichita nu s-a mulțumit cu Numele,(vorba lui Cezar Ivănescu), el a sforțat pragmatic, încă de la debut, renumele, făcînd un spectacol uneori grotesc al cultului personalității în (Agora muncitorească) -- Cetate, asta dintr-o irepresibilă nevoie de recunoaștere musai antumă (de parcă o traumă, prenatală?) l-ar fi debarcat în lumea atât de balcanică, a Bucureștilor via frondeurii („candiano -popești”) ot Ploiești...L-am cunoscut îndeaproape și știu ce scriu! Cvasi-livresc, eterogen, „ foaie verde de jugastru/ dau cu boii în albastru”... De fapt era sfîșiat de obsesia originismului a lui Ion Gheorghe (Megalitice) ,și poate de protocromânism, eventual din o colaterală șovină, el avînd pe filieră maternă originea unei scăpătări din Rusia Țaristă; de aici, amicii îi mai ziceau dezmierdători „ nichita sergheievici stănescu”...Toate astea ar fi nostime, dacă nu ar fi tragice. Roșu vertical, la recitare, este o descalificantă mostră a „ păcatului originar”, marxismul mexaltat ca a lu A E Baconsky, Nina Cassian și liota de dinainte...

Prin stilul său întâi pseudo- folcloric, apoi jonglînd năucitor cu livresul oniric dimovian, Nichita Stănescu a „ demontat” nu doar cuvintele, ci și vocalele și consoanele, ca pe niște jucării, sau păpuși de cârpe, mutilate (probabil din siptomul „ uterului supărat”) ; ceea ce făcuse și prima lui soție,graficiană și poeta „ bolii de origine divină”, Gabriela Melinescu. A fost apoi prada sinelui său... organic: un ficat ce se autodevoră, ca și în cazul lui Păunescu- ambii fiind gurmanzi pantagruelici și însetați foarte. Demontarea textului a ajuns demontare a Memoriei și a grăbit alienarea. Dinamica acestui comportament era una a auto- mistificării, iar discursurile sale au urmat eclectic mai toată încărcătura asimilată greoi- oniric, teluric, polemizînd cu marii morți, de la Platon și Aristotel, prin Cioran și Eugen Ionesco...L-a plagiat prin parafrizare (însușire!), vorba eminentei exegete Isabela Vasiliu -Scraba, pe Malraux, cu celebra zicere „ patria mea e limba franceză”, el scriind „ patria mea e limba română”; a fost atât de intimidant (...), pentru sinteziști și cripto-bolșevicii sau eugen-barbienii „ istoriilor” paralele,și de glossarzii

vremii, încât a fost introdus în manulele școlare și i se găsi sintagma trans- eminesciană de „ poetul nepereche”...Avea biografi care-l acompaniau zi și noapte l casa Sadoveanu sau prin bombelele de subsol ale capitalei, și care chefuiau și comeseau pe seama lui: de fapt pe bonuri decontabile la URSS, pentru „ documentare” (Fondul Literar 2 %).....A fost desigur și contestat, chiar violent, bunăoară de causticul critic- pamfletist Ion Caraion, pasesonajul lui Preda din „ Cel mai iubit dintre pământeni”) - (vezi Jurnal I, scris înainte de a emigra în Elveția. După 1989, „Jurnalul literar” și critici caustici, ca Ghe. Grigurcu ș.a., l-au „ demontat” demolându-i statuia de discobol și Adonis- efeb...

Cu ultime cuvinte, era un teribilist nepereche,(!), „ desituat” politic, dar agreat de regim și de fapt maimuțărind abil postmodernismul autentic, genialoidul olimpien Nichita Stănescu, ajunsese a se înconjura de o cohortă exotică de „ ucenici”- imitatori, cărora le dedica versuri pe șervețelele de la chefurii, le recita ambetat și f. actoricește, într-un anume fel amintindu-l pe Gheorghe Călinescu cel din fața studenților, care se distra histrionic cu aceste recitaluri - monstru; era cântat de cenaclisții lui Păunescu, marfă care prindea la stadioanele mobilizatorilor uteciști ai Prințisorului Nicu Ceaușescu, și securiști...Era în teribile crize de personalitate, mai ales după premiul obținut la Struga; emitea, soma public, chiar, avînd pretenția de a fi nominalizat pentru Nobel! Îi apăruă cărți de lux, care adunau elogii stupide, semnături de implorare de a nu se mai autodistrage, a nu mai mea, fiind numit zeu ! -a încercat disperat „ să-nvețe a muri”, marcat fiind de celebra odă în metru antic a lui Eminescu...Întreaga strălucire a operei sale este o strălucire neagră, exceptînd „ Roșu vertical”, (editura Militară, 1966) , prin care și-a inoculat terifiat, doctrinar, ideologia stăpînirii comuniste, de care depindea, ca toți scriitorii epocii. Nu uit că la prima întrunire a URSS, după „ revoluție”, avocați ai Fondului literar au dezbătut interesați, probabil spre a acoperi excesele, problema uriașelor datorii post- mortem,(peste 100-000 de lei) - de la bugetul lui nea Iancu Traian și PCR, UTC, Cultură etc. Consider că astfel mărturisind despre marele bolnav care a fost, suferind „ catarsic” de vanitatea incurabilă a semizeilor. Nichita nu a fost obiectul urmării securiștilor, care nu aveau de ce să-l urmărească: era un fel de rău necesar, model al neimplicării în Viața muririlor de foame și frig, și nici a numeroșilor „ confrăți” care cotizau și primeau vreun colțisor în edituri, prin concursuri de

debut absolut condiționate ideologic. Verticalitatea roșie...a fost o formă de lașitate ...nepereche, un fel de simptom al dualismului auto/ decapitat...Întreaga sa operă a fost ceea ce medicina modernă numește „ complexul durerilor organului amputat”, adică durerile fantomă.

Pasaggio

(teze în paranteze) - Ajungă-i memoriei limpezimea ei ?

Nichita Stănescu avea interdicție severă la alcool, însă nu uit starea lui, una terifiată, una profund suferindă psihic, o alienare la vârf... Zecile de corifei, unii ipocriți, alții sincer adulându-i opera și prezența cvasi- boematică, de zeu și apostol al „ antimetaficii”, ba oracular siblinic apologet al „ necuvintelor”...au scris și publicat o carte grosă, în care îl rugau, îl implorau, cu semnături, să nu mai bea, să nu se autodistrugă! Vreo 50 de apropiați, autori de toate calibrele, au editat chiar o carte masivă, cu implorarea asta, în zeificau pur-și-simplu. De fapt o droaie de admiratori, convivi de o seară, uneori niște măscărici pilangii, altelei versați de meserie „ contemporani”, îl urmau ca pe un urs „ românesc”, vorba lui Beniuc, în bâlciul deșertăciunilor matein, caragialisec și urmuzian.. (Nu pot nega că am fost măgulit când mi-a dedicat pe loc un poem (pe un șervețel, pe care l-a continuat pe verso-ul staniolat al unui pachet de țigări chinezești...Asta nu m-a încurajat să pierd prima lui carte, „ Roșu vertical”, în care elogia penibil comunismul, oțelarii și minerii Hunedoarei, steaua kremlineză și tot arsenalul obedienței „ duios trecând spre gloriei”.... Consider această carte a sa (editura Militară, 19679) păcatul original al unei ratări egale cu cele ale lui Păunescu.) Oricum, Stănescu merita să fie și el la ...picioarele lui Eminescu, atât la Bellu, cât și în manualele școlare. M-am gândit atunci când Nichita îl bârfea pe Labiș, se referea la o anumită atitudine de a umbla printre poeți, de a fi „ promovat” sistematic de putere și cerberii ei, de a repeta „ mucenicia” sfinților de Curte Veche filimonieni...Lui Labiș-esenianul, i se -întâmplase ceva asemănător. Era admirat ca genial, dar și pizmuț, o liotă de ipocriți ciuguleau din acest chin al cultului personalității acela, special, altfel decât cel din jurul „ bardului” Păunescu, care isteriza stadioanele, sau Ion Gheorghe,

care scormonea „ megaliții ” și descifra o atlantidă ...carpatică, sau o hiperboree danubiană.. Nu departe, dar altfel,erau și alți doi „ lupi tineri” pe-atunci, Ioan Alexandru și Ana Blandiana (Cecilia Doina).... Erau diferite „ efigii vii”, dar ai acelorași confruntări deseori extraliterare, o generație ce se smulgea cu greu din ghearele proletcultismului și al „obsedantului deceniu” ...Erau prăzi ale „epocii” de mofturi balcanice, recidivând în conjuctura tulbure care prefigura post- modernismul; era un psihedelism în care prevala delirul vecin cu grafomania, exaltând „ experimente” de fapt abisale, devastatoare, care aveau să se răzbune cu fatalitatea indusă de propriul lor Fatum, orgolios și înfometat de prozeliți... Alții erau la Mogoșoaia, „ greii”, Preda adulat de Dinescu și acesta gelozit de Ivănescu, erau ei, mușcați oricum de umbra roșie a Casei Scânteii, lomonosovista clonă a Moscovei... (Nichita era dezmiardat de amici cu „ Sergheievici”, aluzie la Hrușcirov, dar și la originea rusă, pe fileră maternă (de ei, bucureștenii „ de centru”, jonglând cu hiclenia puterii sinteziste, a turbaților activiști, erai ei, romanticii mușcați de ispita post- modernismului, erau Iaru, Mazilescu, cu ale lor grupuscule eroice, tragice, erau ei, cu himera libertății „ rezistenței prin cultură”, erau ei, de fapt cobaii Regimului cazon... Circul de idolatrizare a geniului (adulmecat de fa(u)ni) este cauza care îl va duce la alienarea egoului față de Sine, și la destrămarea. La descompunerea identitară ce se vede în ultimele scrieri, ca în veritabile fișe de auto- observație clinică.... La acea masă, amfitrioana doamnă Shapira veghea ca Nichita extacticul să nu bea alcool, eu și Mircea Micu gustam vin, iar lui Nichita, doamna îi aduse pe tavă un al doilea pahărel de „ votcă rusească”, de fapt, îmi șopti Mircea, *era apă chioară!* Poetul dădu peste cap „ votca” și apoi pur și simplu se scutură, ca după o trăie! !

„Brrre!...”.. Autosugestia funcționase rapid. Evident înviorat,..a continuat să scrie ceva pe șervețelul alb, apoi, incredibil, îi căzu bărbia pe piept...Ațipise ! ....Au venit doi amici și l-au dus sprijinindu-l, clătinat, la un taxi...După nici o lună aveam să aflăm de moartea lui, care în curând avea să devină și ea ...legendă. Ca la noi,,moartea urma să-și pună pecetea de sfânt al manualelor și de „ bard național”... Am revăzut și traducerile sale, între care cea din sârbul Vasko Popa; ei bine, cred că acest exercițiu a avut un efect curios asupra traducătorului, Vasko Popa este mai ... stănescian decât însuși acel Stănescu. Sau dacă vreți, viceversa...Și mai târziu aveam să aflu că celebra sintagmă” Patria mea e limba română”, era fix un plagiat

după Camus, en vogue pe-atunci...Dar...ajungă-i ...memoriei răutatea ei ! Consider că Poetul a fost de fapt ucis de propriul său limbaj. Parafrazându-l cândva pe Malraux,...scrisese „ Patria mea e limba română”...Cândva, și Labiș, tot parafrazic, scria după Baudelaire, (Pescărușul), acel Ars- poetica : „ Albatrosul ucis”... Mă opresc aici cu acestea....Poate că „ singur printre poeți”, Marin Sorescu avea să înțeleagă acestea, dimensiunea asta stigmatico-parafrazică a liricii acelor ani..El a optat apoi pentru parodie și ludism malarmean, ori Saint John Persian, via Eugen Ionescu(vezi piesa lui „ Iona” ș.a.).Tragismul condiției cenzoriale, „ sinteziste” din sistemul totalitar, forțase o cale de apărare față de deteriorarea alienantă a culturii, în fapt, a Ființei, eșuând scrâșnit- diabolic în perversitatea limbajului („ patriei”...).

Și mi-am amintit de Holderlin cu al său „ sfânt răgaz de a-mi cânta Patria”...Numai că marele mentor european al romantismului, versus Baudelaire, se referea la o patrie....metafizică.....Iar Nichita și cei de aproape, fanii sau imitatorii, - din familie mixtă, româno- rusă...,era un esenian, față de maiakovskianul din același maraton, Păunescu, ori față de ceilalți idoli ai etapei : Blandiana (o blajină pe urmele Ninei Cassian), Ion Gheorghe (un iscoditor al megalitiilor...), Io(a)n Alexandru – un religios în ceea ce numise ultralucid atunci,, „ Infernul discutabil”...Despre care marele romancier Nicolae Breban, recent, aduse vorba : și m-am cutremurat, înțelegînd că acel infern este în noi, deci nepierdut. Cel mult poate fi purgatoriu....

MARCEL PETRIȘOR

Profesorul și scriitorul Marcel Petrișor s-a născut pe 13 aprilie 1930 la Ocîșor (în inima Ardealului, între Țebea și Hălmagiu, nu departe de Vața, locul de obîrșie al legendarului Arsenie Boca), din părinți învățători (Aurel și Melania) și bunici și străbunici preoți. Proza sa de mai tîrziu va ambiționa să reconstruiască estetic această lume a copilăriei, devenită icoană a paradisului pierdut. De la Serile-n sat la Ocîșor (volumașul de povestiri – pline de pitoresc, dar și de fior metafizic – cu care a debutat editorial în 1971), trecînd prin Temeri (1985) sau Căruța cu scînduri (1990), pînă la Strigoii Ocîșorului (2005), s-a articulat un univers romanesc complex, populat cu personaje adeseori fascinante, în care un loc deosebit revine

romanului Temeri – frescă a satului românesc tradițional "de pe Crișuri", dar și roman de familie, țesut în jurul personajului de forță epopeică al Ruzaliei, năprasnica preoteasă, "stăpîna Ocișorului" de odinioară (și nimeni alta decît bunica autorului) După studiile liceale de la Brad și Deva, în 1952, pe cînd era student la Filosofie, este arestat pentru prima oară (îi împrumutase cartela sa de masă regretatului critic literar Ovidiu Cotruș – nepotul vestitului poet al lui "Pătru Opincă" și al "Româniilor de dincolo de mîine" –, pe care noul regim îl socotea "dușmanul poporului"). Smuls peste noapte din Clujul visurilor juvenile, este tîrît prin Rahova, Jilava, Malmaison, Uranus, din nou Jilava, apoi Baia Sprie, Dej, Gherla, Aiud. Între noiembrie 1955 și noiembrie 1956 are parte doar de un an de libertate chinuită, după care este rearestat sub acuzația de a fi participat la un "complot studențesc", pe fondul tulburărilor din Ungaria. Încadrat într-un lot de potențiali condamnați la moarte, a stat sub teroarea sentinței mereu amînate pînă în august 1957. Va fi eliberat abia în 1964, după un nou tur al groazei pe la Interne-Malmaison-Uranus-Jilava-Aiud (amănunte ale biografiei sale de deținut politic se află împrăștiate în volumele de memorii, unde autorul "se ascunde" sub numele personajului Mircea Petre). După ieșirea definitivă din închisoare, va urma Literele (specializarea franceză-spaniolă) la București, unde se va și stabili. Mulți dintre colegii și cunoscuții din prima studenție erau acum cadre universitare. Devenit din 1970 profesor de liceu (inițial la "Iulia Hasdeu", unde a ținut ani de-a rîndul și un minunat cenaclu literar, apoi la "Spiru Haret", de unde s-a și pensionat), după ce renunțase la un post de universitar la Iași (ce i se cuvenea prin repartiție, conform mediei de absolvire), se stabilește la București și, după un prim mariaj eșuat, în 1973 se căsătorește cu Dana-Ilinca Konya, descendentă din ilustra familie a Negruzeștilor. Beneficiind într-o oarecare măsură de perioada de "liberalizare" de la răscrucea deceniilor 7 și 8, își începe bogata activitate publicistică (devenind, după cîțiva ani, și membru al Uniunii Scriitorilor). Îi apar volume de proză literară (pe lîngă cele deja menționate, romanele Măreasa și, mai ales, Crișan – carte în care drama personajului istoric respectiv este doar un pretext de a zugrăvi drama generică a deținutului și condamnatului la moarte, încă din 1977), impresii de călătorie (Călătorie spre Soare-Răsare; spre "Soare-Apune" nu va putea călători decît după 1989 – cf. mai recentul volum Drumuri

întortocheate. Jurnal de călătorie în Europa, Asia și America de Nord), studii și eseuri filosofico-literare (Curente estetice contemporane, Grünewald, La Rochefoucauld. Aventura orgoliului, Vitralii, Gogol sau Paradoxurile literaturii moderne ș. a.), iar în urmă și memoriile din închisoare (prezentate mai pe larg în continuarea acestei introduceri bio-bibliografice). Se adaugă un mare număr de traduceri (adeseori însoțite de prefețe sau postfețe substanțiale), mai ales din autori francezi sau gruzini: Jean-Paul Sartre, Jean Coué, René Berger, Al. Dumas-tatăl (în colab. cu Anca Crivăț), Jurgis Baltrusaitis, Ciabua Amiredjibi (în colab. cu Aurel State și Adina Nicolescu) etc. După 1989, este membru al A.F.D.P.R. (mergând mai târziu, din motive de rectitudine și onoare, cu ramura ostilă ambițiosului, dar controversatului Constantin Ticu Dumitrescu), vice-președinte al defunctei formațiuni de dreapta numite U.D.C. (și, pentru scurtă vreme, parlamentar), iar din 1991 redactor al revistei Puncte cardinale din Sibiu. Actualmente este președinte al Senatului Asociației "Rost" (pe care a susținut-o încă de la înființare, alături de marele său prieten de o viață, regretatul părinte Gheorghe Calciu-Dumitreasa).

Nicolle Ebner

Mic dialog cu Eugen Evu despre noi și deschiderea interculturală spre Europa și lume

Eugen Evu: -

În anii din urmă, m-am bucurat de șase premii și trofee conferite din cultura italiană, cu care am cultivat o relație de colaborare între revistele "Noua Provincia Corvina" și "Il Convivio" (Enza Conti, Angelo Manitta) și "Le Muse" (Calabria), editor prof. univ.dr. Honoris Causa Maria Teresa Liuzzo. Aceste reviste și editura Agatrice, au cultivat prin intermediul meu, și concursuri și respective premii pentru colegii români din arealul nostru: Ioan Șeu, Torino Bocănicu, Radu Roșian, Tiberiu Fazakas, Simona Locsei... și regretatul nostru concitadin Adrian Cristea, recent decedat la Verona, în exil. În Italia, pe aceleași "filiiere" confraterne neo-latinești, am intermediat publicări ale Elenei Daniela Sgondea (traducătoarea mea, olaltă cu prof. Marilena Chiretu... Marilena Chiretu m-a onorat și

cu două you-tube și un portal româno- Italian, în care sunt elogiata cultura și natura noastră. Traducători buni avem și în Italia, Danut Gradinaru și alții.

În acest context al deschiderii europene, au publicat în Italia Teresia Bolchiș Tătaru, (Germania), (originară din Nădăștia de sus), Elena Daniela Sgondea (ea însăși deținătoare a numeroase trofee la italieni), dar și alți câțiva mai tineri autori din Hunedoara și județ. Eu așa am făcut mereu: unde m-am promovat pe mine, i-am promovat și pe cei afini, prin literatură sau arte plastice...Iar în Germania, am promovat peste 30 de autori majoritatea de aici, de la Olga Ștefan (premiată Novalis la Muenchen, prin Magdalena Constantinescu- Schlesak), Bianca Dan (în Revista Agero Stuttgart), - red șef Lucian Hetco, (accesibilă prin google la “ Revista Agero” – rubrica Cultură și rubricile Jurnalistică, respectiv arhiva Istorie) - la alții, nenumărați. Intenționez să editez o carte cu aceste texte. De aceste relații au profitat benefic și o seamă de scriitori din județ, îi felicit de istețime. O altă foarte rodnică cooperare am avut-o cu Mariana Zavati Gardner, în Anglia. Un premiu de care m-am bucurat mult a fost Coppa di Argento Puro, dar și altele.

Aș vrea să semnalez cui nu știe, că la Orăștie, Elena Daniela Sgondea a fondat recent magazinul intercultural Palia culturală, eu fiindu-i redactor șef devotat...

2. Cele mai recente reușite personale, în context, sunt:

PREMIO ALLA CARRIERA, Trofeu al Academiei Internaționale “Francesco Petrarca”, din Roma, (egidele Vaticano și Statul Italian), fondat de eminenta Pasqualina d’Orazio, a fost cucerit de poetul român Eugen Evu, pentru cartea sa Beția de timp. Tot recent, premiul internațional al consacării, “ Poesia, Prosa e Arti Figurativi”, i-a fost conferit poetului de către Accademia internațională Il Convivio, (Sicilia)- pentru eseu și și aforisme, președintele premiului și trofeului fiind acad. Prof. univ Angelo Manitta.

Festivitățile au avut loc la Capranica-statul Vatican, respectiv la Giardini Naxos și ultima, Premiul Simone Loricci (a treia oară cucerit!) - la San Bonifaccio, Provincia di Verona- Abația president Mario Longo. Mă bucur să anunț că am în lucru un Almanah 2012 al

revistei Noua ProVincia Corvina, în care sunt cuprinși peste 20 de autori străini prieteni, și desigur, numeroși hunedoreni...

Ideea globală Reconquista ...*FRANCIS DESSART* (n. 26 dec. 1948), personalitate enciclopedică de renume mondial, autor de opere importante în domenii diferite, unele cu totul noi (geopolitică, noua ordine economică, naturală, irenologie, futurologie, pedagogie universalistă, ecologie spiritualistă, zooterapie). Enciclopedist, el își trage rădăcinile din Ardenii Walloniei dar acțiunea culturală se exercită impresionant. Formație culturală multiplă, urmând o tradiție a unei Europe ne-oficiale în care stau alături Sf. Francisc de Assisi, dr. Albert Schweitzer, Sf. Serafim de Sarov, Chevillon, A. Kastler. Fost Professeur-visiteur la Universidade Moderna (Lisabona), membru pe viață la „Académie Européenne des Arts“ (secția Litere) membru titular la World Academy of Arts & Sciences (USA) • Vice-rector UFI / ULI (Bruxelles) • Membru Advisory Board Ansted University (Malaysia) • Zeci de titluri și onoruri, de mare rezonanță și cu caracter științific, academic și religios, în peste douăzeci de țări ale lumii • Opera impresionantă și non-conformista de unde menționăm: Une seule terre - une même vie: éléments pour une eco-irenologie, Elveția (1995); Managementul relațiilor cu publicul, România (1993); Protecția mediului înconjurător și administrația publică: „aspecte politologice“ Moldova (1996); Universalist Pedagogy to build the future of humankind, Japonia (1997); Notre santé grâce aux animaux - Introduction à la zoothérapie, Elveția (1996); Animaux: amis et compagnons de notre vie, Elveția (1999); Prevencion o proteccion, Spania (1999); L'Universum de l'éducation: la formation de l'avenir humain, Belarus (2003); L'Universalisme pédagogique, Bulgaria (2003) • „Reconquista“ (aparută la Bruxelles, în ediție franceză, și la București, în traducere română, 2005) conține studii și eseuri publicate în jurul anului 2000 (unele - în 2003 și 2004) oferind o radiografie tulburătoare a lumii contemporane și o soluție a crizelor acesteia. Pregătește mai multe cărți importante, între care menționăm „Rezistența intelectuală“, „Om și Animal“ și „L'Armenie, la sentinelle de l'Europe“, care editate la București, Bruxelles și Minsk.Sursa: A.R.P. Motivația includerii: am fost titular al ARP, căruia Dessart i-a fost vicepreședinte.

Idei ca prag de carte... ...Andrei Zanca, Germania

Ce putem observa în această etapă a unei *delte culturale*? *O raționalitate exacerbată* cu tendințe de unilateralizare, implicând automat o limitare a conștiinței, ce nu poate genera decât mutilări. Desprinderea de unitate și deci instituirea de delimitări tot mai rafinate (grație ochiului disecator, în pofida urechii care preia întregul), duce la un soi de *metapatologie*: nimeni nu-și mai pleacă urechea (nu mai are *urechi de auzit*, deci implicit nici atenția, nici tandra aplecare ori băgarea de seamă, luarea-aminte), la spusele *altuia*, ba dimpotrivă, vrea să se audă *doar pe el.* (*Andrei Zanca*)

Schiță de text: Omul din Soterland...

Andrei Zanca/ Carl Landau-

Stăpânind virtuos discursul liric, în exprimare epistolară, remarcabil poet și filosof, Zanca absoarbe cu voluptate și apoi redistribuie transfigurativ retro-orizonturile memoriei ce se reînsufletește, devine vietate, odată cu umbrele și luminile contrastante, contrapunctice, iar acuitatea percepției dă acestei ample gesticulații poematice, un patetic, furtunos ton orchestral, simfonic. Dar o acalmie nelumească netezește totul, ca odihna campestră a muntelui, pe lanuri de floarea soarelui..."

Zanca nu are analogie în literatura română actuala, cel puțin prin modalitatea aceasta de bildungs-poem, prin procedee componistice expansive (?) Andrei Zanca, nu mă înșel, este un mare, inconfundabil elegiac via Rilke și Trakl, iar textele sale sunt părți în explozie ale unui Logos Unic, omniprezent. Neliniștea sa este a Veacului, care ne sfâșie, pentru a ne promite o alta întregire? Poate rugăciune perpetuă, deloc profană, spre mântuire, prin împărtășania din creație, imitatio Dei?

Landul se numește Soterland...S-au referit elogios asupra operei acestui POETOM, cei mai importanți critici și poeți români.

Înzestrat cu o profundă simțire empatică, estetizantă, artistică, urmînd un traseu inițiativ în Exil spiritual, în care aventura existențială devine vis și visul redimensionează miraculos realitatea, altfel insuportabilă, Andrei Zanca este unul dintre înțelepții rătăcitori, îndurerați, însă mereu acasă, în patria unica a poezilor români, Limba Română- Poezia. Deopotrivă cartezian și magician,

aidoma lui Umberto Eco, dar și sfidînd vrăjmașia dintre zodii, ÎNRĂIRE, pe lizierele stranii ale misterului universal uman/extrauman, Andrei Zanca, îmi (ne) este mesagerul de rang, heraldic, al unor întâlniri neîntâmplătoare, arătîndu-ne o lume abia bănuită, dar care va fi...El este poetul și profetul, cel re-născut în exil...

...Valentin și Gabriela LEAHU, Sibiu

Oare se poate „poezi” pe praful ăsta de „criză” sau de recesiune cum se mai numește? Uite că da! Și într-un fel aparte. Adrian Suciu îi spune mamei sale că „locurile de veci pe pământ se plătesc o dată la treizeci de ani”, Eugen Evu vânează curcubeu la Deva ori la Hunedoara, Hațeg, Orăștie, Valea Jiului, (cu Elena Daniela Sgondea, Ion Urda, Radu Roșian, Cornel Ungureanu ne sfătuiește să avem tiraj mai mare de poeme, Silviu Guga trece de la proză la poezie, în drum spre Ipotești, Jean Văcărescu, în „Arborele cu vrăbii”, gândește la Boris Pasternak („Cu ochi de fulgi, prin întuneric, Iernile mă caută pe acasă”), Dan Mircea Căpăruș (președintele poezilor Bucureștilor) a trecut la poezie politică, anunțându-și confrății de la Uniunea Mare că e ceva putred în organigrama lor... Și vom „poezi” mai departe, cu Brumarul care-l scrie iubitei „ce-și plimbă pisica în leasă” ori Liviu Vișan cu inegalabilele „Licențioase”, ori, de ce nu, cu Mircea Dinescu, citându-se în „Cotidianul” (din volumul „O beție cu Marx”, 1996) cu „Scrisoare către Vaclav Havel aruncată la coș”. Ei, bine, dacă în fiecare zi am citi o poezie, nu am deveni, oare, mai buni?

Mic poezie despre omul reactivat – către Andrei Zanca, Lucian Hetco, Adrian Gurgău și ceilalți

A te consola, este anticamera amuțirii, a uitării de lume și de sine. Bolile, care uneori se bat între ele în corpul nostru, pot fi agravate cumva de chiar “complicitatea” dintre ignorare a lor, ascundere, disimulare, camuflare, în felurimea de pseudo secte, insecte, - religii, mistificări, sub-arte, artere colaterale.. alteori de prostescul orgoliu mereu resurrect, al misionarismului, vanitatea celor ce ne dau lecții despre noi înșine, în timp ce ei înșiși nu sunt capabili a dărui valoare benefică celorlalți: de unde nu-i, nici Dumnezeu nu cere; iar dracul, cel plăsmuit de sus- numitele spaime, este un oniric care se răzbuună,

coșmarele “ reprogramează” ceea ce conștientizăm la trezire, însă nu ca “ realitate”, ci ca închipuire. “ Chip și asemănare” a sinelui, cu opera celui treaz, ascuns, contorsionat, chinuit, în chiar micile doze ale ...metamorfozelor . Ale lui Morfeu. Încă avem șansa, o șansă pe care din demnitatea inimii-conștiinței, prin ardoarea cu care dorim întru mai – binele, al nostrum și al celor dragi, necum al vrea răul celuiilalt. Scrisul este deja atemporal, timpul din “ operă” , nu este cel real; în poezie, mai ales, suntem deja mitizanți, suntem în misterul ființei de a se “ codifica”, protectiv față de neaveniți, de intruziunea vanităților “ elitice”, “ misionariste”, recte maniac- obsesiv mesianice, cum definește psihologia modernă.

Scriu (cânt, pictez, dansez..) - ca să nu aud cum mor, cum murim, paradoxal pot spune că scriu ca să se aleagă din arderile toate, ceea ce merită a fi transmis, de ceea ce e funingine, cenușă, reziduu. În anticele culture orale, asta făceau sacerdoții “ barbarilor”, așa- numiți de Umberto Eco. Izbucnirile ne sunt, ale unora, cascadice, ale altora înspinate, ale altora asemenea bolborosului vulcanilor noroioși... Redăm nume stărilor ce sunet, viețuim, cărțile noastre sunt VIETĂȚI ale misterului însuși de A FI, a mai fi.

Suprema, irepresibila nostalgie a duratei vitale ce ne-a fost drastic cenzurate, din iloo tempore mitologice, ale corecțiunilor genezice... Să nu e lăsăm însă uciși de eroarea lui Nietzsche, anume că omul este opera ratată a divinului, ori că el, omul răzlețit în lume, ca un fel de înger sălbăticit, entropic, este cel ce l-a “ creat” pe Dumnezeu. Acest om, da, a creat idoli, semizei, sau golemi, asta ca act instinctiv – grotesc- vanitos, de a se “ valorifica” în ochii semenilor, în “ istorie”, ca genii: asupritoare, despotice, oppressive.

Dubluri ale “ daimonilor “ proprii: cele șapte frici fundamentale, sunt de facto una singură, într-un rogvaiv al înnebunirii ce contaminează tot ce mișcă...

Ce am învățat și ceea ce uităm mereu, din milenii, dacă nu a ne regăsi din ce se pierde ca valoare, odată cu operele authentic geniale, re-ziditoare? Și la ce inteligența care decade în calp, în făcătură iar pe de altă parte, se întoarce asupra-ne, răzbunătoare. A crea opere nu este uneori întru a le administra ca toxine, ca eboșe, indiferent de pretenția că ele sunt medicamente pentru psyche- colectiv. Toți se pripesc a da rețete, a clama absolutist cutare teză, cutare sentință, cutare testament, cutare reglementare...Cum s-a scups “ este ceva în om care nu-i aparține omului” ...

...Funcția a creat organul, într-adevăr. Oare această lege, această dinamică, este operantă și în ..anorganic, adică în psychic? Știința afirmă just că omul este un system bio- energetic deschis. Poezia, cântecul,...sunt nimburile noastre, tremurătoare, instabile, sunt frenezia misterului care suntem, eventual vindecător...Ceea ce resimt tot mai “ consumist”, de când cu internetul, cu blogurile, cu wikipedizarea ș.c.l. – este că psihicul meu se modifică, așa zice că omul cel cândva telepatic (ca remanență...) – este REACTIVAT. Asta ne sperie, asta ne fascinează.

*

Iată ce-mi scrie Andrei Zanca de la la Heilbrunn: “ Poemele interminabile” ale lui Eugen Evu., sunt ca-ntotdeauna texte splendide, singulare și care marchează înscrierea sa în ceea ce numeam într-un eseu în Vatra: *poezie transpersonală*, (acea poezie care lasă deseul eu-lui în urmă spre a surprinde în ramele unei philosophia perennis, ceea ce ne unește-n adânc pe toti, lucru greu de înțeles pentru mulți.... ca o prelungire de gând bun”...

Poate că “ transpersonalismul” este curentul numit de I. P. Brădiceni, transmodernism ? Mă întreb dacă asta este îmbunare, sau alienare, înrăire, fără voia (thelema) noastră ? Ceea ce este relativ, poate fi ...axiomatic ? Mă întreb ori sunt întrebat, sau sunt însăși întrebat? Scriu, sau sunt cel scris?

Oximo(I)ronica

Kakademismul funciar al “elitelor”, produs ca emanație a “memoriei colective”, colerice, abiotice, pulsație întunecată a non-valorii, a deidentificării, eclecticismului, povara ce ni se redistribuie, reciclat, din secolii. Mă oripilează reviste ca “Observator” (efemeridă), Dilema, 22, ID ei europene, nu fac toate cât bunăoară Contemporanul Brebanian, sau Cultura Buzuriană, ori “ rebala” admirabilă “Poesis internațional” și alte câteva, pe nedrept tăiate de la minima finanțare bugetară, sau înjositor neglijate, nefiind clientelare. Iar aceste “ Academia Cațaveanu”, “ Pula”, “ Kamikadze” și cohorta de “ analiști”, gâlcevile tabloidelor, toate, ce sunt decât un simptom al decadenței morale? Și ice să faci când un (fost) Liiceanu (!), odinioară “ epistolar”, îl laudă pe cutare imund “ telectual”

pedelistic, zicând că se recunoaște în acesta ??? Nomine odiosus, odios Anastasia trecea...Număra și trecea.

Enkomion synergic Andrei Zanca/ Carl Landau

Eheu, fugaces !

"Stăpânind virtuos discursul liric, în exprimare epistolară, remarcabil poet și filosof, Zanca absoarbe cu voluptate și apoi redistribuie transfigurativ retro-orizonturile memoriei ce se reînsufletește, devine vietate, odată cu umbrele și luminile contrastante, contrapunctice, iar acuitatea percepției dă acestei ample gesticulații poematice, un patetic, furtunos ton orchestral, simfonic. Dar o acalmie nelumească netezește totul, ca odihna campestră a muntelui, pe lanuri de floarea soarelui..."

Poesis, 1998

"Zanca nu are analogie în literatura română actuală, cel puțin prin modalitatea aceasta de bildungs-poem, prin procedee componistice expansive (?) Andrei Zanca, nu mă înșel, este un mare, inconfundabil elegiac via Rilke și Trakl, iar textele sale sunt părți în explozie ale unui Logos Unic, omniprezent. Neliniștea sa este a Veacului, care ne sfâșie, pentru a ne promite o alta întregire? Poate rugăciune perpetuă, deloc profană, spre mântuire, prin împărțășania din creație, imitatio Dei?"

Prov. Corvina

Înzestrat cu o profundă simțire empatică, estetizantă, artistică, urmînd un traseu inițiativ în Exil spiritual, în care aventura existențială devine vis și visul redimensionează miraculos realitatea, altfel insuportabilă, Andrei Zanca este unul dintre înțelepții rătăcitori, îndurerăți, însă mereu acasă, în patria unica a poezilor români, Limba Română- Poezia. Deopotrivă un cartezian și un magician, aidoma lui Umberto Eco, dar și sfidînd vrăjmașia dintre zodii, ÎNRĂIRE, pe lizierele stranii ale misterului universal uman/extrauman, Andrei Zanca, îmi (ne) este mesagerul de rang, heraldic, al unor întâlniri neîntâmplătoare, arătîndu-ne o lume abia

bănuită, dar care va fi...

Autograf, Obiectiv 20, Septembrie 2002

Enkomion : Prof. univ. dr. Maria Teresa LIUZZO

Distinsa scriitoare italiancă, editoare vice-director a revistei LE MUSE, dott. Honoris Causa in U.S.A. MARIA TERESA LIUZZO, a cărei operă este cunoscută în lume, este antologată elogios de marea critică internațională. De peste zece ani, între revistele noastre s-a perpetuat o fructuoasă colaborare, prin traduceri reciproce. D-sa este citită și în neolatina română, prin traducerea, publicarea și recenzarea creației poetice, de către Eugen Evu, Elena Sgondea, Marilena Rodica Chiretu... În replică, ea continuă să promoveze în Italia poezia română. Este scriitoare și dr. în psihologie Leibnitz University - Santa Fe, N.Mexico, U.S.A; este profesor de Psihologie și Literatură Modernă în U.S.A. Corespondent permanent la „Punți italo-americeane-USA, și Noua Provincia Corvina- Hunedoara, România. Alături de eminentul critic – editorul Paolo BORRUTO, recent, a editat și un amplu vol. 2 al unei istorii literare universale, în care deasemenea, sunt antologați cei doi poeți hunedoreni. Pentru recentul ei volum liric MIOSOTIDE, (Floare de nu mă uita), ASCUS Provincia Corvina îi decernează a treia oară Diplomă de Excelență, succesiv.

Post scriptum: Îmi exprim, alături de confrății mei literari, condoleanțele îndurate, la aflarea veștii decesului marelui critic Paolo Borruto, ruda d-sale, editorul principal al revistei Le Muse și al AGAR-Editrice. (oct, 2012).

Muguraș Maria Petrescu- Poemul tradus, poemul comentat ...

Arrière-garde - Gigachakre în migrare - (*Arrière-garde - Gigachakras Drifted Away in Migration -*) „*Arunc harpoane și lassere /rebel cum m-ai zidit /preaiubitor cum te-ai ascuns /și toate pe tine te așteaptă /pe tine te rabdă. Pe tine te vânează.* ” = “I throw harpoons and lasers /as rebel as you have cast me /and much too loving while you’ve hidden /they will all expect for thee /and for thee they’ll all do suffer. /Yet, they all will do hunt thee.” (Eugen Evu).

Mă întâlnesc cu Eugen Evu prin oraș. Îl invit să urce în mașină. Odată instalat îmi spune *ex abrupto*: „Trăim vremuri groaznice, uite ce se întâmplă!” Nu pot să spun de ce, dar remarca lui nu mă surprinde, senzorialul lui exacerbat este la cote de alarmă maximă. Și, cred eu, nu de ieri de azi. „La început a fost Cuvântul și Cuvântul *era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul*”, adică de la divin, adică de la un singur și unic punct de origine, sau de la Aeon, de la „orfania divinului” = “the divine’s lonely oneness” (expresie deosebit de frumoasă, dar greu de tradus în limba engleză, am încercat să o redăm printr-o metaforă, capabilă să învăluie misterul creației, nu neapărat umane, cât și literare). *Orfania cuvântului* înseamnă nu numai unicitatea în singurătate, sau singurătatea privată de dragoste (de orice fel ar fi ea), ci și criza de comunicare, imposibilitatea ei, un Babel lipsit de noimă, care în final l-a tulburat pe eon. Numai că rebeli sau răzvrățiți, oamenii au reușit fără prea multă greutate să strice tot ce ar fi putut să fie „armonia universală” (cât de mult s-a demitizat această sintagmă, cât de mult s-a erodat încât astăzi aproape că nu mai are nici o valoare). Și ne mai mirăm?! Stricăciunea a venit de la început, adică o dată cu „pomul cunoștinței binelui și răului”, iar Dumnezeu, în toată cuprinderea lui, a știut dinainte că omul – perfecțiunea creată asemenea divinității – avea să prefere (și încă repede de tot) decăderea, iscoada, contorsiunea sufletească, dorința de a cunoaște, ba mai mult dorința de a se situa deasupra Creatorului, ajungând să se străduiască din răspuțeri să creeze particular de materie primară a universului și să treacă încă viu dincolo de bariera de ne-negociat cu moartea, acest refren poetic, repetativ concluziv: „Ca viață până și moartea / Se repetă” = “As a life death in itself / Keeps on rolling on and on.” Și tot din această atitudine automat au derivate frica și teama, sentimentul de hăituire, care nu vine de la Dumnezeu („Domnul este luminarea mea și mântuirea mea; de cine mă voi teme? Domnul este apărătorul vieții mele; de cine mă voi înfricoșa?” Psalmul 26). Omul a triumfat, dar este chiar adevărat? Exacerbarea fricii în general și a temerii de necunoscut în special, mai ales a celei de moarte și a ceea ce se întâmplă după moarte l-au făcut pe om să caute de-a lungul timpului nenumărate explicații. Dumnezeu s-a supărat, iar omenirea a fost cuprinsă de o stare de disperare, vecină cu neputința. Într-o postură de *arrière* gardă, ea mărșăluiește megalomanitic în derută. Totul este exprimat în

propoziții scurte, enunțative. Într-un talmeș-balmeș total, tabloul este apocaliptic și uriaș, iar poetul rămâne neutru atât din punctul lui de vedere față de imagine, cât și a tabloului în sine față de el însuși, echidistanța sau neutralitatea spunându-și cuvântul doar în alegerea elementelor. Este un fel de viermuială nebună, lipsită de sens și deșartă, într-o migrație învălmășită a nălucilor. În fața acestui tablou, Eugen Evu nu este nici abătut, nici trist și nici trufaș. El este pur și simplu un spectator care constată. Echidistanța sau neutralitatea se văd și din evitarea intenționată a pronumelor și adjectivelor posesive. Cuvintele cu greutate, de regulă exprimate prin substantive, suntacompaniate doar de articol, totul devind o definiție cu rang de axiomă. Deși scrisă în vers alb, *Arrière-garde - Gigachakre în migrare* – (*Arrière-garde – Gigachakras Drifted Away in Migration* –) are o muzicalitate interioară dată tocmai de cadența și frazele scurt explicative.

Cuvântul cheie, element al tabloului, există la începutul fiecărui enunț, dând textului o densitate extremă, o forță interioară uriașă, covârșitoare, ceva care ține de verbul francez *écraser* = *a strivi* și de o presiune ce redă încătușarea în această *speranță unică*. („Regnurile underground complice cu cele coparticipative /pe verticala rebelă. /Criza comunicării precipită eonul /artele devin toate moarte bolnavă de sine. /foi de autoobservație. /Câmpurile de tragere ale ființei /transferă molecula în gigamemorie...” = “The kingdoms accomplice in the underground /With those co-participators /in the rebel vertical. /The crisis of communication troubles the aeon /arts turn into a death which is sick in itself. /Everything is but scraps of introspection. /The fields tilled with the roots of humanity /turn out the molecule into a giga-memory.../”). Contemplarea acestui tablou se petrece la timpul prezent, care este pentru noi limitativ și extrem de scurt, viitorul ca timp verbal fiind folosit doar de vreo două ori, pentru că oricum este precar și lipsit de perspectivă sau speranță. În final, ne întoarcem la Dumnezeu, fără de care întrebările privitoare la o nouă cunoaștere vor rămâne ca „Cicloul /smulgând din memoria lumii /o nouă cunoaștere?” = “Is the Cyclone /extorting from the world’s memory /a new gnosis?” sau ca celebra întrebare rostită de Hamlet (“To be or not to be, that is the question” = „A fi sau a nu fi, aceasta-i întrebarea”, „Craniul meu rostogolit pe / Celălalt țărâm al Eonului /își cântă furtunile”. Furtuna sau mai bine zis raportul omului cu Cel Preaiubitor sunt de peste două mii de ani în sufletele

noastre. „Arunc harpoane și lassere /rebel cum m-ai zidit /preaiubitor cum te-ai ascuns /și toate pe tine te așteaptă /pe tine te rabdă. Pe tine te vânează. /” = ”I throw harpoons and lasers /as rebel as you have cast me /and much too loving while you’ve hidden /they will all expect for thee /and for thee they’ll all do suffer. /Yet, they all will do huntthee.“

Aurel Pantea

Nimicitorul

În urmă toate sînt foarte proaspete,
toate au început
o călătorie de la care
nu vom mai lipsi,
inși voioși își schimbă fețele
între ei, femeile nu mai știu
cu cine se iubesc, dragostele,
și iar se face ziuă în limbaj,
și iar umblă funcționarii
pe urma semnificațiilor

Repatriere prin operă?...

Dan NICOARA (Constantinescu) TAO TE- KING- sau Visul străluminat. PATANJALI.

Hunedoreanul de obârșie veche Dan Constantinescu (Nicoară) a murit în exil, Germania, după ce evadase din țarcul ceașist, împreună cu soția sa Lucia și...vioara sa Amatti. Prolificul scriitor avea un act doveditor că provenea, pe filiera maternă, dintr-o familie care fusese înnobilită de Corvin. Școlit la facultate, o vreme membru marcant al Cercului de la Sibiu (Blaga, Negoîtescu, Regman, Doinaș, Aichelburg ș.a.) – a urmat un itinerar autentic inițiativ, oglindit în cărțile sale de poezie, ori în pasiunile sale pentru muzică, coregrafie, arte plastice și orientalistă. Am umblat în anii cenaclului scriitorilor hunedoreni, multe drumuri și cărți împreună, avea darul rar de a se face ascultat, înțeles, ca un veritabil Maestru ce era. Dan a fost

incomod (sic,) atât pentru activiștii imunzi și securiști, cât și pentru unii dintre „ confrăți”, care mimau prietenia literară, dar l-au hulit chiar și în...romane polițiste. Nomine odiosus.

Am păstrat de la el două cărți de poeme originale, o traducere unică din Rilke și un set din Haijinii clasici ai Japoniei, carte ce a obținut invitația însăși a Împăratului nipon, și, stupefiant !, o felicitare de la C.S. de la culturnicii servili ai Scânteismului...Evident, nu a onorat-o, probabil contrat de „ vigilenți”.

Traducerea sa integrală cea mai remarcabilă în România a „ Elegiilor duineze”, a obținut premiul URȘ și o incredibilă!) invitație de la nemți, (RFG), astfel că primind sub presiuni diplomatice, pașaport, a plecat și nu a mai revenit niciodată. Soția sa mi-a adus un proiect de volum original „ De nimicnicie și sânquire”, pe care l-a transmis Bibliotecii județene și de unde s-a tipărit o revistă comemorativă, unde l-am evocat, ca și în unele reviste internet din occident...Casa lui părintească, spre Castel, a fost ocupată în condiții obscure, de romi, am știință că procesele recuperării măcar ca parte de drept ale doamnei Lucia, trenează de ani mulți...Tot domnia sa făcea eforturi de a-i repatria mormântul, pare-se tot fără succes. Postmortem prin îngrijirea editurii Mondero, LAO TZE ...este cartea testamentară, girată onorant și meritat de Ion Acsan și prof. Dan Grigorescu, în colecția Capodopere ale Literaturii Universale.

„ Fă tot ceea ce ești în stare să faci și ești menit să faci, pentru ca această utopie să devină odată, totuși, împotriva a toate și a orice, chiar absurd împotriva Realității, adevăr”, scrie poetul.

Traducând impecabil opera Maestrului taoismului, trăind-o el însuși în transele limpedei virtuți, cartea acesta ar merita o reeditare. „ Pentru un înțelept totul e suferință” .(PATANJALI) . El a regândit iluminarea, (Visul străluminat) cum rar au făcut-o poeții vremii de dinaintea și de după vremea lui.

Pentru mine, în boema acelor ani contorsionați ideologic, Dan C. Nicora a fost un dascăl, iar eu i-am fost un modest discipol, mai ales în lecțiile sale de stilistică. Am dat unui cenaclu de tineri numele său...

DAN CONSTANTINESCU- NICORA (2) DEMPREENUL-A-FI –
Cartea din manuscris
DE NEMERNICIE și SÂNGUIRE ...

Se dedică și doamnei Lucia Constantinescu,
în exil în Germania

Descendent pe filieră maternă dintr-o veche familie ce a fost înnobilită (Nicoară) de Corvini, poetul, filozoful și muzicianul hunedorean ce semnează cu numele consacrat astfel, Dan Constantinescu (NICOARĂ) – titrează "*DEMPREENUL - A-FI stihuri de nemernicie*" - un veritabil testament liric al creației sale originale. Poetul a emigrat în anii 80 la Freiburg , unde a și murit, iar soția sa Lucia luptă a-i repatria osemintele. Odinioară, am fost prieteni apropiați, și recent mi-a fost solicitată o prefață la carte . Opera lui de traducător (din marea lirică germană, dar și niponă și greacă) nu face obiectul acestor consemnări. În acest cuvânt compozit, (DEMPREENUL) poetul pare a codifica, dintr-o "Danemarcă putredă " (recte Istoria recentă, sau, dacă vreți , Kali Yuga , mesajul unui răspuns al hamletienei dileme a Prințului , privitoare la sensul ori nonsensul ființării : A FI , însă numai ca părți – entități în armonie cu Unul Întreg și manifestat în continuum ... Vocabula "de(î)mpreună (a) devine DEÎMPREENUL(-UNUL COMPUS ?) redefinind prin *masculinizare mai propriu* (UNUL...multiplu ...) Probabil că Dan Nicoară, profunnd inițiat în mitologie , istoria religiilor , filozofie și teozofie , află aici în mod propriu inventiv, ingenios, relictă care să recontopească conceptele ezoterice, ale gnosticismului, cu sincretismele pre - creștine și creștine. Logosul întrupat în uman , cel cu atributul suprem, absolut, de Pancreator. Demiurgos. Creatorul , – Tatăl . Demiurgul în Operă Vie și cugetătoare. Cogito ergo Sum Poetul român operează astfel o delicată "restaurare lingvistică a conceptului însuși de Divinitate, cum s-ar reîntregi un vas ceramic din fragmente Nomini Deum, (Pater) care în română, limbă neo-latină , provine din Domine –D(z)eu , Dumnezeu. *Adică EL*. Nu știu cum sună- răsună în traduceri , această- re iscusită liric re- nominare . Poetica lui Dan este una filozofică , a expertizei continue , undeva între Lao Tze și Socrate, dar zidind în sus, prin Novalis și Reiner Maria Rilke. Dilema prințului care acuză prin parabole condiția tragică a lumii

, propune un răspuns dilematic, misterios: DA, A FI, însă, doar dempreună (UNUL, fiecare entitate ca parte din Totul). Dilematic, deoarece el subtitrează : "Stihuri de Nemernicie " ...Aici Sfinxul a vorbit, apoi a recăzut în tăcere... Resimțim eterna dilemă însăși , a umanului, însă reproiectată metafizic . Acestea privitoare la titlul antologiei de autor, una postumă. Poetic zicând , avem aici o Evanghelie nu "după " (transcrisă de scribi), ci una de autor , sinteza unui apostol modern , al unuia "*contemporan cu fluturii, cu Dumnezeu* " ...

DAN CONSTANTINESCU a ales în pribegia ultimilor săi ani de la Freiburg, Germania, cel puțin două gesturi semnificative, spre a-l înțelege, dincoace de scrierile sale, din motivațiile strict- biografice ...

Nemai-îndurând răbdarea colectivă , îndoctrinarea ideologizarea semi - concentraționistă din România, înjosirea, insultarea însăși Ființei de către stihialul disimulat, ori pieziș, al istoriei, (Sistemul totalitar) hărțuiala și chiar batjocura unora, Dan (Constantinescu)- Nicoară , a optat pentru auto- exil. Conștient de propria-i suferință existențială și de propria-i valoare, acuzând sistemul și plin de compasiune pentru semenii, el a acceptat invitația nemților de a fi premiat și omagiat acasă la ei , pentru splendida traducere în română (de fapt operă delicat - echivalentă , de mare rafinament lingvistic și metaforic) - din Rilke, sub plină "epocă " a delirului ceaușist . ... Țin minte, activiștii anilor 80 din orașul său natal , Hunedoara, ca și securiștii vigilenți, au fost nedumeriți, chiar terifiați, siderați, când pe numele său au sosit cu " poșta specială de partid " felicitarea și onorificarea, recte invitația germană urmare gestului Ambasadei R.F. G. de atunci. În anii ceaușismului asta era o bravură și a ieși din "țarc" era ceva rar, profesorul a trebuit să suporte condiționările cerberilor, securității și atotvăzătorilor activiști ... Undeva, în obscurele buncăre de lux ale celebrului Birou Doi , interesele politice speculau orice succes cultural, îl confiscau, pentru a profita de opera spoielii "democrației socialiste" față de Occident, afișând sfruntat " democratismul socialist ". Cum se întâmplase și atunci când, Dan reușise un splendid set de traduceri al haijinilor clasici japonezi , pentru trepădușii obedienței regimului, așa ceva întrecuse orice pricepere , dar s-au conformat : insist asupra acestora , deoarece, după rămânerea sa în Germania, asumarea dramatică a unui exil,

aveau să-l marcheze firesc pe omul ultrasensibil , dar viguros , care a fost Hunedoreanul cel Deceneic.

Vom regăsi în poemele sale, o teribilă undă tragică, însă deloc dușmănoasă , spiritul său superior , de profundă religiozitate și cumpănit de esențiale pătrunderi filozofice, nu s-a coborât la injurie... Poetica sa conține o dimensiune a paradigmei originare, ancestrale, un siaj și un halou al Înțeleptului ce urmează cu stoicism Calea. Mare parte din lucrul său neconținut, cu acribie și ardoarea de neimaginat, s-a dedicat cunoașterii prin și din poezia chineză veche , a filozofiei Taoiste, a budismului. Dar vom regăsi în profunzime scolile marii literaturi germane, Rilke fiindu-i , ca și Bлага, Maestrul.

Dacă Dan Nicoară a fost discipol desăvârșit al acestora, la rândune, cel puțin câțiva dintre noi , "lupii tineri " ai mișcării literare, îi eram discipoli : cercul nostru avea modelul Cercului Sibian, pe unde poetul trecuse și de unde preluasem deviza " *Intră cine vrea, rămâne cine poate*". A fost aici o fertilă grupare de traducători din marea lirică universală , însă Dan a fost primum movens autentic al cercului. În realitate, cu excepția eruditului Otto Stark, evreu de origine, un exotic dar cuceritor traducător din Omar Khayam, Saadi ori Hafez , al rubaiatelor, s-au perindat atunci și numeroși imitatori , proveniți din eclecticul val de strămutați ai anilor stalinismului. Care traduceau deseori după... alte traduceri, și cărora Dan le impunea moderat, prin blândețe, prin cumpănire sau fină ironie, zelului de a-l concura. Fiind împătimit, dar și amuzat de unele dispute derizorii, pseudo-boematice. Din nefericire, și știu ce spun, acea sămânță rea a eternei discordii, a suspiciunii, delațiunilor, falsei concurențe și nonvalorii, avea să prolifereze încă multă vreme Trepădușii securismului au dezbinat și incitat la pâră, prin șantaje, inclusiv după 1989.

Aceasta a fost drama specială a tenebrelor ce au traumatizat destine, dăinuind încă. Pentru mine, care mai tânăr fiind pe-atunci, deprindeam rosturile poeziei, nenumărate au fost lecțiile spontane, pasionate, pe care Poetul Prieten mi le-a dăruit cu acea fervoare unică a Celui Adevărat. Pe atunci era un privilegiu magnific să dialoghezi bunăoară despre Rilke și Holderlin, Montale, Dostoievski, Whitman, Proust, Gide... Despre marii filozofi ai Eladei. Despre "celălalt Eminescu ". Despre Marii Pleiadici Bлага ori Mircea Vulcănescu, Densușianu, Eliade, Cioran... Despre și din Frobenius, Adler, Florian, Anton Dumitriu ș. A., asta într-un oraș mono-industrial, proletcultizat până la grotesc. Deprindeam a

cunoaște tehnicile subtile ale artei poetice a haijinilor, sau filozofia Orientului Îndepărtat. Despre orfevrăria facerii lirice, procedee ca manthramismul. Aflam , astfel, a-l citi pe-ascuns pe Nietzsche , a-l înțelege pe Zarathustra. Recunosc că , fiind și eu originar din mirificul Ținut al Hunedoarei aveam o comuniune specială cu Poetul frate mai mare ,(aveam vreo 16 – 17 ani); în nuanța aparte a celui " patriotism local " , de fapt, una a conștiinței chtonice, a paideumei transilvanice. A sacralității istorice a Locului, unul Sanctuaric, însă în care năvăliseră "coloniștii". Insemnele sovietizării dăinuie până și azi pe unele "ctitorii " din urbea Corvinilor, ignorate ca atare de nostalgici disimulați ori pur și simplu din "uitare de sine " colectivă. A-l înțelege pe poetul Dan Nicora, implicit biografic, cere a invoca și astfel de amănunte ale memoriei noastre. În casa lui părintească , un veritabil templu al culturii și artei, deseori mi-a cântat la vioară, mi-a recitat din creația lui , m-a povățuit cu unicul simț al valorii proprii dar și finețea pedagogică de mentor, una irezistibilă. Era singurul dintre "maestri " care practica un fel de apostolat cultural, benefic, generos, sincer, avântat. În absența unor instituții de artă și cultură profesioniste, în Hunedoara acelor ani, oameni ca el au însemnat enorm. Pentru mine, acum, reîntîlnirea cu textele sale, parte scrise aici, bună parte știute din lecturile lui directe, cu arta spunerii, cu magia recitării apăsate, cu un simț uluitor al vioiciunii rostirii , melodică , epitalamică, cu vibrația unui diapazon straniu, este un eveniment al memoriei și al inimii. Un dar al lacrimii și al cuvântului răsădit să reziste opreliștilor , entropiei , năzuirii ...Iar dacă el a gândit și în exil că această carte testamentar- lirică are numele unui stihar despre nemernicie , înseamnă că așa trebuie să fie! Iluminările sale au ceva sacerdotal iar dominantă elegiacă , este cea eminesciană , în fond : "*Iar timpul crește-n urma mea , mă-ntunece* " Sau poate că inversând paradigma , parabola eminesciană , opera luminează golul , ecoul De-După-Morții ?.Rar viața și opera unuia sau armonizat și modulat contopit în Unul? (*DE-mpreUnul- a- Fi "!*) ca în cazul acestui poet ovidian . "Dumnezeu s-a născut în exil " așa va fi mereu ???(Vintilă Horia) Poate sunt prea insistent în aceste detalii , însă cine, dacă nu noi, care l-am știut îndeaproape, să adauge pios mărturia ? Trăiam în plin asalt doctrinar "implementat", proletcultist al stalinismului și dejismului. Se pregătea "epoca cizmăritului și schizoprenei sale de renume mondial " - epoca de aur ...oxidabil, care avea să se prăbușească, gemână,

halucinant , odată cu însăși acea cultură de substituire, acel surogat inflaționar.

Dar, a căzut Cortina de Fier, dragă Dane, și a urmat Cortina de ... Fier Vechi, cu toate conotațiile și analogiile de rigoare. Fii consolată că măcar nu ai regăsit exilul de acasă , cel agonice, însă, care distruge totul în cale , autodevorându-se. Metafora unicului poem pe care vreau să-l citez ,acum , este deplină :

*"Vioară bătrână cu cruce -năuntru
și cruce-n afară,
toți înșiră povești despre tine
dar nimeni nu-ți știe Povestea .
Crăpată de-a lungul inimii ,
Tu ți-ai sacrificat frumusețea exterioară
Frumuseții lăuntrice .
Singurul adevăr fără umbre
Este plinătatea sunetului tău
Pătrunzând până-n inima inimii ...
Și lacrima lui ."*

(Vioara mea)

În anii acelor sfruntări, profesorul de muzică Dan Constantinescu aidoma lui Bacovia, cânta la vioară. Numai valoarea prezenței sale în mediul corupt demagogic, l-a ocrotit. Era "vegheat " și el de politrucii , de erzațieni , de calpii corifei, era turnat cinic de chiar unii dintre cei ce îi frecventau casa, îi împrumutau cărțile rare, interzise, ori îi scoteau limba maimuțărindu-l: căci Dan se credea Poetul , cum spune Emil Botta despre Eminescu. El știa că este.

Își bău pe deplin hidromelul arzînd ca Nessus, avînd revelația eminesciană, safică, a " învățării de a muri ". Dar, aș spune, parafrazînd, că deopotrivă , cea a "dezvățării " de a trăi încolțit de nemernicie, numai cu armura Stihuirii ...

*"sacrificînd frumusețea exterioară
frumuseții lăuntrice "*

„(întru) ...plinătatea sunetului ... și a lacrimii lui "

Pseudo- intelectuali,- unii din regiune i-au confiscat memoria, ipocriți, după ce pe vremuri îl șicanau și îl turnau la securitate) -, basculați sistematic într-o urbe istorică, devenită delirant "șantieristă " ne învățau cu de-a sila (siluitori), limba rusă iar latina ne era scoasă forțat din programa școlară. Elita filozofiei și culturii românești era

prin închisori, iar niște culturnici de erzaț, mediocri și pseudo-patrioți obedienți, violau dogmatic conștiințele. Corurile, psalmii roșii, cenșura, făceau din prezența unor oameni ca Dan Constantinescu, un grotesc contrast. Aici a coclit și eclozat mai apoi o specioasă falsă elită, (Nicorovici, Nicuță Tănase, C-tin Chiriță ,Mircea Tuță, dar mai ales liota insipidă, agresivă, viclenită, de imitatori și de turnători ai aproapelui. Grafomani, vorba lui Dan- "ai nemerniciei" și deșertăciunii deșertăciunilor din Ecleziașt.

Chiar până după anii 2000, acest teren infectat de invidii, pâre, delatțiuni avea să necesite o ecologizare morală. Dar cine să o facă? Poetul nostru, înfiorat de presimțul metafizic inefabil , era un laborator viu, nescutit uneori de maliția sferetodocșilor ce aveau mai târziu să-i confişte chiar Memoria, să pledeze (post- mortem !) vezi-Doamne , marea lor prietenie. Într-adevăr, nemernicie!

Înzestrat cu o vastă cultură filozofică și poetică, iar peste erudiția rară, un autodidact până la capăt, sieși lui Maestru (!) cu o specială pătrundere în semiotica ce se prefigura în anii "rezistenței prin cultură " , mai cu seamă el ne-a insuflat cu patos și o rară simțire muzicală a limbajului liric, semnificant , metodologia de a răzbate prin poezia trăită, empiric, de a ne apăra singuri de stihialul dezlănțuit pretutindeni. Mărturisesc din nou, că atunci când eu însumi eram anchetat de aceeași zeloși vânători de grade (în anii ' 80, după plecarea Poetului) - numele lui Dan era asociat cu cel de "trădător de țară. "Anchetatorul "comun" , cel de resort la "kultura socialistă " , mi-a șuierat venal acuzația pe care nu mai avea cum s-o arunce direct : Dan plecase doar cu soția și vioara lui , eventual cu niște manuscrise , probabil sfidând cu acest gest disperat , dar demn , acest termen –generic de carte : *Nemernicia* " , insulta pe care o instauraseră diabolic jandarmii poliției politice și ai ceaușismului , în țară . ... Am scris repetat sincer despre el, am știut , prin prieteni , prin ce trece și cum și-a urmat Destinul, la aceeași înălțime a demnității cu însăși Opera sa. Am fost unul dintre cei mai apropiați ai acestui Poet și Om de valoare, de o rectitudine unică. N-a știut (consimțit) a se perverti , a se prostitua, ca alții, doar pentru a cuceri pseudo- efigia idolatriei și duplicității, mitul supraviețuirii, de facto unul al sub-viețuirii, deidentificării, alienării. Incă stăruie umbra acelor devastări, acelor traume, acelei SÂNGUIRI, cum poetul definește în mod unic unele stări aproape inefabile, tenebroase .

Iată-mă, tulburat și astfel mai limpezit (...), îndemnat de Doamna Sa, Lucia, dezmiertată de el Pușa, să-i prefațez (sau postfațez) o carte, de fapt un testament liric, așa cum se vedește. Știindu-l pe Dan, m-am decis să fac ceea ce el ar încuviința : las întregul cărții titrată de el "Dempreunul- a - fi " , hamletian și deopotrivă taoist (...), nobilei dorințe a Doamnei prof. univ . Aurelia Mihailovici , de a o edita integral. Eu, doar muncit câteva zile și nopți de amintiri și preumblări dimpreună , ba , mai straniu real , fiind , acasă- rămasul , la rându-mi, victima aceluiași hărțuiei, anchete securistice și activistice, ale Acelorași (nominal) copoi ai Nimicniciei, (*numele scrie-l-ar praful!*) - *am auzit daimonul interior , socratic , cerându-mi să adaog gestul propriu la o atare dorință logică*, de a ieși la lumina tiparului, doar cu pietatea unuia ce odinioară i-a fost ucenic și prieten mai mic. Amar, căci au fost unii, Dumnezeu să-i înțeleagă, care i-au confiscat memoria încă de cu viață . La ce le-a fost de folos ? *Nemernicie și Nevemore vai și-amar!*

Al doilea gest sus-invocat , a fost să revină la semnătura ce re-consacra numele genealogic pe filieră maternă , acela de NICOARĂ , iar noi știm că Dan a fost o viață iubitor al Mamei sale - a cărei cultură, iubire și descendență i-au marcat întregul destin . Nu este o decizie, ci o Plecăciune, o pietate filială , o iubire a iubirii .Poeme din această selecție îmi amintesc asta, cu mare emoție . Știu că editorul căpruia i s-a încredințat va face acel " ceea ce trebuie " spre darul de lumină restituit nouă de Dan Nicoară – Constantinescu . Am știre și de un mare al său prețuitor , Dieter Schlesak , exilat și el undeva în Italia, căruia i-am oferit câteva date și amintiri, pentru o antologie ...Noi, hunedoreni , l-am iubit , îi iubim viața din operă , îl considerăm un înainte – mergător , un model și un haijin român . Unii îl uitaseră imediat cum a plecat fizic, alții mai apoi, dar ce importanță are asta pentru Poezie ?

Departa de casa părintească , de Mama Zoe, prima sfetnică întru cunoaștere și cultură , Dan Nicoară a suferit de un frig inefabil : cel al dramei refugiului din Vatră (prima lui carte ...) și "Unde " ,(echivoc verb și substantiv androgen) al valului etern –ondulat , dar și al întrebării in aeternum , QUO vadimus , Domine ? - și cel al pierderii implacabile a Matricei , originii, aparentă și mistuitoare .. Din poemele sale transpar orfice, dar mai ales Ovidiene acele "strigăte povestite " ale plecării fără-ntoarcere , sub asprimea vremii , dar și ale neputinței de a uita .. Deoarece Dan Nicoară a purtat cu

Dânsul brușul de lumină a originii , candelă și cumva sabie , cu care ,acolo , a deprins să scrie , fie și pe nisipul "nimicniciei " existențiale ...Ființa , reînțelegem prin poemele sale , este pretutindeni în Exil , un exil cosmic. Deși în tinerețe și mai încoace, Dan a fructificat impecabil ,sporitor , luminosul halou al Cercului de la Sibiu , aprofundând unic tot ceea ce iradia dinspre cultura răsăditoare acolo (Blaga, Doinaș, Negoitescu , Regman , Radu Stanca... ce Pleiadă !) – el , gânditorul în interiorul Modelului Oriental , (Lao Tze) - a reverberat parcă mai consonant cu filozofia și paradigmele ce au înflorit lucrarea Haijinului. Căci, după munci sisifice(le-am fost martor direct și uimit) de a transpune esențele rare ale haiku-ului și tankăi nipone , de unde unica Antologie dată și nouă) – el însuși se iluminase întru sine, cum ar zice Noica, - auzindu-și Propria-i Voce . Dan, eminentul traducător și al lui Rilke (dar și Schuller ,Holderlin , Godfried Benn , Novalis ...) –a deprins și orfevrăria de a ticlui cuvinte compozite morfo- simtatic, aidoma celor din lexicul germanic, de unde avem în limba (lui) română și a poeziei , un fel de hibridizări florale , de horticultor semantic , unice. Sunt acestea, frecvente în lirica sa , semne ale unei splendide simțiri mantramice, ale vibrației de scânteie divină din Logosul primar , revelatorii ca unduire și sclipăt luminiscent , vizionar, cu parfum amar ori îmbătător, purificator, ca al lemnului sfințelor temple taoiste . Repliat din itinerariul său ceremonios , incantatoriu , mistic , însetat de Dor inefabil , de Eternitatea "fluturilor contemporani cu poetul , cu Dumnezeu " (Blaga dixit) -îl primim pe Dan Nicoară , prin poezia ce ne-o restituie , acasă ...În special acasă în Poezia Română .

Am reșezat corolarul de poeme încredințate de Doamna Lucia , cu amintirea vie a sfatului lui Dan , poetul – practician , i-am spus , (*mi-am spus* ,) într-un joc ikebana. Fie o mică grădină japoneză , îngrijită anume aici, nu departe de fosta lui casă , nu departe de Castelul Corvinilor ...

Trec uneori , înălbit și eu, prin urbea veche , pe strada Lui , și arunc o privire spre fosta lui casă ...Și îmi reumplu inima de nedeslușite imagini , cuvinte, amintiri ...Elegiile lui Dan Nicoară le egalează pe cele ale lui Rilke, ele nu sunt "Elegiile de la Duino " , ci sunt "elegiile de la Hunedoara și Freiburg ...De undeva de pe același pământ, aparent sub alte ,rotitoare stele și zodii . O bucurie cumva mâhniță, paradoxală, îmi taie scrisul. Sau, cum ar spune El , lacrima care scrie .

*Îți scriu ,cu nervurile , pe-o frunză :
Nimicnicie ? Nemernicie ?
N-a fost să fie ,
N-a fost , să Fie !
"Unde , de unde , până unde " ?
Și întrebarea răsună , întrebarea răspunde ...
Dane ,în Danemarca este ceva putred
Unde , de unde , până unde
ni-s zăpezile de-odinioară ?
În care lume , poezie , țară ?
Mai 2006*

Ioan I. IANCU In Memoriam

„Plecasem să mor puțin...”

Ioan I. Iancu a fost editorul meu cel mai bun, începînd din anul debutului literar (la Facla) și încetînd cu moartea sa, survenită fulgerător, la un Salon al Cărții din Deva. Am evocat aceasta într-un articol – necrolog, evocator, în revista Aletheia, editată de Ioan Tepelea și ASLA.

Îi datorez generozității și exigenței ipostazelor sale, de editor în incinta timișoreană Pestalozzi și, după 1990, acelora de manager director al Poligrafie Timișoara, recte de fondator al editurilor Helicon (patru cărți), „ Signata” – șase cărți, tehnoredactate de el în condițiile dificile ale handicapului de fost pilot de încercare, prăbușit la un zbor de probă... Era de o energie neobișnuită, inventiv, bun familist, imaginativ, și a fost un excelent scriitor de romane, „ policer”, de poezie și de eseuri.

Acolo, la galiurile Forma, în absența mea, dar în văzul multora pe care îi editase, pe fondul unui diabet nemai- tratabil, a căzut pe drumul cărții, i-a explodat inima !, cum scria cineva, „ de o moarte frumoasă” .. Sau „ moarte bună” : .Absurde sintagme !

În anii noștri cooperanți, rodnici, au beneficiat de editări pragmatice, remarcabile, la Helicon și Signata, scriitorii tineri sau vârstnici, din Hunedoara, Deva, Hațeg, Brad, Valea Jiului...

Aștern aceste necosite de uitare cuvinte, în 2012 și nu mai număr anii „ de după”, deoarece, nu-i așa ? timpul odată oprit, al duratei anume, nu mai există, doar dacă...În finalul cărții lui Ion- I.

Iancu, „ Umbra lucrurilor viitoare”, la ultima pagină, (1991, pag. 463) – pesronajul- cheie rostise următorul autentic vers profetic: „ Plecasem să mor puțin”. Oare se poate muri doar în parte, ci nu DE TOT? Oarecum amintirea noastră, a cititorilor, pare a confirma o dimensiune a supraviețuirii.

Personalități emblematice ale culturii hunedorene...

Prof. dr. univ. filosof Mihaela MIROIU

Născută la 10 martie 1955, la Hunedoara. Este teoreticiană și militantă feministă din România. Mihaela Miroiu este profesor universitar la SNSPA. A fost decan al aceleiași facultăți între 1997 și 2001. Am avut neuitata invitație și onoare de a o prezenta public hunedorenilor și de a scrie despre parte din opera sa. Ca teoreticiană a politicii a analizat democrația neliberală în postcomunism (România. Starea de fapt, în colab.), conservatorismul de stânga (Societatea retro, 1999); politicile de gen în societatea postcomunistă și sindromul pe care îl numește "feminism roomservice" (Drumul către autonomie, 2004). Ca autor de filozofie a publicat *Gândul umbrei. Abordări feministe* în filosofia contemporană, 1995 (postmodernism și feminism) și *Convenio*. Despre natură, femei și morală, 1996 (abordarea eticii din perspectiva ideii de convenabilitate). A inițiat în România reformarea studiului filosofiei (1990-1993), programele de cultură civică pentru licee (1995), studiile de gen (1994-1997), studiile doctorale în științe politice (2000), prima colecție de Studii de gen (Editura Polirom, în 2000) cercetarea și codurile etice în universități (2005). A publicat și publică în presa culturală: Revista 22, Altitudini, Dilema, Observator cultural. Sinteza articolelor sale feministe a fost publicată în volumul *Neprețuitele femei* (2006), iar cea a articolelor pe teme de etică politică în vol. *Dincolo de îngeri și draci. Etica în politica românească* (2007). Este cunoscută internațional prin articole și conferințe de etică politică, analiza tranziției și teorie feministă.

Prof. dr. univ. filosof Angela Felicia BOTEZ

S-a născut la 12 august, 1943, la Deva, unde a absolvit Liceul „Decebal”.. Urmează Facultatea de Filozofie (1961- 1963). Doctor în filozofie din 1978. Cercetător științific principal la Institutul de Filozofie, Academia Româna. Membră în societățile internaționale: GAP, 4S, EASST, IUHPS și în colegiile revistelor „Man and World”(SUA) și „Apraisal”(Anglia). Redactor-șef al „Revistei de filozofie” și a „Revue roumain de philosophie”.Cărți publicate: *Dialectica creșterii științei - O abordare epistemologică*, 1980; *Euristică și structură în știință*, 1978; *Revoluție și Creație*, 1983; *Lucian Blaga. Cunoaștere și Creație*, 1987; *Metamorfoze actuale în filosofia științei*, 1988; *Simetrie și asimetrie în Univers*, 1992; *Realism și Relativism*, 1993; *Filosofia mentalului. Intenționalitate și experiment*, 1996; *Dimensiunea metafizică a operei lui Lucian Blaga*, 1996 ; *Concepte integrative antice, moderne, postmoderne*, 1997; *Filosofi britanici la sfârșitul secolului al XX-lea*, 2000 ; *Șapte călătorii filosofice în Marea Britanie*, 2002; *Filosofia conștiinței și științele cognitive*, 2002; *Filosofie în paradigma culturii britanice*, 2004; *Arhitectura sistemului și conceptele integrative blagiene*, 2004; *Revista de filozofie la 80 de ani*, 2004; *Un secol de filozofie românească*, 2005 ; *Lucian Blaga - confluente filosofice în perspectivă culturală*, 2007 Traduceri din : W. Newton Smith, Roger Trigg, Calvin O. Schrag, Ted Honderich, I. Niiniluoto.

Denisa Toma sau cartea ca vietate ... Lacrima dintre gene, Editura Eubeea

La umbra cărților în floare, preluând Memorabila sintagmă a prof. univ. lui Cornel Ungureanu, prin formație culturală și profesiune, și sub efectul bibliofiliei de tradiție- deloc a celei pe care semioticianul Umberto Eco o psihanalizează „policer”-aplicat în Numele trandafirului, ...Denisa Toma debutează spectaculos cu o carte de eseuri și memorialistică – impregnate ingenios de repere biografice și ...bibliografice; acestea subînțelegând o situare în livrescul enumerativ întrețesut cu impresii- extracții sintetice, ecouri ale marcajelor afectului propriu și rezonant, afin, cu un mare număr de glossați textual și rafinat perindați în texte, dacă vreți reanimați a

participa (olocvial- solilocvial) la – de fapt- un solilocviu. Unul autoreferențial, cu intacta memorie – i-aș spune regresivă, a trăirilor vârstelor. Etape ale arderii, restaurate în pagini evocatoare de fină tensiune epică, nuanțat livrescă. Atentul critic Dumitru Hurubă conchide că Denisa Toma nu ar căuta „efecte de conflict”, suspansul de care este avid cel care e avid cititorul ...fiind în chiar stilul narativ, unul alert și am spune tensionat- senzual al autoarei. Dealtfel o impresie personală a mea în fugarele clipe de dialog banal, stăruie: Denisa Toma este enigmatică și greu de citit ca o carte anume păstrată, cum spune chiar ea : „dintre acelea ce nu se împrumută nimănui”... Însă pledoaria cutare din internet, pentru „ lectura publică” , e o falsă cheie... Cred că o astfel de carte (sau om), se cer citite în singurătate, așa cum au fost scrise. Eventual trăite. Viața este personajul principal al scrierilor ei. Viața la persoana întâia se repovestește altfel, explicitul devine paradoxal incifrare ..., unora îmbiindu-le esențe, iar prozele adună sincretic cumva, un mozaic, așa cum chiar definește undeva intenționat ... Deschidem cartea cu o „ars epica” a lecturii, ca „regulă”, în care Denisa Toma definește pragmatic o „relație specială a cărții cu cititorul”... Mai clar, o artă a cititului. Denisa Toma este undeva în interiorul propriei creații, dar empatic caută o cheie semiotică și o „ răsucește” în ideea borgesiană a „paradisului cărții și lecturii”. Borges a fost orb și bibliotecar, iar eseurile sale ne sunt de ajutor ca să înțelegem demersul – țintă a Denisei Toma, bibliotecara prin excelență. Laborioasă și după ani mulți în zona de miraj a tezaurului scris, autoarea glosează cărțile-reper- în propria-i carte, care se zidește ca memorie aproape telepatică, aidoma zonei intermediare dintre veghe și vis...Abundența conotativă la nume și opere nu se resimte „contaminant” livresc în stilul autoarei. Desigur, un eclecticism inerent unei astfel de glossări-abordări există, dar sporește șarmul pentru lectorul cultivat. O nuanță de „infern al tandreței” de M. Yourcenier, poate și marele clasicism rus, tolstoian, ci nu dostoevskian, cehovian, mai ales...în fine, Ibrăileanu sau „ascunsul” Caragiale, despre care nu prea știm...transpar fără a strica impresia de carte bine zidită. Denisa Toma este migălos, caligrafic-laborioasă și o astfel de elaborare ar rămâne ceva rece fără o interpretare psihanalistă, în cheie semiotică. Dar mă rezum la rându-i doar la impresii de cititor, considerând că lectura își va alege singură cititorul elevat, inițiat așadar. Nu constat în carte un bibliophilism de genul definit chiar de autoare – cu tonus

de mini- conferință- în primul eseu pe care explicit îl proclamă, ori invocă a fi clamat de alții, ca fiind „senzorial, olfactiv, tactil, epidermic, un contact deloc de neglijat” strictu-sensu cu obiectul cărții / cartea e floare, magie, VIETATE, este însuflețire, este pasăre a zărilor interiorizate, devenite nadir.

— („Nici o carte nu miroase la fel cu alta”). Nici măcar cu „dragostea (lecturii) devenită viciu”, oricât de seducătoare e metafora. Toma îl evocă pe însuși Dante, cu sugestia infernului subscrisționat pe frontispiciul tenebros al subcorticalului parabolă din trilogie „Lasciati ogni speranza”, vuoi... Într-adevăr, există un infern dantesc în actul scrierii adânci, precum și episodul formidabil al Limbului, despre care recent am scris un eseu cu o zi înainte de a mi se dărui cartea!. (coincidentia?) . Denisa Toma are ceea ce Caragiale, măturisitul idol-prim-preferat. (Caragiale in aeternum, text la Medalioane de Zigu Ornea) al „insulei” (misterioase și robinsoniene,? n.) – numea „memorie monstruoasă”, dar și un afect de tip empatic uimitor, rodnic, captivant.

Tehnica ei este de comentariu în interiorul textului propriu, de tip eseisticfilosofic, contangent vag cu epicul memorării una reselectivă, cu miza pe estetic și moral, *desigur*: Un fin simț polemic abia de tresare, al bunului simț ce aparține generației „rezistente prin cultură”, într-o istorie a „obsedantelor decenii”, prin extensie. Cultura aleasă și dramatic alternând cu biografismul conținut, dau forță cărții ei, indiferent prin ce „capcane,, ne încearcă. Ascuțimea narației și sinceritatea sunt complementare: „ Îmi aleg și triez eliminatoriu prietenii în funcție de gradul în care îl simpatizează, îl simt și îl asimilează pe Caragiale”. (cit. Id.). Severitatea aceasta este discutabilă, însă comentariul despre Caragiale (inclusive la „Calendarul după Caragiale, Curtea Veche Publishing, 2002) – pare a îi fi reper auto-indus în propria-i definire: aici scriitoarea Denisa Toma este total contopită cu cititoarea Denisa Toma, cum de altfel și în alte comentarii critice. În textele cărții apar scurte pasaje de legătură – descriptivă, menite a spori „ story-ul, și a diminua răceala severă (...) a informației livrești, sau a estompa în epos, nerăbdarea lecturii de suprafață. Se interpun ornamental evocări romantice, cu parfum de vechio, de stampă, de romanță desuetă, de „ curte veche” a la maniere Mateină. Frecvența evocărilor de acest tip este relevantă în a decodifica o viziune labirintică a cunoașterii, a memoriei, a contemplării sublunare, cu fascinație pleadică. Patrimoniul vast al

scrisului universal este perindat, fie și nominal sau hașurat. Un palimpsest cu predilecție pe Arte, muzică, pictură, capodopere- mai ales franceze și ruse- așadar un itinerary reparcus rememorativ, un traseu „ magic” al inițierii „cumva alchimice”. Case vechi, străzi, parcuri, din țară sau din Franța, dar și evocarea „matricei” paideumatice a Văii Mureșului, ori recursuri într-o tinerete școlară și studențească, cultul pentru persoane - model (profesoara „ decisivă”), iarăși pasaje cu obsesive câmpuri de lavandă, rozmarin, fie crânguri de plopi tremurători pe Mureș, sau aiurea, pe „calea destinului” în sudul Parisului, la Adriatica, în Bucureștii d’antan, ori prin basilici, cafenele, ca și numeroase nume- cheie pentru erudiția autoarei, una autentică, debordantă: Mozart, Ceikovski, Rossini, Marcello, Socrate, Aristotel, Karenina, Madam Bovary- asta pe doar una din pagini. Impregnarea aceasta terifiantă de locuri și nume, sensuri și trimiteri, frenezia retrăirii prin scriere și trepidația unui patos, unei verve unice, sunt semnificative la lectura strict de informație conținută, dar și co-participare afectivă, cum în spectacolul unei majestuoase incinte sacre, în care se contopesc extactic, ritualic, cultic, creatoul cu creația. Denisa Toma recuperează prin repovestirea de acest tip, selectivă- exigentă etic și estetic, o îndelungă răbdare de a ieși „ la lumina tiparului”. Pare a se căuta pe sine, în sensul ogindirii în ceilalți. Pare a lega sinoptic, modular, mozaicat, compozit așadar, o oglindă vastă, boltită cu fruntea, timpul trăit, călătoriile ca niște cărți și oamenii cunoscuți, cu timpul acumului tot mai apăsător, tot mai greul-pământului, teluric, stihial sau aplatizant.

O carte mărurisitoare și a mărturiei, o care a regăsirii și a interferențelor ce par subordonate unui datum, unui destin, însă asumat și luminător, vindecător. Evocarea sentimentală abia se întrevede, din nu știu ce rețineri delicate; absența umorului dă în întreg un frison al unei grații reci, de elf pe umărul memoriei. Piesa „Trenul pierdut” ar merita o dezvoltare în roman. Uluitor cum habitatul autoarei în orașul- triaj Simeria, poate, ar putea fi semnat ca un munte de observație nu doar al trenurilor, destinelor, du-te vino-ului și semafoarelor între lumi și vămi, ci și al timpului astronomic-astrofizic, dar și celui al duratei, al interiorității, dar și al „bibliotecii vii” în care nu acel Vierme de bibliotecă din celebra pictură germană, evocat și de de Eco este cel bine în țel e s de Denisa Toma, ci celălalt, omul care își trăiește, în fapt, propriile-i

cărți, neavând timp sau altceva, a le scrie și pentru ceilalți... Remarcabila Denisa Toma este – ca preferință a mea, și cea din „Va, pensiero”, „L'air du temps”, ori „Viața pariziană”, repet, miezuri virtuale demne a fi dezvoltate ca romane. Lacrima dintre gene este tremurată, suspendată, întradevăr cum scrie Denisa Toma : „ mai valoroasă decât tot aurul acestei lumi”... Este lacrima care vede. ....Deoarece „c'est ma vie, c'est moi meme, c'est pourquoi j'aime ...(la vie) ...d'un immense amour”. Dincolo și dincoace de proza doamnei, înțeleg că un spirit poetic reprimat prin vârste, se ramifică pe artere colaterale, în mii de firifoare de ape dulci, ape sărate.

Gabriela GOUDENHOOF- **Simple marginalii la o carte incitantă**

Am avut onoarea de a fi vizitat de doamna professor împreună fiind cu soțul dsale și m-a impresionat un energetism inconfundabil, al celor rari între literații de azi...Am avut un schimb de opinii și de cărți și m-am bucurat de unele referințe ale dsale, la un post de radio din Vest.

A debutat editorial (editura QiM, Iași, 2005) cu volumul „Percepția de sine în spiritualitatea interbelică”. Cu luciditate rece, autoarea reușește un studio comparatist al pleiadicilor filosofi români interbelici, așa numita „generație Criterion”: Cioran, Eliade, Noica, M. Vulcănescu, respectiv a doi apartenenți altei generații, cu atingere pe firmamentul „îngândurării” noastre: Nae Ionescu și Nichifor Crainic. Mărturisind că se vrea o decodificare a modului cum „s-au perceput pe sine” aceste personaje ale condiției românești, a *dimensiunii românești* a existenței, ca să preluăm definirea lui Mircea Vulcănescu în fond, - probabil cel mai „înseninat” la vederea grupului astfel constelat,.. Gabriela Ravaru privește prin „oceanul întors”, scrutător și sistematic reflectând în cartea sa, redând modular probabil dilema însăși filosofiei românești, ardentă în anii cei mai fertili ai istoriei gândirii românești – cei antebelici, privind devianța spre dreapta a celor sus-numiți, într-un unghi ce ni se pare focalizat din Nae Ionescu. Acest „snop” de filosofi este meticolos glossat de autoare prin succederea grupului Criterion ce tinde a restaura cumva ceea ce inspirat numește „oglanda spartă în cioburi”, caleidoscop așadar, și care, mișcat redă *poliedrismul* sus-numitei pleiade, dacă nu a întregii

condiții filosofice din acest spațiu și a metafizicilor ce au emulat cotangente cu pleiada unui alt timp, de care ne îndepărtăm cu iuțeala, în opinia mea: Eminescu, Blaga, Brâncuși. Însă ținta studiului fiind una cu scop didactic universitar, să ne rezumăm la câteva observații fără nici o pretenție a specializării filosofice: autoarea etalează distant, nu riscă ispite sentențioase, atât reflecțiile pleiadicilor, cât și opiniile exegeților și criticilor ce abundă în timp. Parcurgând cartea, am reluat pe sărite lecturi care în timp mi-au suscitât interesul cu aceeași „grilă” a oceanelor întors – în primul rând Mircea Vulcănescu, apoi „Eliade” (Încercarea labirintului”, „Mituri, vise și mistere”, „Aspecte ale mitului”), Cioran (Eseuri, Tratat de descompunere, și mai ales „Pe culmile disperării” și „Ispita de a exista”). Cum Noica ar fi cel mai tulburător în nuanțele opiniei ale autoarei privitoare la afinitatea sa electivă cu Mircea Vulcănescu, (versus scepticismul cioranian recte radicalismul de dreapta al lui Nae Antonescu ?...) și paradoxal (!) respectiv la naționalismul noican pe care îl numesc e p i f a n i c - zalmoxian, poate sub influența *atitudinală* dinspre curentul protocronist (cel dezavuat destul de ipocrit de un Cutare, – aș opina că Gabriela Ravaru (Goudenhooff) intuiește cu finețe analitică și poetică – prin însăși arhitectura cărții, - rosturile Poietice ale gândirii și reprezentării Întregii Pleiade (aparent grupate, însă cosmic iluzorii!) pentru ontologia românească. Las la om parte suma „ispitelor” ce transpare la toți acești filosofi din spațiul românesc al gândirii și revărsat apoi în afara locuirii strict paideumateice: alienarea ființei heideggeriene, sub parabola platoniciană a Peșterii, sau dacă vreți a labirintului. Labirint – caleidoscop (reprezentare antică a creierului uman) ...și pe care Noica – cel „de la Pălăniș”, - îl va restaura (sic,n), metaforic – cvasipoietic, prin retragerea în peșteră și soluția epifanică...Suntem în anul centenar al nașterii sale, astfel că cercetarea Gabrielei Ravaru merită a veni în atenția revistei sibiene revirment Cenaclul de la Pălăniș. Sugerez organizatorilor comemorării probabile în decembrie a.c.- la Pălăniș- invitarea acestei autoare la colocvii. Precizez că d-sa este lector universitar dr. La Universitatea din Oradea. Repet, marginaliile mele sunt fără pretenții exhaustive, evident, eu percepând –cum nuanțează autoarea, ca simplu lectorant cu savoarea lecturii, multidimensiunea pe care d-sa o numește „oglină ciobită”, care poate recompune un „mozaic” al gândirii existenței românești în spațiul magic, de splendoare conspectativă dacă vreți, al *Devenirii*

noastre. Oare nu ar fi mai potrivit termenul de Re-Devenire ciclică, dacă vreți recesivă, cum scria Mircea Florian, care scria despre recesivitate *ca structură a lumii...* ? Suntem oare captivi dualismului? Poate că viziunea lui Constantin Aslam asupra unui Noica *paradoxal*, poate fi extinsă la întreaga pleiadă! Ființa însăși este manifest paradoxală ne-raportabilă absolut la niciun timp, sau dacă vreți e de meditat ceea ce însuși Descartes atribuia raționalismului : metafizicul. La toți acești monștri sacri ar fi de reconsiderat ceva ce aparține derizoriului existenței biografice: frustrările, activitatea și efectele inconștientului (extensie la colectiv), psihologia inconștientului. La urma urmei, omul este suma distrugerilor sale, (a lumii), iar zeul Eros a căzut din Pantheon ca să revină recent ca tutelar în profania istoriei: fiecare dintre acești mari gânditori își are o istorie reală în acest sens ce nu va trebui atribuită doar biografismului desuet sau telenovelistic, vezi bunăoară cazul Cioran, dar și „n” alții din pleiadele marilor cugetători ai lumii. Nu fac apologia lui Freud, nici măcar a lui Jung, însă parcă simțim nevoia explorărilor și de acest tip, în intimitatea ...percepției de sine nu doar interbelice: suntem într-un interminabil spațiu dintre războaie, suntem în Kali Iuga... Revenind la acest structuralism al existențelor ce par diferențiate, deși pot fi recompuse,... că este vorba de o condiție eteroclită (!) pe care Noica o manifestă cumva itinerant, ca practician filosof și întemeietor de școală exact în apogeul de naufragiu al totalitarismului, rămâne de meditat încă mai acut în acest timp imediat – în profanul Istoriei* yoon politikon, M. Eliade(. . Studiul Gabrielei Ravaru – Goudenhooff reușește sintetic a ne re-privi pe noi înșine, poeți sau (și) filosofi, scrutând condiția auto-contemplării pe care o numea Soreen Kierkegaard „ despre noi înșine”. Poate că Noica pledând strictu sensu epifanismul, retragerea filosofului din istorie, gest total anti- grecesc, ca să spun așa, este o nouă rătăcire, dar poate că este taumaturgie curată. Ciocnirile „plăcilor tectonice” ale acestor aștri ce ne tulbură pe măsură ce „timpul crește-n urma noastră, ne-ntunecăm” ...poate că sunt fenomene care vor reapeza un alt orizont al contemplării Ființei (românești) în mișcarea circulară a Timpului: precum în cer, așa și în ...labirinth pentru mine cel ce scrie predilect poezie, lectura aparentului „rece” studiu al dr. Gabriela Ravaru - Goudenhooff, este complementară la... poezia sa, recent descoperită, o poezie în care aplică interogativ- chinuitor și dintotdeauna condiționat – catarsic,

psihanalitic și nuanțat eseistic, enunțuri ale Ființei proprii: ca o mirare în ciobul oglindariului care aparent este „ciob”: ființa este eternă și nu poate fi sfărmată ci doar iluzoriu resimțită perceptiv ca fractură a Întregului. Misterul ce ni se dezvăluie revelatoriu ne este Condiția iar revelatoriul Ființei nu poate stagna în conceptualizarea de „naționalist” ideologic, prin aceea că Poetul Filosof (și cu excepția lui Mircea Vulcănescu, toți cei abordați au fost și poeți, inclusiv Cioran, prin excelență Noica, iar prin nesațiul conpectării Mitului Eliade!) ... Scrutările acestei inteligente cercetătoare sunt o contribuție importantă asupra celui mai tulburător (întru limpezire?!) domeniu al cunoașterii sinelui lumii prin și din percepția sinelui aparent...ciobit, caleidoscopic. Recompunerile sunt de fapt ele însele revenirea unui Clar al ubicuului divin.

* Percepția de sine în spiritualitatea interbelică

Remember (2) dr. Victor baron de COROIANU

L-am cunoscut prin firul invizibil și dar mai ales prin cărțile sale, trimise din Germania sau America, cărți de înțelepciune, cărți nemincinoase, cărți *trăite*. Originar din Brașov, studiasse medicina militară și psihologia la Cluj, apoi a profesat ca medic în clinica prof. Goia. A fost medic șef la Sibiu. Din motive politice, era descendent dintr-o familie de transilvăneni înnobițați, s-a refugiat în Germania, unde a profesat ca medic primar și docent, până în 1985. Pensionat, s-a dedicat cercetării culturale, etnologice, arheologice, istorice. Pentru numeroasele lucrări științifice, în 1994 a fost ales ca profesor onorific al Universității „Iuliu Hațieganu” din Cluj- Napoca. Ne-a dăruit o bibliotecă rezultată din călătoriile sale de studii în Africa de Nord, America de Nord, America Centrală și cea de Sud, în Pacific (Australia, Noua Zeelandă, Polinezia, Insula Fidji, Alaska și Canada, la rezervațiile indiene. Am publicat seturi din creațiile sale, în revistă și în cărțile mele de memorialistică. Titluri din opera sa: *La Nord de Tahiti* (română, germană și engleză), *Aprilie în Auckland, Între indieni și Trapperi, Între Bisturiu și Stetoscop, Indienii – o antologie, Omule alb, ascultă-mă*” (antologie de proză și poezie indiană), *Ultimul cartuș din tranșee, Între dragoste și datorie, Dincolo de orizonturi, Călătorii pe două continente* (cu Ines

Coroianu), *Ultimele cuvinte ale unor oameni iluștri - Lexicon, Ena* (roman saga familială), *Lungul drum spre Laguna Hills, Jandarm la împărat, Simboluri și mesaje indiene pe stâncă în America de Nord*. Cu o săptămână înainte de a se stinge, proiectasem o editare a aforismelor glossate de d-sa prin vreme sub egida revistei pe care o prețuia. N-a fost, să fie... Elogiile cu care m-a cinstit poate nu le-am meritat cu măsura generozității sale. Istoria literaturii române va trebui să-i repatrieze Opera, fără ingratitudinile care azi o macină.

Enkomion- Ion SCOROBETE (Siminic).

Ion SCOROBETE (ab origine SIMINIC), s-a născut la 26 mai 1947, la Meria, jud.Hunedoara, în Ținutul pădurenilor. Cu o vervă înnăscută, cultivată și exprimată pe registre diverse, el este poet, prozator, eseist, membru și coleg la USR Timișoara, actualmente avocat la Baroul Timișoara. Volume publicate (selectiv): *Geometria zăpezii, Baricada cu îngeri, Dragoste și păsări de pradă, Ziua tip vagon, Zbor interior, Geometria snega, Mierea de pelin, Biblioteca de zomote, Pădurile celeste, Imperiu mărunț, Îmblânzitorul de sfere*. Romane: *Îngerul de faianță, Noaptea orgoliilor*, toate extrem de acribic (cultural și documentar) - conspectate și scrise alert, documentate istoric și empiric, veritabile restaurări ale vârstelor trecute, cu patosul unei paideume fascinante, originare. O emoție metafizică străbate scrierile sale care, toate, sunt troițe și borne ale unui itinerar cu instrumentar puternic psihanalitic. Aceasta e valabil și în poetica sa, dar și în esueri, dar și în romanele sale cu tematică istorică. *Ion Scorobete – Merianu plasticizează discursul cu dezinvoltura cu care ai culege afine cu degetele răschirate, sau zmeură de pe marginea râului cot la cot cu ecoul pădurii, dar și complice cu meandrele suprealismului”*.

Paradoxul realului este ceva fluent și savuros explorat permanent de poetul pădurean stability în banatice zări. Unulcolocvial, jovial,uneori hâtru, cu care am umblat pieziș munții în amonte de Cerna Ruscana, la „vânătoare de curcubeie”, în trei veri și-o vară... și în iarna boemei – vrajbelor noastre, adică mai mult ale altora. Conspirăm împreună la o “bibliotecă verde”, într-o pensiune ghelăreană, poate și la Lunca Cernii.

Un vâlcean exotic, pe meridiane și paralele: Prof. univ. dr. Florentin SMARANDACHE (U.S.A.) Neutrosafia și Ipoteza Smarandache

Neutrosafia” este o generalizare a „dialecticii” din filozofie, realizată de vâlceanul stabilit în State, la New Mexico, Florentin Smarandache prin introducerea categoriei de „neutru”, alături de categoria de „contrarii”. Prin aplicarea neutrosafiei în logica matematică, s-a realizat logica neutrosafică (numită în literatura de specialitate și „logica smarandachiană”), în care o variabilă logică are trei valori: „adevărat”, „fals” și „incert”. Enunțată în articole de fizică teoretică, „Ipoteza Smarandache” (apărută ca o consecință a paradoxului Einstein-Podolsky-Rosen și a inegalității lui Bell) afirmă că în Univers nu poate exista o viteză-limită, contrazicând concluzia lui Einstein, care susține că viteza luminii este viteza-limită din Univers. Academia de Științe „Telesio-Galilei”, cu sediul în Croydon, comitatul Surrey, Marea Britanie, cu o filială la Universitatea din Pécs, Ungaria, este o asociație nonprofit formată de savanți (cei mai mulți sunt din domeniul științelor naturii), având ca scop progresul creativității științifice. Ea poartă numele a doi oameni de știință italieni, Galileo Galilei (1564- 1642) și Bernardino Telesio (1509-1588), care au schimbat modul de înțelegere a Lumii și au avut o atitudine fermă împotriva obscurantismului. Dacă fizicianul, astronomul și filozoful Galilei este cunoscut de toată lumea, pentru că figurează în manualele școlare, contemporanul său Bernardino Telesio (filozof independent aparținând Renașterii târzii) este mai puțin cunoscut, pentru că s-a retras din mediul universitar pentru a-și putea dezvolta în cărțile sale ideile filozofice și științifice în afara restricțiilor tradiției aristoteliene-scolastice, dominantă în universități. El a fost un critic înflăcărat al metafizicii și a promovat abordarea empirică (pe bază de experiență) în filozofia naturii, fiind premergătorul empirismului modern timpuriu. Opera sa a avut o influență foarte mare asupra unor filozofi de marcă ai epocii, precum Tommaso Campanella, Giordano Bruno (ambii din Italia), Pierre Gassendi (Franța), Francis Bacon și Thomas Hobbes (ambii din Anglia). Printre cei peste 160 de membri din lumea întreagă ai Academiei se află și patru români: Cornel Ciubotariu (fizician, prof. univ. dr. la Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” Iași), Constantin Udriște (matematician, prof. univ. dr. la Universitatea „Politehnica” București), Radu Zamfir (filozof) și Florentin Smarandache, recent nominalizat pentru Premiul Nobel pentru știință, omul care străbate toate meridianele,

cercetează, conspicează, conferențiază, editează, și pare de neoprit...Am fost onorat timp de aproape 20 de ani, să îi ofer pagini în revista mea, sau să fiu inclus în seria de Anthologii (patru dintre acestea), pe care le editează, pe tema paradoxismului cu autori din întreaga lume. O vizită expresă a sa la Hunedoara, va fi pentru mine de neuitat și sper să am timp a mai scrie despre acest om cu totul și cu totul minunat. La ora acestor fulgurante rânduri, este în China...Omul- bibliotecă, a schimbat demult cobilița cu ...computerul.

... și un bihorean în Țara Cangurilor: George ROCA (Australia)

Datorez întâlnirea (virtuală, prin cărți și internet) - cu George Roca, animatorului admirabil, prietenului iluminat, acum retras la Beznea, în îndurerare și imensă dezamăgire, ca poet, istoric și militant pentru emanciparea culturii române, prof. univ. dr. Ioan Țepelea,* în a cărui Academie de știință, literatură și arte aveam să fiu atestat urmare unui Congres româno-american organizat de el și oameni de seamă din Occident, la Universitatea Oradea. Acolo am obținut premiul de Excelență pentru volumele „*Luceafăr din lacrimă*”, ed. Signata și de memorialistică („*Tresărirea focului*”- editat generos de neuitatul Ioan I. Iancu, la „Helicon” din Timișoara). Alți de neuitat scriitori stabiliți în Occident sau SUA și Australia, de care aveam să mă apropiez cultivându-I în revista Provincia Corvina, au fost prof. dr. Vasile Iliescu (din Germania), soții Al. Lungu (un clasic al literaturii române din exil), și Vera Lungu (editori din Germania), și numeroși universitari din SUA. În fine, am avut ocazia să-i cunosc pe George Roca (direct), pe Florentin Smarandache (prin primele sale poeme, din „Orizonturi albastre”, antologie evident parafrazică la „Orizonturi roșii” a lui Pacepa), Teresia T. Bolchiș, con-județeană din Germania ș.a.) – și să înțeleg astfel sufletul românesc dezrădăcinat, cumva suspendat într-o dramatică paradigmă a unui alt orizont (și nadir!) decât cel nativ. În acești ani ce s-au rostogolit cumva precipitat, am conlucrat publicistic și literar cu alți *români de pretutindenii*, cum se spune: cu Mariana Zavati Gardner, din Anglia, cu Lucian Hetco, din Germania, dr. Victor baron Coroianu (USA), cu Andrei Zanca (Germania) și cu alți numeroși români din Italia, Ungaria, Serbia, Croația, Germania, Franța, Spania, Canada. Dacă timpul va avea răbdare, îi voi evoca într-o carte, dacă nu, urmele lor inverse, ca pe

frontiere, vor rămâne prin sutele de pagini ale revistei și unor cărți ce le-am editat. Dintre ei, evoc pe George Roca, al cărui itinerar este uneori de mare risipă patetică, însă mereu agitată de un nerv special, al indignării față de... istoria care manipulează, spre a înjosi umanul. În starea de inevitabilă surescitare indusă de ceea ce trăim AICI, unora le-am am „forțat” prietenia, supralicitându-le colaborarea gratuită. Unica amărăciune reală îmi este că nu am avut cum, aici, să organizăm la Castelul Corvinilor un big festival internațional. Nu s-a ivit... sponsorul, iar eu am continuat să-i „adun” în paginile revistei, ca și în „Cartea Întâlnirilor” (3 volume)....

În anul de dizgrație 2012, acad. Ioan Țepelea, acest mare istoric și milinat, profesor și mentor academic de răsunet internațional, s-a stins în satul cu nume predesinat, Beznea. Cum scriam fiicelor sale, opera sa de primum- movens în arealul orădean și nu numai, ar trebui continuată cel puțin printr-un Memorial Ioan Țepelea.

Un clujean repatriat în Israel: Morel ABRAMOVICI: sau Umorel ...

Nu de mulți ani, dintre aceștia ce îi renumăram cumva precipitați în așa zisa „rezonanță Schuman”, pe când editam revista Provincia Corvina într-o formulă *pluriculturală*, am avut plăcuta surpriză să citesc patru cărți și unele texte ale lui Morel Abramovici, un moralist „clasic” și plin de vervă aforistică învăluită în rostire atractivă, satirică, mereu inspirată din chiar spsitul său de o rară „mobilitate” activă... Am aflat că este citit în cercurile boeme din România, dar și în Israel, în Canada și SUA, iar reviste tip magazin, de prestigiu, ca Tribuna Magazin, Adevărul, Facla, Rebus Flacăra ș.a. îi primeau semnătura. Dincolo de atmosfera de „divertiment”, de cuget recreativ-reconfortant, Morel Abramovici are o transparentă cultură enciclopedică și o propensiune spre cugetarea - enunțul inteligenței empirice, bazată pe propriul experiment al vieții. Ca stil, Abramovici îmi amintea oarecum de Al Mirodan și de unii remarcabili scriitori români de origine evreiască, iar ca atitudine, consider că el practica un scris al „rezistenței prin cultură”, contra îndoctrinării, cenzurii, sintezismului propagandei fostei dictaturi. Un suflet nobil și un umanism sincer, cu devoțiune pentru libertate și ascuțit la limbă, uneori caustic... Stilul, zic, excelează pe jocul de cuvinte, pe efectele

sub/textuale ale bogatei limbi române, nuanțat și colorat anecdotic. Vag, îmi amintea de celebrul Ion Pribeagu, odinioară mult gustat în cercurile bucureștene și moldave, asta fără ca Morel Abramovici să îi fie epigon. Poate că în substrat, se simte un umor de sorginte ardelenescă, de „umor negru” transilvănean. Îmi refac primele impresii de lectură, cu o nouă carte trimisă de dsa, titrată „Luna de miere”, carte pe care o numește hâtru „producție aforistică”. (Glumind, nu e departe „miere” de „muiere”...). Am semnalat-o în Noua Provincia Corvina și m-am delectat deocamdată cu eleganța aforismelor de astă dată selectate fără insistență pe tematici, ci pur și simplu ca un „hronic” cotidian (sau nocturn) al meditațiilor pe teme improvizate, spontane, desigur „extrase” din realitatea ce tinde a se decanta și comunica sub forme atractive, ale uimirii și stupefacției. Ceea ce e bine, M. Abramovici nu s-a molipsit de noua boală a umorului din plaiurile mioritice, a manelelor. Nici nu cred că e genul vulnerabil la atari viruși. *„Dacă s-ar aduna toate mințile înguste la un loc, tot nu s-ar putea obține o vedere largă”*. Într-adevăr. Însă pagină de pagină, M.A. glosează scânteieri aforistice, prin specialul filtru al unei detașări de tip paradoxist, care oferă un corolar agreabil de „gimnastică mentală”. Din interferențele de hologramă ale minții, incidente cu un anumit con de lumină rațională, se alege concentrat, șlefuit, alegoric și parabolic, cu aer proaspăt, alte și alte aforisme. Enunțul sec, prozaic, vorba sa, e ca adevărul gol: nu este sexy. Astfel că reluat mereu din ipostazele carteziene, totuși, adevărul decadent, al banalității (obișnuinței) – are nevoie mereu de cosmetică. Numai că *„Culmea cosmeticii este să înfrumusezeze un coșmar”*... Nu este cazul gândirii sceptice, alteori disimulat ludice, ci avem de-a face cu scriitorul fin observator al psihologiei umane, al crochiului satiric tămăduitor ca aspirina săracului... Poate ar fi ceva aici și de „efect placebo”, ar spune un semiotician. Scrierile colocviale ale lui Morel Abramovici sunt de fapt exerciții de comunicare pe arpegii culturale extensive, ne restrânse la un areal cultural anume, ci valabile oriunde omul e om, gândește și visează, ca să suporte... Deoarece, autorul știe că orice pasiune precipitată la excese, duce la obsesie maniacală, „obsesia este un gând persistent”, iar „cine crește în propriii săi ochi, se vede cu alți ochi”. Abramovici este un psiholog practician, știe că „fiecare om este un subiect, de aceea lumea este subiectivă”.

Dacă, în cărțile de dinainte, autorul selecta tematic, acum aforismul vine spontan și evident extras din

eclectismul imediatului, din te miri ce flash-obiectiv. Sarcasmul este sec, frizează enunțul absurdului textualist al lui Eugen Ionesco: „oamenii sunt nestatornici, azi trăiesc, mâine mor”. Ironia arde vag nuanțată: „O nevastă uzată pare nouă pentru altcineva”; „Culmea birocrăției este să faci o copie după un act... sexual” (Jocul de cuvinte este cheia dublă a aforismului, cu atât mai savuros în românește).

Abramovici este și cinic, ca Diogene, dar în era modernă, lumânarea este lanternă. Cel mai de farmec este aforismul aluziv la femeie, la sexualitate: „Chiar și cu femei reci te poți arde”. Paradoxalul revine frecvent, în „grila Smarandache”, aforismul reiese chiar din întocmirea antinomică a propoziției: „După o lună de miere i s-a mărit zahărul în sânge”... Nimic mai just medical! Ispita replicii rezultă valoare egală originalului. Aceasta este un instinct constructiv, restaurator al „deja- vu”- ului mereu resurect.

Panseul este colateral aphoriei. Desigur, a-l citi pe Morel Abramovici este a ieși un pic din monotonia existențială care e tot mai mult a frustrărilor, stressului și zdrențelor de întuneric ale mentalului inhibat în onirismul „realului”: este o gustare frugală la iarbă verde, preț de o anecdotă și eventual o „clipă de miere” a luxului de a mai cugeta cu umor la o lume tot mai deprimantă, nu-i așa ? Iar când acest de fapt foarte serios umorist se redistribuie în ipostaze (arheolog, scriitor, chimist, bețiv, afemeiat, fizician, singuratic, polițist, contabil, ospătar, avocat, cizmar, meteorolog, reclamant ș.a.m.d. – condensând empatic într-o simplă propoziție sinteza unui „ simptom” comportamental, înțelegem că umorul său este un superb mijloc de a rata starea tristă a elegiei, în spumoase înflorituri hazoase; un autor de gen Juvenal, în modernitate, la care indignarea Juvenaliană face arabescuri estompate de un fin amortizor selectiv, după mintea fiecăruia, dar mereu cu efect... sanitar. Un lucru este remarcabil: scriitorul aparține în egală măsură literaturilor română și evreiască, și, ca toți evreii, stăpânește limba română mai bine ca mulți...români.

Alte cărți de Morel ABRAMOVICI. Nici prea vesel, nici prea trist...

Negreșit, sunt de cuprins merituos numele și scrisul lui Morel Abramovici, nu doar în literatura din Israel, ci și în Dicționarele noastre. Bunăoară, recent în masivul volum 2 al Dicționarului Scriitorilor Români de azi, ed. Porțile Orientului, acest autor nu este inclus, cu toate că în ele sunt cuprinși numeroși autori de expresie română din Basarabia, Bucovina de Nord, Banatul Sârbesc, Europa Occidentală, Israel și America. Poate alcătuitoarii acestuia, Boris Crăciun și Daniela Crăciun-Costin, o vor face la o actualizare. Despre Morel Abramovici am scris în Provincia Corvina cu ani în urmă, când ne-a fost semnalat direct de către publicistul notoriu în România și țara sa, dr. Achille Glauber. Acesta îi prefațase cartea de aforisme „Pe urmele călcâiului lui Achille”, un prim volum suculent, caleidoscopic, de aforisme, întrebări, texte misogine, parafraze satirice, definiții de tip satiric-rebusist (Ion Urda ar zice „redefiniri”) - etc. Morel Abramovici ne-a cucerit prin excelenta subtilitate a exprimării, pretabilă genului, deloc minor, aldivertimentului recreativ. Propensiunea exprimării fulgurante, spontane, inspirate, în „glazură” axiomatică și impregnată de causticitate, de sarcasme, le-am perceput ca „rețete” rapide de leac pentru năravuri omenești, cu amarul mierii cuvântului iscusit încastrat în albul tiparului. Regăsirea noastră de la autor la lezant- referent- opinent, mi-a adus propunerea d-sale de a citi și savura și alte cărți ale sale, încă patru din cele opt promise în acest scop. „Căzut pe gânduri” este o carte care continuă acribic, pasionat și contaminant, seria cvasi- aforistică, un adevărat jurnal de bord al unui om de spirit, care pune pe răboj așa zise „blitzuri” care, bine observă dr. Sergiu Levin, sunt nuanțat lingvistice. Un simț lingvistic, semantic așadar, era remarcabil la autor, constant și cu verva timbrului propriu, amintind de tradiția scrierilor umoristice sau de can- can antebelic din România. Repatriat în Israel, la peste 80 de ani, Abramovici a continuat așadar a fi și astfel fidel vârstei din exil, a talentaților scriitori evrei ce s-au perindat prin spațiul cultural românesc. Cărțile sale deci sunt un fel de jurnale conspectative, cu impact moral (Morel, ai zice U-Morel dar și U-Moral!) – de la umor, necum de la... umoare. Abramovici nu este „nici prea vesel, nici prea trist”, cum avea o sintagmă Tristan Tzara.

Nu este un DADAIST ci aş zice un NUNUIST! Om fin, enciclopedic, el şi-a zidit cărţile cum i-a permis punga şi acum se poate delecta, ne poate delecta şi pe noi, retras în relativa acalmie a pensionării. Observând „cap limpede”, ironic sau amar-înţelept, lumea imediată, dar şi pe unda memoriei lungi a culturilor clasice, universale, Morel Abramovici nu „cade pe gânduri”, ci înalţă prin gânduri... Uneori reverenţios, alteori hazos undeva între Păcală şi Tândală, între Iţic şi Ştrul sau alţi astfel de eroi, parafrazându-l disimulat chiar pe Bulă, pe care Călinescu l-a inclus în Istoria literaturii române ...

Căzut pe... gânduri.. (1994)

Mobilitatea intuitivă şi livrescă a autorului creşte de la o carte la alta. Dincoace de aforisme, dar şi de glume din condei cu şopârle, se precipită un simţ moral ascuţit, pus pe sfaturi ori consolat la „înţepătura” de viespe a cuvântului grăbit...Microsioane, definiţii, descrieri, sentinţe oraculare moderniste şi postmoderniste, toate ne determină pe noi înşine, mai ales pe români (!) să... cădem pe gânduri, dar nu sub gânduri. Resentimentul său faţă de ceea ce se cere atins, nu este unul discriminant, ci unul empatic, unul al coparticipării afective la „mulţimile” lui Gustave le Bon, turma care tinde mereu a se lăsa atrasă în prăpastia prostiei. Citabile sunt mai toate şi ar cere un volum antologic masiv. Repet, exprimarea în româneşte a acestor cărţi, este impecabilă şi speculează admirabil nuanţele subtextului, spiritul ludic via literature psihedelică de ieri, resurecţia ei pe „colaterale” de azi. M. A. cunoaşte subtilităţile persiflante – conspirative ale limbii române mai bine decât mulţi autohtoni, fapt care îl exersează în ceea ce N. Manolescu numea „rezistenţa prin cultură”.

Papagalicisme, 2002

În această nouă carte, elegantă şi aerisită, Morel Abramovici este cel mai el însuşi. Ion Cristofor observă că autorul „are marele talent de a provoca gândirea leneşă prin asocierea insolită a unor idei care, logic, se bat cap în cap”... Aş conota că prin aceasta el aparţine paradoxiştilor din toată lumea, şi încă printre cei mai autentici. Acest simţi special, cultivat consecvent şi crescendo, al „altoirilor

lingvistice” cu scop de efecte inedite, sunt arta sa, fibra de rezistență: nu doar ce spui, ci și cum spui. Luarea în răspăr de tip pamfletar, îi este ca o mănușă din care gheara pisicii iese ascuțită, zgârie până și oglinda în spatele căreia e ceva orb, ceva ce dezmente conceptul de cogito (minte). Personal nu accept că Achille Glauber are un hobby din a scrie prefețe, dar nici Abramovici, din a scrie aforisme sau... afurisisme! Simțul civic este cel care dă impuls de a critica, de a scrie cu scop... lucrative moralist. Cartea este subtitrată „papagali în cisme”, dar cred că exoticul papagal românesc, adică Pupăza (din tei), ar fi mai potrivit acestui gen de umor itinerant...

Aparențe și transparențe, 2003

Risc să încalc precizarea autorului „copierea, compilarea și critica negativă a acestui volum sunt strict interzise”!. La așa poantă, am scuze că nu recurg la citate semnificative, lăsând șansa cititorilor care vor ajunge la cărțile sale, - se pot obține poștal! – cheltuiala și favorul de a citi pe cont propriu, ceea ce eu – neavând cont propriu! – am savurat aproape gratis. Mă dezic și zic : aceasta este cea mai semnificativă carte a sa! E de fapt o pre-antologie, salutată pe merit de exegeți mai frecvenți ai săi: Iosef Eugen Campus, Ion Cristofor, Marius Mircu, Al Mirodan, Achille Glauber, reviste ca Minimum, (Israel), Tribuna, Rebus Flacăra etc. ...Închei, zicând ce zicea moșu’ Ioachim: „ Măi nepoate, bine că îi rău”!

Un umorist de marcă, la Simeria: Dumitru HURUBA

Din mica, dar consistenta mea bibliotecă *hurubaiană* ce se ține demn pe cant, cărțile lui Dumirtu Hurubă au darul de a rechema la lectură, prin registrul larg al unei atitudini constante: aceea de prolific autor de carte umoristică (vocația principală), dar și de acribic cronicar al unor publicații, în acea holongherie de a fi „cap limpede” în „gâlcevile înțelepților cu lumea”, fie ei în stadii de grafomanie, de producători de carte cu parte ori fără parte, într-un cuvânt, de observator al fenomenului categoriei pe care Constantin Stancu îi numește parafrazic după un slogan ieftin, „pomul cu vrăbii”, adică pomul cu scribi. Zdroaba vigurosului scriitor l-o fi privat, prin ani, de timpul irepetabil al propriilor sale scrieri, însă consider că

prin aceste glossări deductiviste și detectiviste, Hurubă și-a făcut gimnastica necesară a minții și astfel a estompat eventuala ispită de a deveni livresc, cum știm noi câțiva clasici locali(nici). Cronicile de carte din publicațiile defunctului „Cuvânt liber” (acum liberalizat prin metoda Mebo), - sau din ziarul Adevărul Harghitei (viitor ținut al unor foști sau pasibili de deținut și cu virgulă reeing euro în producerea berii Ciuc, vs. celei de Hațeg, glorios falimentată) – dar și din Orient Latin, ori defunctul ibidem Arhipelag radu-ciobanian, sunt adunate în volumul cel mai harnic al genului din spațiul literar hunedorean, sub titlul „Insomniile binefăcătoare”, editura Corvin 2001. Volumul rezistă a fi cel mai reprezentativ și util bibliofililor și biblioteconomiei arealului nostru, astfel că deloc sentențios și necum „exeget”, vai mie, m-am gândit să scriu aceste rânduri la fix 10 ani de la editare, ca semn de top în acest număr aniversar al revistei. O fac în numele numeroșilor scribi străinezi cuprinși în suprasaturația de turnesol a cărții, dar și a aceluia care, trăind ori între timp repausați, suntem părtași ai scriitorimii hunedorene, pe care Hurubă i-a luat în colimator, cu verva disciplinei critice serioase, înainte de a continua și cu alții, în alte volume, de interviuri sau cronici „de serviciu”, în alte medii – pe când noua ordine a presei hunedorene avea spațiu și pentru „pagina de arte și literatură”. Îi enumăr pe câțiva prinși în acest „portret colectiv în mișcare” de cel mai înzestrat și exigent cronicar: Raisa Boianțiu, Corneliu Rădulescu, Ion Scorobete, Corneliu Rădulescu, Dumitru Velea, Eugen Evu, Ionel Amărieuței, George Negraru, Nuța Crăciun, Mariana Pândaru, Paulina Popa, Radu Ciobanu, Radu Igna, Marinela Șerban, Constantin Stancu, Olga Ștefan, Nicolae Uțică. Ceea ce este remarcabil în lucrul pe textile altora la Dumitru Hurubă, este umorul fin și personal, chiar când subiectele sunt dramatice sau, volens-nolens, tragice. Insomniile de tip sorescian ale criticului simerean, tocmai prin aceasta ne fac să nu picotim la noptiera propriilor... insomniile. Cartea e un salon cu oglinzi în care, synoptic, se reflectă un autor al *potosului colocvial cum rar avem în literatura română*. Celor ce vor actualiza în timp dicționare, cartea, ca și alte vreo patru-cinci de același autor, le pot fi de real folos.

Cartea – memorial: Cosmin BUDEANCA Represiunea politică în România comunistă

A fost lansată recent la Deva încă o carte-document despre crimele odioase ale represiunii securității mână-n mână cu KGB-ul din anii copilăriei noastre. Sub egida editurii clujene *Argonaut*, un veritabil rechizitoriu al acestor orori, dezvăluie una dintre cele mai odioase înscenării ale „*epurărilor*” ce au ucis sau maltratat numeroși patrioți hunedoreni, prin temnițele din țara ocupată de sovietici, unii condamnați la moarte, alții dispăruți în celulele închisorilor din Deva, la Gherla, Dej și altele din teritoriul atunci înțesat de lagăre și „*șantiere*” ale morții. Cartea conține mărturii ale așa numitului proces „*Garda Albă*” (anul 1958) acuzată ca subversivă, la un presupus act de sabotaj în Uzinele Hunedoarei, conform unui scenariu perfid al securității hunedorene de la Deva. Între cei cuprinși în cele peste 300 de pagini și imagini, îl regăsim pe regretatul filosof și scriitor hunedorean Victor Isac și pe Mircea Tarcea, care, de o viață, militează și mărturisește despre coșmarele îndurate de patrioți și toți ce erau indezirabili pentru puterile bolșevice, dar care au continuat și în regimurile următoare, până în 1964. Unii au fost condamnați la moarte, alții la muncă silnică de 25 de ani, alții s-au prăbușit schingiuiți, înjosiți, sub-animalic. Mircea Tarcea continuă dramatice demersuri pentru a contribui la restaurarea memoriei. O conștiință care continuă să ardă și un simbol viu pe care mai avem încă timp să-l auzim și vedem. O troiță înălțată de d-sa la Aiud, are înscrisul „*Nu există palmă de pământ fără oase*”... Acolo este și pulberea părintelui său, fost preot. „*Și copiii care se jucau prin preajmă acolo, luau craniile anonimilor uciși de securitate și le foloseau drept mingi, le lăsausă așa să curgă de-a dura pe panta aceea în jos*”, își amintește Mircea Tarcea la cei peste 80 de ani ai săi. Alte nume ale acestei golgote sunt în sinistrul pomelnic din datele securității și arhivele care nu putrezesc, ale urmașilor: Dora Isac, (recent stinsă și domnia sa) -, Viorica Manolache, Alexandrina Felicia Milaciu, Lucia Prejban, Ioan Alexe Sesovici, Gheorge Voinea și mulți alți zeci martiri, de martori direcți, sau prin scris... Lista condamnaților prin Sentința nr.1813 din 22 noiembrie a Tribunalului Militar Cluj, Tribunalul Suprem - Colegiul Militar, cuprinde încă 24 de hunedoreni și din împrejurimi; Sentințele din 15 ian. și aprilie 1959 – alți 24. Rămâne

doar să citiți și acest document oricât de insuportabil este, opinând că astfel de cărți Uar fi de inclus ca manuale colaterale în școlile de azi ale județuluiU. Cartea lui Cosmin Budeanca este una dintre cele mai zguduitoare ce se adaugă operei lui Florin Mătrescu – „Holocaustul Roșu”. Am cordat Diploma de Excelență a ProVinciei Corvina autorului pe 2011, împreună cu cea In Memoriam lui Victor Isac (cu înmânare Doamnei Dora Isac) - și în semn de aceeași considerație, d-lui Mircea Tarcea, președinte al Asociației Foștilor deținuți politici din Hunedoara.

Magdalena CONSTANTINESCU/ Schlesak - lirica incantației și a cristalelor: *Himmelschuld*

În acești, iată, 15 ani de apariție a revistei „castelane”, una dintre cele mai constante și empatice colaboratoare a fost distinsa scriitoare româncă stabilită în Germania, Magdalena C. Schlesak. Emigrată cu familia, înainte de „revoluție”, în Germania, la München, Magdalena C. Schlesak este un promotor admirabil al poeziei române, nu doar a propriei creații, poezie, proză, memorialistică, eseu, publicistică), ci și al multor poete din țară, cărora le-a tradus și editat lirica, oferind și premii, în calitate de coordonatoare a cercului de literatură și muzică, „ Novalis Kreis und Music”...Ani la rând, la cel mai mare festival OctoberFest de la Munchen, o săptămână de arte (literatură și muzică clasică), prilejuiește un regal al acestor arte surori și în care scriitori români hunedoreni au fost prezentați și premiați. (Invitat oficial pt 14 zile, ca laureat al Fesvivalului, de către organizatorii germani originari din România), Evu nu a ajuns acolo, deoarece neo-securiștii de la pașapoarte Sibiu i-au pus bețe-n pașaport, până a renunțat)... Micul grup cultural activ sub egida As. Scriitorilor Germani - Bavaria (președ. Robert Stauffer), a fost un fel de ambasadă a literaturii române și a schimbului cultural dintre este și vest. Poezia Magdalenei C.S. este una rezonantă între *crustalogie și cuvânt*, o poezie a patosului și ampatiei pe care, în tandem cu ea, am numit-o a divinului (Empatia divină – editura „Signata”, Timișoara)... Opera poetei este pe constanta marilor teme existențiale, rostuită în ritmuri ce conțin *melosul deltic - dunărean*, nostalgia patriei (ne) pierdute, dar mai ales meditația filosofică în enunțuri aforistice, memorabile și revelatorii prin intuiția ce o agită spiritul. Unul pe care „îl ia prin

surprindere”, prin oceanul întors al harului, al inspirației, întotdeauna spontane, instantanee, aflând graal în poem. „Vina cerului” este răscrucea acestei teosofii și un popas vibrant al transfigurării. Transpare ca un leit- motiv, suferința vindecării, a consolării, dincoace de verbul spontan, apolinic dar cu „mușcăături” ale marilor clasici germani, mai ales romanticilor. De la Novalis, tutore spiritual declarat al artei sale poetice, cu resurecția ezotericului și amintind vag de „cele șapte frici” definite de Konrad Lorenz și Popper, Magdalena C. Schlesak s-a construit - zidit în propria ei mănăstire de cuvânt, a unei puneri în pagina vieții, pe temelie nouă, însă din adânc ancestral: melosul dunărean este remodelat în rostiri moderne, incantatorii. Altfel spus, descântă „vrajele negre” ale unui destin ingrât. „Vina cerului” nu acuză, ci întreabă, cu sfășiere și feminitate maternală, interioritatea în care se reflectă Cosmosul, în poliedrice cristale de cuvinte. Poemele autoarei au aceeași savoare și în germană, sau franceză. Unicul sens al inefabilului acestei lirici/ de esență tragică, (în sens grecesc), este de fapt Dorul sinelui față de sinea lui. În metafizica nocturnilor Eminescu- Novalis, Titani ai nopții „nemuritori și reci”. Religiozitatea autoarei este una de tip mito-epifanic, cu inserții din ezoterie creștină și ornamentică elenică-bizantină. Nu întâmplător are studiul și practica cristalologiei, ca și al tarotului. Poeta pune preț pe *floratura* semantică, din melosul originii, colorismul plasticizant și muzica interioară, mantramică, de „leac” prin rostire. Ideea de substrat - cea mai rezistentă - este a exilului/ unul asumat/, este a memoriei și traumei alungării, cu regresii în experiența unei răscruți fortuite, asupritoare (vezi proza ei memorialistică). Tema expatrierii este modus vivendi și in extenso, care ia proporții transcendente, ca regresii în memoria lumii și a luminii nevăzute. În acest sens, autoarea este foarte aproape de mentorul ei german Robert Stauffer, doar că la M.C.S. stigma expatrierii este una profund resimțită nu ontologic, ci fizic, organic, cu maternitate și pătimire maternală față de Fiul, Michael Schlesak, care o însoțește în țara străină, țara ca o mamă primitoare, dar rece. Astfel, arta Magdalenei Constantinescu accede catarsic, cu funcție de re-ligare, cod mistic al refacerii legăturii din „vina cerului” - HIMMELSSCHULD - a celui căzut, însă indusă mitologic și religios, prin milenii, umanului. De unde mantramismul dorit taumaturgic, sau liturgic, vesperal, în discursul „pictogramat” cu îndoliate arabescuri și ornamente aidoma celor de pe iile înflorate ale

lui Grigorescu. Ființa orfeică (aici Euridice îl plânge pe Orfeu!) este pretutindeni în exil, lyra, fie și zdrobită, continuă să „îmblânzească fiara din om”, omul din fiară, iar când Diogene o umple cu scepticismul cioranian, poeta rămânând în primul rând a Limbii Române, ca patrie purtată și talisman. Aș spune ca Matrice. Dar cumva, opera își „devoră” creatorul, fatum-ul devine datum, destin și efect feed-back. Altfel spus, paradigma devine stigmă. „Scutul” energetic devine vulnerabil întocmai cum în mare, stratul de ozon odată străpuns, lasă loc unor emanații din mediu, dinspre sistemul macro-energetic, înspre intimul nucleu al sistemului bio-energetic care este Om-ul. Empatia devine primejdie, ceea ce nu are ieșire decât prin colaterale, psihedelic, sau oprirea scrierii, reprimarea ei, ca ineficiență a efectului vindecării catarsice, prin suprasaturație. „Toxina” fiind de fapt planta invizibilă a suferințelor din exil.

O poetesă și cantautoare : Antonia ILIESCU (Belgia)

„ Antonia est un esprit sensible, une artiste, une chanteuse folk de talent. Elle vit dans wallone et son coeur est pur. J'ai un grand plaisir a l'entendre, une voix chaude, authentique.” Lucian Hetco, Germania
„C'est avec une joie infinie que j'ai lue de Mme Antonia Iliescu. Les verites s'accumulent et il est toujours plus clair voix d'une femme, un baume qu'il convient de sentir.” Alexandru Nemoianu, *Etats Unis*
Poetesă, prozatoare, eseistă, aceeași pe registre diverse, cu patos fosforescent, al meditației și confesiunii colocviale, elegante, metafizice, dar mai ales a smereniei și rostirii morale, Antonia Iliescu, rezidentă în Belgia, a rămas (cum altfel?) româncă cu toată ființa ei, așa cum se face auzită și prin cântecele nostalgicmedievale, de menestrel amintind de colindele laice, „la curțile Dorului” ... Antonia Iliescu, am spus, este un flaut care cântă ca o orgă, și nu se putea să nu se exprime și grafic, în vignete și schițe de gravuri-semnegrafeme ale lumii interioare, cea a oglinzirii prefirate în fantaziile textelor: toate impregnate de o rară sensibilitate și senzualitate feminină, cum altfel? Ceea ce admir în special la această doamnă este cultul prieteniei literare, puntea de curcubeu, cum ar spune chiar ea, vezi „Curcubeul cu oameni” - (ed. Libra Vox”. Într-adevăr, chiar cărțile, și nu doar glasul molcom timbrat și chitara de trubadur modern, au o „voce”, au sunetul amplu al unui spectru de lumină inimoasă,

generoasă, șarmantă... „Sunt o clepsidră vie”, este un poem într-un vers splendid, care cugetă mai subtil ca un haijin! A concentra într-o sintagmă-definiție, nici nu cerea verbul, atributul este al sferei magice, al monadelor lui Goethe. Recentă carte nu întâmplător este titrată „Dora- Dor”, (inedită împerechiere semiotică a misterului gemelar, mito-poetic, ca un tril al melopeei inefabile din Basmul român. Cartea se perindă nuanțând monoton și mantramic, lecuitor și catarsic, acele „oratio-vecchio” originare în spațiul vechi european, sau mai clar, dainele și doinele românilor, transpuse pe griful chitarei și cu flautul vocii, în versiune franceză, una impecabilă, nuanțată, sintonică arpegiului tematic mistic, cu fervoare și vocație ecleziastică.

Cartea este sensibil salutată de criticul Al. Nemoianu, (din S.U.A.), de dr. Lucian Hetco din Germania, și de Artur Silvestri, care a și editat-o cât trăia. Mereu cu acea stare a empatiei înduioșate dintre noi și scrierile noastre (!), remarcate de d-sa într-un elogiu ce mi l-a dăruit într-o carte despre „predania fratelui mai mare”, o simțim aproape de departe, o recitim redescoperind-o.

Ioan BARB între fracturism și religiozitate

Ioan Barb al adolescenței „cenacliste” (sub zodiile unor Georg Trakl, Rimbaud și R. Maria Rilke, dar și Eminescu, Blaga, Bacovia, Nichita...) – venise sub semnul tulbure al protocronismului pe bună dreptate încondeiat mai recent de Nicolae Manolescu, în boema ipostază de „navetist” cenaclier, cu poeme plasticizante, ale etnosului și eposului transilvan originar, învelind expresionist și subtextualist, o zbatere, o ardere, o exuberanță în care etapele arderii se încheagau și se rupeau în metafore surprinzătoare mereu, șocante și semne sigure ale unei Vocații. Frenezia aceasta, impulsunile spontane, irepresibile, de a comunica elevat, aveau să se adune într-un prim volum tematizat prin religiozitate autentică, ne ipocrită, cum se mai întâmplă, Barb având înnăscută o pietate și o fragilitate (inocență nepierdută, de tip paradiziac) – prin cuvântul reumplut de semnificație..., al unui Sine în sfortărea autocunoașterii. „Tăcerea ca o flacăra”, paradoxal, exprimă de fapt sunetul intim al Ființei, redefinitoriu în arte poetice pe leit-motivul obsedant – ciclic, al lui „cine sunt eu”. Experiența jurnalistică a fost cu mult aplomb și avea să-i aprofundeze Utraictoria soteriologicăU, pe fond elegiac, în expresie psalmică modernă, poate

tangentă trans-modernismului postulat de Ioan Popescu Brădiceni și noul val susținut de Ioan Es Pop, Ioan Groșan, St. Doru Dăncuș, Gabriel Cojocar, Felix Nicolau (Vezi Antologia revistei Singur, Grinta, 2010)... Un exeget deplin îndrituit îi este valorosul concitadin Silviu Guga. Ca antologator, l-am inclus cu bucureii în „Harfele Harului” și în revista Provincia Corvina. Au urmat cărțile accentelor proprii, conturând o personalitate autentic poetică, cu propensiune meditativ-aforistică: Ioan Barb neo-romanticul, a evoluat prin „Sub via ființei plâng strugurii”, discursul descătușat de formele prozodice clasice, asimilând evident o cultură poetică și filosofică benefice. Poemele devin „explicite”, ideea se despozește de metafore, ori le încorporează, versul este eseistic, temele majore se fixează și clarifică semantic. Dragostea (care își zidește templu din femeie), „eul și moartea călătorind în același (labișian) tramvai”,... obsesia esențială a Timpului, fiorul metafizic al atemporalului, definesc o evoluție poetică convingătoare, bine receptată critic, cu toată relativa izolare de viața bulversantă a „grupărilor”. Nota bene, Ioan Barb fondează recent o revistă în care, cum genericul o arată, caută, în afinități elective cu autori români sau din diaspora, ceea ce numește „algoritm literar” – recte o metaforă a redefinirilor perpetue pentru o întreagă generație. Ioan Barb vedește nu doar simțul acut al propriei valori, ci și al valorilor altora, lucru rar, empatic, și cu efect benefic asupra propriei personalități. Cartea sa definitorie, negreșit, este „*Picătura de infinit*”, cartea atitudinii soteriologice, a catarsisului și a conștientizării Rostului vindecător al scrisului liric. Absența virgulei însăși, sugerează aflarea unui timp fără captivitatea Duratei, un timp interior, spiritual, clipirea de eternitate în care pulsează „scânteile lui Iov”. Barb definește gestul eliadesc, un timp al „reîntoarcerii din timpul steril”: el percepe „strigătul vântului către tunet”; „extincția negativului egoului”, redeschiderea unui „celălalt ochi”... Ioan Barb este un poet nocturn, itinerariul cărților este cel Cohellian, al „poveștii proprii”, al „întoarcerii din exil” (citește realul delirant la pierderii posibile de sine)...; obsesia constantă a întregii sale (re)deveniri-conștientizări este rezistentă și discursul poetic scapă din restricțiile artificiale, tinde spre o respirație amplă (Vezi poemul Obsesie...) Limbajul este convergent implicit terminologic – și semnificativ ca atare – cu cel al blogurilor, al internet-ului, poetul sforțând o semiotică novatoare, de fuziune între scris și virtualitatea „hologramică”... Viziunea acestei cărți este explicit a unei mecanici a

cogito-ului: creierul este un „computer”, apar sintagme ca „sistem digital”, textualismul post-modernist este unul eseistic, explicit-teoretizant, cu vagi reminiscențe de ironism sau nuanțe de manifest contestatar, cu acute sociale (Ianuș, Vakulovski, două-miștii, interferenți). Ironismul revine și el, cu țintă de „condiment”, versus „bețiile cu Marx” dinesciene, sau remanențe de scepticism. Barb se apropie mai mult de Petre Țuțea decât de Cioran, de Blaga, decât de antimetafizica stănesciană. Cele șapte frici (vezi Popper), se constrâng în una singură, fără a i se „îngenunchea cu privirea”, cum spune, teama escatologică, însă căreia i se opune tocmai prin substanțialitatea luminoasă, obsedată de motivul Arderii, așadar Ioan Barb este un poet de fapt al serenității și al speranței ce ni se comunică prin harul spunerii, prin abundența analogiilor și prin evitarea modelelor. *„Este greu de crezut că poți trece zilnic/ prin ceva ce nu există/ o fata morgana ce îmbrățișează/ râil în câmpie și îl ascunde (ca și când nu ar exista)” (pag. 110)*. Bestiarul obsedant al liricii sale este al felinelor, al scrutării spectrale, pe dimensiuni subtil-energeticeperceptive, așadar al auto-scrutării în inefabilul mental. Acel terror-mentis acuzat de psihanalisti ca „praguri de încercare” pentru devenirea poetică, sublimează incantatoriu în mai toate poemele sale, având darrul de a se comunica elevat și seminaristic. Ioan Barb are deja conturat un univers propriu. Memoria, cu frustrările ei subliminale, revine regresiv și eliberator, cu inserțiuni auto-referențiale, biografice, acuzând tăios și rafinat – motivat, amintirile unui sistem de tip cazon, devastator: *„de douăzeci de ani/ alerg să uit un coșmar/ în care vânzătorii din templu/ mi-au confiscat existența”...* *mi-au închis identitatea/ pe o pasăre de noapte/ în colivia istoriei/...și au scos ochii păsării/ să nu-i străpungă strălucirea lor”*... Neîndoielnic, Barb a cucerit și cizelat o gândire și un limbaj eminentemente Poetic. Aluzia la privighetoarea cu ochii scoși – metaforă consacrată a condiției scribului (vorba lui Constatin Stancu), este sămânța artei poetice barbiene. Întrebarea retorică, amintind-o pe a Blandianei : *„Cine sunt eu ?/ ioan barb să trăiți/ un fost stegar al libertății” (pag. 93)*, este proba înțelegerii de sine a poetului față cu... mulțimile lui Gustave le Bon, dar și „turma” de păstorit. Religiozitatea de tip cultural a acestui poet, dominantă, este și una a atitudinii Civice, nu doar a unui apostolat asumat sau manifest ca „spirit ce se agită” - astfel că Ioan Barb este pe drumul spre sine de care Nicolae Steinhard, bunăoară, ni-l mărturisise.

Cunoscându-l de peste 30 de ani, adaug acestor succinte considerații un „bonus” special – amical – confratern, pentru moralitatea probată de el în viața și poezia trăită cu o specială fervoare. În măsura în care poetul din Strei Sângergiu - Călan va continua pe această direcție, sunt convins că va confirma nu doar un talent înnăscut și cultivabil cu o anume acribie, ci o autentică vocație de poet, de scriitor. Recomand primirea lui Ioan Barb în rândurile scriitorilor profesioniști din România, implicit cu privilegiul de a-i fi fost mentor literar în cenaclul Lucian Blaga, de „când eram mai tineri și la trup curați”... Un merit aparte al său este fondarea revistei „Algoritm literar”, un experiment al deschiderii spre alte spații, dar mai ales cele (alte) interioare... Ioan Barb a aparținut mișcării literare hunedorene a tineretului “ Lucian Blaga”, animat de autorul acestor pagini.

Terapia scrisului ... acupunctic:

Despre Viorel ȘERBAN din Germisara.

Un roman al suferințelor vindecării

Viorel Șerban este originar din satul hunedorean Peștera, Băița (n. 20 martie 1951). Un eveniment tragic i-a marcat viața, dar într-un fel i-a determinat-o a fi exemplară: a rămas fără lumina ochilor la doar nouă ani, în urma unei explozii de grenadă rămasă din al doilea război mondial. A urmat școli speciale, la Cluj și București, calificându-se ca asistent balneo-fizio-terapeut (la Băile Geoagiu-Germisara, n.n.), în specialitatea masor. A publicat poezie și proză în revista „Litera Noastră” a Asociației Nevăzătorilor din România. A editat două volume de proză scurtă: „Fetele trecutului” – 2002 și „Colecționarul de amintiri” – 2007. Scrierile sale sunt impregnate tulburător de interioritatea unor trăiri nicidecum abisale, ori fictive, ci autentice, semnificative pentru un spirit trepidant-energetic, sublimând în transfigurări ce ni se comunică pe registrul simpatiei și empatiei sporite, deloc paradoxal, de *condiția* unei existențe pe care nu o consideră sceptic ori înfricoșat drept stigmă, și pe care, prin activitatea literară (poetică și epică) – a urmat-o mai mult decât impulsționat de un hobby banal, desuet. Astfel că față de uriașa maculatură a grafomanilor excesiv auto-referențiali, Viorel Șerban este egal sieși prin vocația comunicării elevate, de un profund

moralism ontologic. Semiotic gândind, s-ar părea că există un „ceva” misterios, o predestinare, dacă ne gândim la numele satului natal – Peștera – (amintind ochiul uman ca prag dublu spre interiorul subconștient și deopotrivă spre exterior, spre bolta cu lumină a conștiinței și aspirației ce levitează spre imponderabil... Și un sens analogic la mitul platonice al Peșterii, considerat de Heidegger unul dintre miturile esențiale ale omului. Peștera transferă în metaforă și motivul Ochiului și ieșirea la lumină din labirintul „speologic” al subconștientului (subliminalului) studiat de psihanalști. Romanul poate fi considerat și o mandala, și un avatar, și o evanghelie laică, cu mistice reminiscențe epifanice din mitologia Daciei. În această sistematică (ori submersiune virtuală) explorare a eului și subconștientului, Viorel Șerban este empiric, intuitiv, însă probează și cunoștințe culturale pe care le aplică judicios în structura romanului. Semnificația se transferă în ancestral, în arhetipul adamic și edenic, al nostalgiei paradiziace a copilăriei, fie că ea a fost egală (straniu lucru!) și echivalentă ghematric vorbind, cu cele nouă luni matriceale, din „peștera placentară”, acvatică. Însă poate că această interpretare aparține forțelor ființei pe care mereu noi înșine nu o înțelegem și o atribuim simplist paranormalului... Nostalgia paradisiacă este a individului și prin extensie, a umanului, este una cromozomială. Iar amintirea edenului pierdut, a copilăriei sub protecția familiei, s-a fixat ca o traumă din care o viață omul a continuat-o cumva inițiativ, condus de conștiință și iubire față de o lume de care îți amintești mereu doar cu inocență, cât ai avut vedere să o vezi, și cu dor de a o menține și cânta sau dezmiarda, ca pe o Mamă - din irepresibila dorință de căldură și splendoare sufletească. Viorel Șerban a cultivat trăind și trans-scriind, îmbogățind-o cu preaplin și dăruind-o celor cu inimi mai „reci”, cu focul din vatra Memoriei, care este de fapt peștera în care omul din glaciație a supraviețuit și în care a intuit Zoroastric simbolurile vitale ale întoarcerii la lumina divină, coborâtă prin spirit într-o înălța și vindeca consolatory crezul în transcendere, în înviere. Profesiunea autorului, pe contrasens admirabil cu destinul nedrept, este recuperatorie, catarsică și generos transmisibilă prin actul creativ – nefiind doar un triumf personal, ci și unul al omului venit a parcurge itinerariul unui inițiat, nu sisific, ci icaric, nu prometeic, ci orfeic. Iată prin ce romanul acesta – autobiografic dar nu pleonastic, este viabil și merită a fi citit de cei care văd, spre a clarifica și vederea ochiului

minții, cu aportul ochiului inimii. Titlul nuanțează o fină nostalgie, un reproș adresat Noptii, ea însăși oarbă: „*dacă ar fi un roman*”... Așadar, din nefericire, cartea (mea) nu este un roman fictiv, alcătuire imaginar-parabolică, ea este însăși parabola vie, algoritmică, a unei inseparabile ființe de lumină, decât prin stingere. Cu atât mai merituosă cartea, cu cât autorul se apără de nenorocul post-paradiziac al frustrării accidentale, de efectul malefic al hazardului, de un act nedeterminat, dar prin abstracția (absurdul)său care ucide concret!, și o face prin impecabilul dialog interior, în singurătatea luminii ce se zbate captivă în creier, poate în lobul temporar, alții consideră că în spectrul celor șapte corpuri energetice nevăzute liber. O face, rememorând o idilă cutremurătoare, o idilă deopotrivă primăvăritică și autumnală, o consonanță prin trup și suflet superioară, depășind dualismul tiranic; prin noblețe și dăruire care se înnoiesc din ce se(ne) pierde; așa cum un critic francez definește *Uasomptiunea*U: „a triumfa în plină pierdere”. Personal, aș fi adăugat titlului un „doar”: *Dacă ar fi doar un roman*” ... Prin aceea că viața este mereu ceva mai mult decât...un roman, un poem, o simfonie... Editorul – el însuși un poet important, Mircea Petean, nu a greșit în a ne propune prin Viorel Șerban, acest roman „al configurării, încadrabil între limitele unui clasicism cu inflexiuni romantice”, interferând așadar realitatea cu ficțiunea. Oare viața însăși nu face la fel ?

**Viorel Șerban, „Dacă ar fi un roman”/
editura Limes, Cluj- Napoca, 20*

Doina URICARIU, sinegrafia memoriei sau ochiul compus al textului...

Poeta, romanciera, eseista, editoarea Doina Uricariu (recent mandatată ca deirector ICR NY !) a fost cândva, la Timișoara, (Colocviul Scriitorii și Patria), martoră solidară la una dintre cele mai urâte amintiri literare ale mele: obstrucționarea mea și marginalizarea apoi, în șirul hărțuielilor securistice – de la generalul Mortoiu, la securiștii zonali (cei mai venali) și cei de la București, ori infiltrați atunci prin edituri. ! Actul meu “ de a citi ostentativ texte contestatate, a afectat prin ani conlucrarea cu acei confrăți

neduplicitari prezenți acolo, iar cu Doina aveam să ne regăsim după foarte mulți ani, când între noi s-a reînfrapat un firicel de firească solidaritate, nu în...solitudine. Între timp poeta lansată cândva, ca și mine, de Laurențiu Ulici, a zidit o autentică Operă, așa spune în durabilă rezonanță cu ...sine. Opera ca memorie restaurată, clarviziunea unei retrospective ce consacră revelatoriu un sumum de vieți, semnificate cristalin, clarviziunea unei retro-spectivice ce se decantează cu preaplinul harului poetic bine cultivat, trepidant, uneori fascinant, iată o frază ce sper să nu atingă mândria „maternală” a Doinei Uricariu, ci eventual să o înduioșeze. Însuși numele poetei *face destin*, etimonul/ prefix venind de la întocmitorii uricelor domnești. Lectura celor două volume ne dezvăluie o dimensiune de profunzime, un filon greu al „zăcământului de memorie” deja ancestral. Fără a insinua vreo „contaminare”, ne amintim de „Cartea șoaptelor” a lui Varujan Vosganian. Nimic mai potrivit decât, în cazul Doinei Uricariu, cea și a ipostazei de important editor, cuvântul propriu, detașat auto-referențial, critic, semnificativ, înscris pe cele două volume, din care extragem câteva fraze, lăsând cititorului dreptul firesc de a primi de unul singur, rezonant cu singurătatea elaborării operei, darul acestei „chiverniseli” din „tezaurul de amintiri”.

„Paginile cuprinse sub acest titlu surprinzător pentru o carte de amintiri și convorbiri sunt o provocare a memoriei mele și a celorlalți. Așa cum mari chirurghi au reconstituit maxilarul inferior al tatălui meu printr-o reconstrucție chirurgicală și estetică exemplară, și eu am încercat să refac memoria, istoria și o parte din romanul omului european în secolul XX, trăind liber sau în lagărul socialist. Din sute de povești trăite de mine și de părinții mei, din convorbirile de la Versoix cu regina Ana, un om și un martor excepțional al veacului. Din teatrul infinit al memoriei ce trece din viață cât mai multe vieți. Numai așa putem privi lumea cu cât mai multe perechi de ochi, de la cei ai furnicii la cei ce scrutează sub microscop, ca să vindece. De la privirea broaștei, din mâluri, la aceea a vulturului, din înălțimi, râvnită de filosof”.

Ireproșabilă sinteză a intenției și efectuării comunicării, re-transfigurate în idealul virtual, aluzia chirurgiei estetice reparatorii, ca memorie care oferă hologramic, sau ne cum sugerează autoarea, prin „ochiul compus” al acestei memorii, metafora – cheie a egografiilor. Numai că așa reproșa sintagma sa (egografii), considerând

mai proprie cea de „*sinegrafii*”. Cunoscând-o de un tip tiranic-constrictiv, al propriei memorii, dar mai ales prin lirica ei de un diafan fierbinte, solar, apollinic, voi fi bucuros să revin cu acalmia de după emoția reîntâlnirii la un salon al cărții din Deva, cu impresii mai colocviale, având déjà „prejudicata”, conștiința unei prezențe de prim rang în literatura română, în sensul ei european.

La umor cu humor ... Dumitru HURUBA :

Mai nimic despre crime?

Am fost, îndemnat de afișul pe internet, și noi în sala mică a Casei de Cultură „Drăgan Muntean”, din Deva, la lansarea a două cărți și al romanului policer (nu am spus milicer!) „Evadații de Clexane” (nu am scris Claxoane) – eveniment care l-a fericit literalmente pe umoristul cel mai serios din arealul exregiunii Hunedoara, (care cuprindea și Alba!) Dumitru Hurubă... Și ne-am bucurat foarte. Odată deoarece a fost un veritabil simpozion, elegant girat de Filiala Alba-Iulia – Hunedoara – am zis bunul nostru amic Cornel Nistea (Discobolul), în tandem cu Sebastian Bara, am zis Biblioteca județeană Ovid Densușianu - Deva, care cum-necum, îi adună pacifist pe toții scribii din areal, în jurul ideii de Carte, cu autori încă vii cu tot... Umoristul Hurubă a fost în verva bine temperată a ultimilor... 40 de ani, iar vorbitorii, în divers colorate discursuri, au anihilat eventuala picoteală a unor astfel de „acțiuni”... Tonul grav l-a dat Dumitru Velea, care nu a vorbit despre recente disponibilizări din Valea Jiului, probabil lihnit (nu am zis lignit!) de hula (nu am zis huila) realismului post-socialist cu față și spate încă umane. Romanul lui Dumitru Huruba, „Evadarea din clexane” l-am cumpărat cu doar 10 lei parale (nu am zis parale!) dar cu un autograf de neprețuit, ca întotdeauna. Zicem, atmosfera a fost un fel fief fugar cu fursecuri și pepsi colaps and nostalgie cu surdină a... dialogurilor d’antan, eheee!, cu agore, cu onorabili activiști and scriitori locali (nici). Duhul lui Liviu Oros fâlfâia hirsut – faustic printre perdele. Nu risc, asemenea lui Mitică Hurubă, să cităm numele atâtor ANTUMI prezenți admirativ ori ba, ascultători sau direct-proporțional comentatori despre erou: Dar... totuși! Disertații – cu tot respectul, inegale (nu am zis inegalabile) au susținut (nu am zis jos-ținut): Amfitrionul Sebastian Bara, Cornel Nistea, Dumitru. Velea, Irimie Străuț, Florian

Brădean... Au fost prezenți editori discreți și admiratori longevivi ai lansatorului - (Paulina Popa, Gligor Hașa, Mariana Pândaru- Bârgău, Ștefan Nemeček.). Unde suntem? Parafrazând „între plug și computer” (A. Toffler), suntem între carne și carte, și evadăm din clexane... - unii da, alții nema, vot erat prablema! În sala cu fotolii au mai fost Constantin Stancu, Radu Igna, Gligor Hașa, frații-confrați Ioan și Eugen Evu, Ion Urda, Doina Bălțat, Miron Țic, Maria Toma-Damșa etc. Lui Stejărel Ionescu nu i s-a dat cuvântul așa că nu și l-a luat. Irimie și l-a luat și a dat cu el în oiștea gardului. Nici lui Daniel Marian. Astfel că vorba de duh a lui Marian Boboc (absent important, pare-se marginalizat) - „*singura putere în pat* ” au fost două: cărțile lui Hurubă! Un abstinent din sală a șoptit unui poet ce preferă anonimul: „Cel mai tare a fost Velea, cu epistoalele lui despre cel pe care Huruba îl numea „*un intrus printre apostoli*”, Pavel – cel – Paul, de pe drumul Damascului (nu am scris „Demascărilor”) „*Avem câțiva misionari ultra în județ, monșeri!*”. Într-adevăr, aferim. Evadarea din clexane (soluție injectabilă) – în astfel de paradigmă, sau semiotică cu schepis hurubayan, ar fi deci un fel de „ieșirea din infern”, poate al memoriei, poate al lui Dante... Oricum, optimistici cum șezum și râsem, rețeta infernului pierdut (dar nu de tot) este un merit sublim dacă nu ar fi trist, al celui care a scris „- Scuzați că ne-am cunoscut”. Nu garantez că voi avea corajul să citesc cartea (cu crima de rigoare „a lui Miti Hurubă. Stereococii ne bruiază pe canalele Prote-veiste, ceva de se sparie gândul! Când văzut-am comentul lui Mihăiescu despre cruciada gay-lor și fenomenul famenilor în resurecție cf. Matei 19, din scripturi, *uaaauuu!* - în BOCarest, ori pe alt canal, cultural, dialogul a doi ultra-grei, despre *americhani* !, abia mi-am supraviețuit”. Ne referim la uni-versitarii noștri Horia Roman Patapievici și Mircea Mihăieș, cel pe care Huruba l-a abandonat din motive știm noi privind resentimentele față de pensiionații Monei Muscă (!) , de la URȘ Timișoara în favoarea dalba-iulienilor via fraților Manolescu-Chifu... Și bine fac! Baftalo, vivat Uniunea! Și aceia și aceștia, neh? Discursul patetic-sfătos-povățuitor al sărbătoritului a încununat just Acțiunea. Umorul miticeean ne-a contaminat pe mai toți. Fursecurile și cafeiul-excelente, dar absența absintului nu stimulează bârfa constructivă. Păcat că nu se fumează în incintă. Propunem dlui Bara un compartiment separat, ca în trenurile din Germania și Olanda. Aud că și la ruși. M-am simțit oarecum bine, singur printre poeți! Compensatoriu, prefer să semnalez câteva din

multele titluri ale lui Dumitru. Huruba, sintagme care vorbesc singure despre un itinerar longeviv și demn de decriptat *psihanalitic*, editate între 1986 și 2011: „Rezervația de zăpăciți”, *Carte de colorat mîntea*”, „ *Un scorpion pe contrasens*”, „ *Balamucul*”, *Crime și strălucire*”, „ *Acolo șezum și răssem*”, „*Amanții gaițelor cu cap de struț*” (*genial!, n.n.*), „*Cobaii*”, „*Țiganiada, noi puncte de vedere*” (în colab. cu prof. *Doina Bălțat*) și, iată, „*Scorpionisme*”... Se anunță și „*Aspirine cu arsenic*”, „*Miel în sos de vipere*”... teribile titluri, neh? Singure aceste titluri garantează fără echivoc(i) o glagorie ieșită teafără din comun(ism), a Humorului încă românesc, în sfântul spirit de la Cigmău, al lui Ioan Budai Deleanu, vs. manelist, în tristan-tzara neo-BOCșhevismului bășesc, (cu diacritice? fără?). Nomine odiosa? Să ne trăiți, Mitică! Parcul dendrologic din Simeria este inspirator și clexanele pot fi bunăoară magnoliile, aleile și chiar ruinele serelor botanice, cu splendidele inundații ale Mureșului care curge, vorba lui Bârgău, fie iertat, la deal... până te miri unde, în protochronia paradigmatică Napoleon Săvescu, Brilinsky și Amarildo Szekely, și alți neaoși. Vivat răspublica, vivat națiunea, vivat răcnetul carpatico-atlantic și scuturile antirachetă. C-așa-i în tenis! Danke (Ianche și Cadar!) d-lui Evu că ne publică acest reportaj încă nevulnerabil pentru patrihoții Naționale ai lui... Hașdeu and Caragiale. Hauk! Jos cei de sus, sus cei de jos! Mulțumiri d-lui Huruba pentru aceste clexane de împlânzit dihononia *dihotomismului de la om* la om a remișcării literare hunedorene. Și pentru că vara e ca iarna, nu cum zise don Băse, io, pohetul zic vouă tutulor: „Înainte! Yahooo, yahuoo copii și frați, nu mai fiți bre nefârtați! Vivat punct ro !” Că, vorba unuia care nu mai e dintre noi, „avem nevoie de umor, să nu se-mpută materialismul dialectic”. Jos constipații revanșarzi ai lustrației cu funcție de frustrație și viceversa!

PS. Presa zonală relatează furtul de tablouri de Grigorescu din palatul lui Petru Groza, din parcul Cetății. Păi de fapt acest subiect cald de poilcer e mălai pentru proziști! Opinez că furtul a avut loc atunci când bolșevicii au construit vila și au primit de gratis lucrările artiștilor, mereu săraci, mereu jefuiți. Parcă acum nu e tot cam așa ?!

Un hațegan itinerant: după Suedia, în Turcia

După ce fusese în Suedia, de unde ne-a conspectat o splendidă lecție din spațiul Shenghen, / *adio* ! Radu Igna, cu aceeași vervă reportericească și nu numai, revine cu un bloc-notes de pelerinaj la Înalta Poartă d'antan, care ne pune pe gânduri în mod... fractalic... Se adaugă și aceasta celor restituite cărturărește Hațegului și nu numai: „Armonia snack- bar”, „Vâltoarea”, „Cultură și civilizație suedeză”, „Nimic deosebit în timpul serviciului meu”, „Valea proscrisilor”, „Condamnat” și monografiei „Vocația culturală a Hațegului”. Un autor poliedric, egal sieși pe toate registrele. Scrie îndesat și cu tact cultural, scrie fără misoginie, scrie cu umor ardelenesc, sănătos și chiar englezesc... necum apostolice, fără proto-cronisme, fără sictirisme, asta face Rudi. A cucerit Opera Omnia a USR Alba - Hunedoara și recucerește mereu prețuirea bunului cititor. * Cartea despre Turcia a fost recent premiată de USR Alba Iulia- Hunedoara.

Correspondențe literare : Dieter SCHLESACK (*Italia și Germania*)

...”Dragul meu prieten Eugen Evu, scrii și tu, România este țara fascinantă (care e și a rămas și iubirea mea). Despre moara asta care macină în van și ucide forțele. Și despre canalii mari și mici. Primesc multe reviste românești și le consult și în internet. Așa e. Combinația asta a balcanismului și a banului e catastrofală”. (febr. 2002) ... „Ne rămân bucuria artei, a poeziei, a religiei și a trans-comunicării (subl.n). Despre care am scris și în „Revolta morților”, chiar ca model pentru revolta din 89. Aici și Dincolo se deschide tot mai mult. Poate este unica utopie și unicul pozitiv al Timpului Nou, distructiv. Vechea religie trebuie completată cu aceste noi experiențe. Vaticanul deja a instaurat un interzice ca până acum contactul cu „morții”, care sunt mai vii decât noi. La fel și protestanții. Și ortodocșii până la urmă trebuie să accepte aceste noi realități. De fapt e unicul mod de a schimba noul sistem care se bazează pe o falsă înțelegere a științei și a tehnicii, se bazează pe credința morții materiale, de aceea se naște frica și furia de a trăi „intens” acest timp scurt(at) dat într-un mod vulgar. Vai de capul lor, dacă se dovedește că avem de trăit o infinitate de timp și putem fi mai calmi și nu avem de fapt nevoie de

fetișul lor: banii! Credința se transformă în convingere... Cu prietenie”, Dieter Schlesak, Camaiore, It. (ibid).

Apartinând din punct de vedere afectiv și poetic gen *laboratoriu*-Schlesak păstrează un viu interes pentru problema limbajului și experimentului artistic, după cum o dovedeș și Romans Netz (2004) n roman care investighează posibilitățile expresive ale comunicării virtuale. Dieter Schlesak este unul dintre cei mai reputați poeți și prozatori germani ai momentului. S-a născut în România, la Sighișoara, în 1934, iar din 1969 s-a stabilit în Germania și, ulterior, în Italia. A studiat la Universitatea din București, iar din 1959 și până la plecarea sa din țară a lucrat ca redactor la *Neue Literatur*. A fost distins cu numeroase premii literare, iar în 2001 i s-a decernat prem u întreaga sa operă. A publicat volume de poezii, romane și eseuri despre experiența exilului și întâlnirea Estului cu Vestul, dar și despre realitățile românești, cum ar fi volumul *Wenn die Dinge aus dem Namen fallen*, dedicat evenimentelor din decembrie 1989 și tradus în românește cu titlul *Revolta morților* (1998). De asemenea, a realizat o impresionantă antologie de poezie românească în traducere germană, intitulată *Gefährliche Serpentinaen* (*Serpentine periculoase*, 1998) și cuprinzând 114 autori. A tradus opere ale celor mai importanți lirici români din Transilvania și Banat. Recent, revista noastră a prezentat și un al doilea volum masiv antologic al autorilor români, „Transilvania, mon amour”. La Editura Polirom: *Capesius, farmacistul de la Auschwitz* (2008). Premiul Fundatiei Schiller . Dacă nu pot uita ceva din lecturii, este corespondența sa cu Em Cioran, una absolute unică.

Cartea creștină neoprotestantă: Ligia SEMAN – Portrete din cioburi

După o serie crescendă în arta epicii pe tema o massificat generațiile, de la secera-zvastica și ciocanele lui Stalin, la cioca-Bocul utecistoid (cu coasă!), pichamerist actual, transpunându-și personajele în acțiuni și desfășurări epice vertical structurate în morala creștină, scriitoarea hunedoreancă Ligia Seman reușește cel mai impresionant roman al ei, în două masive și elegante volume. Rechizitorul retroactiv contra mancurtizării debutează semnificativ

cu un *flash beach* pe cenaclul lui Păunescu, surprins în stopcadre terifiante, ca apoi să succedă de o mare forță narativă, o amplă „saga” a „familiei colectiviste”, pseudo-socialiste (de chibut paușalnik) - în desfășurări ce întretes - cu urzeală fină și didacticistă un pic, - psihanaliza cu patosul co-participativ-afectiv al propriilor avataruri: Cele induse generației premergătoare prăbușirii regimului, generații pentru care, vai, experimentul ceaușist a fost traumatizant și a marcat milioane de tineri cu ceea ce Ligia Seman definea a fi „handicapul conștiinței”. Desigur, rechizitoriul necruțător este exorcizant, dar și catarsic, deoarece poartă ceea ce Pierre Dubrunquez numea la subsemnatul „pecetea catarsică divinității”. După romanele-fluviu *Funiile dragostei, Handicapul conștiinței, Tragedie și triumf* (o parafrază la Agonie și extaz?) - Ligia Seman probează ceea ce la început a intuit ea însăși, revelator, o chemare, iar acum zidește o vocație. Rostul acestui roman este unul convingător misionarist, asumat cu o remarcabilă încredere, din propria-i credință, modern comunicată. Romanul, unul compozit cum transpare chiar din titlu, este o frescă a lustrației și va trebui să fie neapărat tradus într-o limbă de circulație mai puțin lovită azi de impactul „globalizării”.

Apropos acestei teme:

Din *arealul literar hunedorean*, ar fi de remarcat tangențe tematice religioase accentuate însă *pe registre diferite*, cum ar fi consacrații Teresia Bolchiș- Tătaru, (Greco catolică), Dumitru Velea (ortodox), (cel nou), Paulina Popa(ortodox), Ioana Precup (catholic), Ioan Barb, Costantin Stancu(neoprotestanți), Daria Dalin, Muguraș Maria Petrescu, pr. ex-dir.Ioan Octavian Rudeanu, Valeriu Bârgău. (*Apocalipsa după Valeriu*), Mariana Pândaru, Dumitru Spataru, (ortodocși), dar și cu „rebelii” post-revo’, uneori amuzanți, Constantin Grecu (minus penibile intruziuni tragi-comice de tipul cioranian al „sfintelor” exaltându-se mistic frustrările, numite năstrușnic... Mașa Fartușnik, Lazăr Cerb, and infanta fată bătrână și cam anorgasmică, ieri concurentă la premiile uteceului județean, denigratoare, Rachela (Rașela ?) - Barcan??!!) și - atenție, multe alte autoare, care va să zică avem fenomenul demn a reface lectura Itinerariului psihiatric al acad. Brânzei, de la Socola.

Colaterale post/ securistoide. Paul Anghel- "Lucrarea în orb" sau cimitirul vesel al literaturii d'antan.../ saloane roșii ...

Motto:

Orb să fii să nu vezi destinul major al culturii române!

(Interviu cu Paul Anghel) - Scânteia tineretului

Laudă vrednicilor semănători!

(ibidem) - Scânteia, 49, nr. 11809, 9 aug 1980

....Tovarășul prolific al lui Popescu - Dumnezeu, gen. Pleșiță, Mortoiu și liota, Paul Anghel era înainte de „revoluție” editat pe banii Ministerului culturii, în tiraje privilegiate propagandistic, decenii la rând în fostul regim cazon-ceaușist... În ce mă privește, el a fost cel care, la un colocviu internațional de la Timișoara „Salonul Roșu” – Continental (Scriitorii și Patria”), unde am citit trei poeme incomode pentru tovarăși, m-a atacat public... și de fapt pentru că aș fi un contestatar contra partidului, urmare cărui fapt am fost oprit a mai publica în revistele Orizont, Luceafărul și altele; am fost luat în urmărire D.U.I. de către generalul de securitate (Secu.Timiș) - Mortoiu, și preluat apoi de securitatea Hunedoara – Deva (L. Văceanu, I. Haiku etc.) și București... Președintele aceluși simpozion a fost Radu Florescu, secretar pcr Timiș (după 1989, a înființat Partidul Socialist al Muncii, succesori fiind apoi Păunescu etc). Eram la o masă cu excelenta poetă Doina Uricariu, Cornel Popescu, editorul meu de la Cartea Românească, Valeriu Bîrgău și alții, ce nu vor fi uitat... Paul Anghel a fost un publicist, ideolog și scriitor total aservit lui Ceaușescu, BANILOR LUI, dictaturii comuniste și un protocronist fanatic. Din „vasta” operă, maculatură a rușinii și minciunii, vezi Wikipedia „Paul Anghel”, rețin cu lehamite și cu milă pentru spațiul sacrificat, doar un procent semnificativ al unuia dintre cei mai mari profitori ai regimului Ceaușescu și securității. Dețin indubitabile dovezi ale faptului că el a făcut poliție politică, eu numărându-mă printre cei ce au avut de suferit datorită lui, în cele patru dosare de la Arhivele fostei securități.

“Tovarășul” PAUL ANGHEL, dzeu să-l ierte!

Biobibliografie N. 18 aug 1931, sat Recea, comuna Horgești, județul Bacău – m. 19 mai 1995, București. Prozator, dramaturg, publicist, traducător, scenarist, reporter politic, critic de artă. Fiul lui Vasile

Anghel și al Anei, învățători. A absolvit Liceul "Ferdinand" din Bacău și Școala de Literatură a Academiei Ștefan Gheorghiu. Debutează cu un poem în *România liberă* (1947). Debut editorial cu romanul *Sapte insi într-o căruță* (1961). Redactor la *Contemporanul*. Redactor șef la *Tribuna României* (1972-1974). Activitate gazetărească la *Scânteia*, apoi de susținere pe linia publicistică a grupului protocronist de la *Luceafărul*. Colaborează la *Contemporanul*, *Gazeta literară*, *România literară*, *Luceafărul*, *Viața Românească*, *Teatrul*, *România liberă*, *Steaua* etc. Membru PSM și membru în Comitetul Director al acestui partid. (preș. Florescu și apoi Păunescu, n.red.). Membru al Uniunii Scriitorilor din România. Premiul Uniunii Scriitorilor pentru dramaturgie în 1969; Premiul "I.L. Caragiale" al Academiei RSR pentru volumul *Teatru* (1972); Premiul "Bacovia" al revistei "Ateneu" (1984).șcl...șcl (surse și resurse internet).

Poetomul amarelor târguri : Ion HOREA

*" Nu ești alesul,/ Orice s-ar spune,/ Nu se petrece/ Nici o minune/
Crucea căzută,/Orice s-ar zice,/ Nimeni nu trece/ S-o mai ridice./ Fiul
de tablă/ Zace-n rugină.../Norii deasupra/ Toarnă lumină./ Gata
culesul,/ Orice s-ar spune,/ Nu se petrece/Nici o minune!"*

Am primit, cu emoția unor trainice amintiri, cartea recent editată la „Ardealul” din Tg. Mureș, de venerabilul și longeviv poet și prieten prin vitregia memoriei noastre, Ioan Horea. O inepuizabilă vână a paideumei ardelenesti, cu multe carate chtonice, din aurul inefabil al românismului autentic, l-a aureolat încă de la debutul editorial, Poezii, ESPLA 1956, cu un tezaur de carte pe constanta valorii ce se autostructurează înnoitor odată cu vârstele. Opera sa cuprinde nu mai puțin de 24 de volume de poezie, și unul de proze publicistice. Unele sunt bilingve, dar audiența poetului este cumva legată de intraductibilul suflet ce se zbate armonic-dureros în melosul tradițional, cu puternice rădăcini în subconștientul colectiv al Ființei românești, cum a fost ea definită de Mircea Vulcănescu. Când era redactor șef la „România literară”, mă „răsfăța” cu pagini în care, oglinditor cumva, regăsea probabil aceleași sunete care-l mâncau și pe d-sa ca pe o pită veche la marginea holdei. Dacă acest volum este nuanțat în elogiul cuvântului de o vagă undă melancolică, a unui

reproș ritmat în stiharul său pravoslanic. Poetul Ion Horea se perindă în unduța deal-vale ca Duh cumpătat și umblător prin spațiul Cetăților încă ale noastre, la Deva, la Orăștie, la Hunedoara, la Moți, la Sanctuare, la Densuș, la Sarisegetusa... A avut îndelung a dăruii din preaplinul harului său harnic, cu atingeri și ningeri din Nichifor Crainic, Arune Cotruș sau Octavian Goga, dar numai prin dolorismul clasic ardelenesc, - iar bruşul de suflet care se cuminecă, adică se comunică în împărtășania Poeziei. Și apoi drumurile ni s-au răsucit prin pădurea de semne; lemnul de rezonanță al diferitelor cruci, sau mai bine zis, troițe, a fost să fie de fiecare purtat *altfel*, nimic mai omenește, fie și (mai ales) pentru scribi. Doar scribi suntem domnu' Horea? Din acel „pom cu scribi” (titrat de Constantin Stancu) al unei genealogii ai unei paideume pe care „parcă o știam de undeva”, ca visată? Vă îndemn cu îndemnul lui pentru mine, cetiți cartea! Ci nu cu despresurata metaforă a poemului de mai sus, care s-a deschis de singur, în palme. Iar pentru mine, Ioan Horea rămâne de ținut minte așa, ca un domn, ca un iconar la cuvânt, ca un fântânar cu secreta cunoaștere - din părinți - a radiesteziei nuietei de alun. Ca scrib ce mi sunt, așa consider, așa îi exprim fugar și eu, răzlețul, recunoștința. Astfel, oglinditoare din Melos. „*Ion Horea are avantajul că simte și trăiește universal tradiției ca pe unul propriu, zilnic, și comun. Pulsul de fiecare secundă al ființei sale bate în ritmul ceasornicului universal, care reglează timpul infinit și mereu actual al tradiției. Poezia lui fulgeră spre noi semnale împrăștiate, ale substanței și valorii care ni-l arată ca pe un mare poet al limbii române*”, scrie criticul din exil Mircea Tomuș.

Linda BASTIDE: L'HOME NU (Omul gol)

Traducere de Elis Bogățan

„Ce cri de l'amour voulu est un chant de solitude”
Simone Salgas

„*Un chant de solitude?*” Nu! O solitudine împreună, o retragere cu pas „cerșetor, de vals mai mult interior... Poeta din Montmartre, Linda Bastide, are pecetea stilistică a însuși acestui colț de Babylon iertat de un *Dieu* boem, unde parnasianismul pare resorbit de

colorismul carnal al lui Rousseau Vameșul. Printre gigantice – fosile culori și forme, surpriza unei goliciuni frustrate, nu goliciunii interioare, ci sălbatice și feline, amintind cumva de fosforescențele amazoniene ale lui Rousseau Vameșul, sau de Gaugain. Dealtfel Linda Bastide este și o artistă plastică și graficiană de mare expresivitate.

În textele ei lirice transpar simbolic și...totemic, motive ale giga-laboratorului Naturii. Ghepardul intimidat cabrând uluit de frumusețea femeii paradiziace, poeme amintindu-mi euristic de tandemul J. Grasset Rauzier („Puntea”) sau de M. Outtier, cu a sa „Esentialia”. Linda Bastide pictează scriind și scrie pictând. Într-o feminitate eratică, se lamentează, cu instinctul de vânătoare intact, (eros sublimat) un demiurg difuz, dedulcit la opera sa - femeia - , dar și un înger semiotician, eventual un sacerdot al barbarilor-cyborgi, cu foame de estetic disimulată în senzualitate, în strigățul nopții devorate de stele. Descoperirea liricii ei d’amour este o ispită superbă de a reîncepe dimineața ca o înviere prin iertare: este amorul artei oglindindu-se în micul abis dumnezeiesc al privirii: o privire ancestral lusitană, cu scânteieri de dans sublunar, irizând un dulce crepuscul ca o paradoxală promisiune a unui alt răsărit: iată poezia ca Dragoste care cere dragoste. Da, Linda, arderea sa este dar de lumină – verde, a vieții, iar fosforescența verbului recuperează vibrant fiorul transcendental al limbajului primordial. Prin ramurile dihotomice, neolatine- surori, franceza și româna fac parte din coronamentul original, ancestral. Metafora sa predominantă însă este cesa aurie, a broderiei hermeneice, care va rămâne cum engramele soarelui pe cochiliile de sidex ale mării. Nu este erotism dar este acel orgasm în sublim al poeziei trăite intens, ca ardere desigur, dar este erotism, este sfera tăiată și pulsând a se reîntregi: este omul gol - l’Homme Nu în franceză, Omul Da, în românește. *Voiala francofonie!* „Trepidantă poezie care reînsuflețește cuvântul care altfel ar muri fără emoție pură: „ritmul nemișcat avid” sub gura (sărutul) greu! Ce freactice sunete ale unei feminități și ce forță de a exprima mult, dens, în subțirimea acestui violoncel care ninge.. *Îi sunt îndatorat pentru a-mi fi editat la Paris o carte de poeme bilingve (Oglinda verde, Le Miroir Vert”, seria Poetes a vos plumes, Paris, 2008, prezentându-mă elogiis și, așa cum a afirmat public, meritat.*

Post Scriptum: Între altele, ex- vicepresidenta PEN Club-ului Francez din Montparnase, deține „Grand Prix des Muses, prix du

Moulin de l'Ecluse, et surtout, premiere laureate du prix JEAN COCTEAU qu'elle recut du Grand Chapitre Artistique de Montmartre, des mains de Mac Orlan. Societare de la Societe des Poetes Francais, voila clasee Linda BASTIDE VANDAL- poete grande classe! ...

Pasaggio Cornel Nistea: Cartea de cetit

“ În fiecare lume ficțională din prozele lui Cornel Nistea există un narator, mai mult sau mai puțin implicat în aceste lumi, cu un mandat moral excelent, de unde provine și vocația sa de căutare a adevărului”...

Aurel Pantea

“ Întâlnirile mele cu Orlando” sunt ale unui Icar în exerciții de smulgere din labirint printr-un fel de memorie cu elice”

Eugen Evu

Eseu:

Starea de nestare a poeziei de tranziție cu forcepsul, recte omul cu vultur propriu în exces... sau „*boala de origine divină?*”

(Gabriela Melinescu – Stănescu - Rene).

Operele literare de ficțiune, mai ales poezia, sunt opera- efecte (psiho -colaterale) ale unor boli, așadar dintotdeauna, suferința organică și psihică, au cauzat- determinat- sublimate sau doar defulat, ceea ce religiile au “ codificat” prin milenii, iar Artele tot asta au făcut: catarsis, zbatere și decantare în creație spirituală, fie ea “ demonică” (daimonică), fie tradițional- șamanic-magic- psihologist- neo- eticism, etc.

Cine revede viețile, bolile și morțile (!) marilor consacrați ca genii în literatură, va primi logica aserțiunii acesteia. Ca să nu mai vorbim de mitologie și ce anume se cere a extrage din ea; variabilele sunt câte persdoane sunt, dar constanta este una: homo psihologicus, venind încoace, prin modernitatea ce precipită tehnologiile și mijloacele de comunicare – cunoaștere- revelare- reconfigurare în virtual, cee ce aș

numi TEHNOMUL... Venim din coduri, alegorii, parabole, eresuri, venim din sacerdotismul barbarilor și din irepresibile BOLI ale Umanului situate (captive) în interregnum: la condition humaine, mimând la condition du Dieu? Ce va să zică Deus otiosus?

Apropos fenomenul blamat acum, ca denigrare a valorilor cutare, sau demitizarea, de facto, demers uneori violent al criticii: ceea ce aceștia contestă, nu este valoarea operelor ci altceva, anume bolile care au fost deviate, uneori genial, în opera ! Am cunoscut poeți români care au fost uciși de aceste boli, prin excese, prin imoralitate în viața reală, prin hedonismul lor distrugător, paranoic sau chiar schizofrenic, cum bine definea un poet hunedorean, “ prea lacomi de sine”... Recentele morți ale unor “ barzi” și modul cum s-au mistificat , apoi li se face cultul post- mortem triumfalisto- eroico-idolatrigo- COMERCIALISTO ...revalorificator, ar trebui să ne cutremure...Cum odinioară semi-zeii...așa și în astfel de cazuri: Mircea Eliade se cere recitat (mai ales cu “ Aspecte ale mitului”, privitoare la acest mecanism infernal ce face dinamica și se readaptează “ epocii”, în fond duplicitează, face decadente, după surogatele ..asomptice...

Este aceeași “ la chute dans le temps” (căderea în timp), ce “ suie” din organic, răsucit, chinuit, ca plantele vrejurate, dar mai ales ca plantele târâtoare, dacă nu chiar asemeni acelor scaieți sferici, de pustă, în voia vântului: ai unei “ autonomii” pe care o voi numi pseudo- libertate...Analogiile pot continua...Toate acele suferințe ale psihicului impregnează scrierile și vor putea fi psihanalizate ...Bacovia, ftizicul, a dat operă genială, darn u este ea oare un triumph al exprimării unui Iov în sensul “ rebel” (ca și la Eminescu!) – al unui symptom al arderilor reci, ucigașe, cu care ne confruntăm în condiția umanului, din illo tempore ?

A auzi material plângând, este a te auzi pe tine, a ne auzi pe noi, CUM MURIM . Sorescu îmi spunea acestea, eram de accord, știam ce anume spunea și de ce se numi “ singur printre poeți”, sau de ce a a parodiat totul, prin Descântoteca... Aberațiile liricoizilor, cu patologia uneori imundă a delirului lexical, amintindu-l pe Vasko Popa, pe Nichita Stănescu din „ etapa” agonică a cirozei, de alcoolul (m)etic al... antimetafizicii... Întratât se descompune limbajul, încât hidosomal scrâșnește schizo-frenetic, neo-dadaismul este – vorba lui Gellu Dorian despre Olga Ștefan (Tribuna), unul al „*extrauterinului*”. Iată

un text titrat „*adam și eva*”, apărut într-o revistă recent primită, nu contează „*numele poetului*”, vorba lui Cezar

Ivănescu, dar rămâne a suporta ...simptomatia :

... „*nici nu îmi amintesc în burta mamei cum/ era în lipsa ta/ înainte de naștere*”; sau „*puteam fi gemeni avortoni/ strânși ca pumnul în placnetă/ pătași la un chef pe cinste în/ lichidul amniotic*”; sau „*am vorbit cu tine în/ orăcăiala mea neînțeleasă/ te-am invitat să venim pe lume din nou/să reluăm chinul contradicțiilor în aceeași mamă*”... „*cum din ou ne-mbrățișăm și/ ne pregătim de incest*”... „*Ești un foetus răzvrătit/ sunt o plămadă care luminează/ o torță în uterul mamei/ dacă ne naștem amândoi deodată/ o să ieșim crocodili lilieci dinozaurieni*”... „*o să înfierbântăm supa organică*”... „*o să fim iarăși adam și eva/ precum în cer așa și pe pământ*”(idem). „*Religia*” – titrată de același autor – de fapt „*ars poetica*” sa, este motivată în cheie exaltat „*poetikon*”: „*întratât te iubesc/ că nu m-aș ruga la Dumnezeu/ nu! Ci la tatăl tău/ când l-aș găsi/ aș spune nu/ Tatăl Nostru/ aș spune Tatăl Tău*”. Parcurgând cele 33 de texte ale celui nenumit neapărat, ai exclama (ma non troppo): „- O, tu, zeiță, Ioana Băiețică, o, voi fracturiștilor” (sau altceva), cu toate că uneori avem crize de luciditate... „*și eu cânt și-așa/ fără voce/ cum am făcut mereu/ ca un ventriloc/ca un DJ mixând iluzii/ ca un afon neînvinș/ în suana gloriei lui*”. Sau gărlă. Oare ce să fie, ce să fie? „*Nu sunt pregătit să fiu fericit/ e mai ciudat decât starea de foetus de/grădiniță și internat/ de contribuabil înrolat în sistem*”... prin conotație deoarece „*stănescianul nenăscut lătrat de nenăscuții câinii*”, face colaterale: „*prin pânza pântecului/ țipătul fericit al pruncului/ venit pe lume roșu de nervi/ într-o lume nervoasă*”...? (idem). Remember spusa lui Tudor Opreș, de pe strada general Tudor Opreș descoperitorul de anțărt al „*tinerelor condeie*”, inclusiv al Anei Blandiana, Tudor Opreș: „*dragă, asta e poezia vaginală*”... Și în extenso, subînțelegem avatarul demoncratizării „*tuturilor*” factorilor – precum în textualism, așa și în sexualism (!) – comentată de Gellu Dorian la Olga Ștefan: „*extrauterină*” ... Așadar și prin urmare, PSIhoteca asta radiografiază post-extra-uterin (...), ceea ce chiar O.Ș. acuza la alții: mutația. Sau mai pe șleau bloguerit: MUIE, sexualiști! Fie chiar dacă dincolo de zăbranicul pseudo-nirvanic al „*revelației*” o gravă dilemă răsună uneori straniu-splendid, acuzând un Incest al „*facerii*” revelate de Zecharia Sitchin, în Sumer.. de ...Anunaki. Oare se-ntorc în 2012?

Post scriptorum în cheie dublă Shopenhaureană: Daniel Verona, în „Vama literară”, știe ce spune când scrie „*rătăcitori sunt pașii tăi în apă în aer în foc în năluci*”; „*nimicnicia lumii multpreafeminine*”... sau „*vreau o nouă vârstă vreau țipătul meu de la începuturi vreau/ să strâng între dinți ca pe o tablă delegi sabia cu mai multe tășuri*”... Poate că într-adevăr, Daniele, „*zboară scrâșnete albastre și grave/ picături abstracte nu-s lacrimi sunt blesteme în reflux din care vreio să-ți faci o fereastră care să te insemine(ze) cu încrâncenare arhaică aleluia*” (Daniel Verona, Vama literară, pag. 3).

Post de post scriptum: Acad. Eugen Simion, despre Nichita: „*Fixat în tradiția spiritului muntenesc, agitat, inventiv, polemic, el e atent la eveniment, la faptele mari ale istoriei, de la care pornește nu o dată în construcțiile sale poetice*”...

Aurelian SÂRBU și avatarurile hermetismului ...

„...se naște noaptea lumina/ pe buze cuvântul...” LIMES ed. Hestia - 2011

Arta poetică neo și post-modernă este, așa cum postulase Umberto Eco, una a operei deschise – sistem pe care semioticianul îl definește „*fundamental ambiguu*” - ceea ce impune co-participarea cititorului (precum în muzică publică) la jocul inițiativ al autorului. Aurelian Sârbu, filologul, este dintre poeții din teritoriul cultural-uituc al Provinciei este nu doar autorul-poetul, ci – prin coparticipare afectivă. Electivă în cheie modernermetică (parțial Blaga, parțial Ion Barbu, rezonant-sintonici Jorge Guillen, Quasimodo, Montale... așadar accesibilă doar prin „*decriptare*” (zeitatea ascunsă, entitatea de care scrie Borges)... Iar, cum Malarmee scria, poezia se face din cuvinte, plasticizarea (colorismul substantivat, icon-ul frisonului eleatic, fiind, în cazul poetului de vean, gest autoprotector, recriptare, „*ascunderea*” substanței, miezului, în acribia „*cojii tari*”, de nucă, a esenței comunicabile. „*Povestea mea este povestea Lumii*”, sinele meu este sinele lumii, soarele pe vârful de ac... Șoptirea ei este pentru orfeicul îmblânzitor al „*fiarei*” sub-telurice, grotei, „*labirintului scufundat*”, act lecuitor, fiord la „*mările somnului*”... Poetica lui Aurelian Sârbu este criptică doar pentru „*operanții reziduali, grafomani ori sfertodocti*” – dincolo de aparențele orgoliului psihanalizat bunăoară epic de Augustin Buzura, în anii „*obsedantului deceniu*”; eventual e de

regândit sintagma lui Nicolae Manolescu, a „rezistenței prin cultură”, însă, paradoxal, în grila moralității – eticii perfid confiscate de totalitarism, pe talazul exacerbării protocroniste..., cum pe drept apreciașe prin anii 90, același critic... Aurelian Sârbu are o transparentă memorie - energie livrescă, dar patosul de „explorator” în dimensiunile ființei în suspendă cumva, levitând, în starea de „de spirit ce se agită”, cuvintele fiind „transsubstanța” icarică a unui „prometeu cu vultur propriu”... Rostirea se reumple de „mister”, de revelatoriu, însă nu explicită, ca la Blaga, ci implicită, ca la hermeticii sudamericani, spanioli sau italieni. Miturile pre-clasice (socratice) și clasice, ale auto-cunoașterii, impregnează ca tot atâtea itinerarii „magice”, cărțile recuperative după o lungă tăcere (atentă la zeul social...), ale unui poet labirintic, cu o cultură filosofică și filologică acrobatică, sublimată și re-proiectată în cheie reductivă (Doinaș). Sârbu explorează și extrapolează sinergiile, spectrele, abisalul (vezi primul volum al său, Abisalia) – și își sistematizează pragmatic, recuperativ-clarificator, un itinerar al „salvării”, al ieșirii, cu meandre, insinuări prin trans-substanțierea strict lexicală a Ideii în paideia. Iată fie doar titlurile cărților recuperării (cognitive-empirice, dar și în eseurile ermetismului sus-invocat, poetul – filosof probează aserțiunile noastre fulgurante: „Abisalia”, „Infidela clipă”, „Seducția undeii”, „Interiorul umbrei”, „Albedo” și „Limes”. Cât pragmatism se agită în conflictul cu sinele platonice-heideggerian, cu patosul (și terifianta empatie înăscută) a poetului, este de regăsit prin această carte a restaurării sinelui, însă prin caleidoscopul textualist – vizionar, nu odată post-oniric. Aurelian Sârbu este un poet al Interpretării, al redefinirii eleatice, necum eracliteice, este ziditorul de „templu propriu”, sintagmă blagiană, extrapolând desigur antice, omphalice și (sau) sanctuarice, zalmoxeene, noicane (voila!) epifanice rituri... A nu uita prefixul Mantică, pentru... romantism, dar și post-romantism, cuvântul cheie fiindu-ne: MANTRE. Oricât de „straniu” sună, afirm că poetul Aurelian Sârbu rostește, în această ambiguitate transmodernistă (v. Umberto Eco, dar și I. Popescu Brădiceni) – mantre mai degrabă ale unei esoterice regresii; în „Abisalia”, ca stare de coborâre ad inferum, tranzitând – atunci paroxistic, apoi limpezitor, catarsic, zonele Interiorului Umbrei, spre un orizont taumaturgic, după îngenunchiere în Nadirul latent, așa cum Paracletul (duhul) coboară în profan, spre a-l reînălța, sublimat, în inefabil, în imponderabil: ca Ființă. Astfel, omul-demiurg, re-creator

prin CUVÂNTUL care „dă nume”, dar și ca scânteie a lui Iov (...), nu află lumea, dar se re-află pe Sine: crizele de tipuri resurect, mitologic-arhaic, precresțin, apoi religiosus, se ramifică pe calea scrierii poeion, în starea de vase comunicante – am zis cărțile sale – care îmbie elevate desfătări în estetic; cum altfel, decât prin metaforă, una rafinat-revelatorie? Miturile îmbătrânesc și ele, paradigmele se schimbă, mutante (!) – însă ontologia ne este stratul de profunzime din care se poate extrage inepuizabilul Fiind.. Sunt doar câteva lapidare ideii induse de lectura plachetei LIMES, editate de același exigent poet, Lucian Alexiu. Pentru a chema cititorul la propria-lectură, fără seducția clipei altuia, nici infidelitatea inerentei interpretări induse „la rece”, de altul, voi cita câteva sintagme care, în expresie tehnoinformatică, pot fi „cuvinte-cheie”, considerându-l pe Aurelian Sârbu ceea ce este: un Poet. Eu însumi fiind interpret, încă subiectiv-firesc al propriei scrieri, însă cu afinități electivă și față de celălalt., „departele de aproape”, astfel, am încrederea față de cititorul elevat, că nu e necesar, ca în pictură (Dan Hăulică, par exemple), ori în simfonică, (...), să arăt cu degetul, didacticist-arogant, ceea ce străluce, ca briliantul noaptea; evident, dacă pe recele lui (...), cade razant o lumină... Poezia lui Aurelian Sârbu este iradiantă, deoarece induce poezie... stare poetică, oraculară, revelatorie. Enuțurile poetului redevin sentințe post-socratice, aristoteliene, dar desigur, sârbiene: ele sunt seductive, inductive de stare și frumoase chioar și în sinele lor sintagmatic.

„... dumnezeu / îmi ia câte puțin/ din ființă/ nu din ce-i el în mine” (Sol invictus); „mereu cu moartea plătim/ plecări și întoarceri” (Odysseu); „... năluci și coapse se-abat/ precum sâni și coapsele zeiței” (Onirogramă); „... paralela dumnezeu nu se află pe hartă” (Dau ocol lumii); „... ”

singură iubirea/ duhnet de abator/ paradis îndoielnic/ cu porțile vraiste” (Floare cicatrizată în chihlimbar); „... nu coborî în adânc/ acesta ce nu duce niciunde”; „în înșelătoare depărtări doar/ între oglinzi oarbe” (Narcis); „... solitară e noaptea/ cruce a luminii mele/ ochii tăi mă privesc/ cu înlăuntrul lor” etc. În fine, în sub-capitolul „Zeul ascuns”, erosul trepidant-orgasmic-agonic al textului adună de pe un țarm în retragere (...), scoici sfârmate, sedefii și perle ale suferinței determinate de „firul de nisip” în carnația-molusca inimii, poetul având, în Limes, o autodefinire a actualei etape ce arde subțiat, ca o lumină proprie: „... apele mele nu sunt ca marea în larg/ apele

mele se-adăpostesc/ în fiorduri/ adânci te-ademenesc/ la țărnișă/ într-o îmbrățișare / liniștită albastră”...

Iată și alte citate semnificative: „... un dumnezeu evadat din propria-i închisoare/ lăsând gol locul/ din colivia eternității” (Deus Otiosus); „... câte ceva din toate / se-ntâmplă pieziș” („Sinele pieziș” al lui Nicolae Szekely? Al lui Ion Matiuț, al lui Vasile Dan?, n.n.) (Dar nu!); „... taraf jeluind înălțarea din urmă/ un crist plictisit/ biciuindu-și prin cetate măgarul”; „... se naște noaptea lumina/ pe buze cuvântul...” Renunțând la majuscule, versus bunăoară Doina Uricariu, care le exacerbează, mitopoetica lui Aurelian Sârbu este Asomptiune, cum definea Roland Barthes - „a triumfa în plină pierdere”. Darul de carte al poetului este de primit ca dar din har, chiar cu amar, niciodată în zadar. ... Și ce departe sunt, pentru o astfel de poetică, eclecticismul lui Cărtărescu, ori antimetafizica lui Nichita Stănescu, dadaismele și nunuismele dâmbovicioase de la „curtea – dilema veche”! *Ferice!* Ars poetica astfel asumată și chiar practică, redevine ars vivendi. „Șperaclul” poeziei lui Aurelian Sârbu rămâne Oximoronul. Sau dacă vreți, cheia semiotică... Propun sintagma „remanențelor subtelepatice” ale intuiției...Numai că toate se rezidesc prin rațiune, oarecum simfonic.

In Memoriam: Nicolae DRĂGAN - Poeme duminicale, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2008

(Ultima carte, prima moarte)

Da, prietene, scrumul oglinzilor însă ! Scâteiuța solară în ciobul rece de lună... Metaforia. Suntem etern contemporani cu fluturii, cu Dumnezeu.

„Doamne, Dumnezeule, îți mulțumesc

Pentru gândul bun :

Averea poetului n-a fost,

Nu este și nu va fi

În vecii vecilor

Nimic altceva decât

O grămăjoară infimă

de scrum,

tulburător mirosind a Rai,

*după ce a ars
toate cuvintele”*

Cu mâna cutremurată de ultime spuse ale poetului, prietenului d’antan Nicolae Drăgan, a confratelui Cornel Nistea, îmi sosește la ieșirea din Carte, vestea plecării și dacă vrei, reîntregirea unei memorii afective niciodată fisurate de timpul trăirilor noastre.

Nici o separație nu prinde contur, nici rolul umbrelor în pictură-poezie, nu tresare.

Prezența poetului a redevenit liniară, însă e o iluzie, nu există în univers – nici în Ființă, linie dreaptă, linia, este captivă în chiar paradoxala libertate a cercului-spirală, este arc de cerc.

Ultima carte a lui Nicu Drăgan este testamentară și prin esențele ei metafizice, și prin constanta acelui patos ce ne altoiește, viață de viață, moarte de moarte, în paideuma „*Nu străbatem crânguri înnoptate/ luminați nu eram cu silabele fulgerului/ paznici nu rămâneam atâtor ore defăimate / de n-ar fi fost aburul nesperat de clar-/ pustiindu-ne privirile cu un amețitor paradis-/ fiind întodeauna, fără să fie- /De n-ar fi fost potecile/ de-a lungul cărora într-un imens elan-/ ori poate numai dezbrăcați de lume-/ am presărat scrum de stea/ și nisip din fântânile pe care atât de târziu/ le-am învățat să vorbească” ... Ultimă carte trăită, nechinuită livresc, ci eliberând energie empatică, de sprijin, de reazem, de cuminecare-comunicare prin Verb poetic, a „ mirării că suntem”. Cândva, altcândva, într-o cramă de sub Cetatea Albei Iulia, sau la Deva, ne citeam versuri boeme, a nu ne mai teme. Ora vinului roșu ne prindea ceva mai sus de Cetate, unde scuturam boemi ciorchinii stelelor cu ochii nesățioși anilor tineri...” Să-i cerem amiezii o pereche de fluturi/ un ocean de frunze fermecate/ un cal înaripat să-i cerem, să te bucuri/ că visul nu s-a frânt, sărman, la jumătate” ...îi scrie poetul micii lui prietene Alisia....O cheamă pe Alice în țara minunilor, ne cheamă la jocul din caliedoscop în care infima piramidă a jucăriei, se poate cere orice, spre bucuria de a fi.*

Inima arată o oră oarecare
Memoriei soției mele Lucia- Cristina

*Inima arată o oră oarecare,
Tu lângă cine ești, ce zodii ne despart;*

*Un vis petrece visul adevărat plutind,
Spre balustrada lumii răsând neașteptat.*

*Ca-ntotdeauna fluturarea ta străvezie
Ascunde mult prea aspre și prea tăcute vești,
Suprapunând o nouă clipă tulburată
Peste coclite ape izbînd spinări de pești.*

*Dar inima arată o oră oarecare,
Eu nu sunt lângă tine, mari clipe ne despart,
Însingurat, nostalgic, visez o alinare
Cu numele tău sfânt pe cruce încrustat.*

Poezia lui Nicolae Drăgan este o transă sincronică Naturii însăși, ritmând condiția suferințelor și înfloririlor ei, uneori înspinate ocrotitor., dar și măreția ei misterioasă, cât fi-vom oameni. „ *Dar unde poți întinde braț fără durere,/ fără ceață adâncă și fără de pământ/ când doar în profilul viforos al statuii/ se reazămă lumina unicului gând...Și sît mai hrănești cu iluzii absența/ murmur lunecător prin văile somnului/ când nașterea vocalei e anunțată mereu/ de ceasul botezat de cumițenia lui Dumnezeu*” ...

Țin deschisă pe genunchi cartea Poetului care a fost, va fi. Mă reumplu de „amarul mierii” și asupra-mi roiesc viespi dar și fluturi, ai acelor ani de arderi și răsucite , de poticniri și încrederi, de lupărie tânăără, și de înrări asuorind poeții, de care nici el nu a fost scutit. Stinse poteci ale vieții, la Deva, La Alba Iulia, în cetatea existenței noastre reîntregitoare. Cartea pe genunchi, deschisă, ca o pasăre cu aripi în repaos ... Prelungirea de umăr, de tâmplă, de cuget, de sensul zborului original... Ninge și scrum – cel al ultimei singurătăți, ca a nașterii, ca a morții: „ *Milostivule, mulți hrănești/ puțin trăznești*”...” *Doamne, din ce pricină uneori, părem atât de singuri,/ precum o lacrimă de înger în golul unei linguri?*”. Măncăm din cuvânt, mâncați de Cuvânt! ..Elegiacul structural Nicolae Drăgan, de fapt mare iubitor al Vieții, poet orfic deci adevărat, îmi spune Cornel Nistea, și alții, ce mi aduseră vestea de adio, își amintea de el însuși olaltă și cu mine, iar eu ce să mai fac ? Trist, Doamne, mă bcură acestea! Îl caut în cartea de urme, cu această uimire că am mai rămas, colo, spre toamna când podgoria îngerilor se va deschide și pentru drumeții în sus? Da,

poete, și-a reușit poezia. Ea, din cupe cu clepsidre, cu nesațiu *ne-a beut*.

Amiciția literară sans frontiere. UN ESEU la Dr Honoris Causa MARIA TERESA LIUZZO, Italia

Am urmărit câteva exigente studii sau exegeze mai ample la volumul „Umbra nu poate depăși lumina” (în sensul propriu că ea nu poate fi deasupra luminii, n)...- (L'ombra non supera la luce”, Agar Editrice)- titlu- metaforă-aforism ce explică pragmatismul unei construcții ample, compozite, de maturitate și accedea spre o detașare a Mariei Teresa Liuzzo (laureată Honoris Causa) de imaginea deja consacrată și care a dus-o pe culmea afirmării. Nu este o „ auto- dezicere”, nici o „ cota de avarie” a energiilor ce s-au manifestat până acum în opera ei; este poate semnul auto-contemplării critice în înfruntarea cu o cotă mai înaltă, cu un prag semiotic mai aleunecos. Materia din care se face poezia, cum spune Malarmee, (vezi și Saint- John Perse (de ce nu? Și romanul lui James Joyce)...,este Cuvântul. Acel cuvânt de care încă un Gorgias sau Tertulian(...), prezuma că ar fi scânteie, reminiscență din Logos, unul pe care Poetul îl știe re-potentă. *Umbra și antinomică Lumină – reiterând principiul maniheist- Athman – Ahriman, pot defini ceea ce numim acum paradoxism cosmic originar; una fără alta nu ar exista, deoarece nu am avea măsura diferențierii!* Eu citesc dificil în limba italiană, dar așa cum am mai scris într-o cronică din revista mea „Provincia Corvina” și în Revista Agero din Germania, , am „ simțit” în poemele sale acest *sufly* (respirație parcă maritimă, acvatică , „ zgomot de fond” subtextual) ce vine din emoția cvasi- feminină, senzuală, originară (Geea), imprimată sintagmelor, din misteriosul „ halou” manthramic: dacă recit cu vocea, o extrafină înfiorare metafizică o resimt! De parcă este efectul mantichelor divinații antice, prin „ *descântec*”-ul arhaic proto- dacic, proto- latin în eposul românesc! Avem un limbaj de substrat indo-european, *voila!* Nu sunt un mistic, decât în mensura (măsura) în care poetul nu este „ magicianul” (sau neo-sacerdotul) – parafrazându-l pe marele semiotician Umberto Eco. Aparent, poezia Mariei Teresa Liuzzo face un itinerar ca o regresie în memoria ancestrală, explorând prin aceste procedee stilistice , straturile „arheoființei”, dacă îmi permiteți

licența. Arhet'ip-ul) aici anima) -este în om, din primordiale timpuri, ca un cod genomic peiorativ zicând. Poetessa calabreză uzează de calambur, de jocuri de cuvinte, de efecte ludice. O besrvă acesta exegeți ai operei ei, esești precum Russel, Pasquale Matrone, Carmelo Puntoriesi ș.a. Îi sugerez unui foarte competent critic- am spus Angelo Manitta, din Sicilia, să se pronunțe în grilă mito-poetică, asupra operei poetice, implicit psiho-fizice(!) a Mariei Teresa Liuzzo. Se vorbește în critica de interpretare italiană de o anumită stare de „Primejdie”, de *spaimă indusă din acest discurs*, de o sub-inducție (subliminală?); *a stării abisale*, în fond. Dar abisul din care poetessa – prin imersiuni psihanalitice sau spontane exclamații (sintonie cu Natura) – ne oferă *șiraguri prozodice aparent delirante*, ne amintesc de „Culegătoarea de scoici”...Atunci când „colierele” sunt exotice, neobișnuite prin asocieri imaginative, simțim enigmatică stare a celebrului ei vers despre „*unda care se agită în vene*”, simbol ontologic (și axiologic!) al legăturii ancestrale dintre apa Oceanului primordial – matricea lumii vii, - și sângele omului încălzit de soare, de lumină, prin „mollusca inimii” din sacra alveolă ascunsă în pieptul nostru; genială intuiție poetică (gr. poieion, poietai...) deoarece *Omul ieșit din Ape este un Arbore(genealogic) ce s-a smuls imemorial și umblă pe terra!*

Mitopoesia ! Acel om ce „a ieșit din ape, umblă pe uscat și visează să zboare”. Iată, dincolo de speculațiile unor critici la poesia din „*Umbra nu poate depăși lumina*”- metaforă transparentă a paradoxului proiectiv cosmic, - este HOMO POIETIKON. El umblă dezinvolt și ludic prin substanța (*ca roua dimineții edenice!*), - el „aude lumina”, cuvintele lui sunt *desculeț, refac legătura (re-ligio!)*: cu Divinitatea și cu *perpetua genesis* (prin inocența – starea de copilărie, de p a r a d i s i a c) – ce ni se transmite pe căile subtile ale Ființei deja transcendente. NU umbra este mensura divinității, ci Lumina (la Luce) ! Un truism motivat de tentația noastră entropică de a „orbi” către Misterul omniprezent, de a decădea în banalitate însuși Sublimul: autism, indiferență, amortțire....O lumină, alta decât cea a unei stele ce arde și moare! Este lumina în care noi înșine ardem ! La Luce Ubicua, („ precum în Cer, astfel și pe Pământ, precum în om, așa și în atom!,n). La luce ubicua cosmica, universală, a Viului deoprezent, *lumina din Logos*, reverberantă, a vibrației-undeiparticulei care este Omul (cel trezit în lume). Poesia acestei Doamne a metaforei revelatorii este animată de trans-substanța

misterioasă a însăși creației pe care o resimțim perpetuum, ca spirit, însă diferit,. Unii de maniera haijinului (scânteia de astru în ciobul de rouă- Basho...), cei mai rari, ca simfonie , sunet de fond, ecou din Apheiron(Maria Teresa Liuzzo are o carte cu acest generic !). Am citit interpretarea din 2003 (?) a lui Curzio Malaparte: Ecce! de ce nu s-ar pronunța un Eco ? Închei aceste considerații la poesia Mariei Teresa Liuzzo, semnalând etimologilor italieni că în limba română (neolatină, păstrătoare de relice din Latium) – etimonul bi-feminin)dualist sau dacă vreți gemelar !) – este ambivalent pentru LUM-ină / La luce) recte LUM-e (universul nostru).

Poezia unei romaniere -

Raisa Boiangiu, sau trauma strămutării staliniste ...

De la debutul cu „ Zantiala, fiul pământului” - 1982- carte destinată tineretului școlar, în scurta eră a protocronismului cel dezavuat de Nicolae Manolescu drept „ confiscabil propagandistic”, recte cel oarecum resurrect azi, via Napoleon Săvescu ș.a.- și până azi, 2009, cu poezie, ca o „ o altă față a creației...”, Raisa Boiangiu a marcat itinerariul invers al unui destin fără acalmii dar nici dezastre- oricum, neevocate în niciuna din romanele ei; toate acut auto-referențiale, toate impregnate de biografic. Au urmat alte șase la număr - o „călătorie înapoi la origini”, sau o „ fugă neterminată”, în fine, una „ a sfâșierilor”, spre a depăși recent „ splendorile agoniei”... Și iată cartea unică a ei, de poeme (!) „ Dizarmonii” – de la tinerețe până la bătrânețe”...Știam demult că scrie și poezie, ba chiar eu am îndemnat-o, recent, să adune totul într-o carte în care să se „ arate” și altfel. Pare-se că Raisa Boiangiu esențializează – și bine face, - o structură sufletească când generoasă, când severă, sau doar austeră, lirica ei reușind să depășească excelent ridicolul atâtor grafomani și sfertodocti, ce ne înăncresc devastata „ viață literară” post-provincialistă pentru ei. Motorul de „ căutare” este al regresivității biografice, din anii strămutării de peste Prut, staliniste, în „orașul mun citoresc” Hunedoara.

Sintagmele invocative de mai sus, dintre ghilimele ale frazei mele sunt explicit *titluri de romane* ale Raisa Boiangiu. O atare retrospectivă este izbitor de pragmatică, relevând o memorie mitologică, a existenței parcă sub o stigmă- determinare- șir al

consecințelor din „ illo tempore”- desigur regresiv catharsică – și (sau) exorcizantă, o regresivitate în acea memorie (datum) întru *dumirire*, cel puțin, față de sine și neînțelesul lumii- prin actul însemnării...Teritoriul străbătut pe un traseu al Strămutării(evocat în unele romane) de undeva din Moldova ocupată, spre un alt tărâm, cel al supraviețuirii, în – vai- anii stalinizării Hunedoarei și ai delirului propagandistic proletcultist, s-a vădit însă unul al exodului dirijat cinic, cu așa- zisul Trenul Foamei, care a debarcat strămutații în Ardealul –țintă al sovietizării: acolo unde eu eram un școlar al primelor clase, iar Raisa Samoilă (Boiangiu), mi-a fost profesoară de ...limba română. Un exil de fapt, – dincolo de spațiul realului „ bine temperat” ărin expatrierea sa de dincolo de Prut, dincoace de Mureș. Unul al scrutărilor, devenirii, rodirilor sau eșecurilor, un drum spre sine : ab origine, cum va mărturisi această carte. Chiar dacă prozatoarea a orchestrat variațiuni pe o aceeași temă, viața ca o moarte cu încetinitorul, sau purgatoriul rece, indecis, al „ dumeririlor”, ea are în toate scrierile epice obsesia terifiantă, de o luciditate ce se dezlănțuie în „ delirul” unor paroxistice strategii de speță „ surrealită”, în stilistica ei borgesiană, a datum-ului, ca fatalitate. Numai că acel Amor Fati din extremis, temperamentul ce trepidează între Eros și Thanatos, sau dacă vreți, între Agonie și Extaz, sporește mereu Conflictul eu-ceilalți- lume și apoi reductiv : eu-eu, făcând demonstrația temei Călătoriei înapoi, ca viață, spre origini. Romanele sunt astfel niște încercări labirintice retro-gresive, Raisa Boiangiu caută desigur smulgerea din „ bântuire” întru dorita mântuire. Sensul, rostul existenței ca o „ pregătire a morții”. Însă ce e viața dacă nu descoperirea ei ca mister incognoscibil ca lume,parțial tangibil ca entitate, a fiecăruia, de când...lumea ? De fapt „ agonia” de după extaz, drum invers, al retragerii consolate (?) din „ lume”; ci nu prin „ nelumire”, probabil întrevăzând- sperând *suferințele (naturii) ca simptome ale vindecării*. (De a fi întru *a rodi* – noimă ambivalentă masculin – feminină.) O femeie care scrie va fi în mod firesc pledantă a datului matriceal, al nașterii și maternității, însă dacă dragoste nu e, nimic nu e. Chiar dacă a fost și a plecat. Numai că poezia se vedește un summum al revelației, după înveșunate și devastatoare căutări, anume a neantului, al aneantizării, al deriziunii noimelor existențiale. Obsesia numelui, ca botez- semn, deschide amar- epifanic prima ei carte de poeme, evident titrată aluziv la eposul arhaic, antic: Tinerete fără’de bătrânețe”, parafrazic „ de la tinerete pîn’la ...”. Raisa Boiangiu

respinge astfel relictul fetișizant al unei soteriologii mai degrabă eclectice, revenind la duritatea enunțului asupra alienării, a înstrăinării, și, de fapt a ne-regăsirii. Chiar dacă știm din cărțile ei că nu a existat acel „ paradis pierdut”, al copilăriei, nici călătoria în sensul- parabola Cohelo-iană, (Alchimistul) al „ mitului personal, al fiecăruia, poezia sa pecetluiește acest „ drum invers” cu o troiță colorată cu metafore: peste 260 de pagini și cam tot atâtea poeme. Șirag de mărgelile colorate, mai toate cu negru luciu, pe care probabil în paralel cu munca acrobatică a prozei, le-a ales și le-a șlefuit – poate cu unele reveniri pe texte vieți, cândva mai exuberante, mai estetizante, ca să ridicce acest stâlp de cuvinte....Nu metafora biruie, nici măcar aceea ce întrețese mereu epica sa, ci încrustarea rece, sieși nemiloasă, conotația la meditațiile și interogațiile unei culturi literare remarcabile, contopită cu experiența proprie. Enunțul devine al eseului despre eseu, al încercării de a redefini explicit ceea ce descătușează tensiunile metafizice, ale angoasei : „ Numele meu s-ar vrea Inventor: mirare a interiorității/ refuz al certitudinii./ Numele meu s-ar vrea Tăcere:/ vagă plutire în exterioritate,/ acceptare a vidului/ cu acel cod prim al/ exprimării pure”...(Numele meu, pag. 7). Nimic mai retro- spectiv psihanalitic, și evident mai actualizat(estetizant !) - ca enunț rezumativ al Călătoriei inverse. Însoțirea cu Timpul, de fapt împotrivirea, sau nepotrivirea.

(Instabilul, relativitatea în toate, refuzul certitudinii, vaga plutire esoterică, anerantizarea ca acceptare – recunoaștere a vidului- etricului, - însă, atenție, aceasta numai „ s-ar vrea”! Echivocal mistuie constrictiv(sub semnul condiționalului („ s-ar, dacă, adică nu a fost să fie...) ceea ce Raisa Boiangiu concludă : „ Numele meu s-ar vrea Măiastra/ poate că totul abia se naște/ din corpul infinitelor dizarmonii” (idem). Suntem cu acest poem – motto atemporal, la început și la sfârșit. Aluziva renaștere din propria-i cenușă (Măiastra, recte Phoenix) – nu lasă dubii, fiind speculat antinomic de autoare.. Hiperluciditatea este a spaimei existențiale, a aneantizării, iar plonjeul în abisal este icaric disperat.

Întoarcem fila și ..surpriză ! Raisa Boiangiu, vrând a defini dual entitatea, se ...autoparodiază ! Procedeu este unic în poezia română! „ Numele meu s-ar vrea Sucita/ de ce nu Alba lux” 8 marcă de mașină de spălat, n.)(de ce nu Ileana Cosânzeana/ de ce nu Mașina de cusut? Numele de fată îi fusese, cum nu uit, Samoilă, o moldovenizare a lui Samuel- biblicul.

Numele meu s-ar vrea Avida/ de ce nu Mâncăcioase de atomi” perfect echilibrati (cu același număr de ion pozitivi și negativi/ de ce nu Ionizata ?!” (pag. 8) După acest postludiu care îmi este explicit un „ cod” al rupturii interioare, o neacceptare a Condiției, Raisa Boiangiu derulează pagini de efgale cu sle însele poeme pre- definite Dizarmonii. „Aritmiile” acestui volum nu constau în oarece disfuncții ale unității, ci în montajul, clișeu ingenios, actual, al unei „ puneri în scenă anume , dqaă nu cumva avem o eroare de editare...Paginile 7-9 se repetă întocmai , vina editorului!

Dacă este o eroare de tipar, atunci pare o ..făcătură”. Înainte de a ritma totuși „ aritmiile” lirice, autoarea se autoironizează parcă spre a ne proteja să nu ne contaminăm de terifianta tematică a unei depresivități nocturne- insomniace, evocându-l pe același Borges-Orbul. Cecitatea este însă un atribut al naturii (oarbe) care ne mistuie, în care ardem, cu „ splendorile agonice” ale disoluției, ale energiilor consumabile. Însă până „ atunci” „ am o minte de centaur/ de centri-fugă/ am o minte de dat și de luat/ se scâlșdat și de îmbăiat” de uscat la soare și la/ vânt și de reînsămânțat./ Îmi trebuie rădăcini adânci// înfipite bine, semințele să crească)/ în pământul multi-parfumat. Vreau să rodesc!”8 pag. 9 bis). Subtextual, prin procedee ludice, calamburești chiar, Raisa Boiangiu apelează frecvent la subrefugiile textualiste, într-o semiotică pseudo-cabbalistă. Din poemul sus-citat, decodificăm negreșit acel vis de început al „ Zantialei, fiul pământului”, probabil pe atunci o relictă precreștină a Fiului omului (...?) –

- „ copilăria omenirii? Sensul arhaic al mamei Geea – zeița Venus crea fertilă, condiția matriarhală?

Cultura mito-poetică a Raisei Boiangiu străbate toate romanele ei ca să caute acum un estuatr amăgitor în micul pronaos al Aleanului ? Raisa Boiangiu simte, vede și scrie filosofic, așadar o receptăm în cheie filosofică. Am dezavantajul de a o fi cunoscut încă din a mea copilărie, când mi-a fost dăscăliță. Ca atare aceste considerații psihanaliste îmi sunt irepresibile. Iată, la pagina 128, ironia fină-amară a femeii deja cumpănite, sceptice, dar nu răutăcioase: „ Scrieți, voi fetițe,/ cu scurte fistiție/ scrieți/ nu ședeți în cochilia/ voastră e primadone/ vipuri...” ....Raisa crede în rețeta femeii cerebrale? Mai degrabă, cu maternală- pedagogică (sic, n) malițiozitate, le dă sfat să poetizeze lumea, spre a suporta condiția. Însă nu : „ Fără dulcea povară/ a scrisului/ frumusețea voastră/ n-are tăria aromelor/

amețitoare/ sunteți siple obiecte/ decorative/ care la o ușoară cădere/ în smoala parșivă a/ încornorațiilor/ vă dezintegrați..". Povața este sentință, dar și îngăduință, este a fostei profesii, dar și a artei proprii.

Raisa Boiangiu alternează „aritmiiile” apoi, revelând abisul, nonsubstanța, dar și ciclicitatea prezumată a reîncarnării, situându-se anume în „prag” ,adică la o vamă a meditației pre-transcedenale : „ Pe prag privesc- neant, din care ne vom ivi/ iar și iar- vietăți ale acestor lumi (atenție, pluralitatea, dimensională, n!) ...atât de apropiate, *băgate în noi*/ (subl, n) ..atât de îndepărtate- puhoi/ pe prag încercând să fim/ că poate așa vom găsi/ eternitatea/. Ferindu-ne de cutremure/ cu adierile gândirii sibiline”.

Evident, acest poem – anunț- sentință, (pag. 129), este Ars poetica Raisei Boiangiu. Micul ei testament. „ În acea clipă puteam/ să dispar,/ să ajung lângă tine/ să fiu acolo unde/ ești și nu ești/ Să am zbor și/ poate și aripi/ sau să pier în/ altă parte”(În acea clipă, pag. 132)

Voi opri aceste simple considerații, lăsând cititorul să prindă de fapt sensul întregii cărți de poezie a unei prozatoare, carte cu nimic mai prejos ca mod de elevat de exprimare, din ultimul poem (167), inserat de Raisa Boiangiu în același stil eseistic, de montaj, sau dacă vreți teatru – seminar:

- *Unde -ai fost tu, cu poeziile tale?*
- *Unde am fost: am fost cu ele, le-am scris.*
- *Și de ce nu le-ai arătat lumii?*
- *Mi le-am arătat mie, pentru mine am scris.*
- *Nu te cred, asta e fățărnicie.*
- *Nu, nu-i așa, e o altă atitudine:*
- *A fi întru poezie și atât..*
- *Și acum o trădezi ?-*
- *Da, e o formă de trădare. Ies din ea ca să intru în lume.*
Acum citez să o dăruiesc și altora.”

Conotația ar fi a unei dăruiri mistico- erotice, sadea. Iarna.

Silviu GUGA lumina rece a epifaniei proto- zalmoxiene ? Kogaion-Gugaion ?

Apropos celălalt Guga, Romulus Guga, aş exprima o sintagmă-timbru pentru Silviu Guga: lumina rece Cogaion- Gugaion-iană “ – asta ca pecete, terra sigilata a susinvocatei condiționări originist-paideică.

Romancierul acum sibian, prieten prin decenii, profesor originar din Lunca Streiului (din bătrânul sat Bătălari) îmi era pe-aproape în anii ” socialismului”, dsa fiind profesor, ne departe de alți intelctuali de acest tip, Radu Ciobanu, Aurelian Sîrbu, Mircea Moț, Gligor Hașa, Constandin Clemente, Ioachim Lazăr, Gabriel Petric, ...Petrișor Ciorobea, Ion Bujor Pădureanu, pr. Ioan Rudeanu, Victor Isac... via Marcel Petrișor, versus Ion Dodu Bălan, Dumitru Ghișe, și, rezonant cumva cu regeretatul Romul Munteanu (V !)- toți conjudețeni-, unii dintre aceștia protocroniști via Densușianu, ad ...Napoleon Săvescu. ș.a., un fel de pleiadici ai “ epocii” premergătoare dirijismului perfid al sintezismului dinspre “ centru”...Guga a evitat înregimentarea ideologică, și asta ar fi de comentat la rece, bunăoară , vorba unui universitarian congenar al său, Cornel Ungureanu, cu “ La umbra cărților în floare”. Calea pe care avea să o intuiască și fructifice, este a hermeneuticii textului nicasian, cum înțeleg din “ Băiatul din două lumi” – romanul său cel mai reușit: prin arhitectura ingenioasă și “ naivismul” ingenios- temperat al punerii în pagină...Oricum, anticipez aceste fulgurante opinii, văzînd în Guga cel mai important scriitor provenient din Țara Hațegului. O prudență ultra- specială, a conștiinței ca “ dictatură” esoterică, face să reziste ziditor evoluția scriiturii sale. Originismul geo- cultural, iradiant, din paideuma cu adânc substrat al Densușianului, poate fără o anume resurecție neo-protorconistă, intelectualismul de rezistentă sorginte salvat prin demnitatea de a fi “ rezistat prin cultură”, conform justei teze manolesciene, dar și mai clar, cred, urmînd calea epifanic- noicană așcolii de la Păltiniș, în “ cazul Silviu Guga”, este energia care l-a dus la câteva reușite livrești de excepție: personal consider poezia sa, aproape neștiută editorial, adevărata vocație, cheie revelatorie a “ băiatului(din) dintre două lumi”, așadar o cheie a dualismului...O superstiție ce mi-o permit, ludic, mă face să văd în celălalt Guga, parcă Romulus (“ Viața postmortem”) un soi de geniu gemelarium (sic, n) – însă nu vreau să ® isc te miri ce suspiciuni ...boematice. Aș vrea să văd dosarul lui de la CNSAS, ca și ale lui Radu Ciobanu, Valeriu Bârgău, Martinovici, Dan Constantinescu, Clemente,

Armășescu, ș.c.l. Cu toate riscurile otrăvirii de care eu însumi am avut parte, după ce mi le-am văzut pe ale mele ! Apropos celălalt Guga, Romulus Guga, aș exprima o sintagmă- timbru pentru Silviu Guga: lumina rece Cogaion- Gugaion-iană “ – asta ca pecete, terra sigilata a susinvocatei condiționări originist-paideică. “ Atitudinea” Guga este una gravă, din ancestrale resorturi, față de, bunăoară, un alt însemnat congenar al său, acum simerian, caustic și acribic “ glossant” al dessantului “rezistenței prin cultură”, Dumirtu Hurubă. De Radu Ciobanu era deja despărțit încă din anii 80, ai sus-numitei strategii, pe colaterala ambiguă a “ concordiei naționale, dinspre Scorniceștii scânteismului ...cristoian... Consider că Silviu Guga, oricât de discret continuă, este din adevărata pleiadă a neo- rezistenței,...via Caraion, Preda (cel din urmă), Mircea Ciobanu, Breban, Lăncrănjan, Buzura și, desigur, a celor care au sărit la timp pârleazul preste frontiere... Rezum: mitul personal al “ povestașului” (Alchimistul, Cohello, Abbadon Exterminator, memoria Focului, etc), este (nota bene) - “, motorul de căutare” al unui important scriitor român contemporan, cum Blaga dixit “ cu fluturii, cu Dumnezeu”.

Pasaggio epistolar

Măi, Gelu, măi prietene, măi scriitor imprevizibil, măi poete cu metafore în buze, pe limbă și în tastatura de la calculator, măi, ăla din țara mea (Țara Hațegului), măi aproape consătene, măi Eugen Evu (din evu meu), ce să zic ? Mereu mă uimești prin câte ceva. Așa spun eufemistic, în loc să spun pe șleau că de multe ori mă lași cu gura căscată. Nu te supăra dacă și eu te îmbrățișez.

Silviu Guga, Sibiu

O evocare / Richard WAGNER : Temporară privarea de Sine...

Richard Wagner, acum stabilit la Berlin, s-a născut la Lovrin, în Banat, în 1952. A studiat germanistica la Timișoara și a fost profesor, o vreme, la Hunedoara, unde a activat în cercul literar al sindicatelor.În 1987 a emigrat în Germania, cu soția sa Herta Mueller, cea care avea să cucerească premiul Nobel pentru literatură.Profesorul, Poetul – mentor de grupare, a fost în România unul prodigios, un contestatar al post-modernismului, un scriitor

dintre cei rari, nu livrești, care își trăiesc opera. A fost fondator, în anii 80, aş grupării de resurecție morală, Aktionsgruppe"- Banat. „ Am părăsit România comunistă după ce am suportat toate anchetele, hărțuirea, dezlănțuite „ egal” contra oponentilor, fie ei români, fie svabi,cum sunt eu”. Întreaga-i operă este marcată de traumele unei vieți exemplare, sacrificată Demnității.

Poezia lui s-a întors, o parte, în patria natală, fie în proprie exprimare, fie prin traducerea lui Andrei Zanca, sighișoreanul, (premiat USR pentru operă și traduceri) - și el emigrat în Germania, la Helbronn. Ambii au semnat în paginile revistei ProVincia Corvina, după plecare..." Scrisul înseamnă acțiune", afirmă Wagner. Ultima carte ce am primit-o din Germania, a fost „ Creta neagră”, una a liricii concentrate, transparente, polemice, oximoronice, autentic dizidente.

Remarcam undeva că scrisul lui are ceva pe două „ registre”, pare a fi gândit în românește și nemțește, egal. „ Nu răpus, terminat/ mințit/până ce însumi am mințit/ nu gol, doar privat de mine însumi/ nu lovit cu pietre, nici cuvinte/ tratat doar cu tăcere/nu doar înfometat, însă o cavernă capul/ scăpat, supraviețuit, de asemenea, da”. Apropiat ca spirit de Cioran și amicul său german Robert Stauffer (cu care am avut corespondențe literare de neuitat) ,- tăios, al „ durerii care cântă”, nu cruță, ci dezvăluie, nu se lamentează, ci se exprimă: acesta este Poetul Richard Wagner.

Nu știm de ne vom revedea. Închei cu un alt mici fragment al său, detașat, cum nu mai este nici la „ umbra cărților în floare” , (cum scria Cornel Ungureanu, concitadinul său) ,

nici în umbra dosarelor securistice, Wagner „ stenografia” despre perfidia totalitară: „ în oglinda dosarelor și antecedetelor/anchete surprinzătoare/ nici o față/ trăim atât de aproape de delict/ și delictul este istorie/ însă noi trăim preav aproape de istorie”...(Creta neagră, idem). Între zoon-ul politikon eliadesc și cel căzut (în istorie), poetul lovrinean, este un as al esențialității condiției umane, față cu tenebrele peșterii lui Platon.

Flash editorial: Nicolae STOIE: Harpha nopții

Poemul director “ Harpha nopții” al poetului Astrist- brașovean, născut și de sine făcut, Nicolae Stoe,(poate fi și *Harpia nopții...*), acuză portretul robot (în mișcare) al “ târfei lirice” care străbate

veacul ca o stigmă a unei literaturi de la kakademicii din stirpea Karp, Năsturel, Cristoiu și Iota, de la Ciocoi vechi și noi, sau Ion Pribeagu încoace... Petrecărismul neaoș, de sorginte totuși alogenică, cherchelele de după oșpețe și regurgitățile, implicit ale “ revoluțiilor ” de tip emanaționist (ic), ologofrenia și post-mortemismul ca metalizată, aplatizantă memorie a acestei eclecticice “ eterne reînțoarceri”, sunt ale unui caustic observator și trăitor al avatarurilor de acest tip. Mesle goale, unele răsturnate printre picioarele corifeilor bohematici, în veritabila cafea caragiallo-hemeneutica, vorba lui Luca Pițu, devoalările intertextualiste, desfrâul, fac autopsia rrebrandiană și bosh-iană a “ vieții și morții literalnice: “ cu pensula-i mângâie fesele(și-adoarme în iarbă”. Sumbre stenograme, radiestezii și bântuiri psihedelice, diatribice, satirice, pamfletice, conținute restrictiv în fresca acestei cărți ale sale, probabil cea mai semnificativă, a unui veritabil primum movens al literațiilor de sub Tâmpa. Cei mai importanți critici referenți don antologia sa de autor, fac inutil orice adios al meu, irepresibil amical, deci subiectiv”. (fragment, 2000).

Ion URDA, Un singur printre umoriști, sau scrisul ca redefinire

Coordonate ale scrierii în registre diferite

Ion URDA s-a născut în Tismana, Gorj, la 13 ianuarie 1951, fiind de profesie inginer, doctor în inginerie industrială. Din anii 70, s-a stabilit la Hunedoara, frecventând grupările literare de aici, o vreme fiind chiar coordonator, în secretariatul cenaclului „ Lupta”. Începând cu nr.3 (anul 1997) al revistei hunedorene de literatură și artă „Provincia Corvina” este cooptat în colegiul de redacție al acesteia. Este președinte fondator al Asociației Asociației Cultural-Umanitare și Științifice (As CUS) „Provincia Corvina”, înființată în 2005, având ca principal obiect de activitate editarea revistei „Noua Provincia Corvina”, fiind editorul acesteia în funcția de redactor coordonator, dar și a altor activități conforme statutului asumat.

Este omul cooperant prin excelență, care s-a dedicat unei profesii aparent departe de scrisul literar sau jurnalistic, cu toate că în anii adolescenței a frecventat cu succes mișcarea literară din Hunedoara, susinvocate, asumându-și mai ales prezentările critice la

lecturile altora. Într-o carte a sa îl prezentăm lapidar drept „*un eseist, cronicar literar și plastic, dar și umorist, paradoxist și epigramist*”.

Registre complementare ale scrierii.

I. Poezia ca limbaj redefinitoriu: „Redefiniri sentimentale”; „Solie cu pană de înger”.

Un patos specific, un simț moral-civic înnăscut și educat, autentic, au fost astfel complementare și manifeste remarcabil, în viața culturală, până ce a editat prima-i carte, „Redefiniri sentimentale”, prefațată cu convingere de mine (editura Sigma Plus Deva).

1. Redefiniri sentimentale, poeme

Editura Sigma Plus, Deva, 1998

Ideea „*redefinirii*” lirice în paradigma „*sentimentală*”, este a unui post-romantism ce a fost pentru câțiva, neambetați de poliloghismul „*realismului socialist*”, leac contra ipocriziei. O a doua ispită a lui Ion URDA, de altfel, a fost și continuă, aceea a umorului, a satirei, de la epigramă la diatribe „*amicale*”, vădind un foarte prompt „*reflex*” al șarjei usturătoare sau al pamfletului. Dintr-un ironism caustic, dar ne-răutăcios, ci mai degrabă compătimitor față de cutare nărav, cutare apucătură șmecherească, rezultă frecvent inspirate epigrame ori stihuri paradoxiste. Poezia, pare-se, pentru Ion URDA, are de răbdat a se repeta, din nu știu ce rețineri față de acel „*nimic nou sub soare*”, dacă nu spre a își cultiva mai mult simțul critic, prin rubricile din jurnale, dar cele mai continue, din revista Provincia Corvina, chinul nostru prin parteneriat asociativ și, inerent, „*sentimental-redefinitor*”...

2. Solie cu pană de înger, volum bilingv, româno-maghiar

Editura Corvin, Deva, 2008

Meritorie este și cartea bilingvă, româno-maghiară, cu poeme traduse de Sarolta KAPILLER, din Ungaria, și excelent primită în țara vecină. O carte cu mesaj deasemeni sentimental, aprofundând elevat mesajul intercultural de vibrație umanistă, democratică, fără stridențe, ci dimpotrivă, foarte elogiată de mediile culturale maghiare. Traducătoarea maghiară, Sarolta KAPILLER, din Ungaria, a redat afectiv-electiv poeme în care se definește un poet al comunicării elevate, cu teme constante: iubire, umanism, religiozitate creștină, dar și moralism civic universal valabil – așadar „*solia*” are

sens de mesagerie, de purtare de cuvânt al solidarității umane în paradigma conviețuirii interferente, INTERCULTURALE, europene.

II. Scrisul moralist – sceptic și oximoronic: Satire, pamflet, epigrame, dedicații

3. Zâmbete printre ruine, epigrame, umor, paradoxism

Editura Polidava, Deva, 2009

O profundă înțelegere și șarm comunicativ, cu-adevărat sentimentale, dar prin revenire la „prima dragoste”, satira, o regăsim și în volumul „*Zâmbete printre ruine*”... în care avem un mic concert-recital de satire, epigrame, dicționare, panseuri, aforisme cu piper etc... Operatorul central este simțul moral în piruete inspirate, mușcătoare sau amare.

Calitatea primă a scriitorului este cea a unui „aparat critic” abia salvată de la radicalism, îndulcit de „redefiniri” într-o paradigmă ideală, a omului politikon în Agora... Transpare aceasta și din eseurile publicate ca rubricator sau prefațator. Poate ar fi fost de inclus și numeroasele pamflete de o remarcabilă fervoare oximoronică, apărute prin reviste sau publicații, dacă ele nu vor fi însumate într-un volum 2, de... „*Ruine printre zâmbete*”!?

III. Ispita critică: cronicar literar și de arte plastice

4. Cioburi de vitraliu - opinii delincvente,

Editura Polidava, Deva, 2010

Compozit, conspectativ - pragmatic, antologator, *selectiv aparent paradoxal, prin afinități „sentimentale”*, volumul este unul bine întocmit și reflectă prin oglindire personalitatea culturală a autorului însuși, paginile succedând o „*simeză*” panoramică a câtorva artiști plastici importanți, alternați simbiotic cu autori literari. Este o carte a critici de interpretare, în care Ion Urda comunică opiniile sale asupra fenomenului literar, dar și al artelor plastice, adunându-le într-un consistent volum critic. Viziunea cărții este așadar și ea una a complementarității, a „inventarierii „afin- sentimentale, cu o percepție estetică convingător instrumentată. Critica este constructivă, cu enunțuri stimulativi și în stil jurnalistic - reportericesc, menite a fi preludii la vernisaje cu public.

Cronicile au apărut și în reviste ca „*Vitraliu- Arte frumoase*”, „*ProVincia Corvina*”, revistă căreia îi este membru fondator și

realizator-coordonator, așadar scrisul lui este marcat de canonul glossării, al unei „discipline” redacționale.

În „*Cioburi de vitraliu*”, titlul evident metaforizant, semnificând STRUCTURALISMUL concepțional al său, Ion URDA probează, inclusiv prin subtitrare, și „*opiniilor delincvente*” într-un mod seducător-provocator, acribic, deasemeni prin cronici de întâmpinare, dar și de interpretare... Delincvența desigur nu este decât o figură de stil, deoarece a opina este a te exprima (și) pe tine, prin cei comentați, în cazul acestui volum, fără a o face polemic. Tușa de memorialistică conține opinii și raportări culturale-civice, vis-s-vis de oameni de cultură și artă, pe care i-a cunoscut îndeaproape, deci sunt și mărturii ale unei memorii culturale din areal. Evocările unor personalități din arealul cultural hunedorean, ale unor dispăruți, dar și ale unora încă în plină vervă creatoare, alternează cu portrete „în mișcare”, de cronicar, reportericești, în care regăsim aceeași empatie remarcabilă, uneori sceptică, dar mereu argumentată, aparte, un afect co-participativ și un admirabil instrument psihanalitic. Este genul de critic așa-zis constructiv, nu demolator, nu „*de temut*”, cum dăinuie încă la casele mari ori la cușmeliile „*bouticăriei*” sereliste „*de tranziție*”... Cronicile plastice sunt prismatice, interferând omul cu opera și oglindirea reciprocă într-un finit concluziv-rezonant. Ion URDA are „*cultul boemei*”, cum mai târziu mi s-a atribuit și mie... dar și altora, convivi în Cetate, prin decenii, ai mișcării cenacliste, culturale, o mișcare ce s-a conturat în timp ca fertilă și emulativă, din care numeroși tineri aveau să-și ia zborul spre propriile zări, eventual filtrând „*lectia*” celor ce au încercat un travaliu modelator.

IV. Studiul bibliofil

5. Cultul boemei literare la Eugen Evu, Editura Polidava, Deva, 2011

Un prim volum semi-antologator, cu caracter promoțional, ingenios etalat, prin pagini evocatoare despre scriitorul Eugen Evu, a cărui „poveste” se completează lapidar și compozit, cu grupările literare ale scriitorilor vechii generații și celei noi, comentariul crono-critic fiind alternat de autografe ale unor personalități literare românești și străine, cu care Eugen Evu a cooperat în „itinerariul” său de boemă literară timp de decenii. Cartea cuprinde și un set de fotografii ale unor autori, coperte de cărți și reviste editate, etc...

V. Cartea tehnică-științifică

6. *Avariile în industrie. Managementul stării de avarie, carte tehnică,*

Editura AGIR, București, 2007

Un tratat de specialitate foarte bine primit în mediul universitar aferent este lucrarea „Avariile în industrie. Managementul stării de avarie”, extensie a lucrării sale de doctorat. El operează aici cu aceleași instrumentar lucid-critic, tema nefiind discriminatorie, dimpotrivă, față de dimensiunea imaginarului, ci complementară, intuitivă și bazată pe experiență. Cartea tehnică este, deopotrivă, una a psihologiei comportamentale și a co-relațiilor individ-grup-societate.

Neîndoielnic, Ion Urda are vocația „*poliedrică*” de eseist al mai multor registre și a unui „*spiritus movens*”, de animator cultural, dar și una în care s-a specializat prin lucrul tehnoredacțional migălos al revistei Noua Provincia Corvina, aflată în al 15-lea ani de apariție, dar și al editării unor autori cu predilecție tineri, însemnate fiind și cele două antologii excelent primite: „*Harfele Harului*” (poezie creștină română și străină) și „*Inel de aur fără corb*” (nouă tineri poeți din Hunedoara). O altă antologie, destinată preșcolarilor, a fost bine primită de mediul educativ- preșcolar din Hunedoara... Și nu trebuie omisă cartea de poezie pentru copii „*Grădinița Prichindel, pentru noi e... un castel*” publicată în tandem cu subsemnatul, în care, prin poemele publicate, autorul dă măsura talentului de a se adresa micilor suflețele atât prin registrul tematic, cât și prin modalitățile de expresie.

Eclectismul scrierilor lui Ion Urdă este de fapt un enciclopedism „consumist”, cu savoarea neliniștii, a „redefinirilor sentimentale” care camuflează un romantism riscat desuet, în devălmășia acută a „tranzițiilor” ce jubilează sorescian, Urda fiind un altfel de „singur”: printre umoriștii „naiviști”, ai Maramurșului cel de la Cimitirul vesel din Săpânța...Un scriptorism îngreunat de utopia atâtor mituri sisifice, încât saltă în ludice jubilații – la urma urmei, catarsice. Nucleul dur al acestui “combatar” este scepticismul rezultat din ciocnirea “faliilor” carteziană, dionenică-paleriană și cea magmatică, utopică, vag radicalistă, în Agora.

Cărțile selectate, îngrijite sau tehnoredactate de el, sunt cumva complementare propriei creații. Câteva premii literare și proiecte ale culturii scrise bine finalizate, dar și colaborările cu alte reviste și editori (Vitrailiu, Orient Latin, Ardealul literar și artistic, Lumina,

Revista Agero din Germania, Confluente literare, bloguri diverse, Antologiile de paradoxism româno-american și a., Eletunk (Ungaria), Il Convivio (Italia), prezența activă la manifestările importante din județ, sunt și ele edificatoare.

Generația neo- rebelionară :

Ovidiu Băjan: Clasic și omăt (auriu pe negru) – editura Signata, Timișoara, 2000

“Luminii-i sunteți bucuria/ eu îi sunt scopul și suspinul”..

Poetul care tună și fulgeră...

Dintre tinerii poeți apropiați cenaclului Lucian Blaga ce l-am fondat în 1975 la Hunedoara, cel mai “ spectaculos” poet s-a vădit a fi Ovidiu Băjan. Fiind sportive de performanță, luptător, pare că spiritul combative, provocator și autentic contestatar, a impregnat și scrisul lui: polemic, diatribic, fin ironic, reverberant cu post- modernismul optzecist. Imediat după 1989, a plecat “ la munci” în Germania, unde a asimilat o experiență despre care aflăm prin corespondențe. În anii 80, mi-am luat-o “ pe coajă” de la securitatea locală, pentru doi- trei ca el, pe motiv să îi agit contra Tovarășilor...Tot așa, pentru colegii lui de cnaclu, Anca Oegar (!...), Ioan Barb,(azi la Călan), Lăcrimioara Ursa, (azi la Timișoara), Petru Poiana (azi în Irlanda), Călin Hera (ziarist Ev, Z,) , Nuța Crăciun,(prin Spania?), Adrian Demea, (?)Liliana Petruș) Flacăra lui George Arion) ș.a. Unii știu, alți ba. Nu contează. Ovidiu Băjan știe cel mai bine.

Fondând aici revista Provincia Corvina, Ovidiu Băjan mi-a fost cel mai bun partener în efortul nostru de o edita și urma un anume program estetic și etic. A semnat cronici, eseuri, pamflet, poezie.

Debutase sub egida cenaclului, în publicația Kiloterul Zero, apoi a fost salutată de Alex Ștefănescu, în “ Mașina de scris”. Mai târziu, același critic avea să-l dezavueze în România literară, revoltat foarte pe motive

Mai degrabă extraliterare, acuzându-l de fracturism. După revenirea din Germania, a debutat cu volumul “ Clasic și omăt”, la Timișoara, care – bornă a itinerariului său exotic, recte dramatic, ce avea să urmeze: altă evadare în Occident, de astă dată în Irlanda, “ pe urmele lui Joyce”. A doua carte a sa a apărut la “ Călăuza”, cu titlul “ Îngerul

vidanjour”. Ambele au fost commentate favorabil în revistele momentului și excelent primite de boema arealului cultural hunedorean, inclusi în unele reviste românești din Vest.

Orașul experimental Hunedoara a impregnate unui poet ca el, “special”, odinioară fiind considerat cam Marxist de un fost prof al său (Mircea Moț), drept “fostul meu elev- problemă”. Care problemă? Păi cine nu uită știe, cine nu știe mai bine că nu știe! Băjan avea fibra rezistentă a “copilului teribil”, iar motivația era și este undeva în frustrările totalitarismului care cultiva duplicitarismul și obediența, altfel erai taxat de “element dușmănos patriei și partidului”.

Două sunt registrele lirice ale lui Ovidiu Băjan: agitația spiritului în sens metafizic, și constatarea lui “zoon politikon” decăzut în istorie. Toffler numea discursul de acest tip “al memoriei sfărâmate”, undeva între plug și computer. Ovidiu Băjan este de fapt un poet al Erosului, al avatarurilor mitologice și al respingerii grafomaniei de tip genialoidic. Foarte nuanțat, inițial, el avea ceva din Mircea Dinescu și din Fănuș Neagu, din Caraion, Buzura, Breban, Lăncrănjan dar și marii poeți și romancierii sudamericani. Nu a fost deschis “confluențelor” de la centrul sintezisto- cristoian, prin aceea că aorta lui puternică, pejorative zicînd, se simțea mai în ritmul ei în aerul tare, al militantismului explodat după “triajul” dintre generațiile 90- 2000. “Clasic și omăt” va merita reeditarea, ca de altfel și “Îngerul vidanjour”, oricât de “licențioase” le par unora, sau indecente altora. Ovidiu urăște grobianismul și ipocrizia de toate soiurile. Tună și fulgeră! Marmoră care foșnește, har și mânie, contraatac la ignar, habotniciei sau obsesii maniacale. Țipăt ancestral și dialog cu fruntea susă, față de inflația de sfinți, profeți, îngeroizi și preotese neo- medievale...Indignare și demnitate, poeme de dragoste și jar, jocuri de înălțare a zmeielor, vâlvoare și vertij, totul este amețitor la acest poet care merita premiul de debut al unei edituri pe 2000, dacă...De la clasic la ...omăt, Ovidiu Băjan a lăsat urme care nu pot fi șterse, numeroase poeme vor rezista neatinse de timpul profane. Delirul de frustrare conține nervozitatea recalibrantă(!) a unor Mazilescu, Iaru, mitul lui Sisif este decapitat, verbul este ardelenesc, (poetul e originar din Germisara) ...Nu mă urâți. Nu sunt un leneș/ nu am în palme bătăături/ dar între cărți și bolovani/ ușor a cui povară-o-nduri ?/ numă urâți, eu doar contemplu/ nu sunt aici să mă îmbuib/sub tâmple-n vis dacă-mi priviți/ vedeți al nemuririi

nimb./ sunt doar ciudat și poate mândru/ dar merit pâinea, merit vinul,/ luminii-i sunteți bucuria/ eu îi sunt scopul și suspinul"...Îl așteptăm să revină acasă.

Pasaggio: Media monitor trans/ oceanica

New York Magazin – director fondator Grigore L. Culian

Grigore Luca- Culianu s-a născut este un lider complex, activă, în comunitatea din metropla NY.

„M-am născut în 22 aprilie 1952, în București, Tatăl meu, Hampartum Culian, era născut în 1918, în Armenia. Când aveam 3 ani, familia mea s-a mutat în România...” își începe fascinantul roman, accesibil în situl [www. newyork.com](http://www.newyork.com)). Un amplu interviu luat de reportera NYM, prof. Mariana Terra (NYM, 6 iunie 2012) marchează bucurios aniversarea a 60 de ani ai dumnealui. Suntem siguri că numele, cum se spune „ purtătorul de destin”, e tulburător pentru noi, amintindu-l pe Petru Culianu, marele discipol al lui Mircea Eliade, cel ucis pare-se de gheara harmonică a Inteligenței Murdare; însă mai ales pentru armenii din România interbelică și actuală, unii pleiadici în patrimoniul nostru național...Îți recomandăm cartea recentă a unui armean român (esc), dacă încă nu a citit-o: Cartea șoaptelor, a lui Varujan Vosganian, o autentică epopee...Magazinul este accesibil și pe internet, însă tare aş dori să doneze eventual o parte de colecție, Bibliotecii județene Ovid Densușianu, din Deva ! Apropos deviza Franklină a cotidianului: „ oamenii care renunță la libertate pentru securitate le pierd pe amândouă”; oximoronic, am parafraza „ oamenii din România grozist- paukerist- stalinistă și apoi „comunistă” (nici acum nefiind clar cum anume este ...), au renunțat la nelibertate, din cauza... securității ceaușiste, dar au câștigat democrația americană”...

Cartea creștină : Teresia Bolchiș Tătaru- ieșirea la lumină, Carte de rugăciuni

Cu aprobarea și binecuvântarea Ex. S. Lucian Mureșan; Nihil obstat: Preot Vasile Mare, preot Alexandru Sechel, cenzori diecezieni.

Editată într-un tiraj de 60.000 de exemplare (!), cartea conjudețenei noastre din diaspora (Augsburg, Germania) este destinată Bisericii Române Unite cu Roma, desigur, românilor de pretutindeni. Girul și binecuvântarea Excelenței Sale Lucian Mureșan, Episcopul Diecezei Maramureșului, este onorant și semnificativ. Cartea cuprinde patru capitole, fiind zidită evanghelic: Învățătură pentru rugăciune, Îndrumarul creștinului, Rugăciuni obișnuite și Rugăciunile copiilor mei. Sub relevantul înscris creștinesc „ Eu sunt Lumina lumii; cel ce îmi urmează mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții” (Ioan, 8,12), prețioasele pagini se perindă cu o rară vervă psalmică, ca într-un templu în care inspirația și empatia divină, probează o chemare a comunicării- cuminecării, de vibrație extrafină, a Cuvântului revelatoriu, înnoitor. Remarcabilă, ca de altfel și în opera epică a Teresiei B. Tătaru, este arta arhitecturii, a întiocmirii migăloase, cu exigență și hărnicie, care de la Har vine!

Teresia B. Tătaru este venerabila descendentă dintr-o familie silvășană (Hațeg), de preot greco-catolic, biserica ieri majoritară în Ardeal și Maramureș, prigonită în stalinism și mai apoi. Tatăl dsale a preoțit peste zece ani în zona Hațeg -Prislop, teroarea bolșevică - grozistă obligându-l a se retrage în Maramureș. (vezi și consistentul studiu istoric „ Maramureșul, mândria și durerea noastră”, editat recent la Baia Mare, în paginile căruia am avut onoarea de a fi inclus). O vizită de neuitat va rămâne pentru noi, aceea de la Hațeg- Silvașul de Sus, Deva, Hunedoara, unde venerabila scriitoare și-a împărtășit cărțile, ostenind pe drumurile copilăriei de altădată...Una paradiziacă, evocată în „ Amintiri silvășene”, editura Signata...

Monica Cucu : Întâmpinare la „Lumea văzută de un înger”, Editura Signata

Lansată romantic la librăria Eminescu din Deva, prima carte a Monicăi Cucu a indus și farmecul personal

care a impregnat scrierile (texte pentru grupul Copmact, Monica fiind soția solistului Paul Ciuci) -, dar și eseuri evangheliar-psalmodice) -, așa cum am opinat detaliat și în prefața cărții.

Cartea perindă un colaj de portrete în mișcare, cu parabole neo-testamentară care convibrează unei anume structuri morale convingătoare, comunicabile alegoric. Monica Cucu este om de radio,

jurnalist, textier și eseist- adică are arta arhitecturii – colaj, este observatorul sensibil, feminist, al fenomenului socio- cultural în mișcare. Teosofie, filosofie, șarm, charismă, comunicativ. Un de e cazul, autoarea scrie pamfletistic, grupul – țintă fiind mai ales artiștii, scriitorii, misionariștii care au năvălit mai nou după 1989, în cetate.

Ea acuză decăderea morală, decadența umanului, ateismul, cu vervă religioasă: „ Ateii ne-ar putea desființa într-o clipită, iar scepticii ar da din mână a lehamite”..” Omul e mult prea legat de material, de propriul său ego, este unilateral, iar preocupările lui nu se ridică mai sus de doi metri de la pământ”, scrie Monica Cucu sentențios. O nuanță de radicalism glazurează discursul, mai ales cel alegoric. Optimismul răzbate , totuși, în crezul dinamiciei recuperatoare a „ opere divine numită OM”... Scriitoarea este inteligentă, induce neliniște a spiritului „ care se agită în om”... Stadiul acestei cărți este cvasi- biografic impregnat de auto- observația fină, fără false discreții, privirile „ scanează” structuralist, virtualitatea ce pulsează între vis și veghe, holistic, rafinat, diafan. Poate că Monica Cucu este o poetesă care va fi.

Raisa Boiangiu (II).

Insula tăcerii, seria proze scurte, editura Călăuza, Deva

Arta epică a Raisei Boiangiu excelează prin prozele sale scurte, impregnate de un lirism cu iz mitologist captivant. Registrul epic este cel fin psihanalitic, o constantă a scrierilor ei oarecum didacticiste, ca fost profesor de literatură. Dincolo de memoria „ scurtă”, dobândită și livrescă, sistematizată, vibrează patosul și introspecțiile regresivii, un „ dincolo” aproape oniric, terifiat emoțional, metafizic.

Raisa Boiangiu stilizează excesiv dar nu superfluu, așa cum știu a face mai toți scriitorii din zonă care au profesat și la catedre: Radu Ciobanu, Gligor Hașa, Radu Igna, altfel cumva Ladislau Daradici sau Gabriel Petric...Simțim și în această carte a sa un fior „ concurențial” intelectualist- tradițional, blamat de unii, susținut nostalgic de alții. Biografismul din scrierile sale răzbate, vag ornamentic- estetizant, fiind pecetea vârstei și cheia catarsică, cu fidelitate față de sine aproape sentențioasă. Proze scurte- egal eseuri ludice, sociologie, nerv critic – moralist...Texte portretizante, clișee în mișcare, scene rulante, puneri în pagină ca în scenă. Pragmatism bruiat de

impulsiuni eractice,traume și frustrări, Timpul din text este unul recuperatoriu- constrictiv, conform conceptului Doinașian.

Un bizar Nichitastănescism al etapei ...antimetafizice, a „respirărilor” și „necuvintelor”, paradoxal, vine friguros de sub discursul tranzitiv, alternând compozițional, poliedric, de natură feministă cvasi- polemică, militantistă, asemănător cu al Dariei Dalin. Infernul tandreței, dinspre trăiri și lecturi adolescente ?

„ Schițele despre vise” – nucleu de rezistență al cărții,- „ medici, boli și accidente”, (remember simptomul uterului supărat, ori patologia psihanaliticii obsesionale socoliene...) - dau cărții o atmosferă atractivă. Miza autoarei este și de astă dată nu atât una elitistă, cât una pe receptarea intelectuală, cochetând cu filosofia carteziană, clasică, evitîndu-i pe Freud sau Jung..., Prozele devin roman – colaj-reportaj, ingenios complementare. Raisa Boiangiu este de fapt o persoană poetică per colaterale epice, din cine știe ce superstiție. Rezultatele fiind reușite, urmează să vedem ce va urma. Sunt semne de energie suplimentară, în pofida vârstei.

Dumitru HURUBA 2 : Insomniile binefăcătoare, Editura Corvin, Deva

Dintre scriitorii hunedoreni, adică trăitori în județ, Dumitru Hurubă este negreșit cel mai prolific, un primum movens remarcabil al boemelor literare timp de decenii. Umorist de marcă, parodist idem,dar și cronicar, eseist, istoric, prozator...A fondat o revistă colocvială, la Deva, din păcate, ca multe altele, între timp încetate, cum inspirat spune” pe contrasens”. Perseverare sacrum est ! M-a gratulat cu un elogios text care, paradoxal, m-a inhibat în a-i răspunde fără a risca subiectivismul sentimental. Am știre de o veritabilă „ bibliotecă Huruba”, unde stau, sper pe cant, câteva dintrale mele. Insomniile (soresciene?) binefăcătoare nuanțează parafratic atât „ singurătatea printre poeți” soresciană, cât și atitudinal (!), mansarda cioraniană. Ieșind din „ clexane”, ironist și ingenios bine- temperat, de un simț (nerv) critic ronsardian, Hurubă a scris de mai toți scriitorii români, ținînd un veritabil calendar al „ sfînșilor after the day revolution”, le-a luat unora interviuri incitante, fără a cădea în capcana trvaliului bicisnic al unora, de ...cosmetizarea pseudo- lustrației, păcatul „ originar” al unor „ dicționare de

personalități” – cu finanțare de la buget. Unele dintre rubricile sale au fost adunate și în cartea de față, fie din România literară, Confluente, fie din Oglinda, fie din răposatul Cuvântul liber, fost Drumul socialismului...un corolar necesar istoriei literare recente, pus în operă de promovare și separare a nonvalorii, de valoarea intrinsecă, eventual: totul într-o viziune de „ policer”, și cu verva sa demistificatoare din „ Scuzați că ne-am cunoscut”. O eventuală afiliație aş vedea-o în lucrările de mai ieri ale lui George Arion, ori Augustin Buzura și Nicolae Breban..., și cele târzii, ale unor Sorescu și Ulici, Dimisianu . Timbrul personal al lui Dumitru Hurubă, însă, răzbate fără a se contamina de aceștia. Hurubă este unhirsut nedumerit, carevasăzică, și bine face ! Scepticismul ne este „ călăuza”, mai ales aici, în provincie, ci nu provincialism !

Nu lipsesc nici cronici la cărțile străine traduse la noi. Când e vorba de scribii din areal, Hurubă este criticul de întâmpinare, cel ce scrie în cheie constructivă, ca să spunem așa.

Pragmatic, acribic, egal cu sine mereu, Dumitru Hurubă ...este nu un insomniac, ci un Nocturn care scrutează spectrul rogeiv al ...curcubeelor nopții ...lui Novalis. Binefacerea din titlu, este, evident, a unui catarsis propriu, și, prin oglindire, un exercițiu al criticii comparatiste.

Un debut (prea) discret: Mihai GOȚIU, editura Paralela 45

Optzecistul originar din Valea Crișului Alb, a debutat la Cluj și la Deva, recent, cu „ Povestea unui poem discursiv”...” Om de radio”, coparticipativ- afectiv prin excelență, Goțiu este perfect racoddat la cultura Napocană, nefiind neapărat apartenențului unei grupări. Poezia sa este evident de sorginte eseistică, una a ars- poeticii cu nerv contestatar, iar jurnalistul se completează cu lirismul în mod fericit.

Cartea- jurnal pretextuează – derulează ironist, fotografiile în mișcare ale societății, ale mulțimilor neo- gustaviene – le Boniene, așadar este o carte psihanalitică, cu scrutări de diagnoze în mulțimea „ massificabilă”, dar nu prea. Pragmatismul abia de lasă loc unor jocuri metaforice, Goțiu respinge gon gongorismele și pare a fi „ singur printre poeți”, în maniera Marin Sorescu. Respinge, așadar, romantismul erodabil, preferînd sarcasmul, persiflarea, ironia, rețeta

fiind a catharsisului post- modern. Cred tptuși că e fals anti-poezismul cu care unii îl gratulează. Radu Săplăcan afirmă : „ Mihai Goțiu s-a cam săturat de sintagme, de metafore, de isme și mai ales de eternitate” ..Poetul ar fi un frondeur, așadar, nu lipsit de farmec, venind din lumea „ ingrată a postmodernismului” (citat), paradoxal, ce se desparte de ea prin ceea ce am numi „ manifest” împotriva lui însuși, ca ...poet.” „ Ciudata ipostaziere îi este deja atributul unui loc special, cel puțin întreb hunedoreni care își depășesc timiditatea inculcată de „ monștri sacri” ai liricii de dinainte și de după potop (citește revoluția de la 1989)...- recunoscînd în finalul cărții că „ până nu se trezește tot orașul/ recunosc că aceasta nu este un monolog/ ci o rugăciune/ de iertare”. (citat din poem).

Fiind onorat a-l prezenta „ acasă la el”, am avut bucuria unei cărți remarcabile, cu vervă autentică, depășind cota debuturilor editoriale obișnuite în actuala explozie ...întârziată...Îi aștept cartea continuatoare.

Cuvântul care pictează și cognomenul viscolirii...

Dan Pichiu- Vifor la 75 de ani (și ceva ...)

Întreaga evoluție a bucovineanului descins „cândva” în Hunedoara romantismului nostru incurabil, este o fascinantă cale itinerantă, cu meandre, suișuri și coborâșuri, cascade, escalade și contemplări metafizice, din Muntele Sacru ce se disimulează mereu în profan; unul pe care i l-am rebotezat cândva „ Muntele interior”, așadar Sinele. Dar și „ râul aruncat peste umeri”, adică în Basm. Dan a fost și un alpinist, dar munții știu mai bine.... Într-o perlă a prozei scurte scrisă de el, din anii 1966, „ Dealul de dincolo de dealul prieten”, codifica de fapt ceea ce avea să-și asume ca destin „ controlat”, întrevăzînd un „ dincolo” chemător, al transcendenței... Dan și-a adăugat cognomenul VIFOR, deoarece - cred eu - viziunile sale nonfigurative, sunt viscoliri ale unor trans-carpatică piscuri pe care a vrut dintotdeauna, uneori eroic, să le cucerească... Arta plastică este pentru el Muza solemnă, iar libertatea ei, amanta fidelă. Din această hierofanie și din levitațiile anti-gravitaționale ale escaladării, ascensiunii lui, artistice, dar și ale ARTOMULUI, s-a decantat opera. Iată fraza cheie din sus- numitul text al lui Dan Pichiu zis și Vifor: „ Apoi copilului i-a plesnit în ochi un fulger și n-a mai auzit trăznetul

acela înspăimântător"...pictorii aud lumina, tot așa cum poeții și câinii aud infrasunetele. Travaliul transfigurativ al lui Dan, între Kandinsky, Chagall, Brauner și ...el însuși,... îmi aminti de Drumul Damascului.. Aduge-i-se anii, amâne-se acel Dincolo, ca să ne revedem- reauzim pe la răscruți, pe la semafoare...

In Memoriam

Scriitorul temporar hunedorean, revoluționar : Iv Martinovici

Iv Martinovici (n. 13 mai 1924, Ploiești – m. 2005) a fost un poet, prozator și traducător din rusă, chineză și franceză, în tandem cu diverși translatatori. A fost fiul Elisabetei (născută Eftimiu) și al lui Victor Martinovici, funcționar. Martinovici, al cărui prenume la naștere este Iuliu Victor,(de unde IV) - a absolvit Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov (1943) și a studiat dreptul la București, trecându-și licența la Universitatea din Cluj (1948). În anii '60 a lucrat ca jurist la Combinatul Siderurgic din Hunedoara. Temporar fiind și jurnalist la “ Uzina noastră”, și revistele vremii. Debutază în 1942, la „Gazeta de Transilvania”, pe când era încă elev. Colaborează cu versuri și traduceri la „Steaua”, „Tribuna”, „Orizont”, „Argeș”, „Secolul 20”, „România literară” etc. Începând din 1966, când îi apare placheta *Cercul de aur*, publică mai multe cărți de versuri și câteva romane - *Pe sub arcada porții negre* (1972), *Am lăsat graurii să zboare* (1976) și *Albastrul flamingo* (1979). Un volum-bilanț *Interviu liric*, publicat în 1998, cuprinde fragmente din caiete de versuri „parțial recuperate”, datând dintre anii 1946 și 1962, care n-au putut fi tipărite. Stabilizat în Germania*, continuă să publice poezie în limba română și e distins în 1996 cu Premiul revistei „Observator”(Radu Bărbulescu), din Muenchen “pentru poezie și întreaga creație literară”. Începuturile literare ale lui Martinovici se leagă de traduceri. De altfel, debutează editorial în 1961, cu un volum de transpuneri din poezia lui Rabindranath Tagore. Va continua să semneze până la plecarea din țară versiuni remarcabile din literatura universală, printre care titluri din proza, lirica și folclorul chinez, numeroase traduceri rămânându-i în paginile unor reviste. Primele sale cărți de poezie, marcate puternic de influența lecturilor, au atras atenția asupra unei sensibilități adolescente, susținute de o propensiune spre meditația existențială și de preocuparea de a fi concordant cu spiritul stilistic al liricii românești moderne (alcătuieste, de altfel, și o antologie de lirică românească, apărută în

Iugoslavia, la Split, în 1973). Pentru versurile cuprinse în culegerea *Ochii și ploile* (1972) i-a fost decernat Premiul Asociației Scriitorilor din Brașov. Câțiva ani mai târziu, același premiu încununează florilegiul *Euridice* (1976), remarcat de cronicari ca un reviriment în producția literară a poetului. Din acest moment ambianța devine predominant solară, iar modalitățile stilistice predilecte sugerează unele reminiscențe parnasiene. Poemele maturității poetice sunt totuși străbătute de neliniști apăsătoare („stau într-o colivie cu pereți nevăzuți”), de frustrarea de a se simți o „umbră dedublată”, de a împărtăși un destin dureros („trăim ca-ntr-un acvariu cu apa jumătate”), iar peisajele marine apar întunecate de gândul sinuciderii. Salvarea este găsită în armonia cuplului, „monadă fără prețuri”, în bucuria nupțială, exprimată, bunăoară, în ciclul *Epitalam*. La Martinovici versurile se doresc „un flaut mut, neauzit urechii”, muzică născută „din rotiri de sfere”. Iv Martinovici a fost participant la evenimentele din decembrie 1989, fiind membru în FSN Hunedoara, purtător de cuvânt al Frontului revoluționar iliescian. A preluat fondurile UTC din Hunedoara, înființând clubul Forum 22 și preluând un grup al cenaclului Lucian Blaga, cu numele “Altcum”...Sediul a fost ulterior incendiat de persoane necunoscute, odată cu ușa primarului de atunci. Iv Martinovici a beneficiat de drepturile pensionării de boală, stabilite la sanatoriu psihiatric Zam (anii 80, cf. mărturisirii dsale, iar apoi de panesia specială pentru participare la revoluție,(pensie lunară de la guvernul Iliescu-Roman- Militaru, spațiu de privatizare, teren, etc, diplome și onorarii, iar după 2000, i s-a conferit la Deva, de către consiliul județean(preș. Mihai Rudeanu) - sub guvernul Năstase, titlul de cetățean de onoare. După moartea celei de a treia soții, Carmen Demea, boala în virtutea căreia fusese pensionat de URSS Brașov (șef. Fil. Radu Theodoru), încă din anii 80, s-a agravat. A murit dramatic, în clinica specială din Hunedoara. Detalii în dicționarul *Maria Razba “ Personalități hunedorene”, Deva, 2000*

* Pentru corectitudinea datelor semnate de autor când trăia, wikipedice, Iv M. nu s- a stabilit niciodată în Germania, ci doar a efectuat călătorii la nepotul său stabilit acolo, Radu Bărbulescu dinaintea de 1989, editor al unei reviste azi dispărute. Iv M a fost deasemenea, cu Ionel Amărieuței, la biblioteca română din Freiburg, ca “ purtător de cuvânt al revoluției române” (citată dintr-o revistă olandeză: “ România, o Etiopie a Europei”).Ulterior, am fost abordat

de " revoluționari", privind unele documente ale revoluției la Hunedoara, deținute de scriitor, care dorea să scrie un roman documentar, însă acestea au dispărut după decesul său, din motive obscure.Vorba dsale : " Viața ne e ca un roman polițist...Dacă știam în ce am intrat, plecam din țară"...Mormântul său e în cimitirul Valea Seacă....cimitir care ar merita alt nume, nu-l așa?.

Remember Ioan ALEXANDRU

Trăiam atunci în cetatea Devei. Decembrie, 1976. Blondul Ioan Alexandru era un poet cu un puternic simț țărănesc ce nu se viciase de balcanismul crailor tuzluciți ai Bucureștilor cu capuchihaie și beizadea fără turban ci doar turbați, din stirpe de ceaus .Aflasem din Istoria românilor sub Mihai Vodă Viteazul ca numele de CEAUȘ înseamna iscoadă în limba turca. Etimon cert al originii „ceaușelor”, oribil ziși „ decreței”. Un *escu*coada de șarpe. Cum se mai poartă. Razmurații tătăruși din Scornicești ne cereau vama grea spre a fi cum vroiau Ei „patrioți”. Pe calapodul cizmarului odinioară satirizat și de Argezi. *Poate o stigmă? B. P. Hașdeu le spusese PATRIHOȚI*. Spurcate vremuri pe tinerețea noastră, Ioane ! Actele, dar cam aceleași ca din veacul lui Gyr, Voiculescu, Blaga și Bacovia . Știam unul de altul și eram măgulit de atenția și laudele lui. Și am străbătut dimpreună cu alții ai vremii – adevărați sau mărunți, traseele poeziei: cu pasul și cu verbul. Era în starea aceea ușor exaltată, își edita proiectata trilogie de Imne. Îmi mărturisea cu amărăciune molcomă, totuși, de țăran cult, despre răutatea veninoasă a lui Ion Caraion,ori idiosincrazia de neînțeles a lui Preda atunci în vogue cu cele trei romane .semi-samizdate.Caraion, care îl atacase violent și devastator prin causticitatea lui orbită de neînțelegerea marilor răsuciri semantice ale Poetului Adevărat „ în Jurnale, vol. 1, Caraion .și el cu etimon . sau ighemonicon. și el, ce avea să fugă în Elveția și să moară tragic în exil,,,” apoi să fie divulgat de a fi făcut pactul cu Diavolul ceauș.Il judecase cu ocaua aia de vând cu ea semințe țigăncile .Nu era Caraion/ Petrini din Era ticăloșilor..Era Caraion cel negru (kara se traduce negru).era Caralon cel beniuc.Il acuza de misticism și delir . însă nu cu aceeași măsură îl elogia pe un Păunescu al Fântâniei somnambule. Toa așa îl înjunghea sentențios și fără „ organon” și pe Nichita cel trezit spre lume abia după moartea lui Labiș..Complexul ABEL CAIN sau viceversa, cum l-am numit mai

încoace .Gelozia gemelară ? Mithosul se cere reexplorat și cine dacă nu poetul să decodifice sufletul uman împovărat de sinele arhetipal milenar și din interiorul Logosului Textului cel străpuns de spinii pârluogelilor metafizice ? Misterul era o aură aproape palpabilă la poetul ardelen.Mi-a spus așa cum mi-au mai spus și alții (Mircea Ciobanu, Andrei Zanca, Doinaș) „ Ai Semnul !” Îmi cercetau conformația „ piramidală” a craniului ! Evocându-l pe Alexandru, iată, îmi amintesc de mine însumi și de ceilalți.

Ioan Alexandru îmi cucerise inima prin cappel-opera sa „Infernul discutabil”. Ne-am spus poeme și deoarece el își interzicea beutura n nici berea, am împărți un măr de Germisara, tăiat ceremonios - amuzant de el. Am vorbit despre bizareria analogie dintre sexul feminin și interiorul mărilor înjumătățit.Poate explicația parabolei fructului biblic. Fascinant ce mod de a gândi poetic avea ! I-am vorbit despre viermele din acel măr ..și am pledat pentru existența viermelui și despre ecologie morală. Ne-am oferit reciproc autografele.Eu pe prima mea carte „ Muntele Mioritic” (cea batjocorită de tovarășul instructor pionieresc devean Gligor Hașa, prin anii 2000!) iar el mi-a oferit autograful cu semn mistic - inițiativ de fapt - o flacăra cu trei vârfuri / petale, cu o cruce in interior. Mărturisesc ca de la el m/am inspirat mai târziu având propriu-mi semn : o flacăra cu trei vârfuri, pe cel din mijloc și ușor înclinat situând aceeași CRUCE. Ci eu eram pe atunci unul din poeții Hunedoarei din cenaclul cu numele „ Flacăra” . Și mult mai târziu vârfurile au fost tăiate, iar pe și din arderea lor contopitoare, am țintit nu cu emfază, ci cu ardoare, a fi vârful. Să arzi de tine însuși, Ioane, așa cum și tu ai ars, așa cum ardem în Ardealul Limbii Române.Patos al suferinței și empatiei care știm că este a Divinului din Om.

Era un zdrahon, grav, mâncat de cuvinte ca noi, dar avea și umor. Era de acord cu mine ca numai habotnicii și fariseii filfizoni sunt mereu acri, ochii lor nu rîd de fapt niciodată..Rasul este un dar al divinității, trepidație catharsica olaltă cu lacrima ..am notat într-un jurnal . Prin anii 78, întors în Hunedoara natală, securitatea mi-a pătruns ilegal în domiciliul din Zorilor 3 Hunedoara și mi-au furat corespondența..Cu Doinaș, cu Ion Caraion, cu Mircea Ciobanu, Cornel Popescu, Ioanichie Olteanu, Ion Gheorghe, Pituț, Florin Mugur, Ion Horea, cu Irime Nego, Tibi Mariș, Ioan Alexandru, cu editorii mei Mircea Ciobanu, Cornel Popescu, Al. Jebeleanu, Passionaria Stoicescu, Virgil Mazilescu, DR Popescu, Ion Grecea, Gazeta Literară, România

Literară, Tribuna, Transilvania, Orizont, Lumina din Iugoslavia, Facla din Ungaria, Flacăra, Luceafărul, editurile Cartea Românească, Facla un apel către Buzura. Ce jaf ! Cum manu de „ confrăți de cenaclu” .O arhivă considerată de licheaua care mi-a scotocit domiciliul utile tovarășilor vigilenți . Mi-au furat inedite de la Dinescu „ la schimb” pentru prima lui carte devenită rară„scrisori de *mare preț sufletesc de la Doinaș*.ori epistole intime ale adolescenței.Oare pe unde zac ori au ars aceste „ incriminate dovezi” ale „ ostilității poetului față de partidul nostru” ? Le-au expertizat cu ținta „ cap de om” aceeași ce mi-au întocmit *dosarul penal de la M. De Interne* – Dosarul Claunul ? Adică Hamlet?!”! Ci iartă-mă, Ioane, că vorbesc mult despre mine, tu despre tine nu mai ai ce ne spune decât opera așa cum este , parțial cenzurată. Alții au fost mai ÎMPĂUNAȚI : și-au editat după 1989 cărțile pretinzând că ar fi literatură de sertar. Aia în care nici simpaticosul Marin Sorescu ajuns ministru emanat ori Sălcudeanu – Prohap, nu prea au mai crezut. Halal să le fie! Iacă-tă, Ioane, cum revine fluxul memoriei și parcă mă plâng Sfântului ori Celui Bătrân de Zile din apocrifele lui Enoch. Ce fals sună asta: Ajungă-i zilei răutatea ei! Pe sub uman. Știi Eugene ce scria despre bere, Blaga? *Berea e spirit pișat pe garduri*. Am polemizat pe tema originii divine a protodacilor. Apropos .după mulți ani aveam să găsesc în dosarele mele de la CNSAS cum un mare pretisn vetrist and liberalnic (nomen odiosus) ce sta la masă cu noi relata grava afirmație a noastră și alte cele. In anii 70 scriitorimea din zonă era în capcanele dedublării și se cereau abilități anume spre a nu da motive certe securistilorși activiștilor a te șantaja ...Am vorbit cu el pe tema asta. M-a sfătuit bine. Perioada confiscase politic perfid naționalismul iar protocronismul era o sabie cu doua tășuri....Tu poți scrie cu săgeata - eu scriu cu DACA . Cosorul curbat al dacilor. Alexandru recita superb, cu inflexiunile vocii lui Lucian Blaga. La o lectura din Lacrăm, apoi la Sebeș mi-au dat lacrimile. La Alba în Cetate am băut vin negru până nu am mai știut de mine „Trecut-au ani ca nouri lungi pe șesuri” .De atunci nu ne-am mai văzut. Dedicția este asemănătoare cu cea a lui Beniuc / dar comparatia e desueta. Beniuc era mic si complexat și îl ura pe Blaga / deci si pe noi cei din Transilvania. Sufixul nominal IUC recte fiul lui Ben ... n-am zis Corlaciui. Stămutații, implantații, răsपोіții. Vorba lui Vasile Leac *cacademicii*. El a fost piata rea pe care avea să o imite Păunescu e opinia mea.

Wurmdichter. Sau Wurmbucker - Dracul sa si/i ia inapoi Talent mare în burduf de jigodie.

Vorba lui Adrian Botez „pe multe de cuțit ...intelectiv ? Mai va! Etra vorba de ceva VISCERAL. Iata ce îmi scria în 2 Dec. 1976 pe pagina de gardă la Imnele Transilvaniei : Poetului transilvan Eugen Evu cu iubire, și prietenie... Două simple și esențial necesare sentimente ale frației literare și ale obârșiei; paideuma lui Adler , Frobenius, Vulcănescu sau Blaga ...Iar Semnul Treimii de flacara ardere i l-am schimbat . Nu sunt pentru urcarea de singur pe Cruce a poetului, artsitului, cărturarului, omului politic ! Nu suntem sado-masochisști cum ne vor dori mereu sociopații – escrocii ce manevrează mulțimile lui Gustave le Bon ... Mult după revolutie, dintr/un spital din Germania, parlamentarul Ioan Alexandru era Răstignit de un pat ... Paralizie... Chin purificator. Irecuperabil nu doar pentru Parlamentul emanat - ci pentru poezia română. I-am scris sub cenzura ce încă fumega, prin terțe persoane, și mi-a răspuns pe o ilustrată cu un castel bavarez ...A scris cu mâna delicată dar caligrafiat curat românește a unei surori medicale ...Pătrez conținutul *în memorie*, mai viu decât cele ascunse ori arse de securiști – iunclusiv cele trei inedite ale lui, ori cele scrise pe șervețele la Terasa Casei Scriitorilor de Nichita Stănescu și alții ai Boemei de pe-atunci ...

Dragă Ioane Alexandru,

După mulți ani, redeschid cărțile tale, ale voastre...prieteni ce nu mai sunt . Mă refugiez în interiorul textelor ca într-o ireală ninsoare, ca aceea în care atunci, la Deva, ne-am înțeles metaforic : „ Uite, poete, ninge cu miei !”. Iar din Baladă rămâne încă de adevărit ce a fost, ci nu ce a mutilat poetul de curte țigănușul Alicsandrei ....În Miorița din Ardeal, cel ucis de „ verii primari” nu este „ cel moldovean” ,ci Ardeleanul, poreclit cu resentimente „ tradiționale” „ cel ungurean ! Din anno Domini 2008, de aici întru Dincolo, Ioane Alexandru, ori dincoace, ...îți surâd și îți zicem azi pe curbura aparentă a Timpului : Pace Ție, mare și adevărit Poet Român. (text editat în Revista Poesis).

Ladislau DARADICI: UN PROZATOR TOT ATÂT DE POET

„etern întreg, etern aceeași parte...”

Prof. Ladislau Daradici este în primul rând un filolog- comparatist format la universitatea de Vest din Timișoara, însă unul pentru care catedra nu a devenit, cum se-ntâmplă, simplă meserie de rutină, și asta pentru că el scrie, literatură SF, proză scurtă, critică și poezie-așadar este un intelectual complex,exersînd stilistic divers, însă cu același, incofundabil și admirabil timbru,probînd dictonul” omul este stilul”. Textele lui sunt tot atâtea „ măști” , cum ar spune Breban „masca sunt eu”...

A debutat editorial după 1990, înainte avînd un exigent, remarcabil,travaliu de probe, (cu premii relevante) - cu eseu,proză fantastică,poezie...în Luceafărul, Art Panorma, Ficțiuni, Astra, Semne, Anticipația, Jurnalul SF, ProVincia Corvina... Consider că Ladislau Daradici este un neo-sceptic, via Cioran – Sorescu- un filolog- filosof-pedagog(!) și calofil, este de fapt este un umanist, cu „ stupefacția” (indignarea) celui ce se simte „ singur printre poeți” (cum Sorescu dixit),de unde s-ar deduce o anume ispită a parodierii anti-habontice, demistificatoare a „ realului delirant” (Virgil Mazilescu) - poet al condiției umane, fie în lirica elegiac baladescă,fie când editează o bijuterie a fabulisticii înduioșat- ironiste,(urmare unei „ Zoomateci” – cărți cu țintă didactic- școlară,vezi „ Cocostârcii Domnului”, (Signata,2001)- mic „ bestiar de buzunar” în care autorul nostru confirmă elogiile unor „ primi sfetnici și opinenți: Voicu Bugariu, Dan Hăulică... În 1992, nuvela sa „Luna unei nopți de Mai” cucerește Premiul I la Concursul Liviu Rebreanu. Obține Premiul I în anul următor, la concursul național de proză scurtă „Marin Preda”. Cucerește premii speciale ale revistelor Arc și Literatorul, apoi premiile „Vladimir Colin” (1995), Premiul pentru cea mai bună povestire la „ Zilele Sigma 1996”, Marele Premiu al Cenaclului „Henri Coandă” Craiova (1996).Recent, AsCUS ProVincia Corvina i-a decernat „ Diploma de Excelență” pentru operă. Daradici este în noua- nouă avangardă,însă cheia poliedrismului în „ întîlnirile cu cei care am fost”, este a regesiuniilor mentale în memoria lungă (ancestrală) – prin fascinația eposului, mitului transilvan, cu un plus estetizant, ornamentic, al estetismului și moralei clasice, patrimoniale. Criticul are rara calitate de a percepe nu doar propria-i valoare (cu un anume chin al acribiei) dar și valoarea altora,prin

exigența filtrelor dar și sensibilitatea empatiei active. Atitudinal, Daradici este undeva între frondismul „ingeniosului bine temperat”, și în avanstopurile unui acut simț tragic al condiției, montaignian.

„Prima dragoste”, constatăm, este leit-motivantă, am zis determinanta structurală, a identității umanofile, cărțile lui fiind tot atâtea „decantoare” ale „bolii de origine divine”, transgresind în odăile cu oglinzi, labirintice, înspre Sinele recuperabil prin arderea patosului din preaplin: „Povestiri” (Mașina de scris”, „Sub cetini în țărână”, „Vânătoare de mistreți”...Mai apoi, „pragmaticul” se dedică cu aplicație – competență, criticii la cărțile celor din areal, dar Poetul ce se disimulează în prozele scurte, se reconfirmă admirabil în „Maria, viața ta e o flacăra”...Cu limpezimea crustalică, de șlefuitor al contextului în text, prozatorul Daradici este tot atât de poet, aș zice Poetomul ce nu se dezmințe, și care, mie, în special, prin volumul critic „Teme fundamentale în opera lui Eugen Evu (editura Emia) mi se restituie cu supraemoție, „cel care am fost”, adolescenți incurabili îmblânzitori de himere., meduze gorgone și uneori de ...balerine, fără biciul maeștrilor fan-clubului cam sado-masochist, al „noii critici”, pare-se „reformist oximoronice”. ... În fine, repet ce scriam într-o cronică din Germania, „Elegii la Bergen-Belsen” – poeme de lagăr, este o carte pe care sper să și-o reediteze, fiind cea mai valoroasă la ora când scriu aceste impresii. Rar am citit și recitit proze de frumusețe și con-vibrație afectivă cu Natura precum schițele și nuvelele lui Daradici. Un fior metafizic și un halucinant travaliu esoteric, o frazare simfonică, un har al spunerii mantice, precum divinațiile glisate pe registrul modern al unei epici poematice pure, cu intervale de lumină și alternanțe de tenebros, arde mistic în text, face din fiecă scriere a sa o bijuterie (Orbul, Isus Albastru, ș.a.). Un Voicu Bugariu îl definea sec: „Ladislau Daradici caută, pur și simplu, literatura, lăsând altora fronda și experimentele literare dubioase. Luciditatea sa este remarcabilă”. „Chiar de ar transcrie cartea de telefon, tot ar reuși să ne încânte” (Michael Hăulică). „Deveanul Ladislau Daradici este cel mai important nou venit al scriitorimii din arealul hunedorean și printre cei mai siguri ai literaturii de după 1990” (Eugen Evu, Provincia Corvina). „Rar un scriitor maestru al stilului, colorist de finețe și splendid pe registrul imageriei, fabulosului, naturii... Voluptatea cu care modelează fraza este una extactică, ritualică, de Mag în interiorul Textului. Această gesticulație de „orchestrator-dirijor” ne induce o trepidație semiotică și acea

încântare magică amintindu-ne de Gabriel Garcia Marquez din Erendira și alte povestiri” (Eugen Evu, pagina literară/Euro Obiectiv). În domeniul didactic căruia i s-a dedicat, editează „Zoomatematica” – Editura Niculescu, 1998, prefigurând un ingenios program agreat de elevi. Din acest ciclu, Daradici apare la „Signata” Timișoara (Ioan Iancu) cu „Cocostârcii Domnului”, un corolar inimitabil de ode și parabole animale... In fine, „Elegii la Bergen-Belsen” – poeme de lagăr, este o carte pe care sper să și-o reediteze, fiind cea mai valoroasă la ora când scriu aceste impresii (2005).

Profesorul Daradici este și un critic remarcabil, un comparatist în stare de mari surprize. În acest sens, seria de eseuri din Jurnalul SF (editat de el), referitoare la noul val post -decembrist (Liviu Radu, Mihai Grănescu, Liviu Surugiu, Dănuț Ivănescu, Don Simon) ș. a . Primul volum de proză scurtă, editat de Omnibooks - Satu Mare, consacră un as al genului scurt, al virtualității: SF-ul este de fapt unul al transfigurației dinspre interior, reproiectate în vizibilul voalat de percepția liniară. Îngerul a strigat, așadar, însă „conjunctura” derizorie sus-pomenită a „mediului literar” ignoră evenimentul. Decadența face pui într-o avalanșă de ravagii pronoliterare, sau kitsch bombastic, manelism și pseudo-folclor grotesc. Provincialismul face valuri și în continuare inclusiv expansiv în „unitatea de monolit” din teritoriul nației cu cei mai numeroși scribi pe cap de locuitor, face ca și azi, 2005, Ladislau Daradici să fie aproape necunoscut. Spirit ludic și cultivat, el captează și re-include Inefabil și Mister în evocările acestei paideume transilvane cu substraturi imemorabile, pe care o redescoperă din copilărie și o restaurează paradizic. Extrage semnificație din chiar lexiconul memoriei noastre colective, sacralizează realul, ornează cu floraturi de iconar Elegiac și nostalgic, ne induce vraja perenelor consonanțe dintre Ființă și Geniile Locului, dintre mithos și erosul rural, apelând la tehnici mixte, precum marii pictori compoziști, sau gravorii de vitraliu. Imaginarul intereferează revelatoriu un fel de delir al suprafețelor - reverberând în arhitecturi mini-catedralice, sau concerte de orgă. Este incredibil cum tac cei ce ar trebui să preia ecoul unui mare talent, să ni-l promoveze și să îl fructifice, mai ales în grădina noii generații! Vulnerând tăcerile durute”, grai fosforescent, vag eminescian „etern întreg, etern aceeași parte”.

Mic urbariu... desecretizat

Am inventariat arhiva literară proprie și – după câteva luni, am ajuns să constat, prin acribică auto-observație, că tot glossînd, selectînd, sunt într-un altfel de labirinth al „memoriei îngreunate”, în zona alienantă a obsesiilor, a retrăirilor terifiante, a unor cărți ce stau pe raft ca niște...mumii....Am donat unor biblioteci urbane și sătești, cât și Asociației Române pentru Patrimoniu – a lui Artur Silvestri, respectiv unor Colegii și licee din areal, aproximativ 3000 de cărți, multe cu autografele autorilor, pe parcursul a cca. 45 de ani. Am donat multe și Bibliotecii județene Ovidiu Densusianu” – plus câteva mii de documente, tăieturi din presa vremii, patru dosare privitoare la mine, obținute legal, de la Arhivele CNSAS ale fostei securității, Institutul de Istorie imediată, București și dosarul tatălui meu, Evu Gheorghe, hărțuit din motive de „infestare religioasă”, ca fost pastor al fostului raion Hunedoara. Între documjentele oferite BJD, am lăsat eventualei cercetări, un masiv set de dosare ale activității mele publicistice de dinainte de 1989 și de după, actualizate până-n 2012, ora alcăturirii acestui mic volum „testamentar”, unele probabil neștiute de chiar cei asupra cărora m-am referit critic și preponderent constructiv, nu atât pentru mine, cât pentru mișcarea literară hunedoreană între anii 1965- 2012. Mai răbdătorul meu redactor Ion Urda a conspectat un prim volum I și apoi – doar în format pdf, o ediție adăugită, pe cale de a se complecta, selectată din cele sus menționate: „Cultul boemei literare la Eugen Evu” (2011-2012). Am fost, neinfatuat, ci prin simțul meu cooperant, un cronicar obiectiv al arealului meu cultural. Doi critici din zonă, au publicat cărți de critică despre activitatea mea literară: Constantin Stancu / Poetul de la Castel”, și comparatistul Ladislau Daradici „Teme fundamentale în lirica lui Eugen Evu”. Poate că formula sus- citată, este ușor desuetă, dar prin autografele publicitate, e una a promotion-ului reciproc, necum a auto-laudelor.

Strejărisim, recte lustrație în zona religiilor

Am în lucru proiectul dedicat memoriei tatălui meu, și al familiei, „Apocalipsa după Pacea- Lucrați în orb”- însumând documente din timp, în țară și U.S.A.- ale bisericilor penticostale, baptiste și

evangelice(din țară și diaspora română americană) și mărturii relevante ale „ epocii” Dej- Ceaușescu , dinainte de fuga lui Pacepa, și de după, inclusiv disputele en vogue din State, ale confesiunilor sus-citate..

„The Black Intelligence Service of Romanian people”.Tovarășii.

Îmi mărturisesc *amărăciunea* de a fi oferit unor oameni din zona politicului post- decembrist, aparent „ democrați” sau „ liberali”- documente unice ale hărțurii sistematice ale poliției politice ceaușiste, sau ale fostului C.I.- care avea sediul în Deva, la fosta Casa Armatei, cât și unele mărturii în acest sens, de la arhivele „ de subsol” ale PCR – Hunedoara, Cabinetul pecerist, etc- obținute de mine de la un revoluționar autentic, care, din nefericire, emigrat în Italia, avea să moară cu zile, după o viață dramatică, asemănătoare milioanelor de români ce au luat după 1989, calea exilului. Între acele documente, erau mărturiile acerbei opresiuni ale securității și propagandei ceaușiste, semi-cazone, cum bunăoară tabelele din școli, licee, întreprinderi, instituții din județul Hunedoara, așa zise ale „ fenomenului infestării religioase”- ale familiilor și copiilor provenite dintre ortodocși, greco- catolici, catolici, neoprotestanți- sâmbătari, penticostali, baptiști, iehoviști ș.c.l. Aceste tabele secrete erau smulse obligatoriu directorilor școlilor sau ale instituțiilor și întreprinderilor, cu scopul „ lucrării în orb” ce dominau întreaga societate, învrăjbind familiile, colectivele, scriitorii, artiștii, uneori chiar frații între frați. În dosarele mele am numărat peste 50 de turnători, unii dintre colegii de cenacluri (Hunedoara, Deva) ; niciunul, în acești ani, nu a făcut public dacă și-au obținut dosarele, niciunul nu a fost solidar cu mine în chinul acestor ani, de a ne lăsa mărturia de conștiință a ceea ce fiecare a trăit, necum ...auto- lustrația morală. Uneori am constatat scârbit, învrăjbirea pe viață dintre scriitori: concluzia mea este că OPERA dezbinării, a războiului fiecăruia contra fiecăruia și tuturor, a distrugerii minimei solidarități „ de breaslă”, este cea mai sinistră victorie a Lor, a Tovarășilor și a descendenților, unii „ cadre de nădejde ale partidului, alții „ pepiniera UTC-ului via CC- Nicu Ceaușescu, SLAST, Confluente, parte din Cenaclul de Luni, ș.c.l – toți fiind FIGURANȚI ai Epopeei antinaționale: de ieri și de Azi. Dictatura a fost și va fi mereu bazată pe massificare,

pe gregarism, mancurtizare, regimuri disimulat- sau vizibil cazone, ale organismelor pe care le numesc numesc generic „The Black Intelligence Service of Romanian stupide people”.(cf. „ oracolului de la Dămăroaia, Silviu Brucan- Bruchăr). Sintagma tovarășilor din vechile ștate de plată ale Lor, „Femeia de serviciu” (secretara de la WC-ul de birou) – se potrivește Tovarășilor de la „ kultură și arte”, și armatei de activiști în domeniu, cureaua de transmisie cu ghimpi de sârmă ghimpată, a angrenajelor distrugerii sistematice, a identității naționale.

Adaug, fără a avea timpul și răbdarea distributivă, sistematică, a epuizării tematice, și paginile ce urmează, sperând că vor fi utile – restaurativ- Memoriei culturale, epurată de cosmeticismul așa ziselor, „ legi ale lustrației” în România post- ceaușistă. Desfid toate monografiile, dicționarele și „ istoriile” editate în județ, cărțile mincinoase, întocmite sub diverse egide „ tranzitive”, fie prin finanțarea de la buget, fie private și obscure în clientelismul lor pervers, responsabil sau naivist, prin șantaj sau pentru o pungă de carne sau un cartuș de Kent sau chinezești, la bufetul partidului...Precum la Casa Scânteii, Kakademia „ Ștefan Gheorghiu”, ș.c.l, așa și în teritoriu. Și în diasporă. Pace, Pa !

Am înțeles de o vreme că în poezie, textul are un interior sferic. Cum însăși Gândirea, odată limpezită de remanențele stihiale ale neplăsmuirii. Și îngândurata-mi mână dreaptă, trans- scrie, instantaneu cumva, o stare ce se redeschide, de parcă revine din cosmos, de parcă trecuta-ne memorie la cer strigătoare, s-ar fi lovit de ceva, arcuri, ca dunga unui clopot....(...)Iar aceasta îmi redă starea de unduire, a Vieții care nu are cum fi ucisă de cuvinte. Precum în metatext, așa și în text.

Urbariu sentimental: Victor ISAC. Remember cum laudae

Urbariile Cetății Corvinilor au fost fie înecate, fie arse, dar cele din amintirea noastră nu vor fi. Să rodim vorbire/întru amintire...Dacă ai cunoscut îndeaproape, nu doar prin scrieri, un om de valoare prof. dr.Victor Isac, (originar din satul Zlaști,(de la Zlata, râu aurifer, n) - lângă Hunedoara),- filosof umanist, teosof, istoric, prozator, om politic – în istoricul PNT, bun conviv și un familist – model, așadar un Om complex și deopotrivă deschis, limpede,

empatic, prin patosul comunicării, misionarism- militantist-combatant- apostolic, de spirit ecumenic, ai cunoscut genul de misionar al culturii din stirpea clasică, a secolului XX, trecut cu o remarcabilă vioiciune, a gândirii și faptei, în primele decenii din mileniul nostru. A absolvit în 1942, Facultatea de Filosofie și Litere din București, iar în zbuciumul politic antebelic, a fost secretarul personal al lui Iuliu Maniu, până la dezlănțuirea terorii Kaghebiste „ de implant colonial” de peste Prutul schimonosit de hoardele Tătucului- Tartar al popoarelor. În Facultate, s-a bucurat de strălucitori /pleiadici profesori ca Anton Dumitriu și Mircea Florian, dar și a altor cărturari de prim rang național, care l-au răsplătit cu Magna cum laudae. A trăit ocrotindu-și familia, pe Doamna prof. Dora Isac, și dânsa hărțuită pe motive politice, și crescându-și urmașii și nepoții; imediat după invazia bolșevicilor staliniști-paukeriști, prin obediența maleficilor săi *conjudețeni*, Dr. Petru Groza (din Băcia) ori *grobianul Zăroni*, din *Nădăstia de Sus*, *hărțuirile*, *condamnările* (două la moarte !)- între care onerosul proces „ Garda albă”, de la Hunedoara, închisorile comuniste, apoi umilința unor munci mult sub capacitatea inteligenței sale ordonatoare, benefice pentru noile generații, oprimate perfid și grotesc de securismul și activismul cazon- duplicitar al regimurilor. În 1965, a fost eliberat. În nenumăratele mele convorbiri cu dsa, am avut ce auzi dar și citi din mărturiile sale, interferînd cumva cu amintirile copilăriei mele din acei ani. A continuat să fie activ în mișcarea literară și culturală-universitară din orașul natal și din incintele academice, după căderea dictaturii. Am avut cinstea să îi editez o carte restititivă și una a unui prieten al său, poet simerean creștin. Mi-a vorbit evocator, emoționat de tatăl meu, plecat mai înainte, pe care îl cunoscuse în anii prigoanei anticreștine dejiste...După 1989, a continuat militantismul de sorginte patriotică autentică, colegial cu noi, cerchiștii, dar și în rândul Asociației Foștilor Deținuți Politici, alături de dl Mircea Tarcea, ajuns și el la senectute, și de alții din generația lor urgisită. A polemizat civilizat și legitim, cu unii dintre „ emanații” evenimentelor, „ descălecați triumfaliști exaltați și erotomani” în orașul nostru atât de încercat prin secole. Chiar și detractorii, l-au respectat, când aveau o reminiscență de conștiință. Întristata-i Doamnă, când ne îmbiem la aduceri- aminte, îi rămâne fidelă cu sfințenițe, lăsându-mi arhiva, cât a mai rămas, la recitare și conspectare. E frumos că un grup de autori „ veșnici tineri”, au

preluat numele său, ca cenaclu al jurnaliștilor „Victor Isac”. (Victoria Stoian, Constantin Grecu, Raisa Boiangiu, Virgil Voișan, Anghelescu și alții). Ar fi și mai bine dacă edili ar sprijini un Memorial Victor Isac, contra vitregiei spirituale și pecuniare ce ne secătuiesc tot ce avem mai ziditor: Memoria Neamului. Dar, vai, cum scriam undeva, Răul se hrănește cu Binele, de unde stigma sacrificiului...Avem a merge înainte, ca și cum am fi purtați...Scriind, cumva, vom retrăi și poate vom afla: la timp. Domnul Victor iubea poezia, cu sensibile unelte de semiotician, măgulindu-mă duios cu elogiile dsale analitice, dar și artele- surori, cum am conveni ambii că sunt ele; a scris despre mine și alți colegi Castelani, și am scris despre domnia-sa desigur, mai fiind loc în această „ asurzitoare tăcere de după”A semnat numeroase pagini în revista ce am înființat-o aici, și în două cărți ale mele de memorialistică, ori în publicațiile din zonă. Ultimele sale zile au fost să-i fiu pe-aproape, la spital, acasă la dsa, și la ultimul ceas „de dezlegământ”, cum mi-a șoptit gustând din cireșele moacre ale micii sale grădini sau din vinul negru- roșu de Isabela. Soția sa, doamna Dora, a donat conform dorinței soțului nonagenar, o bilbiotecă unică, selectă, iar acel duh umanist care l-a animat, s-a oglindit și în scrierile ce a apucat a le împlini, urmând a fi cercetate și restituite în mai generoase acte de cultură comunitară. Viața și opera s-au contopit și au rodit, consacrandu-i suferințele și reușitele. Cu cât „ trece timpul” în urma stingerii sale trupești, nu ne întunecăm, cum scrie Eminescu, ci avem –și prin amintirea sa, șansa de a ne lumina - comparatist cumva ,- asupra propriilor noastre treceri. Paradoxal, poate, aceste fugare pomeniri mă reumplu de serenitatea de neuitat a ceasurilor de discuții „ discipoleene”, din mica sa bibliotecă păstrate pentru nepoți.

Ioana PRECUP la 75 de ani

De la baladesc, prin vămile văzduhului (duh văzut)...

“ Mă prindeam în dans de fluturi/ prin livezile cu flori/alergam răsând pe dealuri/ cu cele două surori.” Dansul înserării” este pejorativ zicând, târzia “ -re- prindere în dans de fluturi” – citește cuvinte, a Ioanei Precup. De pe aripile cuvintelor, se scutură polen și sclipăt de roua – raiului...

Ioana Precup se apropie (se înserează) de 75 de ani, și, de la prima ei carte, „ Balade și cântece”, editura Litera,1984, prefațată de mine și editată de Pasionaria Stoicescu-Ivanov; decana de vârstă a autoarelor hunedorence, a mai trăit, prin pasiunile ei, o viață: una în care a ars prin cuvânt liric, ori memorialistic, sau imagine pictată, aflându-și propria-i cale de cunoaștere, sau dacă vreți a doua aripă, cea spirituală. Religiozitatea, cu semințe din tradiția laică, a colindelor și a doinelor natale, apoi pe calea autodidactică, a „ ochiului inimii”, cea care aparține înnașcutului patos (iubire) *de a comunica*, sunt motivate de sentimentul apartenenței, al Familiei / rămuroase) și al încercărilor vieții. Toate se regăsesc în scrierile ei, fie lirice, fie teatru popular, fie iconeria și peisagismul ori portretistica. M-am bucurat când ne-am reîntâlnit, ne-am citit reciproc, sau doar confesat, ne-am cultivat prietenia cea bună, prin literatură. Făcând parte dintr-o familie de rapsozi ardeleni, Ioana Precup s-a exprimat mai ușure, în scrierile ei reînțelegând izvoarele bătrâne dar limpezi, și îmbiindu-i și pe alții să guste. Întocmit sub presimțul unui „ dans al înserării”, al vârstei de răscruce, volumul de față poate fi concludiv pentru ceea ce domnia sa numește „ roata vieții”, într-o viziune arhaică- horală, mitologică. Fără sofisme lingvistice, o vom găsi totuși într-o constată a aforismului de tip rural, „ bătrânesc”, empiric, de extracție din trăire , ca mărturie și mărturisire. „ M-aș prinde în toata/ timpului să joc/ dacă ar avea să batem/ pasul tot pe loc/ pe loc”... Este acel sentiment exprimat cândva de Lucian Blaga „ Ah, vreau să joc/ cum niciodată n-am jucat/ să nu se simtă Dumnezeu/ în mine/ un rob în temniță încătușat”. Emoția empatică este starea de neliniște care predomină cărțile ei. O neliniște a mișcării, circulare, Horale, cum am spus, în care „ pe loc” semnifică cumva ritualul frământării prin joc a pământului din care am rodit și noi, prin creație. Simplitatea în exprimare îi stă bine, în sensul că dincolo de discursul convențional, *lasă a se înțelege*, acele umbre din pictură, (pasteluri), care dau perspectivă. Ceea ce transpare din gesticulația verbului acestei mereu înduioșate (maternal) doamne, este a) observarea și acuzarea răului din lume, b) compasiunea față de suferința aproapelui, neuitarea unei providențe posibile, antinomia bine- rău ca „ lege” intrusă în durata vieții fiecăruia, cu speranța spre divinitate și salvare în duhovnicie. Iată ce

scria marele dramaturg româno-evreu, Eugen Ionescu: *“În același timp, în ciuda a orice, cred în Dumnezeu. Înainte, sculându-mă în fiecare dimineață spuneam: slavă lui Dumnezeu care mi-a mai dăruit încă o zi. Acum spun: încă o zi pe care mi-a retras-o. Ce-a făcut Dumnezeu din toți copiii și vitele pe care I le-a luat lui Iov? În același timp, în ciuda a orice, cred în Dumnezeu, pentru că eu cred în rău. Dacă răul există, atunci există și Dumnezeu...”*. Este oare cartea un fel de obiect de cult? În cazul Ioanei Precup, după cele vreo șapte cărți de poezie și una de teatru popular (vezi volumul “Orfanul”), asta se poate spune. Au observat-o, nuanțat, și alți scriitori, ca Marcel Lapteș, Valentin Marica, Passionaria Stoicescu, Miron Blaga, Maria Haiduc, Viorel Horj, Ioan Moldovan ș.a.. Girînd prima sa carte, desigur, mă bucur că am făcut-o, vibrînd sincer la existența talentului ei înnăscut. M-am bucurat, mai târziu, să îi îngrijesc și monografia familiei și a prietenilor, ori să o prezint atunci când împrejurarea o cerea, ori în revista Provincia Corvina”. Sentimentală- romantică pe deplin, dar și modestă, atentă la ceilalți, neatinsă de orgolii mărunte, Ioana Precup nu a rămas datoare sufletește nimănui, a scris mereu și cu patos aparte, despre sute de prieteni din lumea culturală, artistică, publicitând o adevărată arhivă documentară, și a înființat chiar un spațiu muzeistic în satul natal. I s-au decernat diplome și trofee, a fost și este respectată pe drept și de foștii ei colegi de grupări literare, deveană și hunedoreană, oraș odinioară muncitoresc, trepidant industrial, cu zbateri implicit culturale care au marcat destine, unde a frecventat cercul literar sindical, mereu cu modestie și bunul al caracterului moștenit, rural, mai rezistent decât vanitățile “culturnicilor”. Este evident un cult al prieteniei în tradiția cerchistă-boematică veche, acum în destrămare, din păcate. Cărțile ei pot fi înțelese și ca “troițe” ale unor drumuri, sau reportajul unei vieți – oglindindu-se în viețile aproapelui. În paginile lor, vedem cu Ioana Precup știe să se bucure și de bucuria altora, ori să se întristeze la necazurile altora. Editarea acestui – sperăm, mereu penultim ! florilegiu al Ioanei Precup, revine oarecum selectiv, după cel girat de Ion Moldovan, de la “ Familia” orădeană...și, recapitulativ, după consistenta monografie de familie, exemplară, tot aniversară, “ Praguri de cer” – este un gest de încredere în sine, de consecvență, de încredere și împărtășanie cumva solemnă. Nu pot să nu admir o anume, specială, nesățioasă atitudine de a umbla în pelerinaje în locurile din țară de care este legată, dar și pe alte meridiane, unde

Ioana Precup a învățat și a adunat în cărți sau a pictat, ceea ce omul învață mai eficient, decât din cărțile altora: propria-I experiență. Și nici vechea ei dorință de a reînțelege mitologia, eresurile, legendele, eposul arhaic – în dinamica ei ereditară și transcendențială: intuiția, încă din anii adolescenței, a fost cea a străbaterii (trecerii) prin inefabilul oniric, al visătoriei, din sorginte rurală, dar și în tradiția liricii clasice: poemul cel mai semnificativ în acest sens, este cel evocator al casei părintești, - cuibul originii,” Liber visul”: “ la căsuța părintească/ cu veșmântu-i din șindrilă /și mușcată la fereastră ! m-am visat iarăși copilă/ Erau înfloriți salcâmii/ cu mireasmă umpleau zarea/ iar în cântece măicuța/ întrecea privighetoarea”... Evocarea tatălui este a unui simbol pastoral, din spațiul natal: “ Urcau turmele la munte/ codrul era înfrunzit/ Un mielușel alb ca neaua/ Tăicuțu mi-a dăruit”...Dealtfel, în numeroasele întocmiri din primele-i cărți, rezonază obsesiv pe starea de înduioșare, de cult al Familiei din care descinde- înnobilită prin hărnicie, trudele vieții și înfrățirea cu Natura- mamă. Sufletul se “ comportă” asemeni naturii, este transsubstanțial răsărit din Ea.

...Visul așadar este memorie afectivă, evocarea mamei, care a fost rapsod popular cunoscut vremii ei. Retrospectivele de acest fel abundă în cărțile autoarei, ca regresii în memorie, în registru prozodic clasic- baladesc. Pentru că viața ne este un drum, un itinerar, o călătorie, o roată, (poate cu mișcarea inversă acelor ceasornicului). Un har aparte are Ioana și când *descrie* (estetizând moral) -personaje, începând cu cei pomeniți din ramura strămoșilor, și continuând cu cei dragi, ai familiei, ori cu oamenii deosebiți ce i-au ieșit în cale. În virtutea și a unui talent de a cânta, mai puțin știut, a scris (și a cizelat plasticizând ori accentuând mesajul moral, pe registre când dramatice, când satirice, câteva legende ce amintesc de vechile descântece, de rostirile aina- daina, incantatorii... Cu mai târziu osteneală de a fi în modernitate, textul a devenit subțiat pe ideie, uneori lapidar. O smerenie autentică transpare și continuă din toate scrierile ei. Cele invocate, notabile pentru etno-folcloriști. A fost fidelă mișcării creatorilor populari,, care, din păcate, s-a perimat în deriziunea “ neo-restructurării”, inclusive într-o vatră ento-folclorică unică în România, regiunea Hunedoara. Am insistat pe aceste considerații colateral- textuale, deoarece rar am cunoscut o inimă mai generoasă, în virtutea mușcăturilor pricinuite de loviturile sorții. Și rar așa spirit matern- ocrotitor cu toată singurătatea multor

ani de după pierderi irecuperabile, în familie. Toate s-au convertit-transfigurativ, în recuperarea virtuală, autovindecătoare, prin pasiunile sus amintite! Așa cum Blaga numea satul purtător în lume al “sunetelor lacrimii”, și satul din sufletul Ioanei Precup înșiră mărgărite cu sunetele lacrimilor toate., desprinse ori secate.

“ Mă prindeam în dans de fluturi/ prin livezile cu flori/alergam rânzând pe dealuri/ cu cele două surori”.

“ **Dansul înșerării**” este peiorativ zicând, târzia “ prindere în dans de fluturi” – citește cuvinte, a Ioanei Precup. De pe aripile cuvintelor, se scutură polen și sclipăt de roua – raiului...

Feminismul natural, inalterabil, al Ioanei Precup, s-a transfigurat în text și imagine pânzată, ca într-un memorial al propriilor zbateri, dezgreunate de metaforicul dans al coleopterelor, ca mimesis al floralului nostalgic- paradiziac, al copilăriei...O feminitate (hiperyonică, eminesciană) -ce vine din Mitosul transilvanic, din cercul de vrajă al condiției sublunare, irizată de incantație (Luna plină- sora soarelui, cum spune colinda laică, oarecum o remanență esoterică, al luptei cu umbra, dar și al *revelatoriei încredințări în reîncarnare- înviere:*

„ În nopțile cu lună
Și cer înstelat
Pe vis de genună
Mereu am zburat

Pe alte tărâmurii
În pustietăți
În alte galaxii
Și în alte vieți

Dezlegat-am taine
Și pe cer am scris
M-am luptat cu vulpi
Și cu umbra mea.*

(Doar în vis, martie, 2012)

*

Anacolutul ultimului vers, este o cheie de boltă a diafanului mic-sanctuar- templu al Ioanei Precup.

Și cum scrierea este mereu mărturisire, nimic mai omenesc decât o strofă dintr-o mai veche poezie a autoarei noastre:

*„ În păcatul tinereții
Am căzut cândva și eu
Lumea m-a vorbit de bine
Dar m-a vorbit și de rău”..*

...O rimă potrivită la „ tinereții”, este „ vieții”. Lumea ? Asta face, vorbește...

În concluzie: perspectival, înțeleg omul Ioana Precup astfel: om de lume, neipocrit, iubitor de viață și cunoaștere, cu aspirația creștină spre mântuire; așadar, paradigma arhaică a țărănimii ardelen, ca zestre și talent prin veac, în Visul Eternei întoarceri cum spune Mircea Eliade.. Ioana Precup nu a deviat maladiv față de suferințele existențialiste ale multora mai slabi, din grupările ce le-a frecventat, în eroarea celor ce s-au învins pe sine, ci a înfruntat cu eroism maternal, toate vicisitudinile Vieții; când s-a bucurat de roadele acestei atitudini, a împărțit cu familia și cunoscuții micile bucurii, ceea ce este Noblețe, marea noblețe a Inimii.

MARILENA RODICA CHIREȚU, Pitești : FERESTRE COLORATE, FULGUILTE, FULGERATE ...

Cunoașterea intuitivă, revelatorie, relația specială cu lumina, altruismul unui suflet iubitor și de o rară seninătate, sunt liniile unei schițe de portet pe care chiar Marilena Rodica Chirețu mi le sugerează. Darul de a redescoperi valoarea esențială a sufletului uman: iubirea. Textele ei lirice, din care absentează lamento-ul, sunt totuși ale unei orgi de lumini în care primează tonal clavirul și un flaut viscolit. Sunet și lumină, efecte holografice se derulează în virtual, predilect de cromatică vie, expresivă, strălucitoare, îmbucurătoare. Marilena dăruie prin aceea că se confesează mereu. Suavitatea femininului pur, cultivat ca ikebana sub fluturi ce se zbat

ca pe lampă, pe ochii ei, pe textele ei, pe feeriile ei exaltînd patosul. Ea este poeta unei Primăverii constante, fuzionînd între starea de veghe și cea onirică, a stărilor înnoitoare și mai ales a Reînfloririi. Artă ei este rafinament și o echivalează în dulcea limbă italiană, cea mai cantabilă din lume, din care parte suntem și noi. O fierbințeală dulce-amar tropicală se simte din aforismele ei, din meditațiile, mesajele ei. Temperamentul este unul sudic, mediteranian, dar se simte și răcoarea unui munte care se uită spre ea. Nu vrea să-l escaladeze. Poate doar pe furiș, dimineața, îl simte vibrînd, cu fruntea inimii. Eu înțeleg liric lumea, ea o trăiește liric. Îndrăznesc a-i spune, cu frăția poeziei. Pentru Ma-Rodia, cromatica – mimesis este o dimensiune a substanței, un Oglindariu reflectorizant și un iconoclast virtual, al interiorității rezonante. Transparențele sunt metafore, devin ferestre colorate, vitralii: asta face și arătând lumii o Românie de tezaur, dar și sufletele cu naturalețe în acord modulat sublim de frumusețea unui spațiu dăruit de zodii în prozodii. Fascinația artei vizuale, căreia i se dedică cu pasiune și foarte beneficiu pentru cunoașterea noastră în alte spații, dar sub aceleași astre, este de fapt unei Generații care ancorează în condiția modern-taumaturgică a Întineririi prin magia artei. Prin asumarea și trăirea ei cu Bucuria Acum-ului. Marilena Rodica Chiretu este maestru al site-urilor și mi-a dăruit câteva care mă fac să știu: ea visează policolor și *se trezește diafan*.

Cele două site-uri: www.pitestiromania.ro și pitestiromania.ilconvivio, sunt un dublu caleidoscop. A editat nouă cărți și peste o mie de poeme, articole, a tradus mii de texte ale unor poeți români, este animată de alturism și empatie inepuizabile. Rar mi-a fost dat să constat atîta dedicație față de ceilalți și o lirică a seninătății absolut fără nici o frustrare, angoasă, o poezie care se apără cîntînd. Este aici o atitudine asumată reușit, metodic și fierbinte, de prietenie cu paradisul interior, din care, vai, cei mai mulți scriind grafitti-uri pe furiș, în nopțile propriilor spaime, se auto-alungă. Sunt un (in) discret privilegiat: știu ce spune și cîntă Marilena Rodica Chiretu; știu și înțeleg. Dacă iubim să apărăm edenul din spiritul purtător, atunci „clipa cea repede” se deschide spre eternitate și gustăm din fructul providenței nu altfel, ci prin sărut. Dacă vreți, un sărut cu privirile. Antinomia întuneric-lumină sunt suspendate cumva într-o încercare curajoasă de a echilibra sufletul. În poeziile ei, în laboratorul ei labirintic, în luminozitatea unei condiții armonioase: cu familia, cu lumea, cu natura. Artă de a privi se contopește cu artă de a fi. Este

uimitor cum în agonismul, violența limbajelor, curentele paranoiei Dali-ene care zguduie de două decenii avangarda literară la noi, arta de a scrie este geamănă cu arta de a trăi, a lucra, a reuși, a comunica elevat. Panoramându-i site-urile, îmi veți aproba insistența pe nuanțele psihanalitice. M.R.C. mi-a reamintit conceptul de a s o m p ț i u n e : a triumfa în plină pierdere. Cred că aici este o buclă a duratei fiecăruia, în care regăsim estuarul. În privința poeziei sale, înțeleg că este una a refuzului pervertirii dureroase, prin cuvântul viu, este pentru socratica psyche-terapie a daimonului bun. Pentru că am uitat ceea ce știau anticii noștri, sacerdoții barbarilor: a vindeca se începe cu sufletul...

A TE...

Nessuno c' è così lontano
da non superare
l' orizzonte dipinto dalle fiamme
dei desideri nascosti nella mente
che chiude la memoria
per far aprire le parole
nell' arco delle voci che arrivino
fino da te, sulla sponda del sole,
sulle onde del dolore
Nessuno c' è così lontano
da non accogliere
una sillaba, un suono, un colore
nella sinfonia delle nuvole
regalando un barlume di luce a ciascuno;
uno a te, chi disegni sul bianco della pelle
una casa,
a te, chi assaggi con gli sguardi i sapori
degli alberi,
anche a te, chi accendi il filo rosso
della passione sulle mie guance,
a te, chi viaggi in Universo
per portare in Terra
lo splendore degli astri,
e soprattutto a te,
chi sei il respiro dell' amore
e della mia poesia...

Miron ȚIC : Când ne ucide floarea de crin Casa de editură „Amurg sentimental”

Țin minte de când locuiam la Deva,(anii '70) că înălbitul confrate literar, Miron Țic, avea o profesiune privilegiată, de gotheeană noblețe: funcționar în domeniul etno-botanic. Întreaga sa operă poetică, dar colateral și eseurile și referințele sale critice la unele cărți, sunt cumva „ polenizate” de această lume seminaristică, a serelor, semințarelor, silogismelor ce tremură uneori sub lupa de laborator. Cuvintele, în poezia sa, sunt așadar semințe și flori, stamine și frunze, inflorescențe ale lumii paralele, sau ale „ plantelor din fereastră”, cum scria prietenul său protector, Valeriu Bârgău. Țic este un poet erotic, iar ceea ce se ramifică semantic de aici, nu are cum să nu fie fructuos, inspirativ, delicat și dureros totodată: o ameteală de maci, de tei, de crini, mai ales crini (!) stăruie în discursul lui liric, de parcă verbul se răsuțește pe aracii invizibili ai afectelor. „ Când ne ucide floarea de cri,- este volumul unitar tocmai prin solilocviul unei vârste (poetice) a senectuții, a elegiei unei acalmii, unei consolări, estompînd falsetul și valorificînd aforistica înțelepciunii empirice, de practian. Nu sunt de acord cu atributul de „ caz auctorial ix”, al editorului Ion Machidon, nici cu insultătoarele, la revers, desconsiderări ale lui Alex Ștefănescu, care, cum scrie pe undeva, adică se lauda că a citit mii de cărți: ei și ? Cum poate rămâne el însuși unul cu atare muncă (bine plătită) –de vidanjor, acolo unde ar trebui una de bijutier sau ceasornicar ? Poetul ilian (...) a rămas omul de la sat, omul oglindă și vitraliu al naturii, omul care mai degrabă este alchimist, decât poet; ezoterismul, la Miron Țic, este unul structural, al lui Paganus, zeitatea pre- creștină, aș zice marcat de mitologia dacică, de eposul și etosul paideumei natale; „ orșenizat”, el este prin excelență romanticul nostalgic retrospectiv rural, a dolorismului ardelenesc, din Țara moșilor, nu departe de Nicolae Crepcia, însă nu baladist, ca el, ci paradoxal un livresc; unul care dubuta la Caietele Eminescu, glorificînd spațiul și istoria, dar și iubirea, obsedat de Timp, de trecere, de condiția unei stigme ancestrale: a fi sărac în țară bogată, a conștientiza paradiziac ceea ce Ioan Alexandru numea „infernul discutabil”. Amarul vindecător al versului său formal liber, explicit și patetic, ori eseistic-

intimist, au avut pare-se efectul placebo, dintr-un irepresibil patos auto-terapic, de alean, de alinare. Nu a reușit (nota bene !) să devină „ post-modernist” și nici să fie „ adaptabil” modelor, curentelor en vogue în timpul ante-sorescian parafrazic, recte cărtărescian, nici să „ convină” „ directorilor de conștiință” SLAST-iști, care au triumfat duplicitar, în „ cenaclismul” oratoric al „ barzilor”. Un oniric, mereu *penultimul*. Ceea ce caută este asemeni apei băute din căușul palmelor: „ De când mă știu/ caut locul pierdut/ printre degete/dintr-o oarecare vreme”... Proiecția este hipnotică, din efectul afrodisiac, cea a lui Ioan Alexandru (târziu am fost răpit și dus/ la țărmul marilor garoafe”) – „ stau în grădina de brândușe/ și-mi fac rugăciunea” ca și când aș fi lângă altare/mă întorc în mine cu toate visele”...Regresiunea în memorie, ca recurs anamnezic, suav și dedulcit la explicitare (el scrie comentând de fapt starea poetică, asemeni lui Constantin Stancu, bunăoară)...Simțul criticii coabitează astfel instantaneu cu spontaneitatea scrierii (trans- scrierii, de *la transă autooidusă, rostirea magică (Blaga): "cu toate visele/ adunate într-o carte." „ . Plutesc pe ape vii/ tu, mă cauți cu privirea/ și mă afli într-o altă lumină/ Respirația/ dă dimensiunea poemului/ citit pe filele sufletului".(Către o altă lumină, pagina 5).* Evident, „ mostra” este o „ ars poetica”, reluată sintetic din altele, prin ani, Miron Țic fiind la ora „ amurgului sentimental”, unde cartea este obiectul de cult, mai mult „ catedrala de emoție sfântă” . Adică re-sacralizarea: „ În casa în care te aștept/ nu mai este loc de singurătate/ miresmele (adjectivul florii, voila !n) gândului meu/ trec ca niște mesaje de lumină” ....Trec anii ca nouri lungi, pe șesuri...Catedrala este mai degrabă o bisericuță cinstită, din lemn, asemenea celor din Zărandul natal. Dezmarginirea este a orizontalei, a contemplării, ca a celui culcat pe spate în iarbă, sub cerul înstelat, poetul regăsește lumea ancestrală:

„ De când aparținem acestei lumi/ sentimentele noastre nu mai au granițe/ Blagiana stare a Mirării, revine în propria-i revelație: „Trăim tăcerea ce ne-au lăsat-o părinții/ lacrima înflorește pe obraz (verbul florii, voila!n) / și eu voi rămâne aici lângă tine/ cu sentimentul legământului de liniște/ de a găsi calea de trecere dincolo de întuneric”(pag 11).

Din „ capătul de lume, unde „ești atât de aproape/ și atât de departe”, Miron Țic înțelege dimensiunea nocturnă a trecerii (vămilelor de jos, ale văz-duhului (duh văzut)- și aude „ timpul oprit/

la poarta Paradisului „ (citește stării paradiziace, n)...unde „ poemul cel nou (învierea din interregnuri), „îl scrie Pământul”... Miron Țic este prin excelență cel ce re-poetizează lumea, - nu departe de Mariana Pândaru-Bârgău sau Dorina Landen, sporindu-i mirabilul „ taumaturgic”, din chiar substanța ei, fuzionând semantic, elevat, cu clarul latent în chiar existență. Revelația lirismului său vine dinprofunzimea freatică a unei simțiri celestine, în toposul- melosul unei limbi ce tinde a înfrumuseța, a pune altoi nou și a bandaja întrezăririle „de dincolo de întuneric”. Sigur, alegerea Crinului ca plantă care poate ucide prin inspirație în somn (oniric) – este un motiv hermeneutic exploatat de mulți alții; în „ grădinile semantice” ale poetului- grădinar- botanist, vom găsi și ikebana, aranjamentele, coroanele, jerbele, florile ceare , desigur, toate conțin o semnificație vine aflată în sinergia textuală...Parfumurile, culorile, sevele, corolele,sunt cu toate făcute așternut unei iubiri ce a devenit imaginară prin neafare, himeră remanentă a unora trăite cu nenorocul eminescian ...al „ poetului nepereche”. (sintagmă care ne displace, n). Matricealul, Maternalitatea Mumei- natura s-a transferat cu totul în dorul de iubită, de pereche, a Noptii lui Novalis, în care „ nu mai văd altceva / decât gura ta vișinie”(, adică fructul pag. 94). Iată doar câteva alte „reuşite” sintagme moderne prin simplificarea -copratației primitive,ca la Gheorghe Grigurcu) : „ gura mea ca un menuet”;” tu încerci să te cinucizi/ cu sărutările mele/ mirosind a crin”;” prin cuvinte aleargă sângele „ (recte seva, clorofila, *voila! n*); sau un enunț psalmico- erotic: „ Ademenitoare sunt clipele/ ce urcă spre umerii zvelfi/ și goi/ în fața crinului/ nu putem ajunge oricând/ doar în vis/femeie/ să întârziem, cât cu privirea ne mai iubim/ în fața crinului/ ...Efectul unei atari poetici este – poate fi,- tămăduitor, ca al plantelor medicinale, unele nemaștiute, din bătrâni.” Cu mâinile curate ale poeziei/ adunăm anii ca fluturii în insectar/ scrisori de dragoste...” Cui îi pasă de ce scriem/ și cine ne dă dreptate?”(pag 69) Psalmodiază laic..Țic scrie, cum chiar afirmă, epistole. Calme, însă jăruind de o valpurgică învăpăiere în amurgul hiper- sentimental, agreabil atunci când firile simțitoare află în cuvinte narcozele de leac. Pentru Miron Țic, poezia este „ locul unde toate se nasc din toate”. Asta nu află neapărat toți cei ce scriu poezie, în lumea tot mai prozaică, desacralizantă, contrapunctică, aidoma umbrelor, în pictură,... nonfigurativul devine desfigurativ...A scrie astfel, este autoflagelare, una blajină, în lazaretul lui regretaților

Ionel Amariuței, Valeriu Bârgău, Iv Martinovici și ceilalți „radiografiștii ai infernului”...discutabil...în care au coborât Orfeu, dar și Hristos. Unii încă sunt prin abataje...Baudelarianul Urât?

Simple note: Ion VELICA, Jurnal de pomană, editura Edyro Press, Petroșani, 2012

Am opinat cândva că umorul (umoarea!), la români, e *o dimensiune a a condiției tragice (sanitar, cu scop imunitar)* - poate cea mai de vârf, implementată în veac *din toate părțile*, mai încoace desigur de pecenegi, boci și băși fără boașe, ca și alte „ curente”, toate alogene, ale aciuăților din veac din tagma lui Ion Pribeagu (era să zic Priboi!) rebotezatul fără cristelniță Isac Lazarovici- și a lui Hurmuz-achis, Ianche ori Cadâr (Kadar ?) ... Serios glumind, o fac în urma lecturii noii cărți a amicului Ioan Velica, om de teatru și spiritus movens în Valea Jiului, care s-a dedicat de o vreme la scrieri, mai ales monografice, dar și în speță literare. „Jurnal de pomană”, schițe umoristice, sare departe de țandăra lui Caragiale ot Haimanale, depășind-o pe antecedenta de acest gen, în care predomina anecdotică. He he ! Caragiali e în spatele lui Ion Pribeagu, Ionesco și a lui Hurmuz, iar grizzul sf. Varvara suflă carbide prin prozele cu cuțit de flacără ale acestui cinic din sfânta indignare a lui Juvenal, sau nepotului său Juvete. Velica are zvâc balcanic- caustic, e cinic cu scop imunitar, moralist comunitar și sarcastic până peste poate. L-am uzit citind într-un liceu vulcănean și unul care se simțea cu monamusca pe căciulă, sughița dodecasilabic, în dulce grai găgăuțesc, mai nou Gîgăl. Dar să nu e plângem, vorba altuia: Pe mine mă doare-n cot ! În care cot? Cotul Donului, cot-l-a cot cu cotul Dunării. Stilul lui Velica este unul de bun simț moralist- țărănesc, iar furia vine pe contrasensul zgomotului prostiei manipulabile, scuzați expresia. Schițele se urzesc instantaneu, din te miri ce snoave de cartier, adaptate pe sintagme de genul bancurilor d’antan, de unde priza la public este garantată, iar textele citibile-n scene, cu șarmul lor de rețetă calamburlescă, anagramică ; un exemplu este schița “ M-am săturat!”

- *“ Am 75 de ani și o pensie de 180 lei. Stau în fața magazinului, ...ca să mă satur de bunătăți..- M-am săturat de salam de vară, de iarnă, uscat, cu arome “ M-am săturat de compot de ananas, de caise, de prune,etc....M-am săturat de broccoli,scoici, melci, ciuperci ș.cl...După ce înșiră acest monolog până la fasole verde, Matache Măcelaru, mărar și pătrunjel, personajul protestează “ M-am săturat “! Din auf, un bugetar solidar și probabil cu căciula-n sân, trage apa;- “ În sfârșit*

am văzut și eu un om sătul! Pejorativ zicînd, schițele sunt un fel de pietre cu necroloage, amintind de Cimitirul vessel de la Săpânța. “Grupurile – țintă ale lui Ion Velica sunt: histrionii, ventrilocii, măscăricii, massificații, “pulimea”, (citat din Viorel Arionov), fripturiștii, zgâmbăii, ciuameții, matracucele și întreaga faună trasă la săpirograful marca Nagorno Karabah. Ajunge să mă rezum doar la acest eșantion din “ Jurnalul de pomană”, ca să îi admirăm solidari onești talentul și să îi mulțumim pentru voia transmisă “ la minut”... , cum colacii la ieșirea din Necropolis: Echivocul titlului cărții, sugerează cumva că ar fi și o vreme a “ jurnalelor” cu scop de KUKTA...în care presiunea face fîss, aproape ca mămăliga. Niciuna nu explodează. Dar poate că nimic nu este chiar de pomană cu aceste necesare cărți, fie și prin efectul Coandă...

*Ion Pribeagu (n. [27 octombrie 1887 Sulita, județul Botoșani](#) - d. [1971, Tel Aviv, Israel](#)) a fost pseudonimul literar al lui Isac Lazarovici, poet și umorist [evreu](#) originar din Moldova.

Aurelian Sârbu (II): Ars poetica sau arta seducției talazice

Aurelian Sârbu retrăiește și în noul volum „Alcătuirea poemului”, aparent explicit prin chiar generic, ceea ce s-ar putea numi Epifania ca o ieșire în labirint sau interioritatea mitului. Una fractalică, sau caleidoscopică. Cheia este metafora revelatorie și impregnarea în Semn a patosului. Unul a luminii reci, tremurătoare, stelare. Nuanțând sintagma „cerul înstelat deasupra noastră, iar legea morală în noi”. Acest crez manifest acribic vine dintr-o cultură poetică ce-și arde combinatoru etapele, identificând mesianic Rostul înnoitor al cuvântului în care ființa Heideggeriană subînțelege acest rost (rânduială) așa cum o comentează acest în eseu Peștea lui Platon.

Aurelian Sârbu are rafinamentul de a transfigura versul până la riscul unei subțieri gata să se stingă, asemenea urmei jarului din vârful de nuia al jocului din copilărie; un stil ce pare a fi suficient sieși, însă ni se comunică rezonant prin etica ornamentului delicat, ca un arabesc pe luciul apei nirvanice. Redau fără alte comentarii, câteva mostre semnificative, definitorii pentru arta sa poetică; una care în fond re-definește un continuum revelatoriu, pentru cel ce SE spune, cel ce nu rabdă tăcerea de sub cuvinte, abisul oniric al subconștientului, răzbind diafan la lumină, ca un murmur înfiorat al

delirului de suprafață (al textului). Voluptatea spunerii este harică, rezonantă, trădând obsesia perfecționismului cizelator. De fapt Sârbu își face autoportretul – fiecare poem fiind un mic trup compozit al Stării eminamente poetice, autoreferențiale, a lui A Fi. Hieratismul sublimează în text - poezia sa de acum fiind „ atemporală”, ca o memorie în regresie a ceea ce a fost cândva „ Abisalia”. Imperativul auto-definirii este terifiant și totuși suportabil,deși depresionar:

*„ să mai treci prin livada mea/ Acolo/ Mâinile mele ca două aripi/
Primesc vântul”.*

*„ nu am vocație epică/ vin rar/ stau puțin / țâșnesc vulcanic/...mor
încet și mereu/ egoist solitar” (ipocrizia tandreței?, n)...” flacăra mea
e o zbatere-nceată” (murirea prin scris, ca o încetinire a ei, ca
desfrunzirile...?, n).*

*„ întinzi mâna/ ca un zbor de fluture/ frânt”...(prețios, dar plăcut,
n).*

„ în trupul luminii tale/ unda își adună greoi/ timpul”.

„ mi se stinge candela în mână/ -icoana ta mincinoasă”.

„ indiferent/ mi-așteaptă abisul/ căderea”...

În capitolul „Scrib”, aluzie la dicteul astral al lui B.P. Hașdeu, poetul reduce enunțul la notația ungarettiană, aporistică:

„ semne tainice-n față/ în urmă/ nedescifrate”;

*” nimeni nu mă-nvață săuit/ cum să topesc în muțenia mea/ atâtea
cuvinte”; „ trup zidi: / în alcătuirea poemului/ alb/ peste alb/ o
tăcere/ peste altă tăcere”...etc.*

Celălalt rost, mantharmic, divinătoriu, al Melosului, revine și el din atelierul mai vechi(Colină lină). Epifania ia nume explicit : „
noapte/ ochii și-au mutat privirea/ în peștera trupului”(sau poate
privirea își mută ochii?, n) Un timp de interior piramidic „care-și
macină greoi/ timpul”; un timp ca „ viața pe un peron” Palerian : „ pe
peronul neverosimil de gol/ în gara sordidă/ printre trenurile
întârziate/ zăpezile coborînd dinspre mont blanc”(bsesia constantă
a poetului este Timpul, călătoria inversă a „ trenurilor”, a cugetului, a
morții. O lirică din cuțit, însă care răsună, o poezie care inspiră Stare
Poetică, deci se comunică elevat . Aurelian Sârbu scrie plasticizant,
romantic neîntârziat, în sensul reductiv, axiomatic, jăruit, fractalic.

Patosul acestei poezii este frisonat de o mare, incomunicabilă tristețe nocturnă, abia insinuată în spațiul magic dintre cuvinte.

Muguraș Maria Petrescu Schiță de profil

Preocupări & activități: traducător în și din literaturile engleză și franceză, retroversiuni. Presentare / CV: cărți publicate: Cezar Ivănescu, Rod/Seed Time and Harvest; George Stanca, Angel Radios/Beaming Angel; Petre Tănăsoaica, Tagore's Garden; Charles Dickens, Oliver Twist; Munir Mezyed, Capitol din Biblia Poeziei și Chapitre de la Bible de la Poesie; George Stanca, Angel Radios/Angel Radieux, Theodor Damian, Semnul Isar/The Isar Sign; Ioan N. Roșca/Amfore de lumină, Enlightened –Ampfora, Mariana Pândaru Aproape liniște/Almost –silence; Eugen Evu, Amintiri care vor veni/Memories to come...

Redactor șef și coordonator al secției traducerii al revistei Noua Provincia Corvina. Director fondator Eugen Evu. Animator prin voluntariat al vieții literare. Colaborari la diverse reviste literare din țară și din străinătate, referințe critice, traduceri în engleză și din franceză, reportaje culturale, ș.a.

MUNIR MEZYED – PALESTINA: Șoapta de la om la om

- Capitol din biblia poeziei -

English version by Muguraș Maria Petrescu

Este un privilegiu al inimii pentru noi, pentru mine, să îl primim prin sărbătoarea tot mai rară a cărții de poezie, pe eminentul poet palestinian Munir Mezyed, cu o carte trilingvă: în română, în engleză și în franceză. Pentru a intra în cartea sa titrată explicit „Capitol din Biblia poeziei”, estetic editată de „Călăuza”, la Deva, cea care are meritul acestei elevate medieri, este prietena noastră, Muguraș - Maria Petrescu, o expertă în engleză și franceză, dar și simțitoare de rafinament a poeziei autentice, care printr-o fericită întâlnire, ne atrage și pe noi la acest elevat ospăț afectiv- coparticipativ. Nu mă voi aventura la aserțiuni critice pretențioase, ci mă voi rezuma la

câteva fraze, impresii ale unei lecturi ce va trebui a fi reluată, așa cum ne cere Poezia, în singurătatea lectorului, uneori egală cu a creatorului. Fiind așadar sigur că versiunile engleză și franceză sunt ireproșabile, expresive și în „cheia Sorkin” a corepondențelor cele mai nuanțate în neo- latina noastră, deschid cartea și îmi permit să citez câteva sure moderne, cu caracter subtil vizionar- prevestitor, ca în perioada mecanică, ale unui poet de mare vocație, modern și totuși atât de diafan tradițional în orizontul atemporal deja, al marii culturi orientale. Dialogul poetului Munir Mezyed este unul al Sinelui cu Sinele Divin, al conștiinței, ci nu doar al ego-ului, iar Sinele individual, odată revelat în acest stil psalmic, sau dacă vreți al străvechilor Sure din Coran,(cel medianic!) este al sacralității....Poetul scrie în exprimări aparent simple, cizelate de un simț profetic, de iluminat, inconfundabil revelatoriu. Zoinele unde explorează Domnia Sa sunt relevante pentru cultura poetică superioară, poemele fiind toate părți ale unui Întreg, adică în arhitectura subtilă a sinapselor prin substanță și inefabil, sau dacă vreți în construcția unui volum holistic, ca o hologramă: „*Cu siguranță/ Soarele își va trimite sulita.../ Deci nu-i păcat s-aștepti/ sugarii mugurii(nu se plictisesc niciodată” să aștepte/ să aștepte laptele ceresc”* .., Netirate, sub cifrele lor, zidite modular, mini-textele acestea au darul de a ne „suspenda” în starea poetică-meditativă, cumva a unui haijin japonez, care reușește să concentreze cosmicul într-un mic mărgean de rouă. Starea poetică este extrasă din extensia proiectivă, și oferită reductiv, ingenios, în doar câteva cuvinte semnificative... Este arta de a concentra mult în puțin, doar prin atingere- întrezărire a sensului revelatoriu prin citire, dar și prin recitare: „*O femeie se împreunează/ cu vântul/ și mă aruncă/ în inima furtunii/ Soarta mea este să fiu orb/ Nisip învălmășit în necunoscut/ și rămas singur/ Mă întreb când îmi/ va sosi ceasul”*... Actul împreunării perechii umane este invocat analogic, ca un rit al tărilor energetice-eoliene, starea orgasmică fiind una a „furtunii”, singurătatea psot- actuală a bărbatului fiind starea Adamaică, a „pământului” fertil, spulberat apoi în nisipul singurătății și simțului în inexorabil al iminentei morți, după inseminare, pentru ca Viața să se perpetueze prin Femeie. Aceași tehnică de orfevru al stării poetice-cugetătoare, în fața misterului etern al Creației, care (ne) rămâne Femeia: „*Ea rămâne vinul meu suav și bun/ pe care îl doresc/ atunci când am chef/ să mă înveselec*”. Regăsim starea imnică a marelui

poet persan Omar El Khayam, care desigur nu este inegalabil. Este în poezia lui Munir omniprezentă bucuria de a FI, ea existenței care este mereu stră-purul Mister. Munir este prin excelență un poet al Iubirii, al amorului recitat ca divinație, precum în amintitele sure coranice : prin aceea că ne mișcă inima, ne mișcă afectele empatic, ne apropie prin cuvântul poetic care devine, cumva instantaneu, prin rostire, revelatoriu. Cuvântul divin este cum s-a spus, în preeternitate, însă el revine mereu în omenire, dincolo de limba rostirii lui, înnoitor și ne încântă, cum zice poporul. De aceea, o astfel de poezie este incantatorie, este din „ maica scripturii”, cum spunea un englez exeget al Coranului. În cartea lui Munir, pagina devine foșnet din „ tabla păstrată” și ni se comunică limpede, sugestiv, cum sunt sigură că o face și în limbile engleză și sora- franceză. Sufletul omului este pragul de sus , cumva undiotor, instabil, al Spiritului: *„Sufletul meu fuge de mine/ alunecând repede/ ca să treacă prin cele șapte vămi/ fără ezitare”... Sunt aceleași vămi al mitologiei antice din spațiul milenar românesc, sincretizate în creștinism, cele ale Crezului omenesc pe toate meridianele, într-un Unic Dumnezeu Creator. „Plutesc spre țărnul/ unde Dumnezeu îmi apare/ din lăcașul său/ și mi întinde mâna”. Comuniunea cu divinul este trans- substanțială, prin cuvântul surei moderne, a poetului palestinian, așadar într-un limbaj al inimii universale; cum Lucian Blaga spunea, „ poezii, toți poezii/ sunt un unic popor”, poporul global al oamenilor. Mesajul esențial al liricii poetului acesta este. Al Ființei care se regăsește în Ființa Lumii, în Unicitate. Cerul este în noi, este *orizont și nadir, îmbrățișate în extazul scrierii revelatorii*: Citez o secvență din poemul nr. 67, eseistic, definitoriu ca *artă poetică* a sa : „*Inexorabil/ mă voi urca la ceruri/ un duh prea sfânt/ ce dezvăluie nevăzutul/ transfigurat în oglinzile viziunii”...Acum voi pleca pe drumul meu și ninemni dintre voi/ n-o să mă-ntrebe unde/ Acestea toate vi le-am spus/ Tristețea în inimi vi s-a furișat/ dar totuși adevăr zic vouă/ eu sunt iubitul, poetul și harpistul*”. Harfa lui Orfeu răsună dincoace de Hades, cheamă și „ îmblânzește fiara din om”, cum definea cineva. Munir comentează direct, cumva magic, oglinditor din interior, starea poetică așadar profetică: *„Când mă gândesc al actul creației/ Cred în Dumnezeu cel/ Atotputernic/ când visez la iubire/ cred în poezie/ Dar atunci când sunt fericit și împlinit/ cred în virtute*”. Mesajul moralității este interferent între umanul iubit de uman, spre a împodobi opera iubirii Creatorului în continuitatea genezică, a*

devenirii în lume. Starea de Vis se adeverește prin poezie, în cheie ultra- explicită: „Într-un vis ce îmi părea aievea/ îmi vedeam mormântul ca pe un altar/ (superbă metaforă!, n) lângă o mică apă curgătoare/ la care vrăbiuțele vin în pelerinaj/.. / Iar versurile mele/ crini/ ce-nvăluiesc altarul/ sug de la sânul lunii/ visând la fluturi”. Cu finețe, poetul schițează o filozofie voalat taoistă, a oglindiri, a luciului Apei, în care ființa sublunară umană este o transfigurare a substanțelor primordiale (mineral-vegetal-animal) în trepte fractale aspirând spre Lumină.(mormântul-piatră, apa curgătoare, umilele păsări ciugulind semințele cuvintelor - și crinii(versurile) - alăptându-se din haloul lunii și visându-se fluturi... O mare delicatețe suavă în aceste rostiri! Nu voi continua, dar vă îndemn să citiți un mare și adevărat poet contemporan, prin chiar îndemnul poemului 7o, îndemn care este al tuturor poezilor adevărați prin generozitatea unui duh luminos; cartea Poetului Adevărat va fi mereu pagină din Cartea Sacră a Creației. „Citiți!/ Citiți-mi cărțile”/ Așa veți ajunge să aflați/ că eu nu sunt fiul vreunuia dintre voi/ și că doar am trăit printre voi/ ca un trandafir însângerat”.

Este aici „șoapta de la om la om”, cum scria Vretakos, inefabilă, dar mai adânc, este chemarea celui cu Har, unul cultivat cu gravitatea credinței: în Sine a Sinelui Divin- cosmic, spre fraternitate, întru îndivinare. Avem revelația sinceră a unei prezențe lirice dintre cele mai vibrante în literatura contemporană, iar traducerea doamnei Mugur Maria Petrescu este un act de primire a darului poetic și în inimile iubitorilor români de poezie, de înțelepciune, de cunoaștere.

Poetul, nominalizat Nobel 2011 a fost oaspete la Salonul internațional al cărții, de la Deva.

ANTONIA ILIESCU (II)- Belgia: - „NĂSCĂTORUL DE PERLE”

Antonia Iliescu este o poetă și valoroasă cantautoare a stării crisalidice, a unui fel de „sentiment de fond” religios vis à vis de natură, pe care o observă cu uimire, cu inocență anume voită, de parcă cuvintele poeziei sunt muguri, frunze, petale, miresme, iar printre toate întrezărimjocul auriu al verveței...

Poate că stihurile ei sunt jucării intenționat încropite naiv, spontan, confecționate din te-miri-ce: un fir de iarbă, un boboc de

floare, o oglinjoară-vocabulă. Faptul că ultim apăruta ei carte, „Născătorul de perle”, în expresie românească, dar și cu pagini în franceză și italiană, este un joc de-a v-ați ascunselea, pe după arborii ideilor... Și câte-odată apare brusc, năuc, o poieniță, un aforism abia schițat, ca în acrilice delicate, din care transpare inocența sus-invocată: „*Doar ochiul de copil, doar el mă ține/ să nu mă trag sub piatră și să dorm*” (Ulciorul cu gânduri, pag 95). Sentimentul stării poetice este reluat ca un leit-motiv muzical. Fie când exprimarea ritmează folcloric ideile, fie când rostirea este clară, pioasă, isihasmică: „*Mai pune, Doamne-n mine/ puțină primăvară/ și ciuta să-și afunde în palmă/umed botul/ fă să mijască-n mine/ din mugur verde frunza/ și-ntru mireasma florii/ să-nmugurească ciotul./ Mai pune Doamne-n mine/ seninul și iertarea/ înveșelește cerul/ primenește uitarea/ să renasc iar copil/ odat' cu primăvara/ să mai iubesc odată/ și steaua/ să mă răpească seara*” („Rugăciune de primăvară”, pag.88). Nimic nu este rece, străin de poezie, dacă simțirea autoarei, una pietală, una de evlavie și compasiune pentru natură, impregnează liric orice neînsemnat obiect sau făptură. Tandrețea, senzualitatea senină, jucăușă, reține un surâs, ornează și împodobește metaforic: „*Îți agăți privirea/ de cerceul meu / eu mă agăț de privirea ta/ prin același cerce/ și privirile noastre nu se întâlnesc... cu toate acestea/ privirile noastre ne străpung/ până în străfunduri*” (Cerceul). Antonia Iliescu percepe un peisaj aducându-l în liniile palmei, își apropie viața, pur-și-simplu ca „o funcție de timp și de neprevăzuturi”, așa cum o definește într-un crochiu grafic. A „naște” perle, este a pietrifica lacrima: „*Fire de nisip hoinare/ din deșert deșert din mare / prin ochiul inimii trecând/ s-au făcut perle plângând*”. Arhitectura unei perle este a înseși suferinței unei imense răbdări absiale, dar în ea va țâșni micul soare din chiar întunericul uitării. Parabola „nașterii” unei perle din infima zgârietură provocată de firisorul de nisip în trupul unei moluște marine, este a întregii cărți, ca și a „Culegătoarei de perle” a lui Vermeer. Grădina este una semantică, în care cuvintele sunt cultivate precum suspendatele aranjamente ale caselor din cantoanele elvețiene: „*Floarea e vie/ ...și pentru puțin timp/ eu, în mine, am cultivat mereu/ o grădină într-o oglindă*”. (pag. 90). Diafanitatea plasticizantă este abia ninsă de culori ce iute se sting, iar ideea se retrage ca niște cornițe de melci, timide. Este acesta un mod de a reda lumii naivismul iconic, sau floratura de pe iile de borangic ale țărăncii române. Față de

precedenta ei carte, Antonia Iliescu simplifică mult înscrisul stărilor ei, răbojul sub degete tremurătoare, hieratizând reductiv concretul, în virtualitate: „*El nu e om/ e un gând/ și sărutul lui/ e o privire/ care-mi arde pielea/ cu foc blând/ există oare undeva/ o inimă/ între noi?/*. (Există oare/ Y a-t-il ? , pag. 114). Nu cunosc franceza echivalențelor ei, însă bănuiesc că o anume subțietate, o țesătură rărită cum îi este acum poezia româncei belgine, riscă diminuarea nervului expresiv. Iată alegoria delicată a interregnului, a unei tendințe a substanței primordiale (apa), de a se materializa modulatoriu și scăpa de sub tirania gravitației, însă a se înălța, cu duhul în ea: „*Și marea se înalță-n cer/ pe aripi/ din undele apelor/ se modulează cântec/ spre nori/ din stropii mici și solidari/ țâșnesc cocori/ cu aripile-ntinse peste lume/ Atâția oameni/ atâtea păsări fără nume/ vor dispărea/ până mâine în zori/... Cuvântul mort din unde/ de n-ai vegheat, de n-ai trudit/ nu va-nvia în cărți/ Și nimeni nu va ști/ că ai trăit/ când ai murit*” (Nimeni nu va ști, pag. 126). Un rafinament fulgurat, vag prozopoemic, transpare ca idee a învierii/ înnoirii, fie și prin foșnetul de frunze-păduri, al cărții. Antonia își spune povestea - „Povestea camerelor fără uși” - însă nu una a claustrării, deoarece, mai degrabă cartea ei este una cu ferestre în loc de ziduri, de unde caruselul poemelor și rotirea lui panoramică. Eminescian, ea reînțelege: „*Cât trăiesc muri-vor toate*”. „*Suferința - meșter olar nepriceput/ sculptează sufletul, mi-l sapă/ scobind adânc, tot mai adânc/ încât devine/ neîncăpător*.” (pag 74). Vignetele complementare ale autoarei au finețea semnelor dintre rândurile poemelor, apelând la privitorul inocent, „copil”. Mi-am permis câteva notații tentant-poetizante la cartea de jucărie a Antoniei Iliescu: intenția ei este de a ne reține în starea copilăroasă, a mirării și empatiei. „*Prin poezie eu înțeleg cuvântul și proiecția lui în imagine, vizibilă sau invizibilă; poezia poate fi scrisă pictată, sculptată, cântată*”, mărturisește autoarea. Dacă Gide se înclină în fața unei prune, Antonia Iliescu insinuează elitre și triluri, arpegii și suspine, chiar fumului albăstrui ce se reîntoarce în eter. Oglinda poeziei este una sferică, poate o hologramă a ochiului inimii.

O REVENIRE LA POEZIA LUI ION SCOROBETE - „IMPERIUL MĂRUNT”

Hunedoreanul Ion Scorobete revine, prin volumul „Imperiul mărunț”, nu atât la „biblioteca de zgomote”, care de fapt parodia parafrazic fracturismul anilor 2000, ci la zgomotele din bibliotecă, la „bântuirile” pe care un Umberto Eco ni le denunță psihanalitic în sens superior, așadar decodând demersul catarsic al post-modernismului și devianțelor Ființei heideggeriene, recte platonice. Prin scrierile lui lirice (autorul fiind și romancier), consider că aparține promoției '70, însă stilistic este un optzecist prin: dexteritate prozodică, livresc cu acute inserții terminologice și analogice (!) științifice, vădind cultură aluziv-savantă.

Livrescul cvasi-oximoronic al liricii lui Ion Scorobete este ludic și de o vreme dramatizat prin implicare morală; cărțile devin itinerarii. Stilistic, amintește de tehnicile transmodernismului brădicenesc - ramificat din psihedelismul dadaist - al artei plastice în care compoziții asimterice, eventual din pansamente impregnate color, totemic, ale unei „dezordini gândite”, uluiesc și fascinează mai ales prin asocieri și oximoronic etalări ale „gropii metafizici”, (antimetafizica stănesciană?) - defulând în discursul spontan al „reportajului” stihial: „o teamă stupidă din sensul opus gravitează căci/ mă las cucerti de ceeași eroare/ dusă la extrem”. Este poetul „celestelor păduri” în eroare, cea a seducției - resurecției derizoriului, într-o lume cyborgizantă, interconectabilă spre a recupera telepaticul (?), una accelerat-alienantă, și care închide drumurile înapoi, spre interior, spre Sine? Luciditatea poate fi ea reconciliată cu anxiosul zbucium ezoteric? „Calea care ne bântuie”, mai este ea cea a sacerdoților barbarilor, aici, unde barbaria eșuează secată de semnificație, în barbarismul scrierii post-bacoviene? Plânsul materiei devine mecanic, aidoma viziunii freudiene, spiritul se agită aidoma quarkilor și proporțiile mari metatextuale, fac apel obsesiv la procedee plasticizante. Nu artificul este riscul întocmirii lirice de aici, ci autodafeul, sacrificarea prin fetișul-cuvânt în sensul unui puternic recurs la teza malarmeeană, „poezia, la urma urmei, se face din cuvinte”. Pot fi acestea pansamente impregnate de sângue, de rogwaiv-ul ultra-dens al imaginației poetului, cu o savoare de comment eseistic, sagistic, a lumii senzoriale? Ion Scorobete scrie în

transă instantanee- SPONTANĂ, una autoindusă, poeme ce curg ca unul singur, „în culori de atenție ce desfrânează cerul”... în *valpurgia cu „torțe de zgură scurse pe acoperișul (suprafațele delirului) amurgului livid.”* Stresat de urbanul betonat, în cartierul timișan cel cu nume straniu „al Circumvalațiunii”, poetul se refugiază disperat și doct, în climatul de seră - grădină proprie, al unui simbolic habitat ce extinde „zgomotele „bibliotecii și respinge ipostaza aceluiași Die Buckenwurm - vierme de bibliotecă - citește șoarece, despre care postula Eco. Este el poetul hermeneut, poetul pledant al cauzei profetice, prin terifianta glossare a Stărilor ce tind a se dezavua în apoezie, în demitizare a conceptelor creative, a recupera prozaic continua uzurpare a realului (traumatizant) în ludismul ce ar surprinde inefabilul? Ion Scorobete trăiește trepidant impactul unei culturi poetice majore, cu cel al sufletului „însâmburat” al ființei asaltate de spectrul mutației spre declin mettal al civilizației - om și obiecte - spre o de-naturare a existenței, prin consumism și abulie. La ieșirea din labirintul incintei habituale, spre a fi resorbit năucitor de urbanul unei agore smintite, mai degrabă Hyde Park-ul balcanic, post pașalic banatic, Scorobete consemnează starea pseudo-icarică a evadării dintr-o captivitate (șaradică) în alta, macro-labirintul, al... *Circumvalațiunii*, adică *al sinopticului giga-neuronă: „în poartă-mi aud deznădejdea liberă/ de gesturi ferecate/ și cum se tânguie-n vecini câinile/ oglindindu-se-n lanț”* (metaforă absolut senzațională). Uluitoare analogie a captivității fractalice, precum în real, așa și în text, voi extrage mai jos câteva astfel de memorabile reușite, ele singure ajungând ca probe ale unui talent cultivat și conturând, iată, revelația superioară a unui „imăperiu mărunț”, ce face aluzie la sintagma „Stării împărăției”, într-o paradigmă a teozofiei de o mare forță expresivă, pruin aceea că „Imperiul mărunț” este un trofeu al itinerariului propriu, dar și al unei promoții ce - în grila lui Ulici, ar fi de fixat la „interferența” 70-ism, optzecism și chiar translând spre fracturșimul manifestului cu aderența ipocrită. Sorescu! repet, consider că de fapt Scorobete este un psihedelic puternic și inspirat-rect, un Sisif ce - rotindu-și privirile pe movila-nedeie a panoramei „scarate”, tersasate, din stranii lui munți originari, își restructurează lirica întru Sinele ancestral și regăsirea acestuia, la cote suprarealiste, mitopoetice, cu frecvente puseuri tehnice, structu-sensu. Iată eșantioane probatorii, cvasi-oximoronice, chiar paradoxiste (neutrosifice). Abundă aluzii metafizice, asociate cu

parafrazări livrești excelent resimțite, menite a redefini, de facto, Ars poetica distinct scorobeteană, nerescrictive, dezinhibate - culmea - prin dezmeticirea rațională față de stupoarea metaforei fruste, de un lexic ultra-conspectual: „*beția de cuvinte se salvează în beția de ozon, de eteric, de sclipăt celest: „Iarba de sârmă-mi vlăguiește-ntrebările/ cântă abrupt sub tăpli/ violina ghimpată”*; *Aerul vlăguit de elemente/ își conservă magnetic ofilirea de / accent bolnav/ se agață de privire ca un sex/ feminin pârguit/ în slobozenia brațelor răsucite-n/ sevrage*”; (mustul semnificantului are tărie de alcool; delirul exotic și ezoteric se extinde în interspații ca o imensă suferință a Naturii, așadar face legături semantice-sinoptice aidoma infrastructurii chinuite, colaterale, a drumurilor montane, spre „origini”, evident apifanico- paideumnice.

Peisajul „răsturnat” sub „coasa” semiotică, devine halucinant, parcă provocat de revelația unui paradis ce se alungă pe sine, natură și om...): „ *ca un revers al medaliei viciul/ acaparează spațiul elementar/ al nădejzii*”; (*asocierile oximoronice sunt voit trăznite: „tăcâie în cumpănă ca un tălmaci/ cu limba smulsă/ de parcă s-ar ruga în somn/ la sămânța nucului ...”*; „*viermele duplicitar își dă mâna (?)/ într-un sărut (?) răcoros*” (evident parodiare a însuși absurdului semantic, n)...” *îi citesc unui pui de codobatură/ pe marginea paharului/ de telegraf din/ mâzga polemică a stării de urgență*”! Iată aventura fostului subtextualism ironic al optzeciștilor, revenind funcțional în terifiante asocieri lingvistice care de fapt dinamitează orice sistem poetic, spre a reîntemeia parcă, prin asomțiune, mitul gonflabil al poeticiilor : „ *ne dăm mâna în grădina minciunii acceptate / întru răzvrătirea de dincolo de limita urii/ plăcută casă a trupului meu și temelie/ principiului apei/ cu certificat al pânzei freatice*”. Rafinamentul dinspre aceste rostiri ne face deliciul, desigur, suprasaturați de atâtea avorturi ale curenților în pârlomagă ai liricii post-decembriste. Deoarece astfel de metafore au o savoare amară, dacă vreți naturistă, ca regăsire a propriilor avataruri din arhetip, însă taumaturgice tocmai prin efec, Ion Scorobete are surâsul gândirii, laolaltă cu nostalgia sacramentelor din melosul paideumei natale. Freatismul evocat este cel al Memoriei și al etrenei reîntoarceri eliadești. Nu singurul, poemul dedicat lui Fondane, evreul-român franțuzit, (Sorginte), este deplin citabil spre a redescoperi în Ion Scorobete poetul din vârful muntelui, ritos-sanctuaric, ceremonios (ro)mantic, răzlețit și cu drumul intact al

întoarcerii, în minuscula hartă –azimut a memoriei afective sau pe autostrada nebună a ...europenismului de tip american, asmuțit via Europa. Arsura moralismului său ironici este supra distzrugerii, decăderii mediului ca habitat, prin ruptura dintre ontic și aplatizare cerebrală. Încălzirea globală, spectrele apocaliptice (cum figures), tot mai joase, proclerice vs paracletice, sunt zone de explorare "bătrânească" ale umanului fenomenal, preluând în mic, ceea ce se agită în mare. Orfeismul este departe de a mai îmblânzi „fiara din om”, este bocet și sfâșiere, prin simpla ordonare-numire, revelare textuală: „În câmpul de harfe de magneziu/ trupurile ni se revarsă/ într-o descărcare/ fierbinte se încinge planeta/ somnul se jertfește la uitare de sine/ într-un melanj conectat/ al proprietăților fibrei/ peste gardul mut din preajma jocului/ noaptea dogorește pătratul ferestrei/ fructifică miezul/ scrie povestea nevinovată/ atâtea replici”. Ion Scorobete este un fericit înțelept totuși rezistent cartezian, un poet filosof vag-blagian-sorescian, scrutând nicidecum anxietatea *mulțimilor*, *ci singurătatea divinului* ce se sacrifică în operă, fie oglinditor, din utopia cea mai teribilă, pare-se, în uman: iubirea. Editura Antrophos(Lucian Alexiu- Blaga), ne oferă prin această carte, cea mai convingătoare din seria de poezie, cred, a lui 2010. La umbra celestelor păduri, a termopanelor-termopanicii, dar mai ales a cărților în floare, neuitata sintagmă a lui Cornel Ungureanu. Cuvintele înfloresc, iar „înspinările” (floratura metaforică, ornamentică, una a jugului cu înflorituri), sunt un simptom - dacă nu sindrom - al cultivării noastre, cei din interregnum, coroborat cu „meșterismul iconarilor” rurali. Scorobete transferă uneori „fantasticul” mito-poetic în discurs frust, cu efecte ce rețin gustativ, percepția. Personalitate contemplativă, a umirii, a mirării blagiene, Scorobete reține ca procedeu și ironismul sceptic impregnant de aluzii textualiste, fără a uza de colajeria generației „suspendate” în dispute ce, vădesc un lucru cert: după ruptura de cenzura și apoi recursul unora la autocenzură, fenomen disimulat al voalării identitare și chiar al furiei stinse în „șopârle” parafrazice, parodice (Sorescu), ori neo-avantgardist-dadaiste. Având dezinvoltura cumva indusă din profesiunea sa de magistrat, prin ultim editatele trei cărți lirice, negându-se succesiv una dintr-alta, poetul timișorean extrage spectaculos „filologismul” esteticilor divergente, curioase puseuri ermetice. Paradoxal aceasta fiind a unui suprarrealism resurect, realitatea imediată pare ea însăși a ne expune

violent, șocant, o substanțialitate ce se ascundea în derizoriu, izbucnind semnificativ într-o nouă paradigmă. Oricărui canon va fi „atribuit” poetul, este limpede faptul că a fost, este și devine mereu, prin sinele căutat, al unei origini geo-culturale pe care a exaltat-o fără a fetișiza, dar căreia îi află mereu ingenioase conexiuni și raportări sinoptice cu „centrul”, poezia în mișcare, succedându-și etapele arderii cumva hologramic-cinetic.

Recursul la poezie al unui dascăl - GLIGOR HAȘA - Hyperion în Nocturnalia

Poetul unei juneți (prelungit și recuperativ) romantice, după un lung itinerar al scrierilor pe tematică istorică, studii sau ficțiune, se întoarce la uneltele delicate ale liricii, cu o carte sugestiv titrată evanghelic „Spovedanii târzii”, (editura „Gligor Hașa/ Publishing House”). Nu voi opina critic asupra acestui registru, din „ orga” prolificului autor care, alb de acel timp interior, a rămas un înăscut moralist, în virtutea clasicismului care i-a sculptat cultura și i-a cizelat patosul irepresibil al comunicării elevate. Deoarece înțeleg târziu că un poet nu poate scrie „ obiectiv” despre un altul, - ceea ce acribia criticului pretinde fariseic că face..., motivul meu fiind o îndelungă cunoaștere a omului Hașa, a dascălului Hașa, a animatorului cultural Hașa, în Cetate. Gligor dedică cititorilor virtuali ceva ce nu trebuie explicat, ci luat ca un cod, anume se îmbie lecturii celor asemeni lui, spirite agitate și fecunde, întrebătoare și ale nesațiului de a „ fi”, a transcende, afirmând că sufletul cel cu preaplin viețuiește pe pământ ca într-un Rai, așadar nu se simte alungat din starea paradisiacă, ci o poartă în Sine, căutându-și perechea...

Sigur, unele elegii aduc vorba despre suferința eminesciană a „ geniului pustiu”, despre lucifericul Nocturn al metafizicii eminesciene, despre propriile avataruri: cel mai chinător- eliberator, paradoxal, fiind cel al Iubirii... Am scris „ junețe romantică”, aluziv la spiritul Junimii, cu toate că Gligor Hașa este statornic discipol și apologet al Școlii de la Blaj. Nici nu se poate altfel, după multe și numărâte cu dublă măsura risipei energiilor creative, uneori cu revărsări patetice, specifice duhului din cetatea Paliei, cultivat odinioară de Sebastian Bornemisa. Hașa este omul imersiunilor în mitos, în eposul arhaic, în sub-straturile Arheoființei- dacă vreți ale

Memoriei ce se încarcă și se descarcă ciclic pe canalele „ reveriei”, „visului”, și în melosul ce se convertește baladesc, în expresie modernă, ci nu modernistă, excesivă. Poezia spovedaniei, a mărturisirii, se vedește cea mai fidelă muză și la anii senectuții, când Hașa concludă: „ și chiar dacă te crezi nemuritor/ Suflet să pui în serbede cuvinte” ...Un anume eroism al culturii în meandrele ei, ale vieții finelui de mileniu și pragului altuia, prins ca trecere și petrecere, o primă lectură a acestei cărți antologice de autor, ne sugerează mai mult îndemnul la meditație. Una retrospectivă, în „ dulce stil clasic”, în care zodia este constrânsă a pulsa în forma prozodică tradițională, fără asimilări post- moderniste. Acesta nu e o trădare, ci gravitatea unui crez filozofic și a unui sens mereu regăsit, în tezaurul cunoașterii de la eleni, prin daci și suspendată undeva în protocronismul aparent dezavuat. În lirica lui Gligor Hașa, semnificația de „ tezaur”, revine ca o cheie de boltă, așa cum odinioară se găsea și în romanele lui „ cu măști de septembrie”, ori cele evocatoare ale datinii (datului) și a „răbdării pietrelor”, ori în mitologia originară a Arhetipului uman, a Gemelarilor (Fârtați și nefârtați), dacă vreți Cain și Abel, dacă vreți însă și marile iubirii eminesciene, nocturne, uranice.

Metafizica acestei lirici este categoric una în sorginte hiperionică, eminesciană, ontologic și axiologic zicând...Acest dualism al umanului ce pare a fi stigmă (dar și enigmă sieși ascunsă) – este provocat cum am spus „ eroid”, patetic, de Gligor Hașa- poetul deopotrivă dinspre Juvenal („ Indignarea face poezia”), dar și Diogene. Dar și Socrate. Obsesiile scrierilor hașiene sunt de fapt ale sfetnicului de taină, ale inițiatului (nu doar empiric) – și chiar ale apostolului, fără habotnicia canonicului. Uneori hirsut, alteori cinic în sensul diogenian, cel mai adesea în spiritul predecesorului Octavian Paler. Desigur, preferința pentru forma fixă,dăltuirea migăloasă a cuvântului, sincronia sa cu ideea și Starea, sunt semne ale „omului vechi”, respingător al decadenței prin pârlouagele pseudo- curenților ce fac ritmic deliciul pervers al criticilor-grafomani... Credința în cuvântul poetic, impregnat de mantra unei paideume ce aparține Genomului. Este fibra de rezistență a poeziei lui Gligor Hașa.

Un singur poem dintre cele ce conțin, cum spuneam, sfaturi ale experienței vieții, intelectului, ajunge a releva cele mai sus enunțate: „ Sfaturi”, este de fapt „ Ars poetica” lui Gligor Hașa, amintind de sonetele lui Skakespeare și de Francois Villon:

„ Ca Sfinxul neclinit să iei aminte/ La timpul vieții iute trecător/ Și chiar dacă te crezi nemuritor/ Suflete să pui în serbede cuvinte! / În cel mai tainic colț al minții tale/ Ce este taină în taină să ascunzi/ Chiar de vei fi înferecat în zale/ În mintea altora, de poți, pătrunzi! / Așa vei stăpâni semeț peste nătângi/ În loc să mi te vabeiți și să plângi...” (Sfaturi).

Lăsând cititorului dreptul de a primi de unul singur cuminecarea și...spovedania(astfel investit și de preot al eucharistiei?!) – închei cu lapidara considerație față de cel ce de fapt se trans- scrie prin metafore : Sufletul....” Poezia- i șoaptă de la om la om” scria grecul Vretakos. Dar parcă tot Lucian Blaga spune ceva mai aproape inimilor noastre: „ O boală învinsă / e orișice carte” ...Poezia lui Gligor Hașa este spovedanie, catarsis și suferință a vindecării. Prin aceea că poetul înainte de a lecui eventual sufletul altuia, și-l vindecă și pe al său, spre a îmblânzi Orfic nu doar fiarele, ci și sălbăticia naturii oarbe..

Cu o sintagmă sugerată de titlul cărții, să zicem : fie primită! Opera lirică a poetului (acum) deveau, întregește la timp un travaliu plurivalent, al fascinantei arte literare, căruia i s-a dăruit ca profesor și într-un fel elev sieși lui, o viață.

TERESIA BOLCHIȘ TĂTARU (II) , DOAMNA CĂRȚILOR TRĂITE

Profesor de științe botanice, romancieră și eseistă, realizatoare de impresionante antologii și studii despre Maramureș, ori despre tragedia erei staliniste din România, Teresia Bolchiș-Tătaru, originară din istoricul sat hațegan Nădăștia de Sus, unde părinții ei au slujit preoțește Mănăstirea Prislop, (până la refugiul spre Nord), este o venerabilă Doamnă a scrisului românesc. Silită de vitregia oprimărilor regimului totalitar, Domnia Sa a optat să emigreze în Germania, pentru a-și proteja ființa și familia. S-a dedicat o viață, în mod exemplar, scrisului militant, protestatar, pledant al valorilor creștine și estetice, dar și studiului geo-botanicii și al istoriei. Epica Teresiei Tătaru, (romane, nuvele, schițe, eseuri, studii, reportaje), are amprenta puternică a modelelor clasice românești și duhul justițiar al simțirii strămoșești. Expresivă, în primul rând prin stilul alert, confesiv, mărturisitor, dar și fidelă normelor morfo-sintactice vechi, dinamitate de asimilările alogenice, uneori, acribia cu care pledează

pentru menținerea vechii gramatici, amintind de corifeii școlii ardelenene. În exilul ei dramatic, asumat, prin militantismul profund creștin- cultural, aparținător bisercii Unite cu Roma, greco- catolice, prin culorile vii ale discursului, cultivând tezaurul lingvistic al neolatinității ca pe o veritabilă grădină semantică, Teresia Bolchiș Tătaru avea să se facă prețuită pe meridiane, prin colaborarea cu numeroase reviste din diaspora și - o vreme - cu unele din țară, mai ales din Maramureș și Ardeal. Cu afinități electivă (suntem amândoi din Țara Hațegului), i-am prefațat două cărți și m-am referit la altele, colaborând cu Domnia Sa și chiar reușind să-i organizez o întoarcere pe itinerariul sentimental al locurilor natale (Hațeg, Prislop, Nădăștia de Sus, Deva, Hunedoara...), unde a fost primită generos și și-a lansat cărțile, donându-le unor biblioteci. Ulterior, doamna Teresia a revenit însă numai în Nord, la Baia Mare, unde a avut editori temeinici și motivații biografice desigur mai „recente” cronologic. Nenumărate sunt referințele elogioase, meritate, la opera sa, în cercuri de prestigiu ale diasporei române. Teresia Bolchiș-Tătaru nu s-a dezis niciodată de crezul moștenit, de o anumită rectitudine morală, polemicile ei fiind motivate de sfânta indignare a bunului simț original, etic și estetic, uneori radicale, de respingerea perversității induse de zbuciumata vreme ce se precipită. Fiecare scriere epică este inspirată din cele trăite și visate de ea. Frazarea este impregnată de o rară prețuire pentru grafia necoruptă, cu un anume șarm de „povestaș”, de evocări emoționante, de mărturii ale unei conștiințe, de vigoarea emoțiilor, ornate în floratura iilor ardelenesti și maramureșene. Teresia Bolchiș-Tătaru are un gust al rostirii frumoase ce pare acum ireversibil și de un stigmat tragic, epopeic. Ea are un simț special al alegoriei, al parabolei, al simbolisticii de apostolat, în manieră modernă. Se pot face paralele cu Nicolae Breban și cu Sadoveanu (mă refer la straturile explorate), dar situările sunt numai ale ei . Anumite polemici cu Ivasiuc și alții, i-au atras resentimente deplorabile pentru cei ce le-au exprimat. Nuvelistica îi este dintre cele mai expresive, travaliul compozit, elaborat, nuanțat. Simțul istoriei este unul acut, dureros, neconsolat față de injustiție; se reflectă aceasta în primul rând în excelenta lucrare „Maramureșul - mândria și durerea noastră”, monografie amplă de istorie și memorialistică, în două volume, lucrare pe care a coordonat-o. Romanciera rescrie fresce de familie (o saga transilvanică), sau ale unor oameni pe care i-a cunoscut, schițe de portret ce - prin

extindere - devin colective. Scrierea, așadar, îi este nimbul religiozității, pentru spirit dar și pentru istorie. Sunt destinele oamenilor din țara ei din care a purtat cu venerație și religiozitate aparte, amintiri demne a fi povestite celor ce ar uita. Un patos aparte, o înțelepciune venind din tradiția rurală cea profund păstrătoare, remarcabile, transparent și din „Comoara pierdută” și din „Amintiri silvășene”, dar și o intactă ținere de minte și reflectare fidelă, minuțioasă, de arhivă vie, a evenimentelor care i-au marcat copilăria și adolescența, mai ales. „Liceu, cimitir al tinereții mele”, „Anii noștri de școală”- „Sovietizarea”, „Măriuca” - un roman eminent creștinesc și cumva autobiografic, o alegorie întrețesută de parabole și alegorii biblice. „Aparițiile și mesajul Sfintei Fecioare de Lourdes” este cea mai documentată și bine-simțită evanghelic carte-mărturie despre locul sfânt din Franța, de pelerinaj al catolicismului universal. „Monumente ale naturii în Maramureș”, „Comoara pierdută”, „Floarea de piatră”, „Legende botanice creștine românești”, „Lacrimarium” (poeme), sunt cărți în care își poartă inima ca pe o candelă cu undelemn și împarte lumină iubitoare, apostolică. Scriitoarea româncă este membră a cercului cultural-artistic APOZIȚIA din München. Membră Liter-Art XXI U.S.A; Membră a Asociației Botaniștilor din Schwaben Augsburg; Membră UCIP de Presse. A fost premiată academic iar asupra valorii ei s-au pronunțat oameni de înaltă competență din țară, precum și din SUA, Germania, Italia, Franța, iar colaborările ei cu importante reviste din toată lumea, au dus mesajul strălucit, demn de dragoste, respect și onoare, în primul rând unul al Sufletului Transilvănean. Doamna Teresia Bolchiș Tătaru face cinste literaturii române și crezului neabătut de o viață în Divinitate și în Familie, în Națiune. Am avut repetat onoarea să peregrinăm împreună locurile noastre natale, evocate tulburător și inconfundabil de unele din cărțile ei. Am refăcut un itinerar ar reversiunii temporale, cu admirabilul ei frate, prof. univ. Theofil Bolchiș, la Hațeg, Prislop, la Pădureni sau la Castelul Corvinilor. Dar și la Baia Mare, unde am cunoscut și familia surorii scriitoarei, distinsa doamnă Lucia Ghișa, frumos împătimită de biblioteconomie. Mereu aproape de domnia sa a fost - deși geographic departe - și fratele ei, prof. univ. Teofil Bolchiș, un rar om de acțiune și sensibil față de cultură, de patrimoniu. Mereu Teresia Bolchiș-Tătaru revine la Tăuți Măgherușani cu pietate, spre a-și regăsi cuibul sacru familial. La anii în care până și umbra ne devine povară, venerabila

Doamnă, energică și consecventă, își scrie cărțile: nu din alte cărți, ci cărțile trăite cu ardoare, dedicație și har.

Vocația experimentului

ION POPESCU BRĂDICENI - FACEREA ȘI CORPUL

L-am reîntâlnit după câțiva ani pe profesorul universitar, prodigiosul scriitor gorjean Ion Popescu Brădiceni, ca invitat la Castel și în împrejurimi. Am regăsit și mai sporit acel farmec al comunicării cu un erudit, un înțelept cărturar și un practician. Într-adevăr, cuvântul adeverește, iar hărnicia spiritului are rădăcina Har. O uimitoare, deloc șocantă pentru mine, capacitate de a absorbi, decantă instantaneu și emite reflecții cvasi-poezice, a tot ce mișcă în lumea ideilor, un praxis cuceritor al Stării Metanoice, În ceea ce el însuși definește drept transmodernism. Are acest discurs ca o regresie spontană în memorie are harul de a se face ascultat, uneori stingherit de aplauze.

De oriunde culege o ramură, o preface în coroniță, prin fantezie, prin șarm retoric, prin afinitate cu *pluralul*. Alături de el, mi-am amintit cu un frison cald, de iluminății, de sacerdoții barbarilor lui Umberto Eco. Duh polemic, colocvial, provocator, alternând cu reculuri în parabole, rostire lirică proprie, trimiteri, hermeneutism și metafizică ritmată cumva de verticala brâncușiană. Ion Popescu Brădiceni este într-un flux al revelației ce se „aude pe sine” în chiar fluența discursului. Cunosc efortul sinergic de acest tip, dincolo de aparența facilității. Înțeleg din nou că totul este în măsura în care semnifică aceasta. Îi înțeleg spritul imperativ re-ordonator, în Idei. universitarul își elogiază studenții și confrății scribi, el este desituaat în „durata cea fără timp” a Creației și împărtășirii, comunicării-cuminecării, este concomitent în *strătimp* și în *acum*. Vede hologramic, descrie vizionar, se joacă prin cuvânt cu foamea spațiului iluzoriu captiv în clipa cunoașterii. Discursul lui fiind pedagogic, este și unul al desfătării intelectuale, dar și al isihasmului trans-focat în sus, în scopul învățării, spre a ne reînvăța pe noi înșine. Îmi dedică un poem în care îmi amintește ceea ce știm demult : „*Ne copilărim prin poezie, redevenim paradisiaci, nealungați. Starea ce o transmite sigur acest om este una empatic- manifestă, una care ne inspiră, înaintea căreia simțim spontan impulsul replicii. Un preaplin energetic*

*cogitans, ni se îmbie generos, confirmând un vers al aphoric și al meu : „avem mai mult nevoia de a iubi , decât cea de a fi iubiți”. Vervă, pathos, tensiune a spiritului „quelque s’agit”, deghizat în ludic contrapunctic, totul suspendat în retorica dezinvoltă și continuu revelatorie. Bradiceni este în interiorul textului (metatext comprimat), ca un copil chiuind în interiorul ninsorii. Cartea cea mai recentă „Facerea și corpul” este un prim tratat despre ceea ce profesorul definește *ostensiotică și ostensiologie*. Celelalte cărți lansate au fost: „Aporiile lui Axios” și „Arca Metanoia” (poeme și poeseuri) și „Serile de la Brădiceni”, vol.1 și 2, volume mixte.*

Domnul VVV/ vice VARUJAN VOSGANIAN ...

Din fugare sau răzlețite lecturi, mai degrabă semănând cu lecturarea (urmelor inverse...), a Drumului cu pașii, Varujan mi-a prilejuit, cu ani în urmă, acea tresărire de a da binețe cuiva știut de undeva...starea stranie că te întâlnești, pe inverse cărări, cu tine însuți, într-o altă ipostază... Poate sună cumva exaltat - noi exaltăm lucrurile! - ori altcumva. Însă eu, încă de la primele lecturi din alții (...), am resimțit destul de rar această curioasă percepție: cititorul care sunt este oricum mai poetic decât cel care scrie, decât cei ce scriem, în spiralic adaos al exploziei cu încetinitorul (apheironice?) care rezidește? pădurile lui Wagner, ecouri de vânătoare (poate safari-uri ale zeilor arși?) sau simplificând englezește (...), Magic World-ul Cărții Unice. Boematic, cu ani în urmă, (ne) uitați prin ale noastre provincii, eu la Hunedoara, dumnealui la Focșani și Iași, în glumă, cândva, îl poreclisem calamburistic (n-am zis cabbalistic!) Varujan Valjean. Poemele lui, am scris undeva, citite cu ochii, se fac auzite într-o dimensiune cu ecouri multiplicat, ca dintr-un „stră-simț” au un „ceva” de pergament, de memorie sacră, au un parfum neînțeles în arealul meu semantic, și totuși, ceva tulburător de cunoscut. Triada de volume lirice are ceva alchimic, ezoteric, cabbalistic, inițiativ în cheie actualizată.” ceva amintind – însă vag și doar semnat- de Magicianul lui Cohello, ba chiar mai de departe (...), de sacerdoții barbarilor, de care face vorbire Umberto Eco”, „Șamanul albastru”, „Ochiul alb al reginei”, „Isus cu o mie de brațe”.

Proza scurtă „Statuia comandantului”, nuanțează de o manieră captivantă, un foarte puternic nerv poeion (...), cu spirit eseistic,

sagistic, glossând de fapt stările eminentemente ale contemplației metafizice, murmurate, întocmite ca texte – comunicante. Varujan își induce neliniștea care vine din cunoaștere, dar și din genomul arhetipal, iar metoda sa este - în poezie, ca și în proză - alegoria caleidoscopică, (i) magismul uneori somptuos, evocarea cumva divinatorie, de fapt catarsică. Ceea ce suflă, însuflețește prin verb, în scrierile acestui om cumva foarte vechi, este patosul, este empatia pe care o atribuiam Divinului...este însă și umbletul ușor plutind, levitând, prin discurs, arta de a reflecta metatextul memoriei în sidefii, ornamentice fioraturi, reductiv în poezie, semiotic - plurisemantic în Epos. Constanta cuminecărilor sale este cea a inițierii, cea a extragerii semnificației esențiale, din delirul suprafețelor, cu jocuri infinite de oglinzi. Curios, dar dincolo de zonele nocturne, tragice, Varujan ne face să întrezărim (...), este una a regăsirii sacrului coborât (empiric?) în profan, spre a-l reîntemeia. Sensorii poetici sunt dimineața, să ne reamintim că în orice amurg gstează latent alt răsărit. Religiozitatea sa în modernitate ultra-activi și în proza armeanului român.

Nimic habotnic, ci doar și numai sensibil - asomptic - sine în Sinea Lumii. Romanul „Cartea șoaptelor” (Polirom, 2009) cartea de Dar făcut și primit (la schimb!), este una a răbdării și a revelației, este o evanghelie a neamului său traumatizat de istorie, înviator prin acel ceva care nu piere, ci transcende, misterios prin chiar Realitate. Este opera sa de vârf, o epopee a Armeniei. Poetul este geamănul interior al naratorului apostolic. Developarea - niciodată mișcată, voalată necum - prin epos tălăzuitor, al unei memorii mareice, intervale și vămi transfigurând metafizic un „illo tempore” mereu regresiv în Acum-ul real, însă parcă visat arhitectura „catedralică” a acestor regresiuni, sau submersiuni, sunt unice pentru literatura scrisă românește. Varujan Vosganian este și scriitor român, prin aceea că se vedește fin simțitor al rostirii neo-latinești, iar Isus-ul armenesc este cel ce vine mereu interdimensional, evocator întru cunoaștere și neuitare, mai ales neuitare. Puțini, numărați sunt și ai Neamului lor, cei ce duc până la vârf, itinerariul. Un itinerar ce pare a fi chiar purtat, știut dintotdeauna, ca și cum am avea în creier- inimă o hartă a întoarcerii, a Eternei întoarceri ? O recentă, de fapt unică întâlnire directă - La Galeriile Hunedoara - cu acest confrate mai mult decât știe, mi-a confirmat sentimentul primei lecturi din poezia sa, acela pe care ori de câte ori vrei să-l definești, ai ispita de a-l recizela, de a

glisa, sub impresiunea magică, a unei cunoașteri „de când lumea”. Varujan Vosganian este magicianul practician, este poetul limbajului primordial, antebabilonian, într-o lume a rezidirii babilonice prin cărămizile arse ale cărților noastre, voastre, lor Remember Borges, care avea revelația unei Unice Entități care (ne) scrie, poate Memoria Mamei Lumea. Cum să-i spun? Neliniștile tale cele mari, mie îmi redau o acalmie pe care, ca popor al meu, nu o uită nici moartea! Prietene, eu nu pot să nu pun preț pe recunoștința ta. Nu îmi pare rău că, de fapt, nu mă prea cunoști, fie nici măcar prin cărțile ce ți le-am semnalat, ale mele, ale celor de lângă mine, din Noua Provincie. De la Blaga știi, că eu sunt centrul sinei mele, al lumii, eu sunt sunetul lacrimii din Lanocrăm. Noi, cărțile noastre, ale dlor/ voastre.

Svetlana Paleologu MATTA și starea de neascundere

O tulburătoare percepție a poeziei metafizice relevă cartea Svetlanei Paleologu Matta – *Eminescu și abisul ontologic*- ediția a doua – editura Augusta- Timișoara. Ecourile textelor sunt airdoma rezonanțelor cosmice și „răsunăm” o vreme în haloul sau siajul lor luminător. Aproape suportăm – sau se estompează în bucla răsucită a timpului pe axa imaginarului, teribilul sfâșietor dor ...metafizic eminescian „iar timpul crește-n urma mea/ mă-ntunec”. Uneori ele se ramifică asemănător fulgerelor complexe, ca niște arbori străfulgerând cerul empatic al simțirii poetic- umane.

Cartea face apel repetat la Heidegger, - grilă garantată a discernerii și interpretării, cel care spunea că „ființa este unicul obiect al gândirii”, iar poezia este esența artei. Nu mai obiectăm la axiomaticul enunțului consacrat ca atare, dar s-ar putea ca „ut poesis, pictura” – dacă știm că omul a văzut întâi și a codificat – memorat – consacrat întâi o Memorie prin frescele parietale , apoi prin mantici și acte divinatorii- răsadurile poeziei. Heidegger mai afirmă- ne amintește autoarea, că „adevărul este al ființei”, definind cvasi poetic asta : starea de neascundere . Grație actului poetic – trăit-comunicat- rezonant- așadar, avem a accede la un alt nivel al realului (nu neapărat delirant –ori halucinant, nicidecum prin inducția unor accesorii de tip toxic- așa cum bunăoară se practica la Delos sub efectul emanațiilor telurice sulfuroase, ori multe alte procedee de efect delirant moderne) – ci prin revelație. Avem a *ne îmbogăți ontic*,

așa cum spune filosoful Peșterii lui Platon sau pe aproape C.G. Jung, în „Imaginea omului, imaginea lui Dumnezeu”. Poesia este puntea de legătura, de refacere perpetuă a legământului- altfel dar asemenea rugăciunii. Una dacă vrei către Sine. Astfel se manifestă „diferența ontologică”, dintre Fiindul uman și Conștiință. Un dintotdeauna al clipei, al Acum-ului. Svetlana Paleologu Matta scrie că „poezia este un veșnic început, cristalin ca apa de izvor, nevinovat ca jocul unui copil. Vorbirea ei inițială, inaugurală –ca fiind mereu ultima posibilă – fondează ideea de adevăr (o restaurează mereu, n) –iluminată de ființa din noi.

Autoarea îl situează și pe Eminescu pe o „bază platoniciană”, prin intuiția, imaginația, iluminarea directă, suprasenzorială” în dimensiunea acestei ontologii imuabile. Eidos, etimon- rădăcină a lui Id, înseamnă *a vedea*. Într-adevăr, cuvântul poetic Vede. Alteori doar întrezărește. Intuiește și ni se relevă. Acel *ceva întrezărit* este „dincolo de Cer”, sau dacă vrem, prin oglindire; este ființa prin oglindire, de dincolo de cer, manifestă în Om. „Gândirea sufletului divinizează”, spune Eminescu. „*Ei nu văd fața ei”, văd sfînxul rece/ Ei văd icoana, înțelesul* „; este același joc labirintic de care scrie Heidegger în interpretarea mitului Peșterii lui Platon, remember! „Heidegger, ne amintește și Z.P.- Matta, spunea că „*Timpul dispare iar eternitatea cu fața ei cea serioasă te privește din fiecă lucră*” „Adevărul ființei a fost ocultat de întreaga metafizică occidentală, începând cu Platon și Aristotel...” . Vom spune însă că Divinitatea (Adevărul) este Ființa : ea se arată ascunzându-se și se ascunde arătându-ni-se” .

Aparent separat de bogăția ideilor glossate de Svetlana Paleologu – Matta în cartea d-sale, voi extrage lapidar câteva știri stricte privind *genialitatea*. Se constată sec științific fenomenul genialității ca fiind determinat de anumite boli. Michael Fitzgerald, profesor psihiatru la Trinity College din Dublin, explică bolile din spectrul autismului (ASD) ca fiind motivante ale genialității umane creative. El constată și demonstrează că Einstein, Orwell, Wels, Wingtenstein au fost sigur bolnavi de sindromul APEGER. La fel și Beethoven, Mozart,, Andersen, Kant- căroră li s-a diagnosticat cert post- mortem acest diagnostic.

Există o legătură cauzată de factori genetici între afecțiunile ASD și Creativitate sau geniu: afecțiunile psihiatrice pot avea și dimensiuni pozitive”. Caracteristicile creativității sunt identice cu ale

sindromului Asperger. Fiecare caz este unic prin aceea că oamenii au un număr variabil de gene „vinovate” de afecțiunile lor. Uneori este vorba de persoane care nu se pot integra în sistemul de învățământ al vremii lor..., ba nici nu au relații sociale sau contacte cu cei din jurul lor. Cu totul ar sta situația autiștilor din sistemele totalitare, însă datele rămân aceleași prin reacțiile imprevizibile ale Ființei. „Spiritul este viclean”, spunea cineva despre sine. Oamenii geniali pot fi ușor paranoici sau încăpățânați, spune Fitzgerald, „dar de obicei au conștiințe morale deosebit de dezvoltate”. Ei se pot concentra asupra unui subiect timp de 20-30 de ani fără a fi distrași de ceea ce cred oamenii din jur, cum s-ar zice „lumea”.

„Genialii simt nevoia să dețină controlul, iar repetitivitatea atinge cote critice, mai ales în cazul politicianilor de succes, precum un De Gaulle”, care afirma „Eu sunt Franța” ! Iar la un moment dat, când Franța era ocupată de nemți, într-adevăr generalul a fost Franța ! H. G. Wells era nesigur din punct de vedere social (am putea aici aminti și de Hoelderlin, n) – obsedat de control, singuratic, crud și imatur emoțional” ... Newton, declară cercetătorul, putea lucra trei zile fără măcar să-și dea seama dacă e zi sau e nopate, fără pauze, uitând să se hrănească. La fel și Einstein în „ crizele „ creative, omul care avea să fie emblematic universal pentru genialitate; amintesc că creierul lui a fost criogenizat iar recent s-au constatat că avea în plus față de cei obișnuiți, ceea ce numim conexiuni neorunale multiple, așadar efectele unor anomalii – limite, la care ființa a aflat soluții, probând adevărul științific că suntem INTERCONECTAȚI nu cosmic- rezonant așadar implicit și în interiorul psihic...Cartea „Genele geniului: cum talentele Asperger au schimbat lumea”, de Michael Fitzgerald, este de citit și recitat. Prin aceea că starea de neascundere este o pecetluire a divinității manifeste în om, prin creativitate și genialitate.

ASERȚIUNI LA EPICA DARIEI DALIN

- încercare euristică-

Dacă nu erai fiul sau iica mea, cine știe unde, când, cine s-ar fi născut din altă dorință împreună-n acel extaz otrgasmic, acea stare „nelumească”, acel ritual al Doimei întru întreire, cum alegorica Psyche, jucăușa, îi suspină lui Eros, nesățiosul de sine. Ea este tentată (ispitită), prin scris...de a ne învălui în atlazuri și narcoze, ceea ce

numește în cheie poetică, „chinuitoarea zvârcolire a dorinței”. Așadar acuză lucidă, rece, ceea ce i se întâmplă prin reprimare...Am căutat să evit tocmai oroarea indusă de ororile ei, de trauma celui „mort purta” mental, celui story în care descrie cum a îmbrățișat mormântului unui „el”: Citez: „ Când, însă, am aflat cum stăteam cu iubirea, târziu, mult prea târziu sî-i mai spun...I-am mângâiat mormântul cum pe el nu l-am mângâiat niciodată și-am sărutat țărâna cum niciodată nu l-am sărutat.” „Mult prea târziu”? Așadar contrapunct al revelației d’antan, când (în romanul „ Il y a du temps”, încă mai era Timp. Timpul duratei, desigur, timpul muririi. Căci asta facem trăind, murim...Și răgaz (sfânt răgazul lui Holderlin), al Mărturisirii. Și al utopiei: că El, timpul, poate fi încetinit măcar, în extazul unui „ceva” suspendat dimpreună, prin împreunarea a Doi într-UNUL androgenic. (Dan Constantinescu-Nicora zice : „Dempreunul de a fi”). Teroarea ca regresivitate în memorie a iubirii – agonia ca extaz. Scrisul poate fi drog (narcoză alinătoare, spihedelizm, arta - underground - prin sublimare în estetic, în ideal, teoriile toate au fost tranșate de cei mai reci scribi ai psihanalizei...altora. *Mitul prometic, mitul peșterii platonice, mitul Orfeu- Euridice, mitul lui Sisif... Voila!*

La finele cărții. „Zvârcolirea dorinței” este fals rezolvată prin reprimare. Femeinitatea - alegoric Valea (apa, timpul iluzoriu trăit, substanța primordială- viața, sângele pământului- viul instabil etc., citez: „se ducea din ce în ce mai departe”, pe când „El” - Muntele” se înalță, de netrecut”. Pejorativ zicând, apa din munte izvorăște și se va întoarce - prin „circuitul apei în natură”, asupra-i, spre a-l fertiliza muntele - Uriașul Mitiopoetic, aici, nu este escaladat, ci doar metaforic „nemuritor și rece”, de netrecut...Aspirația nu este de a-l escalada spre a-l domina, „Bărbat trebuia, Doamne, să mă fi făcut!” („Este timp), ci este Dorul inefabil, dorul de sine (ogluit în El), un dor orgasmic, irepresibil, de ne-reprimat, altfel „zvârcolește chinuitor” nu doar sufletul, senzualitatea, ci și Spiritul captiv... Or scrisul alegoric este in facto unul soteriologic, nuanțând mistic jubilația ludică dintre Eros (Erato) și Psyche... „Mă sforțam s-o opresc” (dorința, foamea energetică de energia- inseminator, masculinitatea) - este opturantă, este auto- destructivă, prin exces de ardere reprimată, este suprimare de sine a naturii. Este țipăt înnăbușit al cărnii, al materiei- matriceale. El - 2, ivit după celălalt (cel mort, cel îmbrățișat ca mormânt, sărutat ca mormânt- memorie,

fetiș, icon etc) - iată ce spune: „Nu am venit pentru această sărbătoare”, dar nu pentru ea am venit. Nu. Nici pentru anchetă n-am venit. Am venit să împart cu tine tot ce am... Ce? „Tot. Banii? Casa? Timpul? Tot! Doar să vrei.” (pag. 140, Lacrimile tulipanului). „Îți dau tot. Tot ce am. Tot ce vrei. Și-ți voi da tot ce-mi vei cere”.

- Chiar crezi că-ți stă în putere să-mi dai tot, tot ce-ți voi cere? Cere-mi!” (Paradoxal ordin- rugămintă al celui al El...). În interiorul (sferic al) textului, aici, este cheia- parabola acelei zvârcoliri- dorințe reprimite, asta în sens euristic. Textualismul pe care îl defineam undeva este aici un act, gest empiric- catharsic, de „autovindecare”: prin scriere, prin dialogul interior, cu forța remarcabilă a unui psihanalist pentru care paginile cumva jurnaliere sunt foi de auto-observație cu patos poetic și senzual-feminist. Ceea ce numeam „starea orgasmică a trans- scrierii (transa scriiturii!?)”, evident virtuală, este o transfigurare ce ia proporții simbolice delirante: EL: „Cere-mi!”

- Vreau toate clipele, zilele, nopțile, anii, viața. Îmi vreau viața înapoi!”.

Aici, poarta cărții se înhide mut, ecoul memoriei frustrate de un destin (datum) alienant, provocat de cauzalitatea-real, deschide un hiat, este deschidere întru înhidere, cum ar spune Noica. Am rătăcit pe undeva romanele de tipul „Madame Bovary”, ori cele ale Hotnesiei Papadat Bengescu...Există texte- discursuri- teme- masculine, feminine și există texte hermafroditice, hermafrodisiace, voila! Există separație care „zvârcolește dorințele”, le distruge. Iată ce spune Joyce Caro: „Impulsul creației, ca și cel al distrugerii (subl. n), rămâne un mister absolut”. Altcineva, un rapsod din Nord: „Pe pământ avem două șanse: cediți și arta”. Între aceste două aserțiuni, consider, se află cheia magică a cărților dariene. Entitatea suflet-spirit care, nostalgic-paradisiacă (vezi romanul bilingv „Este vreme) - caută regăsirea divinului prin dialog (de fapt monolog interior) cu El-absolut, cu Creatorul umanului: cel ce a sigilat Condiția omului în Dualitate. Recesivitatea lumii, esențială. În captivitate sexuală prin diferențiere paradoxală: *convergența în divergență*. Atracția contrariilor, chinuitoare, conflictuală ab initio, motivația ? „Cresteți, înmulțiți-vă, umpleți pământul”. Știu că un text autopsiat astfel, psihanalitic, este dificil de suportat. Apelul prozopoematic al epicii acesteia terifiată de marile interogații (terror mentis), sete catarsic, empiric, patetic, uneori dramatic, esențialmente tragic...Mitul lui

Orfeu,aici, este mai mult al unei Euridice subînțeleasă ca într-o fatidică complicitate cu demonul paznic al Apei subterane (a subconștienului cavernos) Lethe, Apa Uitării, de fapt Hades-ul. Însă ar fi prea simplu și nedrept : epica autoarei Daria Dalin este impregnată până la paroxismul cel mai dureros, (și comunicat prin afinitate afectivă la lecturanți) – de o teribilă sete de iubire...Numai că Ea, Eva- Femeia (Viața),marcată de un Fatum insuportabil sieși, nu bărbat s-ar fi vrut, ci Femeia Inocenței Primare, paradisiacă, înainte de a fi fost înșelată de Entiotatea intrusă numită Diavolul...(Șarpele este acolo simbolul teluric, al energiei Kundalini, în cheie ezoterică). El-celălalt, care vine nu la sărbătoarea mulțimii, ci pentru a o cere - nu este cel așteptat. Nu poate să-i redea Viața înapoi, ci eventual - „dacă ea vrea”, să îi dea continuitate altfel, recuperatorie prin consolare și ardoare reciprocă, o etapă de ardere-mpreună.Trăind cu mai videcătoare bucurie de a fi, a mai fi. (Un exeget francez avea sintagma: „*frustrarea femininului ca creație secundară*”). Iată de ce cărțile Dariei Dalin (patru la număr) încă ascund cititorului neavizat, un *Har* al *hărniciei creatoare*, re- creatoare, iar epiteticul „orgasmic” nu trebui să o ducă-n eroarea falsei pudori bovarice! Cât jăruie moncit trauma, ireparabilul unei mefiențe, în fond, prudente prin exces, deprimant și nedorit, (de Anima), totuși, misterul creației oscilează instabil între atitudinea religioasă și cea a artei, necum profane...

Încercarea romanului religios

DARIA DALIN (II)- ALGORITMUL FEMINIST ÎNNĂSPRIT?

„Pentru mine tot ce se întâmplă în lumea asta nu capătă sens decât în arta care se cheamă literatură, pentru că eu cred că starea primordială a omului a fost și este energia cuvântului”. Iată o semnificativă autorecomandare, după debutul editorial, „Prețul loialității”, care avea să se confirme prin următoarele cărți, alte două și probabil și în cea de-a patra, în pragul apariției.

Daria Dalin a apărut meteoric între prozatorii din arealul existenței ei, Hunedoara, și de la bun început a șocat, anume prin discursul polemic/ moralis/pledant. Stilul predonimant este unul prozopoemic, eseistic, cu enunț- monologic interior. După „Prețul loialității”, (Editura Emia, Paulina Popa) roman aparent contestatar-

colocvial al condiției familiale deviate în derizoriu, cărțile ei aveau să accentueze algoritmul feminist, ușor radicalist, cu tușe elegiac-poematice. Referințe pertinente au rostit observând calitățile ei epice, fluența narației, arta compoziției, dinamica de forță a discursului: Gabriel Petric, Laurian Stănescu, Gligor Hașa, Dna Fumurescu, Eugen Evu și alții, și, desigur, exigenții ei redactori de carte, cu alte cuvinte vocația de prozator a autoarei orăștience. Un anumit eroism (nu am scris erotism!) al scrierii colocvial-moraliste, se va estompa cu timpul, resorbit de conținutul memoriei ce se restabilește, dincolo de cutare traumă, de inerenta ruptură, de instinctul conservării... De facto, Daria Dalin dialoghează cu sinele, mai ales despre condiția femeii într-o lume care demitizează violent, ne-o barbar (sic,n), bagajul ancestral de sacralitate investit mitologic, apoi prin sincretisme, în toate culturile. (Ar fi de subtextuat, această temă-vector, constantă deja în cărțile Dariai Dalin, cum înțelege autoarea, de pe poziția ortodoxistă, extrema condiției femeii în lumea arabă, unde dogma obligă virginitatea la căsătorie, ceea ce a deviat în practici perverse, ca sexul anal sau oral, încă din adolescență, „prețul loialității” fiind astfel tolerat de islamism!) Linia de forță definită cu prima carte, va deschide „artere colaterale”, exact ca în radiografiile ei febrile, paroxistice, dând peste matcă și revenind la acalmia unei direcții. „Drumurile noastre sunt chiar în noi”, am spune. Cărțile autoarei sunt cumva episodice, foiletonale, în sensul unui „stroy” personal, interferat din ipostaze biografiste, cu alte istorii și personaje pe scenele turnante ale unui datailism fin, introspectiv, psihanalitic. Stilistic, miniromanele- eseu lasă vag o impresie telenovelistică, alternând filosofia cu teosofia prin monologul interior; este un merit dar și un risc al sentențiosului inflexibil, cu pledoarie mistică, versus bunăoară scepticismul cinic cioranian. Riscul unui curent „consumist”, cu priză facilă la cititorul „navetist”, a fost depășit, prin aceea că: „Daria Dalin înțelege cuvântul ca pe o pustie a cunoașterii care crește cuprinzând orice formă de deșertăciune umană sau cosmică. Planurile de percepție ale ființei sale se întind până-și găsesc punctele de coincidență până și în îndepărtatul freamăt al lucrurilor. Linia acestei cărți urmărește viața unor oameni care nu vor să fie autorii unor metafizici fără rost, ci vor ca viața lor să aibă un loc în ordinea creației și să fie măsurată de o clepsidră apărută din mijlocul unui basm, chiar dacă este o iluzie.”) - Laurian Stănescu. Scriitoarea este o performantă, perseverând pe

un itinerar pragmatic, asumat, probând de la carte la carte, un simț psihanalitic și al explorării în zona auto-referențială. Scrie cu un patos și o vervă aparte, (stilul face omul, omul face stilul), unele cu evidentă cu țintă catartică, dar care au darul de captiva, de a se comunica prin arta ei epică. Ar fi eronat să vedem în Daria Dalin o habotnică, dar nici o sentențioasă pledantă a singurătății, autoarea respinge doar grobianismul pretins „masculin”, dominat, la toate palierele societății „de tranziție”... De fapt, rădăcinile răsucite ale răului sunt adânci, sub pământul timpului și în chiar carnea umanului. Dumnezeu din operă (bărbat-femeie, din omul adamic și perechea sa, a creat femeia „spre a-i ține de urât”, însă esențial, spre a procrea. Tarele acuzate de Daria Dalin aparțin entropiei, diferențierii și unei agonice fenomenologii strict-biologice, în lume.

A doua ei carte, româno-franceză, „Este timp” (Ed. „Noul scris românesc”, 2007), accentuează „frondismul” rebel, cum am spus, de sorginte feministă, într-un ton acut moralist și ingenios construită în interioritate, sub forma unui dialog cu însăși divinitatea. Condiția femeii în familieși societate, sunt violent polemic criticate, iar monologul (de fapt) interior cu alter-egoul masculin (!) este o alegorie-eglogă în proză: „bărbat trebuia, Doamne, să mă fi făcut! Bărbat!”. Tonul resentimentar, nuanțând probabil biografismul nefast, disimulat în „eretismul” unei condiții decăzute, sau contrafăcute, sunt dominantele cărții. Dalin susține un real recital în care condamnă masculinitatea tribală în modernitatea în derivă a valorilor și cutumelor moralei clasic-creștine. Ca și primul roman, este o carte-dezbatere, tulburătoare, incitantă. Virtualitatea este prejudecată, sau sinele (ne) este captiv în dualismul condiției bărbat-femeie - sau altfel numit, familie, pereche? Asprimea demersului analitic dă frisoane și apelul la o „ tactică” a spunerii realmente masculinizată, pare a fi doar pledoarie a unui „avocat” care desigur nu e al diavolului, ci se vrea / simte / crede al divinei indiferențe, totuși. Un roman care merita a fi dezvoltat. Poate ca intervale filosofice, structural modernizând scrisul ei cumva modular și cu inserții hieratice. Daria Dalin își reprimă evident senzualitatea și atacă a se apăra. Uneori, ținta este o simplă fantasmă, „agravantă”, un deja vu inert, consumat, așadar procesul retro-intentant este al unui „trecut” ce se reinventă. În fine, „Lacrimile tulipanului” (Ed. Galaxia Gutenberg, 2009) schimbă arpegiul obsesiv și cu impregnarea dialogului care dă fluentă discursului, edulcorat cu pagini de lirism

elegiac, lapidar, își „distribuie” ego-ul în personajele ce viețuiesc în lumea paralelă - însă afectiv rezonantă - a unui areal montan, claustrant, jumătate imaginar, jumătate conex și empiric, personalizat și interpretat cu aceeași remarcabilă artă a fineței psihosociologice. Ceea ce o intrigă pe autoare este de fapt decadența, corupția, așadar ceea ce acum câteva milenii se numea „stricăciunea”; este registrul obsedant al scriitoarei, însă un „flaut” delicat răzbate, elegiac, atunci când impregnate de lirism edulcorat romanțios, se referă la iubirea dintre femeie și bărbat... (Ordinea în acest caz, este inversată! Așadar Euridice îl ceartă pe Orfeu, un Orfeu culpabil, demonul fiind pare-se, eludat.

Așa cum am scris într-o cronică din Stuttgart, modele (contaminări) nu se întrevăd, sau, nicicum unele care să clintească de la propria-i personalitate; poate ultimul Octavian Paller, cel ușor învelit de ecourile - s-a scris - dubioase ale sale, poet căruia i s-ar fi atribuit post - mortem niște texte (...), transpare prin filtrele curgătoare ale irizărilor ei metafizice. Poate că propensiunea spre mitologizare transmodernistă, cu țintă recuperatorie, (o himeră a Dariei), dar, mai ales zona în care explorează, a psihicului și suferințelor alienante, îi sunt garantul pentru noi și pentru ascendența spre cititorul cu osebire al noilor generații. Discursivă, Dalin face și rolul „apostolic”, accentuând sentențios un moralism vag, anacronic: Actualitatea exacerbează exploziv sexualismul, subculturile porno, traficisul (inclusiv știrist) de carnalitate. „Cântarea cântărilor” a decăzut, iată, în procesul unei veritabile, patetice, „ judecăți de apoi”. Este interogată însuși Creatorul, despre toate acestea. În pragul celei de a patra cărți, Daria Dalin este deja o certitudine și o prezență în proza actuală. Prin profesionalismul cărților ei, inimoase, militantiste, ultra-sensibile înspre delirurile și substanțialitatea realului merită a fi citită, iar deja cele două-trei romane recente, par să confirme impresiile noastre: „Cercul de foc” și „Lacrimile tulipanului”. Aidoma Silviei Beldiman, tematica romanelor Dariei Dalin este una previzibilă a patosului de sorgine socio-religioasă în contextul sentimentului apartenenței geo-culturale și a unui anume militantist/ feminist- patriotice.

SIGISMUND DUMA
RESURSELE ȘI ECOLOGIA.
O CAPPO-D-OPERĂ A ȘTIINȚEI ECOLOGICE

Studiul prezintă lumii actuale din perspectiva relațiilor sinergice dintre resurse și mediu. Abordează problematica resurselor și a mediului în contextul stărilor de criză în care se află lumea de astăzi, pe componente care s-au redus cantitativ și calitativ și resursa umană care a crescut exploziv. Profesorul Sigismund Duma este absolvent al Facultății de Geologie-Geografie din Cadrul Universității București, el deținând titlul științific de doctor al acestei instituții. A elaborat și publicat în reviste din țară și din străinătate peste 80 de lucrări științifice. Este autor al unor cărți de mare importanță cu teme din geo-ecologie, ecografie economică mondială, resurse și mediu-tratat, management general ecologic, economie mondială. A fondat în 1990 Universitatea Ecologică „Traian” din Deva, fiind succesiv decan, prorector și rector (președinte).

***

Un studiu de mare amploare (600 pagini, format masiv, cu iconografie policoloră de excepție, cartografieri și grafici relevante) apărut recent la Editura Universitară București, prefigurează deja opera de vârf a profesorului universitar hunedorean Sigismund DUMA, rector al Universității de Ecologie din Deva. Fără îndoială, este opera esențială, implicată la maximum în fenomenul acut ecologic global, inclusiv în arealul nostru. Este absolut sigur că anvergura și competența științifică vaste ale acestei cappo-d-opere, sunt tot ce a dat mai bun în domeniu în ultimii ani Hunedoara cultural-științifică, recte știința pluridisciplinară românească, cu axisul de susținere ecologia - dilema universală a mileniului cel nou. Un uriaș sacrificiu în timp și de substanță creativă magistrale transpar din opera profesorului.

Am regretat că imediat după 1989, a întrerupt din motive pecuniare, ziarul ecologist la care am colaborat cu o mare bucurie. Superlativele Dincolo de tematica strictă, ambițioasă și admirabil concretizată prin cartea sa, ca operă, ea ne impune prin viziunea și

pragmatismul eminentului profesor. Un tabel bibliografic pe măsură, poate în sine să ne edifice. O capacitate uriașă de sinteză, o cultură coplesitoare, se susțin echilibrat, cuceritor și cvasi-acordate la actualitatea mondială a cercetării, glossării și panoramării nicidecum enciclopedice, ci deplin cuprinzătoare. Nici un elogiul asupra acestei opere ce merită sintagma „Opera Magna-Omnia”, nu stingherește, ci motivează la cele mai înalte exigențe. Iată cum o operă științifică este și încântătoare! Sigismund Duma este omul complex, dedicându-și opera implicit ca practician. El nu oferă nu doar unui (prin deducere) mare model venerabil, acad. prof. univ. Alexandru Pesamosca – ci studenților, o altă cu tagma elitelor cercetării și învățământului academic. Evident, o atare operă va avea impactul cuvenit în țară, dar și în marile biblioteci universitare, fiind tezaur nou în prima linie cunoașterii și un posibil rezervor de cunoaștere sistematică pentru studențime. În restrânsul spațiu al cărții, este imposibil să intru nici măcar fulgurant (cum oare?) în minima descriere strică a capitolelor. Important credem este faptul că această carte este scrisă – elaborată – editată de un hunedorean (criteriu omenește sentimental, zonal, irelevant desigur, doar dacă...) și de facto este într-adevăr o mare Carte Document, magistral alcătuită. O arhitectură ireproșabilă, pe verticală, înaltă și oferă contemplării, dar și „inițierii”, modern labirintice a unui palat al cunoașterii. Planeta ne este casă (oikos) iar știința este logos. Așadar ECOLOGIE – esența acestei opere, nadirul și orizontul între care ființa umană nu acceptă starea de captivitate, nici limitele – nicidecum nu pledăm erezia oarbă. Sigismund Duma, un filozof, un cărturar dar și un scriitor cu har afectiv ce se revarsă tonic la lectură, este savantul – prietenos, atent și limpezitor, plin de farmecul comunicării elevate, omul a cărui cunoaștere și apreciere m-a onorat dintotdeauna, - are un mare destin. Cartea aceasta este fructul totalei arderi dedicate celor mai înalte probleme ale umanului, și face cinste Școlii Superioare Românești. Ne vom înfrupta din arborele fructifer pe care l-a întrupat într-o viață, cu bucuria ce o transmite uluitor de empatic, vibrant de generos și într-un stil deloc „rece”, cartea unei mari, neverosimil de mari iubiri de natură, biotopul original și cel planetar, ca și de valoarea esențială a existenței: Omul. Tot ce îmi rămâne, este să ajungeti a citi și a vă convinge.

Despre departele apropiat - Prof. univ. Florentin Smarandache (II) (U.S.A.)

Când tânărul pe-atunci profesor matematician și poet vâlcean, Florentin Smarandache, a emigrat „clandestin” din țarul ceaușist, fiii familiei sale, erau de numai 9 ani - Mihai, și de 2 ani, Silviu. Acest om - bibliotecă al exilului românesc, își asuma - un „Destin” (paradox la predestinare?) - amintind de una dintre cărțile sale, sau mai inspirat zis, a dovedit că „Totul este posibil, chiar imposibilul”. A fost inițial un exil în propria țară, exil interior. Viața acestui atât de special, intuitiv și răzbătător este un itinerar inițiativ din care ai ce învăța, o enciclopedie vie, este operă: opera de sine, a Libertății ca program sufletesc, sfidare prin demnitate și curaj, a căzăturii din virtutea răbdării, în lașitatea tristă a ceea ce francezii numesc mancurtizare, îndobitocire. Prin ani, acest cumva exotic (?) cavalier al bravurii și inteligenței, am făcut schimb de cărți, am dialogat printre cei anume simpatetici cu el”. Mențin corespondența cu scriitori români contemporani, unii au colaborat la antologiile internaționale paradoxiste editate: Mircea Monu, Ion Soare, Doru Moțoc, Marian Barbu, Janet Nică, Gheorghe Niculescu, Eugen Evu, Ovidiu Bufnilă, Șerban Codrin, ș.a.”, scrie în 2004 autorul. Recent, am avut onoarea de a edita în țară cartea în tandem cu el, „Ziceri și deziceri”, după ce fusesem inclus în alte două volume. Iar volumul VI (imaginea 2) cuprinde și piesa mea satirică “ Cagule”, care mi-a adus dușmani cu ghiotura, dintre preținșii amici d’antan. Iar pudicii primiră cu ipocrizie și mai și, dicționarul meu de sudalme proletare și d’ale satului...

O uimire de neuitat fu când mă trezii cu dsa la Hunedoara și avea în el...toate meridianele amicabile, ale unui glob-trotter dintre cei mai ciudați, tocmai prin normalitate. Tocmai fusese nominalizat pentru Nobel, dar pare-se la concurență ...paradoxal contra, cu știm noi cam cine, mai pribegitori ca el și mai altfel....

Neo- manele? „Badea-al meu peste Ocean” ...!?

Cum eu sunt omul care extrag un sens poetic din tot ceea ce numim „existență”, tulburător îmi pare că, între ardelenii „destinului” său de exilant, aflăm dintr-un interviu excelenta jurnalistă și eseistă

Silvia Constantinescu, cândva salariată la Casa de Creație din Deva (!), emigrată și d-sa în 1977, în Suedia,(editoare a revistei „Curierul românesc”, membră a Academiei Americane, ș.a.) prof. univ. Florentin Smarandache – recent nominalizat pentru premiul Nobel – îi evocă și pe Ioan Nicoară (recent l-am cunoscut la vila Panorama, din Țintutul Pădurenilor, n), (care avea să îl ajute atunci când s-a stabilit în State). Un alt paradox, ar fi că acest român-american cu totul neobișnuit, a păstrat intact ancestralul cult al familiei (celula de bază), cu toate că a "fraternizat" cu toate meridianele și paralele lumii, literalmente ... rar găsim un precedent în odiseea emigranților. F.S. evocă mereu regăsirile, reîntregirea Familiei, sintagma aceasta rămâne – din nefericire - ceva tragic – pe contrasens mioritic și în actualul EXOD (de creiere și forțe de muncă) al românilor, amintindu-l pe cel al evreilor. De fapt, care ar fi definiția proprie azi, dramatic explodată după 1989 și inflamabilă după 2010...: Diaspora sau Exil? Exil interior transferat în macro- exil global? E de meditat asupra acestui straniu și CICLIC exod, amintindu-l pe cel deja ... ancestral pentru omenire : exilul, dispersarea evreilor după exilul Babilonian! (În DEX, se cere o redefinire mai explicită și de- politizată, a termenului : „pedepsit cu exilul, izgonit (alungat, n) din țara sa, aflat în exil; surghiunit (termen turcit, n!) dar și „ retras, izolat”, în sensul figurativ). Aș spune că acest multiseclar „ exil interior” al românilor, este sforțat la export, ne autoexilăm și cu aceasta Națiunea pierde sânge- creiere- suflet...iată ce dacă nu ar fi de plâns, ar fi de râsul lumii. Am ascultat stupefiat, la un moment folcloric un fel de „ folclor nou”, în care autoarea, prietenă a mea, și căreia i-am editat o carte de versuri, cântăreață simpatică de pe Mureș, întocmise un text ce îl evoca pe „badea-al meu peste Ocean” ...!?, iubita, rămasă acasă, doinind de jale, of și auleu, pentru a-l „ descânta” pe badea emigrat la îndemnul „ conducerii reformiste „ de azi (...), la munci transoceanice, deoarece în propria-NE țară e haos, e jale și doinire tânguitoare, amintindu-l pe Octavian Goga, poetul pătimirii noastre, în cutremurătorul poem didactic „Oltul) . Oare ne este dat – pre-destinat, Florentine, să înțelegem doar DE DEPARTE, starea de jale a neamului nostru de la Carpați și Dunăre?...Uneori am meditat la acest „(pre) destin, ca la ceva ciclic, un fel de „conspirație” a precesiunii în dimensiunea Interconetion (!) al fractalilor – entități care suntem. Mate meta-fizicianul (e ce ce nu astro-fizicianul?). Florentin Smarandache, v-ar putea explica mai bine ce vreau să

insinuez ! Au înțeles cei ce l-au nominalizat pentru Nobel, pentru știință avantgardistă.

Iată autorii cuprinși în acest volum VI: Dritan Kardhanski, Lediană Paja (Albania); George Roca(Australia); M. Antholy (Canada); Fu Yuhua (China); Svetlana Garabaji(R. Moldova); Marian Apostol, A. Balog, Mihnea Blidaru, Ionuț Caragea, Eugen Evu, Constantin Frosin, Liviu F. Jianu, Elisabeta Kosik, Oct. Laiu, Gheorghe Margitoiu, C-tin Matei, Mircea Monu, Janet Nică, Tudor Negoescu, Ghe. Niculescu, Ion Pătrașcu, Ana- Iulia Păun, Costinel Petrache, C-tin Popa, Titu Popescu, Radu Roșian,Stela Spătaru, C-tin Stancu, Alexandru Surdescu, Mircea Eugen Șelaru, Ion Urda (Romania); Javier Dela Rosa (Spania); Tom Deiker, L. Kuciuk, Florentin Smarandache (U.S.A).

**MEDALIA DE AUR PENTRU POEZIE
ALTE POEZII DE FLEUR ADCOCK-
Tradusă de Mariana ZAVATI-GARDNER**

The Queen's Gold Medal for Poetry 2006, a fost acordată de către MS Regina, poetei de origine neo-zeelandeză stabilită în UK, Fleur Adcock. Versurile poetei sunt cunoscute iubitorilor de poezie din România prin excelenta traducere făcută de Liliana Ursu în volumul colectiv *Trei poeți englezi contemporani* (Editura Univers 1989). Festivitatea de decernare a medaliei a avut loc la Buckingham Palace la 7 iunie 2006.

Volumul pentru care poeta Fleur Adcock a primit *The Queen's Gold Medal for Poetry 2006* se intitulează *POEMS 1960-2000*, și a fost publicat de Bloodaxe Books, Newcastle upon Tyne in 2000 .Cartea a primit la publicare o *Poetry Book Society Special Commendation*,este o culegere a poemelor scrise și publicate de poetă în decursul timpului. Recent, cu acceptul poetei, am prezentat-o și în prestigioasa revistă orientată spre deschiderea culturală europeană. „Provincia Corvina” (detalii despre Premiul Regine și traduceri bilingve) iar în pragul noului an 2007, oferim alte două poeme bilingve, elegantei reviste devene „Vox Libri”.

Lirica doamnei Fleur Adcock este mult apreciată prin stilul conversațional și ironic. Poetei i s-a mai acordat *Cholmondeley Award in 1976, New Zealand National Book Award in 1984 și OBE (Officer of British Empire Order) in 1996*. Poeta este *Fellow of the Royal Society of Literature* și face parte din conducerea organizației *Poetry Society*. A publicat numeroase volume de poezie, a editat mai multe antologii și a scris *libretti* pentru operă și alte lucrări de Gillian Whitehead. Între 1979 și 1981, a beneficiat de *literary fellowships* de la Northern Arts in Newcastle și Durham. În 1984, poeta a vizitat România, când a început să învețe limba română, facilitată de cunoașterea limbii latine (tradusese din latina medievală în limba engleză *The Virgin and the Nightingale 1983*). Am regăsit ecourile de profunzime ale acestei experiențe afin-culturale în poeme care reflectă inconfundabil un simț de observație ultrafin, privitor la comportamentele omului de cultură înregimentat într-un sistem totalitar, tușa ironică fiind tangentă oarecum cu a lui Marin Sorescu, minus sacrasmul parodic al celui ce se auto-numea „singur printre poeți” și „văr al lui Shakespeare”. Deasemeni, Fleur Adcock a editat și tradus din limba română în limba engleză din poezia scriitoarelor române Grete Tartler (*Orient Express 1989*) și Daniela Crăsnaru (*Letters from Darkness 1991*). Nu putem fi insensibili la aceste afinități elective și nici valorii liricii ei, „reportaje” smulse empatic din freacățul memoriei, uneori în dimensiunile, în vămile interferente ale realului, retrospectiv și regresiv - viziunare. Poemele evocă original două ființe din galeria familiei, amprenta originismului autoarei fiind înlocuită de astă dată cu o gravitate acordată subiectului.

Agonismul luptei cu textul sau o coborâre în infern
Ion Barb 2 - „Babilon”, editura Brumar,
cu o prefață de Cornel Ungureanu

Un fel de retrospectare pe arpegii livrești, în manieră bacoviană și – curios lucru- amintind de primele cărți ale lui Valeriu Bîrgău, sau Ovidiu Genaru, la care colajele textualiste, „ spiritul adâncurilor” ca stigmat labișian, și „ muncitorismul” lui Ion Gheorghe, erau aspru repudiate de Ion Caraion, construiește (fluent, unitar) poetul Ion Barb în volumul „Babilon”, editat de Robert Șerban în prestigioasa

colecție „ Poeți români contemporani”. În virtutea unei vechi cunoștințe, din anii când tânărul Ioan Barb trecea săptămânal dealul Călanului spre a participa la cenaclul Lucian Blaga- fiind unul dintre cei mai promițători- își trăia cu patos negru propria-i „ poveste”- , nu îmi pot reprimă opiniile mai detaliate asupra acestei noi cărți ale sale, care sper să îi întrerupă în 2012, stagiatura din filiala Alba a USR căruia i l-am recomandat cu sinceritate și bucurie față de confirmare. Ioan Barb este văzut de eminentul critic Cornel Ungureanu într-o „paradeigmă negativă”, versus dadaistă așadar!,- „ în *care un NU, rostit fără energie, își desfășoară discursul...*” Voi distinge acest enunț lapidar, amintindu-mi de primele încercări, în care textul era ecranajul lexico- hologramic al poeziei lui avea ceva din acele pansamente -bandaje de ocruc- sânge, ale picturii suprarealismului contestatar. Barb făcea recurs la originismul proto-dacic al paradigmei sanctuarice, sau protesta insinuat în subtextualismul optzecismului căruia îi aparținea. Dar a venit tembelismul totalitar și ne-a mutilat pe mai toți în lazareturile doctrinare și balamucul cazon al Histrionilor TOVARĂȘI... Cartea aceasta este și ea una A CIATRICILOR. Între timp, cu un preaplin de patos coparticipativ, social, Ioan Barb a urmat inițial cărarea ”inițierii” de speță teosofică, vag apostolică, aripa neo- protestantă, reușind câteva plachete unitare, ale unei ordini conceptuale cumpănit auto- impuse. Cornel Ungureanu îl vede bine drept „ homo aedificator”: fiecă poet își zidește cvărățile ca „ pietre pentru templul propriu”, cum scria Blaga. Ioan Barb își face din carte *obiectul de cult*. „ Babilon” este ceea ce a fost numit și de medievalism, și de creștinismul târziu, o coborâre ad inferos. Poemele se perindă sub titluri explicitare, conceptualiste, ca în colajele primelor cărți ale lui Valeriu Bîrgău. Abundă rememorativ-obsedant, recuzita unui biografism terifiat de vocabule și sintagme ale terorii reprimăte cu anii în catacombele subconștientului: bestioarul este al unor „ totemice” simboluri infernale:vampiri, viermi, rechini,oi (oile grase ale cuvintelor), vârcolaci, șoareci, semnificativ în cheia semiotică a lui Umberto Eco. Dacă în două volume antecedente, Barb părea a fi cucerit (con-structural) de Cohello, de Magicianul „războinicului luminii”, sau mesianismul de tip eroic în cetatea coruptă, în Babilon, lupta poetului cu verbul este încheștare cu eriniile și cu meduzale gorgone ale prezentului agonice, escatologic precipitat, ca în această pasaj evocator al unor asupriri din era ceaușist- securistică: „ mă aruncaseră în temniță/ femeile umbrei

în noaptea adamică/ m-au adamenit prin șoaptele meșteșugite/ slujitorii au pus mâna pe mine/ ..aveau înfipt în fiecare ochi o gheară”(pag.13). Inventarul lexical abundă semnificativ în cuvintele privind starea de teroare subliminală, expiată prin „ porii „ textului, sau „ pielea poetului”, cum spune Vasile Dan: „ marsupiul meu este o cochilie/ o gaură neagră/, „ spaima se înșurubează în carne”, spaima are „ trup voluptuos de femeie”; „ prin gropi se înșurubează vârtejuri”; „ printre capace de roți pierdute”; „ porii memoriei „; prin colții vampirului îmi va extrage/ ultimele picături de tandrețe” (Infernul tandreței, a Marqueritei Yourcenar..,n); „ sunt pus la păstrare/ în lumea aceasta într-o debara” ; mă voi transforma în deceniul acesta/ într-un complex comercial pentru viermi” (sintagma monstruoasă, amintind de fracturismul lui Marius Ianuș și Vasile Leac, nouăzeciști și resentimentari, adepți ai violenței de limbaj” curative...”, deconstructiviste a manierismelor toate); „ la sfârșit din săculețul de praf/ mă vor chema la rampă aplauzele”; „ chitaristul avea privirile înșurubate”; „ oile grase ale cuvintelor”... Ioan Barb cel mușcat - sărutat de inefabil, revine ici-colo, cu o nostalgie îndurerată a sinelui ce glisează spre tenebrosul materiei, entropiei: „un ochi tainic/ limpezește fiecare prezență/ îl străbat umbrele/ și îngenunchează” (frumos, n); „ cărarea și-a pierdut urmele/ cu ultimul cerb vânat” (frumos, n);” ai dat nimicire patimilor mele”; „ într-o carte în care slova/ și-a pierdut strălucirea” ; mi-e teamă că voi face ceva rău în somn/ (straniu vers !,n) Livrescul acestei poezii este unul de care se impregnează cu scop taumaturgic poetul aflat în evidentă „suferință a vindecării”; este conștient; „știu va spune cineva scenariul e vechi”(pag.15). Androgenismul gnostic de care vorbeau Eliade sau Moshe Idel, transpare subtil: „ auzeam o inimă/ îmi povestea cât e de singură/ în trup unde sunt numai perechi”(pag.17). Simțul „ materiei plângând” : „ de sub pielea tocită pe oase”;revin sintagmele urâtului „ adamic” Baudelarian și colajerismul lui Valeriu Bîrgău : „ șoarecii de domiciliu”, „ vârcolacii așezați la masa de seară” „ omul comun a intrat în direct/ cu omul necomun” ; „ am terminat cu acești sateliți ai bărbatului/ intrând pe geamul orașului” proletariatul alungat pe străzi” „ era copil când tatăl său și-a ars carnetul de partid” „ mănâncă semințe în metrou/ în timp ce citește ziarul” ... Acest dinescianism întors pe dos, atitudinal contestatar, este observat de Cornel Ungureanu ca „ paradigmă negativă”, dar ar fi prea simplu: Ioan Barb și-a trăit scrierile și a ars

etapele pe contrasensul orbecăielii sintezismului „ omului de tip nou” totalitar; în scris, și-a zidit și utopiile, și erupțiile unei consistente *învățări a lumii* din ipostazele organice, ca om în onterregn; motivele pădurii, frunzelor, vegetalului, apar frecvent și asta semnifică: starea metafizică față de gropi; gropile, găuirile, apar și ele obsedant în vocabularul poetului la maturitate: nu homo religiosus se zbate acum în „ babilonul” ce sugerează „ despărțirea, încurcarea limbilor, adică delirul textualist, ci omul invocatelor „ clone care n-au viitor sau trecut”, omul ciborgic, care amenință cetatea, omul alienat, modificat, omul lui Patrapievici, al „ urii de sine” ..Dar Popper zice că „ sinele este Hristosul” ! Simțul compasiunii față de sărmanul mancurtizat, „ ne-o-proletarul”, „ omul comun”, este lapidar constrâns în enunțuri de genul: „ Pantofii stâlciți dansînd pe străzi/ până la sânge dansînd (superb zis , n)/storcând întunericul din asfalt” vivat românia”...inscete kafkiene, viermi, bestiar al ghiarelor, fâlcilor și reptilianului se perindă stihial în această coborâre „ întru înălțare. Textualismul tinde a fi catarsic prin degravifiere, prin smulgere uneori violentând limbajul, fracturist, cum zic, din tirania „ visului”. Imaginația lui Ioan Barb este paradoxal eliberatoare și cu „ efecte speciale, deoarece „ viața fără efecte speciale/ nu așteaptă să moară de tot/ o păstrează ca pe un trofeu (pag. 27). Nu se poate primi-comunica poezia de acest fel, fără incomoda instrumentație a psihanalizei moderne. Energiile „ negative” invocate de criticul timișorean, sunt de fapt acribiile unui poet autentic, care știe face parabola satirică a „ cuiului” profetic: „ cuiul se credea/ un mic zeu chiar dacă ruginise/ supraviețuise calvarului/ se creștea cel mai meșter cui/ apostrofa emfatic/ oricare abatere de la gaura rotundă/ părea un mic etalon/ fixat în buricul pământului/ până într-o zi când/ ciocanul tâmplarului/ l-a îndoit cu o lovitură” ... (cuiul profetic, pag. 29). Trapa: „Dumnezeu descarcă întunericul peste lume/ în fiecare seară printr.o trapă/ adormi chinuit de întrebările fără răspuns”... Insomniilor cioraniene! Depresia este copleşitoare, metafizica devine antimetafizică , a necuvintelor stănesciene: „în țara aceasta și pietrele sunt nestatornice/ se desprind din munte și se rostogolesc”...ne zdrobim bucuria în teascuri și îngenunchiem/ sub fiecare ciob de fereastră” (superb vers!.,n) -; groapa comună invocată este a ... metafizicii și materia grea, telurică, este bacoviană, în „ țara tristă, plină de umor” .. Un vers din nou remarcabil : „ în curând vom trece unii prin alții”. Ce urmează în această traiectorie posibil

metanoică, de dorit entelehică, a poetului Ioan Barb? „Doar Isus nu și-a schimbat poziția/ aștepta încă țintuit în cuie”(pag. 62). Textualismul ionbarbian pare a fi transmodernismul pledat de Ion Popewscu Brădiceni: o scriere care sângeră, „când sufletul trece prin mine ca un prieten”. Îmi amintesc de un poet prieten comun, cândva plecat pe urmele lui Rilke în Eleveția, stins în exil; Nimicnicie și Sânguire (sîngerare, deci): „În noaptea aceasta sunt doar un fir de cenușă/ / mă prefir printre degetele din flacăra/ se face tot mai frig”...O nimicnicie care nu e smerire habotnică, ci conștientizare a condiției umane : „Nu suntem năluci ci oameni” ...Prin „Babilon”, Ioan Barb nu se lamentează, ci își regăsește tulburat întru limpezire, demnitatea care mereu ne este ameinitată din gregarism... Când spune „Nu-mi vorbiți de lumină”, știe că lumina vede, se uită în lume prin ochii noștri interiori. Închei aceste succinte flash-uri, opinii – via afirmarea lui Cornel Ungureanu, cu un citat din A.E. Baconsky : „Tuturor celor ce n-au fost/ li se vor înălța statuit/ celor ce sînt li se vor pune un NU înainte- și adjectivele/ căzînd vor încerca mereu să-mpodobească” fruntea pitecantropului” ...Profeticul mare poet al mileniului ce trecu, va trebui recitat pentru ca, pe această Corabie a Nebunilor rimbaudiană care ne este lumea, să înțelegem și catargele, și harpoanele, și rechinii atît de prezente în „Babilon”...

OMAR KHAYYAM - ELOGIU ROMÂNESC la SIROMÂNUL POET

„De-ar fi depins de mine n-aș fi venit pe lume/ Și cum aș părăsi-o de-ar sta-n puterea mea?/ În astă lume-a luptei era mai bine-a nume/ De nu veneam, să nu fiu și să nu plec din ea.”

Dimineața de Februar, la vreo mie de ani după Khayyam, dimineață ce se repetă, ca una a Lumii ubicuu- prezentă,... trezit dintr-un vis secvențial amintit, îmi veni a scrie de poetul desăvârșitei simțiri omenesți întru sacru, întru re- cunoaștere a sufletului, Omar Khayyam, scribe al esențelor, cel căruia i s-au închinat milioane de rostitori ai stihurilor sale, precum niște rugăciuni laice.... Dimineață în care auzi materia plângând, mugurii imprundet crăpând în scoarțele aproape pietrificate, cu foame de lumină și căldură. A-l venera, este a-l iubi pentru unica sa artă de a concentra pozițiile magice ale cuvântului omenesc în aprindere și desprindere spre

inefabilul mirajului: Sunt! *Cogito, ergo sum!* Gânditor liber, ironizând mușcător „*zeleșii ipocriți*” ai vremii lui, (și celor dintotdeauna, vai !) - Omar Khayyam (*bizară vocabula sumero-egiptiană Ka!*), genialul poet - filosof nu sfidează Coranul, ci își zidește - „*pietre pentru templul său*”, cum scria „recent” Lucian Blaga, ctitorind prin poezie coloană făr-de-sfârșit a Singurătății și Boemei. Dacă în viziunea teosofiei orientale, dragostea era „covor de carne al rugăciunii”, în poezia Inimii ce devine cupă pentru vinul roșu amețitor, leac de a suporta revelația... Fecioara Maria a sa este Miriam...Din același spațiu al lui Avraam ce se nascu în Ur, în Chaldeea (Balilonia)! Profetismul de sâmbure păgân are o superbie a Fiindului, a conștientizării existenței tragice prin aceea că venim și plecăm în și din lume fără vrerea proprie. Este un bocet - divinatoriu, din acel „dintotdeauna” al Ființei trezite în lume, nefericită prin aceea că Știe că va muri. În literatura română oarecum Ion Barbu îi corespunde, umbră scăzută, subțiratică, a Persanului. Matematicienii care se iubesc cu metafizica, nirvanică, prin interferente atingeri sinoptice la vizionarismul scientist: astronomie, filosofie, matematică, poieion....Se ivi în nordul Iranului de azi, la Nișapur,(O, Babilon!), în 1040 și se stinse cu lumină proprie de aproape- zeu, la 1124, acolo unde se și născuse. În acele vremuri, 84 de ani era o vârstă venerabilă, mai ales pentru gânditorul ce își arde etapele cu fervoarea și riscând nebunia „bolii de origine divină”. Dar nu! Khayyam Omar Hakym își scrie evanghelia ritmată cumva divinatoriu-mantramic a catrenelor lui, ecleziasat al ecoului cel originar al Sumerului, incantatoriu, alinător, vindecător și unei vieți grăbind în legendar încă de când umbla printre semenii săi, considerat ca și Messia, „Învățătorul”. La 17 ani era cunoscător al filosofiei, matematicii, istoriei, teologiei musulmane. Potirul catrenului său cuprinde cumva ezoteric, substanțele extrase astfel, prin cunoaștere, inima lui este însă Ulciorul. Rămas fecior/ nu a fost căsătorit niciodată, cu atât mai mult lirica lui ce se referă la dragoste, este mai vibrantă, cumva recuperatorie, asemenea unei poțiuni de leac. Erudiția se contoăpește cu inocența „paradisiacă”, a umirii și a mirării, a percepției realului ca o dimensiune a maieuticii sacre. Catrenele au un „înveliș”, un halou semantic ce rezistă și prin traduceri, iradiant, empatic, rezonant. Avea discipoli așa cum avea în Elada marii înțelepți. Este prototipul semizeului. Citi hărțile stelare, la Observatorul din Merv, fu ocrotit de șahul Malik... Cum

sună de ciudat, vizirul Mulk îi acodrase o PENSIE - anume de 1200 minkali pe an. Nimic mai fascinant între viețile poeților lumii, decât a acestui gigant. Sigur, pe meridianele lumii, vom recunoaște stranii (dar nu prea), analogii ale vieții, arderii și morții marelui poet-gânditor-savant. Ecoul al acestui arhetip, în fond, ne este Eminescu, dar iată cum „răsună” Khayam, cu un mileniu în urmă-i: *„În cercul existenței noi prea târziu venim/ Și coborâm pe scara-i în luptă mult prea grea,/ Când viața nu ne trece precum noi o dorim/ De s-ar sfârși, mai bine, suntem sături de ea”!* [...] *„Privind atâtea rele sub bolta ce se-nvârte/ Privind la lumea care de prieteni s-a golit/ Cât timp poți fi tu însuși, ce-o fi, să nu te-ncânte,/ La ieri nu te întoarce, „azi” trebuie trăit”*. Inegalabilă viziune a continuumului spațiu- timp, a „eternului Acum”, perenitate a revelației. Aici se conciliază Religia cu Știința, la vârful cugetului uman. Aici suntem în paideuma Mundi, dincolo și dincoace de precesiunile cosmice manifeste și în spiritul, în Ființa omenescului dintotdeauna. Vălul Maja este spintecat ca o catapetasmă prin care Sacrul coboară în Profan, spre a-l reînălța. *„Îndulcit cu dor de moarte”*(Mihai Eminescu). Dor de Viață eternă. Iată Oximoron-ul cum saltă peste Condiție ! Nu e temere, spaimă de iminența muririi, prin aceea că trăpim murind, neh? Ci, la înalt vârf al flăcării, conștientizarea în Acum-ul etern, a durerii, suferinței însăși Naturii, laboratorul genezei perpetue, strigăt amețit de eter al Viului ce se ramifică din Arborele Vieții, cel migrator, în conexiuni amintindu-ne revelațiile lui Enoh, cel călătorind la îngeri. Khayyam acuză, reproșează imperfecțiunea existenței umanului într-o dimensiune a „alungării” scarate din paradesos-ul originar. Luciferic este Poetul dintotdeauna, „nemuritor și rece” (Mihai Eminescu, idem). Descins din imemorial, din atemporal, limitat în durată esențial - tragică, cum dixit D.D. Roșca). Ne reîntâlnim cum smeritul ce sunt acum, în Acum, după visul sus-invocat, cu Sinele Lumii. El este Cartea Înnoirilor(Norooz Nameh), ce dăruită a fost sufletului în trecerea-i prin întrupări. El este „Noi”, ardere și curgere, văzduh și poate Duh.

„În focul care arde de-ar fi doar unul demn,/ Și arderea s-ar face mult mai ușor atunci;/ E cel mai rău în viață din câte faci s-ajungi/ Să te unești cu-acela ce știi că e nedemn”

Doamne, oare la ce să mai scrie , repetând axiomaticul, nenumărații poeți de după Khayyam? Întrebarea ne dăinuie, Aina-Daina: „În acest cerc al lumii cum s-a născut mișcarea?/ Că început nu este și nici sfârșit, iar starea/ Aceasta nimeni n-o știe, e mister/ Din ce loc e Venirea și-nspre ce loc plecarea?”

Date și traduceri Geo Olteanu

Pasaggio: Despre pictorul devean Mircea BÂTCĂ sau astralul ambidextru în asomptiune

“ Vă mulțumim că ați venit pe la noi” (o vorbă de la sate)

Cu prietenul meu (nostru) prof. Mircea Bâtcă ne știm din anii 1970, când deveneam devean. A spune “ ne cunoaștem” ar fi impropriu. Dar ne știm bine. Cândva, ici-colo, prin veacul cel micșorat ca plafon calustrări volante, prin boeme liricoidale (.), Dascălul modelator și cizelatorul s-au modificat prin voință proprie și acribie rară, cumva într-un ins aparent blajin, dar caustic – ironic și fin gustător de umor, totuși parcă mereu sustras unei interiorități contemplatoare și poate romantice. Această coinstantă se pare că a fost de rezistență prin anii mulți și răsuciți ce au urmat . Poate, deoarece Mircea Bâtcă a fost încă de atunci un neoromantic și probabil dintr-un adânc intinct de apărare, se dedublase prin pragmatismul intelectual și temperamental lui ușor bonom, în cele două ipostaze : de artist-cetățean (sic, n)- slujbaș corect și tenace, perseverant și motivat familial, dar de fapt un singuratec visător în imaginarul “ freatic”, de profunzime al eului trepidant creative, introvertit însă scrutând idealul. Mircea Bâtcă a învățat generații de elevi ai școlilor și apoi Liceului de Arte devean, însă niciunul dintre zecile de ulteriori artiști răsăriți din aura șevaletului său, nu avea să îl imite: pedagogia lui Bâtcă a făcut ca fiecare învățăcel să își definească propria identitate și să nu își imite Maestrul, ci să-l concureze. ce avea să-i cenzureze mișcarea esențială, de pendul magic, a brațului drep.Paralizia.

Mircea Bâtcă nu primește , sunt sigur, compasiunea, așa că cel puțin eu, în acest răstimp pe care îl știu mai mult din auzite, mereu întristat, eu, zic, îi cer voie să îl admir la vârf pentru Lupta cu sinele cumva străin și ingrat, orb și teluric, lupta cea mai teribilă pentru

om. Și deodată, epifanic cumva, astralul acela ce cu doar câțiva ani înainte de se însinuase într-o expoziție a sa, acele viziuni premoniționale colorând esoteric un interpațiu catedralic, de vitraliu, de curcubeie tăiate, de caleidoscop ludic, astralul acela s-a văzut captat de Mâna Stângă, de geamăna aripă aparent străină celei drepte: ale aceleași păsări măiestre. Și artistul înverșunat a continuat pe registrul unei uriașe revoilte, amintind capriciile lui Goya cele de după servituțurile veacului, ori teribilele “panarame” frenetice suspendate ale unui Breugel Bătrânul. Dar în acești ultimi doi ani, parcă Jeronimsu Bosh cel coșmaresc- grotesc, s-a făcut înțeles de Mircea Bâtcă și de noi..Fantoșele și stihialul nuui secol vechi –nou de nebunie a umanului sublunar și decadent, fetișizant și paranoic, pe o altă dimensiune: Mircea Bâtcă îi reprojecțiază AZI- sintonic și cvasi-resonant: o viziune Dantescă a dualei spectograme - interior-exterior, teroarea reprimatelor zbateri induse de Realitatea alienării Istoriei. Traversând pseudo- paradiziacul mito- profanic abia agonice, deviem în deriva unei bucle tenebroase, eclecticice, spre un derizoriu ambiguu și el . Suntem în Kali Yuga. Dizarmonia induce chinul unui proclerism disimulat în paracclerism? Substituirii ale profanului în chiar sacrul unei Condiții la cota de avarie a umanului ?

Filosofia unei lucidități acute, necruțătoare

Elementul caricatural- grotesc atinge nuanțe semi- Daliene, Mircea Bâtcă acuză cyborgizarea și nimicnicia undeva atemporale, ca o constantă resurectă a subculturii și răcirii Iubirii, fracturii empatiilor și re- debarcarea ciclică a spaimelor apocalipsyce. Cumplit încercat fizic, recomepensează eroic psihic și poate că sintagma Asonptiunii (Roland Barthes), îi este cea mai potrivită: a triumfa în plină pierdere . Scriu aceste fulgurații în ajunul unei invitații de a “ spune ceva” la vernisajul Mâinii Stângi .În pragul unei noi ierni, Artistul ne propune acuarele și pastel..Un surâs ce întrevește deja împrăvăvărarea următoare ? O acalmie ? Un suspin metafizic, un menuet, un vals al colorismului ce ne va (îi va) fi tămăduitor ? Cromatica dolorismului ardelean , poate o despărțire blajină, de sine însuși, cel ce luptase, a se recupera, a recaptura energia trădătoare și a o forța să lucreze din nou, să sublimeze artă, să refacă între noi ceea ce tinde mereu a se sustrage și a ne lăsa mai străini ? Grafemul – lăstarul cuvântului scris

– se reumple deodată de misterul cel ce mereu ni se dezvăluie, când să fie știut ? Cine suntem noi, cei ce ne știm ,ori cei ce alți pretind a ne ști, sau cei ce impregnând în operă ? Poate suntem cei ce suntem iubiți, poate suntem cei ce suntem invidiați, sau dușmăniți fără știre de asta. Iată ce întrebări îmi induce creația ta, mare om, mare spirit, elevat artist, Mircea Bâtcă. Uneori m-am gândit că paradoxal, *opera tinde să își devore creatorul*. Gând de poet înnebunit și iarăși iertat. Careva scria că « *se cere ceva jertfit* » .Să fie vreo lege ubicuă și operantă prin veac ? Cine jertfește și *cine recoltează, CE. Nu pot spune mai nimic despre ceea ce tocmai aș vrea să spun ca despre mine însumi*, dragă Mircea. Tu prin linie și culoare, eu prin cuvânt și interspațiile tăcerii. Dar pot totuși re-spune ceva : îți mulțumim pentru că nu ai plecat dintre noi, ceilalți, atât de diferiți și totuși asemenea . Nu te-ai lăsat, nu ai cedat izolându-te, *ci ai reușit să te învingi* acolo, în partea nevăzută a Misterului numit existență. Odată cu tine, cei ce îți iubesc opera sau poate doar o respectă, deși eu nu cred în dihotomia asta (.) au a înțelege și prețui mai mult propria lor devenire și eventual operă. Professore Mircea Bâtcă, tu, *ești în mare parte chiar opera ta*, de om. Ceea ce stăruiești superb este că această operă se dăruiește magnific generos și vibrant și *celorlalți* – iată un ecou ce vine din viitor, crește și cheamă inefabilul de sus, răspunzându-i cel din noi înșine, cât vom mai fi.

Un alt poet român dinafară... Adrian GURGĂU- După colț (clasor), editura Grinta

Recomandat nouă de bunul prieten Andrei Zanca, den Heilbronn, poetul de “61 de ani și ceva”, Adrian Gurgău este la a doua sa carte lirică, prin “ După colț- clasor”, editată de “ Grinta”, în directoratul lui Gabriel Cojocar. Subtitrarea “ clasor” are conotație proprie, cartea devine album, hobby, comunicarea este timbrabilă, pecetluirea mesajului se virtualizează și călătorește ca dusă de vânturi, desfrunzitoare, autumnală...Este presimțul vârstei: “ Aceste cupole peste care nici nu mai ninge/ indiferente ca vorbele pierdute”...Din carte se aude cumva suspinul pădurii ancestrale, al memoriei în subordonările ciclice ale duratelor, ale antotimpurilor tot mai “ aplatizante”...Stampe, grafitti, umbre ale ecoului, suavități sau absurdizare și Conform rezonanței Schuman. Poezie- cu fulgerare

electrică, cu frison esoteric...(Începe iarna). Tușuri ce auto-celebrează micile singurăciuni din cea mare...împreună și arzând ca logos sfârmat.

(Grinta este o editură care, dealtfel, excelează constant în exigențele valorice și mai ales intuirea lor, fie că publică autori din țară, fie din afară. O primă lectură, ne relevă un poet al substanțializării, al metaforei reductive- constrictive, cum ar spune Doinaș).

Notația are nerv hemeneic, aforistic și îndurerat. Cartea, aerată și auto- atentă, reface pe contrasens cumva, regresiv, memoria afectivă, flash-urată, a unui itinerar “ memorial”, cu hașurări lapidare, “ remanențe” perceptive- culturale, din patrie: Cluj Napoca, Sibiu, Craiova...Nașterea este auto- consemnată cu șarm amar, ironist, ușor psihedelist, uimit și.. perplex: “ a fost o duminică/ era 25 martie 1951/ la ceasul 18,30/ și era evanghelic paște/ a fost buna vestire/ aveam un cap mare/ eram un soi de lepră/ un fel de câine/ nu mai știe nimeni/ ce bine”. 8 pag 81).Postmodernismul a devenit transmodernism, memoria voalează anume, subțind discursul aproape de derizoriu, amintindu-l vag pe Mircea Ivănescu și pe Andrei Zanca, eludînd virgula (virgo în text, voila !) - : “ eu cant-preling toamna/ frunze tot mai rare/ foc- jucării e tot una / nonșalanța privește / eu cant și nimănui nu-i pasă”...Dar nici vorbă de recurs la autism, deoarece în acest fulgurații connotative “ stării”, este o presiune a foamei de comunicare, și o revelație a “ venirii” (pag. 69): “ am venit- acolo aici acum întotdeauna- în iad și în ceruri”...Dantesca triadă devine amalgam,(el zice “ miezuire”, adică izbucuri vulcanice, noroioase, poate purgatoriu semiotic. “ modelura” ivănesciană revine ca leit- motiv în câteva poeme. Ars poetica e una a suprasaturației, explicitează poiesic: “ iarăși poeziile mele- atâtea începuturi, atâtea finaluri/ dar miezul ...din ce în ce mai bine ascuns privirii mele”...Conotația unui travaliu misterior-metafizic transpare, ca și în alte poeme, revelatoriu, e a unei culture poetice remarcabile. Obsesia Timpului este definitorie pentru un poet- ultra-conștient al lui “ zoon politikon” vs.” la chute dans le temps” – eliadești.

Întru totul tot, cartea lui Andrei Gurgău este un solilocviu al întrezăririlor, iar când poetul este ludic, ca să suporte! -, este și cel mai el însuși, un magician al rostirii, al efectelor holistice, de o frumusețe aparte, prin mutațiile interfonetice și inventivitate cumva

spontană: “ o, bucurești și luiză galbenă de toamnă/ părul tău albește copilării/ și haite de vorbe/ cutreieră timpul/ blajin și bolnav/ doammne și câinele galben/ în herăstrău” (Galben pag. 49). Acest câine (simbolul subconștientului ?) – este într-un bestiar nu doar bucureștean, nu doar al unui anume loc, ci a devenit, în țările fără milă (nici de semen, nici de sub-oamenii- vietățile lumii...) – ceea ce am numi “ câine comunitar”...Ca odinioară, la Tel Amarna.

Repet, avem poeți mai români înafara repliabilelor granițe, avem suflet încă românesc, asprit ca o mătase de purpură...în virtutea unei legi a unei semantici ...atemporale. Iar miezul...cel pe care-l simte în retragere, poate fi al vindecării dinspre margini spre centru? Nu vom specula opinînd, cu prudența de a nu “ poetize” ceea ce deja este minunat... poetizat... Nadir latent...(și atent “); timbrele, oricum, sunt semnificative, aidoma textelor lui Gurgău, și vine iarna: semn sigur că iar va fi primăvară.

Vorbind câte ceva cu scumpul prieten Zanca, am înțeles deodată de ce am definit actul scrierii într-un anume fel “ scriu ca să nu aud cum mor, să nu auzim cum murim”...Și încă ceva mai adânc, de ce “ cuvînul nu are gură”, “ nici cartea genunchi”, ci doar aripi, sau poate doar dureri- fantomă, ale durerii dezariplate... Fie primit omul, prin cartea sa cu astrale luminiscente...Să poetizăm, spre a suporta.

Un clasic basarabean din diaspora: Alexandru Lungu, stins din viață în Germania

Autor a câteva zeci de volume de poezii, realizatorul, editorul unui splendid caiet „solstițial” de poezie și desen „Argo”, la care timp de zece ani au colaborat scriitori români din exil, din Germania până în Canada, din Israel până în Noua Zeelandă, Alexandru Lungu a fost o figură de proră a exilului literar românesc în Germania. Laureat a numeroase premii literare începând deja cu debutul său strălucit în poezie în 1946 și culminând cu Opera Omnia, Alexandru Lungu și-a susținut și încurajat colegii de breaslă din țară și străinătate cu o noblețe sufletească și o generozitate rar întâlnite. Disparația sa dintre cei vii în vremuri în care poezia se impune tot mai dificil în iureșul și agitația trepidantă a unei societăți hiper tehnicizate și super computerizate, lasă un gol pe care-l resimt dureros iubitorii de literatură și mai ales, cei care au avut șansa de a-l cunoaște mai

îndeaproape pe Alexandru Lungu, stabilit din 1973 în Germania fără a fi renunțat însă o clipă la limba română ca mod de expresie literară. (Rodica Binder, Deutsche Welle Germania) Am avut onoarea de a-l cunoaște și a dialoga, dar și de a primi câteva volume cu dedicație, ultimul cu titlu îndoliat: „Ninsoarea Neagră”, Ediții Definitive, la editura Vinea. Îi admiram și grafica – una a obsesivului regn virtual – al unor ființe ciudate, imaginare, între animal și vegetal. Toate înzestrate cu ochi... Le adăuga poeziilor sale de notație, aforistice... Longevitatea acestui important poet-medic al literaturii și psihologiei române – împlinise 84 de ani – a fost deplină și prin opera sa. În ultimii ani, în timpul și după editarea importantei reviste din diaspora „Argo”, poetul a apărut cu poeme și vignete în Provincia Corvina și am avut un interesant schimb de corespondență. Despre activitatea sa prodigioasă, regăsim – neactualizate - date în Dicționarul Scriitorilor Români. Sorin Anca ne-a trimis în ajunul morții poetului, revista „Galatea” în care a apărut astfel ultimul grupaj și un pliant bio-bibliografic. Alexandru Lungu a publicat în țară în revistele „România literară”, „Vatra”, „Poesis”, „Apostrof”, „Familia”, „Convorbiri literare”, „Tomis”, „Unu”, „Ramuri” ș.a. Distinsei Doamne Mihaela Lungu și apropiaților familiei le exprim o profunde condoleanțe.

24 iunie 2008

TREI POEME DE CASSIAN MARIA SPIRIDON

Apelând la disocierea anormală a subiectului poetic de eul empiric în maniera unui Ezra Pound, bunăoară, Cassian Maria Spiridon panoramează liric un postmodernism în cheie... hermetică, în cartea sa „**Dintr-o haltă părăsită**”. Monologul poetului ieșean are acum un disimulaj abia schițat, deși „personajul” liric – profund elegiac, – străbate extramuros un univers restrâns al derizoriului, cu nostalgia dar și „consolarea” ieșirii din paradiziac. Pelerin printr-o Memorie crepusculară, în realitatea desacralizantă, a unei viziuni tragice, sublunare, Cassian prinde în mreaja difuză, decorativă, înșelătoare contururi anume reprojctate pentru a accentua între spații hieraticul unei aventuri în registru simbolic; încifrarea este doar ultima hlamidă, rarefiată, a unei singurătăți în doi...

Înscenarea lirică pornește de la exterior spre interior, din întunericul sălii spre scenă și culise: *„arteziana împrăstie răcoare/ la ora când amiază-i pe sfârșite/ mulțimea tinerilor/ adunată ca într-o nouă piață Tien-an men/...”*. Travaliul se reduce brusc, o femeie așteptată întârzie, apoi perechea, mașinală, discretă, „complice” urcă *„treptele templului/ în iatacul iubirii/ misterios iluzoriu...”*. Percepția devine panoramatică în prim-plan difuz, procedeele sunt ale unei misterioase camere de luat imagini, camuflate: *„un lift transparent/ ne ridică/ prinși în plasa de sârmă/ a privirilor/ doar degetele noastre/ se-ntâlnesc...”*.

Interpretarea mea este voit în „cheie explicită”, însă Cassian Maria Spiridon este poetul care a abolit metafora, paradoxal pentru a o extinde și contopi în aparenta banalului derizoriu. Un lift vechi, cu plasă, urcă încet la etajul unui hotel, fugar iatac al iubirii „și templu”. Prin tacită comuniune, își însoțește iubita, o duce de mână, spre un refugiu improvizat, ferit de „mulțimea” transfigurată sugestiv în viziunea inițială/ inițiativă a unei arteziene irizante care împrăstie răcoare... Exacerbarea, crisparea urcării scărilor, devine motiv criptic instrumentat de poet pentru a fixa simbolic o percepție cvasi-mașinală, alienantă, transmisă apoi și trupului: *„mă mișc/ schimb o piatră cu alta/ îmi caut locul și ființa/ trupul se așează în diverse poziții...”*. Imaginile se întretaie impregnate cu materialitate „magică”, pentru a ne comunica starea de înstrăinare a sufletului de trup, în omul-mașină, omul robotizat, prizonier deja al unui ritualic ce înlocuiește, secundar, omul natural, adamic, suferind însă anogoasa unei memorii ancestrale. Erosul se suprapune paradoxal peste thanatic, extazul este rece, suportat cu luciditate dureroasă: *„trupul meu se așează în diverse poziții/ o mașină bine reglată/ se execută/ știe/ instinctele sunt cunoscătoare...”*

Întezărim împerecherea în automatismul „efractiv” al precipitației unei contopiri grăbite, iar suspendarea clipei finale devine cumva neantică: *„zidurile bătrâne/ ale învățăturii/ radiază căldura adunată peste zi/ fântâna prin țevile ei sub presiune/ execută/ încă o dată/ despărțirile au totdeauna viitor/ dar niciodată un trecut...”*. Transferul semantic este subtil, ingenios. Finalul acestui poem de rezistență reface imaginea artezienei serale, irizându-și evantaiul undeva în spațiul în care mulțimea este „mișcată de interese de-o umană banalitate”. Revenirea la această viziune/cadru contrapunctează cu artă și e uimitor cum, dincolo de modulatia

tonală și cromatică a unui poem relativ scurt, Cassian Maria Spiridon reumple, repotentează tensiunea (re)trăirii; o poveste surprinzător de vie, de febrilă, lăsînd factorii semnificanți să stăruie cu o trenă de umbre misterioase. Un al doilea poem „**Nu mi se întîmplă nimic**”, îmi accentuează impresia că poetul stăpînește excelent arta disimulării hermeneutice, descripția este aproape elementară, prozaică, pentru a accentua iluzoriul realității imediate, interferat cu o lumină difuză, mentală, interioară: „*Prins în pînza de păianjen a iubirii/ plină de țandări/ toate în roșu/ mă las fixat într-o imagine blitz/ acolo/ pe pămîntul poetului...*”. Pur și simplu, poetul recompune un moment frecvent, al prezentei în cutare loc ceremonios, al vieții publice de literat și amfitrion, transferînd însă banalului mistica unei percepții hiper-lucide, separatoare: este refugiul în iluzia artei (poetice) motivul însuși al poemului... Însă „*știu/ nimic nu se întîmplă cu mine/ căutător/ pe cărarea ce urcă spre lac/ ea va veni în singurată* (ce eminescian, ce frison etern, n.n.)...”. „Ea”, surpriză (!), este doar leit-motivul romanticului, reprojctat (cum altfel?) eminescian, în imaginea pădurii... „*însingurată într-o aură de crepuscul/ pădurea/ ca o perdea verde/ de o parte și de alta/ așteaptă...*”. I se atribuie pădurii starea feminină de așteptare, de dorință, de pîndă, omniprezentă telurică a vegetalului lacom, pentru a recuceri omul adamic, arhetipal, cel devenit robot în poemul comentat întîi? „*Crengile/ frunzele, iarba/ sunt atente la mișcările/ la faptele noastre/ am călcat peste amintirea copacilor/ îngropată în humus...*”. Imaginar evadat din lumina blitz-urilor, din real, poetul suie pe „cărarea ce urcă spre lac (limbaj ezoteric, inițiativ, fără dubii!)... reface un traseu mistic, atent el însuși la starea eterizată a unei memorii din interregnum, pentru a rosti înțelept ceea ce se extrage aproape de la sine din „parabola” aparent hermetică: „*gloria/ gloria noastră/ așa / într-o zi / va fi cu totul smerită/ cine nu ar vrea să se piardă în codru/ cu iubirea/ să rătăcească prin desiș...*”. E clar că fiecare cuvînt, reimpregnat de semnificație, se adaugă magic, în montură „oraculară”, de energia subtilă a emoției în contemplare, una fugară, dar esențializantă. Dacă e să-l asociez cu cineva, acela este Liviu Ioan Stoiciu.

Presupun referențial un om adamic arhetipal, între înger și omul actual (nu... recent”): „*dar zeii nu ne lasă/ ei vor/ acolo/ printre pămînteni...* (situarea în „acolo” sporește misterul semnat) *să ne întoarcem/ sfîoși și vinovați/ precum Adam și Eva/ părăsim pădurea*

cea imaginară...". Așadar, aveam dreptate, este vorba de retrăirea mistică a dramei „părăsirii paradiziacului”, acum de bună voie, acum hieratic, autoconsimțit, abia perceptibil, pentru a ne... abandona, fără a ni se întâmpla, însă, nimic esențial, în flash-ul unor paradisuri secunde... Cheia ultimului vers: „*pânza de păianjen a fost ruptă*”, e una ingenioasă, separată de ermetismul „sibilinic” al textului, o cheie aruncată în ultima clipă, peste umăr. Poemul următor ar fi Venerei, în care rostirea „sentențioasă”, reductivă, e șlefuită și subțiată la extrem: „*din toate madonele/ iubite/ cunoscute în toată a lor claritate/ din lutul cel negru/ doar tu te-ai născut/ unde sunt acum/ carnea și ochii/ sânii tăi cei înalți/ prin apele timpului grele/...*” își rosteste Cassian Maria Spiridon invocatia îmbibată de mythos. Un fior al rostirii elenistice, adie pe mreaja apelor lirice, elegiac și atemporal, metafizic .

Erosul profund „reprimat” de închistare și respingere a impulsului primitiv țîșnește în viziunea unei zeițe detronate din lumea umană, sfărmată, rezidită în profan, aidoma vechilor temple antice, ale zeilor alungați, ori devorați de alți zei și jefuiți de semnificația sacrului. Să recitim: „*unde sunt acum/ carnea și ochii/ sânii tăi cei înalți/ prin apele timpului grele/ unde sunt rătăcite/ ...marmura frunții/ pată pe întunecatele căi/ se află înălțată prin pietele publice/ gări/ stadioane...* (observati cum explicitul devine frontal, n.n.) *aici/ zadarnic se trec și petrec/ nesfîrșitele tale splendori...*”. Venera sau omonimele ei din alte culturi, cu atingere subtilă din cea eminesciană, este invocată tragic, acuzând o aplatizare a orizontului mitic în lume, odată cu devastarea și invazia profanului... Zeea Fecioară, *zeita mater*, femeia Eternului, pare a tresări din zidurile (deloc manoleice!) ale memoriei iar poetul este cel ce o plînge, ca splendoare decăzută, vidată de măreția și misterul divinului. Însă „*nu avea grijă/ cât sunt zăpezile pe creste/ doar ție ți se-nchină/ în stihuri și plînsete/ - în pronaos...*” scrie Cassian, trântind poarta poemului cu o anume solemnitate. Venera-Venus, de-acum resorbită lumii crepusculare într-o altă încarnare palpabilă, acolo, în pronaos, în scînteierea olimpică a zăpezilor de pe creste, iar poetul știe, o dezmiardă, o redă misterului fără timp și atingere, nu fără a o venera. În stihuri și plînsete, aidoma ninsorii... în pronaos. Cassian Maria Spiridon scrie, în „**Dintr-o haltă părăsită**”, un singur poem, poliedric, al unei structuri limpezite de reziduuri, la puritatea cristalelor tari, șlefuite în arta unui fin orfevru. El este omul-oglinză, rotindu-se și schimbând

perspectiva ca atare, într-o spațialitate ce pare să răsară din interior.
PS Liviu Ioan Stoiciu, sus invocat, are un blog numit Cantonul...

noiembrie 2007

JULIA MAY SAU INFERNUL TANDREȚEI **- Mariana Zavati Gardner, de la Bacău, la Norfolk, U.K.**

Există două axiome care fac din semn, în principal, un obiect sui generis: *pausemia* = totul e semn; totul are semnificație sau poate avea și *polisemia* = orice semn (obiect) poate avea mai multe semnificații (unicitatea existenței nu determină unicitatea semnificației) O atingere reflectantă spre interior a operei poetice dar și epice a Marianeii Zavati Gardner - nu poate limpezi oglinditor - comunicat și nu poate fi explorat dincolo de vălul morganatic al textului din ultima sa carte editată recent de excelentul poet-semiotician Dumitru Velea. Este vorba despre „Vise la minut” - editura Contrafort, Craiova. Referințe succinte și complementare în a face o schiță de portet, oferă Al. Călinescu, Gina Sebastian Alcalay, Al Mirodan, Dumitru Velea și subsemnatul. Înainte de a conota câteva marginalii pe textul poemului pe care l-am retitrat „Rătăcirea și întoarcerea Juliei May”, reținem din bogatul palmares al româncei rezidente în Anglia decernări ce onorează semnificativa panoplie de trofee: 4 Editor’s Choice Award UK 1996,UK 1997,UK 1998, USA 2003 The Third Prize and the Bronze Medal in the North American Open Poetry Competition 1998; The American-Romanian Academy Award for Poetry, Canada 2001; The Ionel Jianu Award for Arts, Canada 2001; Provincia Corvina-Diploma de Excelență 2007 pentru excepționale contribuții la dezvoltarea punților literare și traduceri româno-engleze.

Pentru mine însă Mariana Zavati Gardner, cu care cooperez benefic de câțiva ani, dincolo de vitregia distanței geo-grafice – este o voce distinctă și inepuizabilă în arderea etapelor, dintr-un fond ancestral extrem de rezistent. Negreșit, spre a interpreta acest poem greu echivalabil în scrierea românească, (cel mult ar fi ispita unor tangente la Riga Crypto barbiană – eventual și la Mistrețul cu colți de

argint de Doinaș) – acest poem, zic, poate fi subtitrat poeseu și decodat în grila unui Umberto Eco, semioticianului cel mai en vogue pentru noi de la ...Baudalaire încoace. Mariana Zavati Gardner este pe un itinerar cert cohelian, în sensul „legendei personale” și a inițierii prin regresivitate în memoria acut afectivă, revelând în sincretismul unui text ce nu se deschide decât în cheie structuralistă. Personajul ei Julia May este evident o proiecție auto-spectivă (de introspecție) și este recognoscibil din cel puțin unul dintre romanele ei editat în engleză „Miss Mariana in black and white” PYB 02937 - editat în UK. Admirabila „practiciană” lingvistic-literară a dezvoltat în timp - prin opera ei excelent receptată pe meridiane, cu firesc ecou în cel românesc - o evoluție performantă, pe dificilul traseu al acestei mitologizante - codificante demersuri etice-estetice - literare. Povestea personală constrânge de fapt povestea lumii anume, a lumii trăite sub dublul semn al destinului - asumării identitare. Poemul - cheie al Marianeii Zavati Gardner sintetizează așadar o interpretare a ceea ce numim Amor Fati în post-modernismul românesc - ce interferează paradoxal (sau cum ar spune Ulici, face trecerea - pasajul) între două promoții distincte ale „grilei” critice a acestuia, a promoțiilor. Mariana Zavati Gardner a trăit copilăria și adolescența în România și nu oriunde, ci în cetatea bacoviană. Nu ne mirăm că poeta și romanciera ulterior stabilită în UK păstrează și ramifică o anume „conștiință” a zodiacului pecetluit de marele simbolist român dar și de un uitat pe nemerit Ovidiu Genaru (...) așadar a poezilor „blestemați” în sensul rimboudian. Dar la Mariana Zavati Gardner nu auzim „plânsul materiei” ci răsturnând ecuația metafizică - auzim „antimateria răsând”...

Julia May este gemăna lui Domnișoarei Mariana cea care auto-portretizează multiplicând halucinant abisale ipostaze ale unei memorii cvasi-afective. Refugiul semantic în codexul stilistic propriu - unul viguros și mereu reumplut de experimentul personal -, ordonează ceea ce ea definește a fi „visul suprarealist metamorfozat în expresii acute”. Autoarea ne oferă desigur o cheie proprie: avem în față problema psihosociologică a crizei de identitate. Zavati Gardner afirmă explicit: înfruntările Juliei/ Marianeii... sunt incursiuni (citește traseu labirintic, pe firul Ariadnei în sens invers (!) sau dacă vreți al copilei din basme care regăsește calea prin pădurea fermecată spre Acasă, presărând cu cenușă drumul... rătăcirii. Scriitoare cultă, cunoscătoare a principalelor limbi circulate azi, ea reușește a-și

păstra nu doar stilul ci și identitatea creativă. Poema Juliei May - Miss. Mariana condensează așadar un COD al translației semantice complexe și în mod curios nu prin apelul la un melos arhaic autohton (românesc) ci întregant în spațiul cultural anglo-saxon.

De la Hugo Friedrick prin Roland Barthes și ajungând la Umberto Eco – triada ne sugerează cronologic și faptic un triumf al semioticianului cel mai pretabil la interpretarea Juliei May. Fără o temeinică explorare a filosofiei italianului, nu vom „decripta” acest produs de excepție al unei autoare înzestrate dar și cu absorbții deloc eclectic, mai degrabă sincretice din marele bazin cultural – paideumatic european. Spre a savura – literalmente – poemul, m-am sustras din emoția de impact cu efecte mantice indusă de citirea nu cu ochii, ci recitativ molcom a acestuia.

Efectul de „vrajă mantramică” – de descântec, de epos oarecum în tonusul marelui Edgar Allan Poe (Nevermore!)... poate fi separat când intrăm cu detașarea critică necesară, după recitirea „Limitelor interpretării”, „Opera deschisă” și mai ales „În căutarea limbii perfecte”. Mantica transgresează spre RO-mantică, romantism. Julia este „Cenușăreasa” romantică în basmul lumii rețrăit la infinit de... Alice! Țara-lumea este una a „minunilor” în noima de fapt a necunoașterii lumii, dar accesibilității ei prin forța magică a lui Amor Fati! Nici vorbă însă de narcisismul eladic, ori de frisoane eratic. E de observat absența din opera Marianeii Zavati Gardner a dimensiunii erotice: paradoxal, deoarece un senzualism estetizat, transferat mereu în voluptatea textului (!) disimulează ceea ce Yourcener numea „infernul tandreței” .

Textual, Julia May este o mini-epopee modernă, în care limba română repotentează dificil traductibil, cred, substratul arhaic sau am spune arheo-ființial al arealului original al autoarei. Atât poezia cât și proza ei sunt impregnate de referiri explicite, evocări ale unui tărâm ce se estompează – se transfigurează obsedant în mithosul modern al pribegiei - inițiatice și țintind Calea Regală a lui Malraux. „De departe oglinda cu vise” chema pe Julia May... *Din întunerice se luptă/ să se nască Julia May/ în brazde străine și ferecate/ în preziceri zăpăcite și coapte/ Calliope strângea în brațe o Tăbilță/ își închipuia că stăpânește lumina-/ Ursitoarele erau înfățișate în haos... ”(pag 8).*

Uluitoare cheie decodoare! Frisonul marelui basm românesc prelucrat de Ispirescu, „Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de

moarte, cu acel „plâns de a nu se naște”, stigmat al Ursistelor-Parcelor! „Erato se dichisea (cuvânt al sulemenelii turcism curios în spațiul moldav...) deci Erato nu este cea a pantheonului pur eladic - ci una a fardurilor care fac din Julia (...), o fascinată de oglinzi în saloanele intertextuale! Ffeciorelnicia domnișoarei Enigel-Julia-Mariana (*voila!*) este a „algebricelor umbre legate-n funii”. Cripto are voluptatea otheadelor furișate spre a ispiti - cuceri Prințul prin mreje și „afacerile privirii capcane”. În orașul ei „de himeră cu uși de stejar, cu „umbre de ființe trezite”, parcă suntem duși de textul viu pe un țârm irlandez bântuit de fantome - ale memoriei aici, - ori dacă vreți în Bacăul *d’antan*, fie oriunde, într-o zonă interferând mitosul cu halucinantul Real. Unul ars și convertit în artă. Inevitabile gratuități din textul incipient, au rolul umbrelor în pictură, sunt contrapunctive, spre a valorifica strălucirea intuitivă a mesajului-cod gematric din poem. „*Interpreta își ascunde suferința/ tragedia iubirii pierdute pe veci/ Polyhymnia în Galeșă Stare...*”. Descrierea scenei mitice eladice a zeitelor face aproape inabordabil semnificatul poemului - asupritor pentru neofit. Dar oare cui anume vorbim prin poezie? Juxtapunerile zeiești pe uman - „miriadele de nivele” - de ce nu... fractali? Cu acest poem cappodoperă a Marianeii Zavati Gardner - suntem diferențiați: fie surzi și orbi la accesarea Misterului existenței - datum, - fie având privilegiul e a „gusta” prin întrezărirea Noimei sacrum - ceea ce ne poate consola ca muritori: dezvățul și nefericirea erotică a zeilor... Dar Julia May este o... hibrizee. Chemarea de departe a Juliei - prin „oglinzile- caleidoscopul magic al memoriei ancestrale - Este chemarea destinului care finalmente se va împlini. Tragicul final este unicul trofeu - am spune al Asumpțiunii/ Roland Barthes dixit): explorare-progres (devenire n.a.) și deznodământ: eliberarea spiritului din materia cu foame de sine manifestă mai ales în Fecioară-Femeie- Mater. Sofia (and filo-sofia) alchimică transcende în Fiul - prin spiritu sacrum. Transcrierea în operă sublimază nașterea (în lume) și cunoașterea. Toate podoabele (estetismul operei) se usucă și pier. Substanța iubirii „etern pierdute”, nu este trădare, ci asumare a condiției feminine într-o lume asuprită esențial de Pater. Un Deus Otiosus în cheia „Coincidentia Opositorum”. Jocul de oglinzi al acestui excepțional poem - eseu - epopee modernă - este fascinant și relevă forța de substrat semiotic și semantic al unei excelente scriitoare românce. Fie prin pecetea de esență a „paradisului pierdut” al copilăriei, dincolo desigur de profanul istoriei nefericite - anii

stalinismului în România – traumatic și poate separator paradoxal de deriziunea și ticăloșia condiției malefice a invaziei puterilor oarbe. Poemul Juliei May este unic în scrisul liric românesc modern și probabil va avea un destin tragic – tocmai că va triumfa în plină pierdere: oare nu avem în asumțiunea barthesiană un cod-semnetimon-răsad al pre-creștinismului resurect prin dihotomice rupturi de păgânismul ce stăruie în Moldova și probabil în substratele Europei trans-culturale? Conchid că valoarea operei Julia May este complinită splendid și de trepidația profund metafizică a Structurii unui mare suflet empatic, prin aceasta valoros uman. Julia May este opera polisemantică prin excelență și merită instrumentare critică pe măsură, notațiile noastre fiind empatetic rezonante prin afinitățile electivă ale unei condiții de a fi. Conchid că dincolo de capcane („sky trapps” în text!), mesajul focalizat este al Iubirii care dăruie mai mult decât cere răsplata la schimb - prin aceea că legea *este de a iubi* ci nu de a fi iubit.

august 2008

ARTIȘTI GERMANI DIN AUGSBURG LA HUNEDOARA ARTA ECOLOGICĂ SAU STRADALĂ, ARTA STRESSULUI EXISTENȚIAL

În fierbintele „vânt african„ de august, pe simezele Hunedoarei, din grupul de plasticieni din Germania (Augsburg), veniți în schimb cultural sub egida Galeriei RO-GER-ART (manager Ioana Geier) - au expus pictori și graficieni foarte diferiți ca stiluri, însă – așa cum am remarcat la vernisaj, având ceva în comun – mesajul artei lor. Este unul acut ecologic, subliniind și angoasele și speranțele omului actual – în diversitatea formelor de expresie dar sincretic fiind contestată Ființa (trans) umană Heideggeriană transpare cu vehemență sau empatie colocvială - cerând comunicare elevată și imperativul atitudinal față de suferințele Naturii – recte ale omului în rezonanță cu ea. Dacă abulia, autismul sau impactul traumatic se resimt în aceste lucrări, cel mai clar mesaj ne este adresat în sensul unei atitudini.

Artistul cel mai matur, negreșit, este maestrul Siegfried Stiller. El expune pe suprafețe mari, aproape terorizante, o grafică a simbolurilor în „incinte suspendate” compozite, ce amintesc mișcarea suprealistă dadaistă – ca registru al revoltei. Tehnica este complexă, aglomerată, cu elemente „gematrice” și silueta umană este explorată în proiecții de figurație. Nudurile sunt expuse asociate în colaje, desenul reductiv conturat, personajul feminin fiind expus ca un cadru în care imaginea este răsturnată. În desen apar semne – simboluri, ca niște glife sau hieroglife, dând impresia unei abordări ezoterice. Se pot face tangențe între arta sa și Max Ernst sau Paul Klee, fără a fi vorba de manierism. Suprafețe mari ce exercită o tensiune la percepție, necesitând perspectiva ambientală simetrică. Stiller este un vizionar – grafica lui asimilând inclusiv modalitatea sculpturală.

Silke Luehnen este la extrema complexității lui Stiller ca teme și execuție. Tânăra plasticiană are obsesia terifiantă a unor ființe-insecte sugerând metamorfozele kafkiene. Artista și-a construit niște personaje-simbol, amintind arta stradală, arta de celuloid și a *grafitti*-ului dar și a desenelor animate ori benzilor desenate.

Aceste personaje sunt redată pe fonduri cromatice fără degradeuri, în ipostaze umane, ele sunt înzestrate cu ochi imenși, insectivori, parcă sunt niște bizare ființe ale sub-naturii fosile. Un saurian ghimpat și câteva grafici nonfigurative completează un univers special, sufletesc, din care transpare trauma și paradoxal o simpatie față de regnul animal. Așadar o artistă a parabolei. Un calambur la îndemână privind-o pe Silke: la ea arta stradală – adică a *strasse*-ului nemțesc, refulează un șoc resimțit violent față de ostilitatea comportamentală. Iată de ce am amintit mesajul ecologist-psihic. Strasse - de la stress! Dincoace de această revoltă, arta ei hiper sensibilă, simplificând rafinament și senzualism deloc nordic, este una de apărare a ființei, de rezistență față de suferința naturii UMANE. Personajele ei devin simple „linii cu ochi” iar abordarea este mixtă - acuzând artificialul, colajeria și infantilizarea socială. Undeva adie Salvador Dali ca dealtfel, prin alte exprimări, și la Stiller.

Cornelia Gebhardt este psihologistă iar arta ei este în acord structural cu știința-artă devine instrument de exprimare elevată a psihicului uman reflectat. Gebhardt este un temperament artistic fragil, însă de o energie disimulată în tehnica execuțiilor, în travaliul morfo-cromatic ce accentuează feminitatea fără ostentație. Între

ceilalți artiști nemți, poate e cea mai clasicizantă. În fine, Brane Roman - artist german de sorginte sârbă, este un temperamental când desuet, când apt de rafinate în care patosul se îmbină cu simbolismul subțire și elegant al linilor lapidar traversate. Brane - etimon nominal slav al pădurii (braniște, pădure de vânătoare la noi) - este integrat grupării din Augsburg nu atât prin simțire și temperament efuziv, cât prin aderența la neo - expresionismul târziu german. Când infuzează în „turbionul” gross-contrast cromatic, amintindu-l pe Van Gogh- forme simbolice (mâna, cu predilecție), Brane Roman exprimă foarte tensionat - impresionist - starea angoasei sus citate, dar și atitudinea generică de ecologism. Întru totul, gruparea Augsburgeză este o solie a Comunicării elevate și meritul scriitoarei și managerii Ioana Geier, al Galeriei RO-GER-ART din orașul german al Augustalilor, este de a fi intermediat un itinerar al deschiderii reciproce sub semnul generos al Artei. Cu atât mai mult ediliile Hunedoarei merită și domniile lor mulțumiri.

August 2008

VICTOR COROIANU - Germania - Simboluri și mesaje indiene pe stâncă în America de Nord

Prodigiousul scriitor român rezident în Germania, dr.Victor COROIANU, brașovean de origine, a studiat medicina și psihologia, având operă științifică și în aceste domenii. Proza sa, bunăoară masivul roman „Ena ...”, prezentat de noi în numărul trecut al revistei „Provincia Corvina”, cât și pe site-ul revistei electronice AGERO, conține ca un joc de oglinzi, caleidoscopia unor spații și orizonturi culturale - umane, din diferite arealuri geo-spirituale. Colindătorul acesta, cu un spirit arzător, al curiozității, al cunoașterii directe, ne oferă o nouă surpriză, un album cu fotografii și texte explicative, rodul unei documentări exigente, de astă dată din incitantul spațiu al strămoșilor triburilor indiene din actuala Americă de Nord. Avem astfel o contribuție românească importantă, în cercetarea relicvelor antice, un studiu laborios, ultra - pragmatic, poate prea prudent, dacă mă refer la ceva anume, ceva care m-a tulburat imediat ce am paginat splendidele reproduceri grafice, fidele minuțios semnelor originare,

petroglifelor. Nici vorbă să fiu sceptic, deoarece știu bine ce interminabile dispute au loc în această problemă, a decoperirilor și interpretărilor, de la răceala exactitudinii clasice, la cele mai stranii ipoteze, dacă nu chiar excesele aberante ale unor amatori pasionați după modelul Schlieman, ori Eric van Deniken, sau Zecharia Sitchin sau Cristi Nbegureanu ... însă departe de aceștia. Mă refer la prezența, în câteva dintre reproducerile petro-glifelor antice, unele de cca 5000 de ani, în care apar elemente ce aparțin științei (contestate ori nu, ea există!) paleo-astronautice. Dr. Victor Coroianu, om de structură pragmatic, deși în epica sa vibrează pregnant un substrat romantic-rememorativ ce aparține paideumatic etosului și etnosului original, face acest studiu după modelul calculat, serios, ireproșabil, sistematic, acoperind toată gama de interes al spațiului despre care scrie. Cartea de piatră este arhiva stranie a propriului nostru subconștient, peiorativ zicând. Deoarece așa cum există o arheologie, generică, există și o arheoființă: ne vedem istoria în mituri, codificată în semne străvechi, inițiatice atunci, azi ușor interpretabile, în grile moderne. Nu e vorba de simple impresii, consumabile turistic, dimpotrivă, avem corolarul deplin al savantului, explorând aplicat și cui izvoare sigure, mitologia și istoria, de la origini încoace.

Urișa bibliotecă de piatră se lasă astfel citită, imaginile redată fiind paralele textelor explicite, lapidare și fără speculații. Revelația perceptivă modernă este oglinda logică a unor realități ce stau, zac, încriptate în calea timpului imemorial. Inteligența medie a omenirii este enorm peste cea a străvechilor inițiați de acum 13.000 de ani, ori și mai de demult. Sunt afirmații probatorii!

Capitolele studiului celui ce, parafrazându-i o carte, este undeva între microscop și telescop (dar și în fluxul intuiției de excepție, revelatorii) - sunt: „ Simboluri și mesaje indiene pe stâncă în Statele Unite: Semne rămase după migrarea triburilor Hopi; Simboluri vechi lăsate de alte triburi în migrările lor; Mesaje tainice în locuri sfinte”. Victor Coroianu surprinde sistematic acea pulsație, acel flux - reflux al migrațiilor nord -americane și nu aprofundează comentariile, preferând a ne lăsa pe noi să vizualizăm, prin desenele grafice contra-pagină, misterioasele reprezentări săpate în piatră. De aici la prezența acelor figuri paleo-astronautice, șocante, dar absolut inconfundabile, ar fi de meditat. Evident, scriitorul nu este dintre cei ce emit ipoteze de acest tip, însă semnele acelea, indiferent că sunt

explicate sub nume de obicei ca atribute de „zeități”, ori „idoli”, cum se întâmplă, vorbesc singure și merită a fi văzute de adepții ipotezei paleoastronautice moderne. Poate că autorul va difuza cartea și unora dedicați serios acestei probleme.

Semnele atribuite misticiei străvechi amerindiene, popoarelor Soarelui, precolumbiene, alternează de la semnificațiile explicite, la cele codificate, unele uluitoare, dacă sunt interpretate de cunoscători. Piatra s-a vădit codice durabil, cartea încremenită în milenii nefiind incendiată de vandalii istoriei, așa că mărturia este credibilă, se cere smulsă din gura sfinxului și adusă la masa cercetătorului modern, sub microscopul electronic, ori în calculatoare. Victor Corioanu are nesațiul acelor orizonturi ancestrale ale omenirii. Unul de excepție și care de altfel i-a marcat destinul. De aceea, acest splendid album este nu doar bibliofil, ci este un dosar de lucru pentru inițiații științei pluridisciplinare. În petroglife vor avea stupoarea să vedem negru pe alb, nu doar obișnuitele semne specifice culturii arhaice nord-americe, ci și unele „coduri” ce par a fi ante-deluviene, o reprezentare a Cosmogoniei și Anatroponogenezei! (pagina 171, figura 101). Este aici Arborele Vieții, ontogeneza speciilor, regnul simbolic fiind cel arboricol, un soi de Cod foarte incitant, inclusiv căderea îngerilor evocată în Geneză. La pagina 29, figura 5, găsim indubitabil două imagini ce reprezintă silueta unui om modern, cu semne enigmatice deasupra și o reprezentare deosebită umanoidă (colț, dreapta, jos), imagini ce au fost văzute cu ochii naivilor de atunci, însă abia azi însemnând ceea ce de fapt sunt, au fost: extraterestri, dacă nu cel puțin umanoizi din alte spații culturale, mult evolute, poate altanți. Simbolurile sacre sunt familiare, universale, am spune, cum este șarpele, ondulația energiilor cosmice ubicue, timpul, poate precesiunile ciclice, ciclul întreg fiind de cca 25.900 de ani (am fi cam la jumătatea lor de 13 mii!), regăsim semnele consacrate universal cercul, spirala, unda, vibrația. Ele aparținuseră unei cunoașteri infinit străvechi pentru memoria pierdută a omenirii de după Potop, ori după succesivele glaciațiuni. În aceeași pagini, sus stânga, o a treia imagine este o siluetă umană cu un glob - cască pe cap, probabil de adaptare la atmosfera terestră. Apar și obiecte ce nu pot fi precizate ce reprezintă. Cel ce a „descriș” prin limbajul mut al petroglifelor, a văzut ceva și a însemnat. Poate erau aceste semne și cu rost inițiativ, preoțesc, magic, ori de altă natură. Odată cu gândirea perceptivă simplă a celor ce au săpat „scrierea” aceasta magică, este

bizar să vezi, repetat, semnele unei gândiri abstracte, ale inteligenței: poate o inteligență indusă de realitatea celor reprezentate. Figurinelor le sunt asociate, ca într-un „abecedar arhaic” de învățare, semnele corelate drept hieroglife, bunăoară celor bănuite a fi „zei”, le sunt alături semnele simple, reductive, rudimentele scrierii evolutive, de mai târziu.(fig. B, fig. A pag. 5). Nu putem atribui simplist numele de „măști rituale” astfel de reprezentări! Chiar dacă ar fi, ceea ce ele reprezintă sunt inexplicabile, căci sunt izbitor de explicite ca realitate: figuri moderne, legate de costume scafandriere, ori de zbor (pilotaj). Există, știm, cel puțin trei mari contacte ale omenirii, în enorma sa temporalitate, cu ființe din „ceruri”. La pag. 35, jos, dreapta, apar două figuri de umanoizi în costume diferite: unul cu cască bombată, perfect geometrică și cu antene, cu două receptoare la urechi, altul deosebit, tot cu cască și „coarne” evident artificiale, metalice, amintind astronautii de azi. O a treia figură, uluitoare(!), care, ca și cele deja amintite, necunoscute din bibliografia vastă a subiectului, este situată semi-central, un scafandru sau astronaut modern. Cartea lui Victor Coroianu conține zeci de astfel de imagini, și indiferent că domnia sa a preferat să comenteze strict opiniile ori catalogările savanților, arheologilor, cercetătorilor pertinenti, ne oferă o contribuție foarte importantă implicit în ideea paleoastronautică. Un motiv în plus de a repeta că autorul român este demn de întreaga grațitudine nu numai a cititorilor specializați, dar și a unui public larg, însetat de cunoaștere.

August 2008

Un aproape de departe...Dr. Victor COROIANU (II) - America mea
M-a onorat ani mulți, cu nobila-i (strictu-sensu) prietenie cunoscutul scriitor originar din România, dr. Victor baron de Coroianu, fost prof univ la Cluj- Napoca și emigrat înainte de 1989 în Germania, iar eu încerc a nu îi rămâne dator pentru atenția ce îmi dăruie. Este un prolific și prodigios ENCICLOPEDIST - autor a 18 cărți ireproșabile fiecare, cărți care au darul special de a ne face companioni pe itinerariile fascinante pe mapamond... Am fost impresionat de un roman – gen Saga familială, deun românism autentic și din păcate crepuscular, dar și de un studiu excelent despre cultura originară a Americii de Nord – studiu despre litografia aceluia spațiu vizitat de Dsa. Big-romanul său de la misterioasa rezidență

Laguna Hils m-a delectat: o teribilă regresivitate în memorie, reconstituire a unui Dom cu năluciri metafizice și blagiene năzăriri de la Curțile Dorului..." Păduri ce-ar fi putut să fie/ și niciodată nu vor fi"! Însă cele care au fremuiat odinioară – zburciunile și poienilor lor mirifice, le ducem cu noi oriunde, pasărea memoriei afective poartă în guță latentul stejar și semnificația . Epica dlui Coroianu este Poematică și epopeică! Este o entelehia ciclică, mereu din alte azimuturi, pe alte cadrane virtual rotindu-se spre origini : ca să nu bântuie ca stihial; ca să se mântuie, ca Ulisses .

Spălând aurul de la șteampuri și autind lâna: ce semiotică superbă ne sugerează acest boier luminat cu heraldicele sale descinderi de aiurea ! Mitul eternei reîntoarceri, pe la răscruci și totuși nesmulș din matriceal, din melosul inefabilului DOR . Dar când vom avea opere complete, când ni se va restitui ceva ce nu a plecat niciodată? Ce anume din scierile Domniei sale mă predispune la această vorbire în dodii, pseudo-oraculare ? Mirajul ce îl exercită și în mine „ dorul de ducă” ? „ Duce-m-aș și m-aș tot duce..."...O căutare de sine prin olgindire mereu în alte lucii de ape, în acalmiile altui nadir ? Recunoașterea propăriei istorii, î'nsă din-afara-ne ? Profețiile prin scrutarea retrospectivă, spre a se deduce un viitor ...repetabil? Calea regală a cunoașterii cu umbletul și pipăirea aparențelor apocrife din piatră?

Iată o nouă carte, despre America actuală, Țara Făgăduinței și a tutuor posibilităților, paradoxal și a imposibilităților...Victor baron Corianu continuă cu această carte de 300 pagini, seria editărilor în română, consecvent prezentată de băimăreni, de fapt traseul impresionat al căutărilor cu pasul și cu mintea, într-o uluitoare apetență(foame) de necunoscut (încă)... Este o carte pe care chiar americanii ar trebui să o traducă dacă un editor cu simțul afacerii carte, l-ar descoperi.

Deoarece acest scriitor a rămas român și în exil, în ființa sa și în scrierile sale, devenind totodată un român planetar, uzând de o sintagmă a lui Lucian Hetco. Medic militar și psiholog reputat, V. de Coroianu este și un înzestrat documentarist, flămând de cunoaștere directă a lumii, pe toate meridianele, dar și de comunicare. „America mea” însumează memorabile pagini captivante prin stilul alert, meticulozitatea fișării datelor și mai ales neobișnuita capacitate de a ne transmite mesajele propuse. Domină simțul panoramei și a insistenței focalizării pe detaliul semnificativ. V.d C. este un

perfecționist acerb (nota bene) și un performant de tip ...sportiv, peiorativ zicând. Ordinea tipic ardelenescă, pragmatismul și propensiunea specială de „ factotum”- termenul nemțesc fiind acela de Tausendassa”, se complinesc fericit în destinul și opera sa, iar ceea ce cred eu este că psihologul de profesie își aplică de o viață catarsicul rețetar ...socratic... Nu întâmplător, în epica sa, capitolele sunt succedate modular, cxaleidoscopic, având fiecare citate din marea înțelepciune clasică. Iată înțelepciunea în acțiune și acțiunea în savoarea de a scrie, voluptatea de a sublima estetic o etică a spațiului original, conexasă mereu la universal. Prin scrierile sale poate fi numit fără greș „ director de conștiință”. Și un cuceritor. El este cohelian, el își povestește miotul personal, cu nuclee rerale, trepidante, în acord cu un temperament expansiv, lacom de orizonturi și curios să se redefinească prin ...reflectare.

O anume noblețe stilistică revine constant în toate scrierile sale. Rostiri axiomatice sunt aidoma sentințelor delphice, pe frontispiciilor op-urilor; construcția modulară a cărții America mea , cât și fluența narativă, harul povestitorului , sunt doar câteva din calitățile notabile ce ni-l apropie pe autor. Fin observator al lumii esențiale, psihologul- scriitor este totuși unul sceptic, probabil rezultat al unei vaste experiențe de viață într-un areal larg, pe mapamond. Cartea America mea – este și un fel de „ rezumat” sintetic al memorialisticii sale, pe itinerarii de-a dreptul exotice(de facto complexe) - în istorie și în actualitatea ei fascinantă. Psihologul și cercetătorul, istoricul și scriitorul documentat nu doar în bibliotecă, cât și prin călătorii în lume, observații conspectate direct și riguros realist, ne oferă în românește un impresionant studiu nu doar la America de ieri și de azi, ci ramificat pe capitole ca un „arbore al cunoașterii” universale. Uriașul privilegiu al cercetării directe coroborate cu lucrul minuțios și vizionarismul admirabil – rezultă această splendidă carte . Glossând și accentuând esențialul informației, bunăoară capitolul „ Francmasoneria în SUA”- este semnificativ în acest sens. Sunt citați Dobrescu sau Ungherea, dar documentația lui Victor Coroianu colectează izvoare engleze, scoțiene, americane, germane, italiene mult mai concludente. Travaaliul documentar impregnează ingenios empirismul și fac inclusiv operă promotională modernă. Ochiul atent al autorului, ca un obiectiv cu transfocator, rămâne limpede și acolo unde subiectivitățile întretin un etern joc al „conspirației mondiale”.

Parabolicul este evitat în folosul studiului la obiect(ive). Radiografia americană a dr. Coroianu pătrunde în spectre largi, labirintice, panoramate într-o manieră impecabilă și concludentă: pentru inițiați, dar și pentru un public foarte larg. În acest esns, meritul autorului se reconfirmă și se continuă în nota altor cărți ale sale. Personal am retrăit o întoarcere în adolescența lecturilor mele flămânde de lume: călătoria lui Coroianu este una inițiatică, în sensul cohellian... Ajunge să amintim sec traseele conaționalului nostru – de unde a rezultat o bibliotecă: Africa de Sud, America de Nord, America Centrală și cea de Sud, Pacificul de sud (Australia, Noua Zeelandă, Polinezia Franceză, Insula Fidji, Alaska și Canada, rezervațiile indiene ... Victor baron Coroianu este omul prin excelență al unei vocații: opera sa depășește elegant enciclopedia și consacră un destin românesc de vârf al deschiderii prin cunoaștere spre și în lumea largă. Un explorator cu pasul și mintea, un pelerin în cardinale puncte ale lumii, acolo unde pulsația civilizației și culturii actuale este mai puternică, Coroianu având mereu diagnostice empatice, exacte și activate parcă de un mare suflet cu adevărat românesc. Prin aceea că V. Coroianu își editează cărțile și în românește, un suflet și o conștiință frumos contopite, se întoarce mereu la origini – semn cert al unei iubiri niciodată trădate.

Destinul său pare contopit cu cel al cărților sale, travaliul epic este de o mare respirație, accentuat afectiv. Spirit reportericesc, în speță, V. de Coroianu are tehnica „ochiului magic” al camerei de luat vederi, de la Brașovul și Transilvania amintirilor, prin Tahiti, Suckland, Via Negra, Laguna Hills, America „noastră”, - America de Nord ...Explorator nu doar în arhive, ci în direct, pasionat, al lumii văzute ca un întreg ce se extrage din temporalitate, prin „obiectivul” propriei viziuni, autorul român este unul important, din stirpea marilor „glob-trotteri” așadar, Victor baron de Coroianu are Operă și ea aparține în primul rând patrimoniului științific și literar românesc. Operă a unei înalte restituiri.

Cunoscând că fondatorul editurii Gutinul din Baia Mare – ilustrul istoric Valeriu ACHIM, editează cărți ale unei hunedorence – Teresia Bolchiș Tataru - și – iată- cultivă opera lui Victor Coroianu- Valeriu Achim- cărturar de elită, fost director al Muzeului județean Maramureș și director al Teatrului Dramatic din Baia Mare- consider că întâlnirea dintre editor și autor este una admirabilă și demnă de tot respectul nostru .

Neoprotestantismul de Vest...

Încă tânăra Ligia SEMAN - un itinerar al vieții și cărții creștine

Încă tânăra poetă și romancieră hunedoreancă Ligia Seman a debutat literar în cenaclul „Lucian Blaga” al tineretului îndrumat de subsemnatul între 1974- 1995. A publicat în țară trei romane de factură creștină, neoprotestantă. După 1989, având studii teologice baptiste, a fost profesoară de religie în învățământul hunedorean. „Nemeritat de ingrată a fost soarta” literară a Ligiei Seman, mai ales anii adolescenței. Romanul „ Funiile dragostei”, debut orădean, cuprinde 300 de pagini de narație modernă, înțesată de citate biblice, într-o epică structuralistă moralizatoare- didactică. Cartea evocă memorabil și dramatic anchete securistice în rândul studențimii unui oraș din vestul țării și consecințele asupra unor destine. Personajele sunt concis creionate, tensiunea stărilor deseori explozivă. Catarsic, dar și inițiativ, acest prim roman al ei a fost excelent salutat de cititorii din țară și străinătate. Modernitatea travaliului epic se întrepătrunde cu apelurile (recursurile) la Noul Testament. Captiunile sunt întrepătrunse cronologic, modular, amintind tehnica cinematografică (montajul eseistic); Memoria este zguduită de trauma psihică a sistemului, vizând individul și masificarea lui în societatea docilă, robotizantă. Supraviețuirea este de fapt subviețuire, iar efectul este „ handicapul conștiinței”, ștergerea – sau spălarea- memoriei – creierului, de fapt paranoizarea prin înregimentare, schizofrenizarea.Unica soluție este credința în divinitate și iubirea de aproapele în sens creștin. Ligia Seman cea din poeziile dintâi, terifiante și sindromice ale unei patologii a alienării individului în societatea „ multilateral dezvoltată” , a optat pentru roman însă substanța prozei ei a rămas lirică. După evenimentele din 1989, suntem debusolați și singuri, chiar dacă nu am fost îndoctrinați, cum generația ei e salvată de „timp” și schimbarea șocantă” - *Provincia Corvina nr. 3, 1997*. Fin psiholog al personalității decăzute dar și a colectivității ce devine complice , prin lașitate și înstrăinare sinelui, - conform relației patologice sadomasochiste, victimă- călău, Ligia Seman (foto) controlează ingenios construcția romanescă, situațiile ce se succedă și culminează în desfășurarea dramatică pe care o numim stigmatică. Ceea ce în anii adolescenței

Ligiei era inflamabil în metafore ca într-un „ delir controlat”, subtextual, s-a deschis în romanele ei ca o ramificare semantică pe verticala unui arbore ancestral, revigurat de aerul tare al Libertății de exprimare și de confesiune. În ambele romane, personajele – cheie sunt urmărite de implacabilul unui determinism ateu, în care instanța divină intervine pedepsitor- justițiar și uneori iertător. În vidul tenebros al ateismului, entitatea umană se va surpa, opturarea conștiinței (sinelui) conducând la autodistrugere. Ligia Seman scrie romanul continuu al acestei dileme existențiale și vocația ei teosofică este o chemare și un efect sublim al vindecării. De la bântuire spre mântuire, am spune. Drumul vieții ei este „ magic” unul al scrierilor ei cu vervă evanghelică. Sunt convins că în Statele Unire va confirma ceea ce a început acasă, în țara ei, deși nu știu dacă America îi este Țara Făgăduinței. Este sigur efectul exorcizant și catarsic al scrisului ei – transferând terminologic în teoria modernă a literaturii. *Criza comunicării* s-a adâncit, aparent paradoxal, deoarece o criminală inducție dinspre profanul devenit seismic ca un siaj ce se amplifică - feed back - (nu am spus placebo!), criza cândva resimțită dramatic în orașul sărac de pe dealul Hunedoarei, este evocată îndrăzneț și cu har narativ, prin perfidia unor forțe oculate și disimulate în „ salvatorii neamului” ce s-au reîncarnat (împielițat) după lovitura cripto-comunistă (ciocoistă) din 1989 și imediat – inocularea diversoponistă a ideii că” *toată națiunea este vinovată*” de totalitarismul acum prăbușit, aparent agonice, dar stihial activ și oricând gata să revină. Aceasta umbră planează cumva în romanele ei.

După debutul Ligiei Seman, tăcerea anumitor medii literare în jurul primului roman, este complice „ handicapului conștiinței” pe care Ligia Seman îl va relua în romanul ulterior, cvasi-alegoric și cu accente autobiografice. Am avut bucuria fostului ei mentor literar de a o prezenta publicului, într-o sală unde erau și câțiva asistenți în suferință, unii în cărucioare cu roțile. Puternicul suflu evanghelic al literaturii Ligiei Seman grevat pe un talent înnăscut și întărit de conduita proprie și experimentul misionaristic al propriei ei vieți, al familiei și pritenenilor, pot fi garanția unui traseu modern – apostolic în care implicarea ferventă a scriitorului în societate este modelatoare.

Remarc faptul că diasporiștii din USA (orădeanul Octavian C urpaș , mai cu saemă) -îi susțin intesn cărțile, vădind o confraternitate specifică.

Victor BOTEZ, Corneliu RADEȘ

Reconquista vechea Europa nouă ... NOBILIMEA LA ROMÂNI, Compendiu - Editura Floarea Albastră București 2008

Înainte de a semnala un volum de mare importanță pentru cercetarea istorică românească, eliberată în fine de hidoasa cenzură și autocenzură instaurate de totalitarism, îmi exprim bucuria de a fi dialogat amical și onorant -direct cu eminentul prof. columnist și fondator al Foreign Languages Group „Romania” Victor Botez, care în tandem cu Corneliu Radeș, au editat recent un prim compendiu amplu privitor la nobilimea din spațiul românesc în contextul celui european.

Tematica fiind vastă și eu fiind, cum Domnia Sa mă numește, „doar un erudit prin opera literară” și bucuros a fi un clasic conviv”, mă simt îmboldit a preciza că modestia sa față de importanța propriei opere este ea însăși de o noblețe ce aparține fondului dur și de profunzime al unei națiuni ce pare să vizeze încă de la Boerebista sub umbra stranie a unei Stigme.

De aceea plalez preliminariile mele de lector dornic a recupera o Memorie îndelung ocultată dacă nu mutilată de ingratitudea efectului Stigma, recte mioritic și manoleic (...) - o memorie colectivă în care stratele haraldice tind a fi re-constituite, ca și cum o Entitate invizibilă lucrează a ne „deștepta” din somnul cel de moarte... al uitării de sine - sau dacă vreți a ne pricinui ca simptom al vindecării - suferințele anamnezice ale unei vindecări. Nobilimea la români s-a numit încă din vremea Boerepistană ... boierime...dealtfel e ciudat acest etimon nominal Boer (sau BUR?) - oricum l-am iscodi semantic. Istoricul spune că Boerebista a fot trădat de un boier, nobil al său; iată-ne așadar într-o tulburătoare posibilă codificare ce ar merita dezbateri de specialitate, eu neavând ambiții exhaustive.

Voi mai aminti că românii din Transilvania și din Maramureș mai ales - un cuvânt care definește popular - tradițional NOBLEȚEA nu neapărat heraldică a unui Om: cutare este un DOMN. Domnia

amintește de Demnitate, ne sugerează calitatea- valoarea de demnitar .

Voi depăși ispita de exiguitate indusă de firea mea poetică și voi reveni la tomul sus-amintit.

Apărut cu sprijinul Ministerului Educației și Cercetării, Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică, compendiul este încă un semnal tonic al treptatei limpeziri - treziri a conștiinței autentic naționale - recte a depășirii gravei crize de identitate indusă de obscuri factori încă din anii de după război și - desigur - agonizând după 1989 în contextul a ceea aș numi conspirația alogenilor. Compendiul celor doi autori este un sinteză splendidă a paletei largi - compozite abordate: heraldica României, arhiva enciclopedică a Academiei antebelice (1939) *Livre d'or - De la Noblesse phanariote ed des familles princieres de Valahie et de Moldavie* (Eugene Rizo Rangabe, ediția a doua- 1904, Atena) și în fine izvoare din colecția anului 2005 al *Revue Roumaine pentru străinătate*. Sunt enumerate sistematic și supuse unei lucide restituiri marile dinastii: Basarabii, Drăgoieștii, Bogdăneștii- Mușatinii- uriașa Pleiadă din care nu lipsesc sub nici o restricție ci ci ne sunt redată marile figuri ale Neamului de la Carpați la Dunăre. Lor li se adaugă familiile voievodale și princiere Corvinii, Craioveștii, Cantacuzinii, Movileștii, Cantemireștii și ultiimi „domni pământeni” (autohtoni) de după Fanarioți. (Mavrocordat, Ghica I, Racovitză, Callimachi, dinastia Ipsilanti, Moruzi și Suțu). Un alt capitol este dedicat Principelui Unirii Al. Ioan Cuza (Alexandru Ioan I) apoi altor familii de boieri, cavaleri, baroni, conți și duci. Să tresărim la acest lung periplu încheiat parcă anume cu un *Vacaresco* de unde apare răsadul liricii românești și mesajul „ cinstirii patriei” prin adevărata noblețe ce cred că definește și transcende o națiune : noblețea sufletului stră-vechi, ramificat prin istorie și dăinuitoare în auriile anotimpuri de reînfloriri prin Geniile din popor.

Voi extrage pe scurt câteva din considerațiile înșiși autorilor acestei opere destinate mai ales noii generații studioase : "Nobilimea română „este un compendiu din prelucrarea unor lucrări de genealogie, istorie, memorialistică, combinat cu texte originale ale autorilor - studiu introductiv , sintezele care prefațează capitolele despre dinastii, familiile boierești și nobili cu titlu, precum și comentarii interferate pe parcursul acestei *cronici* a aristocrației, de la începuturile pierdute în ceața timpurilor și până la mijlocul secolului al XIX-lea” .

Desigur că lucrarea nu este exhaustivă, dar restauratorii imensului „șantier” și al urbariilor „scufundate” în ceea ce aș numi „memoria freatică” sau (și), „pivnițele”, - dacă nu cavernele ocultelor ce s-au perindat prin istoria noastră ca pretutindeni...Numai că Adevărul revine strălucit pentru noi și urmași, în actualul context reintegrator european și universal, iar compendiul este într-un fel peiorativ - metaforic zicând, o re-arătare a unei Columne a neamului în întreaga ei splendoare probativă - panoramică. De parcă acea Columnă este într-adevăr prin modul cum este ea etalată spațial aidoma unui travaliu CINEMATOGRAFIC - nu de celuloid- ci din piatra sculptată cu semne ale unei Uriășe Heraldici - Româniea din veacuri. Elogiind lucrarea autorilor - o elogiem ca dar primit și pe a nenumăraților cronicari din Veac. Un fior metafizic re insuflă parcă simțirii noastre ancestrale înnoitoare seve.

Izvoare vechi, unele contradictorii, subiectivități medievale, ori ale memorialisticii familiilor nobile, sunt coroborate lucid și fructuos lămuritor lucrărilor românești și străine (nota bene, n) - până la fatidica STIGMA a ceea ce autorii numesc „*demisecularul regim comunist, care a suprimat practic cercetarea și care prefigurează HIATUSUL determinat de el până recent și cu urmări previzibile....* Ca simplu lectorant flămând de *adevărul despre noi înșine*, al acestei opere, - îmi exprim admirația și recunoștința de care desigur cei tineri vor beneficia mai de drept și cu folos.

Deoarece cum autorii spun, lucrarea își propune - și reușește ! - să contureze (să re configureze sub auspicii (democratice, n.n.) o imagine de ansamblu față de vitregia pe care am preferat a o defini STIGMA ....Iar dacă e stigmă - determină și o PARADIGMĂ, îmi permit să afirm .Intenția de a se „trezi(deștepta) și conștientiza generațiile actuale asupra unei imagini de ansamblu asupra fenomenului nobiliar românesc, este și de „a trezi un sperat interes în Europa cea dispusă să recepteze ACUM valori istorice, culturale, de stil și mentalitate din țările mai nou /re) venite în marea familie unită, *sub înstelatul steag albastru comunitar” (subl. N).*

Conceptul însuși de noblețe- nobilime - mai ales cel prin dobândire merituoasă - e de natură a ne tulbura întru limpezire, cum Noica dixit, inclusiv și mai cu seamă pe noi, transilvănenii....Ei - nobilii - fiecare după ...stigma sau destinul asumat ori indus de subiectivitatea istoriei însăși, iar dacă se poate descendenții lor de pretutindeni, împreună cu Biserica - dincolo de reiteratele acut și

acum conflicte schismatice și anacronice (!) consider că au un moment prielnic a se reumple de Noblețea simțirii care a re -vitalizat prin Veac existența noastră ca popor european. Iată de ce readresez dlor autori gratitudinea mea și patosul puternici motivat nu doar emoțional față de Opera de noblețe (cucerită!) a Domniilor lor. Compendiul fiind alternat și în franceză și engleză - să sperăm într-un impact pe măsura meritelor lui.

Elena Daniela RUJOIU SGONDEA

GLIFE TRANSILVANE, Editura Limes, Cluj Napoca, 2008 .

REFERINȚE SELECTIVE

Mircea PETEAN, editor

O viziune înaltă despre poezie și rosturile sale are Elena Daniela Rujoiu Sgondea. Manifestare a interiorității celei mai profunde și mai delicate, poemul-rugăciune tinde a fi o îmbrățișare atotcuprinzătoare „Să trăiești, într-un vers, viețile tuturor” – iată idealul!

Simetrii, analogii, echivalențe, tensiuni irezolvabile, metamorfoze, toate subtilitățile artei poetice sunt puse în slujba sa. Și poate că semnele acestui elan colosal ar rămâne la nivel declarativ dacă poeta nu ar proba că face parte din stirpea rară a celor care cunosc „superbia întâlnirii”. Că numai acelora le este rezervat privilegiul de a lăsa o umbră luminoasă în urma lor...

Dott. prof. Leonardo SARACENI (Italia)

Iată hotarul cuvântului. Un orizont întru care, cu pași mari, poeta se îndreaptă... fără a se contopi. Între sentimente, uneori pietroase, ale vieții ce curge, poeta se refugiază, regăsește liniștea, izvor de energie intimă... să dea forță cuvintelor, pentru că pot alina o viață trăită contradictoriu... între iubiri negate, acțiuni suprimate și dorință de... Astfel vine spre noi Elena Daniela Rujoiu Sgondea, purtându-ne în har culoarea cuvintelor adevărate...

„Cosi Elena Sgondea e giunta, portandoci in dono il colore di parole vere ...Ecco il confine della parola.”

Fiecare poet se povestește pe sine însuși vorbind despre alții, și invetează prin alții lumea lui intimă, în căutarea unei inimi care știe să asculte. Și spune... pentru că se poate dăruii oamenilor purul sentiment și simplul sentiment ultim universal, pulsația inimii, absolut și etern închisă ca o perlă între cuvintele poetului...

Karl LUBOMIRSKI (poet și critic, Austria)

„Elena Daniela Sgondea este învingătoarea supremă a concursului internațional de la Castrovilari, Calabria, ediția a doua... Ea reprezintă lirica românească actuală cu „Glifite transilvane” (Efiggi transilvane) un volum bilingv de haiku-uri, excelent de reușit: „Pierduta oglindă/ dansează licurici/ Dansul grâului secerat”.

O idilă melancolică, aceasta prezintă versurile aparent simple, neținând cont că descrierea este unicul lucru care pe lectorul de astăzi nu-l încântă deloc. Adevărul este diferit. Dansul licuricilor nu este degajare, ci acompaniere și introducere în propriu destin apropiat . Cât de aproape, cât de dramatic, aproape de poetă este inversul obscur al realității pe care îl demonstrează versurile: „*La umbra crocodilului/ Își construiesc orașe/ Locuitorii Nilului*”.

Chiar și aici întâlnim o extremă complexitate. Cine sunt locuitorii Nilului? Peștii, broaștele? Nu, pentru că crocodilul nu aruncă umbra sa în noaptea undelor, ci doar pe maluri. Așadar, locuitorii sunt oameni care nu au alternativă. Ori aleg Sahara, ori aleg Leviathanul. Oricum vor muri. Și, totuși, își construiesc orașele, aceasta înseamnă infinit mai mult decât perseverență, este încrederea în viață. Cred în viață chiar la umbra crocodilului! Spus și scris de o tânără poetă româncă la începutul mileniului trei, este o învățătură imensă, o încurajare minunată pentru că nu se naște într-o țară oarecare, ci în România, unde avem mari artiști, mari poeți, mari filosofi, mari lumini, dar și mari umbre, crocodili. Urmărind pagină cu pagină demonstrația și oprindu-mă ici și acolo, ne surprinde totodată dulceața, senzualitatea, înțelepciunea și mereu, transformarea unei lumi în fața ochilor tuturor într-o lume încă trăibilă, încă plasmabilă în gândul unui unic poet, în ceva indestructibil.

Acest volum care caută-așteaptă cititorul, mai mult decât o silogic, este un cer înstelat de gânduri profunde, scrise într-o manieră simplă și fără virtuozitate sau subtilități inutile. Fiecare poezie se cere recită. Adevărata artă nu obosește, chiar dacă se repetă, și această

maximă poate deveni un îndreptar pentru toți cei ce visează a ieși din deșertul liricii occidentale a deceniilor trecute: „*Lumina renaște – Cu primii ghiociei/ încolțesc cuvintele*”.

Eugen EVU

„ Elena Daniela îmi este aproape de ani buni și răbdători întru asumarea prin trăire a liricii. Este harnică și fascinată viu de arta poetică - prin care privește, primește și redăruie toate uimirile și toate eșecurile, toate speranțele și toate nuanțele unui miez ce răsună prin poezie - lunar cumva - Inima... Fiecare vers al ei are pulsație – sau zбочot, ardelenește zicând. Orăștiancă din umbra aurie - scrisă cu sânge și memorie veche, cea a Paliei de la Orăștie – îmi este radactor translator de o rară dăruire și fidelitate, la Provincia Corvina noastră.”

„Glife transilvane este una dintre cele mai reușite cărți ale generației ei ce se afirmă în libertatea cuvântului dezlegat de opresiunea cenzurii în România actuală. Ea nu este tentată niciodată de trivializarea verbului liric, nici de insulta spiritului prin te miri ce simptomatice și maladive afronturi care fac ravagii prin orgada unor edituri și reviste – pornografiind și maimuțărind ireproductibil de parcă asta ar vindeca Ființa de suferința existențială.

Metafizica ei este una a spațiului ondulat deal-vale blagian și a diferențialelor divine. Primul ei volum „Încă nu” (Anche no), prefigura ferm un traseu propriu înspinat dar catarsic. Între timp, ea este cuceritoare a numeroase confirmări și confirmă încrederea celor ce au scris despre ea, critici români dar și din alte țări. Este o performanță impresionantă în confruntările internaționale cu predilecție în Italia. Trofee, diplome de excelență, editări, prezențe în reviste de prestigiu, sacrificii proprii pentru afirmare a cuvântului poetic propriu, dar și o remarcabilă chemare de a dezvolta punți amicale poetice: prin traduceri reciproce din marii poeți italieni de azi și din poeți români din spațiul transivănean. O cunosc de la prima ei carte și îi sunt încrezător în destinul ei, deoarece am văzut semnul poeziei unic trăite încă de acum vreo 15 ani... Laborioasă, tenace, capabilă să concentreze în doar câteva cuvinte, microcosmul vibrant al stării eminentemente poetice, ea extrage din banalitatea orei, clipa scânteind a revelației: fiorul transcendental. „*Îmi ascult corpul/ Dimineța/ Ca o cochilie în care/ răsună oceanul/*

primordial”(„*Ascolot' il mio corpo/ La mattina/ Come una conchiglia nella quale/ Risuona l'ceano/ primordiale*”)

Aforismul prinde chiag în simpla notație Ungareitiană: „*Ceea ce descoperim prin rădare/ Ne poate salva*” Iubirea fiind vindecare/ de altcineva/ Altceva” (*Quello che scoprisimo con il tradimento/ Ci puo proteggere/ L'amore essendo guargione/ Di altra persona/ din altra cosa...*) .Un declic, un flash nălucind, face vizibil o clipă cugetarea haijinului: „*Cei bogăți/ trăiesc și viața/ altor. Mor mult mai mult*” (*I ricchi/ Vivono sempre la vita/ degli altri. Muoiano molto di piu*). Notații fulgurante pot da măsura unei sensibilități hiper-lirice- genul scurt fiind pentru poeta româncă al spontaneității de revelație din interior –prin oglindire semantică în stil reductiv- dezvăluindu-ne tandrețea dar uneori și infernul ei . O emoție ia proporții inflamabile, un reproș devine dezmiardare, feminitatea transpare prin frecvente recursuri redefinitorii ale sentimentului matern... Un abia sugerat ecologism neostentaiv, sentimental rod al apartenenței spațiului natal – sau însăși „ tema” cărții, solfegierile ei delicate, de mierlă dinspre pădurea ancestrală - iscă fior de etnos și epos original: glifele ei Transivane sunt îngânate de cioburile vaselor seculare – glife și hieroglife – rostuite în ghirlanderia unei sensibilități rare: „*O floare de măceș/ cântărind aproape cât zâmbetul meu*” sau „*Pe rugul de măceș/ o ghirlandă/ și în fiecare corolă/ sunt eu*”. Esoterismul poeziilor Elenei Daniela Rujoiu este unul autentic – nicidecum artificial. Numeroase poeme sunt semnificative, semnificație pură și ars poetica reluată mereu, pe registrul de flaut ce aiurând în delirul unei brize montane, ori peste febrele macilor ce ard în efemeritatea lor sublimă în lanuri, poeta aude deopotrivă cu Novalis „imnul nopții” materne, dar și țipătul unui vultur, ori spaima unei umbre. Poeta este a unei gândiri lirice a realului și felul ei de a redefini starea ca ecou al naturii, al unei mișcări, unui zvon ori a unei culori – este plasticizantă și remarcabil de rafinată. De parcă scrie cu arniciul pe o iie din Orăștia ei natală. Dealtfel o carte titrată „Urme de plug pe cer” se află sub tipar la o editură din Italia. Un mesaj liric binevenit în vremurile urâte ale politizării discriminante la care asistăm cu durere – luând atitudine recent alături de alți scriitori români care iubim valorile Italiei ci nu rățăcirile induse sinistru din uituca istorie dirijistă! Ca traducătoare, în și din italiană, EDS are deja operă demnă de remarcat și prin care a obținut numeroase distincții în Italia: a tradus și din cei de aici,și cei de acolo: amintesc doar de Ion Chichere, Piera

Rosi Celant, Maria Teresa Liuzzo, Giovanni Formaggio, Angelo Manitta, Teressia Bolchis, Eugen Evu, Santiago Montobbio, Vanni Speranza, Raffaele D'Orazio, Karl Lubomirski, Ion Urda). Elena DRS a probat că simte de profunzime *echivalențele neo-latine* ale unui codex arhaic ce odinioară a atins crestele munților transilvanici, dar s-a retras în nume, izvoruri, dulci foneme și melodioase, cantabile rezonanțe consonante... Nu mă afiesc de măgulitorul ei apelativ inserat sub o imagine-mpreună în „,„: acela de mentor al ei. Sintagma bucuriei descoperirii mi-a inspirat-o și am atribuită cu acest simțământ confratern și altora. Deoarece suntem datori să ne recunoaștem prin lume, cum Cezar Ivănescu spunea... Și cum Blaga însuși: *Nu vă mirați/ poeții, toți poeții/ sunt un popor... Care traduc fiecare altfel, limbajul afectelor, inimii... ”.*

Angelo MANITTA- CENERI DI FENICE

Cenușa Finixului . Un roman al regresiei în memorie, anamnezis

Nemurirea este visul omului, cucerirea / eternității înseamnă să nu-ți pierzi memoria timpului/ să te apropii de Dumnezeu, să cucerești fericirea.” Angelo Manitta. "Gilgamesh e l'Antipotere" (I quaderni del Convivio n. 1 - 2005)

Autorul este un foarte cunoscut academician, editor, militant European al “ Conviețurii” interculturale pe structura neo-latinității, mai ales; în cartea sus numită, personajul – cheie, după ce s-a împrietenit cu Amedeo Moretti, un coleg venit din Nord pentru a se stabili în Sicilia, află că prietenul este toxicodependent. Moretti, întotdeauna afișându-se ca o persoană normală și corectă, chiar dacă puțin contracurent, în confirmarea cuvintelor sale prezintă natarția sub forma unui jurnal privat, în care povesteste dificilul proces de recuperare. Profunzimea psihologică a scrisului naște din partea autorului propunerea de publicare, pe care prietenul o acceptă.

Personaj central, Amedeo Moretti (romanul are un eu narator) este un om în cu o casatorie aparent fericită, dar are o amantă, Ilaria, cu care deseori se culcă. Când soția, Mariangela, descoperă acea traumatică situație, face tot posibilul ca soțul să se dezintoxice, reușind să o implice chiar și pe Ilaria.

Situația inițială e aceea a unui om care și-a pierdut complet memoria. Nu își amintește nici măcar propriul nume și nici numele de familie. După ultima doză de heroină, vrând să iasă din acel tunel. Terapia este inspirată... Amedeo este invitat de cele două femei să-și recupereze propria personalitate prin redactarea unui jurnal. Primele amintiri sunt fragmente, incoerente, apoi încetul cu încetul devin mai raționale. Avem așadar reomanul unei regresii în memorie, în straturile de profunzime ale subliminalului, ca într-un sistem de grote, sau un « labirint scufundat, firul Ariadnei având la capăt mâinile celor două femei - diferit motivate, dar pentru recuperarea unui om iubit. Am spune o memorie freatică, asupra căreia se fac presiuni spre a reizbucni spre suprafață ca izvoare fluente, în lumea rațională și afectivă mai ales. Un anamnezis dirijat de rațiunea celor două femei. Amedeo a avut parte de o copilărie foarte chinută și trăită într-o familie în care mama era foarte protectoare, blând autoritară, și tatăl un libertin. Jurnalul confesiunii câștigă treptat finețe psihanalitică, auto critică, o analiză a adolescenței sale de dinaintea căsătoriei cu Mariangela, (nume care codifică simbolul Mariei creștine, dar și cel angelic) Apare și un personaj -stimul colateral, un coleg de școală, Giuseppe Gagliani.

Giuseppe, la vârsta de doisprezece ani a fost constrâns de mama să intre la seminar. Intențiile sale erau de a rămâne câțiva ani dar, la sfârșit, depersonalizat total, e constrâns a se face preot. Negăsindu-și tihna în cartierul în care s-a născut, decide să se stabilească la un unchi de al său în Emilia, unde îi este încredințată o parohie. Dar într-o zi, o simpatie bolnăvicioasă pentru o copilă din catehism îl doboară. Când acest lucru devine public, trebuie să fugă. Din cauza aceasta abandonează haina preoțească și pleacă în lume. La sfârșit, aproape respins de viață, crede oportun, pentru a fi din nou el însuși, să se întoarcă în cartierul său, într-o disperată regăsire a copilăriei. Amedeo se regăsește în dureroasa experiență a lui Giuseppe și încearcă să înțeleagă de ce și el a fost răpus de droguri.

Intr-o zi de vara, cativa prieteni il invita pe protagonist sa viziteze o grota. Inauntrul grotei, Amedeo recunoaste un loc arheologic. Siculi, popor antic din Sicilia, unde probabil si-au ingropat mortii si Amedeo incepe a-si imagina ritualurile lor sacre in timp ce se aventureaza pe bajbaite (pe dibuite). Dar la un moment dat un perete inchide trecerea. Tonio, fiul proprietarului din asezarea rurala in care se gaseste grota, isi atentioneaza prietenii ca nu e bine sa mearga mai

departe de perete pentru ca legendele antice povestesc ca cine se aventureaza nu mai gasesc strada de intoarcere. Dar Amadeo, doritor sa cunoasca, trece singur dincolo de zid si, intre frica si emotie, isi da seama ca nu era chiar asa cum spunea Tonio. Pestera nu era complet intunecata, chiar o lumina palida inspira bucurie si serenitate. Acolo, timpul devenise foarte relativ, descopera ca progresul este in acelasi timp regres. Deodata lumina devine mai intensa si experimenteaza lumea de sensuri, de psihic, de divinitate. Uimitoarele senzatii si emotii elimina impresiile de frica, de singuratate, de teroare. Totul se transforma intr-o metafora. In acea peatera, care acum pare corupta dar in realitate precum o mantie invizibila care tine prizonieri, Amadeo experimenteaza ultraemotie, ultrasunet, ultratimp. Nu mai exista nici un motiv solid pentru a se întoarce inapoi. La o mișcare, Amadeo intalneste o figura feminina sculptata in stanca. Chipul marmoreu si emblematic reprezinta femeia. Când femeia începe sa vorbeasca, cuvintele sale sunt de neinteles, apoi devin mai clare, pana cand il invita la o calatorie entuziasmanta. Se vorbeste de o ulterioara calatorie in lumea drogurilor. Incearca inutil sa se elibereze de acel chip insuportabil si fugе.

Amadeo se întâlnește întâmplător cu o altă femeie tânără în carne și oase și se bucură că a gasit companie. Numele ei este Marta (atenție, din nou un nume biblic din anturajul Lui Cristos, n), o fată sub anumite aspecte atrăgătoare, chiar dacă este neîngrijită. Dar e clar ca și-a vândut de mai multe ori trupul și că a încercat heroina. Acum se concretizeaza speranța de a se putea întoarce înapoi, de a ieși din tunel. În schimb, Marta, într-o criză de abțință, îl impinge pe Amadeo a procura droguri și a le folosi și el.

Evident, romanul rămâne a fi cititi și recitit, desfășurarea lui fiind departe de a se opri aici. E de lăsat cititorului această savoare și acest exercițiu coparticipativ. «Ceneri di Fenice» conține chiar în titlul parabola posibilei renașteri din propria cenușă, așadar un motiv niciodată perisabil, ci de revalorificat pe canavaua statornică a psihologiei omului. Ce fel de iubire este necesară, dincolo de cea maternală, sau paternă ? Iubirea cuplului, dincolo de erotic și senzualitatea copioasă a exploziei erotismului actual (nimic nou sub soare) este suficientă, sau cere compensatoriu, iluzia stupefiantelor ? Romanul este o cappelă a cunoscutului autor italian și una a genului. Un roman alert, care poate fi transpus prin excelență într-o producție cinematografică eventual episodică sau una TV. Un fil

necesar la distrubuire largă, utilă lumii de azi. Panoramând într-un stil viu, trepidant, drama personajului central și prin tangență a altora, implicați într-o mică lume- așantion de studiu, Manitta are arta impecabilă a captării afective, coparticipative. O carte laborator al unei teme majore, cvasi-acute : alienarea și anihilarea identității, spulberul, sciziunea, ruptura dintre Id și ego - respectiv către Lume. Este remarcabilă conlucrarea diferit motivată dintre cele două femei rivale: teste egale ce demonstrează forța iubirii, empatia feminină, care este de fapt a Naturii - Mater.

Tema este cvasi-actuală, este o radiografie complexă, cu o profundă cunoaștere științifică dar și spirituală, intuitivă și esoterică a psihologiei umane. Refugiul în droguri, infernul și posibilul purgatoriu, recuperează prin mijloacele epicii moderne, marile simboluri dantești . Transpunerea unor dominante psihice umane în planul actual, este construită minuțios, ai impresia unor experiențe neapărat trăite și depășite chiar de narator. Sunt implicate dinamic în roman, personaje complementare, cu arta contrastelor într-o frescă realistă, de fapt, cu toate că "endoscopia" și extrapolările sunt extrase din tenebrele subconștientului ce tinde a se autodistrage, sau se schizofrenizează. Paranoia care prefigurează dezastrul anulării identității, este tragică și romancierul este și în roman acel ultra-exigent psihanalist știut de noi din eseistica sa, din incursiunile în mitologie, filozofie antică. Romanul lui Angelo Manitta , suntem siguri, va avea un succes meritat în Italia și sperăm o traducere de mare impact în română, cu atât mai mult cu cât problematica esențială a omului european (Homo europensis - mutatio- mutandis, american!), care confruntă riscul alienării într-o lume consumistă, dar în care continuă resurecte, din profunzimea firii umane, marile furtuni psihice induse din civilizație, paradoxal, Psyche fiind contopită traumatic - poate ancestral - cu Eros...Eros și Thanatos - marele binom subcuantic al umanului post-adamic. Deoarece, consider, frustrările din «paradiziacul » familial diacronic, conflictual, dizarmonic,sunt « păcatul originar » ce va determina destinul, îi va «programa» subtil traseul și sincopel, sunt doar pretextuale : undeva între Freud și Carl Gustav Jung s-ar putea regăsi «cheia» care trebuie « răsucită » în poarta de scăpare, de revenire la lumină a celui ce adolescent, a avut excesiva autoritare maternă (fie ea de bun augur teoretic) - și la antipod, libertinismul tatălui, probabil un erotic. O recitare a romanului «Cuvintele de Jean Paul Sartre, poate

ar ajuta la « decodarea » acestor mesaje de adâncime ale unui roman original, splendid necesar mai ales generațiilor tinere, care se apără instinctual riscant de tembelismul modern, de canoanele «secularizate», calchiate, ale conservatorismului la nivel de familie, de societate.

Mesajul educațional al romanului Manittian este unul de arhitect răbdător, meticulos, convingător și... posibil taumaturgic. Calitățile strict literare ale lui Angelo Manitta ca romancier sunt absolut indiscutabile, talentul narativ fiind consolidat de cunoaștere. Salut un mare roman, un posibil film de mare succes!

O revenire la DARIA DALIN (III) ... *CÂND LACRIMILE FEMEII CAD ÎN SUS...*

Când un scriitor scrie despre alt scriitor, avem prezumția de subiectivitate de care sunt scutiți, (prejudecată!) criticii „de profesie”. Cunosc iremediabil câțiva monștri sacrii (pe unii prin tăcere, absență a opiniilor motivată de idiosincrazii, resentimente defulate, ispite extra-literare, bașca alte criterii extraprofesionale, *merde!*) și care de fapt sunt niște scribi ratați, dezvoltând compensatoriu (sic!) specializarea. Se știe că în România, se consumă mai multă hârtie pentru critică decât pentru creație. Arbitrii devoratori de celuloză de această specie (scuzați, parazită pe corpul virtual al creațiilor altora) - sunt literalmente o specie parazită. Această anomalie aparține subculturii: lichenii decid teoretic dar îmbibând concret cu toxine biotopul literalnic, statura și structura arborilor - fructiferi sau ba - din grădina domnului. Desigur, scriitorul care scrie despre alt scriitor, nu instrumentează cu aparatura de disecție a criticului, dar psihanalitic, cel puțin, poate avea un rost rezonant eventual cu cel asupra căruia referă: este vorba de EMPATIE și acest har energetic ultrafin poate fi modulat pe frecvențe de afinitate electivă (și afectivă) care pot construi sau- la nevoie, deconstrui ceva în conștiința de sine a celui luat în text.

Daria Dalin este pentru editorii ei o descoperire. A fost pentru Paulina Popa, însă poeta a lucrat direct fără a încredința unui consilier editorial lucrul direct cu debutanta, la prima ei carte. Scriitoarea a apelat la o a doua casă de editură, Noul Scris Românesc, unde a fost o a doua descoperire, Ghica având revelația valorii. Dar a

doua carte a fost salutată competent și de prof. Livia Fumurescu - în grilă recensivă pedagogică (nota bene) - ori de L. Stâncescu. Au urmat Irimie Străuț, care a constrâns o crochiată paradă de nume ale romanului occidental, fără a atinge esența. Așteptarea era caducă ea însăși. Poate că al doilea roman, definit discutabil de Livia Fumurescu „pseudo roman”), este excelent componistic zicând, aprob. Daria Dalin ne mărturisea că la Salonul (to) Roșu al U.S.R. - Florentin Popescu a elogiât probativ calitățile epice și auto-explorative ale autoarei față cu „experții” opinenți.

Sunt convins că și Hașa, la o lansare destul de specific - locală devenă, a „hașurat” sentențios - suficient și *in spiritu* vetust cenaclist (sic!) – asupra cărții. Autoarea, deosebit de puternică afectiv et pragmatic, aliaj rar în livada cu scribi a zonei, ne-a mărturisit de o anume indusă stare de neîncredere proprie, emanând dinspre „confrații” localnici. Personal cred că doar Gabriel Petric sau Radu Ciobanu, poate Radu Igna, ar fi fost cei mai potriviți - exigenți și MORALI colegi de scriere literară care meritau consultați și afirm asta cu plictisitorul pentru mine risc de a mai colecta niște ironii sau furii intoxicate, cum se poartă prin areal . Cartea Dariei Dalin este pasărea rănită. Nu știu, aripile, ori picioarele, nu știu, efectul unei izbituri de vreun parbriz ce s-a retopit în noapte. O carte poematică, nu un pseudo roman, ci un poeseu. Da, Livia Fumurescu vede corect forța compozițională a acestei opere. Autoexplorare de profunzime. Aprofunzime și travaliu labirintic în zona mitho- ancestrală. Regresiune în memorie, auto-indusă, tăioasă, scrutare abisală. Cultură și distincție armonios îmbinate în discursul cvasi-monologat. De fapt alter egoul, daimonul socratic, de fapt transcenderea - urmare unui șoc traumatic incidxental, a perdelei-cortine - umbrei din parabola lui Heidegger – la peștera lui Platon. Mitul evadării din timp, prin cauze traumatice, îl regăsim bunăoară într-un recent roman de Angelo Manitta (Ceneri di Fenice) - unde șocul trecerii – ieșirii din Timp este provocat de droguri. La Daria Dalin, șocul este brutal, un accident. Ea intră în tunelul negru al Timpului, sugerat splendid – în cheie semiotică zicând, - în pasajele paginilor 51-54 urmare fugii „de acasă”, tentativa oribilă a unui viol în compartimentul unui TREN – simbol labirintic al *experienței limită - în fapt al re-descoperirii brutale a condiției femeii.*

Daria Dalin nu este doar o militană feministă, cum crede prof.Livia Fumurescu,dealtfel cea mai exactă exgetă a sa; ea este o pragmatică disimulată a romantismului exaltat până la mistic, al con diției femeii, iubită și mamă; nu este nici o suprarealistă cu delir mistico-religios: ea este Euridice inversând ecuația culpei din Hades, acuzându-l pe Orfeu, care a determinat-o să regreseze (virtual) înspre Idolul erou, fruct al îngerului căzut eladic: Colosul din Rhodos! Idealul Evei condiționată divin (opus Dei Demiurgos!) ca om secundar, feminitate ruptă din androginic. Recurgând la mitul sumerian Ada- Eva, omul Adama babilonian, sincretizat biblic, - Daria Dalin reface inițiativ invers Timpul. Evadarea din Timp – cea sugerată și de grafica „Ieșirea din timp” a copertei (Silviu Bârsanu) – este reproiectată în storry no lovy prin apelul la un poem circulat imediat post - mortem al lui Octavian Paler. Forța asociativă – componistică (sau modulară) a Dariei Dalin din această carte POESEU, este într-adevăr de excepție. Dialogul cu daimonul socratic este impecabil în cheie platoniciană, deși androginia dualului tăiat și reproiectat dicursiv - moralizator se reflectă în desfășurarea epică în convorbirea febrilă, terifiată și ingenios etalată, în spațiul fisurii dintre Sinele și Sinea conștiinței. Tema timpului se clarifică prin parafrizarea poemului - ars poetica atribuit lui Paler, pare-se – conform unor membri ai familiei marelui filozof sceptic și sentențios (tot în sensul socratic), pângărit prin adaosuri. Daria Dalin este afină total filozofului Paler –și atunci CUM să fie, ea, bunăoară, recenzată sau măcar auzită de un Alex Ștefănescu, cel ce l-a ignorat inadmisibil din a ș a... pseudo istorie recentă, opus gross a la Al Piru? Dar asta ar fi altceva. Este timp, încă este, desigur, dar întru ce anume? A ne regăsi în interioritatea memoriei scufundate, mușcate de dezamăgirea vinei originare? A reproșa subiectivitatea nesfântă a Demiurgului, unui mai degrabă Intermediar substituit divin,ce confuzie sublim umană – de a fi împovărat genomic – ancestral Femeia, cu atribuții altele decât cele pretinse de Biblie ? Ce motivează creația SECUNDARĂ a femeii? „A ține de urât”... Sau „creșteți și vă înmulțiți, umpleți pământul”. Bărbatul este privilegiat natural, impulsiv, este de fapt travestitul duplicitar cu șarpele, sau îngerul căzut. Iar femeia acuzată de complicitate - fie și naivă față de entitatea ante-adamică(!) , reptiliană, se re-trezește în lume, o lume entropică, imperfectă da-cappo (Shoppenhauer) – pledează de fapt contra operei UZURPATOARE, nedrepte. Condiția femeii față cu timpul, condiția

omului EXTAS din Adamic, funcțional (horribile dictu) – este contestată timid, prudent, de pe poziția celui lovit – de fapt- prin paternalism. Daria Dalin este totuși LOIALĂ condiției ab initio, ci nu degradării ei în lumea substanței inteligente. Bărbatul confruntat este bătător, dincolo de aparențe, este violatorul. Căci - să gândim, - orice posesie carnală și nu arzând afectele empatic, contopitor și re-suind arhitectura binară OM, - reîntregind Originar entitatea sferică - dar INTERIOR - prin dragoste Dăruire de SINE Sinei (feminine) – este, peiorativ zicînd, altfel un „VIOL! “Daria Dalin face procesul nu al condiției perechi umane, ci a procesul condiției –riscului imuabil, vai, al maimuței inseminate de zeu. Zeul cel căzut tinde a se reînălța: femeia va fi avînd oare ancestral cheia reînălțării și va stinge ea gelozia adamică? Nu cumva Orfeu este vinovat de pierderea Euridicei? Iar Satan de ce a fost – creat aprioopric, - lăsat să o seducă pe Eva? Eros sau Elohimul (entitatea plurală, remember) – s-a substituit Incognoscibilului? și devreme ce la atari re-procesări ale Enigmei creației, dăinuie și răbufnește dilema – am zis pledoariile Dariei Dalin pentru a contracara decăderea în brută a masculului, scuzați, - la ce să ne așteptăm din Tunelul Oranj, umbra lui din tren fiind sinistră și devastatoare? Cerurile nu au poliție?

Cartea Dariei este confesiune febrilă, impregnată de feminism. Uneori anatemizantă. CARDUL, anagramat DRAC nu este decât o șaradă ludică, iar în poșeta accesoriu obiectele derizorii sunt refolosibile. Sufletul e în puslație. Cartea Dariei este o carte Vie, tulburătoare întru limpezime (Noica), este cartea trăită și nu amintirea inventată. I’Dar TU, unde ești (erai tocmai, când eu am fugit, recunosc, dar am fugit de mine, cea derutată? Iubirea, eh, iubirea, unde și ce timp are, captiv în durată? După conborârea din tren, e gara, altă direcție, poate a întoarcerii acasă, în spirit, ca într-o grădină... Din care singuri ne-am alungat. Sau nu? Răspuns întrebării esențiale a autoarei: debunăseamă că e așa deoarece așa a trebuit să fie: s-a decis din interior și în armonie cu biotopul energetic, (...) feminitatea. Însă arbitrarul CULPEI este un mit, o găselniță diabolică. Stricto-sensu. Este deoarece credem că. Este condiționat. Este a deveni. A recupera A ne regăsi. A IUBI. Cui pe cui se scoate, indiferent goui prodest, recte protest! Daria Dalin este sub semnul Palerian doar aparent: recompensat de o insomnie a lecturii și de tălăzuirea declanșată seismic în propria-mi dilemă – mă simt demn a semnala o Prezență de excepție. Sper să citiți această carte și să aveți revelația

valorii ei, fără prejudecățile acestei perioade nefaste paradoxal literaturii autentice, cu toate că scrierea a explodat: cititorul inițiat, cu suficientă cultură și experiență în explorarea marilor teme, va descoperi și se va descoperi (re-descoperi) pe sine. ATEMPORALITATEA nu este reproșabilă, ci de salutat ca travaliu proiectiv esențializator; impregnarea de lirism a discursului aparent monoton, mono-logosul fiind de fapt înspicat și ramificat cu abilitatea artei epice autentice, - este o calitate care mi-a „amintit” că ne cunoaștem de când Lumea. Sublimarea erosului (Erato, de facto) în cizelura pagană, de adorație a Naturii - Gee, sintonia foarte fină cu paradisiacul omniprezent, ne-alungat din OMUL FEMEIE - colorismul componistic poetic (am spus Poesic) - fluența, armonioasa restructurare alternând realul cu virtualul, tehnica reductivă - cumpănită laborios - deși evident SPONTAN - a paginilor - ne dau nbu doar bucuria descoperirii unei prozatoare reprimându-se poetic, dar împrôșcând cu lumină suprafețele unui ecran ce derulează delirul unei cutremurătoare conștiințe: dialogul cu divinitatea din operă (făptură) transcende Timpul și reface itinerariul misterului creației. Există strigăte care suspină, speră și merită - după bântuire-mântuirea. Voila! Il y a du temps? Dar cine suprimă semnul interogativ? „Floare-albastră... totuși, este trist în lume”.

Poetul editor :

**Mircea PETEAN: Poemele Anei - Cartea hermeneutică,
Editura LIMES 2007**

Magnetismul liricii lui Mircea Petean te poate capta și odată prins, vei afla ceea ce în interiorul textului de fapt corespunde - echivalează ca structură cu exteriorul, cu bolta.

Levitația este un dans prin oglindirea pe suprafețe. A ne aventura să adăugăm ceva după ce un eșalon de elită a criticii și poeziei românești s-a pronunțat - vezi indexul referințelor critice la „Poemele Anei” - este imprudent și nici măcar subiectivismul de drept al altui poet - de-o fi să fim - nu ne scutește de riscul unui monolog. În fond cartea aceasta este evanghelică și testamentară-devreme ce scriitura lirică a eseistului și unui editor de finețe, care este Mircea Petean, a atins pragul la vârf, ca să zic așa.

Poate Ion Pop, Manolescu, Cistelean - e triada exegezelor toate, aduse de autor la ieșirea din carte - ca o somație; dacă se atinge careva de cercurile mele pitagoreice - devine ridicol.

„Poemele Anei” sunt poemele manoleice ale celui ce dedicat sub porunca de sus, operei, consimte sacrificarea din structura zidirii, probabil cu tragica revelație apriorică, indusă mistic ori... genomic arhetipic -paideumatic (...), a gestului ombilical de pe acoperișul răsucitei turle a mănăstirii: auto- sacrificarea prin aruncare fără schele, anume unde? În mitul de fapt personal al ctitorului înfăptuitor! Ca să izbucnească o fântână - Creatorul conștientizat prin operă, a subordinei în sus, într-o re-întemeiere. Vorbirea mea lângă șlefuitele trepte ale edificiului - carte este ea însăși indusă din iradianța acestei lirici ca un durabil avatar al sinelui poetic față de sinea lui homo cogitans.

Criticilor sus numiți li se adaugă apoi - reconfirmând direcțiile întregii lucrări poetice de natură piramidală (inițiativă), ceilalți comentatori. Fascinant cum Ion Opo N. Manolescu și Al Cistelean - nici unul creator (!) original - se expertizează în a „decodifica” mai frumos și semnificativ mesajele de profunzime ale Creatorului - Master - robul propriei opere și vinovatul sublim impregnat în Ea.

O capcană în care se vor arunca mereu înșiși creatorii: acalmia și consolarea de a se fi transferat în Operă, dincolo de sacrificiul a ce ne este drag și finalmente a nouă înșine ...

Iată ce e de meditat și în „cazul” poeticii lui Mircea Petean. Unde a ajuns vârful-cărturarul și unde a păstrat temelia edificării teluricului înăscut. Cartea este epopeea reductivă a unei entități pe care J.L. Borges o numea manifestă în toți scribii lumii - ca Unul multiplicat fractalic. Limbajul se convertește în mișcare și circularitate ciclică. Emoția urlă și naște melos orfeic, lamentație spre lumea ulterioară - menită a îmblânzi fiara din noi. Utopia sublimă. Hiperion de după cearcănul Lunei. Primordia sfărmată post- babyloniană, răsădind o semantică a relictelor și sacrului ce se autodevoră. Desacralizarea prin decodificare și efortul prin cunoaștere de sine de a reitera - recupera (!) creatorul din operă. Deșărtăciunea deșărtăciunii ori numărul de aur al Misterului existenței ca ființă? Va atinge omul prin cunoaștere ceea ce de uitat prin freatismul Memoriei ancestrale?

Dedicațiile iubirii și orgasmele ca o reacție în lanț ale textului. Delirul controlat ca discurs și iluzia liniei drepte în universul curbat al domului Timpului - ca spațiu .

Ana nu este cum zice cam rece Eugen Simion - „tânăra enigmatică”... Nici „măritele ascezei”- și nici apele unui onirism ce se insinuează reminiscent din memoria însăși a Hologramei Vii - sau codex-ul „ lui Pieion... E atâta superbă și ineputabilă suspect vorbărie în interpretare - încât încap toți dușmanii de carton în eventualul meu protest contra celor care știu vezi Doamne, mai bine cum simt cei ce scriu- adică - aidoma Lui Mircea Petean - își trăiesc textul. Părți din operă, suicidari în operă, după modelul religiosus. Ruxandra Cesereanu - consider - are cel mai îndeaproape imaginea limpede a întupării lirice de față: un abur thanatic (dar remember antinomicul eros, n) și textualismul - virtual- al poetului, care se leagă de „întâmplarea morții” „ O lume în criză” - deci și un l u m i t - în criză. Criza este ondulatorie între luciditatea insuportabilă și ogivele de salvare - luminișuri sacre - metafore și lexeme ale spontanului. Universul lui Mircea Petean - lasă ea a se înțelege - este unul agonic. Dar este universul unei noi teogonii și nu al luminii putrezitoare: garanția sclipește în cuvintele - scânteioare ale lui Iov modern - etimonul cristic. Criza definită așa de Ruxandra Cesereanu - cu atuul unei intuiții feminine (ANEI !) față de ...Manole și chiar Negru Vodă ...este de fapt asomptiune barthesiană. Personajele cheie din discursul peneian devin bestiar sua scenă alchimică: actorul (halmelita, n), bătrânul maestru (sacerdotul lui Umberto Eci, n); prietenul mort (Enkidu din Ghilgameș - memoria primordială de la Sumer n) ; sinucigașul, tatăl (Zeul suprem și frustrările Abel-Cainice sau Cain-asbelice, sic,n); călătorul - voila Cohello, n!); novicele și eremitul - dacă vrem erezia de sine și autodafeul, etc.

Despre cartea lui Mircea Petean sunt chemați să bosco-rodească hermeneuții. Eu, privilegiatul și nefericitul prin empatie - mă mulțumesc cu a-l reciti înaintea insomniilor.

**Virgil DIACONU: LEPRE ȘI SFINȚI, cartea sanitar- oximoronică
- EDITURA „CONVORBIRI LITERARE”, 2007
sau cianura din cafea ...**

Consolidând indubitabil o operă poetică distinctă, a postmodernismului contestatar, dar și filosofic, Virgil Diaconu se situează antinomic - diferențiat ambiguu - și prin a zecea sa carte, „Lepre și sfinți” în „binomul” registrului poezie-eseu. Adică în plin

avatarul auto-explicării actului poezic. Discursul liric este al patosului filosofic eladic, pliat în modernismul optzecist și pe axa de rezistență ce s-a disociat de ludic și mai ales de mizericordialitatea (sic!), derizoriului demitizant. Între eros și thanatos a arcut o punte ce refigurează freudian cea mai rezistentă temă – iubirea. Într-un fel poetul boematic și militant aproape fanatic-justițiar sub semnul „poetilor blestemați”, de la Rimbaud la Georg Trakl și Dimitrie Stelaru, Caraion, Grigurcu, Vasko, Popa sau Nichita (cel crepuscular), ci nu al „roșului vertical”, care e o pată proletcultistă începutului său liric) desigur. Poetul este un critic ce se autocontemplă și ritualizează discursul până la virulența politicului retoric și agresiv. Un încolțit ce devine colțos, un hiper sensibil și un sceptic substanțial. Livrescul amestecă alchimic aliaje și sparge retorte, starea este a transei cu saturații și zburări, răsuciri și metaforism prețios, însă spontan, revelatoriu. Numai că Diaconu este el însuși, prin forța de a renaște din propriul text; livresc și predispus la respirație amplă, whitmaniană și „prozaizând” într-o sinergice naturală(...) cu Wallace Stevens sau TS Eliot, Virgil Diaconu explorează prin senzualism și orfeism cea mai dantescă – în fond – temă a umanului: religiozitatea iubirii heterosexuale și esteticile care se ramifică în mod paranoietic în avansstopurile europene ale cunoașterii revelatorii. Instrumentul liric este și al eseistului – chiar când analizează psiho-social „opiumul” colataral religiosului, minus parafraza marxistă. Volumul este pe două registre, poezie din plin și în aceeași respirație diaconiană, deja de admirat, și un adaos de eseuri pertinente, comentând repere esențiale; din filozofia eleaților și heracliteană, dar și din ortodoxismul românesc. Lider autentic al optzeciștilor el este un combatant tribun de altă natură decât cea compromisă de „barzii aduși de...barza știm noi cuiva...!

Eseurile completează colocvial lirica fluentă și irepresibilă a patosului polemic declamativ. Marile teme, absolutul, erosul, înstrăinarea, esoterismul resurect, pantheonul edalic, precreștinismul și creștinismul, oracularul socratic, semiotica, sunt pledate implicit și cu o fervoare catarsică, antisufocantă. Tonul este profetic sau mesianic, frustrările sublimează în estetic cu o anume violență energetică ce pare să se dezvolte din chiar căderile ei, asomptic. Oricât cinism și scepticism - de la Diogene la Cioran - agită acest egregor liric, Virgil Diaconu rostește sentințe sub acea transă autoindusă – privilegiu al inițierii și arderii terifiante, totale. Întru

totul cartea este un recital esențial și un portret poliedric al unei neobișnuite energii creative, de natură rebelă, cinică și exorcizantă. Stihialul și breugelismul, paranoia daliană și mai ales șarjele de pamflet necruțător nu sunt componente ale vreunui risc eclectic. Dimpotrivă, unitatea sistemică a poetului-filozof Virgil Diaconu este a unui interior de rezistență nucleică și a unei lucidități uneori insuportabilă: ea expulzează jerbe de poeme și strigăte apocaliptice – în noaptea comedianților... Corabia Nebunilor sau a lui Sebastian (A. E Baconsky) iese la suprafață din pâclele bermudice ale unei memorii în care acea arcuire – punte - discurs fuzionează onirismul cu cartezianismul și îl reîmpinge pe Nietzsche în „agora” modernă, în care vorbesc toți deodată și strigă deoarece sunt surzi. O poezie a traumei existențiale și a nemai-așteptării unui Godot, o poezie a rinocerismului resurect. A deturnării din iluzoriu prin disperare, respingere paradoxală a agoniei și încrâncenat eroism axiologic. Romanticul de ieri s-a convertit în „ereticul” față de conspirația istoriei. Conceptualitatea conține un virus ancestral, mai rezistent decât genomul? Poezia este luciferică și ca atare scrisul „cu apă și funingine” un păcat originar? Supra-egoul face dictatura conștiinței suprema cenzură? Astfel de temeri(...), transpar subtextual din atitudinea de a scrie - sieși și lumii - poetul acesta intrigat. O nevroză sfântă sau ă iluminare razantă? Aproape previzibilă a doua. Cu factor de risc trăirea la acest temperament și temperatură a cuvântului poetic. Nu eu zic, ci scrierea lui arată. Parafrazându-l (Piatra filozofală) poetul este o călătorie prin arta sa poetică. O artă ce redevine știință, cunoaștere în Tao. Dacă balcanismul filimonian al „actualității românești” respinge enervat și atacat așa ceva, este nu vina, ci meritul acestui poet. Iată-l dematerializat în esență: „*Prietene, nu fi mâhnit: trupul pe care-l atingi/ nu este trupul meu/ Aici încetez*” (pag 47). Logosul este corpul întrupat și dezintegrant al rostirii oraculară. Poezia devine un flux continuu de *ars-poetica*, unul a redefinirii de sine. Reintrarea în natură este suferință și sublimare. Eu sunt poetul, deci sunt Poemul. Sacrificial: „*silabisind lumina care m-a răpus*”. Antiorfeic, deoarece ecuația e răsturnată : Euridice este complice cu Hadesul (demonul) și Sara cu explozia din umbră. „*Între mine și cele ce sunt/ armistițiul nu se mai leagă*”... Ruptura este schizoidism însă „controlat” febril. (pag. 56)

Mithosul redevine real și realul halucinează. „*Eu privesc la stea până se întuneacă steaua*”. Nimic nu confirmă decât această carte

de vârf a lui Virgil Diaconu și a generației lui ca eseul „Poezia ca artă poetică”! Poemele cărții nu pot fi comentate prin citate, deoarece sunt osmotic legate într-o construcție structuralistă. Separate, cărămizile oricât de axiomatice par, suspendă neantul vizionar. Cartea cere repetate reluări la lectură, desigur. Poate că răbdarea care e a constricției timpului deja acuzată științific și empiric(...), este contracarată de poet prin efortul acesta de a lucidiza terifiantul poeticității. Din labirintul în care fiecare carte a sa îl repetă, itinerariul pare captiv . Doar dacă imponderabilul îl va smulge: în sus. Diaconu este poetul capcană și teoretizarea lirici lui - de fapt - duce la... poeticitate. Orfismul a decăzut: o astfel de poezie (cântec) nu mai împlânzește nici fiara nici omul. Mai degrabă aduce din virtual cartea morților devenind manual parapsihologic. Dincolo de poetul Virgil Diaconu este Cioran cel din „Lacrimi și sfinți”! Însă lacrimile au devenit lepre. Lazaretul lui Iris Murdoch și atitudinea suicidară măreață eroică umană a ctitorului-arhitect care nu mai crede în cel glorificat prin operă. Să fie acesta poetul modernității? Adaug acestor simple fulgurații speculative, adiacente, ideea unei editări separate a eseurilor (Libertate și destin, Poezia modernă și destinul ei). Editura revistei Convorbiri literare se poate felicita de o așa carte.

17 februarie 2008

Cristian Negureanu

PLANETA ERIS ȘI ÎNCĂLZIREA GLOBALĂ

Editura Antet, 2007

Unul dintre cei mai importanți scriitori-cercetători ai paleoastronauticii, mitologiei și științelor de graniță – paranormal, ozenologie, etc. – ne-a dăruit un sub în prag de An Nou o carte care sunt sigur că va avea succes, cum dealtfel întreaga sa operă în domeniu. „Planeta Eris” este o sinteză strălucită, condensată și cuceritoare, a ipotezelor marelui cercetător Zecharia Sitchin, cel ce a studiat și descifrat 25.000 de tăblițe în Mesopotamia – Sumer... dar Cristian Negureanu nu se limitează (rezumă) la reflecțiile pe seama cărții „A doisprezecea planetă” – ci concentrează erudit, ascuțit intuitiv și ultra-documentat, informații de ultimă oră din vasta bibliotecă a lumii care e vizibil un veritabil boom editorial pe toate meridianele. Dr. Cristian Negureanu are și idei polemice, pertinente,

inclusiv cu Sitchin, iar cartea este o împlinire a îndelungii sale explorări în ceea ce am numi Marea Neliniște care premerge Revelația. Sudiul este impecabil relaționat vechilor epopei: Enuma Eliș, Epopeea lui Ghilgameș, biblioteci de lut sau arhive secretizate ori semi-secrete, interminabil contestate cu fanatism orb (îndeosebi Cartea lui Enoh) din Sumer și Biblia, ERIS Salemul/ desigur/ desigur. Negureanu nu este un „ateu”, cum s-au repezit habotnicii să-l „zugrăvească” – ci un iluminat prin cunoaștere – un om de care literatura acesta științifică și profetică – se face treptat și tot mai grăbit scoasă la lumină – în folosul nostru, dincolo de petardele fumigene ale scepticilor sau rătăciților de toate soiurile. Autorul operează decodificări esențiale ale unui vast tezaur ocult doar pentru ignoranți sau optuzi. Poate că Elohim (pluralul Dumnezeirii) și anunakii (nephilimii) inspiră oamenii cărora – asemenea profeților și sacerdoților „barbarilor” – le deschide OCHIUL MINȚII... Cine vrea, întrezărește, cine nu vrea, șade-n întunericul Peșterii lui Platon, cum Heidegger o definea! Remarcabilă este întocmirea cărții astfel că se face înțeleasă și de neinițiați, Cristian Negureanu fiind departe de exaltarea misticoidă a extremelor pro sau contra evidențelor în acel spațiu interferent: Mitologie - Religii - Arheologie - Istorie - Astrofizică - Cunoaștere. Pasionat de câteva decenii de această zonă de vârf al omenirii, consider că „Planeta Eris” este cartea Anului! Dacă vreți să ne jucăm puțin cu cuvintele, a lui ANU*, pentru cei ce înțeleg românește. Cartea lui Cristian Negureanu este un eveniment.

Post scriptum: NASA AND PLANET ERIS/NIBIRU (english)

Some images presented by NASA (APOD = Astronomy picture of the day) show us clearly that on his way towards Earth, Station Planet Eris/Nibiru is growing .In mass-media all over the world, at 16th of august.2006 , appeared a photo of our solar sistem. Something was absent: the Dark Star. This was present on Andy Lloyd's website: www.darkstar1.co.uk

At 25th of april 2007 was communicated (officially) the discover of Planet Gliese 581c, which is possibly to be like the Earth.This is even Dark Star which is orbiting Planet 581. The photo offered by NASA is almost similar with that which is on the cover of book of Andy Lloyd : Dark Star.In conclusion is possible to support the existence of

a binary star sistem in which the Station Planet Eris/Nibiru is the physical link or "ferry" between our solar sistem and the Dark Star system, between human civilization and anunnaki/elohim civilization.

Trei cărți ..

**„METAFORA METAFOREI” de Ana Radu Chelariu, U.S.A.
(Editura Cartea Românească)**

La întrebarea extrasă dintr-un document românesc „Întrebări și răspunsuri” la 1809 (!), și anume „Din câte părți e făcut Dumnezeu?”, a celebrului Bruce Lincoln, răspunsul a fost: *„Din opt părți. Corpul din pământ, (țărână), oasele din pietre, sângele din rouă, ochii din soare, gândurile din nori, respirația din vânt, înțelepciunea (sofia, n), din lună, darul prezicerii (sau intuiția deductivă și premonițională, n) din Sfântul Duh...”*.

Pe acest stâlp (sau în această „cheie de boltă”), între ezoterism și științele de graniță de azi, Acad. Ana Radu Chelariu ne propune o remarcabilă contribuție la determinarea locului mitologiei românești în vastul coronament cultural european. Cartea este un studiu de mitologie comparată de excepție, de o vigoare și cuceritoare erudiție. Este fructificată o bibliografie vastă, sintetizatoare, într-o incinantă viziune proprie. Așadar cartea Anei Radu Chelariu decodează tipologic substratul arhetipal (paideumatic) al mitologiei noastre în „arheo-memoria” celei indo-europene, mitologia română fiind un tezaur de adâncime prea puțin cunoscut de Occident, mai ale în State. În totul ei, cartea pledează în sine, cu fine instrumente, viziune de ansamblu și deopotrivă analitică, filoanele și rosturile de rezistență ale structurii arhaice antropogonice, fără inhibiții, dimpotrivă, revalorificând modern sincretismele care fac din creștinismul românesc un depozitar unic, al pre-religiilor, încă demn de aprofundat și evaluat, după Eliade, Vulcănescu, I.P. Culianu, Kernbach etc. Dar Ana Radu Chelariu sintetizează și o impresionantă bibliografie și cercetare din pleiada mitologilor comparațiști din lume în domeniu.

Autoarea de origine română, emigrată în 1979 în Statele Unite ale Americii, este deținătoare a numeroase licențe și premii de prestigiu. Este, în prezent, director al bibliotecii publice din New Jersey și membră a „Societății de Studii Românești” din America. Deasemeni, este membră a Academiei Româno-Americane, precum și American Library Association, New Jersey L.A., Society of Romanian Studies & Balkanistica.

O carte valoroasă, de patrimoniu, tulburătoare întru limpezire și care, categoric, revendică apartenența originară indo-europeană a românilor, cu atât mai importantă azi, când ieșim din conul de umbră al prejudecăților totalitare, spre a ne re-acorda la rezonanța cu primordia universală, în primul rând prin ceea ce depinde de noi.

SEDUCȚII LITERARE de Maria NIȚU, editura Eubeea

Remarcabilă prozatoare și eseistă, dar iată, și observatoare minuțioasă și inspirată a aleșilor ei întru mai bună cunoaștere, Maria Nițu reușește să editeze o carte aparent ușoară la lectură, însumată în trei capitole. Primul „Timișoara la intersecții”, conține adnotări la corespondența lui Blaga cu A. Lilin, portret și interviu cu maestrul Deliu Petroiu, un interviu cu exoticul Gheorghe Astaloș, din diaspora din Franța și un incitant interviu cu Liviu Ioan Stoiciu. Din opțiunea pentru acești oameni importanți a autoarei, transpar diafan și electiv, afinitățile culturale și atitudinale în care se oglindește ea însăși.

O pleiadă selectată pe același criteriu structural afectiv este succedată cu nerv jurnalistic remarcabil, la Târgul de carte „Bookarest Gaudeamus”: Francoise Choquard, M. Horia Simionescu, Th. Damian, Bujor Nedelcovici, Mattew-Matei Călinescu, Irina Mavrodin, Radu Pavel Gheo, așadar unul și unul, lecturi pe care le parcurgi cu o anume simpatie complementară indusă și de Maria Nițu. În fine, setul trei conține „Diapozitive timișorene”, cu un „Dialog imaginar” (ingenios „reconstituit din memorie”) cu *primum-movens*-ul literar de ieri, însinguratul și statornic *orgoliso* (opinia noastră), Anghel Dumbrăveanu; un mic serial critic la cărți ale Ninei Ceranu, vădind apetență și șarm de cronicar poate prea prudent a se manifesta în afara cercului „Orient Latin”, unde Maria Nițu este redactoare de fidelitate și competență.

Capitolul se încheie cu doi critici de marcă din Timișoara, Olimpia Berca și Adrian Dinu Rachieru. Din cartea Mariei Nițu regăsim și recunosc o impresie specială nu doar asupra activității ei literare, ci

și a unei conștiințe literare de excepție, a unei vocații ce zidește și auto-zidește.

„Seduțiile literare” nuanțează în fapt un crez, o prezență a energiilor empatice care pot releva nu doar propria personalitate, ci și, prin oglindire fidelă, cu claritate și intuiție sensibilă, identitatea celui ce se confesează, ori este tenace și inspirat focalizat. O calitate în plus a cărții este fina ironie și atunci când este prezent sentimentul tragic al existenței: *„Uneori, scrie Maria Nițu, criticul pare față de artist un fel de Sancho Panza examinând cu microscopul morile de vânt din Toboso, să explice materialist dialectic iluzionismele lui Don Quijote...”*. Desigur, malițioasa mărturisire este a unui acut bun simț, dar și a empatiei despre care vorbeam, condiție *sine qua non* a unui dialog autentic, ce ni se comunică și pe care îl absorbim, având ce câștiga.

EFIGII HUNEDORENE: ȘTEFAN NEMECSEK

Născut la 19 iunie 1956, în Vulcan – jud Hunedoara, el este inginer, dar a absolvit și Facultatea de ziaristică. Este deasemeni, Master al Facultății de Filozofie și Jurnalism București; doctorand al Institutului de Filozofie și Psihologie „C. Rădulescu Motru”; doctorand al Facultății de Filologie și Istorie a Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia.

Filologul, filosoful și psihologul vulcănean de certă valoare, Ștefan NEMECSEK ne-a trimis două volume ale Dsale recent apărute: „Toleranța în filosofia lockeană” și „Controverse filosofice”, ambele apărute la Editura Realitatea Românească. Complexitatea și volumul de informație, precum și verva ideilor ambelor cărți nu pot fi comentate și prezentate revuistic, datorită spațiului disponibil, deși tentația noastră de a aprofunda și emite opinii critice, este firească. Important este că ambele studii sunt acut – actuale, necesare mai ales tinerilor studioși, iar sub aspectul psihologiei și teologiei, generațiilor crepusculare. Autorul fiind și un experimentat jurnalist, și-a scris cărțile în formulă ușor asimilabilă, concentrând în limbaj „digerabil”, evitând doctul, așadar oferind unui public mai larg, informații extrem de utile, despre marile teme ale omului actual: de la determinismul și indeterminismul vechilor greci în gândire și

filozofie, respectiv determinismul medieval, modern și contemporan, la controversele filosofice actuale, cu dominanta filosofică a Adevărului și criteriilor acestuia; un capitol pertinent și explorat ca inepuizabil (încă), uimitor „filon” de (auto)cunoaștere umană, este Opera lui Nietzsche în interpretarea eminentului autor. Cel mai incitant capitol din „Controverse...”, este dedicat fenomenologiei și hermeneuticii la Husserl și Heidegger, unde Ștefan Nemeček este semioticianul învederat de analistul operei lui K.R. Popper. „Controverse filosofice” este o contribuție excepțională în filosofia românească, o sinteză lucidă a religiilor și filosofiei pe itinerariile istoriei umanității, a lui Homo Cogitans, a Ființei ce răsare ciclic, din propriile-i amurguri...Ștefan Nemeček este și ne bucură să-l cunoaștem negreșit ca pe un Filosof în Acțiune. Aș zice unul cu spirit formator, Dsa are fascinația cunoașterii pe care o consider informație genetică captată și dezvoltată prin intuiție și tenacitate uimitoare. Ștefan Nemeček nu este doar un cuceritor enciclopedist, ci un gânditor erudit unul ziditor de sine și de ceilalți, aristotelian și raționalist științific, cartezian- popperian. Poate că amprenta formativă transpare mai ales din școlile marilor germani și austrieci (Nietzsche, Jung, Freud, Heidegger, Popper, etc.) - ai secolului XX. Unul pe care merită să-l descoperim, pentru a ne re-descoperi pe noi înșine, oricât de retoric ar suna acest enunț unora mai sceptici, de voie, de nevoie. Cred că acum avem enorm nevoie de astfel de oameni „ai reanimației”, în pragul românesc al mileniului, oarecum numărât mai greoi, cu excepția unor elite care, bizar, se aglutinează în nuclee separatiste, inoperante și chiar tumorale! Sintagma mea este a amărăciunii indicibile față de ceea ce se petrece în intelectualitatea divergentă a generațiilor (încă) vii, așa că îmi asum antipatia nesemnificativă a acelor care sunt vizați! Cea de a doua carte este un „puzzle” necesar inclusiv monografic, rod al experienței de jurnalist, animator cultural, realizator TV și cercetător al spațiului geo-cultural hunedorean, cu focalizare „subiectivă” pe Valea Jiului. Datele despre presa explozivă de după 1989, sunt monitorizate ușor incomplet, motivate just de către autor de lipsa de receptivitate a unor editori la lucrarea sa. Cum Nemeček ne promite o ediție revizuită, era bine să înscrie în carte o adresă pentru a fi contactat. Nu i-am cunoscut intenția; Dsa a consultat dicționarele editate în județ, multe deja depășite la chiar apariția lor, dacă nu – fie cu omisiuni, fie prost întocmite, fie clientelar politic, totuna...Presa

explozivă post-loviluționară, a fost și este una a efemeridelor. Totuși, bunăoară revista noastră de literatură și Arte* este în alt 11-lea an de apariție continuă, iar autorul nu a monitorizat-o măcar ca simplu titlu! Arealul cercetării sale în domeniul mediilor, se cere extins în regiune și paginile ediției II să recupereze informațiile despre presă. Altfel se riscă prin omisiuni, resentimente jutsificate. Mai opinez că partea întâia a cărții, în tema conceptului de toleranță lockeeană și micile portrete Machiavelli, Hobbes, Luther, menite complementare la mesajul „Scrisorii despre toleranță” a lui John Locke și impactului acesteia asupra societăților de azi, poate ar fi meritat să fie tipărită într-o carte separată, însă bănuim - deducem că în aste vremuri, răbdarea noastră nu mai are răbdare. Ștefan Nemecek este o personalitate în ascensiune și însăși traiectoria sa bio-bibliografică ni-l relevă ca pe un eminent filosof, unul pe care l-am numi practician (sau porofet modern) și un *spiritu-movens*. Iată un Profesor ce continuă a-și relua studenția, ca pe un superb și roditor travaliu al cunoașterii, din care ni se dăruie și nouă! Căci majoritari sunt încă „studenții” la umbra lungă a massificării, umbră zdrențuită peste decenii, adică studenți „la fără-frecvență”, ori la „seral”! Dl. Nemecek este o personalitate emblematică, un model și un modelator de care nu doar cei apropiați zonal au nevoie.

Este vorba de Revista de cultură și artă „NOVA PROVINCIA CORVINA”, care apare la Hunedoara sub egida Uniunii Scriitorilor din România.

Acest text a fost atacat violent de un grup din Lupeni și Petroșani, prefigurînd scandalul declanșat de o conclucrare a mea , cu procese penibile susținute de dl român- american Alin Rus, antropolog din USA și originar din Valea Jiului, pe motive de „ discriminare sexuală”, urmare a unui plamflet semnat de Ștefan Nemecek, într-o antologie a mea.

Olga ȘTEFAN, frumusețea inefabilă a Talentului Înnăscut

Când, în anul 1996, la doar 8 ani, Olga Ștefan mi-a fost adusă de mână la cenaclul tineretului, de tatăl ei, am fost uimit și șocat deopotrivă: caietul ei dictando, de compuneri lirice, era practic o plantă exotică, petale prea multe, frunze mai deloc...Cercul literar al

tinereții nu era pentru ea, răsărise oricum izolată, dar nu într-o „seră”, nici în balcon, ci sub abajourul propriilor degete: picta prin cuvinte ! Olga Ștefan a uimit și a derutat, stingherită cu bun simț intuitiv, copilăros-superb, față de sintagma „talentului precoce”...Azi înțeleg că termenul medical îi deranjase mai mult părinții, topiți de așa minune: Olguța a debutat în „Provincia Corvina”, iar temerea mea de un tulburător probabil destin Coca Farago, explozie înăscută, ardere prea mare și amurg prematur, - nu s-a adevărit.

Olga Ștefan a prins gustul succesului, încântată firesc de răsfățul meritat. Nu i-am șters nici o virgulă, doar i-am atras atenția că scrie cu tendință în sus-dreapta, fiind necesari ochelari de corecție. Insist pe aceste apoetice amnitiri adevărate, necum „inventate” ori „deformate”, cum scrie ea în „Tiuk internet”. I-am iubit talentul fără oprire, chiar când ea, prinsă fiind în vârtejul dintre „acasă” și școală, s-a simțit neluată-n seamă...Dovadă îndrumarea spre concursuri, intermedierea primului premiu” Novalis” în Germania, respectiv prima carte „Simțuri multiple” și celei secunde, bilingve, „Încrustarea în fluturi(Incrusted in buterflies”(Signata, Timișoara) .Sunt cărțile primelor iubiri, oleacă fiction, un bruş anticipation ...Au urmat șiragul de premii, itinerariul asimilării unei culturi poetice și filozofice.Optiunea pentru curentul post-modernist, cu acute fracturiste, ori „agonice”, și l-a asumat din simțul mai puțin „multiplu”, al proprului ei azimut al inimii. Enumăr câteva premii care au confirmat prognozele : „de șase ori Marele Premiu la „Tinere condeie”, girat de eminentul meu amic și animator literar, prof. Tudor Opriș... (1999- 2004); Premiul revistei Provincia Corvina și al Fundației I. De Hunedoara; Premiul 3 la festivalul Prometheus 2005; Premiul II Lichart și Marele Premiu „ Primăvara Poetilor”(Le printemps des poetes” – Franța) Olga publică în revsitele „ Nova Provincia Corvina”, „ Tribuna”, Cafeneaua literară”, „ Oglinda literară”, și în revistele electronice Tiuk!, Egophobia, Prăvălia culturală. Fiind elevă în clasa a XII-a la Colegiul I.D. H. – Hunedoara, multi- premiata olimpic școlar, sunt convins că va opta pentru echinoxismul clujean, unde va urma Facultatea potrivită. În acești ani, Olga a atras atenția Carolinei Ilica, Dumitru M. Ion și altor animatori literari, care s-au grăbit să o „confiște”, dar ea datorează moral sufletește regretatului editor Ioan Iancu, Paulinei Popa și , eventual, mie, care i-am girat primele două cărți. La anii 60 am dreptul a fi gelos !

Recent, Olga Ștefan ne-a derutat afirmând că, recentul ei volum editat de „Vinea” (Nic. Tzone), este debutul ei editorial! Un gest de bravură nițel retorică, nițel în spiritul frondist- teribil al generației, nota bene. Este vorba de volumul „Toate ceasurile” (remember, am debutat cu „Toate iubirile”!, n), premiat cuvenit de Târgul de Carte „Gaudeamus” . Scuzabil este că nu l-am primit, dar ce mai contează, deh ? Evoluția limbajului ei liric este de la plasticismul tulbure-exotic, la un formidabil pulsativ travaliu emoțional, violent și năucitor-confesiv, semn al revoltei și respingerii frustrărilor. O voce „răgușită” , dacă și trilul mierlelor răgușește. Un jar care sare departe, o rostire controlată a delirului, o transă autoindusă, extrem de fertilă în înnoirile metaforice spontane, memorabile.

Olga Ștefan este o performantă, lirica ei este povestea ei ultra-personală, dar deloc ezoterică: este imprevizibilul unicității și totodată frumusețea inefabilă a Talentului. Chiar dacă „dansează” ironic cu fracturiștii lui Ianus, Mușină, Vakulovski et comp., Olga Ștefan rămâne asemănătoare sieși, chiar când o ia razna cu blogul ei, și texte găsite de Gellu Dorian („ extrauterine” (rev. Tribuna), sau elogiute amuzat de Șerban Foartă...Cochetăria ei cu pornolirismul sau agonismul, se va „lecui” așa cum sper, prin aceea că o știu încă de când îmi stătea pe genunchi!

Dincolo de „frondism”, cultura studentească bine asimilată, transpare, livrescul are un zбочot stabil, „ ordinea ei personală”, cum afirmă recent,o va duce spre sine, limanul fiecărui spirit înfometat de iluminare și adevărire prin cuvânt. Eu știu că Olga va deveni mereu Olga Ștefan, așa cum o învață Viața și umbrele vectoriale ...Încrustând sidefiu fluturii, cu migala și straniețea inteligenței de dincoace de cuvânt, dacă nu de dinaintea cuvintelor...Succese, Domnișoară Poesis! Multiplul simț transcende ...multiplu .

EUROPA PLURILINGUA : Santiago MONTORBIO (Spania)

Născut la Barcelona 1966. Santiago MONTORBIO de BALANZO), prodigiosul autor este profesor universitar, este unul dintre cei mai valoroși poeți contemporani, aproape necunoscut mediilor literare din România, evident, nu din vina lui, ci a izolării din care ieșim greoi, dar sperând într-un boom în acest sens, din 2007, anul integrării noastre în Uniunea Europeană. Prin bunăvoința sa și admirația

pentru literatura română, am luat cunoștință nu doar de prodigioasa lui prezență, ci și de revistele „Europe Plurilingue” și de Revista de Occidente”... Deocamdată, poetul va cunoaște atât revista noastră, cât și unele dintre cărțile colegilor mei din zonă și din țară. Agero va oferi spațiu pentru această idee generoasă, o nouă, și binevenită din 2007, punte România - Uniunea Europeană în acest sens.

Santiago Montobbio este licențiat în Filologie Hispanică la Universitatea din Barcelona. Profesor de Teoria Literaturii la Universitatea Națională de Educație la Distanță (UNED). A debutat ca scriitor în „Revista de Occidente”, în luna Mai 1988, la Madrid. Îndeosebi cartea lui „Spitalul Inocenților” a fost elogios primită de iluștrii autori : Ernesto Sabato, Juan Carlos Onetti, Miguel Delibes , Camilo Jose Cela, Carmen Martin Gaité, Jose Angel Valente..

Alte cărți de succes : Los versos del fantasma (Mexico,2003) și „El anarquista de las bengalas”- Barcelona (2005), carte nominalizată pentru Premiul Quijote 2006, la Asociația Scriitorilor din Spania .A publicat și proză, editat fiind frecvent în Castilla de Nord(Valladolid) sub egida lui Miguel Delibes.Santiago Montabbio este tradus în Anglia, Germania, Italia, Danemarca și Portugalia, iar de acum și în România, unde sperăm să fie editat. Este vicepreședinte la „Association pur le Rayonnement des Langues Europeenes”(ARLE), din Neuilly- sur- Seine, și corespondent permanent al revistei EUROPE PLURILINGUE, editată la Universitatea Paris 8.

Referințe semnate de prodigioase nume din țările unde a fost tradus, reliefează un autor complex, în plică accesivă. Nici una din marile teme ale lumii actuale nu este absentă. Stilul este elevat, de un colorism și temperament solar, apollinic. Lirica lui este o splendidă pledoarie pentru frumusețe și catarsis prin artă,cu nuanțe rafinat soterologice, explorând în zonele laice, o „teologie a abandonului” (Vuelta de Turco- Bogota) dar și un strigăt de patos și un corolar simbolist de o impresionantă vigoare și generoasă expresie a profunzimilor oglindite în cerul înaltelor afecțiuni .

Obscuritatea subtextuală este salvată de diafanul non-descriptiv, substanțial metaforic, semnificantul fiind prioritar... Un suflu soterologic, un ezoterism disimulat „Numărul care doarme în fructe, citește semințele, și din „înima rară” ..(din Tierras); obsesia fluturilor, „aspirați de vânt”, simbol al eternității și luminii oglindite(-mimesis) într-o extrapolare metaforică cu „ las tierras de suicida” , a zonei crepusculare, sunt străluciri ale unei cunoașteri inițiatice, prin

propriile „submersiuni „ în ancestralul memoriei ...Poate că arta sa poetică se rezumă din micul poem CHIAVE, pe care-l redau tradus din italiană: „Nu este nimic nu există durere nimic/ nu aşteaptă nimic./ Pentru că/ tot ceea ce am scris/ este o formă a visului meu „(Non so niente, non desiderio niente/ non aspetto niente/ Pero/ tutto cio che ho scritto/ ha la foirma del mio viso” .(trad. Din Piera Mattei). Însă substanța acestei lirici remarcabile nu induce nicidecum tenebrosul, obscurul, ci s-a remarcat deja o luminozitate de aură (energetică), subtilă, care radiază pe câmpul logosului său semantic .Aș spune că poetica sa este o semiotică a semințelor inefabile.Poezia, într-adevră, este ” Un modo de aflilar la punteria /para arruinarme y perseguirme a traves de la agatadora .” Referințe elogioase confirmă fulguranta mea impresie : J.A.Aguado,Giuseppe Belini, Jean-Luc Breton, Rodriguez Campos, Inaki Ezkerra, A.A.Herrera, Jesus Sola Ferrer, Paul Mathieu, Enrique Villagrasa, Ernesto Sabato, Miguel Delibes, Camilo Jose Cela, Carmen Martin Gaité, Jose Angel Valente....Intrevedem un mare destin literar asumat cu energie și foame de cunoaștere – comunicare elevată, prin implicare și practică taumaturgică, într-o lume a suferințelor Ființei

Volume : Hospital de Inocentes (1989); Etica confirmada (1990); Tierras (1996); Los versos del fantasma (2003); El anarquista de las bengalas (2006). ș.a.

Emoția descoperirii: DORINȚE și... ingratitudini, de Bianca DAN, Deva

Bianca Dan s-a născut la 25 iunie 1983, în satul Bârsău, Hunedoara. Ocupația actuală - corector media hunedoreană. Hobby-uri: literatura, poezia, animalele, cerul înstelat... A început să scrie versuri mai puțin de un an, publicându-le doar pe blogul personal. Așa cum ea însăși spune, scrisul (în speță lirică) îi este „*un mod de a evada și de a străbate mai ușor labirinturile vieții*”. Este crezul ei și cred că este unul esențial, problema va fi cum anume va „evada”: prin salt, sau prin zbor... Târâș nu se poate, nici ca plantele însetate. Unele suie săiralat, spre lumina vitală. Alegem două piese ale sincerității exprimate în maniera clasică – cu o anume fragilitate trepidantă – naturală, deloc mimat, sentimentul apăsător- ambiguu al *însingurării*

- umbra unei decepții probabile datorată unor supraaprecieri ale țintei. Fără a mima acest sentiment elegiac – sâmbure al unui posibil fruct căruia ea însăși îi va da nume - și nici a aparține recentului subcurent literar-atitudinal (...) numit EMO (de la emoție), Bianca Dan intuiește rostul scrierii literare ca psiho-terapie sau dacă vreți catarsis. Presimțul tragic al existenței este cel adolescentin, însăilat pe exprimare de tip clasicist și cu miza pe sinceritate, fără fior estetizant deocamdată. Un fir al Ariadnei – ca să rămân la un motiv ales de ea, labirintul - (arhaica reprezentare a creierului și psihicului uman) – este nu altundeva, ci chiar *în sufletul* ei: mai precis un capăt al acestui fir. Restul va fi re-învățare de sine și de alții, tenacitate și încredere. Starea de tristețe pare mai degrabă o reminiscență (relictă) cosmică a acelei „materii” pe care Bacovia o „*aude plângând*”... Cum am parafrazat undeva, se poate să auzi și antimetaria râzând! Ea spune – sub terror mentis-ul cogito-ului „*aș vrea să dorm mereu*”. Hamlet, după întrebarea „A fi sau a nu fi”... spune „*să dorm, să dorm...*”! Enunțul asemănător al Biancăi Dan este doar un halou, un siaj teluric al autismului – un spațiu spre care spiritul însuși accede, poate este invocată somnul materiei față de suferința duhului în exil... Realul este transferat în vis (Tristețe în vis). Dorința îmbrățișării este transferată eolian „*aș vrea să strâng în brațe furtuna*”. Femeinitatea este reprimată în scepticismul și el efemer. Genialitatea este suferință –damnare – mitul prometeic și cel al Zburătorului luciferic inteferează (Unui geniu)... Așadar ideatic Bianca Dan este propensivă o meditativă și pare a fi adepta lui Shopenhauer - via Eminescu (cel din „Geniu pustiu”). Calea ei este a re-descoperirii de sine – ca o trezire duminicală dis-de-diminează. Și studiul poeziei moderne. Și al ritmului propriu, trans-eminescian. Având în vedere profesiunea ei: virtualizarea impusă de computer, blogul personal,etc – nu pot fi fertile pentru a „ieși din labirint”...Tot foșnetul sau freamătul de pădure sau trestie al hârtiei, al cărții, îi poate fi mai de folos. Și de aceea, debutul revuistic este dorit a fi unul de bun augur. Fie și pentru „*a strânge la piept furtuna*”.

DORINȚE

Aș vrea să strâng la piept furtuna
Și vântul să îl stăpânesc
La dreapta mea să fie luna
Luceferii să-i întâlnesc.

Aș vrea ca tunete să curgă
La al meu glas, a mea dorință
Și fulgerele să ajungă
De pe pământ orice ființă.

Aș vrea ca soarele să urce
Pe boltă la a mea poruncă
Aș vrea ca viața să nu plece
Să mai rămână-nalt-adâncă
Încă...

* Nu știu ce anume a distras-o pe tânăra în ascensiune spre gloriole, încât a dispărut total din raza de „ acțiune” a mișcării literare hunedorene și, mai ales, a mă uita, câtă vreme nici nu m-a ținut minte. Ceea ce mă frustrează ușor, ma non troppo. Îi doresc ce-și dorește.

Nuța CRĂCIUN la a doua ei carte: Fluture de umbră, poeme

Nu prea diferită de Bianca Dan, în sensul conului de umbre, prismatice, este și mai vârstnica orășteancă (o vreme în Spania!?) - Nuța Crăciun a cărei întâie carte am prefațat-o după o necesară (și acceptată de ea !) cizelare. Dar vorba lui Blaga, suntem contemporani cu fluturii, fie cu Dumnezeuul poeziei, numitorul comun al psihicului prin ...dimensiuni.

În anii 89 , Nuța Crăciun a fost membră “ navetistă” a cenaclului tineretului Izvoare (Lucian Blaga); era dintre cele mai promițătoare talente, alături de Liliana Petruș (Cărstău), Virgiliu Vera, Ioan Barb (Călan), Anca Uiegaru (Baia de Arieș), Magdalena Kuhn, Liviu Ofileanu, Ioan Barboni, Eugen Bobar, Lucian Murăraș, Ovidiu Băjan ș.a. După revoluție, a optat pentru o altă grupare...Deținătoare a mai multor premii de încurajare la festivaluri și concursuri literare intejudețene, orăștianca Nuța Crăciun a publicat primele ei poeme în revistele: Vitraliu- Arte frumoas, Provincia Corvina, Palia, „Transilvania”, „Familia”, „Poesis”, „Ardealul literar”, „Ramuri”, „Semne”, ș.a. A debutat editorial cu volumul „Alfabetul unei șoapte”,

prefațat de Eugen Evu (Ed. Călăuza, 2001). Temporar, emigrat în Spania. Sub tipar „Fluture de umbră”.

întrebare nerostită

femeia-i o religie amestecată
așa îmi spuneai
ea poate coborî cerul până
la înălțimea unei lacrimi

în spațiul strâmt al inimii crește prunci
atunci lucrurile din jur încep să respire

eu îți urmăream brațele cum
își pierdeau măsura
două cântece
unul mereu la îndemână lega
panglici roz cuvintelor

celălalt derula imagini dezbrăcate
până la brâu
o sută de imagini ce-și treceau
nebunia prin noi

o întrebare nerostită topea amiaza
din trupurile noastre

cel ce scrie poeme

cel mai frumos poem tu îl scrii săpând
între coastele timpului o fântână

vântul desenează umbre prețioase asemeni
unor nașteri urcă apa în arbori
butoi rătăcit pe mare falangele tale caută
linia de împărțire a apelor

zarea se umple de mișcarea

invizibilă a unei inimi

poemul e cântecul pietrei șlefuite
cel ce moare de sete sapă singur fântâni

Din nou despre Santiago MONTOBBIO, Spania

Mi s-a descoperit prin schimburi de reviste, un mare poet din țara lui Cervantes, cu nume cunoscut în continent, mai ales țările vorbitoare de neolatină. Cu o bucurie rară, am tradus via italiană, și publicat în România, lirica acestui mare contemporan numit Santiago Montobbio. Elogiat de marea critică europeană (Spania, Franța, Italia), autentic, incofundabil, el confirmă forța și claritatea unui mesaj foarte răspicat, fără echivoc, a unui « teolog dizident », cum sună titlul unui poem .Nimic dogmatic, nici abisal, ci doar amețitorul fiorul metafizic, ca un frison de trestie cugetătoare mlădiind vântul, colaborând cu el. El este si nu este un sceptic este un savant al cercetării și cunoașterii sensului vietii prin cuvântul liric Este vocea pe care parcă o știi de când lumea, o ai în tine, în memoria sufletului tău , este Vocea profetului din zilele noastre, pentru noi, cei dintotdeauna . Niciodată poemele lui nu vor cantona sau cocheta în minor, deoarece nu există în discursul poetului autentic nimic ne semnificat, nimic desuet...El afirmă cu sinceritate, fără a face figură de oracol sentențios, că « figurațiunile « sale, chiar dacă nu ating un sens, « închid și se sfârșesc în mine însumi »...Clipa continuă, în Acum, vorbește fără emfază, dar nici cu falsă umilință, care ar insulta creatorul, Eternității . Santiago Montobbio distinge între fabulă și semn, acel inefabil « la limita focului ». parafrazînd un vers propriu, « acolo unde flacăra intră în cer » .Cititorul român iubitor de poezie, de cunoaștere revelatorie, îl va asculta, înțelege și-l va căuta .

TEOLOGUL DIZIDENT

Nu există moarte, nu va mai exista
Deși sub amenințarea sa a trăit omul
În minciuna sa, nu există moarte, nu există

Și dacă ghicești în spatele lunii precisa față
A absenței, dacă, cu uitarea pironită
Pupila închisă a așteptării
A înțelege că nu există, că într-adevăr nu există
Și dacă a început în a exista ca nume
Am avut așadar puterea de a-l da acestui pământ.

FABULA ESTE SEMN ?

Pentru că niciodată nu ne-am gândit că D-zeu ar putea fi
Atât de mic
Cum pentru întrebarea propriei existențe
Ne-a surprins întâlnindu-L cu dinții goi
La limita focului.

Bucuroși de a ști că îl ținem înăuntru
Îl întindem la soare, cum ar fi o sărbătoare.

ȚINTA

Mai mult am trăit la condițional sau cu puncte de suspensie
Al nostru neînțeleș amor este o datorie fricoasă
Și vibrează de frig : sigur aceasta este o prostie
Pentru care ar rezulta mai oportun
Să mă țintească.

**GIUSEPPE MANITTA: Torpoarea odiseeană” sau Arhimede
încă visând ...– „Sentiere dell’upupa” Editura Il Convivio, 2006**

Tânărul scriitor, filosof și plastician italian Giuseppe Manitta este unul consacrat în Sicilia natală, dar – prin activitatea sa de editor, publicist, cronicar plastic și redactor șef al unei reviste academice internaționale, IL CONVIVIO, vădește o energie creativă ce contopeste armonios vocația, talentul și abnegația. Nu ne este indiferent, dimpotrivă, că revista sus-amintită cultivă poezia, proza, eseul, arta și cultura din numeroarele țări unde se vorbește și se scrie o limbă neo-latină...IL CONVIVIO conține verbul conviețuirii sub semnul comunicării elevate, iar mesajul cert al revistei, al Accademei,

ca atare, nu este un enunț retoric, ci un fapt care înalță frumos, cu noblețea specială a temperamentului latin însuși, catargul binevoitor al prieteniei fără granițe...

Am citit câteva din scrierile lui Giuseppe Manitta și m-a uimit capacitatea sa de a fi egal sieși în orice face .Este un artist complex, care se exprimă prin reflectare a unei interiorități poliedrice, unitare printr-un misterios focar transparent, viu, pulsatoriu. Recent, am primit spre recenzare ceea ce o exegetă româncă Marinela Chirețu, numește poemul-proză „Cărarea pupezei”..temperamentul mediteranean sudic al autorului este acut prezent în această carte frumoasă, exaltând emoția pură în „capcane alegorice „ de fulgurație totuși modernă, dincolo de canonul evocat de unii critici ai săi, italieni, al poeziei antice greco-latine . Criticul Ronaldo BRUNI numește și el această carte manittiană „ o nouă manieră de concentrare lirică în discurs”, considerând modernitatea autorului ca una re-izvorâtă din substratele marilor clasici, Homer și Virgiliu, Leopardi, Montalio sau Luzi...

Poemele ne sunt astfel, familiare paradoxal, ele decantând o substanță misterioasă prin memoria ancestrală a culturii antice, iar dacă Leopardi sau Montale au fost invocați, ei sunt nu prin parafrizare prezenți, ci prin subtilitatea empatică a lui Manitta, de a repune-n lumina proprie, caratele unei profunzimi de simțire semi-extactică și a ne re-învăța să privim în transparența sufletului ne-agonic. O înțelepciune aforistică se îmbină cu limbajul afirmativ direct, referințele existențiale vin repetat în discursul liric atractiv, echilibrat de tonusul grav – delicat- suav :...” Ar fi absent dansul / matinal al fluturilor/dacă un cuvânt,/ dacă amorțea esenței/ dacă plăcerea trecătoare a buzelor/ nu m-ar transforma în adiere de vânt „ Acest senzualism amintind polenizările ce se transferă în semantica iubirii schimbătoare, însă mereu aceeași, transpare în metafora subtilă, susținută pe structurile nu atât montaliene ale notației sugestive, cât pe plasticismul ce amintește și aici dictonul : ut pictura poesis” ...Lexiconul fin al poetului reia polaritățile unei semiotici conținute în revelația cvasi-inocentă a unei aparențe naturale, dar din care țîșnește semnificația , redefinind stările din natură, prin reflectare în percepția unei oglinzi emoționale... Colorismul poetului este accentuat : „ pa laur pupăza/ intonează o verde melodie ; „ Nu e vorba de onirism, cum consideră un critic, ci de o visătorie veche , de meditație și transfer al acesteia către cititor, cu o anume tandrețe ,

incluzând și referința livrescă : poetul re-întrevede paradiziul antic al lui Arhimede și al „ pământului promis”, are sentimentul înnoirii, sub vraja se regăsește prospețimea fiecărei clipe.:”Laurul pierde frunzele/ suferă pentru Homer, Virgiliu, Petrarca.../Luzi care „au murit uciși de sufletele mantie de zăpadă...în derivă” ...Așadar poetul dintotdeauna este răpus , ca Orfeu, de abaterea prin iubire și imprudență, de la legea nemiloasă, drastică, a stigmei .Manitta uzează și de expresie strict- prozaică, interferând umbra în intervalele lirice : „ Viața este visul unui care doarme într-o clinică,” este un port al visului” zguduit de vânt, care distruge dar și „ ...redeschide o cărare/ Smaralde pe val împing țărnul la orizont” ..

Poemul este într-adevăr unul mai degrabă prozopoem, în sensul că eroul , există un erou numit chiar Arhimede, ostentativ, succedă enunțurile într-o simetrie, o geometrie anume, reflectându-l probabil pe autor în calitatea sa de mediator, de însoțitor al interpretării dintr-un Labirint .Labirintul ce reprezintă , de profunzime, subconștientul. Dar ceea ce caută nu este firul Aradnei, ci pe sine, într-o oglindă care este lumea imediată,semi-stranieră, apatică, ori cu umbre atemporale.

Cartea devine treptat un mic discurs filozofic poetic, iar reportajul devine unul al imediatității ce pare șocantă, dar este a Realului spațial habitual : este descrisă o „stradă mafiotă”, o fetiță „bea visky și cocacola”, un părinte își cheamă „ cei șase fii violatori”, undeva „trec două femei , aparent o pereche aventurieră ocupată cu guvernul hoț și cu hoțul guvern” (extragere citată din traducerea Marilenei Chirețu, n.) Manitta ,într-un fel „pune î scenă” ceea ce pune în pagină. Simțim un mic scenariu , un pragmatism abscons, abia schițat, în trupul delicat al cărții, ca o mică pagodă , sau templu propriu .

Arhimede nu este erou ci chiar eul poetului-văzător, care ne extrage din real semnificații și ne sugerează un catarsis prin a redescoperi natura lețea acolo unde alienarea s-a banalizat ...

Procedee stilistice aparent simple, sunt întretăiate de impulsioni descripții preluând chiar realul, captând însă astfel semnificații pur poetice.

Cuvintele devin nisipul ce se scurge în poem ca în clepsidră, de fapt o materie inteligentă, o substanță reminiscentă din Apheiron, una captivă: „ e forgia lettere nuove/ segni d'aria filata / come scorrere di clepsidra”...Cartea lui Giuseppe Manitta abia începe cu

fiecare nou poem, parte din întregul gândit cumva modular...Intercalările epice sunt doar pasagii de legătură, cumva inițiatice.

Desigur, limba italiană pare a fi, cum și muzica o relevă, însăși limba zeiască a artei care împlânzește omul (Orfeu) ...Manitta dovedește din nou că sufletele, spiritele profunde, cugetătorii divinei empatii, sunt capabile de a redescoperi metaforic lumea primordială, acolo unde lumina electrică opturează puritatea zărilor de după furtuni. Ceva din geografia spirituală a Siciliei însorite, aduce torpoarea și muzicalitatea cosmică a talazurilor în metafore mustoase, cu parfumuri vegetale și de ape sărate, deopotrivă...Un gust de fructe al cuvintelor, o savoare de a rosti „ sibilinic”, recodificat în ne-o grafia lirismului modern, reductiv, lapidar, nerăbdător. "Torpoarea odiseiană" (Domenico Cara), este deloc artificială, nu este una mimată, ci dezvăluie un poet ultra-sensibil la freământul mistic din laboratorul divin numit lumea noastră. Stilul prozopoemic, fulgurant totuși, este ingenios și complementar – plastic, ca pe o *simeză contre- jour*. Alăturându-se altor remarcabile (și remarcate) opere : Meteore di Luce, „Sentieri d'assoluto”, sau studiului „ A partire da Boccaccio ...la novella italiana dal Duecento al Cinquecento”, precum și anunțatului volum „ A partire da Pirandello”, cartea de poeme a lui Giuseppe Manitta ar fi de dorit să fie editată și în România, unde rezonanța ar spori prin afinitățile neo-latinității pe care o revendicăm, poate, prea timizi, însă ne-o menținem vie și frumoasă prin chiar limba romana , fără umbra de muscă a ...diacriticii. Dincolo de jocul unei inteligențe de lumină rece, a rațiunii subminată de fiorul estetizant al liricii ludice, Giuseppe Manitta are un mesaj de alarmă globală, definită „post-homerică”. Cartea e și un mic simpozion- seminar, „Iluzia este deopotrivă memorie, a mișcării cuvintelor într-o centrifugă , un giroscop și o orgă de lumini semantică. Existența persistă într-un „ esoodo provisorio”, un itinerar al cunoașterii originii ce se află în interioritate, ezoterică.” Acel palat cu numeroase porți(interpretare cumva arhimedică , dacă nu gneseologică a lumii) –, așadar „ quel palazzo dalle numerose porte ...”, reface interogația către sine : „ care este poarta intrării” ? Noi credem că este înspre interior, deoarece în infinitul mic este și infinitul mare .UNUL. Așa cum paginile sunt fiecare-n parte, însăși Cartea .

Referințe critice > Simone Albonico, Carmelo Aliberti, Giorgio Barberi Squaratti, Andrea Battistini, Stefano Carrai, Paolo D'Achille, Anna Dolfi, Lucio Felici, Pietro Gibellini, Marco Santagata.

Pasaggio din Despărțiri de plural sau iesiri din sistem (Editura Polidava)

Motto,, dacă am fi pe vremea lui Dej, ți-aș fi băgat pistolu-n gură”!

Regimul Ceaușescu a vândut pe valută unor țări ca Israelul, sub pretextul pseudo- umanitar „reîntregirea familiei”, sute de mii de cetățeni români de etnie evreiască, respectiv Germaniei occidentale, pe șași și pe șvabi. Câteva mii de mărci au plătit rude din Germania pentru concitadinul hunedorean, prieten și coleg de cerc literar, Martin Szeghedi, despre care am scris în revista Provincia corvina și în revista internet Agero din Germania. Era un om harnic și bun familist, și ca scriitor, câștigase pe merit dreptul de a edita prima carte, în urma unui concurs național, la editura timișoreană Facla, acolo unde cu om concurență de 303 candidați, reușisem eu a debuta editorial și unde l-am recomandat apoi și pe el. Cartea se numea „Plecarea poezilor” și ea nu a mai apărut niciodată (red. de carte Ion Anghel), deoarece Martin era ca și subsemnatul urmărit de securitate mai ales pe motive etnice, nemții fiind considerați „ trădători” și suspecți de „ contacte cu spioni”, etc. În realitate ei mai aveau amărâțul privilegiu de a primi măcar de sărbători câte un pachet care fiind controlat, ajungea jumătate la familia lor, deoarece trebuia să „ ungă” vameșii sau amici influenți. Asupra cenaclului erau presiuni și mereu eram chestionat de ofițerul de resort, sau de activiști, asta pe lângă infiltrarea în gruparea noastră de informatori, șantajati sau „ benevoli”. Păstrez, fără posibilitatea de a le edita, 30 de poeme ale poetului...Câteva au apărut în Provincia Corvina...Le voi dona arhivelor documentare ale Bibliotecii județene, alături de cele patru dosare CNSAS.

Această zîzanie era și ea un efect al securismului care funcționa în virtutea „ dezbină și vei cuceri”, iar falseturile „ patriotice” abundau, mai ales la unii atinși de boala propagandei ceaușiste. Nu intru în detalii în ceea ce mă privește, deoarece în reviste, presă, cărți, am redat sute de file despre propria-mi odisee a dosarelor, și efectelor hărțuirii din acei ani 1980-1989... În cazul recent al premierii Nobel

pentru literatură a Hertei Muller, adaug câteva însemnări, deoarece ea a fost soția poetului român de etnie germană Richard Wagner, care deasemenea mi-a fost coleg de cenaclu literar, pe când locuia și trăia la Hunedoara, fiind profesor de literatură. Herta Muller avea să îi devină soție după plecarea lui la Timișoara, la filiala scriitorilor germani din Uniunea Scriitorilor, unde am fost deasemenea colegi „de breaslă”, cu Wiloam Totok, Nicolaus Berwanger, Herta Mueller și Riki... Emigrați, sau mai bine zis vânduți statului german și ei, am corespondat după 1989 cu Riki, aflând că ei divorțaseră, iar ea și-a reluat numele de fată. Richard a murit apoi la Berlin și mi-au rămas doar două cărți de-ale sale, poeme cu acute biografice, protestatare, sau subtil contestatare, în care se evocă Hunedoara acelor ani crunți. La Timișoara aveau să fie preluați de securiștii de același soi, iar Herta Muller, iată, avea să ajungă celebră în lume abia după anii 2000, când repetat a candidat și a fost nominalizată pentru un Nobel. Desigur, tema a prelevat și desigur există în decernarea acestui premiu unele circumstanțe cu vădit caracter politic global, mesajul umanitar, drepturile omului, excesele regimurilor totalitare, cu atât mai mult că era vorba de o minoritate germană din România, care suferea aceleași șicane și frustrări ca și scriitorii români sau maghiari, mai ales, numai că nemții aveau curaj contestatar mai puternic și sprijin teoretic din afară. Ca lider de grupare literară și salariat la cultură, atât pentru unguri (scriitori și pictori), cât și pentru nemți, am suportat frecvent consecințele, hărțuiri, amenințări, de la partid, securitate și miliție. Orice greșeală a unuia, era exploatată pentru a șantaja, sau a recurta persoana pentru a le fi turnător, „cu scop preventiv” deoarece, cum mi-a spus cinic anchetatorul meu cpt. Haicu Ion, „dacă am fi pe vremea lui Dej, ți-aș fi băgat pistolu-n gură”! Dar așa, ei „acționau preventiv”, adică prin întocmirea sistematică a dosarelor de urmărire informativă (D.U.I.), chemări la securitate, interogatorii, provocări, teste grafologice, expertize, verificări ale unor delatațiuni, până la a pătrunde ilegal în locuință în absența ta, a fotocopia, scotoci, instala microfoane, (inclusiv la biroul de la casa de cultură, ori la „discuții cu numitul”, și chiar la mijloace mai „moderne”, strecurarea în pahar a scopalaminei, care provoca reacții delirante, vorbire incoerentă, agitație și depresie,etc. Mi-am amintit de acestea atunci când le-am evocat în scrieri, și recent, citind despre Herta Muller și cărțile ei, una cu acest subiect terifiant aducându-i marele premiu. Comentatorii,

inclusiv unii dintre scriitorii care ieri colaborau cu acele organe represive, azi mari mahări ai scriitorimii din țară, sau emigrați aiurea după 1989, fac valuri care mai de care. Ideea că Herta Muller, deci și Nobelul, este „ pe jumătate și al românilor”, (N. Manolescu ș.a.), este cel puțin cinică. În acest mod parșiv, unii caută să tragă spuza pe editurile lor private, după revoluție, și o invită la lansări pe cea pe care altădată nu doar nu au apărut-o, ci au denigrat-o, nu au fost niciodată și nicium soliatră cu ea, cu „ ei”, minoritarii, cu „ noi”, cei hărțuiți. Fără a diminua valoarea cărții premiate, cunosc cel puțin cinci autori români care au scris pe aceeași temă, fie scăpați peste graniță înainte de 1989, fie după revoluția din 1989. Redau un mic conspect din cazul Hertei Muller, în care, repet, regăsim exact aceleași metode, exceptându-l pe cel cu vânzarea „ pentru întregirea familiei”, a minoritarilor din România, de către dictatura ceașistă.

Răscumpărarea Hertei Muller

„ Răscumpărarea” plătită de nemți pentru Herta Muller a fost de 8000 de mărci (cca 4000 de euro). Securistul timisorean „ responsabil” colonelul Radu Tinu, declară cu cinism cumîi planta microfoane, cum o teroriza pentru „ legături cu spionii” diplomați nemți, etc- descriind-o ca pe o nebună care „ fuma mult” și etc, ignorând că starea deplorabilă a celor mai mulți era tocmai dinspre regimul lor indusă și au făcut sute de mii de victime. La revoluția confiscată el a ajuns formal în lotul Timișoara, (arestat și anchetat peste 700 de zile), ca și alții, a fost achitat și azi este prosper om fără griji(de trai sau de conștiință), fiina director la ASI-ROM sucursala Timișoara...Ca el sunt zeci de mii, iată și aici, „ adevărul revoluției lui Iliescu et Roman plus liota. Herta Mueller, din ipostaza de laureată Nobel, continuă să acuze nu doar ce a fost în dictatură, ci și ce continuă să fie în țară. Aici este în ton cu Manolescu, care, într-un editorial dezamăgit (dar nici prea- prea), afirma că „ revoluția română a fost făcută de serviciile secrete”, de securitate. Punct. Ei și ?

GABRIEL PETRIC – TRAGICUL ȘI CREȘTINISMUL, (un discipol al lui Noica) editura EMIA, 2006

Iată cum distinsul profesor orăștian ,eseist și critic de aleasă formație, își prezintă succint propria-i carte : „Cum își poate defini creatura măsura onto-religioasă ? Istoria a demarat de mult ,iar vina

a devenit evanescentă ca origine și tot mai dramatică prin consecință. *Chiar dacă stau uneori pironiți întru rugăciune , ochii ființei nu mai scrutează cerul.(subl.n.)La marile întrebări pe care și le pune află răspunsuri de taină , iar sufletul e prea slab ca să mai primească ploaia binecuvântătoare a revelației .În fața limitelor,limitărilor și limitațiilor, adesea relativismul îngemănează cu dezorientarea .Există clipe când ea alege .Când devine purtătoarea propriului sens , nu se face deplin decât prin împărtășire.Ceasul cere întâlnirea cu Celălalt, trecerea dincolo de tine (subl.n.)*

Să mori pentru a învia !Modelul există în întrupare-t aina tainelor.(...) Singurul reazem e darul libertății , pe care se altoiește propria personalitate, și simțământul acoperișului spiritual al cerului

PAUL ARETZU – VIZIUNI CRITICE, editura RAMURI, 2006

Excelentul poet și eseist Paul Aretzu ne-a fericit cu unul dintre cele 300 de exemplare (tiraj specificat !) ale unei cărți care ,iată , ne-a sugerat genericul acestei rubrici , parafrazându-l pe cel cu „umbra cărților în floare „ ...Lumina caldă (există și lumini reci,n) , vălurește dinspre textele sale , geamănă cu cea dinspre poemele sale . Cităm „ Un critic chiar face cărți din cărți ! El este un cititor profitor. Fiind foarte ocupat cu munca lui , timpul de trăire efectivă este foarte redus și,de aceea , trăiește prin delegație ,din citit ,dând credit creaționist autorilor , este un viețuitor stilistici .Astfel , criticul literar se citește pe sine prin alții .(Remember Steinhard,n .) El își citește lecturile , pregătirea teoretică .”(cit. cop. Cărții) .

Eseurile lui Paul Aretzu sunt referințe la cărți înnoitoare , cărți cu lumină proprie , esențiale, garantul fiind autorul însuși , posesor al harului unui admirabil simț valoric,empatic .

Voi fi restrâns în citarea numelor celor despre care referă autorul , evident , din lipsă de spațiu ,cerând scuze pentru asta : Blandiana, Grigurcu,Kiropol,Ion Mircea ,Danilov ,Mușina, Stoiciu ,Chifu, Doina Uricariu, Flora, Drăghici, Bârsilă, Dinulescu, Petean, Stanca, Evu,Vulturescu, Spiridon, Chioaru, Chichere, Christi, Dsionu, Gârbea, Vorasangian, Smeoreanu, Ion Maria ...Un corolar care depășește, ca opțiune selectivă , subiectivitatea , autorul fiind categoric dincolo (și dincoace !) de orice suspiciune .

MIRCEA MOȚ – Ion Creangă sau pactul cu cititorul , editura Paralela 45

Profesorul brașovean Mircea Moț , odinioară un prețuit hunedorean între hunedoreni ,a fost recent primit în U.S.R . ,fapt ce ne dăruie un duminical sentiment nostalgic al tinereții și mișcării literare din stânga Castelului ...Cartea recent editată de Dsa ,intră pe merit sub umbra luminii rubricii noastre .Sudiul este elaborat impecabil ,sondând profunzimea geamăn –luciferiană a geniului crengian .Limbajul autorului are ceva tainici ,parcă indus magnetic , din chiar stilul marelui Povestitor.Această sintonie , această comuniune aproape mistică , este a unui cărturar în stare să întocmească , în fine , o așteptată și competentă istorie literară a confinilor săi culturali, cel puțin ,Pactul cu cititorul ,care este și un impact(!) , este în viziunea lui Mircea Moț , o temă majoră a receptării și rostului răsădirii prielnice a valorii arhetipale în textul- ogor din cultura paideumatică .*Noi știm că opera este” un strigăt care se povestește „Așadar , cred potrivit a parafraza ,prin dulce grai moldovinesc ,sentința asta , apelând la ceea ce Creangă (ludic și coțcar) , scria prefățã Poveștilor sale :*

„Iubite cetitoriu, Multe prostii ai fi cetit ,de când ești . Cetește rogu-te și ceste și unde-i vede că nu-ți vin la socoteală,ie pana în mână și dă și tu altceva mai bun la ivală căci eu atâta m-am priceput și atâta am făcut „ (Autoriu) . Cartea lui Mircea Moț destăinuie, rezonant , un spirit al înțelegerii esențiale , modern și categoric referențial universitar , o vocație critică de excepție . Dacălul de vocație, didacticul Mircea Moț, îmi telefonează uneori, tot mai rar, evident într-o vervă a „ cercetării” acelu trecut cultural care cândva ne unise, ca apoi să ne despartă. Determinism, sau soartă. Fatum est datum.

**Un revoltat concitadin cu Dmitrie Grama, den Danemark:
NICOLAE D. PETNICEANU – Bigamul ,vol 2, ed.Gordian 2006**

Critici demni de luat în seamă, cum sunt Cornel Ungureanu, Ionel Bota,Geo Găletaru,Valeriu Bârgău, au surprins principalele trăsături ale acestui autor prolific, viguros, combatant polemic amintind de Dmitrie Grama, sau de Dan Brudașcu, împătimit în a fi cronicarul

istoriei post-belice , un cronicar dornic să recupereze din memoria fie opturată, fie trucată de anii dejismului ,stalinismului , până în „obsedantele decenii” încă fumegând pe mormanul lugubru al „memoriei colective” ...N.D. Petniceanu este un justițiar dar și un patetic pledant al lustrației în cheie epică , iar verva sa de cronicar se împlinește în romanul acesta ,amplu , frescă de mare suprafață , compoziție minuțioasă , retrospectivă , a marii drame istorice care ne-a adus în anii de după război, primejdia slavizării și , de fapt , a răsădit sforțat în țară ideologia comunistă sovietică ...Personajul Mihai Crihană ,în acest al doilea volum al frescei ,se înscrie în galeria celor mai reușite ale epicii noastre istorice .

Documentat, ca de obicei , cu acribie , N.D. P. se „reproiectează” în personajele –cheie, ca un iscusit regizor , pătrunzând cu arta psihanalistului în intimitatea sufletească a acestora .

Romanul este bine echilibrat , patosul chtonic iradiază limpede , necontrafăcut, iar un anume idilism în cazul lui nu este decât învelișul baladesc –eroic care dă ținută solemnă , mitologică deja , figuranților unei istorii în cumpăna forțelor obscure, alogene ... Sentimentul chtonic , focalizat la originea banatică interferentă cu flancul slavonic infiltrat, de la Sud, transpare la acest autor neobișnuit de fertil , fără ostentație, însă dacă romancierul evocă un paradis pierdut , acesta pare a fi însăși identitatea individului smuls din vatră și purtat să poarte războaiele, ori să supraviețuiască (vezi acest Crihană), exilării în Siberia . Pentru a forja cu ușurință în retroproiecțiile sale, N. D. P . a cercetat arhivele , dar pare-se el se bazează pe mărturii individuale , de unde deja preia o anume aură mitizantă , specifică oralității populare .Soarta personajelor lui ,toate de obârșie rurală, memorabile , se extinde prin arta transferului afectiv în tipologiile acestora , devine soartă , destin colectiv . Omul rural, ca în toate romanele cu țință istorică (recentă), se proiectează statornic, de drept , revenind mereu în matca originară , ca prag de rezidire a unei identități umane neînstrăinate de furia istoriei,ori de tălăzuirile, de puhoaietele ei .Romanul Bigamul este operă de maturitate deplină a unui autor viguros ,harnic și omenos, care a realizat nu doar în spațiul lui, un adevărat urbariu al memoriei colective, o bibliotecă proprie , cu verva unui cronicar nesățios și obsedat de marile teme, dar mereu impregnat de un sentimentalism debordant. De unde ispita idilismului , acesta fiind izvorât dintr-un patos inequizabil, al vieții . Față de patima iubitoare ce răzbate în

toate scrierile acestuia impetuos narator , povestitor implacabil , nu ai cum să taci , iar criticii neînregimentați au scris despre prezența lui importantă în scrisul românesc. Mărturiile lui imediat după revoluție, partea nevăzută a mișcării literare banatice din perioada ceaușistă, redate uneori acribic sau subiectiv, ardoarea cu care autorul pledase deja pentru o „lustrație morală „ necesară ,(„Tot ce am pe inimă „),ca și fervoarea și sacrificiala lui lucrare de a menține o revistă cu tonus naționalist autentic , mi l-a apropiat în mod aparte , deoarece am simți pulsul viu al unei conștiințe rare , a unei demnități intacte , cu toate derizoriile gălceveli balcanice care ne macină viața literară , viața culturală , viața – viață .Îl asociez oarecum cu Ioan Iancu , dar și cu Nina Ceranu , ca prezențe necesare și benefice întregii mișcări literare din sud-vestul țării .

**Nicolae SZEKELY - BULETIN DE ȘTIRI,
editura Mirador, Arad, 2007.**

moto 1: „nu există femei !”

moto 2: „agonicii, un nou curent literar?”

Trecerea de la o literă la alta, ca prin fuiorul unei balanțe, este pentru Nicolae Szekely una din frecventele referințe în formulă cât mai inedită la propria-i scriere. Poetul este un postmodernist pentru care livrescul a confiscat afectivitatea din care primele cărți izvorau. Structural un armonic, extrema a devenit dezarmonia, boicotul pragmatic al muzicii, claxonul! Acest pragmatism auto-impus corespunde revoltei prin limbaj, față de textele calchiate, vidate de conținut, ca și față de societatea „știrizată”, cablagizată. Szekely cantonează cu dezinvoltură într-un estetism al improvizațiilor, sinonim cu improvizațiile pe leitmotiv din jazz. Umorul este injectabil inteligent, aluziv, subtextual, dar și băubil ca o răcoritoare. Cultura elevat muzicală a poetului interferează și în acest volum cu sonorismul discursului, interior și contrapunctic. Sunetele sunt anume stridente, ca să irite, să dezmeticească mulțimile lui Gustave le Bon. Variațiunile pe tema „dată”, cea a mediilor, a știrilor dinspre societate, este parafrazată ludic-amar-cinic, prin facerea cărții ca un cotidian „buletin de știri”: despre sine, sinele liric, dar și despre ceilalți! Naveta devine „inițiativă”, cronică lapidară a gesturilor, chipurilor, dar și a monologului interior, expulzat ca o erupție

cutanată pe albul hârtiei subtasaturate de perversiunea exaltațiilor scribi care au făcut din arta poeziei, o artă a prostituării administrată per-lingual de fracturiștii și maneliștii omniprezenți.

Autoreferințele nu sunt însă confesiuni, ci acuze: „metoda de a-mi ține echilibrul/ ar fi să/ cuibăresc în palmele creierului/ idei mai puțin fragile” (Nicolae Szekely) pare să fi devenit prudent spre direcția promoțiilor anterioare, dacă nu atras (competitiv!), de poetica noii generații, ceea ce nu cred că e întâmplător. Frecvent, dealtfel, poetul publică în revista pe internet „Agonia”, care cultivă o adevărată armată de avantgardişti adolescenți. El are o formație de intelectual care gustă doar licori exotice. Dar cartea de față este un amestec exploziv de licori și otrăvuri, toxine și calmante ce dau dependență. Generației de pe valuri, de-acum, (între hunedoreni Ovidiu Băjan, Olga Ștefan, Erika Erdoș, Liviu Ofileanu, Paulina Popa, Nicolae Szekely îi transmite cu inflexibilă retorică, un mesaj -ars poetica- pretextuând o dedicație fiicei sale: (citez): „sigur că legea spune altceva/ dar n-ar avea nici un farmec dacă/ totul s-ar elibera dintr-o dată/ ca un ochi de mistreț în verdele întunecat/ al pădurii... trebuie să amânăm cât putem/ întocmai mineralului/ limita disciplinată” Austeritatea și causticitatea, impregnația de expresii tehnice, medicale ori argotice, a unor astfel de enunțuri este șocantă; paradoxal tocmai prin cromatismul exotic, ostentaiv, țipător (Juvenal spunea că indignarea face poezia!), prin ceea ce cred că-l caracterizează între cei din valul său, ținta unui limbaj poetic cât mai original, dar și orgoliul celui „de neînțeles” în comunitatea strict culturală. Aici Szekely scepticul este „confin”, uneori „strategic”, cu artistul plastic Constantin Zgîmbău, liderul *number one* al „tranziției culturale locale”. Mă refer la travaliul atitudinal și atât. Vorba lui Geo Dumitrescu: „Libertatea de a trage cu pușca”. Merge și cu praștia, la spart geamuri, dacă nu chiar termopane. Ori timpane! De fapt, de profunzime, cred că Nicolae Szekely se desparte definitiv de îndoctrinarea din care a mușcat și generația sa, chiar dacă nu s-a spurcat iremediabil prin dedublare și intoxicare subliminală. Așadar, a scrie, este a îți restaura conștiința, implica cea comunitară, adică socială. Nota bene! Catarsisul ori exorcismul sunt ale intuiției și bunului simț, chiar și la cei ce, cum dixit Liiceanu despre Pleșu: „Andrei, tu ești loial prin trădări succesive” .Să nu ne pripim a crede că Szekely apelează stilistic la ironismul vitriolat prin mimesis: el are suferință autentică asocialului, ca și cea a deriziunii idealului feminin

cherchez la femme, este led-ul care clipește chiar și-n buzunarul de la piept al navetistului Hunedoara – Deva, o experiență benefică, dacă iată, a ieșit de-o carte! Femeia mai poate să aștepte, poate caută și ea, ravagiile sunt ale hazardului, nu? Neportivirile de caracter sau subrefugiile în textualismul care poate fi și sextualist, bravo fracturșit, bravos turiști în frac! Că fracul e de salopetă, ca la mulți disponibilizați din proletcultism (nu e cazul lui Szekely, voila!) .Frecvența cu care Szekely publică texte (foarte bune!) pe revista internet „Agonia”, să fie o nouă opțiune? Să fie agonicii o nouă grupare, a adolescenților de după lovituție, un curent literar ce se află în stadiul de cuconi, sau de omide, al unei noi faune? Sau Szekely e un intrus intențioant, cu scop polemic? Experimentismul actual este și el un simptom al seismelor la toate etajele societății scăpate din țarcul massificării? Ceea ce spune poetul ghelărean, a devenit secundar, substituit scopului de „cum spune”. Ipsita fracturistă, chiar parafrazată (sau parodiată malițios), este sinergică douămiiștilor: „te urmărește tot timpul/ nimic n-a putut-o îndepărta/ se va prostitua în continuare cu toți cei care îi iese în cale/ eu cel puțin am prins-o de pubis/ și am făcut-o praștie”... Cartea lui Szekely se cere decodată acut euristic și psihanalitic, mai ales, poetul fiind excelent familiarizat cu psihologia, între altele. Rafinamentele sunt expărimate cu o anume savoare, cu un sacrasm remarcabil, pentru obrazuri fine, chiar delicate. Revolta este una superioară, a unui cerebral, cu răbufniri erotice disimulate în paroxismul discursului post-modernist. Înțepăturile aluzive sunt ale unui cinic în sens filozofic. Cel negat este Socrate, nicidecum Nietzsche, cel aprobat este Shopenhauer și Freud! Draculismul este doar pretextual. Euridice este complice cu dracii din Hades, Orfeu este încornoratul. Așa că terapia de șoc, la cota de avarie, ar fi aceeași monedă, ortul popii pe cărnurile femeii-marfă, femeii gonflabile, femeii-traseiste ori celei navetiste! Carnea care face *promotion* și care se vinde, macră ori tocată mărunț neuronal, de jocurile habitudinii-partner cu ambalaj de „pereche ideală”. Iată câteva răspunsuri (retorice) pe care mesajul acestei lirici ni le „mură-n gură”. Bipolarități, rețete frecvent ale ambiguiului, cu zvâc caricatural, poate intenționat, mușcător, al vulpii care nu ajunge la struguri. Există două feluri de praștie: cu un băț (ca a lui David când îl doboară pe Goliath) și cu crăcane. Referința argotică „am făcut-o praștie”, va fi la piatra din petecul – marsupiu? Efectul poeziei de acest tip este inerent demitizant. Autoironia a invadat

discursul în mod semnificativ, prefigurând probabil o evoluție în contrasens cu structura unui romantic: „ce urâsc în lumea asta: ghișeele joase șamele uzate și țăntarii/ (am ratat un sistem filozofic...”. Nicolae Szekely esibă abundant enunțuri paradoxale, perplexitatea pare să fie a sacrasmului și a revelației absurdului ionescian. Lectura îți induce volens-nolens o stare de persiflare, contaminează. Căci el vrea să șlefuie rapănul de pe oglinzile scorojite ale narcisismului famelizat. Doctrina devine vitrină. Pompa cu flit e agitată pe muștele de pe vitralii, atacând cu acid și vitraliul (manolescian). Într-un mediu toxic, soluția acestui stil este *sprei* pentru imunitate? Derizoriul, plictisul indus din banalitatea cotidiană, dar și din toate palierele unei societăți psostuiate, unei moralități decăzute prin imolozie, agresivismul delirant al imediatului, crochiul unor „chipuri”, nume sau enunțuri livrești, sunt tot atâtea surse de a interpela și dumica mărunț, persiflant, provincialitatea și navetismul comportamental, superficialul, frumusețea goală de minte, oferta cărnii pubere, parada de femei ulșurate, între care, poate, cine știe, într-o dimensiune paralelă „muza Euridice simte arsura-n ceafă, dar nu întoarce capul! Ea are ce are cu ăia din Hades, Orfeu nu mai „îmblânzește fiarele” (ba le chiar excită!) s-a demonetizat. Poetul dă știre sigură că îi repungă parada de păpuși mecanice a „ damelor”, poeziile fiind schițe de portret pe furiș ale companioanlor feminine, care MIȘUnă literalmente, nu-ia așa? în căutare de altceva: money! Viața de tranziție este naveta, cel/cea de alături companioni! Crezi că era Îngeruța Paulinei Popa sau zețele geloase ale lui Evu, când colo coboară în stația terminus și tu rămâi cu ceva: cu subiectul unei noi știri despre nimeni. Dacă nu coboară, poate fac blatul pe DN Deva-Orăștie, a „cum vrei să te rezoilv, repede, sau???” Citez din Szekely: „adevărul e că povesta asta cu autobuzul de/ șapte și douăzeci e o porcărie/ acum nu mai lucrez la madama cu pricina dar naveta încă o fac/...lily corina cristina gabi toate își văd în continuare de drum... mi-amintesc de pitica aia blonduță care se lăsase/ pur și simplu pe mâna mea cum s-ar usca cerneala/ pe o hârtie de proastă calitate/” (Sora petală). Chiar și când este astfel sacracstic-pamftelar, scriind cu vitriol, poetul are darul special de a da titluri frumoase poemelor sale, semn al gustativului acut în consumul cuvintelor, dar și al previzibilei revolte a „necuvintelor” stănesciene, poate via Marius Ianuș, Ioana Băețica, Olga Ștefan, Ovidiu Băjan, M. Galațanu, Nicolae Țone *et caetera*. Dar

Nicolae Szekely nu va fi niciodată un fracturism autentic, structural nu poate fi. El doar își asumă disperarea, exasperarea Realului Halucinant și iese la atac în armură de rocker: lira devine mitralieră, teroarea de sine este respinsă, prin terorizarea discursului, adică a cititorului-țintă GRAFOMAN... Suferința esteticului s-a disimulat în alcoolul tare și nervul tactilo-digital al textului s-a substituit comuniunii cu griful chitarei clasice Așadar avem deja un profesionalism al angoasei sfidate prin ironie, paraodiere și parafrazism, opțiune a noii generații, cusut cu eseismul teoretic al însuși actului de a scrie egal a contesta-protesta o *ars-poetica* a dezamăgirii deghizată în spontaneitatea și delirul mediilor. Teroarea permanentă a acestor medii (buletine de știri), este și una indusă în travaliul autodefinirii, a autoreferinței ornată neo-avant-gardist. Poezia este religie (mit personal), la răscrucea „gravidă” de mizeria metafizicii, a îndoielii și negării superstițiului paternal ocrotitor. Magia oracularului s-a erodat în protestantismul impulsiv. „Iraționalul grecesc” este subsumat cartezianismului și dezamăgirea se salvează în caricaturizare, în arta jocului carnavalesc. Este refuzul poetului față de mistificare, de alienare, de artefactele și ravagiile Hazardului, de vidul justiției oricărei instanțe ori providențe. Criza lirismului de acest tip este criza lucidității paroxistice, este NOI NICIODATA NU post-labișian. Respingerea afectării și a pozei, are efecte de parodie acidă, acreală caustică, acid.

Elegiacul interiorizat protector, Nicolae Szekely se camuflează acum catarsic (!) în bufoneria este ceremonioasă, poezia lui a devenit poetizantă. Arzând etapele destul de agitat, debordând de eclecticism și zburdând printre cuvinte ca un Pan al mugurilor dificil de atins, poetul face salturi abisale. Abisalul este chiar în interioritatea „alchimismului” atribuit ieri divinului, textualismul frugal, marja erosului la cota de avarie a hologramei, sunt simptome ale unei răscruce inerente. Mă refer la limbaj, deoarece substanța din care se încheagă lirismul lui Nicolae Szekely, este erosul sublimat: „ehei/ nu există depărtări/ decât distanțe înfășurate în tifon/ (coșmar cu h.g. wels)/ nu există femei/ decât femei înfășurate în versuri tâmpite/ de altfel nu le vezi decât când miroși...”. Așadar, ca-n Luca Pițu, eroticul vede cu nasul. Ieșeanul insinuează chiar că specimenul face cu nasul și alte-cele, complementar recuperativ! Desigur, nu avem o atitudine misogină, ci o retorică în care se ghemuie insultată de real, sintagma „cherchez la femme”, n-am spus

famen!, deoarece, vorba lui Mesia: „aceia sunt pentru îngerii din cer” (Matei, 19 Noul Testament). Premiatur pentru poezie de Uniunea Scriitorilor Români (filiala Arad), e posibil ca hunedoreanul Nicolae Szekely să repete performanța, deși cei două-trei sute de rroni din plic nu prea fac de-o boemă, darmite de-un party. Dintre cei cu care am editat ani în șir revista Noua ProVincia Corvina, a fost cel mai buntehnoredactor și...estetician: îmi ascund noslagia și mă consolez în ideea că poetul se va întoarce la prima sa dragoste, griful preclasic.

OP ART & FAZAKAS

„Pe parcursul câtorva decenii, am avut privilegiul de a-i fi apropiat prodigiosului artist- profesor. La multe vernisaje am exprimat impresii, mereu sub tensiunea indusă cumva „magic” de op art*-ul lui stupefiant ca precizie și mai ales viziunea sa spațială.

Suspendat în *gross-planuri*, eludând total perspectiva, el impune ochilor intrarea într-un labirint, sau tunel al timpului: cel propriu, cel interior, un timp caleidoscopic. E uimitor cum *niciun* expert în grafică nu a observat această „transă” a structurilor, această scanare cibernetică și totuși filtrând prin scrutare cu ochi de șoim, din imediat, a virtualului. Tehnica impecabilă este a geniului Ochiului, rezonant cu o percepție geometrică a arhitecturii naturii,răsturnînd bizar (ca Vasarhell), simietriile logice; omniprezentă în regnuri.

Inepuizabil vizionar, el captează în acești «trilobiți», cochilii și alveole mereu în prim-planuri «sub lupă», ritmuri și pulsații, înființând simterii și asimetrii ca un demiurg, desființând «logica». Linia curbă este de o uluitoare libertate tocmai în aparența captivității din voluta spiralelor. Definesc arta lui Tibor Fazakas un triumf în zona plastică al paradoxismului și neutrosofiei – curente literare dar aplicabile și în matematică, gemene, ce sunt extrem de actuale în Statele Unite, inclusiv în cercetările aero-spațiale. „Lumile” virtuale ale acestui mare grafician sfidează logica și echilibrul „codului” nostru vizual, însă par să anticipeze o semiotică nouă, o re-dimensionare a unicității fractalice, a multiplului ce reflectă infinitatea cosmică a celui mai viu mister: vederea sau cum spuneau anticii: *lumina care vede*. Prof. Tibor Fazakas este un filosof al interspațiului.

Este nedrept să îl reperăm doar în câmpul curentului acesta, fără a preciza că Tibor Fazakas este în același timp un ultra-fin grafician și pictor în tușuri din natură, în uleiuri, tempera, sau acrilice. Pentru el contrastul translează minuțios starea interioară în extensiuni peisagiste sau stampe, altelei surprinde incinte predilect istorice medievale... Contrapunctul și roiurile de „pixeli” par incizate cu un lasser. Nici vorbă de acea „răceală” în acest registru, nici de asimetrii: artistul este de un echilibru simpatetic desăvârșit. Iată deci un plastician complex, care ar trebui valorificat inclusiv în arta construcțiilor moderne, sau cea monumental-spațială, deoarece el poate înălța privirile noastre spre lumină prin vitralii care ar face gelos curcubeul.

*Op Art, prescurtare de la Optical Art.

Valeriu Bârgău și alfabetul său straniu

Referințele cele mai importante despre poezia lui Valeriu Bârgău, îi aparțin lui Ion Caraion („Fabulosul râu”, Jurnal I, Cartea Românească.) și, relativ recent, Gheorghe Grigurcu (România literară și Ardealul literar, și Mircea Ciobanu. Negările, care l-au făcut să sufere, au fost ale lui Laurențiu Ulici... Caraion, cunoscut pentru causticitatea sa, dar și pentru o instrumentație critică a exigenței totale, i-a intuit valoarea încă de la succesul debutului poetului, premiat de „Cartea Românească”, (Floarea soarelui sau mâna de lucru”)...Eminetul critic și poet, nu a fost să mai scrie, de pildă, despre „Noima de aur”, cartea lui Valeriu Bârgău cea mai semnificativă, mă refer la poezia sa.”Într-o descendență oarecare din Whitman, cu atât mai convingător, cu cât relegă asrtificiile, dar nici înclinarea aceasta nu-i de transformat în program, fără complexe.Valeriu Bârgău comentează, descrie, divide în nuanțele ei destule, ascultă și psihanalizează materia”, scrie Caraion, încă în anul 1977...Și continuă :” Pe cea înghețată, pe cea uscată ca pulberea, pe cea ursuză (amuntelui), pe cea din poem, pe cea neobosită, pe cea plină de bășici de rezervă, de motoare, de guri, care dă junhjiuri în coase, care stă în genunchi pe albiile fluviilor noi, care –umplută excedentar – se scutură (idem citat.)Pentru poet, paralela exercițiului critic (SLAST), a fost complementară, el avea simțul

valorii proprii, dar și a altora, desigur, cu cei ce se „modula” structural, afin. Poate că a sacrificat prea mult, dar cine poate opri acest impuls care devine bumerang ? Poate că ispita de a fi editor, și încă unul bun, l-a întârziat deseori în risipe, dar el a avut nevoie de a iubi, avea obsesia iubirii ca Materie vie, materie inteligentă. Se oglindea, poate stingherit, chiar timid, sfios, în această „inteligentă a materiei”, iar luminozitatea era în „alfabetul lui straniu”. Poate amintește vag de Ovidiu Genaru, băcăuan de-al lui, însă mai degrabă de Nicolae Labiș, cu al său” spiritul al adâncurilor”. Nonconformismul lui devenise ostentativ, un soi de armură, pentru „turnirul, existenței în proza tenebroasă a vieții , una în care poezia a redevenit Cenușăreasă . Acel limbaj aspru, în care Ion Caraion disimulează un elogiu, i-a plăcut poetului...Mi-l amintesc în perioada lui hunedoreană, cum umbla fericit cu cartea de poeme a poetului-critic, apărută atunci la „B.P.T.”, fiind mândru de așa receptare din partea celui care-i desființa pe Nichita, Păunescu și chiar pe Ioan Alexandru...Bârgău, s-a certat zdravăn cu Păunescu, dar așa sunt cei ce paratent sunt diferiți; avea afinități whitmaniene (vezi Song of Myself”, anii 70...) dar și cu un Ion Gheorghe, care, de asemenea, l-a apreciat și l-a cultivat intens la „Lucașăruț”...Am fost toți trei pe Valea Prahovei, să vedem corbul lui Gheorghe...Ceva ireal, dincoace de anecdotic...! Corbul lui E. Allan Poe!), prin coclaurile munților Gheorghe era un veritabil inițiat, iar noi ne dedulceam, un pic amuzați, uimiți, în ipostaza de „discipoli”. Dar să venim cu aceste scurte fulgurații, în anul ultim apărutei cărți a poetului , ”Alfabetul straniu ”, carte în selecția autorului, în seria nouă „Hyperion” a editurii „Cartea Românească”...Este clar că Valeriu Bârgău ne sugerează definitiv principală preocupare pentru a-și fixa structural o dimensiune proprie, aceea a LIMBAJULUI POETIC. Nu un alfabet, ci un lexicon. Bârgău a șocat, în primele cărți , prin tehnica așa-zisă a „colajului”...Oarecum, a fost prea aproape de noi, ca să îl vedem. Numeroase poeme din primele lui cărți, apelau la stiulul compozit, aparent eclectic, cu inserții livrești, de-a dreptul paradoxale..Căci acest limbaj paradoxist (cum ar spune Florentin Smarandache) avea „straneitatea” de care , încă precursorii structuralismului european, germanii, apoi francezii, îndeosebi de la Novalis, la Rimbaud și Mallarmé, l-a fascinat pe Bârgău, nu întâmplător...Poetul este un romantic post-modern , iar limbajul straniu este cea preofetizată , premonitorie modalitate considerată

de Novalis un „simptom”...Bârgău aparține, structural, poate surprinzător pe unii, familiei lirice ale unor Ovidiu Genaru (concitadin precursors , băcăuan), și Dimitrie Stelaru... Inzestrat cu un temperament dificil, aparent, el era, de fapt, un romantic fanntast, ascuns în „materia „ stranie a cuvintelor re-energizate magic, fastuos , suprealistic, adică un poet al transfigurării totale. Gheroghe Grigurcu îl definește exact când afirmă că Bârgău are „ o lementaritate rodnică a eului de rustică sorginte”, vădită „în accventul pus pe concretețe , pe materialitatea expresă a tropilor, care capătă plasticitate mustoasă precum un omagiu adus materiei”...Poetul, într-adevăr, caută „noima de aur” în materia omniprezentă, grosolană, dar și în inefabilul din Limbaj...Un limbaj codificat, magic, așa cum întrevedea , ca simptom al poeziei moderne Evoluția liricii europene.Acea „melancolie aspirând la asbtragere, nu-și poate afla odihna într-ânsa și anxietatea abstracțiunii ce, rupându-se de suportul concretului, e amenințată cu asfixierea „ (id. Cit. Gheorghe Grigurcu). Pentru Bârgău, materia este Matricea-Mater, Geea arhaică, poate acea enigmatică Lilith, prima femeie a lumii, dinaintea Evei, vezi Kaballa..Este nostalgia eternă a Fecioriei Naturii matriceale, substanța ca feminitate cosmică, survolată și inseminată de Spirit.

Era el, Valeriu Bârgău, un poet încifrat ermetic, sau doar unul al colajelor reduntante, cu anacoluturi năucitoare, uneori stupefiante? Nu, ci este, a fost, un poet experimentist și obsedat de critica literară, mai ales a generației lui, gravitînd în jurul lui Ion Cristoiu, SLAST, și tangent cu Confluente? – mișcări ce în fond contrapunctau cenaclismul dezlănțuit al lui Păunescu ? Nicolae Stoian,făcătorul ideologist al revistei păunesciene,l-a agreat o vreme, apoi s-au despărțit, Valeriu suferind de acuzele aceluia, cumva extraliterare; nu, ci a fost un om-poet-jurnalst complex, zidit pe frustrări atît securisrice, cât și activistice; căutând febril o „noimă de aur„ a propriului destin, în fața neantului, stihialului. Astfel, lirica lui este ta umaturgică, și catarsică...Chiar prima carte de după 1989, "Apocalipsa după Valeriu" (parcă o parafrază la Marta Petreu, n), este doar o dulce stratagemă, ca și „Sfârșitul lumii”, al doilea volum pe aceeași „temă”...Vigoarea poetului, cea de profunzime, nu pălește nici o clipă, deși capcana genericului ar insinua asta...Umbletul poetului, prin lume, a fost înverșunat, cu aspierități în care își proteja identitatea inatacabilă, dincolo de traumele care nu i-au lipsit, știu

bine ce spun...Bârgău a fost un cuceritor, deseori incomod , mai ales pentru firile ipocrite, spăimoase, iar în spatele atitudinii lui , ardea un suflet „mușcat” încă din copilărie, așa cum a fost cazul Labiș.... Neobișnuit de pragmatic, arareori devenea „vulnerabil, deoarece era motivat dramatic a se proteja...Poezia lui este , mai ales inițial, una a frustrărilor unei generații, optzeciste.el a fost mereu mândru că aparține curentului acesta. A încercat, fără succes, să cocheteze și cu formele prozodice clasice, însă el nu avea „un trecut cromozomial „, armonic, nu iubea maniera, dorea performanța și a intuit exact încotro e drumul lui.

Poezia lui Bârgău are un caracter indeterminabil, este una a poetului ca atare „ (Hugo Friedrich).Se înșală cine crede că Bârgău n-a asimilat (enorm!) lecția poeziei moderne, de la Baudelaire, prin Rimbaud și Labiș, ocolind experimentul distructiv al lui Nichita .Mai degrabă, neîntâmplător, avea uluioare afinități electivă cu Liviu Ioan Stoiciu, și, iată, cu Poetul Gheorghe Grigurcu, niciodată nu e prea târziu.In ceea ce mă privește, dincolo de aparențele de care au nevoie maladivă proștii și grafomanii, nu am fost supărați niciodată, dimpotrivă, în ultimii ani, el depășind în felul lui derizoriul pseudo-boemei, mi-a ușurat sufletul prin prietenia „veche”, însuflețită definitiv de anii adolescenței noastre „bătăioase”...Vor mai îndura anii mei să pot scrie „detașat” de mierea amară a experimentelor proprii, ori dimpreună, cu vâlvora și spulberul trăite pe-atunci ? „Fantezia, spunea același mare structuralist european, se bucură de libertatea de a „amesteca toate imaginile”, „Este opoziția, exprimându-se în cântare, împotriva unei lumi de obișnuințe în care oamenii poetici nu pot trăi, pentru că sunt „oameni divinatori, magici”...Desigur, și nota bene, în cazul lui omul a fost stilul. Însă Valeriu Bârgău nu este un „magician” tradițional, ci unul al rostirii moderne, prin „alfabetul straniu”, unul profund al sufletului confruntat cu alienarea prin progresul industrial..O provocare, tot paradoxală, a poetului în acest sens, e doar o altă capcană, uzul excesiv de terminologie industrială (cât a trăit la Hunedoara), fiind un soi de tentativă de „captare „ a semnificațiilor materiei ce se cere îmblânzită prin spirit, prin cuvântul poetic...A fost perioada modelării discursului propriu prin invazia de „calcare”, „șantiere „ și „muncitori încordați”...Una din care Bârgău avea să extragă surprinzătoare elemente noi, cărămizi ulterior compozite în zidirea „limbajului straniu”..Gusta (sau mușca !”) cuvintele, cu o apetență

aparte, le sustrăgea „sâmburii”, și reflecta apoi „materialitatea”. Poezia lui din „Alfabetul straniu”, într-adevăr, de referință, cu un emoționant presimț tragic, premonitoriu, este poezia Materiei, mai precis a Substanței. El transferă unic, prin Alchimia (de fapt chimia, poate chiar ..biochimia substanței, sub luminozitatea ființei, acea „substanță” ea însăși stranie, din care poezia își continuă viața în arta lumii. Cunoașterea filozofică, dar și empirismul constructural, vor fuziona în lirica lui Valeriu Bârgău, scăpată de complexele provincialiste, înfruntând cu un fel numai al lui, de „încheietor de pluton”, avatarurile „arheologiei Ființei”, uneori la granița neființei.. „Cântecele despre substanță” sunt variațiuni pe leit-motivul artei poetice însăși, ca mijloc superior de cunoaștere a umanului. A fost un adept al școlii lui Platon, dar el provenea din filonul de adâncime al unei lirici magice, din melosul fabulos al originii, cum spune Grigurcu, una rurală, a sorginții , însă refuzând pășunismul și manierismul strecurate în lirica actuală...Aparent inflexibil, tânjind după o iubire ideală, poetul dintotdeauna va fi un „ neînțeleș”, deocamdată....Doar critici empateici, ei îșiși poeți, au avut înțelegerea superioară, așa cum știu că i-a dat-o și Mircea Ciobanu, editorul nostru.Pentru Bârgău viața trăită a fost itinerariul magic, al întoarcerii în eternitate.Iubirea lui a fost Arta poeziei, care nu l-a înstrăinat, ci i-a dat mereu un sentiment supra-identitar, dar înrădăcinat adânc în „argila făpturii” umane.Poezia este , azi, un avantstop al Cunoașterii , noi am dialogat repetat despre aceasta.Absurdul plecării lui premature, cine știe, într-o altă înțelegere, .va fi să fie „mai presus de bine și de rău””Apocalipsa „ lui, titrată de una din cărți, l-a derutat și pe un preot-comentator, care, simplist și fără vocație, se grăbise a-l asocia apostolatului dogmatic...Dar Valeriu Bârgău, în viziunea lui fulgerată cu blit-zul dintre veghe și vis, nu era „apocaliptic”, ci dezvăluitor, nu era un habotnic, ci un inițiat pentru care fiecare carte a sa a fost o epifanie post- labișiană,colateral noicană.. Unde sfârșește omul, fizic vorbind, va continua opera... Cu o aproape insuportabilă luciditate, în ultimele lui momente dramatice, de înfruntare a bolii care l-a secerat, el a consemnat (la primul preinfarct), o adevărată fopaie de observație a luptei ființei cu moartea, într-un mod pe care-l cred unci...DE fapt acele formidabile consemnări lirice, vor fi o mare, ultimă „exploare”, scufundare submersiune sforțată tragic, a omului special care a fost acest poet „ pe cont propriu”...Ultimele lui poeme, deasemeni, asta ne comunicau,

nu doar nouă, ci oamenilor, dintr-o lume teribilă, ca dintr- un batiscaf înainte de a rămâne în abisul sufocant al memoriei, al Minții, dacă ea ne transcende... Bârgău s-a luptat cu inerția, de fapt, aidoma lui Labiș, (avea un cenaclu sindicalist numit „Lupta „, dar s-a dus și la cenaclul de luni al lui Nicolae Manolescu, alături de câțiva „ rebeli” din cercul lui;) doar că mai departe de boema suicidară , ca și cea a lui Nichita., bunăoară. Deoarece Bârgău a aparținut unei generații combatante, într-o istorie perfidă, cauzatoare de ucidere cu zile...Nu a firilor lașe, ci a firilor înnăscut răzvrătit, cartezian, dar și întrezărind inponderabilul, prin cuvântul viu, asumat, remodelat, cu infinite jertfe.Amănunte din viața lui mă îndreptățesc să afirm că tragedia prematurei lui dispariții, a fost mult indusă de acei oameni ai Răului genial, care l-au împins și pe el în suferințe fatidice.

„Respirația mea s-a întors în corp
M-a privit o singură clipă așa cum privește
Fiara sătulă
Pe cea flămândă
Și-a râs
O țară ploioasă te așteaptă și apoi una
De cenușă verde
Cu pământ de iepure o să fie șterse numele
Cuvintelor de la curtea ta
Pe pardoseala de aur vei cina
Cu un copil agățat de gât
Mânuțele lui vor potrivi literele
La gura cuptorului
Pentru a fi arse și astfel înnobilate
Să aștepte a fi recirculate în cosmos” („Cântec despre substanță
(cenușa), pag.181.

Poezia lui Valeriu Bârgău este una dintre cele mai de avangardă din lirica postmodernă română.Ulteriorul lui mesaj din dramatica submersiune în Neființă, de unde avea să nu mai revină, din nefericire, în acea noapte fatidică din pragul îndoliat al anului 2006.

Ne este adresat nouă ...”Alfabetul straniu” este anticamera unei alte dimensiuni, iar Caietul în manuscris, aflat la soția sa , poate fi un teribil Testament al unui experiment de mare profunzime, prin care Poetul Valeriu Bârgău , incredibil de iubitor de viață până-n ultima

clipă, ne vorbește nu straniu, ci într-o limbă primordială, a limbajului antebabilonian, despre unitatea Ființei și misterul ei Un Testament care ne privește. Deoarece este un disparat reportaj din infern, asuprit de tenebra care îi da târcoale, de neant. ...Cred că acel timp „care crește-n urma noastră, de-ntunecăm „, parafrazându-l pe Eminescu, îi și surâde, totuși, prin teribilul său „reportaj liric” despre substanță și trans-substanță.I-a surâs – și ne surâde și nouă, ca o promisiune de dincolo de obsedanta materie....Poezia lui este una a cunoașterii de graniță, intuitivă, necesar a fi redescoperită : „ Un foșnet viu, o străpungere a limbilor primitive Se petrece în taină pe malul tropica Dle față cu morții și viii Oglinda reflectă necunoscuta substanță din om...” (pag.197)

Postludium

DESPRE GENIALITATEA CREATOARE sau IMITATIO DEI; eseu în Forumul Agero

Gabriela Melinescu, prima soție a lui Nichita Stănescu, ea însăși o importantă poetesă, titrase o carte, care încerca redefinirea prin ars – poetica a însușirii spiritual creatoare a omului dintotdeauna, prin sintagma „ Boală de origine divină,.. Socratte, înțelepții antici, considerau geniul un daimon (bun sau rău), alții alter-ego-ul interior, popular era spiridușul magic, cu care ne sfătuim, care ne însoțește și care este magic. Trăim într-o realitate subiectivă, rațională, însă magia este fenomenală în natura umană, de la această dimensiune de profunzime în noi, a Spiritului întrupat, a Duhului coborât în suflet, dimensiune considerată cosmică sau emanație divină, Ființa umană devine...Însuși marele modelk – modelator Hristos afirma ceea ce inițiații din imemorabilul veac, știau: „ și voi puteți fi dumnezei „...

Prin ce anume poate omul re-deveni asemenea lui Dumnezeu? Oare este această aspirație a omului dintotdeauna, o rebeliune, o răzvrătire considerată de sceptici sau habotnici luciferică ? Tulburătoare dilemă! Înțeleasă actualmente, afirmația Mântuitorului este revelație a Spiritului în mintea umană, în om, ca operă vie a lui Dumnezeu, creatorul său . Fruntea omului este minunat alcătuită, racordată la Bolta celestă(!),ecran resonant magnetic și platoșă a celui mai minunat dar al omului, creierul său.

Poetice sunt toate definițiile memorabile despre omul înălțător, omul rodnic, omul fructifer, arborele vieții cel umblător și chiar zburător, iată ! Trupul nostru este într-adevăr un Templu, o biserică vie, individual suntem cărămizile templului, altfel zis, colectiv suntem Biserica Vie. Aceasta este parabola plasticizantă a învățaturii de tip antic, destinată ingenios anume pentru o omenirea care comunica oral, prin învățare vorbită, de la inițiat la mulțime, procedeul lui Isus. Era o metodă de mare însemnătate, reformatoare, aceea de a nu mai păstra ca un tabu cunoașterea de tezaur, a întregii specii (așa cum o practicau esenienii), ci de a o predica, a o răspândi, împărtăși celorlalți.

După aceste succinte considerații amintitoare, revenind la omul creator, sensul *de poetic la originea onomastică eladică, este acela de creator, de la poieion. Latinii atribuiă darului creației (mutatis/mutandum) inteligenței ubicue a materiei, resimțire la rang empatetic divin : imitatio Dei ! A-l imita pe Dumnezeu ! Este acest atribut unul de rebeliune față de Dumnezeu ? Avem obligația a ne tulbura și aici dublu interogativ : traducerea în românește din latină a numelui Dumnezeu – în Domine- Dzeu, așadar Domn al Zeilor, trimite mai degrabă la Demiurgos al grecilor, nu la IHWH (Iahwe, Iehova, tutelar al evreilor, autoritate nemiloasă și răzbuțătoare, zeu războinic. De asemenea, numele pe care noi îl preluarăm istoric de la latini, Dumne-dzeu, ar fi mai degrabă cel purtat în vremuri arhaice inclusiv la evrei, de EL. Este El, căruia Hristos, pe cruce, din ipostaza de Fiu al lui EL, dar prin suferința (slăbiciunea) strict fizică „omenească și a sufletului, culturală, inițiatoare și deopotrivă consolatoare față de iminența morții ? Dacă-l imităm pe Domnul Zeilor, atunci pe zei îi imităm, literalmente , ori colaborăm cu Dumnezeu Unul, cum reușesc marii oameni geniali ai omenirii ? Le vom atribui pe drept și inventatorilor, savanților esențiali, atributul de imitatori ai Divinității supreme, prin aceea că, în câteva milenii, un număr mic de astfel de intuitivi. Invențiile câtorva, aplicate , au fost infinit mai importante pentru devenirea umanității decât toate armatele și sacrificiile șirului nesfârșit, sinistru, de m a c e l u r i care fac din istoria omului o istorie a războaielor lui.*

**???? - Aurel Botezan, Din zborul gândului”, Napoca Star, 2011 .
„ Madame Bovary c’est moi” ...**

Într-un mod profesional- justițiar („ trăind în lumea legii și trebuind să deosebească adevărul de minciună”, cf. univ. Mircea Popa) – Aurel Botezan scrie redacției trimițând o dactilogramă cu versuri (cam puerile) – și cartea „ Din zborul gândului”(v. coperta). Autorul, stabilit la Cluj, după revoluție, afirmă că a fost în cenaclul lui Neculai Chirca, al sindicatelor, și se consideră în virtutea acestui fapt, îndreptățit a fi semnalat și considerat ca fiind din vechea gardă cenaclistă...L-am semnalat într-un ziar din Valea Jiului și i-am recomandat să o solicite eventual pe Mariana Pândaru, spre editare la Călăuza.. Cartea este un fel de notes din lumea procurorilor erei ceaușescu, evocînd și amintiri din arealul fostei dsale clientele. Coperta este semnificativă în sensul măscăriei”, cum dixit Nicolae Breban „ Masca sunt eu”, sau Hugo” „ Madame Bovary c’est moi”...

Ionel MARIN

Picături de timp , editura Armonii Culturale, 2011

Din scrierile lirice ale lui Ionel Marin radiază o undă fină de vervă metafizică, ființa- omul fiind explicit numit „ sistem bioenergetic deschis”, cum chiar este: „ Dincolo de umbre/ mister deschis, Omul// duce murmurul șoaptei/ peste zâmbetul clipei”...

Cum am mai opinat la o altă carte de a sa („Printre ani, lacrima timpului”) – poetul este la vârsta meditațiilor existențiale, cu tentă moralist- religioasă autentică, iar prin scrisul său de manieră psalmică, se apără de angoasă. Constanta obesivă a acestei stări meditative, vag orientală, este Timpul cosmic, în care ființa pulsează. Ionel Marin scrie cu inserții emoțional- luminoase („ smerita lumină”), trepidînd pe redefiniri, leit- motive aforistice, filosofice și teosofice, așadar prin text se „ încredințează” cuvântului cu preaplinul afectelor ce fuzionează, deloc complicat, în imagini plasticizante, vizînd estetizarea patosului: „ prin antinomii : „zăpada neagră de amintiri”, „ roua viselor”, „ strigătul negru”, etc, sintagme uneori prețioase, din starea mirării blagiene, a inocenței primare.

Neinhibat de hermetism, deranjat uneori de discursurile sofisticate, sau violențele de limbaj, con-structural armonic- sieși,

poetul vrâncean este fidel spuselor sale, aspirației sale spre recunoaștere” profesionaltă”, enunțativ al exclamațiilor optimiste, probînd că „ starea de nestare”, de neliniște a sufletului captiv în organic, este nu una a fricii, ci una a speranței. Poemele îi sunt mici temple, în care rostește laudă materiei și substanței, în care se deduce transcendental, divinul. („Armonie și iertare”, așadar consolare). Percepția retrogresivă a „ paradisului pierdut”, ca stare a copilăriei, el definește creșterea, trecerea, ca „învlăstărire de lumină nouă” . Alături de Timp, Lumina, deasemenea, este frecvent invocată în noua sa carte: „ picăturile de timp”, sunt irizări de arteziană ale curgerii spațiu-timp, însă prin oglindire, prin reflecție ca „ murmur” talazic. A scrie poetic, psalmic, este pentru autorul vârstei a treia, cultivarea sufletului, îmblînzirea sa trans- divinatorie, prin enunțul propriului crez, înnoitor.

A doua parte a cărții e în registrul poetic-prozaic, eseistic, unde Ionel Marin este același, lumina fiind (devenind) definită Candelă. Așadar cartea ridicată în noaptea cosmică, răsărind circular în apus, și amurgind, circular, spre a răsări. Poetul este omul care se regîndește pe sine, ca parte din sinele lumii.

Îmi reînnoiesc simpatia față de acest om care nu se lamentează, ci se auto- încurajează, cu un bun simț al

Omului față de semenii săi, din păcate tot mai rar, în decadența nu a cuvîntului, ci a omului.

Încercare despre Gracious Light- Lumină Lină, ca îndumnicare.

Misiunea asumată, (teologic și cultural) de Theodor Damian – și celor din preajam d-asel, cei ce se perindă în minunatul rost al ceea ce aș numi Îndumnicarea – prin aceasta- a fiindului românesc de pretutindeni,- este însuflețită de o rară ardoare a Cuminecăturii-comunicării elevate: a Moralei creștine și pasiunii empatice- (salutată elogios de cei mai importanți critici, în lucrarea sa , una de apostolat, dar și de eminent mentor- cărturar, la recentul său jubileu personal la 60 de ani..., Ca poet, dsa este un inițiat – inițiator, prin Harul (talantul) de unde vine și cuvîntul românesc Hărnicie. Gracious Light este cunoscută în țară, dar și în continente, unde trăiesc români și urmași ai lor, unii născuți și viețâși –povestitori pe

meridiane; îmi amintesc de sintagma regretatului dr. Artur Silvestri, al "înnoirii din Sine a construcției" (textul din metatext divin!) – catedralice. (Noi credem că zidim neo-sanctuaric, Th. Damian zice Amvon,... Eminentul co-fondator de la ARP, belgianul cunoscător de română, prof. dr. Francis Dessart- prezentat lapidar de noi în revista de față, avea încă un verb mai tulburător, al unei paradeigme restauratoare – fără conotația Conquistei, încă discutabilă-dilematică, a "crucii și sabiei", peste civilizația incașilor solarieni,(vezi Eduardo Galeano, " – Memoria Focului" (!) , cruciadele catolice în spațiul latino-american, mișcare căreia i-am aparținut, fiind diplomat cu Excelență pentru lucrarea revistei Noua Provincie Corvina, în concertul revistelor expresvi românești din țară și din lume, dar și prin cărțile noastre, ale celor din Patrie- anume a unei rezidiri care să restaureze dimeniunea de fond al Sufletului românesc, prag- boltă al Spiritului nostru, sub egida haraldicului EMINESCU. Geniul locco, înțeles ne-la-timp, ca stigmă a monstrului istoric, însă veșnici tânăr și ferice, prin răsăritul său circular- luminător: Purtătorul de lumină Luxferis. Boemele noastre pot fi rodnice,(ROD prin DOR) în înțelesul reciproc convenit de el și mine,al marelui poet Cezar Ivănescu, iar dacă – prin efectul actant (un fel de efect Coanda!, altfel de efect Tesla !) – reușim, fiștecare, aceste lucrări ale Con- Viețuirii, în " sfântul răgaz de a ne cânta Patria (Hoelderlin...)- fie-ne benefic nouă și vouă! Fie primit! Adaos: În mediile spirituale și culturale românești de la New York, dar și din patrie, Lumina lină ar merita o mai bună- cunoaștere, un un tiraj de mai mare impact, și format pe măsura vervei speciale în sensul plinitor mai sus invocat. Al empatiei divine. Fără *empatia divinului*, nu se poate. Patria este în Ceruri, dar și aici, în Limba Română, cea mai bogată dintre toate, cum știu poeții...Alexa Mateevici o numea, în răstriaștea veche-a suferinței și devenirii celei misterioase..., " o comoară în adâncuri îngropată". Trăim cumva învierea acelu substrat aurifer de mare adâncime, revelația(și) prin acederea spre lumina-nțelegerii ca Duh, a Cuvântului- scânteiere din Logos. Limba Inimii, azimutul ei și isoscelul mirabil al cocorilor știutori de repetabil- prielnic tărâm...elizeic.(ELI- Zeiesc!); pendulul orelor astrale ale Ornicului încorporat circadian în ființa fiecăruia. Avem a poetiza lumea, asta avem noi a face, reface, reconstrui!

Eminescu a fost smuls-o, sub nefaste zodii, întru impodnerabil, cum niciun- altul al Nostru de până atunci și încă încoace; El-

Luceafărul Eminescu, răsare și aparent apune, El este numitor al unei planete cu orbită inversă !!!, pe Firmament; El, cel îndurat ca protector-sfânt și al Cenaclului lui Theodor Damian și al multor valoroși convivi de acolo, dar și de aici. Oglindit admirabil de revista *Lumină Lină- Gracious Light*... Nu uităm frumosul itinerar împreună, la Zilele Luminei Line de la Sibiu, ce au fost deopotrivă ale revistelor editate în Ardeal. La Univ. Alma Mater și-n Mărginimea Sibiului “vegheați” de prof. univ. Anca Sîrghie și nu doar, participanții am avut a ne documenta cultural, a dialoga și schimba publicații, cărți și idei. Ne-am simțit excelent, ne-am regăit amintiri din “secolul trecut”, cum s-ar zice. Roadele acestui simpozion itinerant, desigur, se vor vedea. Ideea colocvială, de schimburi culturale boematice inclusiv cu valorile actuale ale literaturii și artei, și ale creștinătății din diaspora, este desigur a comunicării LUMINII LINE prin astfel de contacte, eventual reciproce. Comparatismul necesar ne este reciproc util, ca îndreptar, mai ales cel al statutului nostru moral.

Ne-am bucurat de boema ediției și de buna primire a gazdelor, noi, subsemnații: Theodor Damian, Aurel Sasu, Valentin Ajder, Muguraș Maria Petrescu, Mihaela Albu, Dan Anghelescu, Mariana Floare, Aurel Pop, Mariana Pândaru- Bârgău, Alin Gladovzsky, Eugen Evu, Silviu Guga, Ion Gâf Deac și ceilalți, nu ultimii fiind primitorii noștri de la Sibiu, (dna prof. univ. Anca Sîrghie)-, de la Biserica din Săliște, pensiunea lui “nea Ghiță Gura Râului, și de pe tot itinerariul frumoasei ierni a “nevrajvei noastre”.. Poate risc un patetism desuet, dar îți mărturisesc, prețuite poet, că *am reînțeles*, amintindu-ne -mmpreună, mai ales ce se întâmplă cu noi, cu noile paradigme ce converg sau se “ciocnesc”, intercultural, nu doar global, ci mai ales aici, unde determinarea istoriei imediate, ne este atât de dificilă, prin “efectele Coandă” ale ei, dar așa spune ale Luminii line ce se agită (“spiritul este cel ce se agită în om”) – iar acolo unde creierul s-a “aplatizat”, cel mult va reflecta ca o oglindă neagră, nu “creație culturală”, ci “suferințe ale organului amputat”. Voi (vom) iarăși-medita la Drumul spre Sine, de care scria Nicu Steinhard, ab initio Eminescu, Eliade, Cioran, Blaga, dar iată că de peste ocean, aflăm de existența încercând a rezista – prin propriu-mi scris, preatrepidant trăit (?!)- prin aceea mă consider, între poeții români ai generației mele, un poet înăscut, ci nu făcut. Revelația și transcrierea lirică (îmi, ne) este una tulburată întru limpezire, cum ar fi spus Constantin Noica; pr. Theodor Damian numește, în atentul dsale

precuvânt la cartea-mi " Amintiri care vor veni", - inclus în acest număr) - o astfel de " atitudine" ca pe o pledoarie la "amvon", eu prefer " sanctuaric": în fond poezia rostită este ce a rămas, esențialmente, de la început: incantație, cu efect de leac pentru psihicul nostru, Sinele căruia prag îi este sufletul. (pentru unii dintre noi) – cumva resurect magic a Logosului ca scânteii; una LUMINICĂ, așadar, hierofanică. Consider anume că dihotomiile curentelor neo-protestante (sic, n) ce – paradoxal- macină decadent, accelerat entropic, literaturile actuale, de tip cripto- comunist- consumism (globalism ?- (!!!), sunt tot atâtea sky- traps ale misterioaselor energii luminate, în contrapunctica întunecimii și a spaimelor ei,...escatologice, încă din Arhetip. În acest sens, dintre minunații noștri " diaspornici", unii comentați cu ne- egoism sentențios, de noi, m-am bucurat a-l " descoperi" pe jurnalistul român- american cu vocație de cercetător,ultraintuitiv, pe Nicolas Buda: revelația de acest tip, complementară religio- carteziană, ne este proprie;în fond, conceptul de apocalips (cum figuris, cum zicea Artur Silvestri) – este ceea ce din greaca veche vine mai măsurat în engleză: REVELATION.

Apropos emigrație, autoexil sau exil, diasporă românească, remember alegoricul roman al lui Vintilă Hori, " Dumnezeu s-a născut în exil". Acolo avem parabola practic a întemeietorului liricii noastre, neo latine, OVIDIU. Exilul era datorat conspirațiilor etern- aceleași ale Puterii tiranice, dar și orfeic...Oare exilanții noștrii antebelici și recentii, masiv ! – recte valorile, inteligențele noastre, ne vor " da" noi dumnezei, dintr-UNUL? Oare nu vor fi mereu și falși profeti, false valori, monede calpe, valută falsă? Cred că marele bun simț românesc, ancestral, va ști să diferențieze...Nu uit, deasemenea, spun asta pentru fiii și fiicele studioase (!) onor-liderilor directori de conștiințe din diaspora îndeosebi americană, un mare poem revelatoru blagian " Noi, cântăreți leproși" : " Dar fiicele noastre/ îl vor naște pe Dumnezeu"...Știu că re-ligio (refacerea legământului) – este o parte mai "substanțială" a gemenei, trans- substanțiale, revelație prin cultură, prin știință. Cred că valorile ce ne sunt împărtășite de ai noștri români " de pretutindeni", nu se face a ne intimidă, nici situa pe poziții uneori descalificabile universitar (!), cum se precipită prin " criza de ID..., ori așa- zisa " ură de sine la români"! (??), a unor altfel talentați " exilați pe-acasă", dacă nu aciuaiți și aruncându-și propria lor patologie, patibulară, asupra " patriei

gazdă”, ca națiune...Extremele se ating și determină reciproc: neo-bolșevism recte neo- fascism.

Eugen EVU - Mircea DINESCU

DIALOGURI INTEGRALE ÎN FORUM: „Tenebre romanian color”*

* Misticismul nu ține de industrie * E greu să fii idol pe viu * Ion Gheorghe, Nichita, Ioan Alexandru au fost genialoizi, au fost mistici și au fost complici cu propria lor suferință * Geo Dumitrescu a căzut de supărare * Nichita rămâne MARE! * Și italienii l-au împușcat rapid pe Musolinni * Au existat teroriști și simulatoare * Gadaffi amenința public, la t.v., că împușcă 10.000 de români din Libia * Pe Iliescu l-a apucat frica * Cum să tragă în ei, când acolo erau și șefii lor, securiștii? * Același scenariu a fost peste tot, și la Hunedoara *victime prin împușcare: 7.Nici în 2012 „nu se știe” cine i-a împușcat..

Eugen Evu:

Dragă Mircea, tu mi-ai scris încă din anii primelor tale cărți, autografe măgulitoare, ne-am cunoscut încă de la debutul tău în „Luceafărul”, cu elogiosul gir al lui Fănuș Neagu, apoi al altora, într-un consens total: erai meteoritul anului! În acei ani, dincolo de toate, vocea poeziei a răsunat în cetăți, era o formă de a rezista, aici Manolescu are și el dreptate! Pe „La dispoziția Dumneavoastră”, de exemplu, îmi scrii: „Poetului Eugen Evu, poet de înaltă clasă, omului cu suflet de mătase, prietenului drag, toată prețuirea mea” Desigur, am ceva, cred că zestrea din părinți, adaos un anume har, talentul... inclusiv un foșnet de mătase, în cuvinte, dar Ion Mircea spunea că eu sunt o „lebedă cu gâtul străpuns”, iar Doinaș că sunt mare poet, ceea ce aveam să lupt a confirma mereu! Foarte greu, continuu, parcă fără sfârșit. Aflu despre mine și azi, din puncte cardinale diferite, că într-adevăr... multe mai sunt și eu! Tu ești, eu sunt, noi, voi, suntem. Poate vom fi așa cum am trecut în operă, dacă opera e vie, dacă arta noastră e una trăită, ci nu altceva. Nevoie de iubire, ci nu de luare-n stăpânire, nu de putere, prin artă.

Mircea Dinescu:

Cred că ți-am scris aceste cuvinte adevărate prin 1979? Toamna eram și eu mai romantic pe vremea aia, dar asta am scris, e-adevărat.

Nu mă dezic. Am fost aicea, la voi, de mai multe ori, mă chemați și eu veneam la Hunedoara, Deva, Brad, Orăștie... Ardea aici o poezie nouă! Cu nea Chirica, parcă...

Eugen Evu:

Nea Chirica s-a dus, l-am înmormântat anul trecut. Soția lui a fost necăjită că la USSR nimeni n-a dat un necrolog, măcar la TV. Eu i-am telefonat lui Ulici, dar așa sunt cele de după noi, umbre lungi!

Mircea Dinescu:

Păcat, era un om cumsecade...

Eugen Evu:

Și Dan Constantinescu s-a dus, a murit în exil, în Germania, la Freiburg. Sa- mai dus pe la el dl. Martinovici, care era președinte al revoluționarilor hunedoreni, a fost repetat la el, eu nu l-am mai văzut niciodată (soarta face ca la reluarea acestui interviu cu M.D., ultima carte în proiect a eminentului poet și traducător, să fie la mine pe masă...Mi-a fost încredințată de soția sa, Lucia, spre a edita un volum omagial „Sfera de lumină”. Manuscrisele lui se află și la Biblioteca Română din Frieburg, n.a). O vreme am denumit cenaclul tineretului „Dan Constantinescu”, dar cenaclul s-a destrămat după plecarea mea de la instituția culturii. Mircea, ești oltean, sau ce ești tu, de unde ești?

Mircea Dinescu:

Prin origine sunt transilvănean. Da, e-adevărat, bunicul meu dinspre tată era din Sibiu și maică-mea e originară din satul Soareș, de lângă Bobâlna.

Eugen Evu:

Dacă ai fi rămas în Slobozia natală, să trăiești acolo, erai oare tot...cel ce ești azi, Mircea Dinescu poetul?

Mircea Dinescu:

Sigur că-nțeleg ce-mi spui. Că provincia te tocește „Dar acolo am început să scriu poezie. Nu-mi reneg obârșia, dar nu mă omor după ziua aia. Am deci multe motive, unul e că mi-au dărâmat nenorociiția casa. Nu mai am nici un motiv să văd blocuri la Slobozia, locul unde m-am născut. Acum s-a făcut acolo o alimentară.

Eugen Evu:

Ar fi culmea să pună acolo o placă „aici s-a născut ...” etc. Am văzut recent la București că s-a dat numele lui Nichita Stănescu unei săli de sport! Dragă Mircea, azi (n.red. anul 1997). Atât în România, cât și în alte țări, condiția poetului, aia de militant, de luptător, cea mai potrivită, care ar fi după tine ? Orfeu, Don Quijote, ori Hamlet ? Cărui model crezi că-i ești mai apropiat ?

Mircea Dinescu:

Da, deci nu mi-am găsit un model cum ar fi fost mai ușor de aflat în politică, cea capitalistă și industrială, nu, deși s-a vorbit ba de modelul suedez. Ba de cel francez, cu atât mai greu că în literatură se poate purta un model. Ne iluzionăm că putem intra în pielea bătrânului Orfeu, ca să mai împlânzim cu stihurile noastre, fiara comunistă, sau capitalistă, azi...

Eugen EVU:

Eu cred că modelul este în fiecare din noi, unic, doar că el ar fi ideal să țâșnească, să radieze și să se facă vizibil, să fie adică luminător.

Mircea Dinescu:

În ceea ce privește atitudinea lui Hamlet, sigur că asta depinde de structura fiecăruia, dacă vrei, nu? și poate găsim gesturi hamletiene și la un tip ca Bacovia, retras, care mergea în umbra zidurilor, care era un luptător singuratic, se juca de-a Hamlet. În fine, Don Quijote cred căi în naștere, avem în noi puțină sămânță de donquijoți (a se citi donquihoți). Așa, și inevitabil că-n meseria noastră în care umblăm toată viața să vânam mori de vânt (semnificația) - de fapt nu reușim! Măcar el avea cel puțin iluzia, convingerea că atinge ceva concret cu lancea sa!

Eugen Evu:

Modelul, modelele astea, le-am ales ca semnificații profunde, dar eu știu că în profunzime suntem Sisif și, unii, Prometeu! Modelul - condiție a celui ce scrie, în societate, în lume, probabil că va dăinui inclusiv mesianic, ori luciferic. Dar parcă, totuși, cel mai frumos era al lui Orfeu, fiul lui Apollo. Eu am fost catalogat de mai mulți critici ca fiind un apollinic.

Mircea Dinescu:

Noi lucrăm de fapt, cu abstracțiunile astea, cu morile de vânt...Cavalerii ai Tristei Figuri... Care sunt și cuvintele și după fiecare carte de-asta pe care o edităm, redevenim niște inși lipsiți de operă. Fiindcă în momentul în care ți-a apărut cartea, nu-ți mai aparține. Și te apucă spaima că trebuie să scrii ceva, din nou, nu?

Eugen Evu:

Blaa spunea că „o boală învinsă e orișice carte”

Mircea Dinescu:

Da, orice carte, da, da...

Eugen Evu:

Eu cred că dintre cei trei, tu ești cel mai aproape de Hamlet. Acuzi ceva foarte grav, crima care s-a înfăptuit în cetate, dar pentru asta iei ipostaza clauului, pe care Prințul a luat-o, inspirat din durere, deznădejde, simț moral insuportabil, de la clauul Curții...A face pe nebulos, ca să poți spune Adevărul acasă la tine, între ai tăi, într-o Danemarcă putredă. Sigur, aici e geniul lui Shakespeare, căci el s-a proiectat, geniu semiotic, în personajul cheie Hamlet. Arma ta, arta ta, este zeflemeaua, poate un pic și a la maniere de Caragiale. Însă tu ești tu, cred că așa vei fi mereu. O armă-artă care taie-n carne vie, care șfichiue, doare, iscă pandalii între pacienți. Atacă răul în structurile sale adânci, îl întărește, îl stârnește, așadar te face vulnerabil la războaie. Circașii sunt tot mai mulți, iar a face circ, poate să le dea imunitate, mă tem că a lua în răspăr eșuează în derizoriul suprasaturației. Dar este ceva tragic în chiar satiră, nu? Căci eu zic că umorul este tot o dimensiune a tragicului! Crezi că te-ai schimbat ca poet, ca om, în acești ani de după lovitură?

Mircea Dinescu:

Nu știu dacă m-am schimbat mult. Am îmbătrânit cum ar veni vorba și chestia asta îți ia puțin din inconstiența cu care scrii versuri în tinerețe. Respirația e mai mare într-un fel când devii un nume, răspunderea vreau să zic, pe urmă oboseala, plictiseala asta la un moment dat. Te-apucă și sentimentul lehamitei și al inutilității, dacă

vrei. Cum ziceai, al efectului „morii de vânt”. Al meseriei acesteia, aflată aproape la marginea ridicolului, undeva, nu?

Eugen Evu:

Crunt, dar de-o vreme am și eu această spaimă, că sunt la marginea ridicolului, mă expui mereu unei himere colective, abstracte, dar care te mușcă, de respinge, te renegă, concret. Ce zădărnicie eclezastică simți atunci! Nici fratele nu ți-o poate înțelege, atunci cine? Dar Baudelaire, îți zici, consolator, definea astfel: „Tu, cititor fățarnic, tu, semenul meu, frate”. Iar noi, *remember*, suntem urmașii spiței lui Cain, căci Abel a fost ucis, din gelozie, spre a-i face pe plac Tatălui. Ceva s-a răsturnat atunci în lume, însuși mitul cosmogonic și antropogonic al Gemenilor, fratricidul...

Mircea Dinescu:

Sentimentul lehamitei și al inutilității, dacă vrei. Dacă e să fim cinstiți, cum altfel să fim? Eu sunt deja un personaj...

Eugen Evu:

Fiecare ne suntem personajul nostru principal!

Mircea Dinescu:

Un personaj cum ar fi un luptător, pamfletar, în fine, deci mi-am cucerit un loc între personajele care contează acum. Dar dacă eu sunt un simplu un poet, cu talentul atât cât îl am, cine știe unde dracu' aș fi fost? Nebăgat în seamă, poate...nu eram Mircea Dinescu!

Eugen Evu:

Cărțile tale de dinainte, unele cenzurate crunt, altele, în fine întregi, nu se prea găsesc! Înainte le smulgeam pe sub tejghea, ori le primeam ca privilegiați prieteni, după ce marea parte din stoc ajungea la politrucii, pentru „studii”, ori la ăia de agonisau biblioteci la metru liniar...

Mircea Dinescu:

Nu mi-e rușine de nici o carte a mea, ba dimpotrivă, sunt mai mândru de cele dinainte, decât de cele de „după”!

Eugen Evu:

Ce părere ai despre destinul tragic, personal, al celor ca aparțin generației '60, poate Ion Gheorghe, Ioan Alexandru, Marin Sorescu. Dincolo de unele salturi fără plasă, destinul s-a vădit tragic, nu ca al Blandianei, ori al lui Păunescu, deși... Eu însumi, sunt al promoției '70, dar mă situez în bucla de timp interferentă și cu optzeciștii! Tu ești tot al grilei lui Ulici „promoția '70! Și Doinaș așa ne-a considerat!

Mircea Dinescu:

Au fost generațiile astea, chiar și optzeciștii. Literatura multora e perisabilă acum, dacă recitești, ieri părea că... hă, hăăă! Multe dintre ele erau fumate. Generația lui Virgil Teodorescu, anii '20, Gelu Naum, Caraion, poate Stelaru, ei au fost marii poeți! Ce întrebi tu... da! Ion Gheorghe, Fănuș Neagu! Erau oameni talentați, unii foarte talentați și dar a căror evoluție sigur că e ciudată, unii dintre ei au fost numai lipsiți de inteligență artistică, adică n-au știut ce să facă prin și cu talentul lor. Țasta-i și cazul lui Ion Gheorghe, săracul, care acum publică niște prostioare. Poezii despre Emil Constantinescu, jalnică, alta despre Miron Cosma ...jalnic, rămâi mască ! El era un foarte talentat, pe vremea cărții „Vine iarba”, da! Ioan Alexandru la fel, era un poet genialoid, în volumele lui prime!

Eugen Evu:

Într-adevăr, Ion Gheorghe era mare, în volumul său „Vine iarba”, rar poet român așa mare! Și rămâi stupefiat, el dedică cel mai mare poem din carte partidului comunist! Tot așa Nichita, cu al său „Roșu Vertical”, care năucește prin văcsuială, duplicitate, probabil știa că e rușinos, dar a dat cezarului anume moneda, amăgindu-se că-i „ortul popii”! Ioan Alexandru, cred, e cel mai la vârf, în „Infernul discutabil”. Poate că destinul de care te-ntrebai, vine cumva din interiorul operei lor, eu văd aici ceva gnostic, ezoteric.

Mircea Dinescu:

Da! E parcă al treilea lui volum, da! Era genialoid acolo! P-ormă chestia aia mistică, prin care a trecut el, a făcut o industrie mistică. Ori misticismul nu ține de industrie. (Mircea, tu spui că eu am suflet de mătase. Dar mătasea o fac genialoizii chinezi, de tare demult, din gogoășele viermilor de mătase, din micile sarcofage). Mamă, ce subiect mi-ai dat, însă pentru mai târziu.

Eugen Evu:

Ioan, căruia ardelenii îi ziceau și Șandor, am fost bun prieten cu el, ca un frate, cum îmi scrie pe „Imnele Transilvaniei”, poetul care muri după o paralizie cumplită, în spitalul german. I-am scris și mi-a răspuns pe o ilustrată, dar a scris sora medicală pentru el. Mai bine tac istorioara asta! În parlament, Ioan Alexandru, cu crucea...

Mircea Dinescu:

Nu! El a fost sincer, el îmi era foarte simpatic și ca personaj. Așa teribil cum era. Dar ce s-a întâmplat cu el? Boala, paralizia, la cărucior, e foarte trist! Toate astea erau, prefigurau, demonstau că Ioan Alexandru era făcut să stea retras, el voia să se retragă într-o chilie. A tot cântat pustnicia!

Eugen Evu:

Vămile pustiei!

Mircea Dinescu:

Poate rămânea sănătos, era sănătos dacă scria în singurătate, în pustnicie, versurile. A ajuns politician la tribună și uite... Da! Pe urmă, unii sunt loviți de alcool, cum e cazul lui Fănuș Neagu, ne place sau nu ne place, asta e! Adică a fost! În prozele lui scurte este extrem de talentat și-acum a devenit un manufacturier ca băbuțele alea aflate în fața porții. Da?

Eugen Evu:

Eu insist să afirm că asupra generației acesteia a plutit malefic un soi de stigmă, ceva tragic, poate umbra dedublărilor de diverse procentaje, care pe unii i-a marcat de adâncime, le-a modificat Ființa! Eu am lucrat ca specialist cultural, metodist și referent principal, 21 de ani la cultură, am fost cel mai performant, cel mai bun, iartă-mi ne-modestia, e adevăr probatoriu prin CV și mii de martori încă vii. Dar viața mea încă nu e pentru unii clară, ei sunt mulți și au motive să mă marginalizeze subtil, ori fățiș! Presa din județ se teme să aducă măcar vorba despre lustrație! Se știe de ce! Mi-e, vorba ta, LEHAMITE! Îmi aștept pensionarea, ca să am timp a scrie. Și între timp să sperăm că mai avem și de trăit, așa, ca oamenii încă teferi, normali, iubitori de viață și de valorile ei, ale noastre. Iartă-mi

patosul, te atenționez că unele pasaje din acest interviu le voi păstra la „sertar”, poate voi reda integral acest dialog mai încolo. Am trăit dramatic și încă nelămurit public, repercursiunile, știi că mi-am luat de la Arhivele Secului (CNSAS), mostre din cele peste 400 de file ale dosarelor mele, încă din 2003! Văd, vedem că larma turbată și aiurea continuă și azi, oricât v-ați zbatut acolo, voi, pledanții cauzei generale ale multora care scriu! Domnul Onișoru (?) mi-a aprobat ce am cerut, însă în copiile mele, o parte sunt așa-zis „anonimizate, cu scop protector pentru niște amărăți care mi-au otrăvit viața, turnaci plătiți, spăimoșii ori șantajabilii. Aici, am stârnit ciudate (sic) reacții, când am publicat câte ceva, inclusiv în revista fondată de mine! Colegii, ca să vezi, m-au apostrofat, deoarece atrag asupra revistei (lor!!!), consecințe! Frica face politica, nu Adevărul! Frica de propriul lor trecut! Mi-au influențat în rău mare parte din destin... Care destin? Generația '60, poate și '70, a fost sub stigma aia tragică, poate determinată, destinele unora s-au prăbușit iremediabil, tragic. Unul care va fi în mare parte și al operei lor, e o dialectică aici, de la Democrit citire, că doar nu de la analiștii noștri, mai toți breji și încă trei! Dar s-o lăsăm pe-aldată, e destul de dureros și parcă nu se mai termină. Despre Nichita?

Mircea Dinescu:

Nichita era și el genialoid, tot timpul și-n vorbire, poezia lui era tot vorbire ...

Eugen Evu:

Categoric, avea așa-numitul geniu oral, precum bunăoară și Petre Țuțea!

Mircea Dinescu:

O vorbire, de fapt, el nu scria, el dicta. Le dicta unora care-l însoțeau admirativi. (*Eu zic fetișizanți, E.E.*) - Un fel de cult ...

Eugen Evu:

Aproape mistic și mulți poate, au fost, fără să conștientizeze, un pic complici la distrugerea sa, eu așa cred. O făcuseră, alții, și cu Labiș și cu Marin Preda. E greu să fii idol „pe viu”!

Mircea Dinescu:

El le dicta comesenilor, boemilor ăștia, tot ce vorbea era luat drept poezie. Știi cum, avea geniu oral și de-aici și pericolul. Al unei bune părți din poezia lui care este vorbită, de fapt și se vede. Dar din când le nimerea și rămâne MARE. Nichita! Rămâne mare!

Eugen Evu:

Eu adaug că e un joc cumplit, ca finalitate, cu psihicul nostru uman, creativ, care pe urmă se răzbună, ceva modifică creierul, funcțiile carteziene, ori poate mult mai adânc. E ceva alienant. Stihialul ăsta scormonit peste limite, se răzbună. Labiș o numea „pasărea cu clonț de rubin” De parcă era vreo piesă himerică, din ceasul lumii (ad. 2006).

Mircea Dinescu:

Geo Dumitrescu, că m-ai întrebat, ce mai face! Îl văd destul de des, e iarăși înjurat acum, dar este un poet foarte important. E retras acasă la el, îl văd săptămânal, (între timp a murit! n.n. – a.c.) A fost foarte dărâmat, bolnav, în 1998. În 1989 își făcuse casă la Otopeni. A căzut de supărare, făcuse cancer, dar l-a fost depășit și-acuma stă retras, trăiește împreună cu mama sa, care are 95 de ani. (obs. ibidem,n.a.)

Eugen Evu:

Foarte mulți poeți români îi datorează lui Geo Dumitrescu. După ani, l-am regăsit în lecturi cu substrat bine zidit. ca nucleoid, în textele unor Sorescu, mai ales, dar care nu se revendica de la el. O fi fost inițial Sorescu fascinat de Geo, chiar el mi-a spus la Deva, în anii '75 - '76, că el era „singur printre poeți”, în sensul că el este un tragic, dar va ieși în lume parodiind, ca atitudine. Și așa a făcut! Dar și când a ajuns ministru al Culturii, tot tragic a fost, era, cum avea să zică hâtru, oltenește, „văr cu Shakespeare” sau poate cu Hamlet! (ad. Ibidem.n.)

Mircea Dinescu:

La Geo merg odată pe săptămână, îi cumpăr cele necesare, pâine, cartofi, ce mai are nevoie. Deci el este o mare figură, de fapt, mulți au ciugulit din el, cum bine spuneai!

Eugen Evu:

Ce crezi despre viitorul imediat al Uniunii Scriitorilor?

Mircea Dinescu:

N-am mai trecut pe-acolo deloc. Nu mă mai interesează.

Eugen Evu:

Nu vor găsi o altă formulă, cel puțin una sindicală, pentru a sprijini cumva viața solidară a scriitorilor români?

Mircea Dinescu:

Eu sunt rupt de ei. Problema pensionării scriitorilor am rezolvat-o, a fost cel mai bun lucru pe care l-am făcut, când eram președinte...

Eugen Evu :

Da, și mie mi-ai comunicat că, în fine sunt membru definitiv al USR, după ce ani mulți, deși îndeplineam condițiile cu brio, am fost ținut stagiar, datorită curvelor securiste și activiste din „spațiul natal”! Cu pensionarea, după ani buni, pentru mine e încă o mare nedreptate, dar lasă, așa a fost să fie. Sau, a fost (ca) să fie! Ce părere ai despre minierii Văii Jiului, după tot ce a fost?

Mircea Dinescu:

Eu sunt, ca și tine, copil de muncitor, de lăcătuș mecanic, am o mare stimă pentru oamenii care muncesc din greu, dar mineriadele, căci despre astea mă-ntrebi, e clar că au fost manevrate! Au crezut că fac o chestie formidabilă, că salvează țara de..., și-au bătut intelectuali, au bătut la-ntâmplare prin capitală, au fost marea nenorocire a României, căci atunci, când e vorba de noi, de pildă-n Germania, stai sa vezi tot timpul la televiziune imagini brutale, buf-buf! Sigur că nu vin inVestitorii, „ce dracu’, venim pe-acolo, ne-aleargă ăia pe câmpuri...”. Degeaba le spui „stați domnule, c-a fost un accident, de fapt o nebunie! Greu ne vor vedea altfel.

O voce din sală:

Dar despre împușcarea în halul ăla a lui Ceaușescu, ce spuneți?

Mircea Dinescu:

Păi cum!? O împușcare mai suavă? (râsete) Trebuia proces de-a adevăratelea, da, dar, s-a crezut, s-a spus că „n-o să mai tragă teroriștii” Și italienii l-au spânzurat rapid pe Musolini... Ce să cred?

Din pricina lui Ceaușescu au murit mulți, ei nu mai pot vorbi. Femei gravide, pe masa de operație, bătrâni care nu erau luați de salvare, că erau ca pe moarte, bestial, nu? Limita pentru asta era cea de 70 de ani, cea biblică, ce vreți mai mare cinism? Au murit foarte-foarte mulți oameni cu zile. Și acum e aproape tot așa. Disprețul față de om, de semeni.

Altă voce din sală:

Dar teroriști au existat?

Mircea Dinescu:

Au existat, da! Există! Eu am văzut și simulatoare electronice, astea erau împânzite în tot Bucureștiul, erau planuri vechi, pentru eventualitatea unor invazii, atacuri, etc.

Eugen Evu:

Același scenariu, peste tot unde s-a tras în oameni. Și la Hunedoara, jur că s-a tras asupra mea, eram în fața Poștei, cu o doamnă de la syndicate... Urma, gaura de glonț vidia, alături de una normală, a stat mult timp în geamul intrării poștei, s-a tras asupra mea, eram de mult urmărit de securiști și de unii de la miliție, care mă arestau periodic, m-au anchetat și penal, căci îi scrisesem lui Ceaușescu și nu am vrut să recunosc! (ibidem,n.2006) În actuala Hunedoară, o biserică cu hramul martirilor prin împușcare (șase la număr), stagnează de ani buni fără fonduri a se isprăvi. Pare un stigmat. Predicile se aud în oraș unele sunt de-a dreptul patetice, cu apeluri disperate, dar enoriașii n-au bani, iar cei ce au nu prea se-apleacă. (ibid).

Mircea Dinescu:

De când erau în Cehoslovacia... Simulatoarele imitau mitralierele, soldații trăgeau ușurel, cu gloanțe în infraroșu, eu am văzut, erau împușcați numai în frunte, așa: în C.C., în întuneric! Numai acolo-ntr-o oră au fost împușcați și aișpe inși. Numai pe lumină stinsă, în frunte, doar erau profesioniști, erau băieți care... aveau arme speciale cu lunetă! A existat și o echipă specială care-l păzea pe Ceaușescu și erau Arabi. Erau de-ai lui Arafat. Erau libieni, care au fost arestați de ai noștri, dar în acea vreme lucrau în Libia lui Gadaffi vreo zece mii de români. Țăla, terorist de rang mondial, a amenințat că dacă nu li-se dă

drumul imediat, ne împușcă compatrioții! A apărut și la televiziunea lor, se știe... Vă dași seama ce ieșea? Și le-a dat drumul înapoi, și gata.

Eugen Evu:

Iau mărturia ta ca pe una esențială, fie peste timp, când sperăm se vor clarifica lucrurile, dacă va fi dreptatea adevărului (ibid ,n.)

Mircea Dinescu:

Pe urmă, Iliescu a zis: „Gata”! A făcut pace, a bătut palma cu ..., l-a apucat frica, și... „garda pretoriană”, ca la Roma aia antică, s-a subordonat noului împărat!

Eugen Evu:

Prietene, revista „Provincia Corvina” îți va păstra mărturia și îți mulțumesc în numele cititorilor noștri. Privitor la acele lupte, jertfe, să zicem șic că „așa a fost să fie”, deși nu e răspunsul, nu acesta este adevărul. În pielea lui, Iliescu, n-o mai fi avut ce să facă, doar el era „emanatul” revoluției, care... Dar va trebui să știm adevărul, deoarece nu-i vorbă-n vânt a eclesiei: „doar adevărul vă va face liberi!” De nu, vom continua să îndurăm consecințele, pe termen mai lung decât cel previzibil, căci eu spun: „acolo a fost Păcatul Originar”, peiorativ vorbind „Cine a fost Șarpele cel viclean?”

Mircea Dinescu:

Au venit băieții, au făcut „drepti”, gata, Iliescu era noul împărat. Îi era frică lui Iliescu, că aveau ai lui Gadaffi de gând să-i împuște pe românii de la ei, ar fi căzut pata pe Iliescu, pe cine nu dă înapoi teroriștii. S-a temut că-l împușcă și pe el, era sub reflectoarele de la balconul C.C., era lumină... N-au tras? Cum să tragă, când acolo erau și șefii lor, securiștii? Repet, n-au tras la lumină, doar cu infraroșii din dotare, în întuneric. S-au găsit așa, un fel de ecrane mari cu țintă. Cei mai mulți, pe urmă, s-au înțeles cu toți, greu, dar s-au înțeles. Nu se știa cine ia puterea, era totul confuz, instabil. Veneau unii din securitate, șeful era un tip deștept, voia puterea, de-aia l-au arestat la urmă, Iulian Vlad! Hai să ne gândim și acum: ei luau puterea întotdeauna, așa a fost și la ruși, cu Gorbaciov! Fusese șef la NKKB (ulterior KGB). Țăla dinaintea lui la fel, Andropov, Cernenko la fel. În Germania Democrată, jocurile le-a făcut șeful, „Stassi” (securitatea

nemților comuniști), după modelul rușilor! Și la noi era tot modelul rușilor, la o adică!

Eugen Evu:

Mulțumesc, Mircea! Cred că la 16 ani, „after the day”, Iliescu și ceilalți ar trebui să-și asume măcar partea de lașitate care are legătura cu foamea de putere, cât și cu pactul monstruos cu diavolul, care, iată, ne costă pe toți încă și azi! Eu am încredere statornică în tine și în ipostaza aia de la C.N.S.A.S., și am încredere și-n cei ce azi, destul de târziu, vor să iasă la suprafață, adevărul! Drăcoveniile securiștilor preinși mai patrioți decât poporul, decât scriitorii acestuia, continuă să facă ravagii în consecință, de unde interminabile lupte intestinale, dezbinări, suspiciuni, victime... Eu unul m-am săturat de meteahna asta, a obscurilor, de a practica față de valorile culturii noastre, curentul pe care-l numesc „post-mortemism”.

Te rog să primești ca un semn de prețuire reciprocă, acest interviu ușor restaurat, căci îl consider foarte-foarte de preț, proba unei mari conștiințe de om și de scriitor român, chiar dacă acest interviu l-ai acordat undeva, în Provincia Transilvanica, la noi acasă-n Hunedoara lui 1997, scriitori de azi, sunt sigur că și cei ce vin, te vor iubi și mă mândresc c-am stat de vorbă cu tine, într-o revistă liberă, cum visai tu, un „ziar care ar face să se simtă în lume o mireasmă de vanilie înflorită”. Recent, speram să te revăd la un moment al actriței Maia Morgenstern, fără Mel Gibson, la „o beție cu Marx”! Incredibil, dar n-am avut voie să fac poze, iar ea, cu toate că mi-a promis, a plecat în vreun turneu, ori fiind cadorisită de un mare pictor, cum se face, a fost sfătuită să fie atentă cu ardelenii ăștia! Recitalul ei m-a cutremurat. Află despre noi că, cel puțin atât, aici, am scăpat de „mireazma” cocsochimică și de zăpezile roșii „d’antan”. Altora memoria le stagnează!

1997

**GIOVANNI FORMAGGIO, Italia : " *nella clessidra del tempo*"
...*Aorta care cântă*...**

Ceea ce am văzut, încă de la primele traduceri din poezia sa în română, este o luminiscentă afectivă, generoasă, pulsatorie, din care cititorul simte căldura iradiantă a afectelor...În discursul său limpede și impregnat de simțul moral, timpul conține toate timpurile, iar poezia devine „ memorie sculptată”, așa cum pe o piatră din orașul său, edilii au expus un text simbolic al poetului. Giovanni Formaggio s-a născut la 13 Martie 1939, în Asigliano Veneto (VI), și trăiește în Canegrate, Milano. Este foarte cunoscut în literatura italiană, dar și în Spania, Franța, Germania,, Austria, Malta, Statele Unite, fiind membru de onoare a multor Academii italiene și străine.

Este Cavaliere della Republica Italiana pentru merite literare. În Italia îi apar cărțile și i se cântă poeziile. “ *Vorrei non essere un granello di sabbia / nella clessidra del tempo / portare a ritroso le lancette delle stagioni / vestire l'abito dell'infanzia,*”.. *Vorbind cu societatea* ...Este foarte activ în Cenaclul Academic European „ Poetii în societate”. Numeroși exegeți sunt unanimi în aprecierea unei prezențe semnificative, a unui spirit activ, al marilor emoții ce ni se transferă vibrant, cu o muzică interioară, a celei mai muzicale limbi din lume, italiana...Este poezia catarsică, este poezia care invocă sentiment primordiale, durabile, efervescente. Eminentă Enza Conti (Academia Internațională Il Convivio, Sicilia) – observă valoarea senețială a poeziei sale, mesajul Speranței, pozitivismul și umanismul, iluminarea ca stare a întregii sale opere. Lirica lui Giovanni Formaggio se poate reciti cu surpriza unei elevate comunicări, nuanțată și plină de verva afectelor esențiale. Poezia sa sculptează diafan, cântecul trecerii noastre, dar și al stabilității în ancsetral. Limbajul ei este ușor traductibil, prin substanța ideilor, a meditației filosofice. Ceea ce primim și vibrează din lectura cărților acestui poet înnobilit, Cavaler al Republicii, dar și al Empatiei este energia apollinică, subtilă, benefică, a Artei divinatorii, în modernitate. Iar gestul care rezistă este cel din genericul academic al Mișcării „ Poetii în societate”, gestul fraternității europene, globale, și fiorul transcendental -renascentist, de primăvară repetabilă, al Ființei ... “Fluidi i versi, nel loro susseguirsi ricco di armonia, in grado di dare vita a un mondo reale, duro, e nello stesso tempo

attenuato, un mondo che pucogliere la speranza di cambiare, mutare forse anche i fatti atroci accaduti; un mondo che di certo puessere piuaccogliente per tutti”....

Recent, Giovanni ne-a trimis un frumos calendar succedând poeme proprii, o idee ingenioasă.

Mic text de întâmpinare la Apocastaza, de Dumitru ICHIM, Ontarianul

Am comentat fulgurant, în recenta ediție destinată Diasporei din State și Canada, creația cu tema Apocastazei, impresionat de suflul “special” al scrierilor d-sale pe această temă esențială. În măsura modestiei cuvenite, neavînd legitimitatea domeniului, struco- senso,îi mulțumesc, răspuns la mulțumirile exprimate de Dsa !, pentru aprecieri și cartea trimisă în pdf. Sper în necesara răbdare a lecturii pe-ndelete, ca să adaog referințele solicitate. Iată, mai jos, un preambul necesar abordării, dorită a fi sintonic, căutarea lui fiind datorată domnului Dumitru Ichim:

“ Apocatastaza este o speculatie origenistă, potrivit căreia, la sfârșitul chipului lumii acesteia, toți oamenii, inclusiv demonii, vor avea parte de mântuire.Termenul "apocatastaza" vine din limba greacă „apocatastasis” și înseamnă restabilire in starea primară. Consecințele acestei doctrine sunt radicale: lipsa oricărui proces de sfințire, dispariția judecății de apoi și mântuirea diavolului. Aceasta învățătura a fost condamnată de catre [Sinodul V ecumenic](#), ținut la Constantinopol în anul 553.” (sursa Wikipedia liberă).

Îndemnat de autor să o fac,(după ce am scris fulgurant în Noua ProVincia Corvina un text fulgurant) -, mă voi referi fulguit, în acest “interior al ninsorii” care este textul lyric al Poetului, la un singur eșantion neo- psalmic și având negreșit harul cuminecator-comunicant, iată rostirea preotului- poet, cu molcomă curgere pe “registrele” – punte între subconștient și conștient?) -, fuzionabile, (dualism !) -: ale soteriologiei și rațiunii carteziene, cumpănitoare, de învățătură; apropo eșantion, cred și știu că o parte dintr-un întreg unitar, conține concentrat Deplinul, întregul său nucleonic și resonant- melodios- incantatoriu:

“Și mie mi-au rodit/ țarinile/ cari ni le/ răsfată buzele zării/ cu soapta albastră a mării./ Și mie mi-a rodit/ înserarea/ca niciodată/sămânța otrăvii spre zodie sacră,/ dar nu am pod/și nici lacră/ că bobul nu-i bun pentru pântec./Semintele mele/sunt grăunte de floare/pentru alte apriluri de cântec.”(Mi-a rodit soarele). Poemul Ichimian este ars- poetica (codex) a întregului volum, în această cheie- dublă, de fapt triplă; sămânța (din Logos, scânteile lui Iov !) –nu redevin funinginea de care apocriful lui Enoh scrie că ar fi fost păcat originar al celor căzuți(la muntele Hermon), “ apa cu funingine”, cerneala cu care ei i-au învățat in illo tempore a scrie; păcatul fiind zis luciferic,deoarece omul astfel își va modifica memoria, psihicul, n). Poetul Ichim o numește în sensul origenian, “ sămânța otrăvii spre zodie sacră” ...Idea este a decantării din sine a Logosului, suferitor în organic, astfel transcendental, auto- selective(și intelectual, Inteligența, Sophia esoterismului creștin !, n) – dar și Fiul; Rostitorul- neo- apostolic, poetul iluminat, este un Poetom, el oficiază prin scrisul său fremătînd de vervă- patos celest, (tahionic!) – dăruit cui primește, un rit al “ urcării în cuvânt” (cel căzut, entropic, decadent, păgînzat) ...Floarea pare a fi o altfel de Roză (vezi Numele trandafirului, al marelui semiotician Umberto Eco, ș.a.) Alchimia a fost străbunica chimiei ...

: “ Sămânța de floare/ o voi urca în cuvânt./Azi mi-a rodit soarele și-s mai bogat ca nime'. Sunt florilor/ și tată și fiu de pământ”. (idem). (*Sensul RODIRII este cel ce survine din DORIRE(subt. Dăruire !, n) -: omul este Sinele Său, ființa din interregn, cina de taină poate fi transferată simbolic în Cina împărtășaniei Logosului- merinde- fruct, prin frângere și dimpreună gustare, ca înfruptare, ci nu lăcomit*):

Semiotic și hermeneic zicînd, fie doar acest fragment oferă “ ochiului compus al luminii”(Inteligenței cosmice ubicue, n.), , prefigurația unei reînălțări prin spunere harică, inspirată, sub starea extazului mistic, (cu hărnicie, de la HAR), a scânteierii de împărtășire, cumva într-o nouă paradeigmă a chiar apostaziei.

Nefiind spațiu pentru o mai meritată întâmpinare de la poet la poet, am optat (empatic-avar) doar la acest modest text, eventual ca prag al întregii sale cărți. Cartea remarcabilului poet creștin Dumitru Ichim, se cere cetită și primită cu ceea ce numesc psihologii “ coparticipare afectivă”. Poet care re- trăiește Cuvântul făcînd din

cartea cu aripi astfel deschise, o veritabilă Vietate. Duhul coborât paracletic în Vietatea- Carte, este într-o reînălțare, mântuire, non- bântuire.

Iată a doua aripă a cărții- vietate și “ pragul de sus al durerii”, recte al cărții- vietate:

“ Aseară l-am văzut pe îngerul tău/ scriind cu-o libelulă/ în loc de condei- /Să-i fie lumina ușoară! / Apoi neștiind cum aceasta/ se zboară(subl. n) - / atinse cu-n vârf de aripă oftatul -(suspinul, n.n.) / o parte din basmul de tei/ și-o parte din mine, cojit de țărână, / lumină ce fuse a ei.”. Ultra diafană aluzie la o iubire “ resorbită în Logos”, (îngerită!) – duh al suferinței pierderii, îmblânzită de rostire, rugă...

Libelula (dragon libellis,) are ochiul compus, infimă însuflețire, totuși, a Minunii divine de a fi, mișca, viețui, simbolul cifrează subtilsensul, venind din “ teiul sfânt eminescian” și din mitologie, voila !

PS. Ne-a venit brusc în minte “ Rod-ul” – Seed Time And Harvest”, la Junimea, Iași, a regretatului confrate Cezar Ivănescu, (cel cu al său uluitor poem “ Tatăl meu, Rusia”), tradus în 2004, impecabil, în engleză, de prietena noastră Muguraș Maria Petrescu, și ne-am tulburat într-o limpezire.

Calea (ne)singură- Memoria inimii, poeme Mioara Giurgiu, sau poezia ca giulgiu nirvanic

Cumva mai demult înafara anilor ei, Mioara Giurgiu, cânta deveancă, acum clujeancă, convinsă de spusele lui Hugo („ Cel cel eliberează cuvântul, eliberează și gândul”, așadar memoria îngreunată de teluric, de claroscurel liricii ei plasticizante..., îmi trimite noua ei carte „ Memoria inimii”, editura Gedo. Buchetul ei ikebanic, ar merita un eseu psihanalitic, însă având circumstanțe la „ limita de discreție” a însăși vieților noastre ce se încrucișează cum liniile semafoarelor simerene, mă rezum a-i exprima câteva gânduri-poeme proprii, ce reușesc subtila cuminecare a artei ei poetice, acum sub semnul dedicației empatice, malarmeene, cu o rezistență de rezonanță a discursului remarcabilă: „ iubesc până la ador ație

poezia/ chiar dacă uneori m-a trădat”; Lumina mi se pare că e din noi venită/când primăvara-și varsă mirese și luciri/ pe fondul verde-al vieții se iscă înnoiri”; Dumnezeiesc e totul și visul aromat/ înregistrezi seismul de viață – extaziat”; sau în baladescă expresie, epurată de manierism: „ Acum doar timpul ca o sită/ să tot cearnă, să discearnă/din umbra inimii întoarnă/ o stare chiar de el stârnită” („Am cunoscut un poet”). Evocările unui ultra-arzător mit personal cohello-ian, sau minulescian! (plus Lucian Avramescu (,- revin și în poemul „ Interior cu poet „ : Interior cu bibliotecă/ pe perete aninate/ poez cu iubiri rămase/o pictură, trei portrete/ niște struguri/ pe-o banchetă...”armonie fără seamăn/ între-a fi și ce nu ești/ ...zâmbetul cuiva duios/ ca suspinul unui fluiet/ transmitea melodios/ o romanță fără rost”(pag. 71).

Mioara Giurgiu face din texte podoabe ornamentice, zăbranic, giulgiu nirvanic, ca pe oglinzile de adio, ale ...anamnezei: „ Scoate-mă de vrei din tiparul tristeții/ viața mea toată căușă și-o pun/ din argintul rece-al dimineții/ se desprinde fuiorul de fum” (Viața mea toată, pag.86). Autosugestia terifiată pare a fi motorul „ de căutare” al memoriei inimii (afectelor). Un rug ce se autoaproinde în extazul scrierii, pulsează din lirica Mioarei Giurgiu, ca un straniu sferic... ce își alungă propria-i țintă; „ Nu te mai chem/ nu te mai strig/recunosc fără tine mi-e frig/dar dacă sângele meu te iartă/ sufletul meu nu te ma poartă”(fără titlu, pag. 105). Proiecția auto-portretistică, în extenso, devine atribut sentențios al umanului decadent în sine, prin resorbție, act mimesis al Naturii, cameleonism, alter egoism nesățios de sine, feminism stigmatic (?): „Uneori omul e schimbător/cameleon adaptabil/ sufletul său rătăcitor/ are un ce reprobabil”(Catren,pag. 107). Acuarelismul, dolorismul elegiac, ardelenesc, se transferă în cuvântul poetic cu o anume religiozitate și țintă mantramică, decantantă, de subil catarsis. Un The end depresiv, de transă auto-indusă, din nefericire colaj al artei poetice îndoliat, închide volumul virtualizant, apăsător per cap, să sperăm doar capriccio al utopizării și „ deochiului” din oglinda- text :

„Filmul vieții se apropie de final/ Între temporal și atemporal/ ne întoarcem la biblicul Adam/ Nădăduind iertarea, în van”. Înfloriri de scoruș captiv în parcuri, imprudente, superbe polemici la Ana Blandiana, sau Nora Iuga, exclus ...Ioana Băiețica. (Băgău).

Romulus TOT și dreptatea liniilor ...la Simeria

Debutînd relativ târziu, cu o carte documentară-reportericească-eseistică, „Athos, ghid, istorie, românism” (editura Viața Arădeană, 2006), rod al unui pelerinaj la muntele Athos, scriitorul simerean Romulus Tot a evoluat pe o constantă a epicii care îl reprezintă cel mai semnificativ: proza scurtă, a tușelor umoristice, parabolice și alegorice. În următoarea, consistenta carte „Parlamentul peștilor”,(editura Polidava, 2007) autorul etalează un larg corolar de schițe satirice, în stil tradiționalist- clasic, panoramînd evocator și simbolic, întâmplări sau ficțiuni de tip didacticist, de „ povestaș” al vieții trăite în natură, fin cunoscător al acesteia și în speță, a naturii umane...În acest sens, Romulus Tot este un enciclopedist de tip empiric și mai ales un moralist. Lumea peștilor este parafratic și a unor comportamente ale umanului, într-un mediu cu similitudini în interregn, autorul știind întotdeauna să afirme un mesaj constructiv, pedagogic, fără ostentație însă. Umorel autorului conține și accente grave, uneori dramatice, ale unei speciale compasiuni față de semeni într-o paradigmatică similitudine față de animale și vegetal, așadar aici este un ecologist autentic. Romanul „ Trenul de noapte”(editura Polidava, 2009)- , este unul evocator al trecutului imediat istoric, un roman alegoric, de regresie în memorie și învățămintele oferite de viața sa și a unor personaje interferente, stilul cărții fiind unul sinoptic, de „ fotografii mișcate”. Ținta mărturisită de autor, este de a reface o „ legătură între generații” și de a mărturisi și simbolice pasaje din propria-i existență, una tumultuoasă și atitudinal creștină, discursul fiind impregnat explicit ori numai disimulat, de aforisme,Autorul considerându-se categorial un „ războinic al luminii”, cum ar spune Cohello.Tot polemizează cu inautenticul unor concepte pretins biblice, în realitate decăzute în colaterale laice, dacă nu bigote : „ „ Gâtul plecat sabia nu-l taie” nu poate fi cu siguranță un concept biblic autentic ci este o eboșă, ca multe altele. Dumnezeu- creator nu iubește lașitatea creației Sale, atât timp cât a făcut-o după chipul și asemănarea Sa”(citat din autor). *(Despre morți numai de bine”, ar fi remarcabilă în sensul că marii tirani ai lumii au murit demult, nu ai dreptul moral axial să-i...vorbești, scrii, de bine ! Neh ?)*

Autorul nu este un livresc, el aparține celor ce se bizuie pe înțelepciunea filonului de rezistență al istoriei, dar coroborat –prin „ aliajele” discursului propriu, cu trăirile proprii și unele reconsiderări. În acest sens, Romulus Tot este un justițiar, un militant al temelor majore, un partizan al „ Cuventelor din bătrâni”. „Adaptabilitatea” prin prea-răbdare, duce la aplatizare, la massificare, la determinări ale ratării; individul și massele, înțelegem, se degradează social în lașitate, ca surogat de paradigmă a „ supraviețuirii”, în fapt, *una a subviețuirii*, a duplicității, eventual de a recuceri neagresiv, ci prin patosul umanului neanțerat, edenul, paradisul pierdut. Astfel, Natura este ceea ce este: un Laborator al Creației Divinului, prin colaborare cu omul, eventual recuperativă, ca Mediu, ca Biotop armonic. În fine, iubitorul constant al Naturii, reușește, în *Misterele bălții*” (ed. Polidava, 2010), și un „ îndreptar de viață în natură, unul al sinergiilor subtile dintre om și regnuri, o carte destinată copiilor și adolescenților, dar și maturilor care mai au răbdarea frumoasă de a asculta...Funcția cărții, pledată de însuși autor, este de „ înțeleptire”, autorul știe cum să „ intre” în personajul Ionuț, dar și să apeleze la zona psihică dintre epos și mitos, dintre real și basm. Autorul este laborios și capabil de roman desfășurat mai amplu, fiind de așteptat ca exercițiul precedent să continue în acest gen, bazat pe experiență. Un empirism care pentru cei „ nespecializați” filologic, poate fi rodnic tocmai prin substanțialitatea cărilor trăite, ci nu „ făcute” livresc, stereotipe și nederaiabile, acum când, vorba lui Sorescu, „ s-a făcut triaj”.. întru utopia „ dreptății liniilor”.” *Trenul de noapte*” al lui Romulus Tot este parafratic „ Cantonului” lui Liviu Ioan Stoiciu.... Simerianul știe extrage din mediu, alegoricul, morala. Acizii tari cu care R.T. pirogravează „ jurnalistic”- cronicăresc retrospectiv sau introspectiv, Condiția, conjucturile, în traficul „ navetist” al realului, nu sunt totuși letali, fie vindecă, fie cicatrizează, deoarece aidoma lui Caragiale, el își simpatizează (ingenios- bine temperat) chiar lichelele. Se află sub tipar o altă carte a sa, de schițe și povestiri scurte, asupra căreia vom reveni.

P.S. Remarcabil cum și alți scriitori simerieni au au valorificat motivul- parabola- semnificația Gării (Vămii), a triajelor și semafoarelor: Dumitru Hurubă (Un scorpion pe kontrasens ș.a.), Denisa Toma (Trenul pierdut)ș.a. Vag nuanțate sunt, toate, aluzii la „ viața pe un peron ”, a lui Octavian Paler.

Dan GHÎTESCU - *Omul care vine din Est*
Editura Mașina de scris, București, 2012
English version by Muguraș Maria Petrescu

După căderea zidului Berlinului, ultimo bastion al „lagărului socialist”, ca o veritabilă cortină de fier dintre Vest și Est, în țările fost comuniste a avut loc o explozie de literatură restauratoare a memoriei „aplatizate”, a „conștiințelor masificate” de totalitarism. În absența unei legi a lustrației serioase, în România, forțe obscure ale celei mai controversabile revoluții, una violentă, altfel decât cele de catifea, au deviat pe artere colaterale, obscure, fostul sintezism ceaușist-securistic disimulându-se într- un surogat pragmatic (?) al restaurării memoriei colective, mai exact prin surogate de cosmetizare. Acesta era și mai este efectul celei mai dure dictaturi, după cea a fostului URSS, una care, paradoxal, s-a bazat pe confiscarea autenticului naționalism istoric românesc, sub flamurile propagandei dirijate de „Cabinetul 2”, cu obediința securității pretins ruptă de NKGB-ism, însă, de fapt, una nord-coreenizată. Chiar și fosta RDG, cu structurile STASI, a efectuat un proces eficient al lustrației și epurărilor necesare de „materie neagră” a secret-service-ului din Germania reîntregită. În România, dizidențele au fost rand pe rând retro-pretinse și apoi devoalate deseori ca fiind doar camuflaje, chiar în cazul unor valoroși oameni de cultură, unii jalnici *yes-meni*, alții falși socialiști. Duplicitatea, cum s-a spus, lașitatea elitelor, au marcat cumva stigmatic, nu doar viețuirea, ci și operele celor dedicați artei scrisului, la noi par a fi răsărite, ca un ancestral dobândit, din negura ciocoismului, genial zugrăvit de întemeietorul romanului românesc, Nicolae Filimon, în *Ciocoii vechi și noi*. Am avut totuși o revenire spectaculoasă a veritabilei dizidențe, majoritatea din diaspora românești, (Monica Lovinescu, Virgil Ierunca ș.a., din pleiada intelectuală pariziană), - vezi și revistele *Memoria* și *Jurnalul literar*, sau *Polidor* -, *Cutremurul oamenilor*, *Jurnal întredeschis* al basarabeanului Paul Goma, din același exil. Deasemeni, sunt nenumărați români de pretutindeni, care au înnobilit cultura noastră de pe meridiane și este un gest de autentic patriotism, repartrierea ca Memorie - prin ceea ce fac pentru românime în lume și acasă, întru DEMNITATEA noastră. Am citit autentice romane de acest tip, de la C. Mătrescu (*Holocaustul roșu*), la câteva romane privind

„obsedantul deceniu”, editate de Budeancă la Cluj, sau romanele despre stalinizare ale Teresiei Bolchiș Tătaru din Germania, sufficient de relevante ca „mostre” de autentică restaurare, onestă, a unor conștiințe intacte, cum este și remarcabilul roman- document, *Omul care vine din Est*, al dlui Dan Ghițescu, editat de excelenta editură Mașina de scris, a dnei Domnița Ștefănescu, 2012. Dan Ghițescu scrie cu nerv epic magnetic, cuceritor, o proză a regresiei în memorie, o memorie minuțioasă, stocată și probabil hipersensibilă, i-am spune una epifanic-noicană... Dacă termenul nu deranjează, am zice o paradigmă a „crizei de luciditate”. Este o carte dinamică, prin impecabila impregnare de dialog, prin mișcarea de scenă rulantă a eposului și neapărat prin metaforismul translativ al evocării, care este emoționantă, convingătoare, iar lumea „de ecouri” ale ființei românești, de acolo, din occident, este a mărturiei lipsite de inhibiția celor ce scriu în domeniu, aici, în „sajul” încă tulbure al tenebrei post-revoluționare. Un roman al mărturiei- mărturisirii, menit a comunica zbaterile exilului românesc, amintind oarecum de Vintilă Horia, cu al său *Dumnezeu s-a născut în exil*. Timbrul sau cum s-a spus, „omul care este stilul”, la Dan Ghițescu, adaugă în tematică o impresionantă contribuție la literatura românească ce va rezista nu prin „culturism” de camuflaj, disimulare ori parabolism subtextual, alunecos, ci prin chiar substanța cărții, prin artă - meseria naratorului.

„- Pe vremea aceea noi nu înțelegeam nimic.

- Acum înțelegeți?

- După cele petrecute la Budapesta, eu m-am retras din Uniunea Tineretului Comunist. M-am gândit la tine, la rezerva și la tăcerile tale în fața stupidităților mele doctrinare. După Praga, majoritatea foștilor mei tovarăși au făcut la fel... - și totuși Partidul Comunist Francez este încă în plină glorie, după cât se vede...

- Așa se vede din afară. Niște babalâci senili, mânjiți cu bacșișurile care le vin de la Moscova...” (pag. 201-202)

Retrospectivat pe etape succesiv istorice, de la stalinismul dejist-grozist, la ce a urmat, și corelându-se pe coridoarele memoriei terifiate, nu odată cu imersiuni în „peștera scufundată” a subcortexului, telurice cumva, amintirile sunt astfel readuse în timp, emoționante și, oricât pare de ciudat, romanul lui Dan Ghițescu este unul de dragoste, de ofrandă, un dar de imortele, al vârstei ce se limpezește în oglinda minunat de clară, amemoriei a f e c t i v e.

Discursul energetic și dynamic prin dialogul exterior, redă vigoarea fostelor trăiri și ni se comunică alert, convingător. Aduug aceste fulgurante impresii unora mult mai legitime critic din postfața cărții, cum sunt ale eminenței noastre colege de promoție, Doina Uricariu, dar și ale unor deplin- onorabili exegeți, cum ale istoricului literar Alex Ștefănescu, Al Darian, Liviu Tudor Samuilă, Alina Țurcanu sau ale poetului Ion Cocora. Parafrazându-i pe Gide și Nichita, cartea lui Dan Ghițescu – cu toată „zona obscură” pe care o psihanalizează, epic și fluent, probează nu sintagma, ci pe aceea că „patria mea este limba franceză, aici română” ...

Theodor DAMIAN
**Încercare despre Gracious Light-
Lumină Lină, ca îndumnicare.**

Misiunea asumată, (teologic și cultural) de Theodor Damian – și celor din preajma d-sale, la New York, cei ce se perindă în minunatul rost al ceea ce aș numi Îndumnicarea – prin aceasta- a fiindului românesc de pretutindeni,- este însuflețită de o rară ardoare a Cuminecăturii- comunicării elevate: a Moralei creștine și pasiunii empatică- (salută elogiile de cei mai importanți critici, în lucrarea sa , una de apostolat, dar și de eminent mentor- cărturar, la recentul său jubileu personal la 60 de ani..., Ca poet, dsa este un inițiat – inițiator, prin Harul (talantul) de unde vine și cuvântul românesc Hărnicie. Gracious Light este cunoscută în țară, dar și în continente, unde trăiesc români și urmași ai lor, unii născuți și viețași – povestitori pe meridiane; îmi amintesc de sintagma regretatului dr. Artur Silvestri, al “înnoirii din Sine a construcției” (textul din metatext divin!) – catedralice. (Noi credem că zidim neo-sanctuaric, Th. Damian zice Amvon,... Eminenul co- fondator de la ARP, belgianul cunosător de română, prof. dr. Francis Dessart- prezentat lapidar de noi în revista de față, avea încă un verb mai tulburător, al unei paradeigme restauratoare – fără conotația Conquistei, încă discutabilă- dilematică, a “cruții și sabiei”, peste civilizația incașilor solarieni,(vezi Eduardo Galeano, “ – Memoria Focului” (!) , cruciadele catolice în spațiul latino-american, mișcare căreia i-am aparținut, fiind diplomat cu Excelență pentru lucrarea revistei Noua Provincie Corvina, în concertul revistelor expresvi românești din țară și din

lume, dar și prin cărțile noastre, ale celor din Patrie- anume a unei rezidiri care să restaureze dimeniunea de fond al Sufletului românesc, prag- boltă al Spiritului nostru, sub egida haraldicului EMINESCU. Geniul locco, înțeles ne-la-timp, ca stigmă a monstrului istoric, însă veșnici tânăr și ferice, prin răsăritul său circular-luminător: Purtătorul de lumină Luxferis. Boemele noastre pot fi rodnice,(ROD prin DOR) în înțelesul reciproc convenit de el și mine,al marelui poet Cezar Ivănescu, iar dacă – prin efectul actant (un fel de efect Coanda!, altfel de efect Tesla !) – reușim, fiștecare, aceste lucrări ale Con- Viețuirii, în “ sfântul răgaz de a ne cânta Patria (Hoelderlin...)- fie-ne benefic nouă și vouă! Fie primit! Adaos: În mediile spirituale și culturale românești de la New York, dar și din patrie, Lumina lină ar merita o mai bună- cunoaștere, un un tiraj de mai mare impact, și format pe măsura vervei speciale în sensul plinitor mai sus invocat. Al empatiei divine. Fără *empatia divinului*, nu se poate. Patria este în Ceruri, dar și aici, în Limba Română, cea mai bogată dintre toate, cum știu poeții...Alexa Mateevici o numea, în răstriaștea veche-a suferinței și devenirii celei misterioase..., “ o comoară în adâncuri îngropată”. Trăim cumva învierea acelu substrat aurifer de mare adâncime, revelația(și) prin accesarea spre lumina-nțelegerii ca Duh, a Cuvântului- scânteiere din Logos. Limba Inimii, azimutul ei și isoscelul mirabil al cocorilor știutori de repetabil- prielnic tărâm...elizeic.(ELI- Zeiesc!); pendulul orelor astrale ale Ornicului încorporat circadian în ființa fiecăruia. Avem a poetiza lumea, asta avem noi a face, reface, reconstrui!

Eminescu a fost smuls-o, sub nefaste zodii, întru impodnerabil, cum niciun- altul al Nostru de până atunci și încă încoace; El-Luceafărul Eminescu, răsare și aparent apune,El este numitor al unei planete cu orbită inversă !!!, pe Firmament;El, cel îndurat ca protector-sfânt și al Cenaclului lui Theodor Damian și al multor valoroși convivi de acolo, dar și de aici. Oglindit admirabil de revista *Lumină Lină- Gracious Light*...Nu uităm frumosul itinerar împreună, la Zilele Luminei Line de la Sibiu, ce au fost deopotrivă ale revistelor editate în Ardeal. La Univ. Alma Mater și-n Mărginimea Sibiului “ vegheați” de prof. univ. Anca Sîrghie și nu doar, participanții am avut a ne documenta cultural, a dialoga și schimba publicații, cărți și idei. Ne-am simțit excelent, ne-am regăit amintiri din “ secolul trecut”, cum s-ar zice. Roadele acestui simpozion itinerant, desigur, se vor vedea. Ideea colocvială, de schimburi culturale boematice inclusiv cu

valorile actuale ale literaturii și artei, și ale creștinătății din diaspora, este desigur a comunicării LUMINII LINE prin astfel de contacte, eventual reciproce. Comparatismul necesar ne este reciproc util, ca îndreptar, mai ales cel al statutului nostru moral.

Ne-am bucurat de boema ediției și de buna primire a gazdelor, noi, subsemnații: Theodor Damian, Aurel Sasu, Valentin Ajder, Muguraș Maria Petrescu, Mihaela Albu, Dan Anghelescu, Mariana Floare, Aurel Pop, Mariana Pândaru- Bârgău, Alin Gladovzsky, Eugen Evu, Silviu Guga, Ion Gâf Deac și ceilalți, nu ultimii fiind primitorii noștri de la Sibiu, (dna prof. univ. Anca Sîrghie)-, de la Biserica din Săliște, pensiunea lui “ nea Ghiță Gura Râului, și de pe tot itinerariul frumoasei ierni a “ nevrajbei noastre”.. Poate risc un patetism desuet, dar îți mărturisesc, prețuite poet, că *am reînțeles*, amintindu-ne -mmpreună, mai ales ce se întâmplă cu noi, cu noile paradigme ce converg sau se “ ciocnesc”, intercultural, nu doar global, ci mai ales aici, unde determinarea istoriei imediate, ne este atât de dificilă, prin “ efectele Coandă” ale ei, dar așa spune ale Luminii line ce se agită (“spiritul este cel ce se agită în om”) – iar acolo unde creierul s-a “ aplatizat”, cel mult va reflecta ca o oglindă neagră, nu “ creație culturală”, ci “ suferințe ale organului amputat”..

Voi (vom) iarăși- medita la Drumul spre Sine, de care scria Nicu Steinhard, ab initio Eminescu, Eliade, Cioran, Blaga, dar iată că de peste ocean, aflăm de existența încercând a rezista – prin propriu-mi scris, prea- trepidant trăit (?!)- prin aceea mă consider, între poeții români ai generației mele, un poet înnăscut, ci nu făcut. Revelația și trans- scrierea lirică (îmi, ne) este una tulburată întru limpezire, cum ar fi spus Constantin Noica;pr. Theodor Damian numește, în atentul dsale precuvânt la cartea-mi “ Amintiri care vor veni”, - inclus în acest număr) - o astfel de “ atitudine” ca pe o pledoarie la “amvon”, eu prefer “ sanctuaric”: în fond poezia rostită este ce a rămas, esențialmente, de la început: incantație, cu efect de leac pentru psihicul nostru, Sinele căruia prag îi este sufletul. (pentru unii dintre noi) – cumva resurect magic a Logosului ca scânteii; una LUMINICĂ, așadar, hierofanică. Consider anume că dihotomiile curentelor neo- protestante (sic, n) ce – paradoxal- macină decadent, accelerat entropic, literaturile actuale, de tip cripto- comunist- consumism (globalism ?- (!!!), sunt tot atâtea sky- traps ale misterioaselor energii luminate, în contrapunctica întunecimii și a spaimelor ei,...escatologice, încă din Arhetip. În acest sens, dintre minunații

noștri “ diaspornici”, unii comentați cu ne- egoism sentențios, de noi, m-am bucurat a-l “ descoperi” pe jurnalistul român- american cu vocație de cercetător,ultraintuitiv, pe Nicolas Buda: revelația de acest tip, complementară religio- carteziană, ne este proprie;în fond, conceptul de apocalips (cum figuris, cum zicea Artur Silvestri) – este ceea ce din greaca veche vine mai măsurat în engleză: REVELATION. Apropos emigrație, autoexil sau exil, diaspora românească, remember alegoricul roman al lui Vintilă Hori, “ Dumnezeu s-a născut în exil”. Acolo avem parabola practic a întemeietorului liricii noastre, neo latine, OVIDIU. Exilul era datorat conspirațiilor etern- aceleași ale Puterii tiranice, dar și orfeic...Oare exilanții noștrii antebelici și recenți, masiv ! – recte valorile, inteligențele noastre, ne vor “ da” noi dumnezei, dintr-UNUL? Oare nu vor fi mereu și falși profeți, false valori, monede calpe, valută falsă? Cred că marele bun simț românesc, ancestral, va ști să diferențieze...Nu uit, deasemenea, spun asta pentru fiii și fiicele studioase (!) onor-liderilor directori de conștiințe din diaspora îndeosebi americană, un mare poem revelatoru blagian “ Noi, cântăreți leproși” : “ Dar fiicele noastre/ îl vor naște pe Dumnezeu”...Știu că re-ligio (refacerea legământului) – este o parte mai “substanțială” a gemenei, trans- substanțiale, revelație prin cultură, prin știință. Cred că valorile ce ne sunt împărtășite de ai noștri români “ de pretutindeni”, nu se face a ne intimida, nici situa pe poziții uneori descalificabile universitar (!), cum se precipită prin “ criza de ID..., ori așa- zisa “ ură de sine la români”! (??), a unor altfel talentați “ exilați pe-acasă”, dacă nu aciuăți și aruncându-și propria lor patologie, patibulară, asupra “ patriei gazdă”, ca națiune...Extremele se ating și determină reciproc: neo- bolșevism recte neo- fascism.

Gheorghe Vidican și *ostensiotica* lui Pant*a Rhei ...
“Aspru sângele meu “, editura Brumar, 2012

Editura Brumar, a eminentului ei mentor Robert Șerban, îi editează poetului bihorean Gheorghe Vidican o carte de poeme de o eleganță cumva în ton cu substanța cărții, departe de mine orice eufemism. “ Aspru sângele meu” este, după “ Genunchii Tamisei”, încă o bornă a itinerariului celui “ strigător la cer”, al “ strigătului făgăduit” (

sintagma îi aparține, n.) –în care poetomul,împrejmuiie o incintă a mitului personal, în care cartea se menține obiect de cult, altar sacrificial și oracol, ca rostire, însă una transmodernistă, cu puseuri ironice și parafrazic- livrești; altfel spus, o rostire a redefinirii arspoeticii, aforistice și semi- eseice, una fluentă pe orizontală, eludînc cu totul majusculele și punctuația, sângele fiind de fapt curgerea *comunicantă*, dinspre seve spre sângele animal, -apa, substanța primordială:

“sângele meu prelinge mirosul cafelei în vârful degetelor înainte de somn literele Braille stau în fața ochilor ca un foșnet încep să germineze în ochii orbilor adulmec urletul valului locuit de un pește de pradă neguțătorii de icre impart lumină sirenelor insomnii biblice în cântecul lor aspru sângele meu lumină în strigătul făgăduit apa întoarce în oglindă germinația semințelor vederea orbilor ascunde în mirosul trupului bucăți de carne...” (Aspru sângele meu). Ai zice nu carne ci carte. O astfel de description este a unei curgeri care este o altă definiție a arderii, anume a fluidelor elementare prin și întru logos-ul decaptivat. Discursul astfel eliberat, din sine, tinde a călători fluvial, poem- fluviu, fără cascade și praguri, campestru. Totul este demilizat spre a se redimensiona mitic, cu o forță transfigurativă remarcabilă. Sintaxa transferă morfologiei, la modul ludic propriu remarcat și din alte cărți, însăși limbajul plasticizant, cu cromatici și reflecții expresioniste, surrealiste, ingnorînd dar și tolerînd – oximoronic ! -, orice inhibiție a lexicului vâscos, prozaic, pe care îl înglobează în text cu nonșalanță și ambiguitate anume depoetizantă, anume destructurantă, surprizător în stilul subcurentelor “agonice”, și ale fracturismului malițios, act aproape parodic, parafrazic, livresc, ca într-un caz gest al “automutilării” dintr-un celebru roman; aici traseul devine bandă rulantă, discursul este curgere al apelor supraterane, dar cu “abisalul” celor din caverne, ale subcorticalui...epifanic; poemul se autocomentează, solilocvial și absurdizat din chiar valpurgia lui mecanică, situate cumva bilocativ, ficționist pur, “paranormal”. *Cuvintele devin carnație* și substratul textualist se răsucește contorsionat, ca vrejurile sau plantele târâtoare, chinuite spre răsărit,spre lumină, spre revelație într-un suspans cvasi- lexical, de iederă și verbine – ce *susțin*...zidul sau ruinele sale de templu păgân:

“ Șiretul bocancului trage trotuarul pe trecerea de pietoni cerșetorul e o mână ce dă apă trecătorilor formă ambiguă scârțâitul ușii mută murmurul tramvaiului în privirea minusculă a vătămăniței zdrențele din lumina felinarelor mângăie călătorii trecerile de pietoni au personalitate juridică strânse de menghină devin cerșetori” etc. (Trecerea de pietoni, pag, 20).

Parcurgându-și etapele (curgerii- ardere- epuizare și eliberare iluzorie, prin cuvântul ieșit din matca răbdării, irepresibil ca energie subtilă, Gheorghe Vidican (se) experimentează cu o dezinvoltură, vrona lui Aurel Pantea, nimicitoare. Animalul poetic al lui Stoiciu, a redevenit sacrificial, iar în “ facerea și corpul” acestei gesticulații numită de I.Popescu Brădiceni,”ostensiotică, se agită “ moartea ireală a unui semafor miop călătorii adulmecă descompunerea sângelui în lumina roz incadescență a arcului electric”.

Din astfel de “ butuci” hermetici, țîșnesc paradoxal lijerii tineri, vlăstarele unor arte poetice pe care generația nouă abia de le intuiește...Vidican rămâne un poet de sine- singur, însă patetic – disimulat! – conectat la misterul mareic al ...sângelui. Endimion este aici frate cu Onir, Sisif redescoperă piatra care curge, despre care Mitul tace...Ca să comentezi lirica lui Vidican, ai nevoie de “ organon” poetic și de lentile introspective, de echipament...multifuncțional plurisemantist, adică. Exotismul este o stare de fapt a Rozei, în călătoria ei cultivată spre...trandafirul englez.

* nu am scris Pantea !

Despre Nicolas BUDA și soarta planetară ..

Negreșit cred, știu, că studiul exegetic, cu actualizări cazuistice” ale mitologiei de tip exatologic, nu absurd, ci arhetipal transcendentale (!) în tema cea mai arzătoare, inflamabilă până la nedorite psihoze colective globale (și mai primejdioase pentru specie decât orice teribilă armă, cumscria careva) - al autorului de față, este un reviriment pentru mine, paradoxal al unei acalmii...De peste 40 de ani sunt familiarizat cu tematica generică a „ sfârșitului probabil al lumii”, din mitologia românilor, prioritar, apoi din cărțile de reper ale

cunoașterii, fie ea și de pe pozițiile (necenzurate decât pentru cei ce nu aveau în ei Întrebarea, în vechiul regim din România, Cu atât mai mult, în plina explozie infomațională, nemai diversionistă...,de după căderea zidului (aș zice a zidului din mulțimle lui Gustave le Bon... M-am delectat cu atât mai mult, citind acribicul Document- studiu, „ adus la zi” în anno Domini 2012, de acest prolific, wikipedic (!) și foarte serios cercetător. Cartea este sinoptică, este labirinthică și este extrem de utilă, cel puțin pentru inițiați, dar desigur celor ce vor ajunge a o „ explora”,mai ales ea fiind editată de Casa cărții de știință din Cluja Napoca. Autorul este deopotrivă un poliedric jurnalist de investigație, documentarist, narator,fizician și astrofizician, dar și teolog- teosof, ceea ce îl situează cum spuneam în acea bidimensiune dintre revelația cognitivă (gnoseologică), și cea intuitivă, sophianică, de tip post- alchimic.

Sunt inventariate, pe capitole, (minus tema ce ar fi rezonantă, a „ rezonaței Schuman”) –cele mai stăruitoare, dăinuitoare, uneori obsesionale teme ale actualei noastre specii, pe cale a se robotiza, cu trimitere la fenomenologia, psihologia, corelațiile, ce onverg spre Punctul Zero al Problemei number one: CE VA FI în anul 2012? Fiecare capitol este un curs la o posibilă catedră universitară ce ar face mândrie și utltra- utilitate mai ales tinerilor studiosi.Cartea este laborios etalată, exponențială, limpede scrisă, comparatistă, așadar anamnezică, așa cum și-o definește prudent Nicolas Buda. Avem a „ ne aminti” tot ceea ce a fost păstrat, ocrtotit inițiatic, disimulat, codificat, mistic ori „ rebelionar- luciferic”, în Memoria trascendentală a lumii de lumi în care suntem. O vastă bibliografie, accesibilă la noi abia de două decenii, îndeosebi din mediile americane, ne este deasemenea utilă prin semnalare și îndemnul la direct acces.

Sigur, rămâbne o durere pentru mulți, de a nu se fi documentat asupra acestui cel mai mare imperativ al comunității globale, cum ar zice Alvin Toffler, aici, „ între plug și computer”.Tot ce pot aici scrie, acum, este a vă îndemna să citiți cartea, și să o gândiți în” multiplul unic al entității dvs, a fiecăruia.

**Despre IOV și CONDIȚIA umană a Fiindului
Psaltirea apocrifă a dreptului Iov. Poeme,
Editura Eikon Cluj Napoca, 2012**

Motto: între solilocvial și colocvial...

Un eminent scientolog al marilor religii ale lumii și al creștinismului, comparatistul domeniului, Constantin Dupu, ne poate fi ghid în reînțelegerea, dincolo de dialectica care încă funcționa post- comunism, în anul apariției studiului său, 1995, Editura Gnosis, București,- a cel puțin două cărți extraordinare, în tema IOV; „ Universul durerii- Cartea lui Iov”, de Remus Valeriu Giorgioni, derspre care sper să aflu răgazul a scrie, și cea recent înmănată mie de Muguraș Maria Petrescu, după periplul american în diaspora: „ Dumitru Ichim- Psaltirea apocrifă a dreptului Iov”, (prefațată inadăugibil (!), de Aurel Sasu. Negreșit, cei ce au organon pentru o abordare exegetică, o fac și o vor face mai bine decât câteva opinii ale lecturi noastre la una dintre cele mai tulburătoare (întru limpezire) – coduri biblice ale creștinismului. Pr. român din State, Dumitru Ichim ne oferă în modalitatea evangheliilor apocrife de la Marea Moartă și Nad Hammadi (parcă 33 la număr)- o volum poetic remarcabil cu țintă de misionariat (post- apostolic), mizând pe inspirația poesis; cartea de față este, șadar, obiect cultic în noua paradigmă a creștinismului și lucrării sale pe meridiane: tot ce ni se dăruie prin carte, este sub semnul convibrant al exprimării într-o limbă română de calitate, necoruptă în diaspora, evident sub egida Bisericii ortodoxe de peste Ocean. Cum spuneam, eminentul nostru profesor univ. criticul Aurel Sasu, prefațând cartea, face inutilă eventuala-ne „ intruziune” în domeniul mării parabole a Condiției Omului față cu Divinitatea: „ Psaltirea apocrifă” a părintelui Dumitru Ichim este o tulburătoare pledoarie lirică pentru deschiderea omului spre desăvârșirea, veșnicia și deplinătatea asemănării lui cu Dumnezeu”; „ Prin „ dezbrăcarea de trup”, prin „ putrezirea rănilor”, cum spune Ioan Scărarul, și prin contemplarea Treimii revelate...” „ Metaforic îngenunchierea în cuvânt și râvna locuirii în propria iubire...” (Aurel Sasu).

Prin însăși esența sa originată, poezia a fost și continuă a fi psalmodică, a fi culturală, a fi – vai !- cum iarăși scrie Aurel Sasu, una

deopotrivă „ o tragic inefabilă îngemănare de vise, căderi, aripi și eternități”...Cum îmi spuse mai anțărț (...) cronicarul, mie aproape mi se „ sparie gândul” față de cutremurările semiotice induse de o astfel de carte. De aceea, mă rezum aici, la fulgurația scânteierilor iute-arzătoare, la „ scânteile lui Iov”, recomandându-le drept „ cuvinte cheie” pentru o lectură mai elevată, necesară mensurii ce ne-o dăruie, cu Har, Preotul- poet Dumitru Ichim. Cum inspirat scrie și Remus V. Ghiorgioni, Codul Iov, ne saltă în „ lumile paralele”, inefabile, imponderabile, ale pluridimensiunii, însă prin vămile triadice, treimice, ale Creștinismului. Astfel, cartea se cere și poate fi primită, cuminecant- comunicant, nu apocritic, și evanghelic, în sensul înnoitor al eternei reînnoiri (v. Eliade).

Din asta rezidă sintagma noastră de „ cod Iov” – cod esențial al ființei din uman, în ACUM-ul- Spațiu continuum. Și cred, afirm și știu (!), că acea singurătate cumva și în Duh (paraclet) al Sinelui-Sinei ..., anume a „ îngenunchierii în Cuvânt”, este „ re- gemelară”, este Dempreunare, este – anume a scrierii cărții, cere și lectura însingurării „ prin „ dezbrăcarea de trup”, pentru a avea efectul eventual îndumnezeitor(...), al Cuminecării. Dumitru Ichim, prin respectuos- estetica-i carte, asta face: ne ceahmă la cetire în interioritatea „ extracorporală”, din omul-templu sieși, omul pulsatoriu, în etern- revelatoria (hierofanică !) – înfruptare mistică din Misterul devenirii. Cumva, atemporale, oricum, nediferențiată la durata viețuirii noastre. „ Vino cu mine/ repede, te rog/ (nu spune de aceasta nimănui!) și pe aici sunt urme de la mersul Lui/ deschide palmele/ și urmează-mă în zbor!” ((pagina 86). Oarecum tresar la acest apel- cheie al „ îngenunchierii” (cu tâmplele- capul- naosul-purtat- chivotul) – în straniețea re-ligio (...), dacă nu a rostirii paradoxiste (!) – anume „ nu spune de aceasta nimănui!”...Prin aceea că scrierea și încredințarea Cărții- apocritice, este chiar spunere ! Iar vis-a-vis de teribila parabolă- cod a lui Iov , ca „ univers al durerii”- îmi rămâne a mă opri „ înainte de a începe”, îndemnînd totuși la lectură în „ singurătate”, pe cel ce caută învățătură și dinspre alții, în condiționalul existențial al fiecăruia, ca miriade de părți din Unul...Întru „ cunoaștere de Creator al tău”, teză esențiale a învățurii creștine...Poemul cheie pare a (ne) fi „ Globalizare”: *Deasupra mormântului au zidit o biserică/ deasupra bisericii au zidit o sinagogă/ deasupra sinagogii au zidit o moschee/ deasupra moscheii au construit un spital/ deasupra spitalului au construit un zid/*

*deasupra zidului au construit o șosea” (etc).. Uluitor, poate, acest poem- cheie de boltă (și prag al îngenunchierii în logos) –altfel spus această Ars Poetica (noetica!)...*Întru ce ? „ și toată populația globului a intrat în panică/ răspândindu-se vestea/ că, de fapt, mormântul era gol”...(fragment, idem). Ci iată Bunavestire, nu ? Apropos conceptul de globalizare: Alvin Toffler, futurologul- profet al „ valurilor”, are sintagma „ interconection” a civilizației actuale, cea de „ satul global”...Aluzia poate fi in extenso și la resurecția precipitînd tehnologic omenimea (...), al mult mai vechi aprocrife, și încă mai subtil, la Esenieni primei forme de comunism, după unii exegeți...Poetul Dumitru Ichim este același cu preotul Ichim, în deplinătatea îngemănării necesare întru înălțare, înnoire, înviere. Strict rezumînd la stilul liric al pr. Dumitru Ichim, afirm respectuos că este unul impregnat semantic de o tensiune a arderii mai „ ușoară” decât iute- stinse „ scânteieri”...Iar aceasta este Har și bineculturat Talant(talent așadar)... Cartea se cere a fi cetită în singurătatea creatorului ei.**

**Conotații la Remus Valeriu GIORGIONI –
Universul Durerii în Cartea lui Iov,
editura Eikon, 2011**

Într-adevăr, cum amintește și Petru Ursache, evocându-l pe regretatul (și al meu) editor, Mircea Ciobanu,(Însemnări pe Cartea lui Iov, 197) – Remus Valeriu Giorgioni „ actualizează” „ codul lui Iov”, într-un mod cu totul remarcabil și am numi, parafrazic, apocritic, dincolo de teologismul modern al abordării, studiul său, editat de aceeași exigentă editurp Eikon. Condiția suferinței omului întru mântuire și reculegere în Divinitatea ce sacrifică spre a înnoi (religare) legătura dintre El și opera sa vie, ciclică..., conține parabola Sacrificiului Creatorului în corpul propriei-opere (Omul), prin iubire absolută, însă numai prin verificarea, încercarea purificatoare, a înnoirii de Sine-al-Lumei, prin răni și distrugere – ardere a teluricului ce îngreunează (ca substanță- elemente) – și apoi prin „ degravifiere- înviere într-o dimensiune a Eternității.

Cum cartea lui R.V.G. este a unui chemat, ci nu intrus, asemeni celei a lui Dumitru Ifrim, cere lectura elevatoare, pe măsura unei culturi „(livrești”) –a temei . Sintagma „ lumi paralele”, nuanțează ușor și

cunoașterea științifică, neo- carteziană, în planul vast al seminaristicii marilor subiecte-cheie- coduri, ale creștinătății acestui prag milenar ce „ va fi religios, sau nu va fi deloc”..Întrebarea remanentă după lectura excelentului studiu, îmi este dacă, mai ales după acel 11 Septembrie negru din USA, (...) –paradigmele se ciocnesc, ca și doctrinele și utopiile profaniei monstrului istoriei,...într-o teribilă veche dilemă-nouă: poate fi veacul „ after the day” sus- citat, unul al substituiri Proclerului în ...Paraclet? Poate fi oare un substitut cosmic, din altă dimensiune (!) – un segment fractalic al Memoriei colective (sic, n) – și interferent cu ultimele descoperiri (în Revelation!) –atât sub pământ, cât și astrofizic și subcuantic..., sau al unui Program cosmic privindu-l pe Om în devenirea lui... încă raportabilă la „ vămile” anticei cunoașteri, de la Sumerologi, Egipteni, fie și Popoarele soarelui ș.c.l., din Mitologie, până la recente decriptări ale lui Zecharia Sitchin și ale altora, în „matricealul” Babilon?

Avem actualmente mijloacele inteligenței intuitive sacre, sporite de...navigațiile galaxiei Internet, să redescoperim misterul Acelui Dumnezeu Unic „ care ni se ascunde arătându-se, și se arată ascunzându (NI)-se Fără a avea instrumentația, dar nici spațiul minim necesare spre a comenta, mă voi rezuma, cu admirația cuvenită pentru reușita cărții, doar la îndemnul de a o parcurge, pagină de pagină, capitol de capitol, ca să se adeverească „ magia” trans- (e)miterii, cum zicea un poet grec despre poezie: „ șoaptei de la om la om”(„ șoapte”, cum spune Varujan Vosganian)-, ceea ce irepresibil s- a re-activat între cogito și revelație, dincolo de dual, eventual în treime. Iar cartea lui R.V. Giorgioni rabdă a fi descoperită de dumneata, cititorule.

Pasaggio

Premiul internațional pentru eseu

Eugen Evu, *Ordinea Ascunsă- Pleroma*, Editura RAFET, Romania, 2012. Si tratta di uno dei più recenti volumi pubblicati da Eugen Evu, un vulcano nell'ambito letterario con una produzione davvero sconfinata ed encomiabile, non solo nell'am-bito della poesia, ma anche della critica, della narrativa e del giornalismo. Questo volume è incentrato sulla riflessione morale e sullo spirito. Pleroma, infatti, dal greco pleroma significa spirito, come bene viene messo in

evidenza nelle prime pagine, ed è l'anima universale. La poesia fa parte di quest'anima universale che è lo spirito, la poesia diventa anche anima dell'uomo.

Accad internazionale Il Convivio, Sicilia, Italia

Emil ALBIȘOR

Emil ALBIȘOR : S-a născut la 25 mai 1954 în Izimșa, Mehedinți. Licențiat în filozofie la Facultatea de filozofie București. – 1979. În 1985, obține licența în Drept. Lucrează din 1980 până în 1993 în cultură. Din 1993 lucrează în Justiție. A debutat în 1969 cu poezie. A colaborat la cam toată presa literară românească, printre care: Luceafărul, Amfiteatru, Tomis, Orizont, Ramuri, Steaua, Noua Provincia Corvina. A debutat editorial în 1990 cu placheta de versuri „Călătorind”. Într-adevăr, scrisul este pentru el o călătorie iar ținta este acea întoarcere la sinele ce s-ar răzleți, sufocat de...real? Plasticitatea imaginilor surprinde prin polisemantism și apeluri la oximoron, cu un acut simț al moralei.. Un romantic disimulat în parabole, istorisiri ce își diversifică „ magic” noimele,o propensiune naturală spre narația și eseismul ce denotă o savoare de a se confesa. Uimitor cum interferează eposul arhaic în „ sincretismul” artefactului, cu zona științifică. Filosoful Emil Albișor este un justițiar deci un moralist aparent anacronic, iar practicianismul artei lui este complinit de marile teme esențiale recuperate egal în exprimare poetică precum și epică. Abordează cu dezinvoltură, pe constanta acelorași obsesii și aspirații etice - recognoscibil prin amprenta stilistică – poezia, eseul, romanul, proza scurtă. În peisajul liric și literar românesc, Emil Albișor surprinde printr-un energetism neobișnuit, parcă sporind din arderile mito-poetice proprii, de la o carte la alta. Asimilările livrești și filosofice s-au ramificat pe structura de rezistență a unei persoane grav- ludice, aparent onirice, un scriitor ce „istorisește” între epic și poetic itinerariul regresiunilor în memorie, dar și al unui edificiu misterios, în care se rostește oracular un sacerdot și un semiotician. Spontaneitatea enunțului liric izvorăște totuși limpede, deoarece substraturile sunt consolidate pe cultură și echilibru. Revista Paradigma XXI este una dintre cele mai interesante din noul peisaj media-litera din țară, deschisă generic și substanțial spre mileniul III. Ceea ce este o fericită excepție –

imprimată și revistei, este spiritul cooperant și exigențele pe care le impune prin colegiul și semnatarii ei, fără complexe provincialiste. Între noi a existat o cooperare fructuoasă, poetul avea un suflet mărinimos, neasprit de spicificul dur al profesiei sale justițiar. Din 1997 până la decesul dramatic, a fost membru al Uniunii Scriitorilor din România și unul dintre scriitorii din Sud cu cea mai pregnantă prezență.

A inițiat și condus revistele literare: Lumina literară și Caligraf.A fondat și editat, ca redactor șef revista lunară „Paradigma XXI, deschisă laudabil promovării tinerilor de valoare.

A publicat cărțile:

Poeme: Călătorind –* Arcane * Compania de sunete * Cântec dus* Sud * Nunțile* Manechinul de pluș* Labirintul de fum – roman* Ape și oglinzi – roman* Noaptea Moranei – versuri* Mărturisirile Automatului von Newman. *S-a stins doborât de o bolă necruțătoare.*

Medalion afin

Ioana Cassiana BOLBA, *s-a născut la 17 februarie 1973, la Oradea. Studii: Liceul teoretic „Aurel Lazăr”, Aleșd (1987-1991). Facultatea de Teologie Ortodoxă - secția litere, Universitatea Oradea (1991-1996). Studii Aprofundate Litere - Limba și literatura română în context universal (disertație cu tema: „Metafizica cuvântului în Frații Karamazov”), Universitatea Oradea (2000-2001). Master management educațional, Universitatea Oradea (2002-2004). Activitatea profesională: profesor suplinitor 1992-1996; profesor titular 1996-2003 la catedra de religie, perioadă în care a predat și limba română (prof. metodist, șef de catedra). Televiziunea Transilvania - reporter, producător, realizator emisiuni tv. (2003-2006). A publicat în revistele „Legea Românească” - Oradea, „Solteris” - Mangalia, „Provincia Corvina” - Hunedoara.. Actualmente este manager la Oradea, spirit activ, inventiv ca însăși poezia sa.*

Referințe la cărțile ei: Eugen Evu, Ioan Moldovan...

HABAR N-AM

Cam asta ar putea să dea sens vieții.
Fără să fim încuiați ne cresc
măslini în vene,
fiecare cu Ghetsimanul lui.
Iubiți-mă
Iertați-mă
Mai încolo vine moartea
ca o lebădă neagră
Și gustă cât vrea din viața mea
Apoi îmi adoarme sătulă pe sân
Habar nu am ce va fi după ce
se va trezi....

PORTRET DE SERVICIU

nu știu să îmbrac decât unica mea piele
de femeie
în mansarda asta unele piei
și-au pierdut căciula
capetele lor se bălăngănesc într-una
de ciudă
apoi râd și împrășcă aerul
cu duhoarea vieții lor
de nemernici
fiecare zi e o pantomimă în lavalieră
ne prefacem surzi, orbi și incuți
doar așa vă cresc capetele drepte
hai, luați-vă gândacii, bocancii
și poveștile la plimbare
azi nu am chef să mă eschivez
în Fata Morgana...

Dacă Hristos stă la ușă și bate,
ar fi bine să stăm tot timpul cu ea deschisă.

Ion Popescu BRADICENI
Facerea și corpul, editura Napoca Star-
ostensiotică, semiologie aplicată -

Din seria ultimelor remarcabile scrieri, toate de excepție, prin spiritul novator- vizionar asupra actului creației literare, prin asumarea cu o vervă unică, holistică, atât a unei poezii post-avangardiste, și prin originalitatea “ școlii de la Brădiceni”, veritabil forum al noului curent propus de el, “ transmodernismul”, (conexionat între literatură și arte plastice) – universitarul Ion Popescu Bradiceni, este pentru mine o “ descoperire” dintre cele mai incitante, de unde l-am avut ca invitat într-un periplu boematic, atât în Valea Jiului post-moderniștilor de la Boema și Abataj, - opera lui Marian Boboc și convivilor săi) – apoi în arealul cultural actual al Hunedoarei...Așa cum l-am postfațat în cartea sus amintită, ori i-am savurat uluitoarea ingeniozitate într-ale hermeneuticii și semioticii, practicianismul de “ catedră în mișcare”, arta cercetării și decantărilor novatoare pentru teoria literară, el este un om al scrutării înalte, panoramice, al emulației metafizice în “ tranzit” filosofic- teosofic, sincronic, de unde l-am numit generic poliedrism. Desigur, în sensul crustalogiei trans-ferabile în text, ca hologramă. Inteligența despre care biblia afirma undeva că va fi considerată de unii “ nebunie”, este de fapt revelație în substratele textualismului, dincolo de disputele pro și contra, care, de fapt, vor renova mereu ceea ce arde și alege lumina de cenușă. Poemele sale sunt tot atâtea eșantioane- probe ale daimonului său inspirator, în grila plurisemantismului ce știe a extrage mereu alte sensuri, noime, ale straniului “ orgoliu” de a re- scrie ...lumea. “ A face” este verbul sacrosanct și pentru scriitor, și pentru muzician, și pentru plastician, a pentru a re- face, e nevoie de a des- face, a restructure, a rezidi. O face cu ardoare, o face redescoperindu-se pe sine și manevrînd ludic, cvasi- ludic, resursele limbii. Știința jăruie pe vatra- nadirul discursului. Incintele cărții sunt ale labirintului, reprezentarea cea mai fascinantă a cerebralității omului cogitans. Oglindariu, ar fi un termen mai potrivit al acestei cărți- iar intuiția este “ principiul dinamic ordonator”, nota bene. Nicio inhibiție, nimic sentențios, ci numai și numai foame de esențializare, de comunicare *semnificată*.

Opera brădesciană este a unui erudite și impregnate de cultură, fără ca asta să-i pricinuiască propriei lirici, uneori năucitor- spontan, însă filtrând cu un decantor ultrafin, transsubstanțial, esoteric, ceea ce aș numi o alchimie a divinului.

Cum își definește într-o dizertație susținută în “ tăcerea cu pavilioane” a auditoriului, autorul temerarului studio, convinge prin întreaga arhitectură “ pe cant” (și pe Kant) – că avem a reconsidera antecedentele eventual colaterale, prin premiera sa neo- heremenică, numită Ostenoioitică, termen compus pe etimonul osteo- de unde ne amintim și de Ossi di sepiia, dar și de o structură ce se osifică, ia corp ca text, după principiul ihtio, al colaborării animalelor marine, cu valul (mediul)...Alt concept este dihotomic: hermeneutică dorulniană. Maestrul își are, deja, desigur, companionii și adepții săi, o veritabilă școală, vezi și revista “ Serile de la Brădiceni”- ce și-a perindat deja câteva ediții.

Textele sunt Facere, se auto-reproduc, (? n.)- primesc CORP, scriitorul este demiurg. O paradigmă recuperatorie a Ființei mereu devenitoare, conforme Verbului divin. Cioranianul I. P. B. colucviază cu Petru Culianu, via Mircea Eliade. Există un soi de “ feminitate sferică” a scrierii, există un astral ...nonfigurativ, care suspendă și dă inefabil, zburare, levitație, prin însăși încropirile sale.

IPB este familiar cu Hiedegger și Carl Gustav Jung. Un eseist clarivizionist, un poet între onirism și post- modernism, cu “ îmbrobodiri” soresciene, dar mai ales un el însuși cu harul empatiei absolut magnetice . Cartea e un tratat ce inaugurează “ era” transmodernistă, fenomen deja țîșnit din cunsumatele “ sume ale eșecurilor” ce devoră, reciproc energofage, genialitatea. O carte ce poate fi curs la oricare catedră universitară în pragul mileniului doi. Ion Popescu Brădiceni este unul dintre cei mai importanți “ viitorologi” ai marelui ornic care ne mișcă invers al Timpului, fractalic al în misterul Cuvântului, ca grafem și Cod. Ținta scrierilor sale estea neo- catarsisului imperative necesar în fața mașinizării, cibernetizării și golemizării, a dez- creierării – mai franc zis, a primejdiei aplatizării și “ reptilizării” dinspre toate cele șapte Frici al omului, splendid definite de Popper și Lorenz, bunăoară.

Malițiosul titrat “ pseudo-jurnal de spital și coalescență”, al “ dramaticei surdități” , este o radiogramă a reconsiderării “ alienării” în asalt, în precipitate paradigmă a noilor valori toffleriene; cartea premerge o altă carte de acest gen, a lui Ștefan Doru Dăncuș, “

Eliberarea"... Scepticismul...devine imunitar față de etern al cinic Diogene, numai că în locul lumânării iute- de- sine- mâncătoare, I.P.B. este dotat cu o lanternă inclusiv pentru submersiuni în " peșterile scufundate" ale ...lui Platon., mult- dincoace de claustrul patologic - apocaliptic al lui Ioan Teleologul.

Nicolae CREPCIA – Brotuneanul ...(II)

Forfota editorială a luat forme explosive, punct ochi- punct lovit cetitorul roman aproape sufocat de blogărișm, fenomen mai degrabă psihedelic...Una dintre remanențele provincialului publicist- cronicar care eventual sunt, este cea a " cititorului de serviciu la redacție, sau " cap limpede. Sigur că aleg dintre numeroasele cărți trimise sau înmânate, în primul rând valoric (așa cum percep eu) – dar sincer fiind, preponderant autori din arealul meu cultural. Unul dintre cei mai "productivi" este vechiul meu confrate din cenaclul scriitorilor hunedoreni d'antan, zărândeianul Nicolae Crepcia. Recent, la adunarea filialei Alba Iulia- Hunedoara, a USB, mi-a dăruit încă trei cărți, în opinia mea cel puțin una meritând un premiu: " Strigătul care se vede", editura Ortopeia. Crepcia și-a revendicat, explicit, sorgintea " pragmatică" Rimbaudiană, cu prima-I carte, " Pe umărul lui Rimbaud", 1996, însă ar fi de asociat – atutudinal,- și cu A.E. Bacovsky ("Corabia nebunilor", dacă nu mai degrabă cu foștii săi colegi afini, Victor Niță și Ioan Radu Igna și oarecum cu Andrei Zanca. Știind că este printre cei antologați de criticul legitim Ladislau Daradici, voi nota doar câteva date colaterale. Biblioteca poetului de la Brotuna, numără deja 14 cărți! Certamente, ale unei continuități salutare, ale aprofundării unui itinerariu al afectelor paideumative și al stilului epistolier, confesiv, introspectiv. " Chiar sămânță de-aș fi/ dacă vântul/nu m-aș rostogoli/ în țărâna cea reavănă/ fără de strigăt m-aș usca/ în palma de piatră/ a vremii/. Numai de nu m-ar împinge/ într-o gaură neagră/ să trag fără vină/ lumina cu mine/ într-o altă dimensiune/ în care să încolțesc".Nicolae Crepcia scrie (se trans- scrie), sub vraja incanației divinatorii, însă într-o formulă foarte personală, necontaminat de modelele sus- citate. Zărândeianul este de fapt un mito- poet, iar adevăratul lui " mentor" este Crăișorul Avram Iancu, cel ce i-a fascinat și pe Eminescu și Blaga. Tragismul existențial al istoriei, este timbrul constantei sale expresive, fără

dubioase puseuri eclecticice, cum se-ntâmpă acolo (aici), unde istoria se cere rescrisă în mai sincretică paradigmă.Elegismul său semi-baladesc, plasticizant, nu este cel al lui “ Rimbaud marinarul” dinescian, ci unul rezonat sinei lui ancestrale, căruia dealtfel îi dedică târziu și “ Spovedaniile Iancului”, inspirat editat de Gligor Hașa. “ Scrisorile de la Brotuna” par să continue cu verva rară a unui hronic-răboj de cea mai nobilă frumusețe morală, estetică, poezică.

Referințe și exegeze în volume critice:

Olimpia Berca, Dicționar al scriitorilor banateni”. Ed. Amarcord 1996; Magdalena Cscu Schlesak, Vina Cerului / Himmelsschuld, Munchen, 2005; Dieter Schlesak, Antologia poezilor din Transilvania, Sibiu și Germania, 2007; Maria Razba- Personalități hunedorene (sec. XV- XX), Dieter Schlesak, Antologia poezilor din Transilvania, Sibiu și Germania, 2007; vol I și II, ed. Emia 2000, 2008; Paul Aretzu, „ Viziuni critice”, Ed Ramuri 2005; „ Scara din bibliotecă ”, ed Ideea Europeană, 2007; „ Jurnal de lecturi”, Scrisul românesc, 2010. Maria Diana Popescu, „ Dialoguri privilegiate”, ed. Trilog, 2009; Dumitru Velea, „ Camera cu pereți de oglinzi”, ed Sitech, 2006; Paul Eugen Banciu- Aquilina Birăescu, Timișoara literară, dicționar biobibliografic USR Timișoara, 2007; Horia Țâru- Horiana Țâru, Panorama poeziei românești(1970- 2005) vol II ed Mirton , 2006; Maria Diana Popescu, „ Dialoguri privilegiate”, ed. Trilog, 2009; Florentin Smarandache, antologiile internaționale ale paradoxismului, (*în trei volume succesiv*), prinded în Colombos, Ohio, USA și Offsetcolor. (2008-2012); Constantin Stancu, Poetul de la Castel, volum critic, Ed. Realitatea Românească, 2010; Ștefan Nemeček, Literatura hunedoreană vol II, 2008, ed Realitatea Românească; Ladislau Daradici, Teme fundamentale în lirica lui Eugen Evu, ed. Emia, 2010; Felix Nicolau, Ioan Groșan, Ioan Es Pop- Antologiile revistei Singur, ed. Grinta, 2010; Boris Craciun, Daniela Crăciun- Costin- Dicționarul Scriitorilor Români de azi, ed. Porțile Orientului, 2011; Nicolae Stoie, Poeziile criticilor mei, Ed. Gens Latina, 2011; Theodor Damian, Teologie și Literatură, vol bilingv, Addleton Academic Publisher, New York, USA, 2012

Activitate publicistică: Fondator al publicațiilor de cultură și artă, trimestriale și săptămânale:

„Renașterea Hunedoarei”, redactor șef- al primului săptămânal liber editat la Hunedoara (1990); „Bufnița” publicație de satiră și umor – 1991; Revista de cultură și Artă „Vitriliu Hunedorean”- red. Șef-

(1997); Revista Constelația Dragonului”, Deva 1998; Kilometrul Zero”, revistă de poezie (1997); „Semne”, revistă de literatură și artă, Hunedoara (1998); Emisiuni radio Color, Hunedoara, cu Mircea Goian.

Director fondator al revistei „ Provincia”, retitrată Noua ProVincia Corvina” (anul 16 de apariție neîntreruptă, în 2012); Fondator redactor șef al magazinului intercultural european Palia literară, Orăștie, director Elena Daniela Sgondea.(dec. 2011).

Colaborator benevol voluntar– semnatar a numeroase publicații din țară și străinătate. Membru onorific în 10 colegii redacționale.

Antologator al șase volume cu scriitori români și străini, traduși din italiană, germană, engleză, franceză, croată, maghiară, spaniolă, siriană.

Antologator al unor volume de tineri scriitori și co-redactor al unor reviste pentru școlari și preșcolari.

.....„Tresărirea Focului” este o carte a revelațiilor poetice în cumpăna milenaristă, a unui admirabil poet și prieten, care se dovedește din nou un remarcabil om de cultură, cărturar al Hunedoarei și al României, așa cum este receptat de experți critici din țară și din occident. Poetul este un cercetător neliniștit, un epifanic, cum ar spune Noica. Cartea sa este deopotrivă un caleidoscop (compozit) inițiativ, și un itinerary labirintic propriu. Străbătînd conținutul, apreciez, deplin justificat, că nu e vorba de „tresărire” unui foc-rug, ci de erupția unui vulcan, cu foarte multă lavă fierbinte, din care se decantează, încremenind în forme fascinante, substanță și semnificație” ..

(prof Victor Isac”)

Florentin Smarandache Seven Anthology, USA

The contribors to this anthology are: - from Chile: Pablo NERUDA; - from Germany: Bernd HUTCHENREURTHER; - from India: B. VENKATESWARA RAO; - from Israel: Morel ABRAMOVICI; - from Romania: George ANCA, Marian APOSTOL, Adrian BOTEZ, Gheorghe BURDUȘEL, Eugen EVU, Sergiu GĂBUREAC, Dumitru HURUBĂ, Liviu-Florin; JIANU, Ion MARINESCU - PUIU, Mircea MONU, Doru MOTOC, Janet NICĂ, Gheorghe NICULESCU – URICANI Octavian PALER, Tudor

PĂROIU, Ion PĂTRAȘCU, Marinela PREOTEASA, Andrei RADU, Puiu RĂDUCAN, Ion URDA; - from U.S.A.: Tom DEIKER, Greg HALL, Kyle REVERAL, Wm MEYER, Mary Ellen WALSH, Eric PIERZCHALA, Peter SPECKER - TWIXT, Florentin SMARANDACHE

A debutat în ProVincia Corvina: Elena-Raluca WEBER

What Do They Sound Like?

Multiple Voices in William Faulkner's

The Sound and the Fury, as well as Absalom, Absalom

N. la Hunedoara. A debutat în revista ProVincia Corvina. Debut editorial cu volumul de poeme „ Bună dimineața, lumină !”, ilustrațiile autoarei, la editura Emia, ediție îngrijită de Eugen Evu.

Absolventă a Facultății de Litere, Istorie și Teologie (*Specializarea: Limba Engleza-Limba Germană*), și a Facultății de Științe Politice, Filosofie și Științe ale Comunicării (*Specializarea: Relații Internaționale și Studii Europene-linia de predare în limba germană*), din cadrul Universității de Vest Timișoara. Autoare a doua volume de versuri, laureată național și internațional în domeniul creației literare și al picturii; membră a Academiei Internaționale „Il Convivio” și colaboratoare la reviste de cultură și artă *precum și la antologii din țară și de peste hotare*.

Approach: The paper focuses on analyzing the function of multiple voices in two of Faulkner's novels, while employing both already known critical views in this respect and providing a reinterpretation from a perspective undealt with before, namely the texts as a dichotomical narrative fugue. The argumentative thread pursues the dimension of sound and to sound like, anticipated by the title of what is more of an essay on Faulkner rather than an exhaustive, critical case-study.

Purged against the backdrop of the Civil War and its aftermath for the American South, William Faulkner's literary approach revolves around *violence*, that *surfaces* at a physical and psychological level, as rendered through suicide, castration or incest, thus leaving scope for narrative "(...) ancestral halls in which echo only the sobs and shrieks of demons; a possessed gallery of the decaying and the

demented who live in memory” (Geismar, 1971: 144). Nevertheless, *violence* becomes a *narrative technique in itself*, encumbered within the author’s *in-depth*, experimentalist “kit”. Consequently, his novels acquire a certain degree of corporeality: hence, the *texts* take on the identity of a *maimed body*, onto which Faulkner cunningly performs “vivisection”, whilst playing havoc with the “rules” of time, plot and perspective. Thus, in *The Sound and the Fury* or *Absalom, Absalom!*, the writer attempts to utter “Zersplitterung”, “Zerfetzung”: an atomization, whose “rags” form a patch-work striving to convey totality if read simultaneously...with the mind’s eye, of course. First of all, *The Sound and the Fury* intimates from its very title at a controversial form and content, in terms of the intertextual reference to *Macbeth* [1]. The “sound” therefore plays upon the opposition sane-insane, literally depicted through Benjy, the 33-year-old, mentally challenged narrator dealing with the first part of the novel (7th April 1928). However, as the plot unravels, the four voices all seem deviant, since their perception is impaired by subjectivity, inherent for the subsequent “story-telling”.

The “sound” also triggers an analogy of musical facture, converting the novel into a *narrative fugue*. Although initially transposed onto poetry by Paul Celan in his *Todesfugue* (*Death-Fugue*), such *syncretism* is likewise viable for the prosaic genre. This occurs through the *recurrence* of certain key events (Quentin’s suicide, Caddie’s muddy drawers, a.s.o), which actually entail *variations* on the same topic: the decay of an aristocratic, Southern family and its inability to reinvent itself to suit the new, post-war context. Faulkner employs a “*quartet*” to convey the family “saga”: Benjy, Quentin, Jason and an allegedly unbiased third-person narrator transmitting Dilsey’s perspective (the “negro” servant who “endures”). Hereby, the intellectual, alienated, suicidal *Quentin* acts as a *cohesive element* within a *dychotomical fugue*, hence creating the bond to *Absalom, Absalom!*. The latter similarly requires an integrative reading slash “listening”, due to its fragmentarism, that ultimately exerts a *polyphonic effect*, if mentally juxtaposed in order to “piece the puzzle”.

It is thence a process of simultaneous “self-disclosure” and “self-concealment”, in order to employ the terminology belonging to Herbert Leibowitz (qtd. by: Mihăies, 2005: 12) when referring to the oscillation within the “bowels” of a private journal. In this respect,

extrapolating such concepts onto *The Sound and the Fury*, Quentin's quasi-aphoristic, minute reflections concerning Time, function as some sort of diary-laden collage, that is reiterated at a more general level in *Absalom, Absalom!*, when reconstructing Thomas Sutpen. The latter thus becomes an intricate, Quentin-esque appendix to the narrator's own strive for identity.

Furthermore, *Absalom, Absalom!* displays a concentric construction, moving from the most biased voice (Rosa Coldfield) to the apparently objective ones (a "featuring" of Quentin and his roommate at Harvard, Shreve). Being a Canadian and thus "outside" the events, Shreve can afford to ask questions and draw conclusions, paralleling the reader in doing so.

Moreover, in spite of being so "*loud*", the two novels also entail *silence*^[2] that is... the "sound of silence", since the characters at the centre acquire no voice. Caddie Compson and Thomas Sutpen are "reconstructed" and "deconstructed" at the same time, whereas the characters "in charge" with this process act as a "mouth piece" for the voiceless ones. All in all, through the technique of multiple voicing, William Faulkner draws upon the modernist crisis of communication, aware that absolute objectivity or totality for that matter are impossible to convey in an experimentalist fashion, let alone by employing traditional elements. That is why his novels sound like a "circus" of voices, either from the *inside* or the *outside* of the text (such as the "external" Shakespeare, King David's biblical lament, etc.)...

May, 2009

REFERENCES:

Faulkner, William (1972): *Absalom, Absalom!*. New York: Random House, Vintage International.

Faulkner, William (1991): *The Sound and the Fury*. New York: Random House, Vintage International.

Geismar, Maxwell (1971): *Writers in crisis. The American Novel, 1925-1940*. New York: E.P.Dutton & Co., Inc. Mihăieş, Mircea (2005): *Cărțile crude. Jurnalul intim și sinuciderea*. Iași: Polirom.

URL: <http://www.enotes.com/shakespeare-quotes/tomorrow-tomorrow-tomorrow> [30.05.2009]

[1] "Life's but a walking shadow, a poor player, / That struts and frets his hour upon the stage, / And then is heard no more. *It is a tale / Told by an idiot, full of sound and fury, / Signifying nothing.*" [my italics] (Shakespeare, qtd. in: <http://www.enotes.com/shakespeare-quotes/tomorrow-tomorrow-tomorrow> [30.05.2009])

[2] "(...) memory itself passes into silence." (Geismar, 1971: 144)

Întâmpinare la Diana Stegaru

" Născută într-o iarnă târzie în ziua de decembrie a anului 1990, sub numele Diana Stegaru, îmi place să cred că oamenii se îndreaptă pre Bine. Alerg cu plăcere în orașul natal unedoara și deopotrivă în Cluj Napoca, unde tudiez la Facultatea de Litere engleza și ermana. Sunt pasionată de filosofie, în specialde cea germană. Printre filosofii mei preferați se umără Friedrich Nietzsche, Immanuel Kant și Iaton. Scriitura se numără printre lucrurile cu are îmi ocup timpul liber, deopotrivă de plăcereși în speranța că într-o zi se va încheaga într-un esaj omogen ce va fi corect asimilat de colectivitate. "

Umbra luminii din Hermeneia

Cum să scrii despre entitatea ce se autorelevă, a prima vedere, ca Amorul, decât oetizînd, adică exagerînd ca... oglindă, depinde de Incidența cu ...sursa ? Înminunîndu-ne, atît e rar de-o vreme, că tocmai „ne mai vine” o Voce, parcă și a lui Orfeu, parcă și a Euridicei? P atosul, empatia de fapt, verva aceeaînconfundabilă, ca semn al autenticității, transpar din poeziile Diane Stegaru (nume ce pot fi – sunt deja! - o emblemă a noului val, mereu penultimul, în poezia noastră. A noastră? Prin limbă, desigur, și prin cum anume tindem, iar și iar, a redefine manul ca parte din... Cu atît mai tulburător, cu cât feminitatea pune timbru vibrant asupra și-n dinjosul ascuns, semnificat, al freneticeii arte, Poieion. Cu bucurie! Am preluat sus-titulul acestui debut în revistă, spontan amintindu-l pe cel al glorioasei *d’antan* Familia, unde în 1970 (!) (*fugit irreparabile tempus!*), debutam girat de Doinaș. Giratoriu adică..?, Este ceva necesar, ceva ce atestă, fie prin „oglinzile care te-au văzut”, cuvintele așadar, aura eventual, sper nefisurată încă..., cum scrie tânăra poetă, ci eventual decodabilă în sintagme ca: „accesele existenței”, triumf asupra

dorinței”, „învingerea delirului” (*catharsis*); (ochi de viespe (*compus, voilă, ca al ... textului*) și trup de „felină”; „închisoarea cărnii”; „las pietrele să se spele în locul meu”; (*Amânare, au, de ce nu? Ars poetica?*). „Mă âstorn, mă renasc”... (inversarea timpului, ca regresivitate în ancestral, n); când copiii se răstoarnă/ în utere s-adoarmă” *voilă* simptomul „uterului supărat”); „ce cine trebuie să fie/ să fii omul cu aură divină/ cu răspunsuri fără întrebări/ și mișcări lente/ în jurul nei amintiri netrăite”. Va fi trans- orgasmica sa poezie, a inocenței paradiziace nepierdute... perpetua stigmă-anigmă sau „aură, nimb nevăzut, corp astral, Mnemosyne? ”sursă neostoită de iubire interzisă”? *A ostoi, adică osteologia* Montalienelor „ossi din sepia”?! Îmi exprim astfel bucuria, față de cineva despre care simt plăcerea de a spune ceva, din propria-mi re- devenire... Diana Stegaru, cu „gândurile pe malul mării”... „Perfectine?: sursă neostoită de iubire interzisă!”. „Sunt comun/ ce delir diletant,/ când eu nu sunt/ Altceva/ decât/ un aiurit/ cu care începe ora/ și se termină locul”.Un sofism? Poate. Mai degrabă un enunțpostsocratic, pe care o posibilă primă carte îl va limpezi

Constantin MARAFET poetul editor

Dincoace de nemairăbdarea (ci nu lașitatea !) lecturilor agitatei noastre literaturi, amintind constrictiv, de „ ciocnirile dintre culturi” în sensul furtunilor magneto- psihice, ținta fiind una a clamatei „rezistențe prin cultură”, a dlui Nicolae Manolescu (vs protocronism), în extremis fracturismului unor Ianuș, Al Mușină, Cărtărescu,...revin asupra unui poet- editor care a înțeles esențial, ceea ce mulți doar se fac a înțelege: schimonisirea (ideo- schismele) crizei de vârf (avarie) a căzutului prag de mileniu, riscul de a ne auto- distruge, tranfigurările hiperionice ale Ființei românești, cu alte cuvinte uzurpările tenebroase ale „ monstrului istoriei”, cum l-am numit în „ Psihoteca”... A scrie, continuă un act eroic? Un act paracletic, ori proclitic, luciferic? Deloc retorică noua- veche dilemă, a noii și vechii...VETRE: nu cumva Vatra a decăzut în ȘATRA ? Iar Agapa iubirii- empatiei, în crâșmărisul extramuros, al falsului paradis pierdut, numit ieri „ epoca de aur”, azi rebotezat după jdemii de noi „ epistolari”, foști Noicani, foști Pleșoieni, mai nou- prășiți patapevicioși, and liota? (vezi ICR N Y, ș.c.l)...

Cum scriam în prefața recentei sale cărți, „ La agape cu Dumnezeu”, Constantin Marafet pare marcat atitudinal- deci și în scrierile lui contestatar moraliste, de stigma, cum ar spune Paul Aretzu, sau de auto- teroarea sinelui în noima sociologiei mulțimilor, a rostului individual în societate- ca agora...În primul axiomatic concept, Marafet se continuă în gesticulația verbală rimbaudiană și a „ poezilor blestemați”, de la Nicolae Labiș, via Cezar Ivănescu (cel mistic și în spiritul programului cenaclului luceferist „ Numele Poetului), dar mai ales Mircea Dinescu, fără a-l imita, ca timbru, ci numai a rezona în atitudinea de „ poet în cetate”... Editura „ Rafet”, continuă pragmatic ceea ce a lăsat un pe nedrept uitat Victor Frunză, istoricul din exilul Shengen al comunismului românesc. Marafet apelează în acest volum și la ironismul pamfletar, dar și la mișcarea anilor 80, „ Confluente” cât și la SLAST, ori militantismul tragi-comic al cenacului „ Flacăra”;șocul resimițit de generația sa după 1989, este cel al dezamăgirilor, al strâmbătății „ justiției istorice”, al „ descântării României” ca un soi balcanic de chin -existențial,- determinat; prozodia clasică este una de tip romanian -folk, poetul forțând explicit mesajul, în efortul de a comunica impresionist apelul de trezire, de demitizare a „ bețiilor cu Marx”- (Dinescu), sau „ Cărciumilor comuniste” (Ion Chichere), sau Ștefan Doru Dăncuș (editura Singur). Acest tip de atitudine a fost și va fi obsedant incomod pentru oricare putere discreționară. Temperamentul combat al lui Constantin Marafet impregnează Textul, acuză sado-masochismul (victimă-călău), pervertirea valorilor și calpele întocmiri ale „Factorilor istorici”, vampirismul- stihia alienării neamului la răscruce de identitate (?) Demolatiiri sunt complicitari cu alogenii, prostia este patologică, a mancurtizării : „ La bănci se dau și plăgile în rate/ străinilor le vindem tânăr sânge/ sar casele din basm, ni-s demolate/- pe noi, ca beduini, ce nor ne strânge?/O, prunc! În second- hand pe veresie/ vă aruncăm ca putrede tomate/ și firul de lumină întârzie/ cu miru-n candelile întunecate”! (2007). Ce sinistru – tragic acest pamflet al „ agapiei” care de fapt este o cină-de-taină cu nevăzute Iude..Ce își (și ne spune Constantin Marafet ? „ Las visului tulpina și umbra înșelată”... Într-adevăr, un dessant tot mai împușinat, acum, se repliază în Visătorie, în neo-romantismul ce jăruie în „întunecatele candelile”, cărțile unora dintre noi... Agapia (masa și împărtășania bucuriei fraterne, ironic- amară, a coborât în cramă, în tavernele delirului post- ceaușist, iar poezii lui Blaga ,

cântăreții leproși, par să creadă, totuși, că „ fiicele noastre / în vor naște pe Dumnezeu”; cum tot Blaga scria despre poet „ contemporan cu fluturii/ cu Dumnezeu”... Strivitoare revelație a condiției tragice, stigmă- sintagmă, a unui abisal hiatus ? Cu un patos ce nu poate fi mimat de grafomanii pseudo- profeți în Cetate, devotat doar zeului moral, nu „ minima moralis”, ci proxima morali, Constantin Marafet ne oferă admirabil modelul socraticiei sentențe : „ urmează-ți zeul”- așadar Sinele.

Accad. Prof. univ. Angelo Manitta, Sicilia **Reflecții morale și spirituale**

Eugen Evu, *Ordinea Ascunsă sau Pleroma*, Editura RAFET, România, 2012. Si tratta di uno dei più recenti volumi pubblicati da Eugen Evu, un vulcano nell’ambito letterario con una produzione davvero sconfinata ed encomiabile, non solo nell’am-bito della poesia, ma anche della critica, della narrativa e del giornalismo. Questo volume è incentrato sulla riflessione morale e sullo spirito. Pleroma, infatti, dal Greco...☐ significa spirito, come bene viene messo in evidenza nelle prime pagine, ed è l’anima universale. La poesia fa parte di quest’anima universale che è lo spirito, la poesia diventa anche anima dell’uomo.

pasaggio

Muguraș Maria PETRESCU despre Eugen Evu

Ce poate fi mai ebluisant decât să auzi materia? De fapt tu ești acolo, infinitesimal făcând parte din ea, contopindu-te cu ea, ești natura însăși. De aceea o poți auzi, în singurătate, plângând bacovian sau cântând?! nirvanic, curat, senin, simplu. Și la fel de simplu, ca în cântecul lui Adamo, *Tombe la neige*. Iar albul zăpezii tăcut, calm și pur, uriaș, imens, dar nu apăsător, de încă dinainte de nașterea lumii, așterne „după răbdarea cea mare”acel alb imaculat (nirvanic aproape) de pe pictura unui kimono. Există aici un întreg ritual al facerii / a picturii kimonoului, al împachetării lui spre a fi oferit. Ce poate fi mai frumos! Aproape că atingerea lui este interzisă. Chiar și calmul sărutului în floare (albă de cireș) materializat în fiecare fulg este tot o ofrandă. Bucuria lăuntrică este imensă, dar bine stăpânită.

Acolo, departe, în țara numită Nirvana, exploziile de bucurie nu sunt permise, finețea unui sărut *effleuré* numărat cu fiecare fulg, da. Un fulg aparent același dar mereu diferit în structura universului lui, ce „fecundează” floarea într-un sărut, renăscând mereu într-un ciclu nou, „după răbdarea cea mare”. Surpriza vine, revelatoriu, la final: chimonoul, hlamida cuvântului exprimat cu bucuria „luminii – lumii” [triumful în cuvânt = explozia primăverii semantice, etern (re)născătoare].

Alexandru PODEA, Hunedoreanul metaloplastician

S-a născut în anul 1965, în municipiul Hunedoara, Transilvania, Romania . El este actualmente inginer metalurgist la Hunedoara, și sculptor în metal,- metaloplastician. Artistul roman a reușit numeroase expoziții personale și expoziții de grup, și a vernisat în difeite centre culturale din România, dar și la Luxembourg; unele lucrări ambientale au fost amplasate de edili, în arealul natal, dar și în incinte de obiective turistice montane. Opera inginerului- artist Alexandru Podea este atât una miniaturală, cât și una dimensionată ambiental, ritmând perspective, pentru a fi amplasată monumental, dar și în incinte monahale, în spații urbane,- (scuare, piațete, infrastructură rutieră, ett. Ea conține implicit și explicit, un mesaj semnificativ și pentru turismul creștin-cultural. Fiind proiectată ingenios, este executată din oțel inoxidabil, crom, bronz, alamă, uneori compozit), cu dimensiuni pornind de la 50 cm. și ajungând până la 2 – 4 metri. Ea rezumă un mesaj vertical, religios- înălțător, într-un stil modern, esențialzator în forme și tehnici ce se îmbină armonios; acest mesaj central este iubirea de Dumnezeu și față de opera Sa, din laboratorul divin care este Natura, mediul, și în care Omul este chemat să glorifice și să reînnoiască mereu Sensul Divin al Devenirii. Donația noastră către Biblioteca Vaticana este un modest simbol al iubirii fraterne din partea unui popor neolatin și ca o ofrandă curată, de Spirit și Suflet, însoțită și de câteva cărți, albume și reviste ale noastre, pentru Biblioteca Vaticana.

Mitosul licantropiei eliadești caută Lupoaică la Roma...

Memoria patrimonială: Hunedoara- monografie, vol I *Editura Emia 2012*

Cu masivul volum I al unei trilogii prefigurate deja drept cea mai exegetică lucrare, am spune monumentală, editate vreodată „ ab origine”, se cuvine a primi elogios efortul acribic, de documentare și construcție a unui veritabil Memorial, al coordonatorilor, tandemul Ioan Sebastian Bara – Denisa Toma, rezultând 400 de pagini în ediție de lux, ce acoperă era subtitrată „ De la începuturi până la Marea Unire din 1918. La așa Operă, se cuvine a numi Colegiul redacțional: *Ioan Sebastian Bara, Florin Dobrei, Vasile Ionaș, Ioachim Lazăr, Liviu Lazăr, Simion Molnar și Denisa Toma. Autorii care își pun fiecare marca propriei valori scrutând retrospectiv, cu proxima moralia profesionalismului d-lor, pe capitolele asumate: Dumitru Rus, Ioana Jurcă, Mate Marta, Stelian Radu, Cristina Bodo, Gică Băileștean, Costin Daniel Țuțuțian, Vasile Ionaș, Daniel Iancu, Ionuț Cosmin Codrea, Cristina Plosca și Ioachim Lazăr.* Fiecare capitol asumat este impregnat de viziunea și legitimitatea acestor corifei de lume nouă.

Monografia este negreșit una fără precedent, o restitutio in integrum a Memoriei colective, ieri aservită fortuit sau duplicitar-tezist puterii „ cazon” „, acum îndrăznind și reușind a ne reda nouă înșine, față cu Timpul, citește generațiile următoare. Opera aceasta nu este doar restaurativă, ci și recuperatoare a conștiinței naționale, în paradigma celui mai fascinant *spațiu-timp geografic și spiritual-cultural*, regiunea- județul Hunedoara. Anvergura proiectului, zidirea lui generoasă și verticală, impun admirația și respectul nostru, iar „ grupul țintă” – mai ales tinerimea studioasă în imediata, actuala mișcare învigorată de vrerea limpezirii, a regăsirii Ființei Neamului, fără ipocrizia tendențioasă care „ cosmetizează” la răscrucile veacului „ adevărurile” după cum pot fi pârgii de manipulare ale societății civile, merită sintagma binecuvântării: „ fie primit” Deoarece noi avem intact cultul ancestral al cunoașterii prin cercetare și auto-scrutare; iar cei ce au harul – inteligența- vocația unei astfel de „ Incinte sanctuarice” numite peiorativ Monografie, sunt sintetizatori ai unei neprețuite lucrări modelatoare, obiectivă și deci binefăcătoare.

PS: *Egida Bibliotecii Județene „ Ovid Densusșianu”, cu „ mecenatul” Consiliului Județean Hunedoara, prezidat cu osalutară acribie accentuată pe CULTURĂ- ISTORIE- ADEVĂR de prof. Mircea Ioan Moloș,și evident Dna Paulina Popa, ed. Emia-, sunt în sine garantul acestei Opera Omnia, ce se va întregi prin următoarele două volume, desigur judicios alcătuite de alți onorbili cercetători, în aceeași coordonare. Le așteptăm cu bucurie și grațitudine.*

Pasaggio remember
Dieter SCHLESAK

Între antologiile înalt- exigente ale acestui prolific scriitor, poet și filosof originar din România, se numără și cea a autorilor transilvăneni, între care Eugen Evu, Andrei Zanca, Nicolae Szekely ș.a. În prima serie a revistei ProVincia Corvina Dieter Schlesak a semnat repetate texte, iar între Eugen Evu și dsa, a avut loc un impresionant schimb de corespondențe- confesiuni și enunțuri filosofice incitante, cu amprenta specială a empatiei dintre “ cele două patrii-mame”, cum se exprima dsa. Atât destinul din patria natală, cât și apoi cel din Germania și Italia, rămân de cunoscute și re-semnificate pentru exegeții istoriei noastre literare și nu numai Corespondențele sale cu Em Cioran și alții din disapora, rămân patrimoniale . Din căsnicia sa cu prima soție, Magdalena Constantinescu Schlesak (cu care am editat trei cărți multilingve în tandem), s-a născut fiul lor Michael,rezident și el în Germania, un prestigiator cunoscut în Germania, la Fundația Novalis, Literatur und Musik, a Scriitorilor din Muenchen. Magdalena- sensibilă poetă, eseistă și translatoare,specializată în Tarot și crustalogie, a tradus mult din poezia noastră în Germania, îndeosebi cea feminină, dar și din Eugen Evu, Nicolae Szekely,Olga Ștefan, Ctin Stancu, Mariana Pândaru Bîrgău, Elisabeta Bogățan ș.a , fiind deasemenea mult timp în colegiul extern al revistei noastre. În fine, opera lui Dieter Schlesak, cea de traduceri din operele semnificative ale românilor în Germania, este printre cele mai legitime,ca echivalențe semantice, între toate. Aceasta se datiorează afinităților foarte sub tile, detectabile doar de la poet la poet..Sehr Danke!(Arhiva NPC Eugen Evu).

Adaos , ca naos :

Supremul mister din lume este însuși misterul. Când pentru om nu vor mai exista mistere, omul nu va mai fi el însuși, nu am spus că nu va mai fi. Dar, categoric, va fi Altcineva. Ori Altceva.

Intuiția ezoterică, impulsul coborât și manifest din sferile superioare umanului, harul sau duhul care operează prin cuget și se relevă în lumea noastră benefic, adică se adeverește, este, credem dar și știm, - ziditor pe verticala devenirii noastre ontologice și axiologice. Omul modificat, cel ce recuperează prin sacrificiul Ființei, ca purtător al Ei , sau dacă vrem, ca scânteie divină în partea din Operă a Creației, a Întregului etern viu și creator universal, se contopește astfel în lucrarea ce ne-o infuzează esențial modelul Creștin. Omul creator, nedeviat, prin modificarea interiorității sale transcendente, (imposibilă, așadar UCHRONICĂ , fie prin imitatio Dei, se crede a fi omul dedicat unei opere creative, necesară semenilor întru Bine, Adevăr, Frumusețe, Reconstrucție arhetipală. Ceea ce mișcă acest teribil impuls și îl dezvoltă în istorie, este simpatia și empatia, mai limpede spus, simpatia reciprocă dintre Creator și Opera Sa. Omul adevărat a imitat dintotdeauna, intuitiv, apoi prin revelația indusă din sus, întru conlucrarea cu Natura (laboratorul in aeternum al Divinității incognoscibile absolut) - cea imuabilă și ubicuă.Între Ființa captivă în gravitație și Ființa Absolută, empatia divină își are o umbră luminiscentă, fosforică, astrală, în entitatea definită OM.

Pasaggio post- ludium **Holograma sentinței ...**

Atunci, în Babilonul ce urma a se prăbuși, tăiat în două, ceea ce pare a fi fost o hologramă, a apărut pe zid, cu " litere de foc": Mane, Tekel, Fares", " Cântărit, Numărat, Împărțit"... ..În anul 1986, nemai-suportînd vînațoarea securității asupra mea și familiei mele, i-am scris la C.C. lui ceaușescu, o scrisoare de protest, cu titlul " A venit vremea să pleci"...Capturată de securiști, (ca și altele, cu destinatare Augustin Buzura, Cornel Popescu, Mircea Ciobanu, Ioanichie Olteanu,

Ion Horea, Simion Dima, Al. Jebeleanu, scrisoarea a fost returnată către șefii propagandei județului Hunedoara, personal tovarășei Maria Mitrofan, cu poșta strict- secretă; de la ea, a ajuns la securiștii, lt, colonel Lucian Văceanu, care i-a însărcinat pe ofițerii lt. maj. Haicu Ion și pe grafologul devean Vug, să expertizeze probatoriu autenticitatea memoriului meu, și să raporteze la Ministerul de Interne, rezultatul. Am fost testat grafologic, prin repetate chemări la miliția Hunedoara, și s-a concluzionat, printr-un raport strict- secret, accesat apoi de mine la CNSAS București din str Dragoslavele 2-4, dosarul nr. 4, că sunt autorul memoriului; am fost în concluzie amenințat de H.I., că voi fi arestat, astfel că, în panica mea firească, am apelat la partid, direct primului- secretar Radu Bălan, cel “sinucis” la Timișoara, din “lotul” învinuit de” revoluție”; o revoluție pe care, citez din editorialul președintelui USR Nicolae Manolescu, a fost făcută de securiști ! Testul grafologic și alte documente – ultra – profesionist, era proba incriminatorie, și dacă membrul C. C. Radu Bălan nu mă proteja, în virtutea meritelor mele culturale, aș fi fost la azilul din Zam, căci se practica strategia acuzațiilor de obsese maniacale și închiderea ...preventivă, pentru “ostilitate față de partidul și statul nostru”, formulă de rutină a epocii. Pentru Lucian Văceanu, acum rezident în Deva, pensionat din M.I., am obținut sentința (sic, n) de “ poliție politică”, publicată în Buletinul Oficial al României, text făcut ulterior public în cărțile mele, și în reviste din țară și din Occident. ...Ultima vizită de lucru la Hunedoara a cizmarului a fost hioper supravegheată de securitate, țin minte ochii lui ceaușescu, absolut halucinanți, de fiară vânată, de parcă era drogat: I se înmânau scrisori pe traseu, cu toată vigilența securiștilor...

Am fost membru fondator al Alianței D.A. prin...NUNU/ ISM !

După revoluție, am avut întâlniri cu Mircea Dinescu, la sediul USR din Sadoveanu 3, care mi-a dat în fine aprobarea de titularizare, după ce, marginalizat și hărțuit, la ordinal Securității și acoliților ei din USR Timișoara (general Mortoiu), fusesem cenzurat de revistele USR-ului, Orizont, România literară, Tibuna și Luceafărul...La simpozionul internațional “ Scriitorii și Patria”, Salonul roșu din Continentla, Timișoara, am citit “ ostetnativ”, două poeme “

provocatoare”, editate de Cartea Românească, fapt care a fost condamnat cu iritare, de către cei din prezidiu: tov Florescu, șeful propagandei Timiș, și de Paul Anghel, Anghel Dumbrăveanu, Marian Odangiu, Paul Banciu Eugen, Ion Arieșanu, Cornel Ungureanu, ș.a., cu acordul stingherit al lui D.R. Popescu, președintele USR... Am fost scos de pe lista celor ce au avut lecturi publice la Teatrul de Operă din Timișoara, apoi “raportat” la șefii de partid din Deva. Urmările le-am suportat până-n 1989, prin îmbolnăvire gravă și operație la Tg Mureș, etc. Martori la scena de la Salonul Roșu, cât țin minte: Cornel Popescu, Valeriu Bîrgău, Doina Uricariu, toți colegii de filială, și “tovarășul Ghiță” de la CC al PCR, care a criticat astfel de gesturi: “Tovarăși, tovarășa Elena (ceaușescu) a spus : “ Voi, scriitorii, vreți să fiți al doilea partid !?”. Asta a fost la casa memorială a Filialei Franyio Zoltan, din Timișoara.. Opulenții scribi au editat o carte de omagiu tovarășei, în întâmpinarea aniversării ei, iar noi toți, am fost invitați să semnăm autografe, cu un stilou de aur! Singurii care m-au felicitat pentru “ eroicul gest”, au fost șvabii bănățeni de la Actionengrup, gruparea de rezistență a Timișoarei. “A venit vrermea să pleci”, era un soi de “ profetie” a mea, care eram terorizat de hărțuielile securiștilor deveni: ai unui județ unde avu loc, în ajunul revoluției, ultimul congres al securității din România. Iar în decembrie, misteriosul caz Nuță- Mihalea și a elicopterului doborât, cu actele secrete ale “ evenimentelor “ din Timișoara ... “ Cântărit, Numărat, Împărțit”...Altfel spus... reîmpărțit, neh? SRI-ul știe.La Hunedoara au murit șase plus unu, prin împușcare. Dosarul evenimentelor zace la o unitate secretă din Cluj Napoca.... Și poate undeva, într- un sertar din oraș, in copy, după ce fusese păstrat de fostul coleg de cenaclu, revoluționarul Iv Martinovici...Unicul scriitor atunci hunedorean, care este prezent în cel mai grotesc volum “ OMAGIU”, dedicate lui ceaușescu...

M-am întâlnit mai apoi cu noul președinte al USR, Laurențiu Ulici, care mă prețuia. Am semnat la sediul USR, înscrierea în Alianță și pentru susținerea lui Emil Constantinescu, cel ce avea să fie “ învins de sistem”, de securitatea repliată, așadar... Eram iscălit - prin încrederea lui Laurențiu Ulici,- alături de numeroșii semnatari, dintre care îi amintesc pe : Doina Cornea, Laurențiu Ulici, IPS Nicolae Corneanu, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Adrian Marino, Gabriel Liiceanu, Mihai Șora, Radu Filipescu, Alexandru Paleologu, Napoleon Săvescu, Ion Vianu, Stere Gulea, Mariana Celac, Alex. Ștefănescu, Dan

Pavel, Denisa Comănescu, Nicolae Prelipceanu, Eugen Uricaru, Sorin Ileşiu, Dan Puric, Ştefan Radof, Daniel Vighi, Cornel Ungureanu, Adriana Babeţi, Tudorel Urian, Ioan Piso, Ioan Bruckner, Caius Dobrescu, Simina Mezincescu, Pan Izverna ş.a. Pentru mine, provincialul, avatarurile au continuat, iată, după 23 de ani de la ...revoluţie.

Laurenţiu Ulici /Prima Verba- penultima verba? ...

In Memoriam

Laurenţiu Ulici, eminentul critic (l-am numit mate-critic!), a murit ucis în somn de dioxid de carbon, într-o odaie de popas, pe drumurile lui căutătoare, de descoperitor şi exeget al literaturii noastre, mai ales a explozivelor perindări de “ promoţii”, între anii 60- 80. Ne-am întâlnit încă din anii când era redactor la Contemporanul, continuând fructuoase, pentru mine, apoi când preluase în formulă “ Lucifer” revista Luceafărul, iar apoi când s-a fondat Alianţa DA...Într-o colocvială re-întemeiere a USR, după ce Ulici a fost ales preşedintele nostru, după Mircea Dinescu, m-a “ autografiat” la Arad, unde mă chemase să accept rolul de secretar al unei preconizate filiale hunedorene- devene, olaltă cu Arad-ul Arcadian al lui Vasile Dan. Mă numise “ patron spiritual” şi primum movens al mişcării literare din zona mea, numai că eu neavînd “ vocaţie” administrativă, l-am propus pe Valeriu Bârgău, care fondase la Deva editura “ Călăuza”, iar acesta a refuzat, din cu totul alte motive.Calitatea de rezistenţă a criticului era aceea de ziditor şi motivant, constructiv travaliu de întâmpinare...

În opera sa critică, Laurenţiu Ulici m-a onorat cu includerea şi comentariile sale întotdeauna legitime, printre cei ai promoţiei 70, cu pertinente analize la primele mele 5 cărţi, editate până atunci. Alte reîntâlniri, la Bucureşti sau Deva, au fost mereu agreabile pentru mine, Ulici fiind, după Ştefan Augustin Doinaş, criticul cel care m-a înţeles şi promovat. Am comentat evocator şi îndurerat, în cartea omagială de după tragicul eveniment, câteva referitoare la acest mare om, caracter ales, uneori providenţial pentru cei din scrierile sale. (Prima Verba, Literatura română contemporană, ed. Eminescu, ş.a.) Mă refer la “ Portret de grup cu Laurenţiu Ulici”, autori Gheorghe Perţa, Echim Vancea şi Ioana Petreuş. (editura Dacia, colecţia

alternative, 2002). Amare și baladești amintiri, așa cum el însuși, cochetînd și cu poezia, scria într-o memorabilă carte a lui Romulus Vulpescu, alt “împătimit” post- villonesc...(*Arte et Meserie*, ed. C.R., 1979).I-am spus : “ Vezi, bătrâne, ne naștem și intrăm în literatura română..., cuantificabili în “ grila “ ta, doar că fiștecare plecăm după celălalt calendar. Unii uciși de toxine, ca Mazilecu ș.a., alții de vreun trandafir, ca Rilke ... Bine că la noi, de-acum, acest calendar nu va fi împărțit cu cel al “ sfinților închisorilor”...”(Asta era la Mănăstirea Prislop, lângă Hațeg..). M-a privit ciudat... I-am dedicat în Luceafărul transmis lui Mariu Tupan(între timp și el plecat...), poemul “ Alegoria ascunderii în zeu”, (pag. 129- 136, din susnumita carte)...Ultima oară ne-am văzut la un Salon de carte de la Deva, bucurîndu-ne de verva sa constructivă, cu Paulina Popa, Ioan Evu, Aurelian Sârbu, Gligor Hașa și alți scriitori din zonă, mai ales tinerimea. Știu bine că Ulici avea, semi- activă, poate estompată de acribica formație de matecritic, impulsivă poiesis, una impregnată de o magică esoterie creștină, dar și cu nostalgiile medievaliste....Era un elegiac de tip post-clasic, dar și sorescian- ludic, relevant în acest sens este masivul său volum critic (dicționar), Nobel contra Nobel. Se pare însă că “ oracularul “ critic nu s-a înșelat, ca un Eugen Barbu sau alde Al Piru, Alex Ștefănescu, Ion Rotaru, parțial Marin Mincu, asupra celor mai însemnați contemporani ai săi, prognozele lui adevărindu-se asupra valorii celor mai mulți. Între cărțile mele “salvate” de la donații, doar câteva zeci, toate PE CANT, din peste 2000, Laurențiu Ulici îmi rămâne cel mai adevărat confrate...Dintre cei chemați, ci nu genialoizi, sentențios- vanitoși sau alte cele, care ne-am ieșit în cale, exact în “ triajul” a două milenii: XX și XXI.

Cartea de cetit:

**Dan Mircea CIPARIU, *singurătatea vine pe facebook*
cu 12 desene de Mihail Zgondoiu**

tehnored. Florin Iaru

editura Tracus Arte, 2012

*Motto: "observați, rogu-vă, fereastra din dreapta a imaginii
autorului: ea sugerează inexPLICIT, deloc-pleonastic, niște gratii...
Gratii, cu semn românesc-diacritic, ar deveni GRAȚII"*

Cred că titlul însuși, ingenios analogic, conține cheia noului volum al poetului-combatant, cum se spune acum, în consumismul post cripto- comunism, "*de colecție*": parafrazează un policer (milicer!) din ceaușism, "*Moartea vine pe bandă de magnetofon*".

Patologia creației? Criminalitatea era – ca subiect de roman de consum, rentabilă (ȘI) în vechiul system, acolo un criminal în serie, situate fictional-strategic în timpul războiului, spionajului, etc. (!) își teroriza viitoarea victimă... TOT ASTFEL cu apocalipsismul, escatologicul MANIPULAT de Puteri, oricum political terror, - egal individual psiho-tronico-terror mentis and terror vacui... iată ce anume receptez eu din discursul poetului journalist, din "*coborârile în infern*" trans-moderniste. ... Geniale analogiile unui poet-observator, cu nerv psihanalitic remarcabil, și care, din câteva poeme (rezonant Bacovia - Whitman!) îl văd un trans-post-modernist, mai degrabă din categoria marilor poeți americani, Wallace Stevens, Elliot...; "*tema*" autizării (intern-autizării!), este cea a noii-angoase existențiale, în vortexul a ceea ce numesc "*The History Monster*".

Dan Mircea CIPARIU aude anti-metafizic material, esențializată și acum în criza id-entitară ce vine "*prin visul (virtualitatea info) – facebook*"... Noua psiho-socio-suferință veche, este liric exprimată fluent, prozo-poematic, plasticizant ultrafin, de acest poet al cărui nume, glumind un pic, conține un... CIP. Evident, nu al societății cripto- dictatoriale, celei care-și mașinizează și mai violent indivizii... începând cu valorile, ci așa cum este în discurs și fapte culturale, poetul. Un cip-etimon "*implantat*" genetic din ramura cărturarului roman prin Ram și Neam... Nu îmi voi cere "*scuze*" pentru această sintagmă exaltînd poate un deja-poncif, al "*reflexului*" protocronist, remanent al "*promoției*" 60, dar și 70, căreia îi aparțin: o promoție interferentă... Singurătatea autist-paradoxală a Internauților, dă

dependență, aidoma drogului de tip religiousus-misticoidal (mitochondrial?), - aceasta este mesajul poeziei lui Dan Mircea CIPARIU. O altfel de dedublare a individului în mulțimile lui Gustave le Bon, clonate de regimurile experimentist-totalitare. Singurâciunea prin revelație, da!, - ca factor de risc agravat de TEHNOMul actual, este de fapt o altfel de moarte, "cu accelerator psihedelici" - prin aceea că avem nevoie de text și semnificația lui esențializată de Arta de a trăi - nu pentru a ne autiza (temere falsă), ci întru a ne IMUNIZA față de fricile omului-cyborgic, omului robotizat, ai zice Ro-BOC-izat! Dar ce face BOc nu facebook!?. Noua paradigmă a scrisului românesc DIN ȚARĂ, neimigrat, neieșit din system, netrecut Dunărea și nici Rubiconul cutare, ne este, re-înțelegem și din scrisile lui D.M.P. o sumă eteroclită de paradigme-programe, toate sub oculta Tehnomului "satului global" tofflerian. O Memorie de tip experimental inductibil, ce vine de undeva din Fețele - chip - asemănările occidentului neo-canaanitic (!), repetînd halucinant (internautic, voila!) - Palia nu atât a genezei (regional redistribuabile) - lui Zoon politikon..., cât a Exodului cel... neoprotestant-protestatar-biblic? Problema e: care lege, a Dintelui pentru dinte, sau a iubirii de aproapele și legii auto-mutilării (din lazaretul unui mare roman American, alegoria ctitorului de biserici care conștientizează dramatic că nu crede în propria-i operă, ca meserie gen Meșterul Manole!, (n.n.) nici în Negrul Vodă, acum Roșu Vodă, sau portocaliu ș.c.l. -...prin aceea că "bolile indivizilor sunt și ale societății". După deloc strania lecție Nobel a Hertei Mueller, care face un monstrous-meritat (..), succes de (a) casă, avem a medita lecția sus-insinuatei idei, a... patologiei de tip Socolian (v. Itinerar psihiatric, acad. Brânzei) - a maniacalului obsesiv, messianic, recte un symptom VIRTUAL-ist ! Este de reînțeles și eșecul d-lor Liiceanu, Pleșu sau descalificantului "crizist" al "urii de sine" al d-lui Horia Roman Patapievici... Care ură al cărui sine? De ce reproiectat la nația care te găzduie? Ce anume din "cazul Wagner" și alte opere geniale ale lui Nietzsche (vezi tema în unele romane ale lui Nicolae Breban, Buzura ș.a.).

Grobianismul post-totalitar, al animalelor bolnave... Ca transilvănean ("Acasă, în Transilvania", carte a mea pierdută de vechea editură Dacia... Virgil Bulat, 1989) - sunt aici, în "exilul de acasă". Prin internet, suntem oriunde claviaturăm: Or asta e un fel de neo-onirism, neh? Citez un mic pasaj-cheie, colateral, al unui alt

autor pare-se de mare succes în generic: *“Cine a schimbat țara, am întrebat. Îngerul foamei s-a uitat la mine din înaltul cerului și-a spus: America. Și unde-i Transilvania, am întrebat. Dar oamenii undeau plecat, am întrebat? Nici în a doua noapte n-a spus unde-au plecat oamenii”*..(Karl Markus Gauss, Germania, *“Cine-a schimbat țara”*), citat din *Suddeutsche Zeitung*, 20.08.2009, cotidian care apreciază just că *“tăcerea a fost, în sfârșit, ruptă, prin această îndrăzneală operă de artă care nu are egal în literatură europeană a momentului”* ...(idem. cit.) Asta facem, care-cum știm, întrerupem și noi tăcerea (apropos *“Fețele tăcerii”* buzuriene, *“Animale bolnave”* brebaniene, *“Suferința urmașilor”* lăncrânjeană, Gomiste, ori Vintilene (*“Dumnezeu s-a născut în exil”* ș.c.l.); adică “melodiem - psalmodiem sau colocvii despre murirea care - oglindă exoftalmică a ecranelor..., vine prin facebook? Și total altfel, decât delirul de tip *“antimetafizic”* stănescian, nici mistificarea teribilă, *nirvanico-tronică!*!) cezar-ivănesciană; ci mai degrabă, iată, desecretizantă în sistemul mancurizant, neo-massificant, via America (Fiat Voluntas... SUA?) . Noi nu, noi niciodată nu!

PS. *Opinez că Poetomul Dan Mircea CIPARIU e pe itinerariul propriu, fără inhibiții, altul decât cele ale lui Bacovia, Geo Dumitrescu, Sorescu, A.E. Baconsky, Grigurcu, Dinescu, Chichere ș.c.l., sau al diasporiștilor de pretutindeni. Poetul oricum va fi în exil, oriunde s-ar afla. Un exil pare-se programat...ancestral- genomic, eventual al OMULUI REACTIVABIL.*

Despre o prietenă din Italia : PIERRA ROSI CELANT

“În jos cineva decide zilele oricărui om.”

Piera Rossi Celant este pictoriță, scriitoare și poetă la nivel național în Italia și internațional, care relevează cu modestie, neostentație și dragoste micile-mari mistere ale vieții. S-a născut la S. Lucia di Budoia (PN), unde locuiește și acum. Operele sale se găsesc în diverse muzee ale lumii și a expus în multe colecții personale și de grup în Italia, Franța, Marea Britanie, Austria, Grecia, Germania, Portugalia,

Olanda, SUA, Hong Kong, Cipru, Egipt. A participat la numeroase concursuri literare (Edizioni Tigullio-Bacherontius; Assoc. Teatro - Cultura B. Joppolo; ArteCultura; Oscar della Poesia 1997 - La Pleiade, Milano; Ibiskos di A. Ulivieri; Il Club degli autori, etc.) și publică texte în unele cotidiene naționale ("Presenza"; "Dibattito Democratico"; "Tribuna Letteraria" etc.). Este totodată autoarea a numeroase opere, între care o colecție de poezie cu titlul „Interferențe de memorie” și povestirile „O noapte de vară”, „Un bărbat diferit”, „Visul unei jumătăți de vară”, „Răgetul leului”, „Casa intrigilor a schimbat viața mea”... Mesajul central al poeziei și picturii ei focalizează complementar pe misterul existenței, substanței ce se relevă continuu, într-o cinetică panoramare. O vrajă nirvanică interferează cu viziunea unei naturi în care Ființa trepidează continuu, în armonie: o armonie care se decantează prin cuvânt ca și prin geamănul semn al culorii și formei. Mă bucur a o fi citit încă din anii 2000 și de a o fi publicat în revista Provincia Corvina și în unele pagini ale cărților mele. Pictura sa excelează prin omniprezența temelor mitologice, mai ales din spațiul Orientului Îndepărtat. Cromatica picturii ei este fierbinte ca soarele Italiei în amestec cu un suflet torid, tropical, impregnat de foșnetul vegetal al unui paradiziac niciodată pierdut, recuperat prin viziune. Este negreșit egală pe ambele registre: pictură și poezie. Omare prezență. Amicitia d-sale mă onorează...

In Memoriam Ion Chichere

Poetul reșițean Ion Chichere a fost un remarcabil liric de “sorginte” și atitudine labișiană, rebel și cu vervă umanistă ultra-protestatară, model unic al generației sale, autor al câtorva cărți de poezie primare excelent de critica română prin cei mai exigenți reprezentanți actuali ai săi. Verbul său tăios, de o moralitate captivantă, dar și autenticitatea fiziunii rațiunii- vis, (rare) -au probat osmotic legătura dintre om și fapta scrisului și prezenței culturale, ca mentor de cenaclu, a deranjat regimul trecut și a atras asupra-I opresiune, marginalizare și hărțuire. L-am cunoscut și în ipostaza de inițiator al cenaclului tineretului reșițean, bănățean, în genere, avea un stil unic de a atrage și descoperi primele semne ale valorii, de a face critica constructivă necesară mai ales celor noi veniți.... Asupra operei lui s-

au pronunțat cei mai importanți critici actuali. După 1989, boematicul „refractor” de ieri, a ieșit în agora cu o și mai virulentă „dictatură a conștiinței”, însă accentuând pamfletar – diatribic moravurile criptocomuniste, a atras ostilități obscure, care aveau să-l dezavueze, să îl denigreze, fapt ce l-a înverșunat și mai tare, scrisul său radicalizându-se necruțător... Prin “Vântece vesele și triste în crâșme cripto-comuniste...” el a fost iubit de cei tineri, dintre care îmi semnala mereu și îmi cerea să îi public. Ion Chichere a rămas ca o tulburătoare stigmă de lumină prin cărțile sale, prin demnitatea sa dramatică, hamletiană. Recent, fiind invitat și onorat cu o diplomă de excelență de către edilii și cenaclul „Semenicul” fondat de Jurma și Chichere, la Reșița, aveam să regăsesc ecoul foarte viu al unei prezențe încremenite în operă, simbolic, evocator. Nu a făcut rabat în niciuna din cărțile lui, fiind deopotrivă admirat și iubit, mi s-a spus „chiar și de cei pe care îi incomodă”... Disparața sa prematură și prevăzută prin premoniționale versuri ultime, a lăsat un gol nu doar în poezia din Caraș Severin, ci în întreaga literatură română. Postmodernismul său este puternic înrădăcinat în simțirea românească autentică, și ramificat în aerul înalt al poeziei perene. Păstrez corespondența cu el, ca și cărți ale sale și manuscrise ale lui și ale multor tineri îndrumați de el. Cei care îl evoca frumos sunt mai numerosi decât cei care îl denigreză...Tot ce a scris e cutremurător ! L-am numit într-o recenzie „prinț al Poeziei” și așa a fost, aidoma unui Hamlet român. L-au elogiat sute de referenți, dintre care enumăr câțiva deosebiți: Horia Gârbea, Ghe.Tomozei, Cornel Ungureanu, Dan Silviu Boerescu, Mircea Bârsilă, Ghe.Mocuța, Ion Știubea, Radu G. Țeposu, N.Oprea, Geo Vasile, Eugen Evu, Adrian Dinu Rachieru, Adrian Alui Gheorghe, Ștefan Aug. Doinaș, Ion Murgeanu, Monica Lovinescu, Ioan T. Morar, Ghe. Grigurcu, Alexandru Ruja, Mircea Martin, Ghe. Jurma... Voalul auriu/ negru al acestor elogii stăruie ca un bandaj nirvanic peste o existență tragică dar potrivnică urii, răutății, minciunii, tenebrelor toate... Ultima sa carte, prefăcută exegetic de Costel Stancu și Gheorghe Jurma, se numește „Poemul fără sfârșit”. Îi doresc scumpei doamne Elena Chichere curaj și neuitare, așa cum am dialogat o vreme, la Reșița, comemorându-l, dar și prin corespondențe. Din tragica sa moarte, revin mereu în mod straniu pentru mine, obsesiile terifiante ale unei existențe unice, așa cumle-a “ conspectat” tranfigurat în cîrțile ce mi le-a dăruit. Este

remarcabil cultul “ Salonului albastru” al reținenilor, unde i se invocă numele și opera cu meritată înțelegere.

Din nou despre o mare poetessă italiancă: MARIA TERESA LIUZZO

Motto:

“... iar ca sentiment, un cristal”

Odyseas Elytis

*“...E Quell’arte di una brillante
poetessa contemporanea... Non puoi
non fare una passione per la sua
poesia – libro del libro – una opera
dove il fremito universale vibra come
l’ombra di un uccello sulla fronte, sulle
nostre spalle, del Tempo.”*

(Eugenio Evu, in rivista Le Muse, Calabria)

Am urmărit câteva exigente studii sau exegeze mai ample la volumul „Umbra nu poate depăși lumina” (în sensul propriu că ea nu poate fi deasupra luminii, n.n.)...- (L’ombra non supera la luce”, Agar Editrice) - titlume metaforă- aforism ce explică pragmatismul unei construcții ample, compozite, de maturitate și accedea spre o detașare a Mariei Teresa Liuzzo (laureată Honoris Causa dar și a altor numeroase titluri de ricognoscimento) de imaginea deja consacrată și care a dus-o pe culmea afirmării. Nu este o „auto- decizere”, nici o „cota de avarie” a energiilor ce s-aumanifestat până acum în opera ei; este poate semnul autocontemplării critice în înfruntarea cu o cotă mai înaltă, cu un prag semiotic mai „alunecos”, sinuos, meandric, eufonic. Întreaga operă, consistentă, prodigioasă, a poetei calabreze, cere o lectură euristică... Cărțile ei ard etapele pe un itinerar psihologic-pragmatic, culminând apoteotic în poezia esențială a Amurului Divin ubicuu în materie. Cuvântul poetic efectuează transferul energetic cosmic și ni-l re-comunică elevat, revelatoriu, în noua paradigmă a modernității literare universale. Ceea ce pulsează în discursul poetesei este o empatia umano/ divinatorie, circadian, ritmic, armonios. Maria Teresa Liuzzo are pentru mine un dar providențial al comunicării, dincolo de cuvinte, dincoace de cuvinte. Materia din care se face poezia, cum spune Malarmee, (vezi și Saint-John Perse, de ce nu? Și romanul lui James Joyce)..., este Cuvântul. Acel cuvânt de care încă un Gorgias sau Tertulian (...), prezuma că ar

fi scânteie, reminiscență din Logos, unul pe care Poetul îl știe re-potenta. *Umbra și antinomica Lumină – reiterând principiul maniheist – Athman – Ahriman, pot defini ceea ce numim acum paradoxism cosmic original; una fără alta nu ar exista, deoarece nu am avea măsura diferențierii!* Eu citesc dificil în limba italiană, dar, așa cum am mai scris într-o cronică din revista „Provincia Corvina” și în Revista Agero din Germania, am „simțit” în poemele sale acest *sufly* (respirație parcă maritimă, acvatică, „zgomot de fond” subtextual, ce vine din emoția cvasi-feminină, senzuală, originară (Geea), imprimată sintagmelor, din misteriosul „halou” manthramic: dacă recit cu vocea, o extrafină înfiorare metafizică o resimt! De parcă este efectul manticelor divinații antice, prin „descântec”-ul arhaic protodacic, proto-latin în eposul românesc! Avem un limbaj de substrat indo-european, *voila!* Nu sunt un mistic, decât în mensura (măsura) în care poetul nu este „magicianul” (sau neo-sacerdotul) – parafrazându-l pe marele semiotician Umberto Eco. Aparent, poezia Mariei Teresa Liuzzo face un itinerar ca o regresie în memoria ancestrală, explorând prin aceste procedee stilistice, straturile „arheoființei”, dacă îmi permiteți licența. Arhet’ip-ul (aici anima) - este în om, dinprimordiale timpuri, ca un cod genomic peiorativ zicând. Poetessa calabreză uzează de calambur, de jocuri de cuvinte, de efecte ludice. Observă aceasta exegeți ai operei ei, esești precum Russel, Pasquale Matrone, Carmelo Puntoriesi ș.a. Îi sugerez unui foarte competent critic - am spus Angelo Manitta, din Sicilia, să se pronunțe în grilă mito-poetică, asupra operei poetice, implicit psihofizice (!) a Mariei Teresa Liuzzo. Se vorbește în critica de interpretare italiană de o anumită stare de „Primejdie”, de *spaimă indusă din acest discurs*, de o sub-inducție (subliminală?); *a stării abisale*, în fond. Dar abisul din care poetessa – prin imersiuni psihanalitice sau spontane exclamații (sintonie cu Natura) – ne oferă *șiraguri prozodice aparent delirante*, ne amintesc de „Culegătoarea de scoici”... Atunci când „colierele” sunt exotice, neobișnuite prin asocieri imaginative, simțim enigmatică stare a celebrului ei vers despre „*unda care se agită în vene*”, simbol ontologic (și axiologic!) al legăturii ancestrale dintre apa Oceanului primordial – matricea lumii vii, - și sângele omului încălzit de soare, de lumină, prin „molusca inimii” din sacra alveolă ascunsă în pieptul nostru; genială intuiție poetică (gr. poieion, poietai...) deoarece *Omul ieșit din Ape este un Arbore (genealogic) ce s-a smuls imemorial și*

umblă pe terra! Poesia acestei Doamne a metaforei revelatorii este animată de trans-substanța misterioasă a însăși creației pe care o resimțim perpetuum, ca spirit, însă diferit. Unii de maniera haijinului (scânteia de astru în ciobul de rouă - Basho...), cei mai rari, ca simfonie, sunet de fond, ecou din Apheiron (Maria Teresa Liuzzo are o carte cu acest generic!). Am citit interpretarea din 2003 (?) a lui Curzio Malaparte: Ecce! De ce nu s-ar pronunța un Eco ? Închei aceste considerații la poesia Mariei Teresa Liuzzo, semnalând etimologilor italieni că în limba română (neolatină, păstrătoare de relice din Latium) – etimonul bifeminin) dualist sau dacă vreți Gemelar! – este ambivalent pentru LUM-ină / La luce, recte LUM-e (universul nostru).

De ani mulți avem această bucuroasă afinitate reciprocă pe care o cultivăm între revistele noastre, Le Muse și Noua Provincia Corvina, dar și în cărți antologice, dicționare internaționale, poetesa italiancă exprimându-și repetat emoția de a fi citită și în România. Ca și mine și traducătoarele noastre Elena Daniela Sgondea și Marilena Rodica Chiretu, uneori ispitindu-mă și pe mine.(Traducerile)...

Din nou despre ION POPESCU BRĂDICENI

L-am reîntâlnit după câțiva ani în care am păstrat legătura doar prin cărțile noastre, pe profesorul universitar, scriitorul Ion Popescu Brădiceni, ca invitat al nostru la Castel și în împrejurimi. ...Prin anii 2000, ne-am schimbat câteva cărți, în acea Boema avangardistă ce spuza în jurul câtorva tineri corifei care editau și trepidau într-adevăr avangardist, fie postpost modernist, cum ar defini chiar Brădiceni, transmodernism. Acolo, olaltă cu postmoderniștii Marian Boboc,(bățăios și romantic foarte!) , cu Ovidiu Băjan, înainte e emigra în Franța, cu dascălul acribic Marius Vlad, cu Gilbert Danco și sociologia lui specială, cu fostul hunedorean Pascal Vlad și ceilalți, am înțeles odată în plus, ce zguduiori vor urma în chiar generația brusc suspendată, iar arderile și ideile lor prefigurau la suprafață, ceea ce se petrecea în underground, în “ abatajele” din care ieșeau deopotrivă stihiale și ...manipulabile”, duhurile, vâlvora, grizzu-ul terifiant prin analogie cu seismul și replicile unui uriaș Subcortex... Înșă asta e altceva, iar Boboc și îmbobociții lui știu mai bine ce este și cum este acolo, în fosta Jale a Viului, cum suna un calambur al Văii

Jiului... Lupeneni au avut și o revistă remarcabilă, ! Abataj”,m apoi una “ Boema”, între timp pare-se amuțite, din deirzoriile cauze ale ingraturinii puternicilor vremii, trecători, dar mereu aceeași..Am regăsit și mai sporit acel farmec al comunicării cu un

erudit, un înțelept cărturar și un Practician. Într-adevăr, cuvântul adeverește iar Hărnicia spiritului are rădăcina Har. O uimitoare, deloc șocantă pentru mine, capacitate de a absorbi, decanta instantaneu și emite reflecții cvasi- poezice, a tot ce mișcă în lumea ideilor, un praxis cuceritor al Stării Metanoice, În ceea ce el însuși definește drept transmodernism... Are acest discurs ca o regresie spontană în memorie, și are acest har de a se face ascultat, chiar dacă stingherit de aplauze. De oriunde culege o ramură, o preface în coroniță, prin fantezie, prin șarm retoric, prin afinitate cu Pluralul... Alături de el, mi-am amintit cu un frison cald, de iluminății, de sacerdoții barbarilor, ai lui Umberto Eco... Duh polemic, colocvial, provocator, alternând cu reculuri în parabole, rostire lirică proprie, trimiteri, hermeneutism și metafizică ritmată cumva de verticala brâncușiană.Bradiceni are ceva din sufletul acelor jieni, între ei l-am cunoscut, este într-un flux la revelației ce se „aude pe sine” în chiar fluența Discursului, inventivitatea, unăucitoare uneori.... Cunoscut efortul sinergic de acest tip, dincolo de aparența facilității... Înțeleg din nou că totul este în măsura în care semnifică aceasta. Îi înțeleg spritul imperativ re-ordonator, în Idei. Universitarul își elogiază studenții și confrății scribi, el este desituat în „durata cea fără timp” a Creației și împărtășirii, comunicării cuminecării, este concomitent în STRÁTIMP și în ACUM... Vede hologramic, descrie vizionar, se joacă prin cuvânt cu foamea spațiului iluzoriu captiv în clipa cunoașterii. Discursul lui fiind pedagogic, este și unul al desfătării intelectuale, dar și al isihasmului trans-focat în sus, în scopul învățării, spre a ne reînvăța pe noi înșine. Îmi dedică un poem în care îmi amintește ceea ce știm demult: ne copilărim prin poezie, redevenim paradiziaci, Nealungați... Starea ce o transmite sigur acest om este una empatic-manifestă, una care ne inspiră, înaintea căreia simțim spontan impulsul replicii. Un preaplin energetic cogitans, din preaplin, ni se îmbie generos, confirmând un vers al aphoric și al meu: „avem mai mult nevoia de a iubi , decât cea de a fi iubiți”... Vervă, pathos, tensiune a spiritului “quelque s’agit”, deghizat în ludic contrapunctic, totul suspendat în retorica dezinvoltă și continuu-revelatorie. Bradiceni este în interiorul Textului (Metatext comprimat), ca un

copil chiuind în interiorul ninsorii... Cartea cea mai recentă a fost "Facerea și corpul", un prim tratat despre ceea ce profesorul definește "ostensiotică și ostensiologie". Celelalte cărți lansate au fost: "Aporiile lui Axios" și "Arca Metanoia" (poeme și poeseuri); "Serile de la Brădiceni", vol.1 și 2 - volume mixte. A doua întâlnire a fost una lucrativă, la un simpozion organizat de prof. Petronela Moraru, cu cadre didactice din județ și din țară, pe fondul vernisajului de grafică Radu Roșian. Revista " Serile de la Brădiceni" este și ea un mod unic de a se implica în cetate, al unui misionar.

Varujan VOSGANIAN, poetomul

Din fugare sau răzlețite lecturi, mai degrabă semănând cu lecturarea Drumului cu pașii, Varujan mi-a prilejuit, cu ani în urmă, acea tresărire de a da binețe cuiva știut de undeva...starea stranie că te întâlnești, pe inverse cărări, cu tine însuși, într-o altă ipostază... Poate sună cumva exaltat, - noi exaltăm lucrurile! - ori altcumva....însă eu, încă de la primele lecturi din alții (...), am resimțit destul de rar această curioasă percepție: cititorul care sunt este oricum mai poetic decât cel care scrie, decât cei ce scriem, în ...spiralic adaos al exploziei cu încetinitorul (apheironice?) care rezidește? ...pădurile lui Wagner, ecouri de vânătoare (poate safari-uri ale zeilor rși?) ...sau simplificând englezește (...), Magic World-ul Cărții Unice... Boematic, cu ani în urmă, (ne)uitați prin ale noastre provincii, eu la Hunedoara, dumnealui la Focșani și Iași... în glumă, cândva, îl poreclisem calamburistic (n-am zis cabbalistic!) Varujan... Valjean... Poemele lui, am scris undeva, citite cu ochii, se fac auzite într-o dimensiune cu ecouri multiplicare, ca dintr-un „străsimț”... au un „ceva” de pergament, de memorie sacră, au un parfum neînțeles în arealul meu semantic, și totuși, ceva tulburător de cunoscut...Triada de volume lirice are ceva alchemic, ezoteric, cabbalistic, inițiativ în cheie actualizată... ceva amintind – însă vag și doar semnat - de Magicianul lui Cohello, ba chiar mai de departe (...), de sacerdoții barbarilor..: "Șamanul albastru"; „Ochiul alb al reginei”, „Isus cu o mie de brațe”. Proza scurtă „Statuia comandantului”, nuanțează de o manieră captivantă, un foarte puternic nerv poezic (...), cu spirit eseistic, sagistic, glossând de fapt stările eminamente ale contemplației metafizice, murmurate, întocmite ca texte -

comunicante... Varujan își induce neliniștea care vine din cunoaștere, dar și din genomul arhetipal, iar metoda sa este – în poezie, ca și în proză,- alegoria caleidoscopică, (i)magismul uneori somptuos, evocarea cumva divinatorie, de fapt catarsică. Ceea ce suflă, însuflețește prin verb, în scrierile acestui om cumva foarte... vechi,... este patosul, este empatia pe care o atribuiam Divinului... este însă și umbletul ușor plutind, levitând, prin discurs, arta de a reflecta metatextul memoriei în sidefii, ornamentice fioratturi, reductiv în poezie, semiotic plurisemantic în Epos, epeic... Constanta cuminecărilor sale este cea a inițierii, cea a extragerii semnificației esențiale, din delirul suprafețelor, cu jocuri infinite de oglinzi... Curios, dar dincolo de zonele nocturne, tragice, Varujan ne face să întrezărim dimineața, să ne reamintim că în orice amurg gestică latent alt răsărit... Religiozitatea sa în modernitate (...), este una a regăsirii sacrului coborât (empiric?) în profan, spre a-l reîntemeia... Sensorii poetici sunt ultra- activi și în proza armeanului român. Nimic habotnic, ci doar și numai sensibil – asomptic- sine în Sinea Lumii ... Romanul „ Cartea șoaptelor” (Polirom, 2009) cartea de Dar făcut și primit ! (la schimb!), este una a Răbdării și a Revelației, este o evanghelie a neamului său traumatizat de istorie, înviator prin acel ceva care nu piere, ci transcende, misterios prin chiar Realitate... Este opera sa de vârf, o epopă a Armeniei... Poetul este geamănul interior al naratorului apostolic... Developarea – niciodată mișcată, voalată necum - prin epos tălăzuitor, al unei memorii mareice, intervale și vămi transfigurând metafizic un „illo tempore” mereu regresiv în Acum-ul real, însă parcă visat... arhitectura „catedralică” a acestor regresii, sau submersiuni, sunt unice pentru literatura elegant scrisă românește... Varujan Vosganian ne este și scriitor român, prin aceea că se vedește fin simțitor al rostirii neo-latinești, iar Isus-ul armenesc este cel ce vine mereu interdimensional, evocator întru cunoaștere și neuitare, mai ales neuitare... Puțini, numărați sunt și ai Neamului lor, cei ce duc până la vârf, itinerariul.... Un itinerar ce pare a fi chiar purtat, știut dintotdeauna, ca și cum am avea în creier - inimă o hartă a întoarcerii, a Eternei întoarceri? O recentă, de fapt unică întâlnire directă – La Galeriile Hunedoara – cu acest confrate mai mult decât știe,... mi-a confirmat sentimentul primei lecturi din poezia sa, acela pe care ori de câte ori vrei să-l definești, ai ispita de a-l recizela, de a glisa, sub impresiunea ...magică, a unei cunoașteri „de când lumea”... Varujan Vosganian este magicianul practician, este

poetul limbajului primordial, antebabilonian, într-o lume a rezidirii babilonice prin cărămizile arse ale... cărților noastre, voastre, lor... Remember Borges, care avea revelația unei Unice Entități care (ne) scrie, poate Memoria Mamei Lumea. Cum să-i spun? Neliniștile tale cele mari, mie îmi redau o acalmie pe care, ca popor al meu, nu o uită nici Moartea...! Uite ce este, prietene: nu îmi pare rău că, de fapt, nu mă prea cunoști, fie nici măcar prin cărțile ce ți le-am semnalat, ale mele, ale celor de lângă mine, din Noua Provincie. Prin aceea că de la Blaga știu, ca de la mine însumi. Eu sunt centrul sinei mele, al lumii, eu sunt Gândul meu, suntem noi, sunetul lacrimii din Lanocrăm... Noi, cărțile noastre, voastre. Unele, altele, mincinoase, dragul nostru Poet armean...Noi nu te uităm...*Zoon politikon uită...*

Arta proxima Moralia

MARIANA BRĂESCU : Poezia din miezul de nucă

În luna noiembrie, lună urâtă și ploioasă, cerul din preajma casei mele s-a făcut senin: tocmai promisem o seamă de cărți, printre care și trei cărți ale Marianei Brăescu. Mi s-a cerut părerea după lecturarea lor. Sunt fericită că pot să exprim acum ce efect au avut asupra mea scrierile acestei remarcabile scriitoare. Iată, încep prin a spune că am avut un adevărat șoc al surprizei: cum de nu am auzit aproape nimic până acum despre această mare scriitoare? Am cunoscut-o când trăia soțul ei, Artur Silvestri și i-am dăruit lui un stilou cu peniță de aur, din Olanda, iar Dânsei un mic set cu cărțile mele liliput, de la Helicon... Cum de nu s-au făcut scenariile de film după unele proze scurte, adevărate capodopere? Mai ales după Al 13-lea Caesar..Părerea pe care o formulez aici mi-am făcut-o în urma citirii celor două cărți de proză scurtă – «Îmi amintesc și îmi imaginez», și «Imperfecțiuni provizorii» – și a piesei de teatru, comedie satirică în trei acte „Al treisprezecelea Caesar”. Cele trei cărți fac singure portretul scriitoarei: ea mânuiește cu dexteritate dialogul, intriga de idei, fantezia poetică dar și satira și psihologia personajului. Cele trei opere care mi-au pătruns în casă – și încă mai mulțumesc dăruitorului – mi-au adus în bibliotecă nu un scriitor, ci trei! (și poate chiar mai mulți, ...). Mă întreb deci: cum ar putea oare cineva să treacă nepăsător peste acele pagini de o zguduitoare gingășie îmbinată cu drame care se consumă chiar și dincolo de pagina închisă a cărții? Proza din cartea «Îmi amintesc și îmi

imaginez», această suită de romane miniaturale, este deopotrivă senzuală, delicată, aromată, brodată, dar și profundă și emoționantă. Nici nu știi când îți scapă lacrima pentru acele destine patetice ale unor stranii personaje, fiecare reprezentând prototipul unei lumi. Și nici nu îți dai seama când aluneci în propriile-ți amintiri; și atunci te trezești descumpănit: „De ce plâng? Pentru cine plâng?” Este un gen de proză care trezește sufletul din somn. Personajele ei îmbogățesc lumea cărților cu gesturi noi: pictorul Boris pictează „înmuindu-și pensula în inimă în loc de vopsea”; Zinei Eschenazi „îi crește voalul de mireasă pe umeri”; „părul negru al bunicii care se mai întunecă c-o noapte” ... Proza Mariane Brăescu este una circulară și disciplinată. Cuvintele se așează singure în fraze, frazele în rânduri, rândurile în pagini, paginile în carte și cartea în suflet. Totul este pus acolo unde trebuie și nu există disonanțe, totul fiind armonie de idei, de cuvinte, de imagini, de stil. Proza ei cântă. Și totul se face cu o perfecțiune de cerc, de la primul cuvânt la ultimul, după care te reîntorci la primul cuvânt, dorind să-l adâncești. Ca o țesătoare harnică în fața războiului de tesut, ea pornește bătătura și îi strecoară modelul pe îndelete, prin imagini de o indescritibilă gingăsie: „câte-un tunet, departe, sparge cerul, câte-un fulger sprintar, îl tivește la loc”. Proza ei alunecă fără să te prevină, în poezie de cea mai bună calitate: „Oare mai plouă la fel peste codrul meu verde, așezat în drum tătăresc? Ce fetiță suspină la pieptul lui de bărbat? Tot așa, din mătase, sînt puii? Dar salcâmul, înflorește la fel de curat?” (Ploaie de vară). Paginile scrierilor ei, fantastic de fantastice!, ne poartă în calești trase de cai sălbateci care ne atrag în nopțile tainice ale unor vremuri cu parfum de bunici și străbunici. Alteori ne trezim dansând dansul lui Zorba, cu toți acei greci ținându-se după umeri; te vezi ridicându-te ca în transă încercând să-ți potrivești pasul cu pașii lor, te duci cu ei în lumea lor de-acasă, după care plâng și dansează, căci oamenii dezrădăcinați dansează și plâng. Proza Mariane Brăescu, această proză consistentă ca miezul de nucă, este scrisă sub patima nucului uriaș, izvor de înțelepciune, sursă de zbor și de miez cu gust amărui, tras din coaja verde. Închizând cartea acestei mari scriitoare, am spus: „*Ce bine că și-a amintit! Ce bine că și-a imaginat!*”

Conotații la calofilia... frumuseții hidoase, a poetei/ cal

***Eine kleine comment* la unul dintre articolele caustice de Gheorghe GRIGURCU**

QUESTION ma non troppo: *...Este Nina Cassian un sex-simbol care a prefigurat mișcarea lui Marius Ianuș, Al. Mușină,, Vakulovski și celorlalți care ne înjură într-o veselie? Toți par a fi din Groh-specia prozelor evocatoare anorgasmice ale Cassianei nonagenare cu pohte de plahol-pikamer...* Iată câteva fulgurante fragmente ale eminentului poet și critic referitoare la un stupefiant „sondaj” – cras mercantil, al României Libere ian. a.c., privitor la „cei mai citați poeți români” de azi... (Text din Cafeneaua Literară, martie 2010) „R.L. relevă faptul că „gusturile de ultimă oră ale românilor arată o deplasare dinspre poezia clasică spre cea modernă și postmodernă”... (Sondajul e al librăriilor Diverta – și Cărturești. Verona)... Sunt selectați zece poeți, primul, așa cum se cuvine, Mihai Eminescu, poetul „titular” al poporului român, mitizat în continuare (De ce nu miticizat, mistificat, fetișizat, sau, mai nou, propurs de unii a fi canonizat ca sfânt?, n.n. ... Remember „*Eu nu cred nici în Iehova/ Nici în Budha, Saraphuni*” ...în pofida unor contestări care bănuim că n-au avut un ecou în publicul larg, cu o mentalitate aflată la intersecția programelor școlare cu a” accesibilității” emoționale”.. (...). Al doilea ar fi Ion Minulescu: „un soi de Cupidon cu state de serviciu îndeajuns de îndelungate... Mai are destule săgeți pentrua provoca răni dulci ființelor îmbătate de eleganta lascivitate a “stihurilor” sale, aidoma unui tablou reprezentând un nud provocator” (subscriu, n.n.). Ei bine, cine credeți că e pe locul3? Nina Cassian!!... Nonagenara obsedată sexomaniacală, ar fi lansat recent la București o carte în stilul ei „orgasmic” (baba de la New York... confunda într-o scriere din „Tribuna”, după 1990, propriu-i gâtlej, cu clitorisul, iar rostirea poetică, cu orgasmul, literalmente și explicit...). Erotomania pohetesei pare să fie pe gustul... cititorului român de azi!? Ghe. Grigurcu scrie just că nu e vorba de o „luciditate sarcastică”, nici de „vraja erotică”. Mostre din așa zisele ei aberații am reprodus cu jena de cuviință, în câteva articole, dar se pare că bătrâna mumie face furo(u)ri pe Dîmbovița, inclusiv la ...”România literară”, care îi acorda, prin dl Alex Ștefănescu (?!), pagini de elogii nu demult... pe seama unei cărți de „memorialistică” penibile și subculturale, smângălind cinic

memoria unor oameni de cultură din veacul dejist și ceaușist, când Cassian Ninocika era agreata number one a partidului și otrăvea manualele școlărilor cu toxinele cappelor ei de fapt coadă ... Mai încolo, aflăm prin dl Grigurcu, preferații cititorilor lui Verona (Beșleagă? Comp) ar fi... Alexandri (corect, voila Academie!, ar fi Alixandrei", n.n.) ...Urmează cărturărescul... Mircea Cărtărescu, orbitor de promovată de echipa de zgomote a obsedaților nobelismului românesc rău frustrat de către liftele finanțului occidental,... numele antrenorilor pe banii bugetului odiosus non disputandum... titlurile invocate da ultra vandabile fiind „Când ai nevoie de dragoste” și „O motocicletă parcată sub stele” (genial titlu, bre! n.n., ca în bancul ăla cu fiul mumei lui Ștefan cel Mare - Curvaru) „*Abia locul șase îi revine lui Bacovia, o figură antitetică față de Nichita... Poate prin acea deznădejde măcar subiacentă a unei lumi alexandrine, sorbită de „chemări de dispariție”, chiar dacă inaudibile printru mulți dintre noi, prin angoasa unui sfârșit de ciclu*” (excelentă definire, n.n.).

„E umbra rece a mercantilismului devorator, a frivolității frenetice, a concupiscentei dezlănțuite, a pornografiei”, definește caustic de maestrul Grigurcu. „Pe locul șapte îl găsim pe Emil Brumaru. Cu adevărat „popularitatea poetului se datorează în special poeziei licențioase”, citează din sondaj poetul Ghe. G. (Desigur, a fi licențios, nu e a fi licențiat, n.n.). Locul opt a al lui Marin Sorescu, cel cu „Tușiți”, „Singular printre poeți” și „Vizuina viziunii” etc. Și pe care Ulici îl considera candidabil la un Nobel! Oricum, prezența Ninei Cassian în top, este de tot rahatul, și parafrazându-i o carte de cânt eram pionieri și îi învățam cu silă „stihurile” cu mineri eroi, pichamere vârtoase, lopeți stahanoviste, omagii ale femeii crăcănate călare pe tractorul sovietic etc., ar fi de invitat la... scara UNU pe UNA a unui bloc din Dămăroaia lui Bruchăr-Brucan... pentru a ceti din orgasmele ei laringo-faringetice... Sau macar la Casa Scîncelii... Clasamentul de reeting al *beșlegarilor comersanți* ce fac vânzare pe seama gusturilor... În general... ale românilor... continuă cu celebra autoare a „Motanului Arpagic”, Ana Doina Cecilia Blandiana, dealtfel fe apreciată și în țara de baștină a Ninei Cassian, cum aflu din câteva numere ale revistei recent decedatului Al. Mirodan, „Minimum”, din Israel... și unde Nina *se polemizează cacofonic-visceralmenorepauzată cu adevărata poetă a noastră, Ileana Mălăncioiu și cu altele, mult mai adevărate decât orgasmaticii...* Din

empireu, cum dixit Grigurcu, cel puțin Macedonski, Arghezi, Blaga, Fundoianu, Al Philippide, Emil Botta, Gellu Naum, Dimov, Caraion, Labiș, Mircea Ivănescu, Virgil Diaconu, subsemnatul ș.a.- din rândul contemporanilor vii-și-morți, și alți câțiva, zâmbesc la asemenea... aMUȘINĂri, dragă ALCIS! etc...”.

NINA CASSIAN. Magna cum Clitoris- Cunilingus, candidată la... Nobelism?!? (medii israeliene și U.S.A.)

Iată un caz unic în lume, la cei aproape o sută de ani ai acestui gîgă în pantaloni, o rimătoare mai frumoasă decât compunerile ei patologico- infantile.

Primum movens al pornoliricii euro-atlantice, via Gaza... A fugit la timp din țara care i-a înghițit între 1952 și până sub Ceaușescu, aberațiile proletcutiste... Inclusiv toxinele din manualele școlare care au otrăvit câteva generații de copii ai României, sub Stalin și Pauker... Lăudată pe dolari de Minumum (Israel), Romanian Vip (USA), România literară (!?) etc., plus Fundația Soros, mda. Nu s-a simțit sătulă de tot nici sub Stalin, nici sub Pauker, nici sub Crohmălniceanu, nici... Se simte bine și sub americani și sub evrei, ca ieri sub sovietici.

Vers celebru by Nina Cassian:

„gâtlejul meu, acest clitoris/ pentru orgasmele limbii” etc. (citat din memorie, revista Tribuna, Cluj, după marea rotație de cadre din 1989) Elogiată voios cinic de istoriile post-decembriste și de reviste ca...”România literară”, sau de “Minimum”, Israel...

Pasaggio blogosferic:

Pudriere din InSula Lesbos sau chibițe de chibuț Marina Constantinescu (!?)

Un elogiu bărbierit și cu mult spray odorant *Frumoasa neobelistă elogiată de Alex Ștefănescu, iubita lui Croh... femeia- cal*

“Cat de tare m-am regasit in descrierea Ninei Cassian, in abordarea “fictivă” a esecurilor, in puterea sa de-a merge mai departe dupa exercitiul miraculos al exorcizarii tristetii prin scris, dupa sublimarea deznadejdii in literatura! “Zeitele” mele troneaza in topul literaturii

de fictiune, durerile mele "fictive" s-au inlantuit, literar, intr-o carte care e insasi viata mea. Asa cum "Confidențele fictive" asaza, sub aceeași coperta splendida, (realizata de colegul meu, dragul meu Ionut Banuta), povestile de dragoste, istoriile de tradare și sfasiere din iubire ale mării scriitoare. Confidențele Ninei Cassian va vor dura, va vor aminti de propria viata, va vor bantui cu intelesurile și cu neintelegerile lor! (Una dintre povestiri se numeste "Atat de grozava și adio". Am plans și am ras citind-o. Stiti de cate ori mi s-a spus și mie- și voua, sunt sigura!- iubita mea, tu esti prea mult pentru mine, esti minunata, ma coplestesti, tu esti deasupra vietii mele de rand și-a pretentiilor mele absurde, pamantene, tu esti atat de grozava și adio...?!)" (o apologetă, internet blog source)

Simona Gabriela LOCSEI Arta mitopeică în modernitate

Laborioasă și stăpână desăvârșită a unei arte vizionare, mitopeice, artista deveancă Simona Locsei este o graficiană cu univers propriu inconfundabil, cu un stil impregnat de patos și fervoare epopeică, desfășurat pe suprafețe mari, vitralice, somptuoase și înfiorate metaforic, de mare sugestie accentuând metafizic fiecare delatiu, fiecare ritm, fiecare detaliu.... Simetriile sunt impecabil armonizate spațial, sintonice cu starea ordonatoare a întregii sale arte: iubirea, spiritualitatea iubirii, mesajul invocativ – catarsic în registru transmodernist. Interioritatea extrem de complexă, labirintică, se reprojetează solemn și deopotrivă febril, suspendând fresce catedralice, structuri de mare finețe componistică, veritabile cromo poeme... Toate lucrările ei au ceva imponderabil, ceva transdimensional, ceva care străpunge întunericul memoriei... dăruind generos grația unei levitații onirice, filtrând Visul. Paradoxal, dramatismul comunicat de desenul ei grav, ultra-minuțios și elevat-alegoric, ne transmite, magic cumva, o indicibilă bucurie de A FI... Simona Locsei este o mare artistă nu doar a Devei, ci a României.

Constantin MARAFET
Eu și sora mea umiliința
(editura Princeps Edit, 2008)

Cu apelativul stingheritor pentru mine, poate măgulitor pentru alții, Constantin Marafet ne oferă trei cărți din trei ani, cu semnificative recomandări pe copertă: Theodor Constantin, Nicolae Dabija și prof. dr. Adrian Botez (care e și prefațator al uneia); faptul că mi se cere opinia, în sine, după atari analiști, îmi induce sentimentul de auto-exaltare: poeții scriu despre poeți deseori auto-proiectându-se subiectiv pe ei. Exaltarea de altfel, este dinamul patosului liric al acestui poet ce gravitează pe starea apartenenței, a identității, de unde atitudinea acut-contestatară. Infernul condiției-existenței predomină și rezonază în discursul său soteriologic: limbajul este nonșalant prozaic, jurnalier, conotativ la avatarurile sociale și ca atare descărcând energiile negre prin persiflare ironistă sau chiar caustică. Narcisismul auto-referențial, vezi parabola „surorii lui Narcis”, adică alter-egoului este în timbrul, în registrul unui viguros simț al Id-ului...

Satira interferează – transmutativ,- comutativ cu amarul indignării motivate frust:

..., *se dau și plăgile (aluzie biblică, n) în rate/ străinilor le vindem tânăr sânge/ sar casele din basm (frumos, n) ni-s demolate/ pe noi, ca beduini, ce nor ne strânge*”? Constantin Marafet preia așadar soteriologic în expresie explicită, acuzatoare, motive demonetizate canonic,...(plăgile egiptene, aluzie la pedeapsa divină a șarpelui de aramă...) sau „beduinii” ca aluzie la condiția actuală, a deidentificării grotești induse de putere, de politic, la spectrul unui nomadism, unui exod al românilor, a unei alungări din matriceal. Frecvența lexicului biblic este mare și recondiționarea alegoriei are fluența unui patos eroic:

„Cine ridică piatra din Biblia bătrână?

Acesta-mi este trupul. Loviți! Și noapte-bună!”

Cartea pledează cu fervoare mesianismul rostirii-implicării, deopotrivă exorcizante și opozița față de ipocrizie, habotnicie, limbajul pamfletic, apocalitic-profetic, fiind instrumentul anti-orfeic, *deloc îmblânzitor*, unul al Indignării lui Juvenal.

Semioticianul Adrian Botez nu lasă loc unui comentariu „polemic”... Constantin Marafet confirmă esențialitatea atitudinii evanghelice-moraliste, inflexibilă, socratic- sentențioasă, de bună sorginte cultică, a discursului din care nu lipsesc formulări, versificate (nota bene) cu o structurală apetență muzicală, de oratio vecchio: „*Mai beau (în fantasie) falernul vin cu zeii/ și țin la ușă încă nerâmnicii saducheii*”. De ce nu râmnicenii... nesărați? Apartenența, așadar, la o paideumă direct numită, poetul – avocat al omului-locului, aruncă anatema asupra saducheismului, de astă dată restrâns doar la nerâmnicii (neromâni adică)... Ne amintim că râmnic de la... Roma vine... (vezi Hronicul).

Poetul este în acest volum un patriot, un naționalist nedeviaționist, un sincer, așa cum vorbește evanghelia sa. Simțul justițiar este firesc, ne contrafăcut. Talentul de a reda melodic ceea ce cugetă și comunică, este hărnicia harului înnăscut, a talantului.

Blamatul sintezist, „patriotism local” pentru Constantin Marafet poetul, nu este altceva decât o manifestare a ființei în cuvântul *poezie*, re-creator și altruist, generos, ardent. Cândva, Victor Frunză îl elogia și asta ajunge pentru a nu îl suspecta pe poet de „cenaclism flecărist”... Mai mult, acest patos este agitatoric prin însăși substanța sa, structurală. Este dificil a extrage citate, așa că mă rezum la aceste simple-roze... Nu e de ignorat umorul tăios, exotic uneori, hâtru, un umor care face poezia recitabilă, audibilă, penetrantă. În concluzie, titlul este malițios: nici vorbă în scrisul poetului buzoian de umilință, necum de una... oportunistă. Dimpotrivă! Fie-mi primită voios gluma că *marafeții* în acest caz se vădesc talanți și nu bătuți în argint, ci în scânteii de vervă nobilă.

* Îmi permit răgazul de sărbători de a citi mai atent celelalte două cărți trimise de poet: Rădăcina înstelată și Popas între nori... (ambele editate la Chișinău!). Ajung și doar titlurile, pentru a întrevădea o re-proiectare a Stării ființiale a Apartenenței ancestrale, în perspectivă cosmică... Ceea ce poeții reușesc uneori...

Elena Daniela Rujoiu Sgondea

„În acest *dincolo al cuvintelor*, abia nuanțat, este sugerat, deloc retoric, un fel de travaliu tulburător al nașterii poemului ca o ființă. Așadar creația, nașterea poeziei, pentru Elena Daniela Sgondea este precum a Sophiei alchimiștilor sau a pruncului sacru, este *logos viu* (poieion, creație înnoitoare).

Nu lipsește însă, întretreșând grave acorduri confesive, nici tușa sarcastică, de sorginte post-modernistă. Autodefinirea conține mereu trimiteri subtextuale la „story-ul” personal, cu procedeele haijin-ului japonez, ale haiku-ului. În cazul ei, acordul vine prin integrarea aforismului, a fulgurațiilor de tip „fulger mental”, revelatoriu, anume prin Mirare, Uimire, de unde rezultă nuanțe memorabile, între tandrețe feminină și subtile reverberații naturiste, în cheie alegorică, prin analogii pe care egipteanul Hermes Trismegistos încă le punea în ecuația macro-microcosmos. Acest simț special al poetei pare înnăscut, este constanta cărților ei: „*Încă nu*”, „*Glife transilvane*”, „*La răsărit, tremurul*”, și „*Tatuaje pe cer*”. Elena Daniela Sgondea este neîndoielnic pe itinerariul inițiativ, împlinitor, al unei chemări ce se ramifică din ecouri, umbre și neliniști, în arborele energetic al Vieții ca Mister. Cred în poezia ei, pentru că știu.

Pasaggio: Darie POP din Călan la Paris

S-a născut la 22 octombrie 1980 la Hunedoara, iar după școala primară începută la Călan, a urmat Colegiul Național de Informatică „Traian Lalescu” din Hunedoara. A sosit în cenaclul literar „Luceafărul” din Arad, odată cu ultimul val al mijlocului anului 1999, distingându-se printr-o cordială înțelegere a tot și a toate. Trăiește propria poezie, ca și propria viață, fără mirare și afectare, convins că totul este nou dar nu de speriat. Pare că trăiește sub sentimentul singularității, care este acut, considerându-se „singur printre hapsâni”. Viața îi pare o beție intelectuală, fiecare cuvânt avându-și propria metamorfoză. O anume egolatrie, specifică vârstei nu-l ocolește, iar o formă de senzualitate se strecoară când și când. Vădite tendințe spre conceptualizare se acompaniază cu nevoia epatării prin scris a cititorului. De câțiva ani, poetul s-a stabilit la Paris. (2009)

EM Cioran (1911-2011)

„Obrăznicii tonifiante” sau necredincioasa Thoma..

Ultima femeie, iubită a marelui filosof Emil Cioran, a avut cu 35 de ani mai puțin decât el. Cioran era ajuns la vârsta senectuții. Locuia „mai aproape de cer”, într-o mansardă „a insomniilor” și iată ce îi scria cu tonul avântat al îngerului căzut”, celei numite masculin, amintind desigur întâmplător de ... necredinciosul Toma cel biblic: Thoma (Friedgard): „Sunteți centrul vieții mele, zeita unuia ce nu crede în nimic, cea mai mare fericire și cea mai mare nenorocire pe care mi-a fost dat să le întâlnesc”...(citat dintr-o scrisoare inclusă în cartea „Pentru nimic în lume”, editată de ea, după moartea filosofului. Cartea apare în 2001 în Germania, iar în țara lui Cioran abia în 2006, cu titlul schimbat – comercializat stânjenitor novelistic: „O iubire a lui Cioran”. Dar reacția ce ar fi fost justificată la noi, a fost tot în Germania: printr-o sentință din 14 ianuarie 2004, la Munchen, cartea este retrasă. Motivul: scrisorile în număr de opt sunt considerate incendiare – chiar într-o lume consumistă și consumistică a „pieței” occidentale care convertește totul în profit.

Intimitatea lui Cioran a fost „grav” afectată post-mortem, el neavând cum să și-o mai apere. Nu știu dacă este consolator că în ediția română scrisorile au fost parțial cenzurate, cele în limba germană fiind redactate doar în fotocopie. Redau fugar un citat al lui Ștefan Nemeček (Teme filosofice...”ed. Realitatea Românească, 2007) explicite în context: „Lecturând volumul românesc, putem constata că Cioran a avut o existență inedită (sic, n) trăind erotic iubirea”. (Cum altfel?). În luna februarie 1981, când acesta primea întâia scrisoare de la Thoma, filosoful avea 70 de ani și trăia cu Simone Boue într-un Paris care i se părea „dezabuzat”. Nemțoaica în vârstă de 35 de ani (Thoma Friedgard, n), doctorand în filozofie, a fost atrasă de scrierile lui, „Silogisme ale amărăciunii”. Ea s-a hotărât să-i scrie, pentru că Emil Cioran „scria obrăznicii tonifiante”, „totuși nedestructive ...” (A revedea și fatidicul amor dintre Eminescu și Mite Kremnitz..., n). Între spiritele celor doi s-a născut o profundă legătură intelectuală, materializată într-o corespondență purtată între anii 1981-1991. Cartea editată în țară este fascinantă și așa, cenzurată.

Inconfundabilul limbaj cioranian este cvasi-poetic, așa cum îi este și ființa filosofică. Ceva ne amintește de celălalt mare geniu român, Mircea Eliade și a sa iubire crepusculară, un inefabil coborâtor întru înălțare în dimensiunea metafizicii nocturne...

Reconsiderăm că „albitul adolescent” Emil Cioran își scrie epistolele către femeia Thoma: sincer uman cu sine, sub terifianta înflăcărare a omului ce nu resimte nicicum vârsta – durata întrupată, devreme ce numind-o „zeița fericirii dar și a nenorocirii” sale, vorbește el însuși ca un zeu... Eros și Erato. Orfeu *judecând-o pe Euridice*, iertând-o și la modul șăgalnic – șocant (...) numind - dezgolindu-se în a sa condiție Umană - patronată de zeul suprem al Eladei – ARDERE... A reintra „pe subfustă” în peștera epifaniei, *ab origine*, iată nu autoflagelarea, nu auto-dafeul mistic al marelui filosof-om, ci strigătul existențial întru trans-cendere, reîncarnare, înviere. A insinua că această dorință a bărbatului este doar o ... perversiune, cum el însuși greșise prudent ..., ar fi ignoranță sau habotnicie ea însăși perversă, ca prejudecată, deoarece consider că nimic nu e mai condamnabil la om decât a se minți pe sine. Adorând și – cum altfel – însoțindu-se erotic cu ea. CUNOSCÂNDU-ȘI FEMEIA în sens inclusiv / original / biblic.

Scepticul-profet „batjocoritor” „pipăind-o pe Thoma”, „să se convingă, să îi vindece Rana” – prin ... soteriologică spunere, logos îndurerat și Sublunar ... al oglindirii magice, al setei dintre materie și non-materie...Cioran, cel al ispitei de a exista... de „a săruta rana”. Să fi fost un exercițiu misterios de taumaturg, de sacerdot modern al marelui Însingurat nocturn, al „mansardei sublunare”? Un destin asumat, al exilului de „înger căzut”, după ce trecuse de „culmile disperării”, parafrazând esențele în acel Lacrimarium al condiției umane în care odinioară poetiza (un pic blagian, mult eminescian și vag shopenhauerian..., scriind despre „lacrimi și sfinți”)? Cioran cel polisemantic, Cioran asuprit de esențe, într-un secol care „va fi religios, sau nu va fi deloc?”... Cioran, prefigurându-l pe Octavian Paler? Cioran, contracarându-i pe Petre Țuțea, poate iubindu-l pe Brâncuși? Cioran, nu francofonul, ci Românofonul!

Dacă ei nu și-au ars sau distrus scrisorile, consider că au lăsat nișa pentru ceea ce instanța cutare de oriunde a condamnat drept intruziune în „viața” lor. În barbaria modernă a toate (...) poate că Cioran și Thoma au lăsat o mică evanghelie aidoma celor din Nad Hamadi sau Qoumran, de ce nu? Autentice, smerindu-se sau

reînflorind eterna erezie pentru unii, poate necesara mărturie confesivă pentru cei asemenea lor.

Nu cred că avem dreptul a intenta cuiva un proces de „deconspirare”, unica problemă fiind cea terestră-pecuniară, a exploataării de către alții, a „infernului tandreței” altora. Tot așa a fost și cuscrisorile dintre Eminescu și Veronica – apărute hăt peste Ocean – după 1990. Sunt testamentele lor esențiale, dincolo de opera lor. Că Emil Cioran a trăit erotic – cum altfel? – iubirea fie pentru o zeiță (superb incest inversat, nu?) - „cu stângăciile și nerăbdările unui adolescent” mi se pare profund uman.” „*Am discutat prea mult și am înțeles dependența mea senzuală de dumneavoastră în toată claritatea ei, abia după ce v-am mărturisit la telefon că aș vrea să-mi îngrop capul pentru totdeauna sub fusta dumneavoastră. Ați fost oarecum speriată când v-am vorbit de o înclinație perversă pe care mi-o stârnește trupul dumneavoastră. Pervers nu a fost cuvântul potrivit. Am vrut să spun „arzătoare”* (Scrisoare a lui Cioran). Cei doi au fost o vreme împreună pe deplin; inclusiv în acea atmosferă unică pariziană, (mont) Parnasiană... Schimburi de scrisori dar și plimbări sau vacanțe împreună sau fiecare alături de partenerul...oficial. Dulce-amară complicitate a Amurului care pulsează și transcende...

Irepresibile, incendiare, uneori paroxistice atingeri și contopiri. Fatum-divergent și convergent... Să mai amintim că el (deși nu era un dualist, ci un Trialist!, cum definesc Konrad și Popper (Convorbiri la gura sobei)...totuși s-a întâlnit și cu frantuzoaica Simone Boue, cea care a stat lângă el până la capăt. Era ea femeia care a fost „mai credincioasă decât zeița”? O condiție tulburătoare – de meditat mereu... Iubirea lui Emil Cioran la limita vârstei ... biblice este un fel de pseudo - erezie a *disperării redevenind sublimă, înnoitoare*, regresivă în Arhet’ip-ul GEMELAR - narcisic, asupra întregului său sistem filosofic, de facto unul diogenic, (?) prin aceea că refuză gestul „Câinelui înstelat”; Diogene Laertios de a se masturba ca biblicul Onan – exhibându-se în public. Nimic ofensator în această dilemă...Ultima lui iubire este *repetarea uneia prime*, adolescentine, de care nu știm nimic, sămânța înnoitoare a umanului cosmic, prin empatie divină cu Viața, prin aceea că „*spiritul a toate negator descoperă afirmația și și-o asumă*”. Nimic nou sub Lună: îngerii au căzut în aura mister a umanului, s-au recunoscut o clipă, apoi și-au văzut de veșnicia lor - fără a ne lăsa urmași. Prin aceasta, fără păcat?

...Probabil inspirată această aniversare de amploare europeană a marelui nostru geniu – filosof – poet-, de către dl ministru Baconschi..., aniversarea a o sută de ani de la naștere, poate fi una a renașterii noastre spirituale, primăvăratice, sub Zodii ce ne strigă melodios, sfidând spaimele Rezonanței Schumann... Poeții știu de ce. ... Și națiunile.

...Probabil inspirată această aniversare de amploare europeană a marelui nostru geniu – filosof – poet-, de către dl ministru Baconschi..., aniversarea a o sută de ani de la naștere, poate fi una a renașterii noastre spirituale, primăvăratice, sub Zodii ce ne strigă melodios, sfidând spaimele Rezonanței Schumann... Poeții știu de ce. ... Și națiunile.

Romulus Vasile Ioan

Analiza vectorială crează confort și disconfort, dar, cu siguranță, clarifică ceea ce suntem.

Este născut în Hunedoara la 31.12.1956. A absolvit Facultatea de Metalurgie din cadrul Institutului Politehnic București, în 1982. A parcurs toate etapele necesare formării unui inginer practician în producerea și turnarea oțelului în cadrul uzinei siderurgice din Hunedoara. Ultima funcție în cadrul ISPAT Siderurgia Hunedoara până în 28 iulie 2004 a fost Director Producție. Din 29 iulie 2004 a fost Director General adjunct la TMK-Reșița, începând cu 1 septembrie 2005 este Director General. A fost cadru didactic universitar asociat al Facultății de Inginerie Hunedoara susținând cursul de Agregate și Instalații Termice în perioada 1994-2000. Din 2001-2003 a ținut prelegeri studenților de la nivelul masterat cursul de Optimizarea Sistemelor Tehnologice. A condus și sprijină în continuare acțiunile culturale ale Fundatiei Iancu de Hunedoara. A susținut teza de doctorat în inginerie la Universitatea Politehnică București în anul 1999. A publicat peste 55 articole în revistele din țară (Metalurgia, Buletinul Științific al Universității Timișoara) și peste 15 articole la reviste din străinătate (Steel Times, Bulletin-CIM).

Este Diplomat de Excelență ASCUS Provincia Corvina.

Djamal MAHMOUD (Siria) - Siromânul poet ...

المصدر امحو جمال

في الرقه محافظة في ولد الرومان به بال لغة يكتب سوري شاعر، هنداي د
1962، أيار شهر
ال لغة أما، الرقه في ال ثانويه وكذلك والاعداديه الاب تدايه امرحاله درس
ك لوج مدينة في ال بشري الطب كلية ثم ومن كرايو فامدينة في الرومانيه
سدقوب بعد ال تجاري العمل مارس. 1990 سنة في منها تخرج حيث، ناب وكا
الرومانيه الادب به وال صحف المجلات في ال شعريه نشر ال شبيوعي ال نظام
في كي فات را مجلة ناب وكا ك لوج في ال عريقه تري بونا مجلة: ومنها المهمه
مجلة ماري سات ومدينة في سدي تادب لامجلة بدي توت يندين في يات سادي مجلة
نوف ا مجلة، تيركوف يشتي مدينة في ل ييري كذلك و سدينكور
مدينة في في يديك مجلة، هون يديوارا مدينة في كورف ينا بروف ينديا
مجلة، ل ييرارا اوكليندا مجلة، ل يير كوف يندتول صديفة ياش
الرقميتين سكري تورت يبارول و أيكو مجلة، ل ييرارا أكتوال ياتتا
رومانيان، ل ييرارا اري تاو، هيرمينا، أكونيا: ال تال به المواقع في وكذلك
ك لوج في بريس داكو، ال نشر دار في الأول كتبه نشر- وغيرها هلي كو
كتب و أن ثولوجيات في متواجد لمانا بعنوان وهو 1995 سنة، ناب وكا
من مختارات على تحوي وال تي ل هياي كو ال عالميه الأذ ثولوجيا مشتركة
نشر دار، طوك يوابان الي في صاده، ال عالم من شاعر 177 ل هلي كو ق صاند
مؤسس، وال شاعر ال ياني ال بروف سور واخ تيار باشراف، سديك يكات سودو
7&8 في بيرت وال يا أن ثولوجيا، ذات سوي شي بان يا، ال عالميه الهياي كو جمعية
الينا الرومانية الشاعرة برعاية ياش، بيم ال نشر دار عن ال صادرتين
مادولي

.....

المصدر

Djamal Mahmoud s-a născut la data de 4 mai 1962, în orașul Rakka din nord-estul Siriei pe malul Eufratului, unde a copilărit și a terminat liceul în școlile acestui oraș. A urmat cursurile de pregătire de limba română în orașul Craiova, după care a absolvit facultatea de medicină generală din Cluj-Napoca. Debut editorial, volumul de versuri, „DE CE”, editura, Daco-press, Cluj-Napoca, România, 1995.

„Actualitatea literară”, revistă sub egida Uniunii Scriitorilor din România, condusă de poetul Nicolae Silade. Revista „Oglinda literară”-Focșani, Vrancea, ce apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România, condusă de prozatorul și poetul, Gheorghe Neagu. Revista

„Citadela"-Satu Mare, condusă de poetul Aurel Pop. Revista „Feed Back-Iași",condusă de poetul Daniel Corbu, în care a fost publicat la rubrica „Galaxii lirice". Revista „Litere"-Târgoviște, condusă de poetul Tudor Cristea. Revista „Singur"-Târgoviște, condusă de poetul Ștefan Doru Dăncuș. Revista „Ecoul" în cadrulul grupului de publicații al Asociației Române pentru Patrimoniu. Revista „Tânărul scriitor", ARP. Revista „Viața literară". Revista „Nova Provincia Corvina"-Hunedoara, condusă de poetul Eugen Evu. Unevliterar al domnului Eugen Evu. Ziarul radio online, „Radio metafora". Revista online Romanian Vip. Agonia, Hermeneia, Roliteratura, Sferaonline, Poezii.biz, Arabworldbooks, Ana-news, Scribd.com, Clubulsirian.ro și reteaua literara, etc.

Cronicheta in italiana : GIOVANNI FORMAGGIO LAUDATIO : Un Cavaliere della Poesia

Quello che abbiamo visto, ancora dalle prime traduzioni di poesia di Giovanni Formaggio, in rumeno è una luminescenza affettiva, generosa, pulsante, di quelle il lettore sente il calore raggianti dell'affetto... Nel suo discorso chiaro e impregnato dal senso morale, il tempo contiene tutti i tempi e la poesia diventa „la memoria scolpita", così come su una pietra dalla sua città, i consiglieri hanno esposto un testo simbolico dal poeta. Giovanni Formaggio è nato al 13 Marzo 1939, in Asigliano Veneto (VI) e vive in Canegrate, Milano. E molto conosciuto in letteratura italiana, però anche in Spagna, Francia, Germania, Austria, Malta, Stati Uniti, è membro onorario di molte Accademie italiane ed estere. È Cavaliere della Repubblica Italiana per meriti letterari. In Italia appaiono i suoi libri e si cantano le sue poesie. „*As vrea să nu fiu o boabă de nisip/ în clepsidra timpului/ a duce înapoi lăncile anotimpurilor/ a îmbrăca haina copilăriei*"... È molto attivo nel Cenacolo Accademico Europeo „Poeti nella società". Numerosi esigenti sono unanimi nella loro valutazione di una significativa presenza, di uno spirito attivo, delle grandi emozioni che ci trasferiscono vibrante, con una musica profonda, di quella più musicale lingua del mondo, l'italiana... È la poesia catartica, è la poesia che invoca il sentiero primordiale, durevole, effervescente. L'eminenza Enza Conti (Accademia Internazionale *Il Convivio*, Sicilia) - nota il valore essenziale della

sua poezia, il messaggio di Speranza, il positivismo e l'umanesimo, l'illuminazione come stato di tutte le sue opere. La lirica di Giovanni Formaggio si può rileggere con la sorpresa di una comunicazione elevata, raffinata e piena della vivacità dei affetti essenziali però anche della stabilità nell'ancestrale. Il linguaggio, l'enunciato lirico diretto e facile traducibile attraverso la sostanza delle idee della meditazione filosofica. Ciò che riceviamo e vibra dalla lettura dei libri di questo poeta nobilitato, Cavaliere della Repubblica, ma anche l'Empatia e l'energia apollinea, sottile, bonifica, della Arte divinatoria, in modernità. È il gesto che resiste e quello dal generico accademico dello Movimento „Poeti nella società”, i gesti di fratellanza europea, globale e il brivido trascendentale – rinascimentale, di primavera ripetibile, del Essere ...

MARILENA RODICA CHIREȚU: FERESTRE COLORATE

Cunoașterea intuitivă, revelatorie, relația specială cu lumina, altruismul unui suflet iubitor și de o rară seninătate, sunt liniile unei schițe de portet pe care chiar Marilena Rodica Chirețu mi le sugerează. Darul de a redescoperi valoarea esențială a sufletului uman: iubirea. Textele ei lirice, din care absentează lamento-ul, sunt totuși ale unei orgi de lumini în care primează tonal clavierul. Sunet și lumină, efecte holografice se derulează în virtual, predilect de cromatică vie, expresivă, strălucitoare, îmbucurătoare. Marilena dăruie prin aceea că se confesează mereu. Suavitatea femininului pur, cultivat ca o ikebană din grădină. Ea este poeta Primăverii Constante, a stărilor înnoitoare și mai ales a Reînfloririi. Arta ei este rafinement și o echivalează în dulcea limbă italiană, cea mai cantabilă din lume, din care parte suntem și noi. O fierbințeală dulce-amar tropicală se simte din aforismele ei, din meditațiile, mesajele ei. Temperamentul este unul sudic, mediteranian, dar se simte și răcoarea unui munte care se uită spre ea. Nu vrea să-l escaladeze. Poate doar pe furiș, dimineața, îl simte vibrând cu fruntea inimii. Eu înțeleg liric lumea, ea o trăiește liric. Îndrăznesc a-i spune, cu frăția poeziei. Pentru Ma-Ro, (ludic zicând Mama Roma, Mama Romania) cromatică – mimesis este o dimensiune a substanței, un Oglindariu reflectorizant și un iconoclast virtual, al interiorității rezonante. Transparențele sunt

metafore, devin ferestre colorate, vitralii: asta face și arătând lumii o Românie de tezaur, dar și sufletele cu naturalețe în acord modulat sublim de frumusețea unui spațiu dăruit de zodii în prozodii. Fascinația artei vizuale, căreia i se dedică cu pasiune și foarte beneficiu pentru cunoașterea noastră în alte spații, dar sub aceleași astre, este de fapt unei Generații care ancorează în condiția modern-taumaturgică a Întineririi prin magia artei. Prin asumarea și trăirea ei cu Bucuria Acum-ului.

Cele două site-uri: www.pitestiromania.ro și pitestiromania.ilconvivio, sunt un dublu caleidoscop. A editat nouă cărți și peste o mie de poeme, articole, a tradus mii de texte ale unor poeți români, este animată de alturism și empatie inepuizabile. Rar mi-a fost dat să constat atâta dedicație față de ceilalți și o lirică a seninătății absolut fără nici o frustrare, angoasă, o poezie care se apără cântând. Este aici o atitudine asumată reușit, metodic și fierbinte, de prietenie cu paradisul interior, din care, vai, cei mai mulți scriind grafitti-uri pe furiș, în nopțile propriilor spaime, se auto-alungă. Sunt un (in) discret privilegiat: știu ce spune și cântă Marilena Rodica Chirețu; știu și înțeleg. Dacă iubim să apărăm edenul din spiritul purtător, atunci „clipa cea repede” se deschide spre eternitate și gustăm din fructul providenței nu altfel, ci prin sărut. Dacă vreți, un sărut cu privirile. Antinomia întuneric-lumină sunt suspendate cumva într-o încercare curajoasă de a echilibra sufletul. În poeziile ei, în laboratorul ei labirintic, în luminozitatea unei condiții armonioase: cu familia, cu lumea, cu natura. Arta de a privi se contopește cu arta de a fi. Este uimitor cum în agonismul, violența limbajelor, curentele paranoiei Dali-ene care zguduie de două decenii avnagarda literară la noi, arta de a scrie este geamănă cu arta de a trăi, a lucra, a reuși, a comunica elevat. Panoramându-i site-urile, îmi veți aproba insistența pe nuanțele psihanalitice. M.R.C. mi-a reamintit conceptul lui Roland Barthes, de a s o m p ț i u n e : a triumfa în plină pierdere. Cred că aici este o buclă a duratei fiecăruia, în care regăsim estuarul. În privința poeziei sale, înțeleg că este una a refuzului pervertirii dureroase, prin cuvântul viu, este pentru socratica psyche-terapie a daimonului bun. Pentru că am uitat ceea ce știau anticii noștri, sacerdoții barbarilor: a vindeca se începe cu sufletul...

Eugen Evu opera editată, selective

Poezie :

“Toate iubirile”- (debut editorial prin concurs) editura Facla;

„ Caietele Editurii Eminescu”- editura Eminescu; „ Dragă omule”- editura Deva; „ Umbra norilor”- editura Deva; „Cu fața spre stea”- editura Facla; „Ram cu oglinzi” – editura Facla; „La lumina mâinilor”- editura Facla; „Țara poemului meu”(poeme) editura Cartea Românească; „Aur heraldic”- editura Cartea Românească; „Soarele de Andezit”-Editura Militară; „Omul de zăpadă și omul de cărbune”- Editura Ion Creangă; „ Amarul mierii”- editura Călăuza „Cartea de sub brad”- Editura Emia ; „Elegiile Corvine - editura Emia „Evroze” –editura Emia; „Grădinile semantice”- editura Emia; „Mierea sălbatică”, editura Helicon et Signata; „Plângea să nu se nască”- editura Signata; „Strugurii întunericului” –editura Signata; „Sărutul cu privirea”- editura Signata; „Port și rănilile tale” – Editura Cogito; „Simt și rănilile tale” - ediția a doua, revizuită; „Rezerva de duioșie” – Ed. Viața Aradeană -două ediții; „Empatia divină- bilingv româno-germană, Cu Magdalena C.Schlesak edit. Signata; „Transilvanian poems”, in english by Mariana Zavati Gardner și John Eduard Gardner- Ed. Aplisoft; „Purpura, iarna” – editura Eubee; „Castelul Prichindel” –(tandem cu Ion Urda) Editura Polidava; Mic manual de recitat și colorat – în tandem cu Radu Roșian; „Neauzit de lumină poeme”- editura Polidava; „ Oglinda verde/ Le miroir vert, româno-franceză, editura Poetes a vos plumes, Paris, trad. Linda Bastide și Elis. Bogatan; „ Poeme din Transilvania” editura Polidava ; „ Vânătoarea de curcubeie” editura Hestia; Aumbre, poeme editura Singur, 2012; Penultimul romantic, editura Minerva 2012; A doua alungare, poeme în română, italiană, croată, engleză, franceză, germană, maghiară, ed. Astra, 2011; Poeme medicinale, editura Dacia XXI, 2012; Ludice preludice, editura Limes, 2012

Proză, teatru, eseu, pamflet, publicistică:

“Incursiuni în fantastica realitate” reportaje-Editura Eminescu; “Aventurile lui Paparuda (proză pentru copii), Editura Călăuza; “Ghinda și sabia- documente - Editura Călăuza v.b.; „Luceafăr din

lacrimă”- eseuri și pamflete- Editura Signata; ”Tresărirea Focului”-
Jurnale de idei (vol I) idem;,, Magnet-ferestre fulgerate, - Blitzende
Fenster” – poezie, proză, eseuri, - ediție rom.-germană – coautori
Magdalena C. Schlesak și Robert Stauffer- Colecția Provincia Corvina
„Tresărirea Focului - Jurnale de idei vol II- Editura Corvin (500
pagini) „Cartea întâlnirilor”, (publicistică culturală) vol I editura
Polidava (500 pagini);,, A doua carte a întâlnirilor” (Biblioteca
Corvina) – vol II, editura Astra, (900 pagini); Psihoteca, eseuri,
jurnale, aforisme, editura Rafet, 2011.

Scriitorul roman Eugen Evu a obținut Medalia de Argint, la
Capranica, Roma, participînd la Premiul International “Coppa d’ Oro”,
pentru poezie, poetul fiind premiat, de asemenea, la concursul
international "Il Sentiero dei Briganti", Cellere, Italia, 2007. I s-au
decernat numeroase trofee naționale și internaționale, în Italia,
Germania, SUA. Și este antologat în marile dicționare românești și
Istoria literaturii Poeți ai mileniului trei- Italia și antologii Il Convivio.

Premiul de Consacrare, Italia, 2011, pentru volumul “Beția de de
timp”, secțiunea straniei.

Premiul internațional Victor Frunză, pentru vol. Psihoteca, ed.
Rafet,2011

Gran Premio Simone Lorici, Academia Francesco Petrarca, 2012

In it: Lo scrittore romeno Eugen Evu ha ottenuto la Medaglia d’
Argento, a Capranica, Roma, partecipando al Premio Internazionale
“Coppa d’Oro”, per poesia, essendo premiato, ugualmente, al
concorso internazionale "Il Sentiero dei Briganti", Cellere, Italia,
2007. Premio a la carriera, Accademia Internazionale Il Convivio,
Italia, 2011; **PREMIO ALLA CARRIERA**, Vatican Italia, **SANTA ROSA
VITERBO**, 2012 ; Premio alla Carriera “ Beția de timp” – poemi,
Giardini Naxos, Sicilia;Premio alla Carriera Il Convivio, per saggisti,
Ordinea ascunsa, 2012

Sub centura de iridium...

Ps. Îmi sunt dator cu alte evocări de acest fel, ale unor scriitori pe care i-am cunoscut, în sensul vieții dar și prin sensul dramatismul morții lor: Mircea Sântimbreanu, Ioan Simion Pop, Ion Iuga, Gabriela Negreanu, Fănuș Neagu, Artur Silvestri, Cezar Ivănescu, Ioan Radu Igna, Valeriu Bârgău, Negoiaș Irimie, Mircea Micu, Marin Preda, Mircea Ciobanu, Cornel Popescu, Ion Burnar, Marin Sorescu, Romulus Vulpescu și încă alții. Departe de mine intenția de a scrie aceste evocări în sensul anecdotic.

...Dacă timpul va avea răbdare, îi voi evoca într-o carte cu titlul "Sub centura de iridium"...

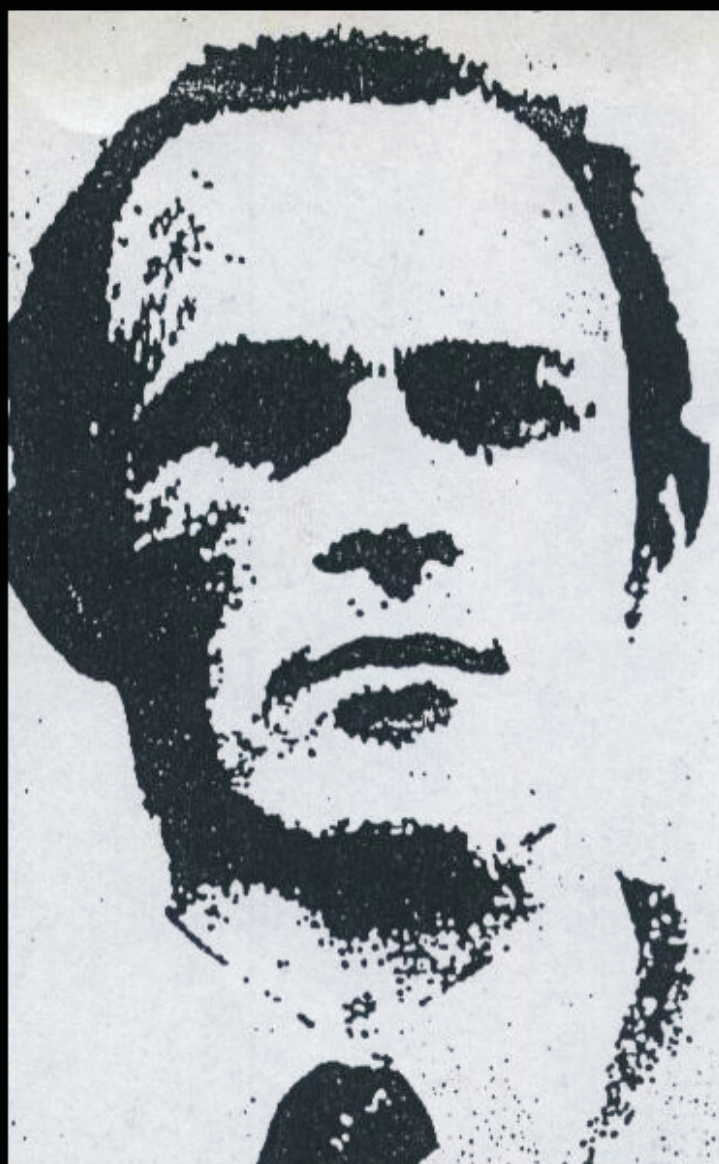
În loc de postfață:

DRAGĂ DOMNULE EUGEN EVU,

Vă înțeleg...e aproape normal ca în societatea românească de astăzi, oamenii sensibili și lucizi să facă depresie... dar e riscant pentru că nimeni nu te scoate din depresie DACĂ nu singur încerci să o alungi CUM ?? Hotărîndu-te să faci ceva ce îți ia toată energia și timpul .... Eu vă doresc tot binele, iar cât privește textele mele NU vă faceti probleme cu ele ... doar energia intelectului meu împotriva ... depresiei (cel puțin) VĂ doresc tot binele,

Dr. Corneliu Florea, Winipeg Canada

EUGEN EVU n.1944

I.S.B.N. 978-973-146-244-8

EUGEN EVU - MOTOARE DE CĂUTARE SAU CARTEA CA VIETATE